

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמֻשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרֻשַׁת מְקַיֵּץ

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִישַׁת וַיְהִי מִקֵּץ

וַיְהִי מִקֵּץ. רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר, (איוב כח) קֵץ שָׁם לַחֲשָׁךְ וּלְכֹל תְּכַלֵּת הוּא חוֹקֵר אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְּפָאֵר, קֵץ שָׁם לַחֲשָׁךְ - זֶהוּ הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׁמַאֵל, שֶׁהוּא מְשׁוּמֵט בְּעוֹלָם וּמְשׁוּמֵט לְמַעְלָה, וְעוֹמֵד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִסְטִין וּמְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם, וְהָרִי נִתְּפָאֵר. וּלְכֹל תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר - שְׁתָּרִי כָּל מַעֲשָׂיו אֵינָם לְטוֹב, אֲלָא תָּמִיד לְכַלּוֹת וּלְעַשׂוֹת כְּלִיָּה בְּעוֹלָם.

אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת - זוֹ אֲבָן נִגְרָף שֶׁפֶה נִכְשָׁלִים הֲרֻשְׁעִים, וְעוֹמְדֵת בְּזֶה שֶׁנִּקְרְאָת (שם י) אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֶפֶל. כֹּא רְאֵה, יֵשׁ אֶרֶץ חַיִּים לְמַעְלָה, וְזוֹ הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. [וְיֵשׁ אֶרֶץ לְמַטָּה, וְנִקְרְאָת] אֶפֶל וְצִלְמוֹת. אֶפֶל שֶׁיִּצְאָה מֵאֶרֶץ עֲפָתָה. מֵהוּ אֶפֶל וְצִלְמוֹת? זֶהוּ הַקֵּץ, שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל הַחֲשָׁךְ, וְהַמַּת הַזֶּהב, וְהַנָּה נִתְּפָאֵר

בֹּא רֵאֵה כְּמָה יֵשׁ לְבִנֵי אָדָם לְהַתְּבוּנָן בְּעִבּוּרֵת
 הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וּלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים
 וְלֵילוֹת כִּדְרֵי שְׂיָדְעוּ וַיִּסְתַּכְּלוּ בְּעִבּוּרֵתוֹ, שְׁחֵרֵי
 הַתּוֹרָה מִכְּרִיזָה בְּכָל יוֹם לְפָנֵי הָאָדָם וְאוֹמְרָת:
 (מְשַׁלֵּי ט) מִי פָתִי יָסַר הִנָּה חֶסֶד לֵב וְאֹמְרָה לוֹ,
 וְחֵרֵי בְּאֲרָנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

וְכִשְׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנִדְבֵק בָּהּ, זוֹכֵה
 לְהַתְּחִיב בְּעֵץ הַחַיִּים, שְׁכַתּוֹב (שם ג)
 עֵץ חַיִּים וְגו'. וְכֹא וְרֵאֵה, כְּשִׁאָדָם מִתְּחִיב בְּעֵץ
 הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מִתְּחִיב בּוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.
 שְׁחֵרֵי כְּמוֹ הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּדְרֵי
 מִתְּקַנּוֹת לְהֵן דְּרָגוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רֵאֵה, עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת נִפְרָדִים
 זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם אֶחָד. שְׁחֵרֵי בְּעֵץ הַחַיִּים יֵשׁ
 דְּרָגוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, עֲנָפִים וְעֲלִים, קְלָפוֹת, וְגוֹף
 הָאֵילָן, שְׁרָשִׁים, וְהַכֹּל הוּא הָאֵילָן. כְּמוֹ כֵּן כָּל
 מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הוּא נִתְקַן וּמִתְּחִיב בְּעֵץ
 הַחַיִּים.

וְכָל בְּנֵי הָאָמוּנָה, יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם מִתְנַבְּרִים בְּעֵץ
 הַחַיִּים, כֻּלָּם אֲחוּזִים בְּעֵץ מִמָּשׁ, מֵהֶם
 בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף שָׁבוּ, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּעֵנָפִים, מֵהֶם
 בְּעֵלִים, מֵהֶם בְּשָׂרָשִׁים. נִמְצְאוּ שְׂכָלָם אֲחוּזִים
 בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתָם שְׂמֵשֶׁת־דָּלִים בַּתּוֹרָה, (דף קצג ע"ב)
 כֻּלָּם אֲחוּזִים בְּגוֹף הָאֵילָן. וּמִשׁוּם כֵּן מִי שְׂמֵשֶׁת־דָּל
 בַּתּוֹרָה, הוּא אָחוּז בְּכָל, וְחָרִי פִּרְשׁוּהָ וְנִתְבְּאָר.

וַיְהִי מִקֵּץ, מַה יָּזָה מִקֵּץ? רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, הַמָּקוֹם
 שָׂאִין בּוֹ זְכוּרָה, וְזָהוּ קֵץ הַשְּׂמַאל. מַה
 הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂכָתוּב (בראשית מ) כִּי אִם זְכוּרָתִי
 אֶתֶּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ. וְכִי כֵן רָאוּי לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק
 שֶׁהוּא אָמַר כִּי אִם זְכוּרָתִי אֶתֶּךָ? אֵלֶּא בִּיּוֹן
 שְׂתִסְתַּכַּל יוֹסֵף בַּחֲלוּמוֹ, אָמַר, וַדַּאי חֲלוֹם שֶׁל
 זְכוּרָה הוּא, וְהוּא טָעָה בְּזָה, שְׂחָרִי הַכֹּל הִיָּה
 בְּקִדּוּשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא.

וְעַל כֵּן הַמָּקוֹם שְׂחִיתָה בּוֹ שְׂכָחָה, עָמַד לְפָנָיו.
 מַה כָּתוּב? וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמִּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף
 וַיִּשְׂכַּחְתּוּ. בִּיּוֹן שֶׁאָמַר וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמִּשְׁקִים, מַה

וְהַיְשָׁכָחָהּ? אֵלֶּיךָ וַיִּשְׁכַּחְהוּ, הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בוֹ
 שְׂכָחָה, וְזֶהוּ הַקֶּץ שֶׁל צַד הַחֲשֵׁךְ. שְׁנֵתִים יָמִים, מֵהַ
 וְהַשְּׂנֵתִים? שֶׁשָּׂבַח הַדְּרָגָה לַדְּרָגָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ זְכִירָה.
 וּפְרָעָה חַלֵּם וְהֵנָּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר. זֶה הָיָה הַחֲלוֹם
 שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל נֶהָר הוּא שֶׁל יוֹסֵף
 הַצְּדִיק, וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁמִּי שְׂרֹאֶה נֶהָר בְּחֲלוֹם רֹאֶה
 שְׁלוֹם, שְׂפָתוֹב (ישעיה סו) הִנְנִי נֹטֵה אֵלֶיךָ בְּנֶהָר
 שְׁלוֹם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים. רַבִּי חֵיִיא פֶתַח וְאָמַר, (משלי כט)
 מִלֶּךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוֹמֹת
 יִהְרָסְנָה. בֵּא רְאֵה, בְּשִׁבְרָא תִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הַתְּקִין הַכֹּל בְּרֵאוֹ, וְהוֹצִיא אֲזָרוֹת
 עֲלִיּוֹנִים מְאִירִים לְכֹל הַצְּדִיקִים, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.
 וּבְרָא שָׁמַיִם שְׁלֹמֶעְלָה, וְאֶרֶץ שְׁלֹמֶעְלָה, לְתַקֵּן כָּל־
 יַחַד לְתוֹעֲלָתָם שֶׁל הַתְּחִתּוֹנִים.

בֵּא רְאֵה, מִלֶּךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ, מִי הַמֶּלֶךְ?
 זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפַּט - זֶה יַעֲקֹב,
 שֶׁהוּא תְּקִינִים שֶׁל הָאֶרֶץ, וְעַל כֵּן ו' נְזוּנִית מֵה'

הַעֲלִינָהּ, ה' הַתְּחַתּוֹנָה נִזְוִינִית מִן ו', שְׁקִיּוֹם הָאָרֶץ
הוּא בְּמִשְׁפָּט, שְׁהֲרִי הַמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ בְּכָל
תְּקוּנֶיהָ וְזוֹן אוֹתָהּ.

דָּבָר אַחֵר, מְלֻךְ - זֶה הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט
- זֶה יוֹסֵף. יַעֲמִיד אָרֶץ - שְׁכַתוֹב (בראשית מא)
וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִם לְשֹׁכֵר אֶל יוֹסֵף. וּמִשּׁוֹם
שֶׁהַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּיַעֲקֹב, עָשָׂה אֶת
יוֹסֵף שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מְלֻךְ - זֶה יוֹסֵף. בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד
אָרֶץ - זֶה יַעֲקֹב. שְׁהֲרִי עַד שְׁלֹא בָּא יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, לֹא הָיָה קִיּוֹם בְּאָרֶץ מִתּוֹךְ הִרְעָב. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, בְּזִכּוֹתוֹ הִסְתַּלַּק הִרְעָב
וְהַתְּקִימָה הָאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר, מְלֻךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ - זֶה דָּוִד
הַמְּלֻךְ, שְׁכַתוֹב (שמואל ב ח) וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, וְהוּא קִיּוֹם אֶת הָאָרֶץ,
וּבְזִכּוֹתוֹ עָמְדָה לְאַחֵר מִכֵּן. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת
יְהִרְסֶנָּה - זֶה רְחַבְעָם.

בֹּא רֵאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשָׂבִיל הַצְדִּיקִים,
 אֵף עַל גַּב שְׂפָרְעָנוֹת נְגִזְרָה עַל הָעוֹלָם, הִיא
 מִתְעַכְּבֶת בְּגִלְגָּלָם וְלֹא שׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם. כָּל
 יְמֵי דוֹד הַמֶּלֶךְ הַתְּקִימָה הָאָרֶץ בְּגִלְגָּלוֹ. לְאַחַר
 שְׁמִת, הַתְּקִימָה בְּזִכּוֹתָו, שְׂפָתוֹב (מלכים-ב-כ) וְנִנּוֹתֵי
 עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד
 עַבְדִּי. כָּמוֹ כֵּן כָּל יְמֵי יַעֲקֹב וְכָל יְמֵי יוֹסֵף לֹא
 שְׁלֹטָה הַפְּרָעָנוֹת בְּעוֹלָם.

בֹּא רֵאֵה, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אָרֶץ - זֶה יוֹסֵף.
 וְאִישׁ תְּרוֹמֹת יְהִרְסָנָה - זֶה פֶּרְעָה, שְׁחָרֵי
 מִשׁוֹם שְׁחֻקָּשָׁה אֶת לְבוֹ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 הַחֲרִיב אֶת אָרֶץ מִצְרַיִם. וּבְרֵאשׁוֹנָה עַל יְדֵי יוֹסֵף
 הַתְּקִימָה הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ הַחֲלוּם שְׁחָלָם, שְׂפָתוֹב
 וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וְגו'.

וַיְהִי מִקֵּץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים יח)
 חֵי ה' וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
 אֱלוֹהֵי כְּתוּב בְּוִי"ו. הַפְּסוּק תִּזְהַ יֵשׁ לְהַתְּכַוֵּן כּוֹ,
 חֵי ה' - זֶה חֵי, צְדִיק יְסוֹד הָעוֹלָם, שְׁנִקְרָא חֵי

הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ צוּרֵי - זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם קמד)
 בְּרוּךְ ה' צוּרֵי, וְזֶה הָעוֹלָם שְׂמֵתָקִים עַל הַצְּדִיק
 הַזֶּה. וְיָרוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְיָרוֹם - זֶה הָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן. אֱלוֹהֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְזֶה שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם
 קמז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְה'.

בַּא רְאֵה, [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] (שם סח) בְּרוּךְ אֱדֹנָי יוֹם יוֹם
 יַעֲמֵם לָנוּ. בְּרוּךְ אֱדֹנָי, בְּאֵלֶיךָ הִלְכָת נוֹ"ן
 יו"ד, וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הַחֲכָמָה. יוֹם יוֹם -
 אֵלֹהֵי שְׁנֵתִים יָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דף קצד ע"א) וַיְהִי מִקֵּץ
 שְׁנֵתִים יָמִים. וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר
 - סוּד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה יוֹסֵף, שֶׁנֶּחֱרַר [שְׁכָל
 הַנְּחָר] הַזֶּה הוּא יוֹסֵף הַצְּדִיק.

וְהִנֵּה מִן הַיָּאֵר עֹלֵת שְׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מְרֵאָה
 וּבְרִיאֵת בָּשָׂר וַתִּרְעִינָה בְּאָחוּ. וְהִנֵּה מִן
 הַיָּאֵר, שְׁחָרֵי מֵהַנְּחָר הַזֶּה מֵתְבַרְכּוֹת כָּל אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֶטָה, מֵשׁוֹם שְׁאוֹתוֹ נָחַר שֶׁשׁוֹפֵעַ
 וַיּוֹצֵא הוּא מֵשְׁקָה וְזֶן אֶת הַכֹּל, וַיּוֹסֵף הוּא נָחַר
 שְׁתֵּתְבָרַךְ כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְלֹו.

וְבֵא רֵאָה, אֹתוֹ הַנֶּהָר, שֶׁבַע דְּרָגוֹת נִשְׁקוֹת
וּמִתְכַּבְּרוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵלּוּ הֵם יְפוֹת מְרֵאָה
וּבְרִיאַת בְּשָׂר. וְהִרְעִינָה בְּאֶחוּ, בְּחִבּוּר וְאַחֲוָה,
שְׂאִיץ נִמְצָא בָּהֶם פֶּרוּד וְכֻלָּם לְשֶׁבַח עוֹמְדִים.
שְׁהִינָה כָּל שֶׁבַע הַדְּרָגוֹת הֵלְלוּ שְׂאֵמְרָנוּ הוּא סוּד,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעוּרוֹת הָרֵאִיּוֹת
לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל כֵּן שֶׁבַע פְּרוֹת
יְפוֹת מְרֵאָה, וּבְנִיגוּד זֶה כְּתוּב שֶׁבַעַת הַפְּרִיסִים
הַמְּשֻׁרְתִּים אֵת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁבַע הַפְּרוֹת הַטּוֹבוֹת הֵם
דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת עַל הָאַחֲרוֹת, וְשֶׁבַע
הַפְּרוֹת הַרְעוֹת - הַדְּרָגוֹת הָאַחֲרוֹת שְׁלֵמֻטָּה. אֵלּוּ
מֵצֵד הַקְּדוּשָׁה, וְאֵלּוּ מֵצֵד הַטְּמֵאָה.

שֶׁבַע הַשְּׂפָלִים - רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלּוּ
הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵן טוֹבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן מֵצֵד
הַיְמִין שְׂכֵתוֹכ בּוֹ כִּי טוֹב, וְאֵלּוּ הַרְעִים הֵם
לְמֻטָּה מֵהֶם. שֶׁבַע הַשְּׂפָלִים הֵן מֵצֵד הַמְּהֻרָּה,
וְאֵלּוּ מֵצֵד הַטְּמֵאָה, וְכֻלָּ הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת אֵלּוּ

על אלו ואלו בנגד אלו, ואת כלם ראה פרעה
בחלומו.

אמר רבי ייסא, וכי לאותו פרעה הרשע הראו
לו את כל אלה? אמר לו רבי יהודה,
כמותם ראה, שפמה דרגות על דרגות אלו
בנגד אלו ואלו על אלו, והוא ראה באותו
הדרגות שלמטה.

והנה שנינו, שחרי כמו שהוא האדם, כך
מראים לו בחלומו, וכך רואה, וכך
הנשמה עולה להפיר, כל אחד ואחד פפי דרגתו
בראוי לו, ומשום כך פרעה ראה בראוי לו, ולא
יותר.

ויהי מקץ וגו'. רבי חזקיה פתח ואמר, (קהלת ג)
לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. בא
ראה, כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא למטה,
לכל שם עת וזמן קצוב. שם זמן לאור ולחשך,
שם זמן לאור של שאר העמים, שהם שולטים
עכשו על העולם, וזמן שם לחשכה, שהיא הגלות

שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלֹטוֹנָם. זְמַן שָׁם הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְכָל, וּמַשׁוּם כֶּךָ לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֶפְצִין. מַה
 זֶה וְעַת לְכָל חֶפְצִין? זְמַן וְעַדָּן הוּא לְכָל, לְכָל אוֹתוֹ
 הִרְצוֹן שְׁנִמְצָא לְמַטָּה.

דָּבָר אַחֵר וְעַת לְכָל חֶפְצִין - מַה זֶה עַת? בְּכַתוּב
 (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ.
 וְכַתוּב (ויקרא י"ז) וְאֵל יָבֹא בְּכָל עַת אֵל הַקֹּדֶשׁ. וְהוּא
 הַדְרָגָה הַמְּמַנָּה, וְהֵנָּה פְּרִשׁוּתָהּ. וּמַשׁוּם כֶּךָ עַת הוּא
 הַמְּמַנָּה לְכָל חֶפְצִין תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים
 יָמִים, מִהֲצַד שֶׁל אוֹתוֹ קִין הַחֹשֶׁךְ רָאָה פְּרִעָה
 בְּחִלּוּמוֹ, וּמַשָּׁם יָדַע וְהִתְנַלָּה לוֹ אוֹתוֹ הַחִלּוּם.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַתִּפְעֵם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל
 חַרְטָמֵי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חַכְמֵיהֶם וְגו'. וַתִּפְעֵם
 רוּחוֹ, מַה זֶה וַתִּפְעֵם? רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֵנָּה פְּרִשׁוּתָהּ
 שֶׁבְּפְרִעָה כָּתוּב וַתִּפְעֵם, וּבְנִבְכּוּדִנְצָר כָּתוּב (דניאל
 ב) וַתִּתְפַּעֵם, וּבְאַרוּהָ שְׁחֵנָה בְּפְרִעָה כָּתוּב וַתִּפְעֵם
 מַשׁוּם שְׁחֵנָה יוֹדַע אֶת הַחִלּוּם, וְהַפְּתָרוֹן לֹא תָּנָה

יודע, אבל נבוכדנצר ראה החלום וראה הפתרון,
והכל נשכח ממנו.

אבל בא ראה, ותפעם רוחו, כמו שנאמר (שופטים
(ג) לפעמו, שהיתה הרוח באה והולכת
ובאה והולכת ולא היתה מתישבת עמו עדיו
בראיו, ועל בן פתוב (שם) ותחל רוח ה' לפעמו,
שאז היתה הראשית. אף כאן רוחו התעוררה בו,
והלך והתעורר, ולא היתה מישבת עמו לדעת.
נבוכדנצר ותפעם רוחו, בהתעוררות הנה
מתעורר על כל אחד פעמים, שנים והולכים
ושנים. וזהו כמו שנאמר (במדבר כד) בפעם בפעם,
פעם בזה (דף קצד ע"ב) ופעם בזה, ולא מתישבת דעתו
ורוחו.

וישליח ויקרא את כל חרטימי מצרים - אלו
המכשפים. ואת כל חכמיה - אלו
חכמי המזלות. וכלם היו מסתכלים לדעת ולא
יכלו להשיג.

אמר רבי יצחק, אף על גב שפאמר שאין
 מראים לאדם אלא באותה הדרגה שלו
 - שונה אצל המלכים, שמראים להם דברים
 עליונים ומשנים מבני אדם אחרים. כמו שמלך
 ודרגתו עליונה על כל שאר האחרים, כך גם
 מראים לו בדרגה עליונה על כל שאר האחרים,
 כמו שפאמר את אשר האלהים עשה הראה את
 פרעה, אבל לשאר בני האדם אין מגלה להם
 הקדוש ברוך הוא את מה שהוא עושה, פרט
 לנביאים או לחסידים או לחכמי הדור, והנה
 פרשונה.

בא ראה, כתוב אתי השיב על בני ואתו תלה.
 מכאן שתחלום הזלך אחר הפתרון. מי
 השיב על בני? אלא זה יוסף. ואתו תלה -
 באותו הפתרון שפתר לו, וכתוב ויהי פאשר
 פתר לנו בן היתה.

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הכור
 וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז)

רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה הקדוש ברוך הוא מתרצה בצדיקים, משום שהצדיקים הם עושים [שלום ועושים] שלום למעלה ועושים שלום למטה, ומכניסים פלה לבעלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מתרצה בהם באותם שיראים ממנו ועושים את רצונו.

למיחלים לחסדו, מי הם המיחלים לחסדו? הנה אומר, אותם שמשתדלים בתורה פלילה ומשתתפים עם השכינה. וכשבא הפקר, הם מצפים לחסדו, וחרו בארונה, בזמן שאדם משתדל בתורה פלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, בכתוב (שם מב) יומם יצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. מה הטעם יומם יצנה ה' חסדו? משום שבלילה שירה עמי. ומשום כך כתוב רוצה ה' את יראיו, ולא ביראיו. כמי שרוצה ברצונו את האחר ומתרצה לו להתפייס עמו, ומשום כך רוצה ה' את יראיו ולא ביראיו.

כִּמוֹ כִּן יוֹסֵף הָיָה עָצוּב בְּעֵצָב הָרוּחַ וּבְעֵצָב הַלֵּב, שֶׁהָיָה אֲסוּר שָׁם. כִּיּוֹן שֶׁפָּרְעָה שָׁלַח בְּשִׁבְלֵהוּ, מַה כָּתוּב? וַיִּרְיֶצְהוּ. הַתְּפִיּוֹסוּ לוֹ וְהַחֲזִירוּ לוֹ דְּבָרֵי שְׂמֵחָה, דְּבָרִים לְשִׂמְחָה אֶת הַלֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָצוּב מִן הַבּוֹר. כֹּא רֵא, בְּרֵאשׁוֹנָה נִפְלָא בְּבוֹר, וּבְבוֹר הַתְּעֵלָה אַחֵר כְּהֵ.

רַבִּי שְׂמֵעוֹן אָמַר, בְּטָרָם אֵרַע לְיוֹסֵף אוֹתוֹ הַמְּעֵשָׂה, לֹא נִקְרָא צְדִיק. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית הַמִּילָה, נִקְרָא צְדִיק, וְאוֹתָהּ הִדְרָגָה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַתְּעֵטְרָה עִמּוֹ, וְכֵן שֶׁהָיָה [עוֹשֶׂה] בְּבוֹר בְּרֵאשׁוֹנָה, הַתְּעֵלָה עִמּוֹ. וְכֵן וַיִּרְיֶצְהוּ מִן הַבּוֹר. הַתְּעֵלָה מִזֶּה וְהַתְּעֵטְר בְּכֹאֵר מִיָּם חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פָּרְעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת לְקָרָא לְיוֹסֵף! אֵלָּא, וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף - זֶה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם ק"ה) עַד יַעַת כֹּא דְּבָרוֹ אִמְרַת ה' צְרָפְתָּהּ. עַד יַעַת כֹּא דְּבָרוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף. כָּתוּב כֹּאן וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף,

וּכְתוּב שָׁם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיַּגִּלַח וַיַּחֲלֵף שְׂמֹלֶתָיו,
בְּשָׂבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהִנֵּה פִרְשׁוֹתָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, ((תהלים קה)) וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. בֵּא רְאֵה שְׂתֵּהקְדוֹשׁ פְּרוּךְ
הוּא מִנְּלִגְל גְּלִגְלוּלִים פְּעוּלָם, וּמְקַיִם נְדָרִים
וְשְׂבוּעוֹת פְּרִי לְקַיִם שְׂבוּעָה וְגִזְרָה שֶׁהוּא גִזְרָה.

שְׂתֵּהרִי שְׂנִינֹו, אִם לֹא שְׂתֵּחֲבִיבוֹת וְאַהֲבָה שְׂאַהֲב
הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶת הָאֲבוֹת, הִיָּה רְאוּי
לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם בְּכַבָּלִים שֶׁל פְּרוּל.
וּבְאַהֲבָתוֹ אוֹתָם הַמֶּלֶךְ לְיוֹסֵף בְּנוֹ, וְעָשָׂה אוֹתוֹ
מֶלֶךְ שְׂשׁוּלֵט עַל כָּל הָאֶרֶץ, וַיִּרְדּוּ כָּל הַשְּׂבָטִים
בְּכַבּוֹד, וַיַּעֲקֹב בְּמֶלֶךְ.

בֵּא רְאֵה מַה פְּתוּב? (שם) וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. כִּיּוֹן שְׂפְתוֹב וַיָּבֵא
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, לֹא יִדְעֵנוּ שְׂיַעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם?
לְמַה צָּרִיךְ אֶת זֶה? אֵלֵא, וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם -
זֶה הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא. וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם - זֶה
יַעֲקֹב. שְׂתֵּהרִי בְּשָׂבִיל יַעֲקֹב וּבְנָיו בְּאַהֲבָה הַשְּׂכִינָה

לְמַצְרִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגַּל גִּלְגּוּלִים (דף קצה ע"א)
וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂבֻכּוֹתוֹ תִּתְקַיֵּם
הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל הָאָרֶץ.

מָה כְּתוּב? שְׁלַח מִלֶּךְ וַיִּתִּירָהוּ מִשָּׁל עַמִּים
וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (תהלים קמו)
ה' מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', וְכֵאן כְּתוּב שְׁלַח מִלֶּךְ
וַיִּתִּירָהוּ, לָמָּה מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ? אֵלֵּא שְׁלַח
מִלֶּךְ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשָּׁל עַמִּים - זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלַח מִלֶּךְ - הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שְׁלַח
וַיִּתִּירָהוּ. וּמִי הוּא שֶׁשְׁלַח לוֹ? זֶה הַמֶּלֶךְ הַגּוֹאֵל,
שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַמִּים, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל הַתַּחְתּוֹנִים,
וְהַכֹּל הוּא מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיִּרְיָצֵהוּ - חֶסֶד וְא"ו, וּמִי הוּא? זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, מִשּׁוֹם שְׂאִין מִי שְׂאוּסֵר וּפּוֹתַח, רַק
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוּב (איוב יב) יִסְגֵר עַל אִישׁ
וְלֹא יִפְתַּח, וְכַתוּב (שם לד) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ
וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד,
שְׁתֵּרֵי הַכֹּל בּוֹ, וְכַתוּב (דניאל ד) וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּצַבָּא

השמים ודרי הארץ, ואין מי שימחה בידו ויאמר
לו מה עשית. ומשום כך כתוב ויריצהו מן הבור
וגו'.

מה זה ויריצהו? כמו שנאמר (איוב לג) יעתר אל
אלוה וירצהו. כמו כן ויריצהו מן הבור,
ואחר כך ויבא אל פרעה. דבר אחר ויריצהו,
שהמשיך עליו חוט של חסד לתת לו חן לפני
פרעה. אלהים יענה את שלום פרעה, כדי
להקדים לו שלום ולפתח בשלום.

רבי אבא אמר, בא ראה, באותו פרעה הרשע,
שהוא אמר (שמות ד) לא ידעתי את ה', ופרעה
היה חכם מכל מבשפיו, אלא ודאי השם של
אלהים היה יודע, שהרי כתוב הנמצא בזה איש
אשר רוח אלהים בו. ומשום שמתשה לא בא אליו
אלא בשם של ה', ולא בשם של אלהים, וזה היה
קשה לפניו מן הכל, שהוא היה יודע שהרי השם
של אלהים שולט בארץ, ובשם של ה' לא היה
יודע, ועל כן קשה לפניו השם הזה.

וְזָהוּ שְׁפָתוֹב (שם ט) וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פִּרְעֹה. שְׁדָבָר
 זֶה הָיָה מְחֻזָּק אֶת לְבוֹ וּמִקְשָׁה אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן
 מִשָּׁה לֹא הוֹדִיעַ לוֹ דָּבָר שֶׁל שֵׁם אַחֵר, אֲלֵא הַשֵּׁם
 שֶׁל ה' לְבָדוֹ, וּפְרָשׁוֹת.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחֵי
 לְשָׁבֶת וְגו'. מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחֵי לְשָׁבֶת
 - שְׁהִתְעַלָּה מֵעַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, [על כִּסֵּא כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה] וְלֹא
 הִתְנַלָּה לְמַטָּה. בְּשָׁעָה שְׂאִין נִמְצָאִים צַדִּיקִים
 בְּעוֹלָם, הֵרִי הוּא מִסְתַּלֵּק מֵהֶם וְלֹא מִתְנַלָּה לָהֶם.
 הַמְשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת - בְּשָׁעָה שְׁהַצַּדִּיקִים הֵם נִמְצָאִים
 בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּדַרְגוֹתָיו כְּנֶגֶד
 הַתְּחַתּוֹנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם, לְהִיטִיב לָהֶם.

שְׁהֵרִי כְּשֵׂאִין נִמְצָאִים הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם, הוּא
 מִסְתַּלֵּק וּמִסְתִּיר מֵהֶם פָּנִים וְלֹא מִשְׁגִּיחַ
 עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שְׁהַצַּדִּיקִים הֵם הַיְסוּד וְהַקְּיוּם שֶׁל
 הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא גָלָה אֶת שְׁמוֹ
 הַקְּדוֹשׁ, רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבָדָם, שֶׁהֵם חֵלֶק

גורלו ונחלתו, ואת העולם חלק הקדוש ברוך הוא
 לממנים מגנים, והנה נתבאר, שכתוב (דברים לב)
 בהנחל עליון גוים וגו', וכתוב כי חלק ה' עמו
 יעקב חבל נחלתו.

רבי חייא ורבי יוסי היו תולכים בדרך. אמר רבי
 יוסי לרבי חייא, תמהני על זה שאמר שלמה,
 כל הדברים [המלים] סתומים ולא נודעים, שהרי
 קהלת סתום [המלים] הסתומים.

פתח ואמר, (קהלת א) כל הדברים יגעים לא יוכל
 איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא
 תמלא און משמע. כל הדברים יגעים, וכי כל
 הדברים יגעים הם לדבור שאמר לא יוכל איש
 לדבר? ולא תשבע עין לראות ולא תמלא און
 משמע, מה הטעם אלו? אלא משום ששנים מהם,
 והם העינים והאזנים, לא עומדים ברשותו של
 האדם, והפה הוא ברשותו, וכל [מה] שלשת הללו
 לא יכולים להשלים את הכל ולהשיג את הכל.

אָמַר רַבִּי תִיַּיא, כִּךְ זֶה, שְׂדֵבּוֹר שֶׁל אָדָם לֹא יִכּוֹל
 לְדַבֵּר, וְהָעֵינַיִם לִרְאוֹת וְהָאָזְנַיִם לְשִׁמְעַ, וְאִין
 כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וּבֹא רֵאֵה, אֲפֹלוּ בְרִיּוֹת
 וְרוּחֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחַת הַשָּׁמַשׁ לֹא
 יִכּוֹלִים לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְהָעֵינַיִם לֹא יִכּוֹלִה ^{דף}
 לְשִׁלֵּט וְלִרְאוֹת וְהָאָזְנַיִם לְשִׁמְעַ. וּמִשׁוֹם כִּךְ ^{קצה ע"ב}
 שָׁלְמָה שֶׁתִּיהָ יוֹדֵעַ כָּל דְּבָר הִנֵּה אֹמֵר אֵת זֶה.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בְּכַמָּה
 רוּחֹת, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם, וְאֲפֹלוּ שָׁלְמָה
 הַמְּלֵךְ, שֶׁתִּיהָ חָכֵם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יִכּוֹל
 לַעֲמֹד בָּהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ גַּם
 אֵת הָעֵלֶם נָתַן בְּלִבָּם מִכְּלֵי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצֵא
 הָאָדָם אֵת הַמַּעֲשָׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. כֹּא
 רֵאֵה, אֲשֶׁרֵי אֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
 לְהִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ [בַּסּוֹד] שֶׁל הַחֲכָמָה.

את הכל עשה יפה בעתו - בכל המעשים שעשה
הקדוש ברוך הוא בעולם, בכל מעשה
ומעשה יש דרגה ממנה על אותו המעשה בעולם,
הן לטוב והן לרע. מהם דרגות לימין, ומהם דרגות
לשמאל. הולך האדם לימין, אותו המעשה שעשה,
אותה הדרגה הממנה [של ימין] לצד שהוא ועושה לו
סיוע, וכמה הם שמסיעים לו. הולך אדם לשמאל
ועושה מעשיו, אותו המעשה שעשה, הוא [דרגת
השמאל] הממנה לצד שהוא, ומקטרג לו ומזכיל
אותו לאותו הצד ומסטה אותו.

ומשום כך, אותו המעשה שאדם עושה כראוי,
אותו הממנה של צד הימין מסייע לו. וזה
הוא בעתו, יפה בעתו, שאותו המעשה מתקשר
בעתו כראוי לו.

גם את העלם נתן בלבם - כל העולם וכל מעשי
העולם אינם אלא ברצון הלב, בשעולה ברצון
[הלב, ובשעולה ברצון] האדם. אשרי הצדיקים שמושכים
מעשים טובים להיטיב להם ולכל העולם, והם

יודעים להתדבק בעת שלום, וכבדו הצדקה
 שעושים למטה הם מושכים אותה תדרגה
 שנקראת כל, להאיר בעתו.

אוי לרשעים שאין יודעים העת של אותו מעשה
 ולא משגיחים לעשות מעשיהם בעולם על
 התקון שצריך לעולם ולתקן המעשה באותה
 הדרגה שראויה לו. מה הטעם? משום שלא
 יודעים.

ועל כן נתן הכל בראונם של בני האדם, שכתוב
 מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה
 אשר עשה האלהים מראש ועד סוף. ומשום כך
 שאותם המעשים לא נעשו לתקן בדרגתם פראוי
 שיכלל המעשה הזה בדרגה הזו שלא כתקון, אלא
 כפי רצון האדם.

מה כתוב אחריו? ידעתי כי אין טוב כם כי אם
 לשמות ולעשות טוב בתינו. ידעתי כי אין
 טוב כם, באותם המעשים שלא נעשו פראוי. כי
 אם לשמות, בכל מה שיבא עליו ולתת הודאה

לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. שְׁהָרִי אִם
 אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה גוֹרֵם לוֹ רַע, מִשׁוּם אוֹתָהּ תִּדְרָגָה
 שְׂמִמְנָה עָלָיו, יֵשׁ לוֹ לְשִׂמְחָה בּוֹ וּלְהוֹדוֹת עָלָיו,
 שֶׁהוּא גָרַם לְעֲצָמוֹ, וְהוּא הוֹלִיךְ בְּלִי יָדִיעָה כַּצֶּפֶר
 תּוֹזֵ בְתוֹךְ מַלְכּוּדָתָהּ.

וְכָל זֶה מַנִּין לָנוּ? שְׂפָתוֹב (שם ט) כִּי גַם לֹא יֵדַע
 הָאָדָם אֶת עֵתוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּמַצוּדָה
 רָעָה וּכְצִפְרִים הַאֲחֻזוֹת בַּפֶּה כֶּהֱם יוֹקְשִׁים בְּנֵי
 הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתְּפוּל עֲלֵיהֶם פְּתֹאוֹם. כִּי גַם
 לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ, מַה זֶה עֵתוֹ? עֵתוֹ שֶׁל
 אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שְׁעוֹשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה
 יָפֵה בְעֵתוֹ. וּמִשׁוּם כֵּךְ הֵם כַּצִּפְרִים הַאֲחֻזוֹת בַּפֶּה.
 וּמִשׁוּם כֵּךְ אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
 וַיִּדְעִים דְּרָכֵי וּשְׂבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
 לְלַכֵּת בָּהּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת.

וּבֵא רְאֵה, לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח אָדָם אֶת פִּיו לְרָעָה,
 שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מִי נוֹטֵל אוֹתוֹ הַדָּבָר, וּכְשֶׁלֹּא

יודע אדם, נכשל בה. וכאשר הצדיקים פותחים את פיהם, כלם שלום.

בא ראה, בפשיטתו התחיל לדבר עם פרעה, מה פתוב? אלהים יענה את שלום פרעה. אמר רבי יהודה, הנה נתבאר שהקדוש ברוך הוא חם על שלום המלכות, כמו שנאמר ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים, (דף קצ"ו ע"א) ובארונהו.

רבי חייא אמר, פרעה רצה לנסות את יוסף, וחקליף לו את החלום, ומשום שיוסף ידע את הדרגות, הסתכל בכל דבר ודבר ואמר כך ראית, כל דבר ודבר פראוי לו.

זהו שפתוב: ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחקם כמוך. אחרי הודיע אלהים, אחרי היית בשעיה התיא שחלמתי את החלום, שם היית מצוי. ומשום כך אמר [אמת את כל זאת ידעת, ואיך ידעת פתרון] את כל זאת, ידעת את החלום איך היה וידעת פתרון.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּן, יוֹסֵף אָמַר הַכֹּל, הַחֲלוּם
 וּפְתָרוֹנוֹ, כִּמוֹ דְּנִיָּאל שֶׁאָמַר אֶת הַחֲלוּם
 וְאֶת פְּתָרוֹנוֹ! אָמַר לוֹ, לֹא זֶה כִּמוֹ זֶה. [שְׁמַרְיָ] יוֹסֵף
 הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְּבוּרוֹ שֶׁל פִּרְעָה, שֶׁהָיָה אוֹמֵר
 בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת, וְרָאָה אוֹתוֹ שֹׁטְטָעָה, וְאָמַר לוֹ לֹא
 כֶּן, אֲלֵא כֶּן זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַדְּרָגוֹת בָּאוֹת כְּסִדְרָן.
 אֲבָל דְּנִיָּאל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְּבוּרוֹ שֶׁל
 נְבוּכַדְנֶצַּר כְּלוּם, [שְׁלֵא] וְהַכֹּל אָמַר לוֹ, אֶת הַחֲלוּם
 וּפְתָרוֹנוֹ. מַה פְּתוּב בְּדְנִיָּאל? (דְּנִיָּאל ב) אִזּוֹ לְדְנִיָּאל
 בְּחִזְיוֹן הַלְיָלָה סוּד גְּלָה. בְּחִזְיוֹן הַלְיָלָה, מִי חִזְיוֹן
 הַלְיָלָה? זֶה גְּבַרְיָאל, שֶׁהוּא חִזְיוֹן, מְרָאָה מִן מְרָאָה.
 בֵּא רְאֵה מַה פְּתוּב, (יחזקאל מג) וְחִנָּה כְּבוֹד אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל בָּא מִדְּרֹךְ הַקְּדִים וְקוּלוֹ כְּקוּל מַיִם
 רַבִּים וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ. מַה פְּתוּב אַחֲרָיו?
 וּכְמִרְאָה הַמְּרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבֹאֵי לְשַׁחַת אֶת
 הָעִיר וּמְרָאוֹת כְּמִרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֵל נֶהַר כְּבָר
 וְאֶפֶל אֵל פָּנָי. כָּל הַמְּרָאוֹת תִּלְלוּ הֵן שֵׁשׁ. שְׂאוֹתָן
 הַמְּרָאוֹת, וּמְרָאָה שֶׁל חִזְיוֹן, מְרָאָה יֵשׁ לוֹ, שִׁירָאוֹ
 בּוֹ תְּנַנְנִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְנִרְאִים כְּמִרְאָה תְּהוּאָה. וַיֵּשׁ

מִרְאָה לַמִּרְאָה, וּמִרְאָה לַמִּרְאָה זֶה עַל זֶה, וְכֻלָּם
 עוֹמְדִים בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת וְשׁוֹלְטִים, וְנִקְרְאִים מִרְאָה
 הַלְיָלָה, וּבָהֶם מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַחֲלוּמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְאֵלֹהֵי הֵם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֵּן דְּנִיָּאל בְּחֻזּוֹן הַלְיָלָה גָּלָה סוּד. לֹא
 כְּתוּב הַתְּגָלָה, אֲלָא סוּד גָּלָה, אַחַת
 מֵאֵלֹהֵי הַדַּרְגוֹת, גָּלָה לוֹ אוֹתוֹ חֲלוֹם וּפְתָרוֹנוֹ. אֲבָל
 יוֹסֵף מִתּוֹךְ דְּבָרֵי פִרְעֹה הִסְתַּכֵּל בְּדַרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 וְאָמַר.

וּמִשּׁוּם כֵּן מָנַח אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם
 שֶׁהִקְדוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא נָתַן לְיוֹסֵף מִשְׁלוֹ. עַל
 הַפֶּה שֶׁלֹּא נָשַׁק לְעַבְרָה, כְּתוּב וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל
 עַמִּי. הִיד שֶׁלֹּא קָרְבָה לְעַבְרָה, כְּתוּב וַיִּתֵּן אֶתָּה עַל
 יַד יוֹסֵף. הַצּוֹאֵר שֶׁלֹּא קָרַב לְעַבְרָה, כְּתוּב וַיִּשָּׂם
 רֶכֶב הַזֹּהָב עַל צוֹאָרוֹ. הַגּוֹף שֶׁלֹּא קָרַב לְעַבְרָה -
 וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הַרְגֵל שֶׁל רֶכֶבָה לְעַבְרָה,
 כְּתוּב וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ.
 הַמִּחְשָׁבָה שֶׁלֹּא חָשַׁב - נִקְרָא נִבּוֹן וְחָכָם. הַלֵּב

שלא תהרר - ויקראו לפניו אנרד. והכל משלו
הוא נטל.

מה כתוב? ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל
ארץ מצרים. אמר רבי חזקיה, מה הטעם
ויעבר בכל ארץ מצרים? כדי לשלמ, שפך
מבריוזים לפניו, וכדי לבנם התבואה בכל מקום
ומקום. רבי אלעזר אמר, כנס יוסף תבואה בכל
מקום כדי שלא תרקב.

אמר רבי שמעון, כל מה שהקדוש ברוך הוא
עשה, הכל הוא לגלגל וגלגולים, משום
שרצה לקיים הנזרה. פא ראה, כשפרא הקדוש
ברוך הוא את העולם, הביא כל מה שצריך
העולם בראשונה, ואחר כך הביא את האדם
לעולם ומצא מזון.

[פא ראה] כמו כן הקדוש ברוך הוא אמר לאנרד, (בראשית טו)
ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא
להם וגו', ואחרי כן יצאו ברכש גדול. כשפא יוסף
לארץ מצרים, לא מצא פה רכוש גדול. גלגל

גְּלוּלִים, וְהָבִיא רָעַב עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ
מְבִיאים כֶּסֶף וְזָהָב לְמִצְרַיִם, וְהִתְמַלְּאָה כָּל אֶרֶץ
מִצְרַיִם כֶּסֶף וְזָהָב. לְאַחַר שֶׁחָבַל בְּתַקֵּן רְבוּשׁ גָּדוֹל,
הָבִיא אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

שֶׁכֶּךָ יִרְכִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּרֵאשׁוֹנָה בּוֹרֵא
[מקדים] רְפוּאָה, וְאַחַר כֶּךָ מִכָּה. כֶּךָ
בְּרֵאשׁוֹנָה הִתְקִין רְבוּשׁ גָּדוֹל, וְאַחַר כֶּךָ ^(דף קצו ע"ב)
הָבִיא אוֹתָם לְגָלוּת, וְעַל כֵּן גְּלוּל גְּלוּלִים וְהָבִיא
רָעַב עַל [כָּל] הָעוֹלָם, כִּדְרֵי שְׂיָהִיו מְבִיאים כֶּסֶף וְזָהָב
כָּל הָעוֹלָם לְמִצְרַיִם.

בֹּא רֵאָה, מִשׁוּם יוֹסֵף שֶׁהוּא צַדִּיק, הוּא גָּרַם עֲשָׂר
שָׁל כֶּסֶף וְזָהָב שְׂיִטְלוּ יִשְׂרָאֵל, כִּפְתוּב (תהלים
קה) וַיּוֹצִיָאם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן כִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל. וּמִיָּדוֹ
שָׁל הַצַּדִּיק זֶה בֹּא לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל לְזַכּוֹת אוֹתָם
לְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רֵאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֲהַבָּת וְגו'. בֹּא רֵאָה, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא

בסוד עליון, ובארוהו. ראה חיים - אלו חיי העולם
הבא, שאשרי האיש שזוכה לו כראוי.

עם אשה אשר אהבת - זו פגסת ישראל, משום
שפה פתוב אהבת, שפתוב (ידמיה לא) ואהבת
עולם אהבתיה. מתי? בשעה שצד הימין אוהו
אותה, שפתוב (שם) על פן משבתיה חסד.

כל ימי חיי הבלה, משום שהיא נקשרת בחיים,
והיא העולם ששורים בה חיים. שחרי העולם
הזה לא שורים בו חיים, משום שהם תחת השמש,
ולא מניעים לבאן אותם האורות של אותה
השמש, והסתלקו מהעולם מיום שנגרר בית
המקדש, שפתוב (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו וגו'.
מה זה חשך השמש? שסלק את אורו ולא מאיר,
כמו שנאמר (שם נז) הצדיק אבד וגו'.

כי הוא חלקך בחיים - והו השמש עם הלבנה.
וצריכים להכניס תלבנה בשמש והשמש
בלבנה שלא להפרידם, וזה הוא חלק האדם
להכניס עצם לעולם הבא.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחִשְׁבוֹן
 וְדַעַת וְחִכְמָה בְּשֵׂאוֹל אֲשֶׁר אֶתָּה הַלֵּךְ שָׁמָּה.
 הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּכוּן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת, וְכִי הִתְּרָה הַרְצוּעָה שְׂאֵדָם יַעֲשֵׂה כָּל מַה
 שְׁיִכּוֹל? אֵלֶּא כָּתוּב לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ. מַה זֶה בְּכַחֲךָ?
 זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהִיא הַכַּחַשׁ שֶׁל הָאָדָם,
 לְזִכּוֹת בָּהּ לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר בְּכַחֲךָ - זוֹ הָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁהִיא הַכַּחַשׁ
 לְהַתְּחוּק בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
 וְצָרִיךְ בֵּין אָדָם לְזִכּוֹת בָּהּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכַחַשׁ זֶה,
 כִּדִּי שְׂיִתְּנֵבֵר בָּהּ לְעוֹלָם הַהוּא.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַחֵר שְׂיִצָּא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם
 הַזֶּה, אֵין בּוֹ כַחַשׁ לַעֲשׂוֹת דָּבָר וְלוֹמַר, עֲכָשׁוּ
 מִכָּאן וְהִלָּאָה אֵעֲשֵׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים. שְׂוֵדָאֵי שְׂאֵין
 מַעֲשֵׂה וְחִשְׁבוֹן וְדַעַת וְחִכְמָה בְּשֵׂאוֹל אֲשֶׁר וְגו'. אִם
 לֹא זוֹכָה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יוֹכֵחַ בּוֹ אַחֵר כָּךְ
 לְעוֹלָם הַהוּא. וּבְאַרְוֵה, מִי שְׂלֹא מִתְּקִין צִידָה

לְלַכֵּת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יֵאָכַל בְּעוֹלָם הַהוּא. וַיֵּשׁ
 מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁעוֹשֶׂה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיֵּאָכַל
 מֵהֶם בָּאֵן, וְהִכָּל נִשְׁאָר לְעוֹלָם הַבָּא וּלְהוֹזֵן מֵהֶם.

בֹּא רֵאֵה, יוֹסֵף זָכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה בְּעוֹלָם
 הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהֵאָחֵז בְּאִשָּׁה יְרֵאת ה',
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לט) וְחָטְאתִי לְאֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם
 כִּד זָכָה לְשֹׁלֵט בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה אֶת יִשְׂרָאֵל.

מַה בְּתוֹב? (שם מז) וַיִּלְכַּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף, וְכִד
 רֵאֵוִי. שֶׁהָרִי אֹתוֹ נָהַר שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא, הוּא
 לֹקֵט הַכֶּלֶל, וְכָל הָעֵשֶׂר עוֹמֵד בּוֹ. וְזֶה סוּד הַבְּתוֹב
 (שם נ) וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהַכֶּלֶל הוּא
 בְּרֵאֵוִי, וְדַאי יוֹסֵף צָרִיד לְשֹׁלֵט עַל הַמַּלְכוּת.

וּבֹא רֵאֵה, בְּתוֹב וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמַּשְׁנָה.
 מִי מִרְכָּבַת הַמַּשְׁנָה? תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עֲשֵׂה אֶת הַצַּדִּיק שְׁלֵיט, מִשּׁוּם שֶׁהֵנָּה מִמֶּנּוּ נִזּוֹן
 הָעוֹלָם, וְצָרִיד לְהוֹזֵן, וְלְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ
 מִרְכָּבָה עֲלִיזָנָה, וַיֵּשׁ לוֹ מִרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה.
 הַמִּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִרְכָּבַת הַמַּשְׁנָה, וַיּוֹסֵף

נִקְרָא צְדִיק, וְלוֹ רְאוּי לְהִיּוֹת רוֹכֵב עַל מְרֻכָּבַת
הַמַּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, לְקִדּוּשׁ-פְּרוּךְ-הוּא, וְהַכֹּל הוּא
בְּסוּד עֲלִיּוֹן שְׂיִתְיָה כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה.

בא רֵאָה. וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָ, מֵה זֶה אַבְרָהָ?
הַקָּשֶׁר שֶׁנִּקְשָׁרִים הַשָּׁמַשׁ עִם הַלְבָנָה, וְהַכֹּל
בּוֹרְעִים בְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְנִתּוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל
הָעוֹלָם, וְכֹלָם מוֹדִים אֵלָיו, ^(דף קצו ע"א) מִשּׁוּם זֶה הַכֹּל
הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

בא רֵאָה, הַקִּדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת מַלְכוּת
הָאָרֶץ בְּעֵינַי מַלְכוּת הַרְקִיעַ, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה.
וְכֹל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּאָרֶץ, עוֹמֵד לְפָנָי הַקִּדּוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בא רֵאָה, הַמַּלְכוּת הַקִּדּוּשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת
שְׁלֵמָה עַד שֶׁתִּתְּחַפֵּךְ עִם הָאֲבוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁתִּקְדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אוֹתָהּ הַמַּלְכוּת הָעֲלִיּוֹנָה
שֶׁתֵּאִיר מִסוּד הָאֲבוֹת.

וּכְשִׁיּוֹסֶף הַצְּדִיק יָרַד לְמִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, הוּא
מִשָּׁךְ אַחַר כָּךְ עִמּוֹ אֶת הַשְּׂכִינָה,

שְׁתֵּרֵי אֵינן שְׂכִינָה הוֹלְכֵת אֵלָּא אַחַר הַצְּדִיק, וּמִשׁוֹם כֵּךְ נִמְשָׁךְ יוֹסֵף לְמִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִטַּל אֶת כָּל עֵשֶׂר הָעוֹלָם בְּרֵאוֹי, וְאַחַר כֵּךְ יִרְדֶּה שְׂכִינָה לְמִצְרַיִם וְכָל הַשְּׂכָנִים עִמָּה.

וּמִשׁוֹם כֵּךְ יוֹסֵף, שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, זָכָה לְהִתְעַטֵּר בְּמִקְוֹמוֹ, וְזָכָה לְמַלְכוּת שְׁלֵמָעֵלָה וְלְמַלְכוּת שְׁלֵמָטָה. וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁשָּׁמַר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בְּאֵלוֹ קַיִם כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּלָה, שְׁתֵּרֵי הַבְּרִית שְׁקוּלָה כְּכֹל הַתּוֹרָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב בִּי יֵשׁ שֶׁכֶר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְגו'. רַבֵּי תַנְיָא פִּתְחָא וְאָמַר, (זכריה יב) מִשָּׂא דְבַר ה' עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם ה' נִטָּה שָׁמַיִם וַיִּסַּד אֶרֶץ וַיַּצַּר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. בַּפֶּסוּק תָּזָה יֵשׁ לְהִתְבַּוְּנֵן. מִשָּׂא דְבַר ה'. בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה שֶׁאָמַר מִשָּׂא, לָמָּה מִשָּׂא? אֵלָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים וְאָמַר מִשָּׂא - זֶה לְטוֹב. בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר מִשָּׂא - זֶה לְרָע.

בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים
 לְטוֹב, מִשּׁוֹם שֶׁמִּשָּׂא הוּא מִעֲמָסָה, כְּבִיכּוֹל
 זֶה מִעֲמָסָה עַל הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הַשְּׁלוֹם שֶׁל
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וּכְשֶׁנִּגְזַר הַדִּין
 עֲלֵיהֶם, עוֹבְרֵת מִפְּנֵי הַמִּעֲמָסָה הַזֶּה שֶׁהוּא סוֹבֵל
 עֲלֵיהֶם. בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּגְזַר דִּין עַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר
 מִשָּׂא, כְּבִיכּוֹל מִעֲמָסָה הִיא עַל הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא,
 וּמִשּׁוֹם כִּךָּ מִשָּׂא מִהֲצַד הַזֶּה וּמִהֲצַד הַזֶּה, זֶה מִשָּׂא.

כִּיּוֹן שֶׁאָמַר נִטְהָ שָׁמַיִם וַיִּסַּד אֶרֶץ, לָמָּה צָרִיךְ
 וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבּוֹ? וְכִי לֹא הֵינּוּ יוֹדְעִים
 שֶׁהוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם? אֵלֶּא לְהִרְאוֹת הַדְּרָגָה יְדוּעָה,
 שֶׁכָּל הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת
 בְּאוֹתָהּ תְּדַרְגָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַפְּסוּק תְּזֵה קִשָּׁה. אִם אָמַר
 וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם וְלֹא יוֹתֵר - יָפְתָה. אֲכַל מַה
 זֶה בְּקֶרְבּוֹ? אֵלֶּא זֶה סוּד בְּשָׁנֵי צָדָדִים, שֶׁהֲרִי
 מִתְּנַהֵר תְּהוּא שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא, מִשָּׁם יוֹצֵאוֹת
 וּפּוֹרְחוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְּכַנְּסוֹת לְמְקוֹם אֶחָד,

ואותה הדרגה היא יצר רוח אדם בקרבן. וזה כמו
אשה שמתעברת מן הזכר, ואותו הולך מצירת
לה במעיה, עד שהכל מצטייר בציוור משלם
במעיה. כך ויצר רוח אדם בקרבן, בקרבן זה
עומד, עד שנברא האדם בעולם ונותן לו.

דבר אחר ויצר רוח אדם בקרבן - בקרבן של
אדם מממש. משום שכאשר נברא האדם
והקדוש ברוך הוא נותן לו את נשמתו ויוצא
לאויר של העולם, אותה הרוח שבתוכו לא
מוצאת גוף להתפשט בתוכו, ועומדת בצד אחד
בתוכו.

וכשאדם מתפשט גופו, אותה הרוח מתפשטת
ונותנת בו כח. וכן כמו שהגוף
מתגדל, כך הרוח נותנת בו כח שיתחזק האדם
עמה, ומשום כך יצר רוח אדם בקרבן מממש.

ואם תאמר, יצר רוח אדם מה זה? משום שהרוח
היא צריכה כח שלמעלה יותר להסתיע

עָמָה, וְעַל כֵּן הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם
בְּקִרְבּוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ סִיּוּעַ לְאָדָם.

בא ראה, בְּשֵׂאוֹתֶיהָ הָרוּחַ צְרִיכָה סִיּוּעַ - כְּמוֹ
שֶׁהוּא אוֹתוֹ הָאָדָם וְכְמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַגּוֹף נִתְקַן,
כִּדְ גַּם מִתְקַנִּים לוֹ אֶת אוֹתֶיהָ הָרוּחַ וּמוֹסִיפִים לוֹ
רוּחַ לְהִתְתַּקֵּן, וְזֶה הוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ.

ובא ראה, כִּינּוּן שֶׁאֲבֵר יוֹסֵף מֵאֲבִיו, יַעֲקֹב אֲבִיר
אוֹתָהּ תּוֹסֵפֶת הָרוּחַ שֶׁהִיָּתָה בּוֹ, וְהִסְתַּלְּקָה
מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אַחַר כֵּן מַה כָּתוּב? (בראשית מו) וַתְּחִי
רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד עַכְשָׁו ^(דף קצו ע"ב) הִיָּה מִתּוֹ?
אֵלֶּא אוֹתָהּ תּוֹסֵפֶת הָרוּחַ הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה
וְלֹא הִיָּתָה בְּתוֹכּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱצַב שֶׁהִיָּה בּוֹ גֵרָם
לוֹ, [וְאִם גֵּרָמָה לוֹ לְזֶה] שֶׁלֹּא הִיָּתָה רוּחַ בְּקִיּוּמָהּ, וּמִשּׁוּם
כֵּן וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכֵאֵן כָּתוּב וַיֵּרָא
יַעֲקֹב, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְבַּשֵּׂר. מִנֵּיִן הִיָּה יוֹדֵעַ?
אֵלֶּא וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שֶׁרָאָה אֶת כָּל בְּיָרֵי הָאָרֶץ
שֶׁהוֹלְכִים לְמַצְרַיִם וּמְבִיאִים תְּבוּאָה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרָא יַעֲקֹב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, נֹא רֵאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה
לְהִתְחַבֵּר עִם הָאֱלֹהִים, וַיֵּרֶשׁ אֶת מְקוֹמוֹ
בְּתוֹכָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אֲנִי מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה
לְרֵאשׁ פְּנֵה.

רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ הוֹלְכִים מִקְפּוֹטְקִיָּא
לְלוּדָה, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד שְׁמִחַזִּיק נוֹד
שֶׁל יִיז. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי
חֲזַקְיָה, פְּתַח פִּיךָ וְאָמַר דְּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים
הַמְּעַלִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁאַתָּה אוֹמֵר כָּל יוֹם לְפָנַי
הַמְּאֹר הַקָּדוֹשׁ.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נֵעִם וְכָל
נְתִיבְתֶיךָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נֵעִם - אֵלּוּ
דְרָכֵי הַתּוֹרָה. שְׁמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדְרָכֵי הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְהָ עֲלָיו אֶת נְעִימוֹת הַשְּׂכִינָה שְׁלֵא
תְזוּזוּ מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבְתֶיךָ שָׁלוֹם - שְׁכָל
נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה כָּלָם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה,
שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ
בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר הַיְהוּדִי הַהוּא, כְּמוֹ מִטְבַּע בְּכִים נִמְצָא
 בַּפְּסוּק הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ, מִנֵּיִן לָךְ? אָמַר
 לָהֶם, שָׁמַעְתִּי מֵאֲבָא, וְלִמְדַתִּי כָּאֵן דְּבַר [טוב]
 בַּפְּסוּק הַזֶּה. פָּתַח וְאָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא בְּשָׁנֵי
 גּוֹנִים וּבְשָׁנֵי צָרִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְרָכִים וְקוֹרְאִים
 בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נַעַם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שְׁלוֹם.
 מִי הַדְרָכִים וּמִי הַנְּתִיבוֹת? מִי הַנַּעַם וּמִי הַשְּׁלוֹם?

אֵלֶּא דְרָכִיהָ דְרָכֵי נַעַם, הִינּוּ שְׂכֵתוֹב (ישעיה מג)
 הַנוֹתֵן בַּיָּם דְּרָךְ. שְׁתֵּרֵי בְּכָל מְקוֹם שְׁנִקְרָא
 בַּתּוֹרָה דְּרָךְ, זֶו דְּרָךְ פְּתוּחָה לְכָל. בְּדְרָךְ הַזֶּו
 שְׂפִתוּחָה לְכָל אָדָם, כִּף דְרָכִיהָ דְרָכֵי נַעַם. אֵלוֹ
 הַדְרָכִים שְׂפִתוּחִים מִן הָאֲבוֹת, שְׁכָרוּ בַּיָּם הַגְּדוֹל,
 וּנְכַנְּסִים לְתוֹכוֹ, וּמֵאוֹתָם הַדְרָכִים נִפְתְּחִים לְכָל
 עֶבֶר וּלְכָל צְדִדֵי הָעוֹלָם.

וְהַנַּעַם הַזֶּה הִיא נְעִימוֹת שְׂיוּצָאת מִן הָעוֹלָם
 הַבָּא, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא מְאִירִים כָּל
 הַמְּאֹרוֹת וְנִפְרָדִים לְכָל עֶבֶר, וְאוֹתוֹ הַטּוֹב וְאוֹתוֹ
 הַרָּע שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיוּנְקִים [שְׂיוּרָשִׁים] הָאֲבוֹת

נִקְרָא נַעַם. דְּבַר אַחַר - הָעוֹלָם הַבֵּא נִקְרָא נַעַם,
 וְכַשְׁמַתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבֵּא, כָּל הַשְּׂמִיחָה וְכָל הַטּוֹב
 וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחַרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים,
 וּמֵשׁוּם כִּי נִקְרָא נַעַם.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הֲרַשְׁעִים שֶׁל הַגִּיהֶנֶם, בְּשָׁעָה
 שְׁנִכְנְסֶת הַשַּׁבָּת, בְּכֵן נָחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם חַרוֹת
 וּמְנוּחָה. בְּשָׁעָה שִׁיּוּצֵאת הַשַּׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ לְעוֹרֵר
 שְׂמִיחָה עֲלִינוּהָ עֲלִינוּ שְׁנַנְצִל מֵאוֹתוֹ הָעֵנֶשׁ שֶׁל
 הֲרַשְׁעִים שְׁנִדּוּנוּ [שְׁחֹרֵן] מִן הַשָּׁעָה הַחַיָּא וְהַלְאָה.
 וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים ז) וַיְהִי נַעַם אֲדָנִי
 אֶלְהִינוּ עֲלִינוּ. זֶהוּ הַנַּעַם הָעֲלִיּוֹן, שְׂמִיחַת [חַרוֹת]
 הַכּוֹל, וְעַל כֵּן דְּרַכִּיָּה דְרַכִּיָּה נַעַם.

וְכָל נְתִיבְתִיָּה שְׁלוֹם, מִי זֶה נְתִיבְתִיָּה? אֵלּוּ הֵם
 הַשְּׂבִילִים שִׁיּוּצֵאִים מִלְּמַעְלָה, וְאֵת כָּל
 לִוְקַח הַכְּרִית הַיְחִידִי שְׁנִקְרָא שְׁלוֹם, שְׁלוֹם הַבַּיִת,
 וּמִכְּבִים אוֹתָם לַיִם הַגָּדוֹל כְּשֶׁהוּא בְּגִבּוֹרְתוֹ, וְאִז
 נוֹתֵן לוֹ שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְכָל נְתִיבְתִיָּה שְׁלוֹם.
 בֵּא רְאֵה, יוֹסֵף תָּיָה כְּרִית שְׁלוֹם, וְתִיָּה מְלֻךְ

בְּמִצְרַיִם וְשִׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם
שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ.

וְעַם כָּל זֶה, לַיַּעֲקֹב הָיָה שְׁכָר, כִּדְרֵי לְקַנּוּת תְּבוּאָה
בְּמִצְרַיִם, וְרֵאָה שֶׁהוּא שְׁכָר עַל שְׁכָר, שִׁיָּרְדוּ
בָּנָיו לְמִצְרַיִם, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ,
כִּדְרֵי שְׁלֹא תִרְאוּ עֲצָמְכֶם אֲלָא כְּמוֹ רַעֲבִים, כְּמוֹ
אֲנָשִׁים שֹׂאִין לָהֶם שֶׁבַע.

אָמַר רַבֵּי חֲזַקְיָה, וַדַּאי סוּד יֵשׁ כָּאֵן, שְׁתֵּרֵי כָּכָל
זְמַן שֶׁהוּא צָעַר בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ בַּשּׁוּק, כִּדְרֵי שְׁלֹא יִתְפַּס
בַּחֲטָאֵיו, וְעַל כֵּן אָמַר לָמָּה תִּתְרָאוּ, וְהִנֵּה נִתְּכָאֵר.

דָּבָר אַחֵר וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ ^(דף קצח ע"א) שְׁכָר בְּמִצְרַיִם
- תְּבוּאָה מִמֶּשׁ, שְׁתֵּרֵי עַל כֵּן שְׁלַח תְּקַדּוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא רָעַב לְעוֹלָם, כִּדְרֵי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב וְאֶת
בָּנָיו לְשָׁם, וְעַל זֶה רָאָה אֶת בָּנָיו הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ
מְבִיאִים מִשָּׁם תְּבוּאָה.

וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שְׁכָר בְּמִצְרַיִם. בְּשַׁעַה שְׁמַת
יִצְחָק, כָּאֵן יַעֲקֹב וְעִשָׂו לְחַלֵּק, וְעִשָׂו יֵצֵא

מחלקו של הארץ ומהכל, ויעקב שיסכל את הגלות יטל הכל. ועל זה ראה אותו השקר שהיה לו במצרים הוא ובניו לסכל את הגלות, ועל זה ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, מלפני הדין שלמעלה, שלא ימצא עליכם מקטרג. ויאמר הנה שמעתי כי יש שקר במצרים רדו שמה. הרי פרשוה רד"ו, כחשבון הזה היו ישראל במצרים. ויוסף הוא השליט על הארץ וגו'. רבי ייסא פתח ואמר, (תהלים כו) ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזכחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה'.

בא ראה, כשהקדוש ברוך הוא מתרצה מהאדם, הוא זוקף אותו על כל בני העולם ועושה אותו הראש של הכל, וכל שונאיו נכנעים תחתיו. את דוד המלך שנאו אהיו, דחו אותו מהם - הקדוש ברוך הוא הרים אותו על כל בני העולם. בא חמיו - ברח מלפניו, הקדוש ברוך הוא הרים אותו על כל מלכותו, וכלם היו

בוֹרְעִים וְסוֹגְרִים לְפָנָיו. וְאֵת יוֹסֵף דָּחוּ אַחֲיוֹ, אַחַר
כִּדּוֹ בְּלֹם כָּרְעוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו, זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּבְאֹו
אַחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפְּיִם אֶרְצָה.

דָּבָר אַחַר וְעֵתָה יְרוֹם רֵאשִׁי - מַה זֶה וְעֵתָה? כְּמוֹ
וְאֵתָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֵינָה נִתְפָּאֵר, עֵת
שֶׁהִיא תִּדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמִי הִיא אוֹתָהּ הָעֵת? זוֹ
ה"א, וְנִקְרָאת עֵתָה. וְעֵתָה - זֶה הוּא וּבֵית דִּינּוֹ.

יְרוֹם רֵאשִׁי - לְהָרִים אוֹתָהּ בְּכַבּוֹד וּמַלְכוּת. עַל
אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי - אֵלּוּ שְׂאֵר מַלְכֵי הָאָרֶץ.
וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֵהָלוֹ - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. בְּאֵהָלוֹ - זֶה אֵהָל
מוֹעֵד. זִבְחֵי תְרוּעָה - שִׁישְׁמַע כָּל הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה
וְאֶזְמָרָה - מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהִיא תְרוּעָה. שְׁחָרֵי מִשָּׁם,
מִהַצַּד שֶׁל תְרוּעָה, בָּאָה הַשִּׁירָה וְהַתְשַׁבַּחַת.

דָּבָר אַחַר וְעֵתָה יְרוֹם רֵאשִׁי - זוֹ בְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי - זֶה עֵשָׂו וְכָל הַשָּׂרִים
שָׁלוֹ. וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֵהָלוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. זִבְחֵי תְרוּעָה
- שְׂפָתוֹב (שם נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה, כִּדִּי
לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מִן הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה וְאֶזְמָרָה -

להודות ולשבח לקדוש-ברוך-הוא ללא הפסק לעולם.

דבר אחר ועתה ירום ראשי - בכל, יצא טוב על יצא רע, שפתוב על איבי סביבותי, זה היצא הרע שהוא סביב האדם, והוא שזנא אותו בכל. ואזכחה באהל וזחי תרועה - זו התורה שנתנה מצד האש, פפתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו. שחרי בשביל התורה ירום ראשו [של האדם] ונשפרים כל שזנאו לפניו, פפתוב (תהלים יח) תבריע קמי תחתי.

דבר אחר ועתה ירום ראשי - להכליל עם האבות, שחרי דוד המלך יש לו להדבק עם האבות, ואז יתרומם ויעלה למעלה, והוא בקשר אחד עם. על איבי סביבותי - אלו הם שפצד השמאל, כלם בעלי הדינים שמתכוננים לחבל, ואז השמש מתחבר ללבנה, והכל הוא אחד.

בא ראה, פתוב ויוסף הוא השליט על הארץ. זה השמש ששולט בלבנה ומאיר לה וזן אותה.

הוא המשביר לְכָל עם האָרֶץ, שְׁחָרֵי אֹתוֹ נָהַר
 שְׁשׁוּפֵעַ וְיֹוצֵא, מִמֶּנּוּ כֻלָּם נִזְוָנִים וּמִשָּׁם פּוֹרְחוֹת
 הַנְּשָׁמוֹת לְכָל, וּמִשׁוּם כֶּךָ כֻּלָּם מִשְׁתַּחֲוִים אֶל
 אֹתוֹ הַמָּקוֹם, שְׁחָרֵי אֵין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁלֹא
 תִּלְוִי בְּמִזְל, וּבִאֲרוּחוֹ.

וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו וְהֵם לֹא הִבְרָחוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר
 פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מט) לָמָּה אִירָע בְּיָמַי רָע
 עוֹן עַקְבֵי יְסוּפְנִי. בֹּא רְאֵה, שְׁלֹשָׁה הֵם שְׁפוֹחָדִים
 וְלֹא יוֹדְעִים מַמָּה הֵם פּוֹחָדִים, וּבִאֲרוּחוֹ. אֲכַל מִי
 שְׁפוֹחָד וְלֹא יוֹדֵעַ מַמָּה הוּא פּוֹחָד - מִשׁוּם אֹתָם
 הַחֲטָאִים שְׁלֹא יוֹדֵעַ שְׁהֵם חֲטָאִים, וְלֹא מִשְׁנִיחַ
 בָּהֶם, וְהוּא פּוֹחָד מִיָּמֵי רָע.

מִי הֵם יָמֵי רָע? אֵלּוּ הֵם הַיָּמִים שְׁהֵם מוֹדְמָנִים
 בְּאֹתוֹ (דף קצ"ח ע"ב) רָע, וּמִי הֵם? זֶה [הוּא] יֵצֵר הָרָע,
 שֶׁהוּא נִקְרָא רָע, וַיֵּשׁ לוֹ יָמִים יְדוּעִים שְׁנִתְּנָת לוֹ
 רְשׁוֹת בְּעוֹלָם לְהַסְטִין לְכָל אֹתָם שְׁמִטָּמְאִים אֶת
 דְּרָכֵיהֶם. שְׁמִי שְׁבֹא לְהַטְמֵא - מִטְּמְאִים אֹתוֹ,

וְאַלֶּהֶם הֵם שְׁנִקְרָאִים יְמֵי רָע, וְאַלֹּו מְמַנִּים עַל
אוֹתָם חֲטָאִים שְׂדֵשִׁים אוֹתָם בְּנֵי אָדָם בְּעִקְבֵיהֶם.
בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם שְׂמִטָּמְאִים אֶת דְּרֻכֵיהֶם,
כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מְזִיקִים מְזַדְמָנִים אֲצֵלָם
וּמִטָּמְאִים אוֹתָם. בְּדֶרֶךְ שְׂאֵדָם רוֹצֵחַ לְלַכֵּת -
בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ מְנַהֲיגִים אוֹתוֹ מִמָּשׁ. בֹּא אָדָם
לְהַטְהֵר - כַּמָּה הֵם שְׂמִם יַעִים לוֹ.

תְּרֵי שְׁנֵינוּ, שְׂבִשְׂאָדָם קָם בַּכָּקָר, צָרִיךְ לְרַחֵץ יָדָיו
מֵתוֹךְ נִטְלָה שֶׁל מַיִם, שֶׁהוּא כְּלִי לְהַל מְמַנֵּנוּ
מַיִם, מֵתוֹךְ מֵי שְׂרַחֵץ יָדוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ
שְׂבִיָּרוֹהוּ. וּבֹא רְאֵה, בְּשִׁבִיל הַנִּטְלָה חַיֵּו בְּאֶרְנוּ
אֶת הַדְּבָר.

וְעוֹד, שְׂצָרִיךְ אָדָם לְהַל יָד יָמִין בְּשִׁמְאָל, כִּדֵּי
לְהַשְׁלִיט יָמִין עַל שְׂמְאָל, וְיִרְחֵץ הַיָּמִין מִן
הַשְּׂמְאָל, וּמִשׁוֹם זֶה הִיא נְטִילָה. וְעַל כֵּן מֵי שְׂנוּטִיל
יָדוֹ, יְהִל יָמִין בְּשִׁמְאָל, לְהַשְׁלִיט הַיָּמִין עַל
הַשְּׂמְאָל, כִּדֵּי שְׂלֵא יִתֵּן מְקוֹם לְיִצָר הַרְעָ לְשִׁלֵּט
כָּלָל, וְהֵנָּה בְּאֶרְנוּ.

ב'א ר'אה, ב'ש'עה ש'דין ה'ר'ע ש'ול'ט, ל'א מ'שיב י'דו
מ'ל'ה'ר'ע, ו'ב'ש'עה ש'ה'י'מ'ין ש'ול'ט ע'ל ה'ע'מ'ים
ע'ו'ב'ד'י כ'ו'כ'ב'ים ו'מ'ז'ל'ו'ת ל'ש'ב'ר א'ו'ת'ם, ח'ם ה'ק'דו'ש
ב'רו'ך ה'וא ע'ל'י'ה'ם ו'ל'א מ'כ'ל'ה א'ו'ת'ם.

ו'מ'ש'ו'ם ב'ך, כ'ל מ'י ש'ה'וא ח'ו'ט'א, ב'א'ו'ת'ם ה'ח'ט'א'ים
ש'ד'ש ב'ה'ם ב'ר'ג'ל'יו, ל'א י'ד'ע ע'ל'י'ה'ם, ו'פ'ו'ח'ד
ת'מ'יד. ד'וד ה'מ'ל'ך ה'י'ה ת'מ'יד נ'ש'מ'ר מ'ה'ח'ט'א'ים
ה'ל'לו, ו'כ'ש'ה'י'ה י'ו'צ'א ל'ק'ר'ב, ה'י'ה מ'פ'ש'פ'ש ב'ה'ם,
ו'ע'ל ב'ן ל'א פ'ח'ד ל'ה'ל'ח'ם ע'מ'ה'ם ב'ק'ר'ב.

ו'ב'א ר'אה, א'ר'ב'ע'ה מ'ל'כ'ים ה'יו, מ'ה ש'ב'ק'ש ז'ה ל'א
ב'ק'ש ז'ה. ד'וד א'מ'ר (ת'ה'ל'ים י'ח) א'ר'דו'ף א'ו'י'ב'י
ו'א'ש'י'ג'ם ו'ל'א א'ש'ו'ב ע'ד כ'ל'ו'ת'ם. מ'ה ה'ט'ע'ם? מ'ש'ו'ם
ש'ה'י'ה נ'ש'מ'ר מ'ן ה'ח'ט'א'ים ה'ל'לו, ו'ל'א נ'ת'ן מ'ק'ו'ם
ל'ש'ו'נ'א'יו ל'ש'ל'ט, ו'ע'ל ב'ן ר'צ'ה ל'ר'דו'ף א'ח'ר'י'ה'ם
ת'מ'יד, ו'ה'ם ל'א י'ר'ד'פ'ו א'ח'ר'יו ל'ת'ב'ע א'ת ח'ט'א'יו
ו'י'פ'ל ב'י'ד'י'ה'ם.

א'ס'א ה'י'ה מ'פ'ח'ד י'ו'ת'ר. א'ף ע'ל ג'ב ש'ה'י'ה מ'פ'ש'פ'ש
ב'ח'ט'א'יו, ו'ל'א כ'מו ד'וד ה'מ'ל'ך, ה'וא ר'צ'ה

לְרַדֵּף אֶתְרִיָּקָהּ, וְלֹא לְהִלָּחֵם בָּהֶם, וַיִּהְרַג אֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֹךְ הָיָה, שְׂפָתוֹב (דברי הימים-ב יד)
וַיִּרְדָּפֵם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכַתּוּב וַיִּגַּף ה'
אֶת הַכּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה וַיִּגְּסוּ הַכּוֹשִׁים.
[ובן] מַה כָּתוּב בְּדוֹד? (שמואל א ל) וַיִּבֶם דָּוִד מִתְּנַשֵּׁף
וְעַד הָעָרֶב לְמַחֲרָתָם. אֲבָל אָסָא, הוּא רוֹדֵף
וְתַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּה.

גַּם יְהוֹשֻׁפֶט מְלֶכֶד יְהוּדָה כֹּךְ הָיָה מְבַקֵּשׁ וְאוֹמֵר,
אֵינִי יָכוֹל לְרַדֵּף וְלֹא לְהִרְגוֹ, אֲלֵא אֲנִי אֹמֵר,
וְאַתָּה תִּהְרַג אֹתָם, מִשּׁוֹם שְׂלֵא הָיָה כָּל כֹּךְ
מִפְּשִׁי כְּמוֹ אָסָא, וְכֹךְ עָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂפָתוֹב (דברי הימים-ב ב) וּבִיעַת תִּחְלוּ בְרִנָּה
וְתִהְלֶה נָתַן ה' מְאֹרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהָר
שִׁעִיר הַכּוֹשִׁים לִיהוּדָה וַיִּגְּפּוּ.

תּוֹקֵיָה מְלֶכֶד יְהוּדָה אֵף כֹּךְ גַּם אָמַר, אֵינִי יָכוֹל
לֹא לִזְמֹר וְלֹא לְרַדֵּף וְלֹא לְהִלָּחֵם בְּקִרְבִּי,
מִשּׁוֹם שְׂפָחַד מִתְּחַטָּאִים הִלְלוּ שְׂאֵמְרָנוּ. מַה
כָּתוּב? (מלכים-ב יט) וַיְהִי בַלְיִלָה תְּחִילָה וַיֵּצֵא מִלְּאָף ה'

וַיֵּךְ בַּמַּחֲנֶה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף
 וַיֵּשְׁבִימוּ בַבֶּקֶר וְהָיָה כָּלָם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֻזְקָהּ
 הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא תִּרְגַּ אֹתָם.

וּמָה הַצְּדִיקִים הִלְלוּ הָיוּ פוֹחֲדִים מִן הַחֲטָאִים
 הִלְלוּ - שָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת בְּמָה
 וּבְמָה. מִשּׁוּם כִּךָ יֵשׁ לְאָדָם לְהַשְׁמֵר מִהַחֲטָאִים
 הִלְלוּ וּלְפִשְׁפֹּשׁ בָּהֶם כָּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, כִּדִּי שְׂלֵא
 יִשְׁלְטוּ עָלָיו אֹתָם יְמֵי רָע, שְׂלֵא מְרַחֲמִים עָלָיו.

בֵּא רֵאָה, וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעַה שְׁנַפְלוּ
 בְּיָדוֹ, הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם,
 וְהֵם לֹא הִבְרָחוּ. שְׂאֹתָם שְׁמַעוֹן וְלוֹי בָּאוּ מִצֵּד
 הַדִּין הַקָּשָׁה, וְעַל כֵּן לֹא רַחֲמוּ עָלָיו, שְׁחַרֵּי כָּל
 אֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשָׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי אָדָם
 בְּשַׁעַה שְׁנוֹפְלִים בִּידֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כִּךָ אָמַר דָּוִד (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא. לֹא
 כְּתוּב יִרְאֵתִי, אֵלֵא אֵירָא, [אֵלֵא] שְׂיֵשׁ [שְׂאִין]
 לִי לְפָחוּד (דף קצט ע"א) מֵאֹתָם יְמֵי רָע, כִּפִּי שְׂאֵמְרָנוּ. עוֹן

עֲקָבִי יְסוּפְנִי, מִי הֵם עֲקָבִי? אֵלֹהִים הֵם בְּסוֹד
הַאֲמוּנָה, שְׂפָתוֹב (בראשית כה) וַיְדַוּ אֶחָזֶת בְּעַקֵּב עֵשָׂו.
זֶה הוּא הָעַקֵּב, וְהֵם הָעֲקָבִים שְׂמֵס־תְּכָלִים בָּהֶם
תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא שְׂאָדָם דָּשׁ בּוֹ תָּמִיד בְּעַקְבוֹ.

בֵּא רְאֵה מַה פְּתוֹב? (ישעיה ה) הוּי מִשְׁכִּי הָעוֹן
בְּחֻבְלֵי הַשָּׂוֵא וּבְעֵבוֹת הָעֲנָלָה חֲטָאָה. בְּחֻבְלֵי
הַשָּׂוֵא - שְׂדָשׁ בּוֹ בְּעַקֵּב וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו, וְאַחַר
כֵּן מִתְחַזֵּק וְנִעְשָׂה [בְּחֻבְלֵי הַשָּׂוֵא] בְּעֵבוֹת הָעֲנָלָה,
וּמִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַחֲטָא, וּמִסְטָה אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשַׁרְיָהֶם תַּצְדִּיקִים שִׁיזְרְעִים לְהַשְׁמֵר מִחֲטָאֵיהֶם,
וְהֵם תָּמִיד מְפַשְׁפְּשִׁים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּדִּי
שְׂלֹא יִמְצֵא עֲלֵיהֶם מְקַטְרֵג בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא
יִשְׁטַיְנוּ עֲלֵיהֶם לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁתֵּרֵי הַתּוֹרָה מְתַקְנָת
לָהֶם דְּרָכִים וְשִׁבְלִים לְלַכֵּת בָּהֶם, שְׂפָתוֹב (משלי ג)
דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֵעִם וְכֹל נְתִיבָתֶיהָ שְׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. רַבִּי
חֲזִיא פְתַח וְאָמַר, (שם כד) בְּנִפְלֵ אוֹיְבֵךְ אֵל

תשָׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֵל יִגַּל לְבָבָּךְ. בֵּא רְאֵה, הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם שְׂיִזְכָּה לְכַבוֹדוֹ וּלְשִׁמְשׁוֹ
 לְפָנָיו תָּמִיד וּלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, מַשׁוּם
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֵה בָּהּ בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכִיּוֹן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם, נָתַן
 לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלִמַּד אוֹתוֹ בָּהּ לְדַעַת אֶת
 דְּרָכֶיהָ. מִנֵּינ לָנוּ? שְׂכָתוֹב (אִיוב כח) אִז רְאֵה וַיִּסְפְּרָה
 הַכִּינָה וְגַם חֲקָרָה. וְאַחַר כֵּן, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן
 יֵרְאֵת ה' הִיא חֲכָמָה וְסוּר מִרַע בִּינָה. כִּיּוֹן
 שֶׁהַסְתַּכֵּל בָּהּ וְלֹא שָׁמַר אוֹתָהּ, עָבַר עַל מִצְוֹת
 רַבּוֹנוֹ וְנִתְפָּס בְּחַטָּאוֹ.

וְכָל אוֹתָם שֶׁעָבְרוּ עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה
 נִתְפָּסוּ בָּהּ. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַכֵּם עַל כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם, עָבַר עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגָרַם
 לוֹ לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת מַלְכוּתוֹ וּלְפַלֵּג אֶת הַמַּלְכוּת
 מִבְּנָו. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיּוֹסֶף שְׁתִּיחַ יוֹדֵעַ תּוֹרָה, וְאַחֲיוֹ נָפְלוּ בִּידוֹ, לָמָּה
 נִלְגַּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגְּלָגוּל הַזֶּה, וְחָרִי הוּא

יִדַע אֶת הַתּוֹרָה שְׁלֵמָה אוֹתוֹ אָבִיו? אֵלֶּא חַם
 וְשָׁלוֹם שְׂיוּסָף גְּלִגֵּל עֲלֵיהֶם גְּלִגּוּלִים לְנֶקֶם מֵהֶם,
 אֵלֶּא כָּל זֶה לֹא עָשָׂה אֵלֶּא לְהַבְיֵא אֶת אָחִיו בְּנִימִין
 אֶצְלוֹ, שְׁתִּשׁוּקְתוֹ הִיָּתָה אֵלָיו, וְהוּא לֹא הִשְׁאִיר
 אֶת אָחִיו לְפָלֵל, שְׁתִּירֵי כְּתוּב וַיַּצּוּ יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת
 בְּלִיָּתָם בָּר וְגו', וְכֹל זֶה כְּדֵי שְׁלֵא יִפְלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הַלְּבָנָה, הִיָּה תָמִיד מְסַתְּכֵל בָּהּ, בְּכַתוּב (דברים
 יא) תָּמִיד עֵינַי ה' אֶלְהִיךָ בָּהּ. הַשְּׁנֵחָתוֹ בָּהּ תָּמִיד.
 וְכַתוּב אִזּוֹ רָאָה, שְׁתִּירֵי הַשְּׁמַשׁ בְּהַשְּׁנֵחָתוֹ בָּהּ
 מְאִירָה. וַיִּסְפְּרָה, מַה זֶה וַיִּסְפְּרָה? כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר (איוב
 כח) מְקוֹם סְפִיר אֲבִנִיָּה.

הַכִּינָה, שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּתִקּוֹן בְּשָׁנִים עֶשְׂרִי
 תְּחוּמִים מְחַלְקֵת לְשִׁבְעִים שָׁרִים,
 הַתִּקּוֹן אוֹתָהּ בְּשִׁבְעָה עֶמּוּדִים עֲלִיוֹנִים לְהַאֲוֹר
 וְלְשִׁבְתָּהּ עַל שְׁלֵמוֹת. וְגַם חֲקָרָה, לְהַשְׁנִיחַ עָלֶיהָ
 תָּמִיד, פַּעַם אַחַר פַּעַם, שְׂאִין פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

וְאַחַר כֵּן הִזְהִיר אֶת הָאָדָם וְאָמַר, וַיֹּאמֶר לְאָדָם
 הֲנִי יִרְאֶה ה' הִיא חֲכָמָה וְסוּר מִרַע בְּיָנָה,
 שְׁהִירִי הִיא מִתְעַטְּרֶת עַל הַתְּחַתּוּנִים לִירֵא וְלִדְעַת
 אֶת הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגָּלָהּ. וְסוּר מִרַע בְּיָנָה,
 בְּרוּר מִהַפְּסֻלֹת שְׁלֵא לְקַרֵּב עִמּוֹ, וְאִזּו הַשְּׁנֻחַת
 [הַמְּצָאוֹת] תְּבִינָה לְדַעַת וְלְהַסְתַּכֵּל בְּכַבוֹד הַמְּלֹךְ
 הָעֲלִיּוֹן.

רַבִּי יוֹסִי קָם לִילָה אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְהָיָה
 שָׁם עִמּוֹ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁפָּנַשׁ בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת.
 פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (מְשִׁלֵּי י) לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת
 רָשָׁע וְצַדִּיקָה תִצְּלֵל מִמֶּנּוּת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רָשָׁע
 - אֵלּוּ הֵם שְׁלֵא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר
 דְּבָרֵי הָעוֹלָם וְלִכְנֵם אוֹצְרוֹת רָשָׁע. מַה כָּתוּב?
 (קֹהֶלֶת ה) וְאֶבֶד הָעֵשֶׂר הַהוּא בְּעֵינַי רָע, מִשּׁוּם שֶׁהֵם
 אוֹצְרוֹת רָשָׁע.

וְצַדִּיקָה תִצְּלֵל מִמֶּנּוּת - אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
 וְיוֹדְעִים דְּרָכֶיהָ לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ, שְׁהִירִי

התורה נקראת עץ חיים, ונקראת צדקה, שכתוב
(דברים ו) וצדקה תהיה לנו.

דבר אחר וצדקה תציל ממות - זו צדקה ממש,
והיא בשני גוונים ובשני צדדים. קורא לו
תורה (דף קצט ע"ב) וקורא לו צדקה, והכל אחד.

אמר אותו היהודי, וקורא לו שלום. אמר רבי
יוסי, כך זה ודאי שנקראת שלום. קם אותו
היהודי והשתתף עמו. פתח אותו היהודי ואמר,
(משלי כח) עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים
ישבע ריש. הפסוק הזה קשה, וכי שלמה המלך,
שהוא חכם מכל בני העולם, איך אמר שיתאמץ
אדם לעבד את האדמה ולהשתדל אחריה ויעזב
חיי עולם?.

אלא סוד הוא. פתח ואמר, (בראשית ב) ויקח ה'
אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה
ולשמרה, ובארוהו שהוא בסוד הקרפנות. בא
ראה, לעבדה - זה המלך העליון. ולשמרה - זה
המלך התחתון. העולם העליון והעולם התחתון.

לְעִבְדָּהּ - [לְזַכֵּר] בְּסוּד שֶׁל זְכוּר. וּלְשִׁמְרָהּ - בְּסוּד
שֶׁל שְׁמוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כִּי עִבַד אֲדָמְתוֹ זֶה גַּן עֵדֶן, שְׁצַרִּיךְ
לַעֲשׂוֹת וּלְעַבֵּד וּלְמַשְׁךְ לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְּמַעְלָה, וּבְשִׁמְתֵּי בְּרָכָה וּנְמִשְׁכוֹת לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְּמַעְלָה, גַּם הוּא מִתְּבַרֵךְ עִמָּהּ. בֵּא רֵאָה שֶׁחֲכִיחַ
שְׂמֵרָךְ מִתְּבַרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ו) וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.
וּמִשּׁוּם כִּי עִבַד אֲדָמְתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם - זֶהוּ הַמְּזוּן
שֶׁלְּמַעְלָה. וּמִרְדֵּף רִיקִים - מִי שִׁיתְּדַבֵּק בַּצַּד הָאֲחֵר
שֶׁהוּא מְרַדֵּף רִיקִים - יִשְׁבַּע רִישׁ וְדַאי. אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, אֲשַׁרִּיךְ שְׁזִכִּיתָ לְדַבֵּר הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרָיו, (משלי כח) אִישׁ
אֲמוּנֹת רַב בְּרָכוֹת. זֶהוּ אָדָם שֶׁכּוֹ אֲמוּנֹת
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ רַבִּי יִיסָא הַזִּקְנָה, שֶׁאֵף עַל
גַּב שֶׁהָיָה לוֹ מֵאֲכָל שֶׁל אֹתוֹ הַיּוֹם לֶאֱכֹל, לֹא הָיָה
מִתְּקִין אֹתוֹ עַד שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ מְזוּנוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
הִקְדוּשׁ. אַחֵר שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּבִקְשׁ מְזוּנוֹ מִלְּפָנֵי

הַמְּלָאָה, אִזְּ הָיָה מִתְקִינָה, וְהָיָה תָּמִיד אֹמֵר: לֹא
נִתְקַיֵּן עַד שִׁנְתָּנוּ מִבֵּית הַמְּלָאָה.

וְאִיךָ לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה
לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם
הָיָה וְהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא. עֲבָשׁוּ שֶׁהִיא הַשְּׂעָה
לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה - נִשְׁתַּדֵּל.

פָּתַח אֹתוֹ הָאִישׁ בְּסוֹד הַחֲלוֹם וְאָמַר, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף
אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'. וַיִּזְכֹּר
יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת, וְכִי לָמָּה יוֹסֵף [אָמַר אִין] זָכַר לָהֶם
אֹתָם הַחֲלֹמוֹת שֶׁחָלַם לָהֶם, וּמָה הוֹעִיל לוֹ אֵלּוּ
לֹא הוֹזִכִּיר לָהֶם, שֶׁהָרִי יוֹסֵף הָיָה חָכָם, וְכַתּוּב כָּל
עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׁ אֵוֹלֵת?

אֲבָל בֵּינָן שָׂרָאָה שֶׁהֵם בָּאוּ וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ אַפְּסִים
עַל הָאָרֶץ, אִזְּ נִזְכֵּר מִמָּה שֶׁחָלַם לָהֶם
בְּשִׁתְּיָה עִמָּהֶם, שֶׁכַּתּוּב וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם
נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֶלְמָתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוִין
לְאֶלְמָתִי. אָמַר יוֹסֵף בְּשִׂעָה שָׂרָאָה שְׂבוֹרְעִים אֶחָיו
לְפָנָיו, שֶׁכַּתּוּב וַיָּבֹאוּ אֶחָי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפְּסִים

אֲרָצָה, אִזּוּ וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם,
שְׁתֵּהֲרִי רְאֵה שְׁתֵּהם קַיָּמִים.

עוֹד, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם - זָכַר
אוֹתָם, מִשּׁוּם שְׂאִין שְׂכַחַה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. שְׁתֵּהֲרִי חֲלוֹם שֶׁהוּא טוֹב, צְרִיךְ אָדָם
לְהִזְכֵּירוֹ, שְׁלֵא יִשְׁכַּח, וְאִזּוּ מִתְקַיָּם, שְׁתֵּהֲרִי כְּמוֹ
שֶׁנִּשְׁכַּח לְפָנַי הָאָדָם, כִּדְ נִשְׁכַּח עֲלָיו.

בֵּא רְאֵה, חֲלוֹם שְׁלֵא נִפְתַּר, כְּאֵנְרַת שְׁלֵא
נִקְרָאָה. וּבֵא רְאֵה, מִשּׁוּם שְׁלֵא נִזְכָּר, כְּמִי
שְׁלֵא הִכִּיר אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, מִי שֶׁנִּשְׁכַּח מִמְּנוֹ חֲלוֹם
וְלֹא יָדַע אוֹתוֹ, לֹא עוֹמֵד עֲלָיו לְהִתְקַיָּם. וּמִשּׁוּם
זֶה יוֹסֵף הִיָּה זוֹכֵר אֶת חֲלוֹמוֹ, כִּדְ לְהִתְקַיָּם, מִשּׁוּם
שְׁלֵא יִשְׁכַּח הַחֲלוֹם מִמְּנוֹ לְעוֹלָם, וְהִיָּה תָמִיד
מְצַפֶּה לוֹ. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְלִים אַתֶּם. הוּא זָכַר
אֶת הַחֲלוֹם, אֲבָל לֹא אָמַר לָהֶם דְּבָר, אֶלָּא מְרַגְלִים
אַתֶּם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, (קהלת ה) כִּי בֵּא הַחֲלוֹם בְּרַב
עֲנִיָּן וְקוֹל כְּסִיל בְּרַב דְּבָרִים. כִּי בֵּא הַחֲלוֹם

כָּרַב עֲנִין, הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ שְׂכַמָּה יֵם הָעוֹזְרִים
 בְּחֵלֹם, וּמְמַנִּים דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, עַד שֶׁחֵלְלוּ מוֹת
 מֵהֶם כָּלֵם אֲמַת, וּמֵהֶם שְׁיֵשׁ בָּהֶם אֲמַת וְכוּנֵ. אֲבָל
 לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאֲמַת, אִין מִתְנַלְמִים לָהֶם דְּבָרִים
 כּוֹזְבִים כָּלֹם, אֶלָּא כָּלֵם אֲמַת.

בַּא רֵאָה דְּנִיָּאל מַה כְּתוּב בּוֹ, (דְּנִיָּאל ב) אִין לְדְנִיָּאל
 בְּחֵזִיוֹן הַלְיָלָה (דף ר ע"א) סוּד גְּלָה, וְכִתוּב (שם ז)
 דְּנִיָּאל רֵאָה חֵלֹם בְּהִיּוֹתוֹ יָשָׁן עַל מִשְׁכְּבוֹ, אִין כְּתוּב
 אֵת הַחֵלֹם. וְאִם יֵשׁ בּוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, לָמָּה נִכְתַּב
 בֵּין הַכְּתוּבִים? אֶלָּא אוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת, כְּשֶׁעָה
 שְׁנַשְׁמוּתֵיהֶם עוֹלוֹת, לֹא מִתְחַבְּרִים בָּהֶם אֶלָּא
 דְּבָרִים קְדוּשִׁים, שְׁמוּדִיעִים לוֹ דְּבָרֵי אֲמַת, דְּבָרִים
 קְיָמִים, שְׁלֹא מִשְׁקָרִים לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֵּאמַר, הִנֵּה שְׁנִינּוּ שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא רֵאָה
 חֵלֹם טוֹב, הִנֵּה נִשְׁמַע שֶׁהָיָה רוֹאֵה דוּד
 דְּבָרִים שְׁלֹא אֲמַת? אֶלָּא וְדַאי, כָּל יָמָיו הָיָה
 מִשְׁתַּדֵּל לְשַׁפֵּךְ דְּמִים וְנִלְחַם קְרִבּוֹת, וְכָל חֵלְלוּ מוֹת

לא היו אלא חלומות רעים, חרבן ושממה ודם
ושפיכות דמים, ולא חלום של שלום.

ואם תאמר, לאדם טוב מראים חלום רע? כך זה
נדאי. כל אותם רעות שעתידים להשיג - על
אותם שעוברים על דברי תורה, ואותם ענשים
שעתידים להעניש בעולם ההוא בלם רואה, כדי
שכל שעה תהיה יראת אדונו עליו. והנה העירו
שכתוב (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו -
זה חלום רע. ועל זה לאותו צדיק מראים לו חלום
רע, כמו שנתבאר.

בא ראה, שהנה שנינו, שאותו אדם שרואה
חלום, צריך לו לפתח את פיו בו לפני
אנשים שאוהבים אותו, כדי שיעלה רצונם אליו
לשוב ויפתחו פיהם לטוב, וימצא הרצון והדבר
הכל לטוב. הרצון שהוא המחשבה ראשית הכל,
והמלה שהיא סיום הכל. ועל כן נמצא שהנה הוא
שלמות בסוד עליון.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ הַכֹּל מִתְקַיֵּם, וְצָרִיכִים אֲזַהְבֵי הָאִישׁ
 לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ פְּתוּחַ טוֹב, וְהַכֹּל הוּא
 פְּרֹאֲוִי. וּמִשׁוֹם כֶּךָ הַקְּרוֹשׁ פְּרוּף הוּא מוֹדִיעַ לְאָדָם
 כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ פְּמוֹ שֶׁהוּא,
 וּבְאוֹתוֹ גִּזּוֹן שֶׁכֵּל אֶחָד וְאֶחָד אֹמֵר שְׂיִהְיֶה חֵלֹם.
 אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, וְדַאי שֶׁחֵלֹם אֵינוֹ אֵלָּא לְאָדָם
 צְדִיק, שֶׁהוּא רָאָה חֵלֹם פְּרֹאֲוִי.

וּבֵא וְרִאָה, שֶׁכֵּאֲשֶׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ
 יוֹצֵאת וּמִשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם לְמַעְלָה וְנִכְנָסֶת
 לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסֶת, וּבְמָה קְבוּצוֹת מִזִּיקִים עוֹמְדִים
 וְהוֹלְכִים בְּעוֹלָם וּפּוֹגְשִׁים אֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָתָה. אִם
 הִיא צְדִיקָה, עוֹלָה לְמַעְלָה וְרוֹאֶה מַה שְּׂרוֹאֶה. וְאִם
 לֹא, נִאֲחָזֶת בְּצַד הַהוּא, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים
 כּוֹזְבִים אוֹ דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֵא לְזִמְנֵי הַקְּרוֹב.
 וּכְשֶׁמֶת עוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָתָה שָׁבוּ, הִיא מוֹדִיעָה
 לוֹ מַה שְּׂרָאָתָה.

וְעַל כֵּן לְאָדָם שֶׁאֵינוֹ צְדִיק מוֹדִיעִים לוֹ חֵלֹם טוֹב
 שֶׁאֵינוֹ אִמֶּת, הַכֹּל כִּדֵּי לְהַסְטוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ

דָּרַךְ הָאֱמֶת. כִּיּוֹן שֶׁהוּא הִסִיט אֶת דְּרָכּוֹ מִדְּרַךְ
הָאֱמֶת, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. שָׁפַל מִי שָׁפַא לְהַטְהֵר -
מְטַהְרִים אוֹתוֹ, וּמִי שָׁפַא לְהַטְמֵא - מְטַמְּאִים
אוֹתוֹ. הִנֵּה וַדַּאי כִּף נִתְכַּאֵר.

יֵשְׁבוּ עַד שֶׁעָלָה הַבְּקָר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וַדַּאי לֹא
זָכַר שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּאוֹתָם דְּגָלִים, שְׁכַתוֹב
(במדבר ב) דְּגָל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם, וְלֹא כָתוּב דְּגָל מַחֲנֵה
יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּנַאָּה עַל אַחֲיוֹ, וְהִנֵּה נִתְכַּאֵר.

אָמַר אוֹתוֹ הַיְהוּדִי, וַדַּאי שְׁמַעְתִּי, שִׁיּוֹסֵף הוּא
בְּעוֹלָם הַזְּכוֹר, וְכָל הַשְּׂבָטִים הֵם בְּעוֹלָם
הַנְּקֵבָה, וְעַל כֵּן לֹא נִכְלָל יוֹסֵף עִמָּהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזְּכוֹר עִמָּהֶם.

מַה כָּתוּב? כִּלְנֹו כְּנִי אִישׁ אֶחָד נִחְנֹו. נִחְנֹו? אֶחָד
הָיָה צָרִיךְ לְכַתֵּב! לָמָּה חָסַר א' ? אֵלֶּא מִשּׁוּם
שֶׁסּוּד הַתְּבָרִית לֹא נִמְצָא עִמָּם. הִסְתַּלַּק מִשָּׁם א',
שֶׁתְּרִי א' הוּא זָכַר. וְעַל כֵּן ב' הוּא נִקְבָּה, א' זָכַר.
וּמִשּׁוּם כִּף א' הִסְתַּלַּק מִשָּׁם, וְנִשְׁאַרוּ אוֹתָן נִקְבוֹת
אֵצֶל הַשְּׂבָטִים.

אַחַר כֵּן אָמְרוּ בְּנִים אֲנַחְנוּ. נוֹסֶפֶה א'. אָמְרוּ וְלֹא
 יָדְעוּ מָה אָמְרוּ, מִשּׁוֹם שְׂיוֹסֶף נִמְצָא שָׁם,
 וְהַשְׁלִימוּ הַדָּבָר וְאָמְרוּ אֲנַחְנוּ. מַנִּין לָנוּ? שְׂפֹתוֹב
 וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם עֲשֶׂר עֶבְרִיָּה אֲחִים אֲנַחְנוּ. וַיֹּסֶף
 הוּא בְּחֻשְׁבוֹן. כְּשֶׁנִּכְנַם בְּחֻשְׁבוֹן, אָמְרוּ אֲנַחְנוּ.
 וּבְשֵׁלֹא נִכְנַם בְּחֻשְׁבוֹן, אָמְרוּ נַחְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׂאֵמְרָנוּ כְּאֵן,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם, שְׁחֵרֵי
 הַשְׂכִּינָה (דף ר ע"ב) לֹא זֹזָה מִכָּאֵן, כִּכְתוּב (מלאכי ג) אִז
 נִדְּבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשַׁב ה' וַיִּשְׁמַע
 וַיִּכְתַּב סֵפֶר וּפְרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ.

וַיַּאֲסֹף אַתֶּם אֶל מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלְלוּ לָמָּה? אֶלֹא
 שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלְלוּ כִּנְגַד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל שְׁכֶם,
 שְׂפֹתוֹב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיוֹתָם
 כְּאֲבִים.

כֹּא רֵאָה מַה כְּתוּב בּוֹ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֶף בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ. לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא לֹא

עֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּשִׁכְּם, שְׁנַרְמוּ לְאַנְשֵׁי שִׁכְּם
 לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת זֹאת, סוּר הַבְּרִית, וְאַחַר שֶׁעָשׂוּ
 הַבְּרִית הַזֹּאת, הִרְגוּ אוֹתָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶחָד.
 וְהוּא מַה כָּתוּב? זֹאת עָשׂוּ וְחִיו. מַה הַפֵּעִם?
 מִשּׁוֹם שֶׁאֵת הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא, שְׁמַר הַבְּרִית. וְכָל
 הַנְּלָגוּל הַזֶּה לֹא הָיָה אֶלָּא בְּשִׁבִיל בְּנֵי־מִין.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֱלֹהִים אֲנַחְנוּ עַל
 אָחִינוּ וְגו'. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו - זֶה
 שְׂמֵעוֹן וְלוֹי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹנָה שְׂכָתוּב (שם לו')
 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלָמוֹת הַלְּזָה
 בָּא. מַה לְּהִלֵּן שְׂמֵעוֹן וְלוֹי - אֵף כָּאֵן שְׂמֵעוֹן וְלוֹי.
 בָּא רֵאָה, מִי אִישׁ וּמִי אָחִיו? אֶלָּא אִישׁ זֶה
 שְׂמֵעוֹן. כָּתוּב כָּאֵן אִישׁ, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כה)
 וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְּהִלֵּן מִשְׂמֵעוֹן -
 אֵף כָּאֵן גַּם שְׂמֵעוֹן. וּמִשּׁוֹם שֶׁחֲזַר בְּתִשּׁוּבָה, בָּכָה
 וְהִתְנַחֵם עַל זֶה, וְאָמַר לְלוֹי אֲבָל אֱלֹהִים אֲנַחְנוּ.
 עַל כֵּן נִבְּנָה מִזְלוֹ שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁמִּזְלוֹ שָׁל יוֹסֵף שׁוֹר,

שְׁפָתוֹב (דברים לג) בְּבוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּמִזֶּלוֹ שָׁל
שְׁמֵעוֹן הוּא שׁוֹר.

וְעַל בֶּן וַיִּקַּח מֵאֲתָם אֶת שְׁמֵעוֹן, בְּדִי שְׁלֵא יִקְטִיג
עִם לוֹ, מִשׁוֹם שְׁשִׁמְעוֹן וְלוֹ, כְּשִׁשְׁנִיָּהֶם
מִתְחַבְּרִים, יְבוּלִים לְקִטְרֵג. וַיֵּאֱסֹר אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם.
הִנֵּה פִרְשׁוּהָ, לְעִינֵיהֶם אֶסְרוּ, וְאַחַר שְׁיִצְאוּ הָיָה
מֵאֲכִיל אֹתוֹ וּמִשְׁקָה אֹתוֹ.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשׁוֹם שְׁפָתוֹב
(משלי כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךְ תֵּאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם
צָמֵא תִשְׁקֵהוּ מַיִם. אִם כֵּן, יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק אֵיךְ
עָשָׂה כֵּן, שֶׁתִּרִי פָתוֹב (שם) כִּי גִחְלִים אֲתָה חֲתָה
עַל רֵאשׁוֹ וְה' יִשְׁלַם לְךָ?.

אֲלֵא חֵם וְחִלְיָה שְׁיִוִּסֵּף לְכָךְ הוּא חֲשִׁשׁ, אֲלֵא
כְּאָדָם לְאֲחִיו כֵּךְ גַּם תִּיָּה עוֹשָׂה, תִּתְנַהֵג
עִמוֹ בְּאֲחֻזָּה וְלֹא בְּצוּרָה אַחֲרָת, וְלֹא עִמוֹ בְּלִבְדוּ,
אֲלֵא עִם כָּל אֲחִיו, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלֵאוּ
אֶת בְּלִיָּהֶם כֵּךְ וּלְהִשִּׁיב כְּסִפֵּיהֶם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ

וְלִתְּת לָהֶם צָדָה לְדָרְדֹר וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדִי לְהַתְּנִיחַ
עִמָּם בְּאַחֲוָה.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים
וְכֵן נִגְזְזוּ וְעָבַר וְעָנְתָךְ לֹא אֶעֱנֶךָ עוֹד. הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹתָיו, שֶׁבְּאֵשׁ הָעַם כָּבְדָם יֵשׁ שָׁלוֹם וְאִין
בָּהֶם בְּעֲלֵי שְׂנְאָה, הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא חָם עֲלֵיהֶם,
וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם. וְאִף עַל גַּב שְׁכָלָם עוֹבְדִים
לְכוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת וְהֵם בְּשָׁלוֹם - הַדִּין לֹא שׁוֹלֵט
עֲלֵיהֶם, וּבְאֵרוֹתָ שְׁכָתוֹב (הושע ה) חֲבוֹר עֲצָבִים
אֶפְרַיִם הִנֵּח לּוֹ.

וְכֵן נִגְזְזוּ וְעָבַר, מַה זֶה וְכֵן נִגְזְזוּ? הֲיָה צָרִיךְ
לְהִיּוֹת וְנִגְזְזוּ! אֵלֶּא זֶהוּ רֹאשׁ הַפְּסוּק שֶׁהוּא
שָׁלוֹם, אִף כָּאֵן שָׁלוֹם, וּמִי הוּא? זֶהוּ צְדָקָה. מִשׁוּם
שֶׁצְדָקָה זֶהוּ שָׁלוֹם, וּמִי שֶׁמְרַבֵּה בְּצְדָקָה, מְרַבֵּה
שָׁלוֹם לְמַעַלָּה וּמְרַבֵּה שָׁלוֹם לְמַטָּה, וּמִשׁוּם כֵּן וְכֵן
נִגְזְזוּ וְעָבַר, שְׁנוֹזְזִים מִמוֹנָם בְּצְדָקָה. וְעָבַר? הֲיָה
צָרִיךְ לְהִיּוֹת וְעָבַרוּ. מַה זֶה וְעָבַר? אֵלֶּא זֶה הַדִּין

שָׁל הָרְגוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) עַד יַעֲבֹר זַעַם. עָבַר
הַדִּין מֵעֲלֵיהֶם.

דָּבָר אַחֵר כֵּה אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים - אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם בְּרִית הַקְּדוֹשׁ
לְשׂוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד, וְשֶׁהָאָדָם יִהְיֶה בּוֹ שָׁלֵם בְּכָל
הַצְּדָדִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְאִם אֵין הָאָדָם שׂוֹמֵר
אוֹתוֹ תָּמִיד, הֲרִי הוּא פָּגוּם, פָּגוּם בְּכָל. מַנִּין לָנוּ?
שְׂכָתוֹב (בראשית י') הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים. מַה זֶה
תָּמִים? שָׁלֵם. שְׁעַד שֶׁלֹּא הַתְּקַוְּמָה בּוֹ בְּרִית, הוּא
פָּגוּם.

וּמִשּׁוֹם כֵּה, אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים - אִם שְׁלָמִים
שֶׁשׂוֹמְרִים הַמְצָנָה הַזֹּאת לְהִיזֵת שְׁלָמִים,
שֶׁלֹּא יִהְיוּ פָּגוּמִים. וְכֵן רַבִּים - יִרְבּוּ (דף רא ע"א) וַיִּגְדְּלוּ
בוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁאֵין הַנְּשִׁמּוֹת יּוֹצְאוֹת לְעוֹלָם אֶלָּא עִם
הַבְּרִית הַזֹּאת. וְכֵן נִגְזַר - זֶה אִם שְׁלָמִים שֶׁשׂוֹמְרִים
אוֹתוֹ תָּמִיד, נִגְזַר מִי שֶׁנִּמּוֹל וְקָבַל עָלָיו אֶת
הַבְּרִית הַזֹּאת. וְעָבַר - מַה זֶה וְעָבַר? אוֹתָהּ זִהְמַת
הָעֲרָלָה שֶׁהִיָּתָה בּוֹ בְּרִאשׁוֹנָה.

דָּבָר אַחַר כֵּה אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים -
 אֵלֹה בְּנֵי יַעֲקֹב. שְׁחֵרֵי כָּל זְמַן שְׁחֵיו אֵצֶל
 יוֹסֵף, הֵם שְׁלָמִים, שְׁעוֹמְדִים עִם הַכְּרִית. וְכֵן נִגְוֹזוּ
 - שְׁחֵלְכוּ וְהַשְׁאִירוּ אֶת יוֹסֵף וְאֶת שְׂמֵעוֹן. וְעָבַר -
 אִז תְּדִין שׁוֹרֵה בְּגִלְלָם [הַשְּׂבִינָה שְׂרָתָה בִּינֵיהֶם], כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב) וְעָבַר ה' לְנִגְףָה אֶת מִצְרַיִם.

בֵּא רֵאָה, יֵשׁ דִּין קָשָׁה וְיֵשׁ דִּין רַפָּה. תְּדִין הַקָּשָׁה
 חֲזָק, תְּדִין הַרַפָּה חֲלָשׁ. וְכֵאֲשֶׁר יוֹנֵק תְּדִין
 הַרַפָּה תֵּוָה מִתְּדִין הַקָּשָׁה, אִז מִתְּנַבֵּר, וְהוּא חֲזָק.
 בְּשָׁעָה שֶׁנַּעֲשֶׂה דִין עַל יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה בְּדִין הַרַפָּה
 תֵּוָה, וְאֵינּוּ מִתְּנַבֵּר בְּאוֹתוֹ תְּדִין הַקָּשָׁה.
 וְכֵשֶׁתְּדִין נַעֲשֶׂה עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים
 וּמְזוֹלוֹת, מִתְּנַבֵּר תְּדִין הַרַפָּה תֵּוָה בְּדִין הַקָּשָׁה
 שְׁלִמְעָלָה בְּדֵי לְהַתְּנַבֵּר. וְהוּ שְׂפָתוֹב וְעָבַר ה' לְנִגְפָה
 אֶת מִצְרַיִם. וְעָבַר - שְׁהַתְּמַלֵּא עֲבָרָה וְזַעַם וְהַתְּנַבֵּר
 בְּדִין הַקָּשָׁה. אִף כָּאֵן וְעָבַר. וְכֵא וְרֵאָה, בְּשָׁעָה
 שְׂמַתְּכֹנְסִים עֲשָׂרָה כְּבִית הַכְּנָסַת וְאַחַד מֵהֶם
 נִשְׁמַט, אִז תְּקַדּוֹשׁ כְּרוּף הוּא רוֹגֵז עֲלָיו.

דְּבַר אַחַר וְכֵן נִגְזַר - בְּשֵׁמֶת־בְּטָלִים מֵהֶם אוֹתָם
הַמַּעֲשִׂים הַרְעִים, אִזִּי וְעָבַר. מַה זֶה וְעָבַר?
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּזִמְנֵי שֶׁהִנְשָׂמָה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, הִיא נִדְוֵגֶת בְּכַמָּה דִּינִים בְּטָרָם תִּכְנַס
לְמִקּוּמָהּ. אַחַר כֵּן כָּל אוֹתָן הִנְשָׂמוֹת יֵשׁ לָהֶן
לְעָבַר בְּזֶה הַנֶּחֱדָר דִּינֹד שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא וְלָרַחֵן שָׁם.
וּמִי הוּא שְׁיַעֲמֹד שָׁם וַיַּעֲבֹר בְּלִי פֶחֶד? כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר
(תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּתַר ה' וְגו', וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק
עוֹבֵרֶת בְּלִי פֶחֶד, וַיִּקּוּם בְּמִקּוּם קִדְשׁוֹ.

וּמִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בְּצַדִּיקָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וַיִּתֵּן מִמְּמוֹנֹו
לְצַדִּיקָה, אִזִּי וְעָבַר בְּאוֹתוֹ הַמִּקּוּם וְלֹא פוֹחֵד,
וְהַכְּרוֹז קוֹרֵא לְנִשְׂמָה תְּהִיֵּא, (נחום א) וְעִנְתָּךְ לֹא
אֲעַנְךָ עוֹד. מִי שְׂוֹכַח לְעָבַר בְּזֶה, אִין לוֹ יוֹתֵר דִּין
בְּלָל.

בֵּא רֵאָה, כָּל זֶה שֶׁל יוֹסֵף עִם אֶחָיו וְכָל הַדְּבָרִים
הַלְלוּ לָמָּה צָרִיךְ? אֵלֶּא תוֹרַת אֱמֶת הִיא
הַתּוֹרָה, וְכָל דְּרָכֶיהָ דְּרָכִים קְדוֹשׁוֹת, וְאִין לָךְ דְּבַר

בַּתּוֹרָה שְׂאִין בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיזִים וְקְדוּשִׁים וּדְרָכִים
לְבַנֵּי אָדָם לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ב) אֵל תֹּאמַר אֲשֶׁלְמָה רָע וְגו'.
כֹּא רֵאָה, הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאָדָם
שִׂיתְגַּבֵּר בַּתּוֹרָה, וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְלִצַּד הַיְמִין,
וְלֹא יֵלֶךְ לְצַד הַשְּׂמָאל. וּמִשׁוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם לָלֶכֶת
לְצַד הַיְמִין, יֵשׁ לָהֶם לְהִרְבּוֹת אֲהַבָּה זֶה עִם זֶה,
וְלֹא תִהְיֶה שִׁנְאָה זֶה עִם זֶה, כִּי שֶׁלֹּא לְהַכְחִישׁ
אֶת הַיְמִין, שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִדְבָקִים בּוֹ.

וְכֹא וְרֵאָה, מִשׁוֹם כִּי הוּא יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רָע,
וְיִשְׂרָאֵל צָרִיכִים לְחַזֵּק אֶת יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר
רָע בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הַכְּשִׁרִים, וְאִם אָדָם סוּטָה
לְשְׂמָאל, אִזּוֹ מִתְגַּבֵּר יֵצֵר רָע עַל יֵצֵר טוֹב. וּמִי
שֶׁהִיָּה פָּגוּם, מִשְׁלִים לוֹ בְּחֻטְאוֹ, שֶׁחֲרִי אִין הַמְּנַוֵּל
הַזֶּה נִתְקַן אֲלֵא בְּחֻטְאִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.

וּמִשׁוֹם כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהֵר שֶׁלֹּא יִתְקַן אוֹתוֹ
יֵצֵר רָע בְּחֻטְאוֹ, וְתָמִיד יִשְׁמַר, שֶׁחֲרִי יֵצֵר
טוֹב רוֹצֵה לְהַשְׁלִימוֹ תָּמִיד בְּשִׁלְמוֹת, וְלֹא יֵצֵר

הָרַע. וּמִשׁוֹם כָּךְ, אֵל תֵּאמֶר אֲשַׁלְמָה רָע קִנּוּה
אֵל ה' וַיִּשַׁע לָהּ.

דָּבָר אַחֵר אֵל תֵּאמֶר אֲשַׁלְמָה רָע - פְּכַתוּב
(תהלים לח) וּמִשְׁלָמִי רָעָה תַחַת מַזְכָּה. לְמִי
שְׁשַׁלְמִים לֹא מַזְכָּה - שְׁשַׁלְמִים לֹא רָע, מִשׁוֹם [וְרֵאת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר וְאֵת עֲשׂוּ וְחִיו. וְגַם הוּא תְמִיד עוֹשֶׂה]
שְׁכַתוּב (משלי יז) מִשִּׁיב רָעָה תַחַת מַזְכָּה לֹא תִמְוֶשׁ
רָעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפֹלוּ לְמִי שֶׁהִשְׁלִימוּ לֹא רָעוֹת, אִין
לֹא לְהִשְׁלִים רָע תְּמוֹרֶת אוֹתוֹ הָרַע שְׁשַׁלְמוּ לֹא,
אַלֵּא קִנּוּה אֵל ה' וַיִּשַׁע לָהּ.

וְהַפְסוּק תִּהְיֶה בְּאֵרוּהוּ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק שְׁשַׁלְמִים רָעָה
לְשַׁלְמִים רָע לְאַחִיו בְּשַׁעָה שֶׁנֶּפְלוּ בְּיָדוֹ.
קִנּוּה אֵל ה' וַיִּשַׁע לָהּ, מִשׁוֹם שֶׁהוּא תִּהְיֶה
[דף רא ע"ב] וְרֵאת מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב וְאֵת עֲשׂוּ
וְחִיו וְגו'. [וְגַם] וְהוּא תִּהְיֶה תְמִיד מְצַפֶּה
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. [כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר, קִנּוּה לַה' וַיִּשַׁע לָהּ].

רַבִּי אֲבָא פָתַח וְאָמַר, (משלי כ) מִיָּם עֲמֻקִּים עֲצָה
בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוֹנָה יִדְלָנָה. מִיָּם עֲמֻקִּים

עֲצָה בְּלֵב אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֲצוֹת, שְׂמֵכִיא טְעָמִים לְגַלְגַּל
 גְּלוּגוּלִים עַל הָעוֹלָם עַל יְדֵי יוֹסֵף לְקַיֵּם אֶת אוֹתָהּ
 הַגְּזֵרָה שְׁגֹזֵר רָעַב עַל הָאָרֶץ [הָעוֹלָם]. וְאִישׁ תְּבוּנָה
 יִדְלָגָה - זֶה יוֹסֵף שְׂגָלָה אוֹתָם עֲמָקִים שְׁגֹזֵר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

בֵּיא רֵאָה, לֹא רִי לְיוֹסֵף שֶׁהוּא לֹא שָׁלֵם רָע
 לְאֶחָיו, אֶלָּא שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד וְאַמֶּת,
 וּכְךָ יִרְכִי הַצְּדִיקִים תָּמִיד. מִשׁוּם זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם תָּמִיד, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא.

מִיָּם עֲמָקִים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ - זֶה יְהוּדָה, וְהִנֵּה
 פִּרְשׁוּתָהּ, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְקַרַּב לְיוֹסֵף עַל הָעֶסֶק
 שֶׁל בְּנֵימִין. וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָגָה - זֶה יוֹסֵף.

רַבִּי אַבְנָה הָיָה יוֹשֵׁב עַל שַׁעַר הַכְּנִיסָה שֶׁל לוֹד.
 רֵאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וַיֵּשֶׁב עַל בְּלִיטָה
 בְּצַד הַחֵר, וְהָיָה עֵיף מִן הַדְּרָה, וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁן שָׁם.
 בִּינְתָיִם רֵאָה נֹחַשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא אֵלָיו. יֵצֵא

קוֹסְטָפּא דְגוֹרְדֵנָא (בין שְׂרִי) וְהֵרַג אֶת הַנְּחָשׁ.
 בְּשֶׁהִתְעוֹרַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
 בְּנִגְדּוֹ שֶׁהָיָה מֵת. הוֹדִיקָה אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְנִפְלָה
 אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה לְעֵמֶק שְׁתַּחֲתִיָּה וְנִצּוֹל.

בָּא אֵלָיו רַבִּי אַבְא, אָמַר לוֹ, אָמַר לִי מַה מַּעֲשִׂיָּה,
 שֶׁחֲרִי הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לְךָ שְׁנֵי
 חַנּוּכִים הַלָּלוּ שְׂאִינָם לְחַנּוּם? אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ,
 כָּל יָמַי לֹא שָׁלַם לִי אִישׁ רָע בְּעוֹלָם שְׁלֹא
 הִתְפַּיֵּסְתִּי עִמּוֹ וּמַחֲלֵתִי לוֹ. וְעוֹד, אִם לֹא יִכְלֹתִי
 לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ, לֹא עָלִיתִי עַל מִטְּתִי עַד שֶׁמַּחֲלֵתִי
 לוֹ וּלְכָל אוֹתָם שֶׁצָּעְרוּ אוֹתִי, וְלֹא חָשַׁשְׁתִּי כָּל
 חַיּוּם לְאוֹתוֹ הָרָע שֶׁשָּׁלַם לִי, וְלֹא בִּי לִי זֶה, אֶלֶּא
 שֶׁמֵּאוֹתוֹ חַיּוּם וְהִלָּאָה הַשְּׁתַדּוּלְתִּי לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם
 טוֹב.

בְּכַה רַבִּי אַבְא וְאָמַר, מַעֲשִׂיו שָׁל זֶה הֵם יוֹתֵר
 מִיּוֹסֵף, שֶׁיּוֹסֵף הָיוּ אֶחָיו וַדָּאִי, וְהָיָה לוֹ
 לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אֲבָל מַה שָּׁזָה עָשָׂה - יוֹתֵר מִיּוֹסֵף,
 נָאָה הוּא שֶׁהַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַּם עַל גַּם.

פְּתַח וְאָמַר, (שם י) הוֹלֵךְ בְּתָם יִלְךְ כְּטַח וּמַעֲקֹשׁ
 דְּרָכָיו יוֹדֵעַ. הוֹלֵךְ בְּתָם יִלְךְ כְּטַח - זֶה
 הָאָדָם הַהוּא שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, יִלְךְ כְּטַח -
 שְׂלֵא יְכוּלִים נִזְקֵי הָעוֹלָם לְהַרְעֵ לוֹ. וּמַעֲקֹשׁ דְּרָכָיו
 יוֹדֵעַ - מִי יוֹדֵעַ? זֶה הוּא מִי שֶׁסּוֹטָה מְדַרְךְ הָאֵמֶת
 וְרוֹצֵה לְגַבּוֹת מִחֲבָרוֹ, יוֹדֵעַ. מַה זֶה יוֹדֵעַ? הוּא יִכְר
 בְּעֵינָיו כָּל בְּעָלֵי הַדִּין שְׂלֵא יֵאבֵד מֵהֶם חַדְמוֹת שְׂל
 אוֹתוֹ הָאָדָם, כִּדִּי לְהַבִּיא אוֹתוֹ לְמָקוֹם שִׁינְקָמוֹ
 מִמֶּנּוּ, וּמִשׁוּם כֵּךְ יוֹדֵעַ.

וּבֵא וּרְאֵה, אוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ אֵמֶת, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלָיו כִּדִּי שְׂלֵא יוֹדֵעַ וְלֹא
 יִכְר לְבַעֲלֵי הַדִּין, אֲבָל מַעֲקֹשׁ דְּרָכָיו יוֹדֵעַ וַיִּכְר
 לָהֶם. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְךְ
 אֵמֶת וְהוֹלְכִים לְכַטַּח עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אֵינָם
 פּוֹחֲדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית יוֹסֵף. רַבִּי יוֹסֵי
 אָמַר, אוֹי לָהֶם לְבְנֵי הָאָדָם שֶׁאֵינן יוֹדְעִים
 וְאֵינן מְסַתְּכָלִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. אוֹי לָהֶם בְּשַׁעֲה

שִׁבְא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבַּע אוֹתָם עַל דִּין
מַעֲשֵׂיהֶם, וַיְקוּם הַגּוֹף וְהַנְּפֶשׁ לְתֵת חֶשְׁבוֹן עַל כָּל
מַעֲשֵׂיהֶם בְּמָרָם יִפְרְדוּ הַנְּפֶשׁ מִן הַגּוֹף.

וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין, הַיּוֹם שֶׁסְּפָרִים
פְּתוּחִים וּבְעֵלֵי הַדִּין עוֹמְדִים, מִשׁוּם
שֶׁבְאוֹתוֹ הַזְּמַן עוֹמֵד הַנְּחַשׁ בְּקִיּוּמוֹ לְנַשֵּׁךְ אוֹתוֹ,
וְכָל הָאֵיבָרִים מִתְרַגְּשִׁים אֶצְלוֹ, וְהַנְּשָׁמָה נִפְרָדֶת
מִן הַגּוֹף וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹמְטָת, וְאִין יוֹדַעַת לְאִיּוֹ
דְרָךְ תֵּלֶךְ וּלְאִיזָה מְקוֹם מַעְלִים אוֹתָהּ.

אִי לְאוֹתוֹ הַיּוֹם! הַיּוֹם שֶׁל רְגוֹ וְנִאָצָה אוֹתוֹ הַיּוֹם.
מִשׁוּם כִּךְ צָרִיךְ לְאָדָם לְהִרְגִּיז אֶת יְצֵרוֹ כָּל
יוֹם, לְהִזְכִּיר לְפָנָיו אוֹתוֹ יוֹם שֶׁיַּעֲמֵד בְּדִין הַמַּלְאָךְ,
שֶׁמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ תַּחַת הָאָרֶץ לְהִרְקַב, וְהַנְּשָׁמָה
נִפְרָדֶת (דף רג ע"א) מִמֶּנּוּ.

וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִרְגִּיז אָדָם יְצֵר טוֹב עַל יְצֵר הָרָע
וַיִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו. אִם הוֹלֶךְ מִמֶּנּוּ - יָפָה,
וְאִם לָאוּ - יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵנָּה אִין לָךְ דְּבָר
לְשֹׁכֵר אֶת תֵּיִצֵר הָרָע אֶלָּא הַתּוֹרָה. אִם הוֹלֶךְ -

מוטב, ואם לא - יזכיר לו את יום המות, כדי
לשבר אותו.

כאן יש להסתכל, שהרי זה הוא יצר הרע, וזה
הוא מלאך המות, וכי מלאך המות נשבר
לפני יום המות, והרי הוא התרג של בני האדם,
ונשמע שזו שמחה שלו, ומשום כך מסטה את בני
האדם תמיד כדי להמשיכם לזה?.

אלא ודאי מה שנתבאר שזכור לו אדם אותו יום
המות - ודאי כן זה, כדי לשבר את לב
האדם, שהרי אין יצר הרע שורה אלא במקום
שנמצאת שמחת היין וגםות הרוח, וכשנמצאת
רוח שבורה, אז נפרד ממנו ואין שורה עמו,
ומשום כך צריך להזכירו את יום המות, וישבר
גופו, והוא הולך לו.

כא ראה, יצר טוב צריך שמחה של תורה, ויצר
הרע שמחה של יין ונאופים וגםות רוח,
ומשום כך צריך אדם לרגז תמיד מאותו היום
הגדול, יום הדין, יום החשבון, שאין לו לאדם

לְהִגֵּן עָלָיו אֲלֵא מַעֲשָׂיו הַכְּשִׁירִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
בְּעוֹלָם הַיְהוּה בְּדִי שִׁינְנוּ עָלָיו בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה.

בֹּא רֵאָה, וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹכֵאוּ בֵּית יוֹסֵף.
וַיְמַה בְּלָם הָיוּ גְבוּרִים, בְּלָם חֲזָקִים, וְעָלָם
אֶחָד שֶׁהֵבִיא אוֹתָם לְבֵית יוֹסֵף פֶּחָדוֹ - כְּשִׁיבֹא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבְעַ אֹתוֹ לְדִין אֶת הָאָדָם
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

מִשּׁוּם כֶּךָ צָרִיךְ לְאָדָם לְהִזְהַר בְּעוֹלָם הַיְהוּה
לְהִתְחַזֵּק בַּקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּשִׂים בּוֹ
אֶת כַּמָּחֻנּוֹ. שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהוּא חוֹטֵא, אִם יִחֹזֵר
מִמֶּנּוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תְּרִי הוּא תַקִּיף חֲזָק,
וַיִּתְחַזֵּק בּוֹ בַּקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּאֵלוֹ לֹא חֲטָא.

שְׂתַרְי הַשְּׂכָמִים, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאוּ עַל גְּנֻבַת יוֹסֵף
הָיוּ פוֹחֲדִים, שְׂאֵלְמָלֵא לֹא חֲטָאוּ לֹא הָיוּ
פוֹחֲדִים כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁחֲטָאי הָאָדָם מִשְׁבָּרִים אֶת
לְבוֹ, וַאֲיִן לוֹ כְּלָל כַּח. מָה הַטַּעַם? שְׂתַרְי אוֹתוֹ
יֵצֵר הַטּוֹב נִשְׁבָּר עִמוֹ, וַאֲיִן לוֹ כַּח לְהִתְחַזֵּק עַל
אוֹתוֹ יֵצֵר הָרָע, וְעַל זֶה כְּתוּב (דברים ב) מִי הָאִישׁ

הִירָא וְרַךְ הַלֵּב, הִירָא [שִׁירָאָה זו] מִן הַחֲטָאִים
שֶׁפִּידוּ, שֶׁהֵם שֶׁכָּר הַלֵּב שֶׁל הָאָדָם.

וְכֵן רֵאָה לְכַמָּה דוֹרוֹת נִפְרָע הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַשְּׂכֵטִים, שֶׁהָרִי אֵין נֶאֱכָר
מִלְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם, וְנִפְרָע מְדוּר
לְדוּר, וְהָדִין תָּמִיד עוֹמֵד לְפָנָיו עַד שֶׁנִּפְרָע,
וְשׁוֹרָה הָדִין בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

מִנֵּין לָנוּ? מִחֲזֻקְיָהוּ. חֲזֻקְיָהוּ חֲטָא אֶת אוֹתוֹ
הַחֲטָא, שֶׁגָּלָה אֶת נִסְתָּרוֹת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְרֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְגַלוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שָׁלַח אֶת יְשַׁעְיָהוּ וְאָמַר לוֹ, (ישעיה לט) הִנֵּה
יָמִים בָּאִים וְנִשְׂאָ כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֲצֻרֹ
אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְגו'.

כֵּן רֵאָה כַּמָּה גַּרְם אוֹתוֹ הַחֲטָא מִשּׁוּם שֶׁגָּלָה
מֵה שֶׁהָיָה נִסְתָּר, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהִתְגַּלָּה, נִתַּן
הַמָּקוֹם לְמָקוֹם אַחַר שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְשַׁלֵּט עָלָיו.
מִשּׁוּם כֵּן אֵין בְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם נִסְתָּר.

ובאַרוּה, מַה זָּשָׁהוּא [מִיָּה] נִסְתָּר, הַכְּרָכָה [שְׁהִימָה]
שׁוּרָה עָלָיו. כִּיּוֹן שְׁנַתְנַלָּה, נִתַּן מָקוֹם לְמָקוֹם
אַחַר לְשַׁלַּט עָלָיו.

כָּתוּב (איכה א) כָּל מִכְבְּדִיהָ הִזְיִלוּהָ כִּי רָאוּ
עֲרוֹתֶיהָ, וּבְאַרוּהָ. אֲבָל כָּל מִכְבְּדִיהָ
הִזְיִלוּהָ - זוּ מַלְכוּת כְּבָל, שְׁהֲרִי מִשָּׁם נִשְׁלַח
דוֹרוֹן לִירוּשָׁלַיִם, שְׁכָתוּב (ישעיה לט) בָּעֵת הַהִיא
שָׁלַח מְרַאדְךָ בְּלֶאדֶן כֶּן בְּלֶאדֶן מְלֶךְ כְּבָל סְפָרִים
וּמִנְחָה אֶל חֲזַקְיָהוּ.

וּמַה כָּתוּב בָּהֶם? שָׁלוֹם לְחֲזַקְיָהוּ מְלֶךְ יְהוּדָה
וְשָׁלוֹם לְאַלְהֵים הַגְּדוֹל וְשָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם.
כִּיּוֹן שְׁיִצָּא הַפֶּתַק שְׁלוֹ מִמֶּנּוּ, הִחְזִיר עַל לְבוֹ
וְאָמַר: לֹא נָאָה שְׁעַשִׂיתִי שְׁהַקְדַּמְתִּי אֶת שָׁלוֹם
הָעֶבֶד לְשָׁלוֹם רַבּוֹ. קָם מִכֶּסֶּאוֹ וּפָסַע שָׁלַשׁ
פְּסִיעוֹת, וְהִחְזִיר אֶת הַפֶּתַק שְׁלוֹ, וְכָתַב אַחֲרָיִם
פְּתִיחָהֶם. וְכֹךְ כָּתַב: שָׁלוֹם לְאַלּוּהַ הַגְּדוֹל, שָׁלוֹם
לִירוּשָׁלַיִם, וְשָׁלוֹם לְחֲזַקְיָהוּ. וְזָהוּ מִכְבְּדִיהָ.

וְאַחַר כֵּן הַזִּילוּתָהּ. מָה הַטַּעַם הַזִּילוּתָהּ? מִשּׁוּם כִּי
 רָאוּ עֲרוֹתֶיהָ, שֶׁהִרְאָה לָהֶם חֲזֻקָתָהּ,
 שֶׁאֵלְמִלָּא כֵּן לֹא הַזִּילוּתָהּ אַחֲרַיִךְ כֵּן. מִתּוֹךְ שֶׁחֲזֻקָתָהּ
 הָיָה יוֹתֵר צַדִּיק, הִתְעַכֵּב הַדְּבָר מִלָּבֵא, וְלֹא בָּא
 בְּיָמָיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וְאַמֶּת בְּיָמָיו.
 וְאַחֲרַיִךְ כֵּן פָּקַד אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא עַל בְּנָיו אַחֲרָיו.

כִּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַשְּׂכָטִים עָמַד עַד לְאַחֲרַיִךְ
 מִכֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהָדִין שֶׁלְמַעְלָה לֹא יָכַל לְשַׁלֵּט
 עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּמְצְאָה הַשְּׁעָה לְהַפְרֵעַ וּנְפָרַע מֵהֶם.
 וּמִשּׁוּם כֵּן, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ חֲטָאִים, תָּמִיד פּוֹחֵד,
 כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח) וּפְחַדְתָּ לַיְלָה וַיּוֹמֶם וְגו'. וְעַל
 כֵּן וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ וְגו'.

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵי־מִין אֲחֵיו בֶּן אָמוֹ וְגו'.
 רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יג) תּוֹחֶלֶת
 מִמְשָׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תִּאָּוֶה בָּאָה. זֶה הוּא
 שֶׁשְׂנִינּוּ, שֶׁאִין לְאָדָם לְהַתְּבַנֵּן בְּבִקְשָׁתוֹ אֶל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם בָּאָה וְאִם לֹא בָּאָה. מָה

הטעם? משום שאם הוא מתבונן בה, כמה בעלי
הדין באים להתבונן במעשיו.

וסוד הוא, שהרי אותה ההתבוננות שהיא
מתבונן באותה הבקשה, גורמת לו
למחלת לב. מה זה מחלת לב? זהו מי שעומד
תמיד על האדם להסטיין למעלה ולמטה.

ועין חיים תאונה באה. שנינו, מי שרוצה שהקדוש
ברוך הוא יקבל את תפלתו, ישתדל בתורה,
שהיא עין חיים, ואז תאונה באה. מי התאונה? זו
הדרגה שכל תפלות העולם בידיה, ומכניסה
אותם לפני המלך העליון. כתוב פאן באה, וכתוב
שם (אסתר ב) בפערב היא באה. וזו היא תאונה באה,
באה לפני המלך העליון להשלים את רצון
אותו האיש.

דבר אחר תוחלת ממשכה מחלה לב - זהו
המקום שנתן אותו הדבר במקום אחר
שאינו צריה, ונמשך עד שנתן מיד ליה,
ולפעמים שלא יבא. מה הטעם? משום

שְׁמַת־פֶּשֶׁט וְנִמְשָׁךְ עִם כָּל אוֹתָם הַמְּמַנִּים לְהוֹרִיד
אוֹתוֹ לְעוֹלָם.

וְעַץ חַיִּים תִּאָּוֶה בָּאָה - זוֹ הִיא הַתּוֹחֶלֶת שְׁלֵא
נִמְשָׁכֶת, מִשּׁוֹם אוֹתָם מְמַנֵּי הַמְּרַכְּבוֹת,
אֵלֶּא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן [לָהֶם] לוֹ מִיָּד,
מִשּׁוֹם שֶׁכֹּאֲשֶׁר נִמְשָׁכֶת בֵּין אוֹתָם מְמַנֵּי
הַמְּרַכְּבוֹת, כִּמָּה הֵם בְּעָלֵי הַדִּין שֶׁנִּתְּנָת לָהֶם
רְשׁוֹת לְעֵינַי וּלְהַסְתַּכֵּל בְּדִינֵנוּ טָרָם יִתְּנוּ לוֹ, וְמֵה
שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִתֵּן לוֹ לְאָדָם, בֵּין שְׂזוּכָה
בֵּין שְׁלֵא זוּכָה - נִתֵּן מִיָּד, וְזֶהוּ עֵץ חַיִּים תִּאָּוֶה
בָּאָה.

דָּבָר אַחֵר תּוֹחֶלֶת מִמְשָׁכָה - זֶה יַעֲקֹב,
שֶׁנִּמְשָׁכָה לוֹ הַתּוֹחֶלֶת שֶׁל יוֹסֵף עַד לְזִמְנֵ
אָרֶךְ. וְעַץ חַיִּים תִּאָּוֶה בָּאָה - זֶה הוּא בְּנֵי־מִין,
שֶׁהָרִי מִזְמַן שֶׁכִּבְּשׁ אוֹתוֹ יוֹסֵף עַד אוֹתוֹ זְמַן
שֶׁהוּא בָּא אֵלָיו לֹא הָיָה אֵלֶּא זְמַן מוֹעֵט, שֶׁאוֹתוֹ
הַזְּמַן לֹא נִמְשָׁךְ. זֶהוּ שֶׁכִּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיִּרְא
אֶת בְּנֵי־מִין אֲחִיו בֶּן אֱמוֹ. מַה זֶה בֶּן אֱמוֹ?

שְׂדָמוֹת אִמּוֹ הִיָּתָה בּוֹ, וְהִיָּתָה דוֹמָה דְּמוֹתוֹ
לְדָמוֹת רַחֵל, מִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא
אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וַחֲרִי כָּתַב בְּרֵאשׁוֹנָה וַיֵּרָא יוֹסֵף
אֶתֶם אֶת בְּנֵימִין, וְכֵאן כָּתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו
וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו, אִיזוֹ רְאִיָּה רְאָה? אֵלֹא
רְאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶת בְּנֵימִין שְׁחָלְקוּ הָיָה עִמָּהֶם
בְּאֶרֶץ, וּבְחָלְקָם שָׁל בְּנֵימִין וַיְהוּדָה תִּשְׁרָה
הַשְּׂבִינָה, שְׁחֲרִי רְאָה אֶת יְהוּדָה וְאֶת בְּנֵימִין
שְׂבָחְלָקָם יְהִיָּה הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתֶם
אֶת בְּנֵימִין, רְאָה אוֹתוֹ עִמָּהֶם, וְאֶת יוֹסֵף שְׁחָיָה
אָחִיו לֹא רְאָה עִמָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַחֲלָק.

אֵיךְ בָּא, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן
אִמּוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיִּמָּהֵר יוֹסֵף כִּי
נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיִּבְקֹשׁ לְבָבוֹת וַיִּבֹא
הַחֲדָרָה וַיִּבְךְּ שָׂמָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כב) מִשָּׂא גִיָּא תְּזִיזוּן
מַה לָּךְ אִפּוּא כִּי עֲלִית בְּלָךְ לְגִנּוֹת. בֹּא

רֵאָה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, בְּזִמְנֵי שְׁנֵחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְהָיוּ שׁוֹרְפִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ, עָלוּ כָּל אוֹתָם הַכֹּהֲנִים
 עַל כְּתָלֵי [גִּנּוֹת] הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַמִּפְתָּחוֹת
 בִּידֵיהֶם, וְאָמְרוּ: עַד כָּאן הָיִינוּ גּוֹבְרִים שְׁלָךְ.
 מִכָּאן וְאֵילָךְ טַל אֶת שְׁלָךְ.

אֲבָל בֵּא רֵאָה, גֵּיא חֲזִיוֹן - זוֹ הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיָּתָה
 בַּמִּקְדָּשׁ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִמְּנָה הָיוּ
 יוֹנְקִים יְנִיקַת הַנְּבוּאָה. שְׂאֵף עַל גַּב שְׂכָל
 הַנְּבִיאִים הָיוּ מִתְנַבְּאִים מִמָּקוֹם אַחֵר - מִתּוֹכָהּ
 הָיוּ יוֹנְקִים אֶת נְבוּאָתָם, וְעַל כֵּן הִיא נִקְרָאת
 גֵּיא חֲזִיוֹן. חֲזִיוֹן, הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ שֶׁהוּא הַמִּרְאָה שֶׁל
 כָּל הַגּוֹנִים הָעֲלִיוֹנִים.

מֵה לָךְ אִפּוּא כִּי עֲלִית בְּלָךְ לַגִּנּוֹת, שְׁחֲרִי
 כְּשֶׁנִּחְרַב הַמִּקְדָּשׁ, הַשְּׂכִינָה בָּאָה וְעֲלָתָהּ
 לְכָל אוֹתָם הַמִּקְוֵמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם מְדוּרָה
 פְּרִאשׁוּנָה, וְהִיָּתָה בּוֹכָה עַל בֵּית מְדוּרָה, וְעַל
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְכוּ לַגְּלוּת, וְעַל כָּל אוֹתָם הַחֲסִידִים
 וְהַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ שָׁם וְנִאֲבְדוּ. וּמִנֵּין לָנוּ? שְׂכָתוֹב

(ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי
תְּמָרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, וְהִרִי נִתְּבָאֵר.
וְאִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׂוֹאֵל אֶת הַשְּׂכִינָה וְאוֹמֵר
לָהּ: מַה לָּךְ אִפּוּא כִּי עָלִית בְּלֶךְ לַגְּנוֹת.

מַה זֶה בְּלֶךְ, שְׁתִּירֵי כִּי עָלִית זֶה מִסְּפִיק. מַה זֶה
בְּלֶךְ? לְהַכְלִיל עֲמָה כָּל הַצְּבָאוֹת
וְהַמְּרֻכְבוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁכֻּלָּם בָּכוּ עֲמָה עַל חֲרַבְנָן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִשׁוּם כֶּךָ מַה לָּךְ אִפּוּא. אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי בְּנִי
בְּנָלוֹת, וְהַמִּקְדָּשׁ נִשְׂרָף, וְאֲנִי מַה לִּי
כָּאֵן? הִתְחִילָה וְאוֹמְרָת, (ישעיה כב) תִּשְׂאוֹת מְלֶאכֶה
עִיר הוֹמְיָה קִרְיָה עֲלִיזָה חֲלָלִיךָ לֹא חֲלָלִי חֶרֶב
וְלֹא מִתִּי מִלְחָמָה. עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמַרְר
בְּכִי וְגו'. וְהִנֵּה בְּאֲרָנוּ, שְׁתֵּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר לָהּ (ירמיה שם) כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִכִּי
וְגו'.

וּבֹא וּרְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיָה
יּוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ קְלָלוֹת, מִשׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר

בית המקדש היה קיים, היו ישראל עובדים
 עבודות ומקריבים עולות וקרפנות, והשכינה
 שורה בבית המקדש עליהם כמו אם שרובצת על
 בניה, והיו כל הפנים מאירות, עד שנמצאו
 ברכות למעלה ולמטה, ולא היה יום שלא נמצאו
 בו ברכות ושמחות, והיו ישראל שרויים לנחת
 בארץ, וכל העולם היה נזון בגלגלם.

עכשו שנהרב בית המקדש, והשכינה עמהם
 בגלות, אין לה יום שלא נמצאים בו
 קלות, והעולם מקלל, ואין נמצאות שמחות
 למעלה ולמטה.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להקים את פנסת
 ישראל מן העפר כמו שנתבאר, ולשמח
 את העולם בכל, כמו שנאמר (ישעיה נז) והביאותים
 אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי וגו', וכתוב
 (ירמיה לא) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים. כמו
 שבהתחלה, שכתוב (איכה א) בכו תבכה פלילה

וּדְמַעְתָּהּ עַל לַחְיָהּ, כָּךְ גַּם כֵּן לְאַחַר כָּךְ בְּכִי
יִחְזְרוּ, שְׂכָתוֹב בְּכִי יִבְאוּ וְגו'.

הַבְּקָר אֹר וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם. רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר, כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, אִם הֵם
הָיוּ הוֹלְכִים וְנִשְׁלָחִים, לָמָּה לָנוּ לְכַתֵּב בְּתוֹרָה
הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם? אֵלֶּא מִשּׁוֹם שְׂכָתוֹב וְלִקְחַת אֶתְנוּ
לְעַבְדִּים וְאֵת חִמְרֵינוּ, מִשּׁוֹם כָּךְ וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ
הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם, כִּדִּי שְׂלֵא יִשְׁאָרוּ הֵם וְחִמְרֵיהֶם
כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר
וַיַּחְבֹּשׁ אֶת חֲמורוֹ וְגו'. אוֹתוֹ הַבְּקָר שֶׁל
אַבְרָהָם הָיָה מֵאִיר לְעַמֵּד עֲלֵיהֶם בְּזִכּוֹתוֹ, אִזּוֹ זְכוּתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם עֲמֻדָה עֲלֵיהֶם וְהִלְכוּ בְּשָׁלוֹם וְנִצְלוּ מִן
הַדִּין, מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ הִשְׁעָה עֵמֵד עֲלֵיהֶם הַדִּין
לְהַפְרֵעַ מֵהֶם, רַק שְׂזִכּוֹת אוֹתוֹ הַבְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם
הִגְנָה עֲלֵיהֶם וְנִשְׁלָחוּ מִן הַדִּין, שְׂלֵא שְׁלַט עֲלֵיהֶם
בְּאוֹתוֹ זְמַן.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) וּכְאוֹר בְּקָר
 יִזְרַח שָׁמֶשׁ - זֶהוּ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בְּקָר שֶׁל
 אַבְרָהָם. יִזְרַח שָׁמֶשׁ - זֶה הוּא הַשָּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב,
 שְׁפָתוֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשָּׁמֶשׁ. בְּקָר לֹא עֲבוֹת
 - שְׁאוֹתוֹ בְּקָר הוּא לֹא כָּל כֶּךָ עֲבוֹת, אֲלָא מִנְּנָה
 מִמָּטֵר. נְנָה מִמָּטֵר - הוּא תְּמָטֵר שְׁפָא מִצַּד יַצְחָק,
 שְׁאוֹתוֹ מִטֵּר מוֹצִיא דְּשָׂא מִן הָאָרְצִין.

דְּבָר אַחַר וּכְאוֹר בְּקָר - בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּבַקֵּר שֶׁל
 אַבְרָהָם (דף רג ע"ב) יִזְרַח שָׁמֶשׁ, זֶה הוּא יַעֲקֹב,
 שְׁאוֹרוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל תְּבַקֵּר. בְּקָר לֹא עֲבוֹת -
 מִשּׁוֹם שְׁאוֹתוֹ בְּקָר אֵינּוּ חֲשׂוּהָ, אֲלָא מֵאִיר, שְׁחֵרִי
 בְּשַׁעָה שְׁפָא תְּבַקֵּר, תְּדִין לֹא שׁוֹלֵט כָּלֵל, אֲלָא
 תְּבַקֵּר מֵאִיר בְּצַד שֶׁל אַבְרָהָם. מִנְּנָה מִמָּטֵר - זֶהוּ
 תְּצַד שֶׁל יוֹסֵף תְּצַדִּיק, שֶׁהוּא מִמָּטֵר עַל הָאָרְצִין
 לְהוֹצִיא דְּשָׂא וְכָל טוֹב הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁנַכְנָם תְּלִילָה
 וּפּוֹרֵשׁ כְּנַפְיוֹ עַל הָעוֹלָם, כְּמָה שׁוֹמְרִים
 מִזִּיקִים מְזַמְּנִים לְצֵאת וּלְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם, וְכְמָה בְּעֵלִי

הדינים מתעוררים בכמה צדדים למינם, ושולטים על העולם. כיון שפגיע הבקר ומאיר, כלם מסתלקים ולא שולטים, וכל אחד ואחד נכנס למקומו ושבו למקומו.

כמו שנאמר הבקר אור - זה בקר של אנבהם. והאנשים שלחו - אלו בעלי הדין, שהיו שולטים בליה. המה ותמריהם - [המה - אותם בעלי הדינים שאמרנו. ותמריהם -] הם שומרי החקים שבאים מצד הטמאה, שאינם קדושים ולא שולטים ולא נראים מבשפא הבקר. והם מצדם של אותם התמורים, שומרי החקים שאמרו.

שתרי אין לה דרגות עליונות שאין [יש] בהם ימין ושמאל, רחמים ודין, דרגות על דרגות קדושות מצד הקדשה, וטמאות מצד הטמאה, וכלם דרגות על דרגות, אלו על אלו. ובכל מקום שמתעורר הבקר של אנבהם בעולם, כלם עוזרים ולא שולטים, משום שאין להם [קיים] לעמד בצד ימין, אלא בצד שמאל. ותקדוש פרוץ הוא עשה

יוֹמָם וְלַיִל לְהִנְהִיג כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַד שְׁלוֹ פְּרָאוֹי
לוֹ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם תְּהִה וּבְעוֹלָם
הַבָּא.

רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי
שְׁמֵי שְׁמַשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ. בֵּא רֵאֵה,
עֲתִיד תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ
הַשְּׁמַשׁ שְׁגָנוֹ תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שְׁנִבְרָא
הָעוֹלָם [שְׁגָנוֹ תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] מִלְּפָנֵי הַרְשָׁעִים שֶׁל
הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (איוב לח) וַיִּמָּנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם.
וְאֵת אוֹתוֹ הָאוֹר גָּנוֹ אוֹתוֹ תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
שְׂפָאֲשֶׁר יֵצֵא בְּרֵאשׁוֹנָה, תְּהִה מֵאִיר מְסוּפָה
הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם. בֵּינָן שְׁהִסְתַּבֵּל בְּדוֹר אֲנוֹשׁ
וּבְדוֹר הַמְּבוּל וּבְדוֹר הַפְּלִגָּה וּבְכָל אוֹתָם הַרְשָׁעִים,
גָּנוֹ אֵת אוֹתוֹ הָאוֹר.

בֵּינָן שְׂפָא יַעֲקֹב וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ תְּמַמְנָה תְּגִדוּל שֶׁל
עֲשׂוֹ וְהַכִּישׁ אוֹתוֹ בִּירְכוּ, וְתִהִה נְכֵה, אִז מַה
בְּתוֹב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׁמַשׁ. אֵיזָה שְׁמַשׁ? אוֹתוֹ הַשְּׁמַשׁ
שְׁגָנוֹ, מִשּׁוֹם שֵׁישׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפָּא אוֹתוֹ

מארכבתו, ואחר כך נרפא בשמש ההוא, שכתוב
(בראשית לג) ויבא יעקב שלם, שלם בגופו, שנרפא.

ועל כן עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות את
השמש ההוא ולהאיר אותו לישראל,
שכתוב וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה. מה
זה שמש צדקה? זה השמש של יעקב שנרפא בו.
ומרפא בכנפיה - של אותה שמש כלם יתרפאו.
משום שהנה בזמן שישראל יקומו מן העפר, כמה
הגרים וכמה סומים יהיו בהם, ואז הקדוש ברוך
הוא יאיר להם אותה השמש להרפא בה, שכתוב
ומרפא בכנפיה.

ואז יואר אותו השמש מסוף העולם ועד סוף
העולם, ולישראל תהיה רפואה, והעמים
עובדי עבודת פוכבים ומזלות ישרפו בו. אבל
לישראל מה כתוב? (ישעיה נח) אז יבקע כשחר אורך
וארכבתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד
ה' יאספך.

אָנוּ חוֹזְרִים לְדַבְרֵי הַרְאִשׁוֹנִים. וְלִיּוֹסֵף יֵלֵךְ שְׁנֵי
 בָּנִים בְּמִטָּה תָּבֵא שְׁנַת הַרְעָב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
 פָּתַח, (מִיבָה ה) וְהָיָה שְׂאֵרֵי יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב
 עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת ה' בְּרַבִּיבִים עָלַי עֲשֵׂב אֲשֶׁר
 לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם. בֵּא רְאֵה,
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּשֶׁהָאֹר עוֹלָה, מִתְעוֹרֶרֶת עֲפוֹר
 אַחַת בְּעֵץ שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן, וְקוֹרֵאת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
 וְהַשְׂרֵבִיט מוֹדְקָה, וְהַכְּרוֹז קוֹרֵא בְּחִיל: לָכֶם
 אוֹמְרִים שְׂרֵי הַמְּשָׁלָה, מִי מִכֶּם שְׂרוּאָה וְלֹא
 רוּאָה, שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה בְּיָמִים,
 וְלֹא מִשְׁנִיחִים בְּכַבּוֹד רַבּוֹנָם, (דָּרַד ע"א) הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת
 לְפָנֵיהֶם וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ - טוֹב לָהֶם שְׁלֹא
 נִבְרְאוּ, עַל מָה יִקּוּמוּ בְּלֵי שֶׁכַל. אוֹי לָהֶם
 כְּשִׁיתְעוֹרְרוּ יָמֵי רָע וַיִּטְרְדוּ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

מִי הֵם הַיָּמִים שֶׁל רָע? אִם תִּעְלֶה עַל דַּעְתְּךָ
 שֶׁהֵם יָמֵי הַזְקָנָה - לֹא כָּךְ, שְׁחֵרֵי יָמֵי
 הַזְקָנָה, אִם זָכָה בְּבָנִים וּבְנֵי בָנִים - הֵם יָמֵי טוֹב.
 מִי הֵם יָמֵי רָע? אֵלֶּא הֵם כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, שְׁפָתוֹב
 (קַהֲלַת יב) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֵי בְּחוֹרְתֵיךָ עַד

אֲשֶׁר לֹא יָבֵאוּ יָמֵי הַרְעָה. אֵינָם יָמֵי הַזְקֵנָה. אֵלֶּא
 סוּד הַדְּבָר- כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
 הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל אוֹת
 וְאוֹת נִכְנְסָה לְפָנָיו, עַד שֶׁהִתְקַיְּמוּ כָּל אוֹתֵיּוֹת
 בְּאוֹת בִּי"ת. וְכָל אוֹתָן אֶלְפָּא בֵּיתוֹת שֶׁהִתְנַלְּגוּ
 הָאוֹתֵיּוֹת, כְּלָן עוֹמְדוֹת [כְּלָן] לְבָרָא הָעוֹלָם.

בִּיּוֹן שֶׁהִתְנַלְּגוּ וְהִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת הַלָּלוּ
 ט"ר יַחַד, עֲלָתָה מִי"ת, וְלֹא הִתְיַשְׁבָּה, עַד
 שֶׁנָּעַר בָּהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהּ: מִי"ת
 מִי"ת, עַל מָה אַתְּ עוֹלָה וְאֵינְךָ מִתְיַשְׁבֶּת
 בְּמְקוֹמְךָ? אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי עָשִׂיתְּ אוֹתִי לְהִיּוֹת
 אוֹת בְּרֵאשׁ שֶׁל טוֹב, שְׁחֵרִי הַתּוֹרָה פְּתַחַה בִּי כִּי
 טוֹב, אֵיךְ אֲנִי מִתְחַבֶּרֶת לְהִתְיַשֵּׁב עִם אוֹת רָע?

אָמַר לָהּ: שׁוּבִי לְמְקוֹמְךָ, שְׁחֵרִי אֵת צְרִיכָה
 אוֹתָהּ, שְׁחֵרִי הָאָדָם שְׂאֵנִי רוּצָה לְבָרָא
 בְּכֶם, שְׁתִּיכֵן נִכְלָלִים יַחַד וַיִּבְרָא, אֲכַל אֵת
 לְיָמִין, וְהוּא לְשִׁמְאֵל. וְאִזּוּ שָׁבוּ וְהִתְיַשְׁבוּ זֶז עִם
 זֶז יַחַד.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַפְּרִיד אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּבָרָא אוֹתָן אֶת כָּל אֶחָת וְאֶחָת יָמִים
 וְשָׁנִים יְדוּעוֹת, אֵלוֹ לְיָמִין וְאֵלוֹ לְשְׂמאל. אֵלוֹ
 שֶׁל הַיָּמִין נִקְרָאִים יָמֵי הַטּוֹב, וְאֵלוֹ שֶׁל הַשְּׂמאל
 נִקְרָאִים יָמֵי הַרָעָה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה, עַד
 אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יָמֵי הַרָעָה, שְׂאֵלוֹ סוּבְבִים אֶת
 הָאָדָם בַּחֲטָאֵיו שֶׁהוּא עֹשֶׂה. כִּיּוֹן שֶׁנִּבְרָאוּ יָמִים
 שֶׁל טוֹב וְיָמִים שֶׁל רָע, אֲזַי שָׁבוּ וְהִתְיַשְּׁבוּ
 לְהַכְלִיל בְּאָדָם.

וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים טט) לָמָּה אֵירָא בְּיָמֵי
 רָע עֵזוֹן עַקְבֵי יְסוּבֵנִי. יָמֵי רָע וְדַאי, וְזֶה
 הַסּוּד. אֵלוֹ נִקְרָאִים יָמֵי רָעָב, שְׁנֹת הַרָעָב, וְאֵלוֹ
 נִקְרָאִים יָמֵי הַשָּׁבַע, שְׁנֹת הַשָּׁבַע.

וְסוּד הַדָּבָר - שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶת מַעֲיַן הַבְּרִית
 הַקְּדוֹשׁ בְּיָמֵי הַרָעָב, בְּשָׁנַת הַרָעָב. וּמִשּׁוֹם
 כֵּן יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית, סָתַם אֶת מַעֲיָנוּ
 בְּשָׁנַת הַרָעָב וְלֹא נָתַן לוֹ מְקוֹם לְרַבּוֹת בְּעוֹלָם.
 וְזֶה צָרִיךְ לְאָדָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹלְטֵת שְׁנַת הַרָעָב,

שְׂיָסְתֶם אֶת מַעֲזַן הַכְּרִית קִדַּשׁ שְׁלוֹ כְּרִי שְׁלֹא
יִהְיֶה לוֹ מָקוֹם לְרִבּוֹת בְּעוֹלָם.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, סוּד זֶה הוּא סוּד עֲלִיּוֹן. בְּשַׁנַּת
הַרְעָב הַהִיא, כִּינּוּן שֶׁהִיא שׁוֹלֵטָת, צָרִיךְ
לְסַתֵּם אֶת מַעֲזָנוּ, מִשּׁוּם שָׂאֵם אֵינּוּ סוֹתֵם אוֹתוֹ,
גּוֹרֵם לְמִשְׁךְ רוּחַ לְאוֹתוֹ הַנּוֹלֵד מִהַצַּד הַהוּא,
וְנוֹתֵן מָקוֹם לַצַּד הַהוּא לְגִדּוֹל בְּעוֹלָם, צַד
הַטְּמֵאָה בְּצַד הַקְּדוּשָׁה. וְעוֹד סוּד, שְׂכַתוֹב (מְשַׁלֵּי ל)
פְּתַח שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וְגו'.

וּמִשּׁוּם כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק, סוּד הַכְּרִית, סֶלֶק
וְסַתֵּם אֶת מַעֲזָנוּ בְּשַׁנַּת הַרְעָב, שְׁלֹא
לְהִתְעַרֵּב עִמָּה כָּלֵל וְלָתֵת לָהּ מָקוֹם, וּמִי
שִׁפּוֹתֶחַ מַעֲזָנוּ בְּזִמְנֵי הַהוּא, עֲלִיו כְּתוֹב (הוֹשַׁע ה)
בַּה' כְּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ עִתָּה יֹאכְלִים וְגו'.
שְׁחַרְי אֵלּוּ נִקְרְאִים בָּנִים זָרִים וְדַאֵי. בַּה' כְּגָדוּ
וְדַאֵי. וּמִשּׁוּם כֵּן אֲשַׁרִּי חֶלְקֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
הַקְּדוּשִׁים שְׁלֹא הִחְלִיפוּ מָקוֹם קְדוּשׁ בְּמָקוֹם
טְמֵא.

וְעַל זֶה כְּתוּב וּלְיוֹסֵף יֵלֵךְ שְׁנֵי בָנִים בְּטָרֵם תָּבֹא
 שְׁנַת הָרָעָב, שְׁתֵּרֵי מִחֻמְזֵן הֵהוּא שִׁשְׁלֻטָה
 שְׁנַת הָרָעָב, סָתֵם אֶת מַעְיָנֹו וְסִלַּק אֶת מְקוּרֹו
 שְׁלֹא לָתֵת בָּנִים לְצַד הַטְּמָאָה וְלֹא לְהַחֲלִיף
 מְקוּם שָׁל קֹדֶשׁ בְּמְקוּם שָׁל טְמָאָה. וְצָרִיךְ אָדָם
 לְצַפּוֹת לְרַבּוֹנֹו כְּשֵׁיבֹא וַיִּשְׁלַט, כְּכַתוּב (ישעיה ח)
 וַחֲכִיתִי לְה' הַמִּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוִּיתִי
 לוֹ.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שִׁיזְדַעִים אֶת יְרֵכֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה לְלֶכֶת בָּהֶם, שְׁכַתוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל
 יְרֵכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם.
 וְכַתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם תְּדַבְּקִים בָּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
 בְּלִבְכֶם חַיִּים. [ר"א ל"ג וְכַתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים
 כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי (ה)]. שְׁתֵּרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל (דף רד ע"ב)
 כִּבְלִי, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם כָּלִים בְּצַד הַטְּמָאָה] [כֹּא רָאָה, כְּשֶׁחֲצִד תִּנָּה שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם,
 לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְהִרְאוֹת לְפָנָיו בְּשׁוֹק, מִשׁוּם שֶׁיִּכּוֹל לְחַזִּיק וּנְתַנָּה לוֹ רִשׁוֹת
 לְהַשְׁחִית. וְכֹא וְרָאָה מִה כְּתוּב בְּיַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ, שְׁלֹא
 רָצָה לְהִרְאוֹת לְפָנָיו].

ומשום זה הקדוש ברוך הוא הזהיר את ישראל
 להתקדש, שכתוב והייתם קדשים כי
 קדוש אני. מי זה אני? זה הקדוש ברוך הוא,
 מלכות השמים הקדושה. המלכות האחרת של
 עובדי עבודה זרה נקראת אחר, שכתוב (שמות לד)
 כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו.

ובא ראה, אני - שלטון העולם הזה והעולם
 הבא, והכל תלוי בו. אחר - צד הטמאה,
 אחר, צד האחר בצד הטמאה, ושלטונו בעולם
 הזה, ואין לו כלום בעולם הבא, ומשום זה מי
 שנדבק באני הזה, יש לו חלק בעולם הזה
 ובעולם הבא.

ומי שנדבק באחר הזה, נאבד מן העולם ההוא
 ואין לו חלק בעולם הבא. ויש לו חלק
 בעולם הזה בטמאה, משום שאותה המלכות
 האחרת, עובדי עבודה זרה פוככים ומזלות, כמה
 הם מגנים שומרים ממנים בה לשלט בעולם
 הזה.

וּמִשׁוּם כִּי אֵלִישַׁע אַחַר שְׁנֵי וְנִדְבַק בְּדַרְגָּה
 הַזֹּה, נִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַבֶּא הַהוּא, וְלֹא
 נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וְנִטְרַד מִן הָעוֹלָם
 הַהוּא, וְעַל כֵּן נִקְרָא אַחֵר.

וּמִשׁוּם כִּי צָרִיךְ אָדָם לְהִפָּרֵד מִכָּל הַצְּדִדִים
 שְׁלֵא לְהִטָּמֵא בְּצַד הַהוּא, לְזִכּוֹת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֶּא. וְעַל כֵּן זֶה בְּרָכָה וְזֶה
 קָלָלָה, זֶה שֶׁבַע וְזֶה רָעַב. הַכֹּל בְּהַפּוּךְ זֶה מִזֶּה,
 וְהֵנָּה בְּאַרְנוֹ.

וּמִשׁוּם כִּי, בְּאֹתוֹ זְמַן שֶׁל שְׁנַת הַרְעָב, אִין
 לְאָדָם לְהִרְאֹת בְּשׁוֹק, וְלֹא לְפִתּוּחַ
 מְעִינֹ לְהוֹלִיד בְּנִים לְאֵל אַחֵר, וְהֵנָּה נִתְּבָאֵר.

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁמַר לְלֶכֶת בְּדַרְךְ אֱמֶת וּלְהִדְבֵק
 תְּמִיד בְּרַבּוֹנוֹ, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים י) וְבוֹ תִדְבֵק
 [וְכֵתוֹב אֵת יי אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְבוֹ תִדְבֵק] וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע. וְבוֹ
 תִשָּׁבַע לֹא כְּתוֹב, אֶלָּא וּבְשֵׁמוֹ. מַה זֶה תִשָּׁבַע? כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ, לְהִיזֹת דְּבֵק בְּסוֹד הָאֱמוּנָה.

שְׁבַע דְּרָגוֹת לְמַעַלָּה עֲלִיוֹנוֹת עַל הַכֹּל, הַסּוּד
שֶׁל שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה וְהַסּוּד שֶׁל שְׁבַע
דְּרָגוֹת שְׁלֵמֻטָּה מֵהֶם, שֶׁהֵם חֲבוּר אֶחָד וְקֹשֶׁר
אֶחָד, אֵלֹה עִם אֵלֹה, שְׁכָלָם יְהִיֹּ אֶחָד. וּמִשׁוּם כִּךְ
כְּתוּב (מלכים-א ה) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים
אֲרַבְּעָה עָשָׂר יוֹם, וְהַכֹּל אֶחָד וְקֹשֶׁר אֶחָד. וְעַל
כֵּן כְּתוּב וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע, מְלֻמַּעַלָּה וּמְלֻמַּטָּה.
אַשְׁרֵיֹו [מִי שֶׁזִּכְּרָה לְהַתְדַבֵּק בְּקִדּוּשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא כְּרֵאוֹ, צְדִיק הוּא כְּעוֹלָם

הוּא וּכְעוֹלָם תִּפְאֵר. שֶׁתְּקַדּוּשׁ כְּרוֹךְ הוּא פוֹתֵחַ לוֹ אוֹצְרוֹת טוֹבִים קְרוֹשִׁים כְּשֶׁעָה

שֶׁיִצְטָרֵךְ לְקַבְּלַת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר]

וּמִי שֶׁמִּיַּחַד אֵלֹה עִם אֵלֹה, עֲלִיו כְּתוּב] (דברים כח) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת
אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשְּׁמַיִם. אֵלֹה הָאוֹצְרוֹת
שְׁלֵמַעַלָּה וְלֻמַּטָּה. שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים
כָּלֵם אֶחָד, שְׁכַתוּב אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת
הַשְּׁמַיִם. אוֹצְרוֹ אֶחָד, וְהוּא אֶת הַשְּׁמַיִם. (זכריה ד)
שְׁבַעַת וְשְׁבַעַת מוֹצְקוֹת, וְהֵם אֶחָד.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. בִּינְתוּם
רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה כָּא מְעַטָּף בְּעֵטוֹף שֶׁל
מִצְנָה וּכְלִי זֶזֶן קְשׁוּרִים תַּחְתָּיו. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,

הָאִישׁ הַזֶּה, אֶחָד מִן הַשָּׁנִים יֵשׁ בּוֹ - אִו שֶׁהוּא
צָדִיק שָׁלֵם, אִו שֶׁהוּא בְּשָׂבִיל לְרַמּוֹת אֶת בְּנֵי
הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, הֲרִי תַחֲסִידִים הָעֲלִיּוֹנִים
אָמְרוּ, הֵיךְ הֵן כָּל אָדָם לְבָרָה זְכוּת. הִנֵּה
שָׁנִינוּ, אָדָם שִׁיוּצֵא לְדַרְדָּרָה, יתְכַוֵּן לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים
- לְדוּרְרוֹן, לְקָרָב, וְלַתְּפִלָּה. מִנֵּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב.
שֶׁהֲרִי הוּא הַתְּכַוֵּן לְשִׁלְשָׁת אֵלֹהִים, וְזָרוּ עֲצָמוֹ
לְדוּרְרוֹן, לְקָרָב וְלַתְּפִלָּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא הוֹלֵךְ
בְּדַרְדָּרָה, הִנֵּה יֵשׁ בּוֹ עֲטוּף שָׁל מִצְוָה לַתְּפִלָּה,
וְהִנֵּה בּוֹ כְּלֵי זֵיץ לְקָרָב. כִּיּוֹן שֵׁישׁ בּוֹ שְׁנֵי אֱלֹהִים,
הַשְּׁלִישִׁי אֵיךְ לְדַרְדָּרָה אַחֲרֵיהֶם.

כְּשֶׁקָּרַב אֲלֵיהֶם, נָתַנוּ לוֹ שָׁלוֹם וְלֹא הִשִּׁיב
לָהֶם. אָמַר רַבִּי חֵינָא, הִנֵּה אֶחָד
מֵאוֹתָם ^(דף רה ע"א) הַשָּׁנִים שְׂרָאוּיִים לְהִיּוֹת בּוֹ - אֵיךְ
בּוֹ, שֶׁהֲרִי לֹא תִקַּן עֲצָמוֹ לְדוּרְרוֹן, וּבְדוּרְרוֹן כָּלוּל
הַשָּׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲוִלֵי הִנֵּה מְשַׁתְּדֵל

בְּתַפְלָתוֹ, אִו שְׁמַרְחִישׁ תִּלְמוּדוֹ כִּי שְׁלֵא יִשְׁכַּח
אוֹתוֹ.

הִלְכוּ יַחַד, וְלֹא דִבֵּר אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמָּהֶם. אַחַר
כֵּן נִשְׁמְטוּ רַבֵּי חֲזִיא וְרַבֵּי יוֹסִי וְהִשְׁתַּדְּלוּ
בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שָׂרְאָה אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁמַשְׁתַּדְּלִים הָיוּ
בַּתּוֹרָה, קָרַב אֲלֵיהֶם וְנָתַן לָהֶם שְׁלוֹם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵי, בְּמָה חִשְׁדַּתֶּם אוֹתִי
כְּשֶׁנָּתַתֶּם לִי שְׁלוֹם וְלֹא הִשְׁכַּחְתִּי לָכֶם?
אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסִי, אוֹלֵי הָיִיתָ אוֹמֵר תִּפְלָה אוֹ
מְרַחֵשׁ בְּתִלְמוּדֶךָ. אָמַר לָהֶם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְדוֹן אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת.

אָבָל אָמַר לָכֶם, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּדַרְדְּרָה,
מִצְאָתִי אִישׁ אֶחָד וְהִקְדַּמְתִּי לוֹ שְׁלוֹם,
וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה שׁוֹדֵד, וְקָם עָלַי וְצִעַר אוֹתִי,
וְאֶלְמָלֵא שְׁתַּנְּבַרְתִּי עָלָיו הַצִּטְעַרְתִּי. מֵאוֹתוֹ יוֹם
נִדְרַתִּי שְׁלֵא לְהַקְדִּים שְׁלוֹם, רַק לְאָדָם צְדִיק, אֶלֶּא
אִם הַפְּרַתִּיו בְּרֵאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שְׁיָכוּל לְצִעַר אוֹתִי
וְיִתְנַבֵּר עָלַי בְּכַח, מִשּׁוּם שְׁאִסּוּר לְהַקְדִּים שְׁלוֹם

לְאִישׁ רָשָׁע, שְׂכָתוֹב (ישעיה מ"ט) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה'
לְרָשָׁעִים.

וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שָׁרְאִיתִי אֶתְכֶם וּנְתַתֶּם לִי שָׁלוֹם
וְלֹא הִשְׁכַּחְתִּי לָכֶם, חֲשַׁדְתִּי אֶתְכֶם, מִשּׁוֹם
שְׁלֹא רָאִיתִי בְּכֶם מִצְוָה שְׁנִרְאִית בַּחוּץ, וּכְמוֹ בֵּן
הַיִּתִּי חוֹזֵר עַל תְּלִמוּדֵי, אֲבָל עֲכָשׁוּ שָׁרְאִיתִי
אֶתְכֶם שְׂאֵתֶם צְדִיקִים, הִנֵּה תִדְרֹךְ מִתְקַנֶּת לְפָנַי.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ע"ג) מִזְמוֹר לְאָסָף אֶךְ טוֹב
לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְבָב. בֹּא רְאֵה,
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַיָּמִין וְעָשָׂה שְׂמֹאל
לְהִנָּהֵג אֶת הָעוֹלָם. אַחַד נִקְרָא טוֹב, וְאַחַד נִקְרָא
רָע. וּבְשָׁנֵי אֵלֶּה נִכְלָל הָאָדָם, וְהַתְקַרֵּב בְּכָל.

וּבְאוֹתוֹ הָרָע, שֶׁהוּא הַשְּׂמֹאל, נִכְלָלוּ עַמִּים עוֹבְדֵי
בּוֹכָבִים וּמְזֹלֹת וְנִתְּן בְּצַד שְׁלָחָם, מִשּׁוֹם
שֶׁהֵם עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר וְלֹהֲטֵמָא בּוֹ. אֲבָל
בְּיִשְׂרָאֵל מַה פְּתוּב? אֶךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר, לְכֹלֶם? לֹא, אֵלֶּה לְאוֹתָם שְׁלֹא
נִטְמָאִים עִם אוֹתוֹ הָרָע, שְׂכָתוֹב לְבָרִי לְבָב,

משום שזה טוב וזה רע. טוב לישראל לבדם, ורע
לעמים עובדי כוכבים ומזלות. אך טוב לישראל
כדי להתדבק בו, ובזה נדבקו ישראל בסוד עליון,
בסוד האמונה, שחכל יהיה אחד.

אמר רבי יוסי, אשרינו שלא טעינו בה, והרי
הקודש ברוך הוא שלח אותך אלינו. אמר
רבי יוסי, משום שטוב הוא לישראל, יש לישראל
חלק לעולם הזה, ובעולם הבא לראות עין בעין
את מראה הכבוד, ככתוב (ישעיה נב) כי עין בעין
יראו בשוב ה' ציון. ברוך ה' לעולם ואמן.

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה' דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

**ספר זוהר השפּת – לְאַבוֹת וּפְנִים, זְמַנִּים עִם זְמַנִּים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ – מְנוקָד מְפָסֵק וּמְחַוֵּל לְקַטְעָנִים
מְסוּדָר עַל הַפָּרָשׁוֹת**

פְּרֻשֵׁת וַיִּגֶשׁ אֵלָיו

וַיִּגֶשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה
 סג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם לֹא יָדָעֵנוּ
 וַיִּשְׂרָאֵל לֹא יִכְיָרְנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גְּאֻלָּנוּ מֵעוֹלָם
 שְׁמַךְ. הַפְּסוּק תְּהִי פִּרְשׁוּהוּ. אֲבָל כֹּה רֵא, אַתָּה,
 בְּשִׁבְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, כָּל יוֹם
 וַיּוֹם עָשָׂה מַעֲשָׂהוּ בְּרֵא וַיּוֹם כָּל יוֹם כְּמוֹ
 שְׁצָרִיךְ. כִּיּוֹן שְׂבֵא הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַצְּטָרְךְ לְבִרְא
 אָדָם, בָּאָה לְפָנָיו הַתּוֹרָה. אֲמַרְהָ [לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא]: הָאָדָם תְּהִי שְׂאֵתָה (דף רה ע"ב) רוֹצֵה לְבִרְא, עֲתִיד
 הוּא לְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ. אֵלְמַלֵּא לֹא תִצְרִיךְ רְגוּזָה,
 טוֹב לוֹ שְׂלֵא יִבְרֵא. אֲמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 וְכִי לְחַנּוּם נִקְרָאתִי אַרְךְ אַפִּים?

אֵלָּא הַכֹּל נִבְרָא בַּתּוֹרָה וְהַכֹּל נִתְקַן בַּתּוֹרָה,
 מִשׁוּם שְׂבִטְרָם בְּרֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֵת הָעוֹלָם, בָּאוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִבְנְסוּ כָּל
 אַחַת לְמִפְרָע.

נְכַנְסָה תי"ו, אַמְרָה לְפָנָיו: רְצוּנָךְ לְבָרָא בִי
 אֵת הָעוֹלָם? אָמַר לָהּ: לֹא, שֶׁכָּךְ
 עֲתִידִים כַּמָּה צְדִיקִים לָמוֹת, שְׁכַתוֹב וְהַתּוֹיֹת תּוֹ
 עַל מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'. וְשָׁנִינוּ, שְׁכַתוֹב
 וּמִמְקוֹדָשֵׁי תַחֲלוֹ, אֵל תִּקְרִי מִמְקוֹדָשֵׁי אֱלֹא
 מִמְקוֹדָשֵׁי. וּמִשׁוֹם כָּךְ הָעוֹלָם לֹא יִבְרָא כָּךְ.

נְכַנְסוּ שְׁלֹשׁ הָאֹתִיּוֹת שִׁי"ן קו"ף רי"ש, כָּל
 אַחַת וְאַחַת לְבִדָּה. אָמַר לָהֶן הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: אֵינְכֶן כְּדֹאִיּוֹת לְבָרָא בְּכֵן אֵת
 הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי אֶתֶּן הָאֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָא בְּכֵן שֶׁקָּר,
 וְהַשֶּׁקֶר אֵינוֹ כְּדֹאִי לַעֲמֹד לְפָנַי, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ.

וְנְכַנְסוּ פ"א צד"י, וְכֵן בִּלְוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ
 הָאֹתִיּוֹת לְאֹת כ"ף. כִּיּוֹן שֶׁיִּרְדָּה
 כ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, הוֹדְעוּעוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
 וכו', עַד שֶׁהַכֹּל הִתְקַיֵּם בְּאֹת בִּי"ת, שֶׁהִיא סִימָן
 בְּרָכָה, וְכֵה הַשְּׁתַּכְּלֵל הָעוֹלָם וְנִבְרָא.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵל"ף הִיא הָרֵאשׁ שֶׁל כָּל [אוֹתוֹן]
 הָאֹתִיּוֹת - [לֹא] נִבְרָה הוּא. אֱלֹא מִשׁוֹם

שֶׁנִּקְרָא בּוֹ אָרוּר [מִשּׁוֹם שֶׁנִּקְרָא בָּהּ אָרוּר], וּמִשּׁוֹם זֶה לֹא
 נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, אִיךָ עַל גַּב שְׂאֵל"ף הִיא אוֹת
 שֶׁל סוּד עֲלִיּוֹן. כִּי לֹא לָתֵת מָקוֹם לַצַּד הָאֲחֵר
 שֶׁנִּקְרָא אָרוּר, לֹא נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, וְנִתְקַן
 הָעוֹלָם בְּכִי"ת, וְכוּ הוּא נִבְרָא.

בֵּל רְאֵה, כִּי אֲתָה אֲבִינוּ, מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה
 נִתְקַן וְנִבְרָא בְּדִרְגָּה הַזֹּה, וְהָאָדָם נִבְרָא בָּהּ
 וַיֵּצֵא לָעוֹלָם. כִּי אֲבִרְהֵם לֹא יִדְעֵנוּ, שְׁחֵרֵי אִיךָ
 עַל גַּב שֶׁבוֹ קִיּוֹם הָעוֹלָם, לֹא הִשְׁתַּדֵּל עָלֵינוּ כְּמוֹ
 שֶׁהִשְׁתַּדֵּל עַל יִשְׂמָעֵאל, שְׂאֵמֵר לוֹ יִשְׂמָעֵאל יִחְיֶה
 לְפָנֶיךָ. וַיִּשְׂרָאֵל לֹא יִכִּידְנוּ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַכְּרֻכּוֹת
 שֶׁהִצְטַרְךְ לְבִרְךְ אֶת בְּנֵינוּ, הִשְׁאִיר לְדִרְגָּה הַזֹּה
 לְבִרְךְ אֶת כָּלָם.

אֲתָה ה' אֲבִינוּ, שְׁחֵרֵי אֲתָה תָּמִיד עוֹמֵד עָלֵינוּ
 לְבִרְךְ וּלְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ, כְּמוֹ אֵב שְׂמִשְׁגִּיחַ
 עַל הַבָּנִים בְּכָל מָה שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם. גַּאֲלֵנוּ מִעוֹלָם
 שְׂמֵךְ, שְׁחֵרֵי אֲתָה הוּא גּוֹאֵל, שְׂכֵךְ נִקְרָא הַמְּלֶאכֶךְ
 הַגּוֹאֵל, וְזֶה גַּאֲלֵנוּ מִעוֹלָם שְׂמֵךְ, שְׂמֵךְ וּדְאֵי.

שְׁנֵינוּ, אֵין מִפְסִיקִים בֵּין גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, כְּמוֹ
שֶׁלֹּא מִפְסִיקִים בֵּין תַּפְלָה שֶׁל יָד לְתַפְלָה שֶׁל
רֹאשׁ, שְׁצָרִיךְ לְהִרְאוֹת שְׁהַכֵּל אַחֵר, וְהִנֵּה
פְּרִשׁוּתָּהּ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילָה אַחֵר
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי
יְהוּדָה, הִנֵּה שְׁנֵינוּ, שְׁכַאֲשֶׁר בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ
שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְהַכֵּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְכִי לְחִיוֹת זֶה
כְּנֶגֶד זֶה] וְהוּא כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּן זֶה וְדַאי, וּבָרָא אָדָם עַל
הַכֵּל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה מ"ח) אָנֹכִי עָשִׂיתִי
אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרֵאתִי. אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ,
וְדַאי. מָה הַטַּעַם עָשִׂיתִי אֶרֶץ? מִשׁוֹם שֶׁאָדָם
עָלֶיהָ בָּרֵאתִי, שֶׁהוּא קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה
הַכֵּל בְּשִׁלְמוֹת אַחַת.

פְּתַח וְאָמַר, (שם מ"ב) כִּחַ אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיחֵם רִקְעַת הָאֶרֶץ וְצֹאֲצְאֶיהָ

נִתֵּן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לְהִלְכִים בָּהּ. הַפְּסוּק
הַזֶּה בַּאֲרוּחוֹ, אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיחֵם - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה
לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְהַתְּקִינֵם תָּמִיד,
בְּכָל זְמַן. רַקַּע הָאָרֶץ וַצִּאֲצֵאֶיהָ - זוֹ הָאָרֶץ
הַקְּדוֹשָׁה, צָרוּר חַיִּים. נִתֵּן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ.
[הָאָרֶץ] זוֹ הִיא שְׁנוֹתֶנֶת נְשָׁמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא לְמַעַלָּה, שֶׁהָרִי מִשָּׁם
יוֹצֵאת נְשָׁמַת חַיִּים לָאָרֶץ הַזֹּה, וְהָאָרֶץ הַזֹּה
לוֹקַחַת הַנְּשָׁמָה לָתֵת לְכָל, מִשּׁוּם שֶׁהִנָּהָר הַהוּא
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא נוֹתֵן וּמִכְּנִים נְשָׁמוֹת לָאָרֶץ
הַזֹּה, וְהִיא לוֹקַחַת אוֹתָן וְנוֹתֶנֶת לְכָל.

בַּאֲרֵא, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם,
כִּנְס אֶת עֶפְרוֹ מֵאֲרֶבְעָה הַצְּדָדִים שֶׁל
הָעֵלָם, וַעֲשָׂה אֶת עֶצְמוֹ בְּמִקּוֹם הַמְּקַדֵּשׁ לְמִטָּה,
וְהַמְּשִׁיךְ עָלָיו נְשָׁמַת חַיִּים מִבֵּית הַמְּקַדֵּשׁ
לְמַעַלָּה.

וְהַנְּשָׁמָה הִיא כְּלוּלָה בְּשֵׁלֶשׁ הַדְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן ^{(דף}
 שְׁלֹשָׁה שִׁמּוֹת הֵם לַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ ^(רו ע"א)
 שְׁהַסּוּד הָעֲלִיּוֹן: נַפְ"שׁ, רו"ח, נְשָׁמָ"ה. נַפְ"שׁ, הִנֵּה
 פְּרִשּׁוּתָהּ, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מִהַכּוֹל. רו"ח, הִיא הַקִּיּוּם
 שְׁשׁוּלֵט עַל הַנְּפֶשׁ, וְהִיא דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה עֲלֶיהָ
 לְעַמֵּד עֲלֶיהָ בְּכֹל פְּרָאוּי. הַנְּשָׁמָה הִיא הַקִּיּוּם
 הָעֲלִיּוֹן עַל הַכּוֹל, וְשׁוֹלֵטת עַל הַכּוֹל, דְרָגָה
 קְדוּשָׁה, עֲלִיּוֹנָה עַל כָּלֵם.

אֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּבְנֵי הָאָדָם, לְאוֹתָם
 שְׁזוּכִים לְעִבּוּדַת רַבּוֹנָם. שְׁחֵרֵי בַּהֲתַחֲלָה
 יֵשׁ בּוֹ נַפְ"שׁ, וְהוּא חַתְקוֹן הַקְּדוּשׁ לְתַקֵּן בּוֹ אֶת
 הָאָדָם. כִּיּוֹן שֶׁבָּא הָאָדָם לְהַטְהֵר בְּדְרָגָה חַזוּ,
 נִתְקַן לְהַתְעַטֵּר בְּרוּחַ, שֶׁהִיא דְרָגָה קְדוּשָׁה
 שְׁשׁוּרָה עַל הַנְּפֶשׁ לְהַתְעַטֵּר בְּאָדָם הַהוּא שְׁזוּכָה.
 כִּיּוֹן שֶׁהַתְעַלָּה בָּהֶם, בְּנַפְ"שׁ וְחֵרוּת, וְנִכְנָם
 וְנִתְקַן בְּעִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ פְּרָאוּי, אִזּוֹ שׁוּרָה
 עֲלָיו נְשָׁמָה, דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה, שְׁשׁוּלֵטת עַל
 הַכּוֹל, כִּדְרֵי לְהַתְעַטֵּר בְּדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה. וְאִזּוֹ

הוא השלם של הכל, שלם בכל הצדדים, לזכות
 בעולם הבא, והוא אוהבו של הקדוש ברוך
 הוא, כמו שנאמר להנחיל אהבי יש. מי הם
 אוהבי? אלו הם שבהם נשמה קדושה.

אמר רבי יהודה, אם כך, הרי פתוב כל אשר
 נשמת רוח חיים באפיו וגו'. אמר לו, כך
 הוא ודאי, שהרי לא נשאר בהם.

השלמה מההשמטות (סימן כ)

כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר
 בחרבה מתו (בראשית ז). שאל רבי תיבא את
 רבי אבא, אמרתם שנשמה לא נכנסת לבן אדם
 עד שמסתכל בעבודת הקדוש ברוך הוא, ואז
 תהיה לו אותה נשמה, ואמרתם שהנשמה היא
 קדושה מעלה על הכל. אם כן, מה זה שאמר
 הפתוב כל אשר נשמת רוח חיים וגו'? הואיל
 והיתה להם נשמה, הנה להם להנצל! לא הנה
 בידו.

בָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר
 לָהֶם, כֶּךָ הוּא, וּפְסוּקָה זֹה מְסַיֵּעַ לוֹ, שְׂכָרְךָ
 אָמַר אָבִיו [אֲבִי], שְׂכָרְךָ אֲשֶׁר כָּא הַמְּבוּל, לֹא רָאָה
 [הִי] אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֵי
 אֶלָּא נִתְּ, וּזְכוּתוֹ לֹא הִיָּתָה אֶלָּא לְהַגִּן עֲלֵיהֶם
 וְעַל בְּתִיחֶם, שְׁלֹא הִיָּתָה זְכוּתוֹ כָּל כֶּךָ לְהַגִּן עַל
 כָּל הַדּוֹר, וְאוֹתָם שִׁחִיו צְדִיקִים בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ
 חֲנוּךְ וַיֵּרֶד, שֶׁהִיָּתָה לָהֶם נְשָׁמָה קְדוּשָׁה וְרֵאוּיִים
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְלֵם - בְּחֶרֶבָה
 מִתּוֹ. וְהִיָּנוּ שְׂאֵמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים
 בְּאֵפִיו, אוֹתָם שֶׁנְּשָׁמָה קְדוּשָׁה הִיָּתָה בָּהֶם. וְאֵל
 תֵּאמַר שֶׁעַל אֵלוֹ שִׁחִיו בַּמְּבוּל הוּא אָמַר, אֶלָּא
 כָּא הַכֶּתוּב וְאָמַר מִכָּל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה מִתּוֹ: ע"ב

מהשמטות

מִכָּל אוֹתָם שֶׁהִיָּתָה בָּהֶם נְשָׁמָה קְדוּשָׁה כְּמוֹ
 חֲנוּךְ, יֵרֶד, וְכָל הַצְּדִיקִים, כְּדִי לְהַגִּן עַל
 הָאָרֶץ שְׁלֹא תִשְׁמַד בְּגִלְלָם. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב כֹּל אֲשֶׁר
 נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֵפִיו מִכָּל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה מִתּוֹ,

בְּכַר מֵתוֹ וְהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם
מִי שְׁיָגֵן עַל הָעוֹלָם בְּזִמְנֵי הַחַוָּא.

בֵּא רֵאָה, הַכֹּל יֵהֶם דְּרָגוֹת אֱלֹהֵי עַל אֱלֹהֵי, נֶפֶשׁ"ש,
רו"ת, נִשְׁמ"ה, דְּרָגָה עַל דְּרָגָה. הַנְּפֶשׁ
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִיא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שְׁאִמְרָנוּ.
אַחַר כֵּן רוּחַ, שְׁשׁוּרָה עַל הַנְּפֶשׁ וְעוֹמְדָת עָלֶיהָ.
הַנְּשָׂמָה הַדְּרָגָה שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבְאֵרוּחָ.

נֶפֶשׁ - זֶה נֶפֶשׁ דָּוָד, וְהִיא שְׁעוֹמְדָת לְקַבֵּל הַנְּפֶשׁ
מֵאוֹתוֹ נִהָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיּוֹצֵא. רוּחַ - זֶה הָרוּחַ
שְׁעוֹמְדָת עַל הַנְּפֶשׁ, וְאֵין קִיּוּם לְנֶפֶשׁ אֲלֵא בְּרוּחַ,
וְזוֹ הָרוּחַ שְׁשׁוּרָה בֵּין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם, וּמִכָּאן נּוֹזְנִית
הַנְּפֶשׁ הַזֶּה.

הָרוּחַ עוֹמְדָת בְּקִיּוּם שֶׁל דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה
שְׁנִקְרָאת נְשָׂמָה, שְׁתֵּרֵי מִשָּׁם יּוֹצֵאת נֶפֶשׁ
וְרוּחַ, מִשָּׁם נּוֹזְנִית הָרוּחַ. וּבְשִׁנּוּסַעַת הָרוּחַ, אִז
נוֹסַעַת הַנְּפֶשׁ, וְהַכֹּל אַחֲרָה. וּמִתְקַרְבִּים זֶה לָזֶה.
הַנְּפֶשׁ נִקְרָבֶת לָרוּחַ, וְהָרוּחַ נִקְרָבֶת לְנְשָׂמָה, וְהַכֹּל
אַחֲרָה.

בא ראה, ויגש אליו, התקרבות של עולם עם
 עולם, להאחז זה עם זה, שהכל יהיה אחד.
 משום שיהודה הוא מלך ויוסף מלך, התקרבו זה
 לזה ונאחזו זה עם זה.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים מח) כי הנה המלכים
 נועדו - זה יהודה ויוסף, משום ששניהם
 מלכים, והתקרבו זה לזה להתנבט שניהם יחד,
 משום שיהודה ערב לבנימין, והיה ערב לאביו בו
 בעולם הזה ובעולם הבא, ועל כן התקרב לפני
 יוסף להתנבט עמו על עסקו של בנימין, שלא
 להיות בנדוי בעולם הזה ובעולם הבא, כמו
 שנאמר (בראשית מג) אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם
 לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל
 הימים, בעולם הזה ובעולם הבא.

ועל כן, כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו,
 התרגזו יחד והתרגזו זה עם זה בשביל
 בנימין. מה פתוב? המה ראו כן תמחו נבחלו

נְחַפְזוּ רַעְדָה אַחֲזֹתֶם שָׁם, לְכֹל אוֹתָם שִׁהְיוּ שָׁם.

[לְכֹל שָׂאָר הַשְּׂבָטִים שִׁהְיוּ שָׁם.]

חֵיל כִּיּוֹלָדָה, מִשּׁוֹם שִׁהְיוּ פּוֹחֲדִים לַהֲרֹג

וְלַהֲתַרְגֵּ, וְחַפֵּל בַּשְּׂבִיל בְּנִימִין. [מה פתוב? בן

תמחו נבדלו נחפזו, ותכל בגללו] שִׁהְיֵי יוֹסֵף נִמְכָּר בְּגִלְלֵ

יְהוּדָה וְאֶבֶד לְאֶבְיוֹ, וְכַעַת עָרַב לוֹ לְבְנֵימִין,

וּפְחַד שָׂלֵא יֶאֱבֵד, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

דָּבָר אַחֵר כִּי הֵינָה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ - זֶה יְהוּדָה

וַיּוֹסֵף ^(דף רו ע"ב) שִׁהְיֵדְמָנוּ לְהַתְּנִיחַ זֶה עִם זֶה,

לְהַתְּנִיחַ שְׁנֵיהֶם יַחַד, מִשּׁוֹם שִׁיְהוּדָה הָיָה מְלֹךְ

וַיּוֹסֵף הָיָה מְלֹךְ, וּשְׁנֵיהֶם פָּאוּ יַחַד לְהַתְּנִיחַ זֶה

עִם זֶה, זֶה עַל בְּנֵימִין - וְזֶה עַל בְּנֵימִין.

כִּי הֵינָה הַמְּלָכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוּד הַתְּאֻמוֹנָה

כָּאוּ, שִׁהְיֵי כְּשֶׁנִּמְצָא הַרְצוֹן, וְהַקָּשָׁר מִתְעַטֵּר

יַחַד, אֲזַי שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִקְשָׁרִים יַחַד וּמְזֻדְמָנִים

יַחַד, זֶה לְפַתַח אֶת הָאוֹצָר - וְזֶה לְלֶקֶט וְלִכְנֵם

לְתוֹכוֹ. וְאִזּוֹ, כִּי הֵינָה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ, שְׁנֵי

עוֹלָמוֹת קְרוּשִׁים, הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן.

עָבְרוּ יַחְדוֹ, סוּד הַדָּבָר - שֶׁפֶּאֶשֶׁר מִתְחַבְּרִים
יַחַד, אֲזַי עָבְרוּ יַחְדוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל
הַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא מִתְבַּטְּלִים לְהַכְנִיעַ עַד
שִׁמְת־חַבְּרִים יַחַד, כִּכְתוּב וְעִבַר עַל פֶּשַׁע, וְעַל כֵּן
עָבְרוּ יַחְדוֹ. עָבְרוּ - אוֹתָם הַחֲטָאִים הַתְּכַפְּרוּ,
מִשּׁוֹם שֶׁהֵנָּה אֲזַי כָּל הַפְּנִים מְאִירוֹת וְכָל
הַחֲטָאִים הַתְּבַטְּלוּ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, הַסּוּד הַזֶּה הוּא כְּתוּב הַקְּרָבָן,
שֶׁהָרִי פֶּאֶשֶׁר נִקְרַב הַקְּרָבָן, וְכֵלָם מְקַבְּלִים
הַסְּפָקָתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאֵי לוֹ, אֲזַי הַכֹּל
נִקְשָׁר יַחַד וְכָל הַפְּנִים מְאִירוֹת, וְנִמְצָא קֶשֶׁר
אֶחָד, וְאֲזַי הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ וּמְזַדְּמָנִים יַחַד לְכַפֵּר
עַל הַחֲטָאִים, לְהַעֲבִיר אוֹתָם. וְאֲזַי הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ
וְנִקְשָׁרִים יַחַד. עָבְרוּ יַחְדוֹ, לְהַאִיר כָּל הַפְּנִים,
וְשִׁיחֵיהַ הַכֹּל רְצוֹן אֶחָד.

הַמָּה רָאוּ בֵּן תַּמְהוּ, הַתַּעֲלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהֵם
 מְלָכִים? אֵלָּא אֵלֹה בַּעֲלֵי הַדִּינִים,
 שֶׁשִּׁמְחָתָם לַעֲשׂוֹת אֶת הַדִּין הַהוּא שֶׁהֶצְטִיחוּ עֲלָיו.
 וְאִי, בְּשֶׁהַמְּלָכִים מִזְדַּמְּנִים שְׁנִיָּהֶם בְּרָצוֹן אַחֵר,
 אִי הַמָּה רָאוּ אוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. בֵּן
 תַּמְהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַדִּין
 נִבְנָעִים וְעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט,
 וְאִי קִיּוּמָם עוֹבֵר, וּמַעֲבִירִים אֶת שְׁלִטוֹנָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. מָה הַטַּעַם
 יְהוּדָה? מִשּׁוֹם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהוּא עָרַב, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר כִּי עֲבַדְךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר. וְסוּד הַדָּבָר -
 יְהוּדָה וַיּוֹסֵף כָּךְ הֶצְטַרְכוּ לְהִתְקַרֵּב יַחַד, מִשּׁוֹם
 שֶׁיּוֹסֵף הוּא צָדִיק, יְהוּדָה הוּא מְלָךְ, וְעַל כֵּן וַיִּגַּשׁ
 אֵלָיו יְהוּדָה, מִשּׁוֹם שֶׁתְּקַרְבָּה שְׁלָהֶם, שֶׁתְּקַרְבוּ
 יַחַד, גְּרָמָה לְכַפָּה מִטּוֹבוֹת בְּעוֹלָם, גְּרָמָה שְׁלוֹם לְכָל
 הַשְּׂבָטִים, גְּרָמָה לְשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, גְּרָמָה לִיעֲקֹב
 שֶׁתְּקַיְמָה רוּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ
 יַעֲקֹב אָבִיהֶם. וְעַל כֵּן הִתְקַרְבוּת שֶׁל זֶה עִם זֶה
 הֶצְרָכָה בְּכָל הַצְּדִדִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ
 כָּל הָאָרֶץ חַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן קִרְיַת מְלֹךְ
 רַב. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּר הָאֲמוּנָה. יִפֶּה נוֹף - זֶהוּ
 יוֹסֵף הַצִּדִּיק, שְׁפָתוֹב כּוּ וַיְהִי יוֹסֵף יִפֶּה תֵּאֵר וַיִּפֶּה
 מִרְאֵהוּ. מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ - הוּא תְּדוּחַ וְשִׁמְחָה
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. חַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן - מְשׁוֹשׁ
 שְׂבָחֶחֶלְקוֹ עוֹמֵד מִשְׁכַּן שִׁילָה. חַר צִיּוֹן - זוּ יְרוּשָׁלַיִם.
 יִרְכָּתִי צָפוֹן, כִּי זֶה וְדָאֵי לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

קִרְיַת מְלֹךְ רַב - מְקוֹם מְתַקֵּן הוּא כְּנֶגֶד מְלֹךְ רַב,
 זֶה הַמְּלֹךְ הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכּוֹל, קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים,
 שְׁתֵּרֵי מִשָּׁם בָּא כָּל הָאוֹר וְכָל הַפְּרָכּוֹת וְכָל
 הַשְּׂמִחָה שֶׁל הַכּוֹל, שְׁתֵּרֵי מִשָּׁם כָּל הַפְּנִיּוֹת מְאִירוֹת,
 וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִתְּפָרֵד מִשָּׁם, וּכְשֶׁהִיא מִתְּפָרֵדָה,
 מִשָּׁם יוֹצְאוֹת פְּרָכּוֹת לְכָל הָעוֹלָם, שְׁתֵּרֵי מִשָּׁם כָּל
 הָעוֹלָם מִתְּפָרֵד.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי נִפְגְּשׁוּ לְכַפֵּר חֲנֹן. בְּעוֹדָם
 יוֹשְׁבִים בְּבֵית מְלוֹנָם, בָּא אִישׁ אֶחָד, וּמִשָּׂא
 שֶׁל חֲמוֹר לְפָנָיו, וְנִכְנַם לְבֵיתוֹ. כִּי אָמַר רַבִּי

יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי, הִנֵּה שָׁנִינוּ שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ הָיָה
 מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּם וּשְׁנָתוֹ מוֹעֲטָתָה, אִיךָ הָיָה קָם
 בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה, הַשְּׁעוּר הָיָה הוּא קָמָן, וְלֹא הָיָה
 מִתְעוֹרֵר אֲפֹלוּ בְּשִׁלְיֵשׁ הַלְּיָלָה?.

אָמַר לוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַם הַלְּיָלָה, הָיָה יוֹשֵׁב עִם כָּל
 גְּדוּלֵי בֵיתוֹ וְרָן אֶת הַדִּין וְעוֹסֵק בְּדַבְרֵי
 תּוֹרָה, וְאַחֵר כִּף הָיָה יָשֵׁן שְׁנָתוֹ עַד חֻצוֹת הַלְּיָלָה,
 וְקָם בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה וּמִתְעוֹרֵר, וּמִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת
 רַבּוּנוֹ בְּשִׁירִים וְתַשְׁבְּחוֹת.

בֵּינְתֵימ אָמַר (דף רז ע"א) הָאִישׁ הַהוּא, וְכִי הִדְבָּר הָיָה
 שְׂאֵתָם אוֹמְרִים הוּא כִּף? סוּד הִדְבָּר יֵשׁ
 כָּאֵן, שֶׁהִנֵּה דוּד הַמֶּלֶךְ חֵי וְקָיָם לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
 עוֹלָמִים, וְדוּד הַמֶּלֶךְ הָיָה שׁוֹמֵר כָּל יָמָיו שְׁלֹא
 יִטְעַם טַעַם מִיתָה, מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁנָה אֶחָד מִשְׁשִׁים
 בְּמִיתָה הִיא, וְדוּד, מִשּׁוּם מְקוֹמוֹ שֶׁהוּא חֵי, לֹא
 הָיָה יָשֵׁן אֲלֹא שְׁשִׁים נְשִׁימוֹת, שְׁעַד שְׁשִׁים נְשִׁימוֹת
 חָסַר אַחַת הוּא חֵי, מִשּׁוּם וְהִלָּאָה טוֹעַם אָדָם טַעַם
 מִיתָה וְשׁוֹלֵט בּוֹ הַצֵּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה.

וְזֶה הָיָה שׁוֹמֵר דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, שְׁלֵא יִטְעַם טְעַם שָׁל
 מִיָּתָה, וְשׁוֹלֵט (שְׁלֵא יִשְׁלַט) בּוֹ צַד שָׁל רוּחַ
 אַחֲרָת, מִשׁוֹם שְׁשִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת חֶסֶד אַחַת הוּא
 הַסּוּד שָׁל הַחַיִּים שְׁלִמְעָלָה, עַד שְׁשִׁים נְשִׁימוֹת
 שָׁהֵם שְׁשִׁים [חֶסֶד נְשִׁימָה אַחַת] נְשִׁימוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְאֵלוֹ
 הַסּוּד שְׁלָהֶן, שְׁתַּחֲוִים תְּלוּוִים בָּהֶם, וּמִכָּאֵן וּמִטָּה
 הוּא סוּד הַמְּוֹת.

וְעַל כֵּן דְּוֹד הָיָה מְשַׁעֵר אֶת שְׁעוֹר הַלְּיָלָה בְּדִי
 שְׁיִתְקִים בַּחַיִּים, שְׁלֵא יִשְׁלַט בּוֹ טְעַם הַמְּוֹת,
 וּכְשֶׁנֶּחֱלַק הַלְּיָלָה הָיָה דְּוֹד עוֹמֵד בְּמִקוּמוֹ, מִשׁוֹם
 שְׁכַאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר חֲצוֹת הַלְּיָלָה וְהַכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ
 מִתְעוֹרֵר, צָרִיךְ שְׁלֵא יִמָּצֵא אֶת דְּוֹד קָשׁוּר בְּמִקוּם
 אַחֵר, בְּמִקוּם הַמְּוֹת.

מִשׁוֹם שְׁכַאֲשֶׁר נֶחֱלַק הַלְּיָלָה וְהַקְּדוֹשָׁה הָעֲלִיוֹנָה
 מִתְעוֹרֵרָת, וְאָדָם שְׁיִשֵּׁן בְּמִטָּתוֹ וְלֹא
 מִתְעוֹרֵר לְהִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוֹד רַבּוֹנוֹ, הֵנָּה הוּא נִקְשָׁר
 בְּסוּד הַמְּוֹת, וְנִדְבָק לְמִקוּם אַחֵר, וְעַל כֵּן דְּוֹד
 הַמֶּלֶךְ הָיָה עוֹמֵד לְהִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוֹד רַבּוֹנוֹ תָּמִיד, חֵי

אֵצֶל חַי, וְלֹא נִרְדָּם בַּשָּׁנָה לְטַעַם טַעַם הַמּוֹת,
וּמִשּׁוּם כִּי הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּם, שְׂשִׁים נְשִׁימוֹת,
וְלֹא בְשָׁלְמוֹת.

כָּאִן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וְנִשְׁקוּתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מַה
שָׂמְךָ? אָמַר לָהֶם, חֲזַקִּיתָ. אָמְרוּ לוֹ, יִישַׁר
בְּחָדַי וְתִתְחַזַּק תּוֹרַתְךָ. יָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
הוֹאִיל וְהִתְחַלַּתְּ, אָמַר לָנוּ מִעַתָּה סוּדוֹת עֲלִיזוֹנִים
שְׂאִמְרָתָ.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ג) ה' בְּחֶכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן
שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה. כִּי רָאָה, כְּשֶׁפָּרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד
שֶׁפָּרָא אֶת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּמְנָה יוֹצְאִים כָּל
הַנְּהַגוֹת הָעֲלִיזוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְכֵן עוֹמְדִים
עֲלִיזוֹנִים וְתְּחַתּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב ה' בְּחֶכְמָה יָסַד
אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה, שֶׁחֲרִי בְּחֶכְמָה עוֹמְדִים
כָּל הַקְּיוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹכָהּ.

דָּבָר אַחֵר ה' בְּחֶכְמָה יָסַד אֶרֶץ - הָעוֹלָם הָעֲלִיזוֹן
לֹא נִבְרָא אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחֶכְמָה, וְהָעוֹלָם

הַתְּחִתּוֹן לֹא נִבְרָא אֶלָּא מִתּוֹךְ הַחֲכָמָה הַתְּחִתּוֹנָה,
 וּבָלָם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה וּמִתּוֹךְ
 הַחֲכָמָה הַתְּחִתּוֹנָה. כּוֹיֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה. כּוֹיֵן, מֵה
 זֶה כּוֹיֵן? אֶלָּא כּוֹיֵן כָּל יוֹם וַיּוֹם וְלֹא כּוֹסֵק, וְלֹא
 נִתְקַן בְּזִמְן אַחֵר, אֶלָּא בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְקִין אוֹתוֹ.
 וְהִינּוּ סוּד הַכְּתוּב (איו"ב טו) וְשָׁמַיִם לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו.
 וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַחֲסָרוֹן הוּא
 מִשָּׁמַיִם? אֶלָּא הַשִּׁיבוֹת הַשָּׁמַיִם הֵיא מִשּׁוּם
 הַחֲבִיבוֹת וְרִצּוֹן רַב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָהֶם
 וְחֲבִיבוֹתָם אֶצְלוֹ, שְׁחָרִי אַף עַל גַּב שֶׁהוּא מִתְקִין
 אוֹתָם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, אֵינן דּוֹמָה בְּעֵינָיו שֶׁהֵם
 מִתְקַנִּים בְּרֵאוּי, מִשּׁוּם שֶׁאֵהֱבָתָם אֶצְלוֹ, וְרִצּוֹנוֹ
 לְהָאִיר לָהֶם תָּמִיד בְּלִי הַפְּסֵק, שְׁחָרִי הָעוֹלָם הִבָּא
 מוֹצֵיא אוֹרוֹת זוֹהָרִים כָּל יוֹם וַיּוֹם תָּמִיד בְּלִי
 הַפְּסֵק, בְּדִי לְהָאִיר לָהֶם תָּמִיד, וְעַל כֵּן לֹא זָכוּ
 בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ לְכַדּוֹ לֹא כְּתוּב, אֶלָּא לֹא זָכוּ
 בְּעֵינָיו, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כּוֹיֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה.

מִי הַשָּׁמַיִם? זֶה הַסּוּד שֶׁל הָאֲבוֹת, וְהַסּוּד שֶׁל
הָאֲבוֹת זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכִּלְלוֹת שֶׁלָּהֶם,
מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא הַבְּחִיר שֶׁבְּאֲבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד
לְהַאִיר עַל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הַסֵּתֶלֶק לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, יֵצֵא
מִמֶּנּוּ עֲנָף אֶחָד יָפֵה לְמִרְאֵהוּ, וְכָל
הָאוֹרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְכָל הַשָּׁבַע וְשֶׁמֶן הַמְּשֻׁחָה
לְהַאִיר לְאֶרֶץ, וּמִי הוּא? זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא
נוֹתֵן שָׁבַע לְכָל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזוֹן מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם
כֵּן, כָּל מֶה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, הַכֹּל
הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וְהַכֹּל בְּרִאיוֹ.

בֵּינֵתַיִם בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר. בֵּינּוֹן שָׂרְאָה אוֹתָם, אָמַר,
וַדַּאי שֶׁהַשְּׂכִינָה בָּאֵן. אָמַר לָהֶם, בְּמֶה
עִמְקֶתֶם? אָמְרוּ לוֹ אֵת ^(דף רז ע"ב) כָּל הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר,
וַדַּאי שֶׁיָּפֵה אָמַר, אֲכַל אוֹתָם שְׂשִׁים הַנְּשִׁימוֹת,
וַדַּאי שֶׁשְּׂשִׁים נְשִׁימוֹת הֵן שֶׁל חַיִּים, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יֵשׁ שְׂשִׁים נְשִׁימוֹת

אַחֲרוֹת שָׁהָן בְּלֶן מִצַּד הַמּוֹת, וְדַרְגַּת הַמּוֹת עֲלֵיהֶן,
וְנִקְרְאוֹת תִּרְדָּמָה, וְכֵן טַעַם הַמּוֹת.

וּמִשּׁוֹם כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא הָיָה נִדְבֵק לְאוֹתָם
שְׂשִׁים הַנְּשִׁימוֹת שֶׁל חַיִּים, וּמִשּׁוֹם וְהִלָּאָה
לֹא יֵשֵׁן כָּלֵל. וְהוּא שָׁכַתוֹב (תהלים קלב) אִם אֵתֵן שְׁנַת
לְעֵינַי לְעַפְעָפִי הַנּוֹמָה. וְעַל כֵּן יָפָה אָמַר, כִּדִּי
שְׂיָקוּם דָּוִד חֵי, בְּצַד שֶׁל חַי, וְלֹא בְּצַד הַמּוֹת.
כֵּן יָשָׁבוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה וְהִתְחַבְּרוּ יַחַד.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם פח) ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יוֹם צָעַקְתִּי בַלֵּילָה נִגְדָדָה. בֹּא רֵאֵה, דָּוִד
הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה
בְּשִׁירִים וְתִשְׁבְּחוֹת לְשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְזוֹ
הִיִּתָּה שִׁמְחַת הָאֱמוּנָה בְּאֶרֶץ, מִשּׁוֹם שְׂוֵהוּ הַשְּׂבַח
שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּרְאָה בְּאֶרֶץ.

שְׁחַרְי לְמַעַלָּה פּוֹתְחִים בְּשִׁמְחַת שִׁירָה, כִּמְה
מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים כִּכְמָה מִיָּנִים שְׂמִשְׁבְּחוֹת
בַּלֵּילָה כָּל הַצְּדָדִים. כִּמּוֹ כֵּן לְמַטָּה בְּאֶרֶץ, מִי
שְׂמִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ בַּלֵּילָה, כּוֹ

חָפִיץ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל אֹתָם הַמְּלֹאכִים
הַקְדוֹשִׁים שְׁמֵשִׁבְחִים אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּלֶם
מִקְשִׁיבִים לְאוֹתוֹ שְׁמֵשִׁבַּח אוֹתוֹ בְּלִילָה בְּאֶרֶץ,
שֶׁהַשִּׁבַּח תָּזַח הוּא בְּשִׁלְמוֹת, לְהַעֲלוֹת אֶת כְּבוֹד
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַטָּה וּלְאֹמֵר בְּשִׁמְחָה שֶׁל
תִּיחֹד.

בֵּא רְאֵה, דְּוֹד הַמְּלֶךְ כְּתִב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי וְגו'.

ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי, מָתִי הוּא יִשְׁוֹעָתִי? בְּאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְדַּמְתִּי שִׁבַּח בְּלִילָה אֶצְלָךְ, אִזּוּ הוּא יִשְׁוֹעָתִי
בַּיּוֹם.

וּבֵא רְאֵה, שְׁחֵרֵי בְּלִילָה, מִי שְׁמֵשִׁבַּח אֶת רַבּוֹנוֹ
בְּשִׁבַּח שֶׁל הַתּוֹרָה, אִזּוּ מִתְחַזֵּק בְּחֹזֶק בַּיּוֹם
בְּצַד הַיְמִין, שֶׁהֵנָּה חוֹט אֶחָד יוֹצֵא מִצַּד הַיְמִין, וְאִזּוּ
נִמְשָׁךְ עָלָיו וּמִתְנַבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר ה' אֱלֹהֵי
יִשְׁוֹעָתִי יוֹם צָעֲקָתִי וְגו'.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ אָמַר לֹא הַמֵּתִים יִהְלְלוּ יְהוָה. לֹא
הַמֵּתִים, מִשּׁוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְשִׁבַּח חַי לְחַי.
וּמִתְּלַחֵי לֹא כֵן, שֶׁכְּתוּב לֹא הַמֵּתִים יִהְלְלוּ יְהוָה,

וַאֲנַחֲנוּ נְבָרְךָ יְהוָה, שְׁחֵרֵי אָנּוּ חַיִּים, וְאִין לָנוּ חֶלֶק
 בְּצַד הַמְּוֹת כָּלָל. תִּזְקְיָהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חֵי חֵי הוּא
 יוֹדֵךְ כְּמוֹנִי, מִשׁוֹם שְׁחֵי מִתְקַרֵּב לְחֵי. דָּוִד הַמֶּלֶךְ
 הוּא חֵי, וְהִתְקַרְבָּה שְׁלוֹ לְחֵי הָעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁנִּתְקַרֵּב
 אֵלָיו הוּא חֵי, שְׂכָתוֹב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּח' אֱלֹהֵיכֶם
 חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם, וְכִתוּב וּבְנִיָּהוּ כֵּן יְהוּיָדַע כֵּן אִישׁ
 חֵי רַב פְּעָלִים מִקְּבָצָאֵל.

פְּתַח אֹתוֹ הִיחֹדֵי אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ח) וְאִכְלָתָּ
 וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא
 מְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִטָּרֵם נֹאכֵל, וְחֵרֵי
 יֵשׁ לָנוּ לְהִתְקַדֵּם בְּבִקְרָה, וְלִסְדֹּר אֶת הַשְּׂבִיחַ שְׁלוֹ [שָׁל
 רבוננו] בְּרֵאוּי, וְלִבְרֹךְ אֶת שְׁמוֹ מִטָּרֵם שֶׁיִּבְרַךְ מִיִּשְׁהוּ
 אַחֲרַי בְּעוֹלָם, וְכִתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם,
 אֲסוּר לוֹ לֶאֱכֹל מִטָּרֵם שֶׁיִּבְרַךְ אֶת רַבּוֹנוּ, וְעַבְשׁוּ
 כְּתוּב וְאִכְלָתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ?.

אֱלֹהֵי, זוֹ הַבְּרָכָה שֶׁל תְּפִלַּת הַיְחֹדֵד, וְזוֹ בְּרַכַּת
 הַמְּזוּז, לְהִתְרַאֵת כְּלָפֵי דְרֹגַת הָאֱמוּנָה שְׂבַע
 בְּרֵאוּי. וְאִזְ צְרִיךְ לְבְרֹךְ אֹתוֹ בְּרֵאוּי, שְׂאוֹתָהּ

הַדְרָגָה שֶׁל הָאֱמוּנָה הַתְּרוּחַ וְתַתְּבַרְךָ, וַיִּתְמַלֵּא
שְׂמֵחָה מִתְחִים שְׁלִמְעָלָה כְּמוֹ שְׂצָרִיךָ, כִּי לִתֵּת
לָנוּ מִזִּנּוֹת.

שְׂתֵרִי קָשִׁים מִזִּנּוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף, מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁהַמִּזוֹן שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה הוּא, שְׂשֻׁנֵינוּ
בְּנֵי חַיִּים וּמִזִּנּוֹת וְכוּ'. וּמִשּׁוּם כִּי קָשִׁים לִפְנֵינוּ
מִזִּנּוֹת הָעוֹלָם. שְׂתֵרִי בְּמִזְל תְּלוּי הַדְּבָר שְׂשֻׁנֵי אִים
מִמֶּנּוּ מִזִּנּוֹת וְחַיִּים וּבְנֵים. וּמִשּׁוּם כִּי קָשִׁים לִפְנֵינוּ
הַמִּזִּנּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׂתֵרִי זֶה לֹא עוֹמֵד בְּרִשּׁוֹתוֹ
עַד שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ.

כְּמוֹ כִּן הַזִּוּיגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לִפְנֵינוּ, וְהַכֹּל
מִשּׁוּם שְׂרָקִיעַ וִילּוֹן אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ כָּלוּם, וְכֹל
שֶׁכֵּן הַדְּבָרִים הִלְלוּ שְׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה בְּמָקוֹם אַחֵר,
וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַתְּבַרְךָ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַזִּוּיגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לִפְנֵי
הַדְרָגָה הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הַזִּוּיג הַקְדוֹשׁ
נִבְצָא, יוֹצֵאֹת כָּל ^(דף רח ע"א) הַנְּשָׁמוֹת מִתּוֹךְ הַמִּזְל הַזֶּה

לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא אוֹתוֹ נָהַר שִׁשׁוּפֵּעַ וַיּוֹצֵא. וְכֹאֲשֶׁר
 הִתְשַׁתּוּקְקוֹת נִמְצְאוּ מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה, וְאִז
 פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת, וְנִתְּנוֹת בְּלֶן זָכַר וְנִקְבָּה יַחַד
 בַּדְרָגָה הַזֶּה, וְאַחַר כֵּן הוּא מִפְרִיד אוֹתָן, כָּל אַחַת
 וְאַחַת לְמִקְוָמָה כְּרֵאוֹי לָהּ. וְאַחַר כֵּן קָשִׁים לְפָנֵי
 הַדְרָגָה הַזֶּה לְתַכַּר אוֹתָם כְּבָרֵאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁאִין
 מִתְחַבְּרִים, רַק בְּאוֹתָם וּדְרָבֵי הָאָדָם, וְהַכֹּל תְּלוּיִים
 לְמַעַלָּה.

וְעַל כֵּן קָשִׁים לְפָנָיו כְּקִרְיַעַת יָם סוּף. שְׁחַרֵי
 קִרְיַעַת הַיָּם שִׁיפְתָּחוּ בּוֹ שְׁבִילִים הֵיא
 לְמַעַלָּה, וְכִמוֹ שֶׁנִּפְתְּחוּ בּוֹ שְׁבִילִים וּדְרָכִים, כֵּן
 נִבְקַע וְנִפְתָּח. וּמִשּׁוּם כֵּן הַכֹּל תְּלוּי לְמַעַלָּה,
 וְצָרִיכִים לְכַרֵּךְ אוֹתוֹ וְלִתֵּת לוֹ חֲזֶק מִלְמַטָּה כִּדֵי
 שִׁיתְּכַרֵּךְ מִלְמַעַלָּה וַיִּתְחַזַּק כְּרֵאוֹי, וְעַל כֵּן כָּתוּב
 וּבִרְכָתְךָ אֵת ה', וְיִקָּא אֵת.

וּכְלָפֵי הַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו שֶׁבַע
 וְהָאֲרַת פָּנִים, וּכְלָפֵי הַצַּד הָאַחֵר, בְּזִמְנֵי
 שִׁשׁוּלֵט בְּעוֹלָם, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו רָעַב,

שְׂאוֹתָהּ תִּדְרָגָה הִיא שֶׁל רָעַב, וְרֵאיוֹי לְהִרְאוֹת
 לְפָנֶיהָ רָעַב וְלֹא שָׁבַע, הוֹאִיל וְהַשָּׁבַע לֹא שׁוֹלֵט
 בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן וְאֶכְלָתָּ וְשָׁבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ אֶת ה'
 אֱלֹהֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּדּוּן זֶה וְדַאי וְכִדּוּן צָרִיד!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִיחֵם הַצָּרִיקִים שֶׁקִּרְבָתָם
 הִיא שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שִׁיזְדַעִים לְיַחַד
 אֶת הַיַּחֲוֹד וּמִקְרָבִים קִרְבָּה לְהִרְבּוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם,
 שֶׁתִּרֵי יוֹסֵף וַיְהוּדָה בְּטָרָם הִתְקַרְבוּ זֶה עִם זֶה, לֹא
 הָיָה שְׁלוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהִתְקַרְבוּ יוֹסֵף וַיְהוּדָה יַחַד, אִזּוֹ
 הִרְבּוּ שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְהַשְׂמִיחָה נוֹסֶפֶה לְמַעַלָּה
 וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהִקְרָבָה שֶׁל יְהוּדָה וַיּוֹסֵף, וְכֹל
 הַשְּׂבָטִים נִמְצְאוּ יַחַד עִם יוֹסֵף, וְאוֹתָהּ הִקְרָבָה
 הִרְבָתָה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּגֶשׁ
 אֵלָיו יְהוּדָה.

וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצְצָבִים עָלָיו וְגו'.

רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) פֶּזֶר נָתַן
 לְאַבְיּוֹנִים צְדָקָתוֹ עֲמִדַת לְעַד קִרְנוֹ תָרוּם בְּכַבוֹד.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא ברא את העולם
והשליט עליו את האדם שיהיה מלך על הכל.

והאדם היה נפרדים ממנו בעולם כמה מינים,
מהם צדיקים ומהם רשעים, מהם
טפשים ומהם חכמים, וכלם מתקיימים בעולם,
עשירים ועניים, וכלם בדי לזכות אלו באלו,
לזכות צדיקים עם רשעים, לזכות חכמים עם
טפשים, לזכות עשירים עם עניים, שהרי משום
כך זוכה האדם לחיי העולם ונקשר בעץ החיים.
ולא עוד, אלא שהנה הצדקה שהוא עושה עומדת
לעולמים, שכתוב וצדקתו עמדת לעד.

פור נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר, בשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו
על עמוד אחד ושמו צדיק, והצדיק היה הוא
הקיום של העולם, וזה הוא שמשקה וזן לכל,
שכתוב (בראשית ב) ונחר יצא מעדן להשקות את הגן
ומשם יפרד ויהיה לארבעה ראשים.

וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מֵה זֶה יִפְרֹד? אֵלֶּא הַמְּזוּן הַהוּא
 וְהַמְּשָׁקָה שֶׁל הַנְּהָר הַהוּא נוֹטֵל הַנֶּזֶן הַכֹּל,
 וְאַחַר כֵּן מִתְּפֹזֵר הַמְּשָׁקָה הַהוּא לְאַרְבָּעָה צְדָדִים
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְכַמָּה הֵם שְׁמֻצָפִים לְהִיּוֹת מְשָׁקִים
 וְלְהוֹזוֹן מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) עֵינַי כֹּל אֶלְיָךְ
 יִשְׁפְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֹלָם בְּעֵתוֹ. וּמִשּׁוּם
 כֵּן פֶּזֶר נֶתַן לְאַבְיוֹנִים - זֶה צְדִיק. צְדָקָתוֹ עוֹמֶדֶת
 לְעַד - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשּׁוּם כֵּן הִיא עוֹמֶדֶת
 בְּסוּד שֶׁל שָׁלוֹם בְּקִיּוּם שָׁלֵם. רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעִם -
 זו מַלְכוּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזֹּלוֹת.

בֵּא רֵאָה, מַלְכוּת שָׁמַיִם הִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְקַיֵּם
 כָּל הָעֲנִיִּים בְּתוֹךְ הַצֵּל שֶׁל רֵאשִׁית הַשְּׂכִינָה,
 וְהַצְדִּיק תִּזְהָ הוּא נִקְרָא נִבְאִי צְדָקָה, לְחַן וְלִזְוֹן אֶת
 הַכֹּל, שְׁפָתוֹב פֶּזֶר נֶתַן לְאַבְיוֹנִים, מִשּׁוּם כֵּן נִבְאִי
 צְדָקָה נוֹטֵלִים שָׁכָר כְּנֶגֶד כָּל הַנּוֹתְנִים צְדָקָה.

בֵּא רֵאָה, וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים
 - אֵלּוּ הֵם כָּל הָעוֹמְדִים לְהוֹזוֹן וְלְהִשְׁקוֹת
 מִמֶּנּוּ. וְלֹא עֹמֵד אִישׁ אִתּוֹ (דף רח ע"ב) בְּהַתְּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֵל

אָחיו. אַתּוּ - זוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אָחיו - אֵלּוּ שְׂאֵר
הַמְּרֻכָּבוֹת הַחִילּוֹת, שְׂפָתוֹב בָּהֶם לְמַעַן אֲחֵי וְרַעֲי.

דָּבָר אַחֵר וְלֹא עֶמֶד אִישׁ אֶתּוּ - בְּזִמְנֵי שְׂהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא פֶּא לְהַתְחַבֵּר עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
בְּהַתְנַדַּע יוֹסֵף אֶל אָחיו, בְּזִמְנֵי שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הָיָה מִתְחַבֵּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם נוֹטְלִים
לְבָדָם, וְלֹא חֲבוּר שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת עַמִּים. מִשּׁוֹם כֵּן, (כַּמְדַּבֵּר כֵּט) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי
עֲצָרַת תְּהִיָּה לָכֶם, שְׂחַרֵי בְּזִמְנֵי תְהִיָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבָדוֹ בְּחֲבוּר אַחֵד עִם יִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב בָּהֶם
לְמַעַן אֲחֵי וְרַעֲי, כְּמוֹ שְׂבִבְאֵרוֹתָ.

רַבִּי יִיסָא פִּתַּח הַפְּסוּקָ, בְּזִמְנֵי שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר וַיִּרְצָה
לְהַנָּקֵם נִקְמָה מִעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, אֲזִי
כָּתוּב (ישעיה סג) וּמִעַמִּים אֵינִי אִישׁ אֶתִּי, וְכָתוּב כָּאֵן
וְלֹא עֶמֶד אִישׁ אֶתּוּ בְּהַתְנַדַּע יוֹסֵף אֶל אָחיו, כְּמוֹ
שְׂנֵאָמֵר וַיִּנְטְלִם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר,
 (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נְשֵׂאתִי אֶת עֵינַי
 הַיְשָׁבֵי בַשָּׁמַיִם. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבְּאֵר, אֲבָל
 בֵּא רֵאָה, אֵלֶיךָ נְשֵׂאתִי אֶת עֵינַי, וְכָתוּב (תהלים קכא)
 אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים. אֵלֵּא, זֶה לְמַעַלָּה וְזֶה לְמַטָּה.
 אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים - זֶה לְמַעַלָּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ
 בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, מִהַהָרִים הַלְלוּ הָעֲלִיזוֹנִים
 לְמִשְׁךְ מַחֵם בְּרָכוֹת לְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל שְׁמֵת בְּרָכָת
 מַחֵם. אֵלֶיךָ נְשֵׂאתִי אֶת עֵינַי, לְצַפּוֹת וּלְחַבּוֹת
 לְאוֹתָן בְּרָכוֹת שִׁזְרָדוֹת מִשָּׁם לְמַטָּה.

הַיְשָׁבֵי בַשָּׁמַיִם, שְׁכָל תְּקִיפָה וְקִיּוּמָה וְחִילָה הוּא
 בַּשָּׁמַיִם. מִשׁוּם שְׁכַבְאֲשֶׁר הַיּוֹבֵל פּוֹתַח
 הַמַּעֲנִנּוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים, כָּלָם עוֹמְדִים
 בַּשָּׁמַיִם. וְכִיּוֹן שִׁשְׁמַיִם נוֹטְלִים כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת
 שִׁיּוּצָאִים מִהַיּוֹבֵל, אִזּוּ הוּא זֶן וּמִשְׁקָה אֶת כַּנְּסֵת
 יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיק אֶחָד.

וְכִיּוֹן שְׁזֶה מִתְעוֹרֵר אֵלֵיָהּ, כַּמָּה הֵם שְׁעוֹמְדִים
 בְּכָל הַצְּדָדִים לְהִיּוֹת מְשֻׁקִּים וּלְהִתְבָּרֵךְ

מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכִּפּוּרִים שְׂאֵנִים לְטָרֵף וּלְבִקֵּשׁ
 מֵאֵל אֶכְלָם. וְאִזּוֹ הִיא עוֹלָה בְּסוּד הַסּוּדוֹת כְּרֵאוֹי
 וְלִזְוֹ, וּמִקְבֻלַּת עֲדוּנִים מִבְּעֻלָּה כְּרֵאוֹי, וְכָל הָעוֹמְדִים
 בְּכָל הַצְּדָדִים עוֹמְדִים לְבָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא
 עֹמֵד אִישׁ אִתּוֹ, שְׂכֵתוֹב וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָּל אִישׁ
 מֵעֻלָּי. וְאַחַר שֶׁהִיא מִקְבֻלַּת עֲדוּנִים מִבְּעֻלָּה, כָּלָם
 נִשְׁקִים לְאַחַר מִבֵּן וְנִזְוִנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁקוּ כָּל
 חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁכְּרוּ פְּרָאִים צְמָאִם.

רַבִּי יוֹסֵי פָתַח הַפְּסוּק בְּאַלְיָהוּ, שְׂכֵתוֹב (מלכים א' יז)
 וַיִּקְרָא אֵל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי הַנֶּגֶם עַל
 הָאֱלֹמָנָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְנַזֵּר עִמָּה תִרְעוֹת לְהַמִּית
 אֶת בְּנֵיהָ. בֹּא רֵאֵה, שְׁנַיִם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ דְבָרִים כְּנֶגְד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה וְאַלְיָהוּ. מֹשֶׁה אָמַר (שמות
 ה) לָמָּה תִרְעַתָּה לָעַם הַזֶּה. וְאַלְיָהוּ אָמַר, תִרְעוֹת
 לְהַמִּית אֶת בְּנֵיהָ. וּשְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָבָר אֶחָד.

מָה הַטַּעַם? אֵלָּא סוּד הוּא. מֹשֶׁה אָמַר לָמָּה
 תִרְעַתָּה, מָה הַטַּעַם? אֵלָּא מִשּׁוֹם שֶׁנִּתְּנָה
 רְשׁוּת לְצַד הָאַחַר לְשַׁלֵּט עַל יִשְׂרָאֵל. תִרְעַתָּה -

נִתְּנָה רְשׁוֹת לַצַּד הָאֲחֵר שֶׁל רַע לְשֹׁלֵט עֲלֵיהֶם.
אֵלֵיָּהוּ אָמַר הִרְעוּת - נָתַן רְשׁוֹת לַצַּד הָרַע לְטַל
נִשְׁמָתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶהוּ הוּא הִרְעוּת, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.

בַּא רֵאֵה, אֵלֵיָּהוּ אָמַר, הֲגַם עַל הָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר אֲנִי
מִתְגוֹרֵר עִמָּהּ. מִשּׁוּם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר לוֹ לְאֵלֵיָּהוּ, הִנֵּה צוֹיְתִי שָׁם אִשָּׁה אֱלֻמְנָה
לְכַלְכְּלָהּ, וְכָל מִי שָׁזוֹן וּמְפָרְנִים לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, וְכָל
שָׂכֵן בִּימֵי רָעַב, הֲרִי נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְגוֹרֵם לוֹ
וּלְבָנָיו חַיִּים, וְהִנֵּה בְּאֲרָנוֹ. וְעַכְשָׁו אֵלֵיָּהוּ אָמַר, כָּל
מִי שֶׁמְקַיֵּם נֶפֶשׁ בְּעוֹלָם, זוֹכֵה לוֹ חַיִּים, וְזוֹכֵה
לְהֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְעַכְשָׁו שׁוֹלֵט עֵץ הַמּוֹת, הַצַּד
שֶׁל רַע, עַל הָאֱלֻמְנָה שֶׁאַתָּה צוֹיְתָ לְזוֹן אוֹתִי,
מִשּׁוּם כִּי הִרְעוּת [לְמַעַן הִרְעִיתָה].

וְאִם תֵּאמַר שֶׁרַע לֹא נַעֲשֶׂה לְאִישׁ מֵעַם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא - בַּא רֵאֵה, בְּזִמְנֵן שֶׁאַדָּם הוֹלֵךְ
לְיָמִין, שֶׁמִּירְתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד אֶצְלוֹ,
וְלֹא יָכוֹל הַצַּד הָאֲחֵר לְשֹׁלֵט עֲלָיו, וְהָרַע הַזֶּה נִבְנָע
לְפָנָיו וְלֹא יָכוֹל לְשֹׁלֵט. וְכִיּוֹן שֶׁשְׁמִירַת הַקְּדוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא עוֹבֵרַת מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם ^(דף רט ע"א) שֶׁהוּא נִדְבֵק
 בְּרָע, אִי אֹתוֹ הָרַע, כִּיּוֹן שְׂרֹאָה שְׂאִין עִמּוֹ
 שְׂמִירָה, אִי שׁוֹלֵט עָלָיו וְכֹא לְהַשְׁמִיד אֹתוֹ, וְאִי
 נִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת וְנוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ.

מִיֵּשָׁה אָמַר לָמָּה הִרְעַתָּהּ, שְׂנֵהֲנָה רְשׁוּת לִצַּד הָרַע
 לְשֹׁלֵט עַל יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת בְּשַׁעֲבוּד שְׁלוֹ.
 דְּבַר אַחַר לָמָּה הִרְעַתָּהּ - שְׂרֹאָה כִּמָּה מֵהֶם שְׁהִיּוֹ
 מֵתִים וְנִמְסְרוּ לִצַּד הָרַע.

כֹּא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁהַטּוֹב מִתְּעוֹרָר, שֶׁהוּא הִימִין,
 כָּל הַשְּׂמִיחָה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הַתְּכַרְכוּת
 נִמְצְאוֹת, וְהַכֹּל הוּא בְּחֵשָׁא, כְּמוֹ שְׂפִאָרוֹה
 שְׂאִימְרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד
 בְּחֵשָׁא, וְזֶה הַסּוּר, מִשּׁוּם ^[שְׁהִיּוֹ יחוד] שְׂאִי הוּא הִיחוד
 כְּרֵאוֹי.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְכִי אֵלְיָהוּ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא גּוֹזֵר
 וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְהוּא גּוֹזֵר עַל
 הַשְּׁמַיִם שְׁלֵא לְהוֹרִיד טַל וּמָטָר, אִיךָ הוּא פָּחַד
 מֵאִיזְכָּל שְׁשִׁלְחָה לוֹ, שְׂפִתוֹב ^(מלכים א' יט) כִּי כָּעֵת

מָחַר אָשִׁים אֶת נַפְשׁוֹ כְּנֶפֶשׁ אֶחָד מֵהֶם, וּמִיָּד פָּחַד
וּבֵרַח עַל נַפְשׁוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ שְׁתַּצְדִּיקִים לֹא
רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שְׁנֵזֶק
נִמְצָא [ל"ז] לְעֵינַי, כְּמוֹ שֶׁשְׂמוּאֵל, שְׁפָתוֹב (שְׂמוּאֵל-א מ"ז)
אִידֵךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׂאוּל וַחֲרָגְנִי. אָמַר לוֹ, עֲגִלַת בְּקָר
הַתַּחַח בְּיָדֶךָ, מִשּׁוֹם שְׁתַּצְדִּיקִים לֹא רוֹצִים לְהַטְרִיחַ
אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שְׁנִמְצָא נֵזֶק. אִתּוֹ כֶּךָ אֵלֶיךָ,
כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׁנֵזֶק נִמְצָא, לֹא רָצָה לְהַטְרִיחַ אֶת
רַבּוֹנָהּ.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דְבָרָךְ, שְׁתַּנֵּה בְּאֵלֶיךָ לֹא
כְּתוּב כּוֹ וַיִּירָא וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֵלֶּיךָ וַיִּירָא,
רְאִיָּה רְאָה. וּמָה רְאָה? אֵלֶּיךָ רְאָה שְׁתַּנֵּה מִכַּמְּה
שָׁנִים הוֹלֵךְ אַחֲרָיו מִלְּאֵךְ הַמְּוֹת, וְלֹא נִמְסַר בְּיָדוֹ,
וְעָבְשׁוּ וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ. מָה זֶה וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ? הֲלֵךְ
לְקִיוֹם הַנֶּפֶשׁ, וּמִי הוּא? עֵץ הַחַיִּים לְהַדְבִּק שָׁם.

בֹּא רְאָה, כִּלְמֵ פְתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, וּכְאֵן פְּתוּב אֶל
נַפְשׁוֹ, וְסוּד זֶה שָׁמַעְתִּי, שֶׁאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,

כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ נְהַר
 שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאֵת כֻּלָּם הוּא לוֹקֵחַ אוֹתוֹ צָרוּר
 הַחַיִּים, וּכְשֶׁהַנְּקֵבָה מִתְעַכְּרָת מִן הַזָּכָר, כֻּלָּם
 בְּתִשּׁוּקַת שְׁנֵי הַצָּרָדִים, בְּתִשּׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזָכָר,
 וּכְשֶׁתִּשּׁוּקַת הַזָּכָר יוֹצֵאת בְּרָצוֹן, אִזּוֹ אוֹתָן
 הַנְּשָׁמוֹת בְּקִיּוּם יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל בְּתִשּׁוּקָה
 וְרָצוֹן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְאֵלֶיָּהוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיָּה מֵאוֹתוֹ
 רָצוֹן יוֹתֵר מֵאָדָם אַחֵר, הַתְּקִיָּים.

וּמִשּׁוּם כִּדְּ כָּתוּב אֵל נִפְשׁוֹ, וְלֹא כָּתוּב אֵת נִפְשׁוֹ,
 שֶׁהָרִי אֵת נִפְשׁוֹ - זֶה הַנְּקֵבָה. וְאִם תֹּאמַר
 וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר - הַכֹּלְלוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה
 כִּשְׁהִיא בְּתוֹךְ הַזָּכָר, אִזּוֹ וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר. אֵת
 הָאִשָּׁה - הַנְּקֵבָה לְבִדָּה, וְלֹא שֶׁל הַזָּכָר. כִּמּוֹ זֶה
 אֵל נִפְשׁוֹ - הַזָּכָר לְבִדּוֹ. אֵת נִפְשׁוֹ - הַנְּקֵבָה לְבִדָּה
 וְלֹא הַתְּכַלְלוֹת שֶׁל זָכָר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מְצַד הַזָּכָר
 יוֹתֵר מִכֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, הַתְּקִיָּים בְּקִיּוּמוֹ יוֹתֵר, וְלֹא
 מִתְּכַלְכֵּל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא מֵעֵץ
 הַחַיִּים, וְלֹא מִתוֹךְ הָעֶפֶר. וּמִשּׁוּם כִּדְּ הַסֵּתֵלֵק

לְמַעַלָּה וְלֹא מִתּוֹכָם כְּדָרְךָ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׂכָתוֹב
(מלכים-ב ב) וַיַּעַל אֵלֵיהֶוּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

כֹּאֲמַר רַבֵּנוּ, וְהִנֵּה רָכַב אִישׁ וְסוּסֵי אִישׁ
וְגו', שְׁתֵּרֵי אִזוּ הַתַּפְּשִׁט הַגּוֹף מִן הָרוּחַ
וְהַסְתַּלֵּק שְׁלֵא בְשָׂאָר דְרָךְ בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִשְׂאָר
מִלְּאָד קְדוּשׁ בְּשָׂאָר קְדוּשִׁים עֲלִיזִים, וְעוֹשֶׂה
שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, וְתֵרֵי פִרְשׁוֹת, שְׁהַנְּסִים שְׁעוֹשֶׂה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל יָדוֹ.

וְכֹאֲמַר רַבֵּנוּ, וַיִּשְׂאֵל אֶת נַפְשׁוֹ. בְּרֵאשׁוֹנָה
וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵתְבֵאָר בְּקִיּוּם, וְכֹאֲמַר
אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת, הָעֵץ שָׁבוּ שׁוֹרֵה הַמּוֹת, וְשָׁם
נִגְלָה עֲלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּכָתוּב צֵא וְעַמְדָּתָ
בְּהָר. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאַחַר הִרְעֵשׂ אִישׁ לֹא בָאֵשׁ
ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָתָה. וְהוּוּ הַמְּקוֹם
הַפְּנִימִי שֶׁל הַכּוֹל, שְׁמִמְנוּ יוֹצְאִים כָּל הָאֲזוּרוֹת.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי בְשִׁמְעֵ אֵלֵיהֶוּ וַיִּלְט פְּנֵיו בְּאֲדָרְתוֹ
וְגו' וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה לְךָ פֶּה אֵלֵיהֶוּ.
וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

עד מתי אתה מקנא לי? סגרת את הדלת שלא ^{ידף}
 יכול לשלט בך המנות לעולם, והעולם לא ^{רט ע"ב}
 יכול לסבל אותך עם פני ^[אדם]. אמר לו, כי עזבו
 בריתך פני ישראל וגו'. אמר לו, חייך שפכל מקום
 שפני ^[אדם] יקימו את ברית הקדש, אתה תהיה
 מזמן לשם. ^{[והרי נתפאר שמשום כך מתקנים כפיא לאליהו, שהוא מזמן}

[לשם]

בא ראה מה גרם אותו הדבור של אליהו, שכתוב
 והשארתי בישראל שבעת אלפים כל
 הברבים אשר לא ברעו לבעל וכל הפה אשר לא
 נשק לו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, מכאן והלאה,
 שאין העולם לסבל אותך עם פני ^[אדם]. ואת
 אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא
 תחתיה, יהיה נביא אחר אצל פני ^[אדם], ואתה
 תסתלק למקומך.

ובא ראה, כל אותו אדם שמקנא
 לקדוש-ברוך-הוא, לא יכול מלאך המנות
 לשלט בו כשאר פני אדם, ויתקיים בו שלום, והנה

פְּרִשׁוּהָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִנְחָם, (במדבר כה) לָכֵן אָמַר
הַנְּבִי נָתַן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צְוֹאֲרֵי
בְנֵימָן אָחִיו וַיִּבְכֶּה וּבְנֵימָן בָּכָה עַל צְוֹאֲרָיו. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ שְׂפָכָה עַל מְקַדָּשׁ רֵאשׁוֹן
וְעַל מְקַדָּשׁ שֵׁנִי.

פְּתַח וְאָמַר, כְּמִגְדַּל דְּוִיד צְוֹאֲרֵךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיזוֹת
אֵלֶיךָ הַמְּגִן תְּלוֹי עָלָיו כֹּל שְׁלֵטֵי הַגְּבֻרִים.
כְּמִגְדַּל דְּוִיד, מִי מִגְדַּל דְּוִיד? זֶה וַדָּאֵי מִגְדַּל דְּוִיד
שֶׁבָּנָה אוֹתוֹ דְּוִיד וְהֵעֲלָה אוֹתוֹ לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם. אֵלֶּא
כְּמִגְדַּל דְּוִיד - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁכְּתוּב בָּהּ
(משלי יא) מִגְדַּל עֵז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב. מִי
הַנִּשְׁגָּב? אֵלֶּא אוֹתוֹ מִגְדַּל נִשְׁגָּב, מִשּׁוֹם שֶׁבּוֹ יְרוּץ
צַדִּיק.

צְוֹאֲרֵךְ - זֶה בֵּית הַמְּקַדָּשׁ שֶׁל מִטָּה, שֶׁעוֹמֵד
בְּתַקוֹן שֶׁל יָפִי בְּצְוֹאֲרֵי לְגוֹף. מָה הַצְּוֹאֲרֵי
הוּא הַיָּפִי שֶׁל כָּל הַגּוֹף - כֶּךָ נִם בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הוּא
הַיָּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת - תֵּל שָׁכַל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵיוּ
 מִסְתַּכְּלִים בּוֹ. וְכֵן בְּאַרוּחוֹ, תַּלְפִּיּוֹת - תֵּל
 שָׁכַל הַפִּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִשְׁכָּחִים וּמְתַפְּלִים אֵלָיו.
 אֶלֶף הַמִּנּוּן תְּלוּי עֲלָיו - אֵלּוּ אֶלֶף הַתְּקוּנִים
 שֶׁמְתַקְּנִים בּוֹ בְּרֵאיוֹ. כֹּל שְׁלֵמֵי הַגְּבָרִים -
 שָׁכַלְם בָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה.

מָה הַצְּוֹאֵר כֹּל תְּקוּנֵי הָאִשָּׁה תְּלוּיִים בּוֹ - כֵּן
 בַּמְקַדָּשׁ כֹּל תְּקוּנֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים וְיִשְׁרוּיִים
 בּוֹ. וְהָרִי פְּרִשׁוּתָּהּ, שְׁפָתוֹב (אִיכָּה ה) עַל צְוֹאֲרָנוּ
 נִרְדָּפְנוּ, עַל בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, שֶׁהוּא הַצְּוֹאֵר וְהִיפֵי שֶׁל
 כֹּל הָעוֹלָם. נִרְדָּפְנוּ יִגְעֲנוּ, לְבָנוֹת אוֹתוֹ פְּעָמִים.
 וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, שְׁתָּרִי לֹא הִשְׁאִירוּהוּ לָנוּ, וְנִחְרַב
 וְלֹא נִבְנָה לְאַחַר מִכָּן.

מָה הַצְּוֹאֵר, בִּינוֹן שְׁהַשְּׂמָה, כֹּל חֲנוּף מִשְׁמַד עִמּוֹ
 - כֵּן גַּם בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, בִּינוֹן שְׁהַשְּׂמַד וְנִחְשָׁה,
 כֹּל הָעוֹלָם כֵּן גַּם נִחְשָׁה, וְלֹא מֵאִיר הַשְּׁמֶשׁ, וְלֹא
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּכְבָּיִם.

משום כך בכה על זה יוסף, ואחר שפכה על זה,
 בכה על השבטים שיגלו. כשנחרב בית
 המקדש, כל השבטים גלו מיד והתפזרו בין
 העמים. זהו שכתוב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם.
 עליהם ודאי.

על כלם בכה, על בית המקדש שנחרב פעמים,
 ועל אחיו עשרת השבטים שהגלו לגלות
 והתפזרו בין העמים. ואחרי כן דברו אחיו אתו,
 ולא כתוב ויבכו, שהרי הוא בכה, שנצנצה בו
 רוח הקדש, והם לא בכו, שלא שרתה עליהם רוח
 הקדש.

והקל נשמע בית פרעה. רבי [אלעזר] אבא פתח
 ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם פלתה נפשי
 לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי. בא ראה,
 כל אדם שמתפלל תפלתו [וגם] לפני רבונו, צריך
 לו להקדים לו ברכות בכל יום ויום ולהתפלל
 תפלתו לפני רבונו בזמן שצריך.

בַּבְּקָר לְאִחוֹ בְּיָמֵי שָׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּמִנְחָה
 לְאִחוֹ בְּשִׁמְאֵל. וְתַפְלָה וּבִקְשָׁה צָרִיךְ לְאָדָם
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּרֵי לְהֶאֱחֹז בּוֹ. וּבִאֲרָנוּ, מִי
 שֶׁמֵתְפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְעוֹמֵד] לְפָנַי רַבּוֹנוּ, צָרִיךְ לוֹ שְׁלֹא
 לְשָׁמַע קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ, וּמִי שֶׁשׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ,
 תְּפִלָּתוֹ לֹא נִשְׁמָעַת.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם ^(דף רי ע"א) שֶׁהַתְּפִלָּה אֵינָה אֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, שְׁאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע אֵינּוּ
 תְּפִלָּה. וּמָה הִיא תְּפִלָּה? זֶהוּ קוֹל אַחַר שְׁתֵּלוֹי
 בְּקוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. וּמִי הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע? זֶה אֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁהוּא בּוֹא"ו, הַקּוֹל שְׁתֵּלוֹי בּוֹ, זֶהוּ קל בְּלִי
 וַא"ו.

וּמִשּׁוֹם כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְשָׁמַע קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ,
 אֲלֵא לְהַתְּפִלֵּל בְּלִחַשׁ בְּאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁלֹּא
 נִשְׁמָע, וְזוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁמֵתְקַבֵּלַת תְּמִידָה, וְסִימָן לְדַבֵּר
 - וְהַקּוֹל נִשְׁמָע. קל בְּלִי וַא"ו, נִשְׁמָע. זוֹ הִיא
 הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחֵשָׁאֵי, שֶׁכֶּתוּב בְּחִנּוּךְ וְקוֹלָהּ לֹא
 יִשְׁמָע. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמִּקְבֵּל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּשִׁנְעֵשִׁית בְּתוֹךְ רְצוֹן וּבִזְנוּה וְתִקּוֹן כְּרֵאוֹי, וְלִיְחַד
 אֶת הַיְחוּד שֶׁל רְבוּנוֹ כְּרֵאוֹי בְּכָל יוֹם. [וְהַקֵּל נִשְׁמַע בֵּית
 פְּרָעָה. וְהַקֵּל נִשְׁמַע, חֶסֶד וְא"ו, מָה הַשְּׁמַע? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הוּא הַשְּׁכִינָה
 שְׂבוּכָה עַל חֶרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גְּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כְּתוּב כָּאן וְהַקֵּל נִשְׁמַע,
 וְכְתוּב שָׁם, (יִרְמִיָּה ל"א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע. מָה לְפָנֵינוּ שְׁכִינָה, אִי כָּאן גַּם כֵּן
 שְׁכִינָה].*

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקּוֹל בְּחֵשְׁאֵי זְהוּ קוֹל עֲלִיּוֹן
 שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת יּוֹצְאִים מִשָּׁם. אֲבָל קַל בְּלִי
 וְא"ו, זֶה הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁל מִטָּה, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת
 לְהַתְּעִלוֹת בְּוַא"ו וְלְהַתְּחַבֵּר בּוֹ.

בֵּא רֵאָה, וְהַקֵּל נִשְׁמַע, זֶה הוּא הַקֵּל בְּלִי וְא"ו,
 זְהוּ הַקּוֹל שְׂבוּכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל
 מִקְדָּשׁ שְׁנִי. נִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע.
 בְּרָמָה, מָה זֶה בְּרָמָה? זֶה הוּא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 הָעוֹלָם הַבֵּא, וְסִימָן לְדַבָּר - מִן הַרְמָה וְעַד בֵּית
 אֵל, (תְּהִלִּים ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. כָּאן בְּרָמָה -
 זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁחֲרִי בַשָּׁעָה הִיא שְׂבוּכָה

נְשַׁמְעַ, אִז מַה כְּתוּב? (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים
צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָבֵי וְלִמְסַפְדֵי וְגו'.

וְהַקֵּל נְשַׁמְעַ, לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שָׂוֵא"ו הַתְּרַחֵק וְהַסְתַּלֵּק מִמְּנָה, וְאִז רָחַל
מִבְּכָה עַל פְּנֵיהָ מֵאַנָּה לְהַנָּחֵם עַל פְּנֵיהָ כִּי אֵינְנִי.
כִּי אֵינְנִי? כִּי אֵינָם צָרִיךְ הָיָה לְהִיזוֹת! אֲלֹא כִּי
אֵינְנִי, וְהִנֵּה בְּאַרְנֵנוּ כִּי אֵינְנִי, שְׂבַעְעָלָה לֹא נִמְצָא
עִמָּה, שְׂאֵלְמָלֵא הָיָה בְּעָלָה נִמְצָא עִמָּה, תִּתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם, שְׁחֵרִי אִז פְּנֵיהָ לֹא יִהְיוּ בְּנִלוֹת, וּמִשּׁוּם
שְׂאֵינְנִי, אֵינָה מִתְנַחֶמֶת עַל פְּנֵיהָ, מִשּׁוּם שְׂפָנֵיהָ
הַתְּרַחֵקוּ מִמְּנָה עַל שְׂאֵינְנִי עִמָּה.

בֵּא רְאֵה, בֵּית פְּרַעָה - זֶה הוּא סִימָן לְדָבָר
לְמַעַלָּה, הַבֵּית שֶׁנִּפְרָעִים וּמִתְנַגְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל
הָאֲזוּרוֹת וְכָל הַמְּאֻזְרוֹת, כָּל מַה שֶּׁהָיָה סָתוּם מִשָּׁם
הַתְּנַגְּלָה, וּמִשּׁוּם כִּף הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אֶת
כָּל הָאֲזוּרוֹת וְכָל הַמְּאֻזְרוֹת, כִּדִּי לְהַאִיר לְאֹתוֹ
הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא קַל בְּלִי וְא"ו.

בַּיּוֹם רָאִיתָ, בְּאֲשֶׁר יָקִים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזֶה
 הַקּוֹל מִהַעֲפָר וַיִּתְחַבֵּר בְּאֹת וְאֵ"ו, אִזּוּ כָּל
 מִה שֶׁנֶּאֱבָד מֵהֶם בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת יִחְזַר, וַיִּתְעַדְּנוּ
 בְּאֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים שְׁנוּסִפִּים מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כִּי־יִזְכָּר הַיּוֹם הַזֶּה יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
 וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּחַר הַקִּדְשׁ בִּירוּשָׁלַם.

וְאַתָּה צִוִּיתָה זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וְגו'. רַבִּי חֲנִיָּא פָתַח, שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם
 וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֲהַבְיָה שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ וְגו'. בַּיּוֹם
 רָאִיתָ, כְּשֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִרְמַו הַחֲטָאִים וְנָלוּ
 יִשְׂרָאֵל מִן הָאֶרֶץ, הִסְתַּלַּק הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל חֲרַבְנֵי בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ וְעַל עַמּוֹ שֶׁנָּלוּ, וְאִזּוּ הִשְׁכִּינָה גְּלוּתָהּ עִמָּהֶם.
 כְּשִׁירָדָה, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ שֶׁנִּשְׁרָף, הִסְתַּכַּל עַל
 עַמּוֹ - וְהִנֵּה הִגָּלָה. שְׂאֵל עַל הַגְּבִירָה -
 וְהִיא גְּרֵשָׁה. אִזּוּ וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת כִּי־יִזְכָּר
 הַיּוֹם לְבָבִי וְלִמְסַפְּדִי וְלִקְרָחָה וְלִחְגַּר שִׁק. וְהִיא גַם

היא מה כָּתוּב בָּהּ? (ויאל א) אֵלֵי כְּבֹתוּלָה חֲגַרְתָּ שֶׁקַּע
עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אֵינְנוּ, מִשּׁוּם
שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְנִמְצָא פְרוּד.

וְאֶפְלוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלָיו, שְׂכַתוֹב
(ישעיה ב) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשֶׁקַּע אֲשֵׁיִם
כְּסוּתָם. מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלֶיהָ,
שֶׁנֶּאֱמַר הֵן אֶרְאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שָׁלוֹם מִר
יבְכִיּוֹן. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה הִתְאַבְּלוּ וְהַחֲשִׁיבוּ אֶת
אוֹרָם, שְׂכַתוֹב חֲשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו', וְכֹל
הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחִתּוֹנִים כָּבוּ עָלֶיהָ וְהִתְאַבְּלוּ. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁשׁוֹלֵט עָלֶיהָ (דף רי ע"ב) הַצַּד הַאֲחֵר
שֶׁשׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל ו) וְאֵתָה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר ה'
אֱלֹהִים לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קִיץ בָּא תְּקִיץ עַל
אֲרָבַע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא עֲלִיוֹן. מָה
זֶה לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קִיץ, וְכִי אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל הִיא
קִיץ? אֵלֶּא כִּי זֶה וּבֹאֵי, וְנִתְבָּאֵר. תְּקִיץ הוּא לְיָמִין,
וְתְקִיץ הוּא לְשִׁמְאֹל. קִיץ לְיָמִין - שְׂכַתוֹב (דניאל יב)

לְקַץ הַיָּמִין. קִץ לְשֵׁמֶאל - שְׁפָתוֹב (בראשית ו) קִץ שָׁם
 לַחֲשָׁד וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חֶקֶר, וְזֶהוּ קִץ כָּל בְּשָׂרָה,
 כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר.

קִץ שֶׁל הַיָּמִין - הֵינּוּ שְׁפָתוֹב לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קִין.
 בָּא הַקִּץ - זֶה קִין הַשֵּׁמֶאל. הַקִּץ שֶׁל הַיָּמִין
 זֶה הַקִּץ שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב. הַקִּץ שֶׁל הַשֵּׁמֶאל זֶה הַקִּץ
 שֶׁל יֵצֵר הָרָע. וְזֶה הוּא שְׁפָאֲשֵׁר הַחַטָּאִים גְּרָמוֹ
 וְהַתְּנַבְּרוֹ, נִגְזֹר וְנִתֵּן הַשְּׁלֵטוֹן לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה
 לְשֵׁלֵט וּלְהַחְרִיב בֵּיתוֹ וּמְקַדְּשׁוֹ, וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (יחזקאל
 ו) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַת רָעָה הֵנִיחָ בָאָה,
 וְהִכַּל אַחֵד.

וּמִשּׁוֹם כֹּךְ הִתְאַבְּלוּ עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל שְׁנֵתָן
 הַשְּׁלֵטוֹן לְקִין הַזֶּה שֶׁל הַשֵּׁמֶאל. וּמִשּׁוֹם
 כֹּךְ, כִּיּוֹן שְׁחַמְלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה, מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם
 נִכְנָעָה, וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה [הַחֲרָת] הַתְּנַבְּרָה, [אין] יֵשׁ
 לְכָל אָדָם לְהַתְאַבֵּל עִמָּהּ וּלְהַכְנִיעַ עִמָּהּ, וּמִשּׁוֹם
 שְׁפָאֲשֵׁר הִיא תוֹדֵבֶקֶף וְהַעוֹלָם יִתְחַדֵּשׁ הוּא יִתְחַדֵּשׁ

עָמָה, וְשָׁכַתוּב (ישעיה סו) שִׁישׁוּ אֶתָה מְשׁוּשׁ כָּל
הַמִּתְאַבְּלִים עֲלֶיהָ.

כֹּא רֵאָה, כְּתוּב בְּמִצְרַיִם (ירמיה מו) עֲנָלָה יִפָּה פְּיָה
בְּמִצְרַיִם, וְהַסּוּד שֶׁל הָעֲנָלָה הַזֶּה הָיוּ יִשְׂרָאֵל
תַּחַת שְׁלֹטוֹנָה כְּמָה פְּעָמִים וְכְמָה שָׁנִים. וּמִשׁוּם
שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים אַחַר כֵּן לְשֹׁלֵט עֲלֶיהָ, נִרְמָז לָהֶם
כֹּאן עֲנָלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רָמָז רָמָז יוֹסֵף לִיעֲקֹב עַל עֲנָלָה
עֲרוּפָה, שְׁחֵרֵי כְּאוֹתוֹ פָּרַק נִפְרַד מִמֶּנּוּ.
וּבְאֵרוֹתָ, עֲנָלָה עֲרוּפָה, שֶׁהִיא כְּאֵה עַל שְׁנִמְצָא
הָרוּג וְלֹא נוֹדַע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וּבְדִי שְׁלֹא יִשְׁלֹטוּ
עַל הָאָרֶץ רוּחוֹת רָעוֹת שְׂאִינָן צְרִיכוֹת, נוֹתְנִים אֶת
הָעֲנָלָה הַזֶּה לְתַקּוּן, כְּדִי שְׁלֹא יִתְוַדְּעוּ אֵלָיו וְלֹא
יִשְׁלֹטוּ עֲלֵיהֶם.

כֹּא רֵאָה, כָּל בְּנֵי הָאָדָם, כֻּלָּם עוֹבְרִים עַל יְדֵי
מְלֶאךְ הַמַּוֶּת, פָּרַט לָזֶה, שֶׁהַקְּדִימוֹ אוֹתוֹ כְּנִי
אָדָם טָרָם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְשֹׁלֵט בּוֹ וְלִטַּל רְשׁוֹתָ, שְׁחֵרֵי
אֵין שׁוֹלֵט כְּאָדָם עַד שְׁנוּטִל רְשׁוֹתָ.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ יֵשׁ לוֹ דִּין לְשַׁלֵּט עַל אוֹתוֹ מְקוֹם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ. גַּם כֶּךָ יֵשׁ לוֹ
דִּין שֶׁלֹּא נוֹדַע כִּדְי לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ מְקוֹם, וְעַל
בֶּן (דברים כא) וְלָקְחוּ וְקָנִי הָעִיר הַהִיא עֲגֹלַת כָּקָר וְגו',
כִּדְי לְהַעֲבִיר דִּינוֹ שָׁל הַמְּקוֹם הַהוּא, וְלְהַתְּקֵן שֶׁלֹּא
יִשְׁלַט בּוֹ הַמְּקַטְרֵג וְלְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ.

בֵּן רֵאָה, כְּשֶׁנֶּפְרַד יוֹסֵף מֵאֲבִיו, בְּלִי לְוָיָה וּבְלִי
אֲכִילָה נִשְׁלַח, וְהָיָה מַה שֶּׁהָיָה, וּכְשֶׁאֱמַר
יַעֲקֹב (בראשית לו) מָרַף מָרַף יוֹסֵף, אָמַר כִּי אֵרַד אֶל
בְּנֵי אֲבִל שְׂאֵלָה, שֶׁאֲנִי גִרְמָתִי לוֹ, וְעוֹד - שֶׁהָיִיתִי
יודַע שֶׁאֲחָיו שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ וְשֶׁלְּחָתִי אוֹתוֹ, וְרָמַז
הוּא רָמַז לוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, אֵת אוֹתָם הֶעֱנֹלוֹת שְׁלַח
אוֹתָם עַל פִּי פְרָעָה, שֶׁכֶּתוּב וַיִּתֵּן לָהֶם
יוֹסֵף עֲנֹלוֹת עַל פִּי פְרָעָה. אָמַר לוֹ, דִּיוֹקוּ שָׁל דְּבָר,
שֶׁכֶּתוּב וַאֲתָה צִוִּיתָה זֹאת עֲשׂוּ. וַאֲתָה צִוִּיתָה
דְּוֹקָא, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כֶּתוּב בְּה"א, מִשְׁמַע שִׁיוֹסֵף
בִּקְשׁ אוֹתָם, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲנֹלוֹת עַל

פִּי פִּרְעָה, וַיַּעֲקֹב לֹא עָמַד בְּדַבָּר עַד שֶׁרָאָה אֹתָם,
שָׁפְתוֹב וַיֵּרָא אֶת הָעֲנָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת
אֹתוֹ וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרֵאשׁוֹנָה וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב,
וְאַחַר כֵּן וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי
חַי. אֲלָא בְּרֵאשׁוֹנָה קָרָאָה לוֹ הַתּוֹרָה יַעֲקֹב, מִשּׁוּם
הַשְׁתַּפּוּת, שֶׁשִּׁתְּפוּ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּאוֹתוֹ חֵרֶם
בְּשֵׁנִמְכַר יוֹסֵף, וְעַכְשָׁיו שֶׁשְּׂכִינָה עֲלֵתָה, אִזּוּ הִיא
וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְזֶה הוּא סוּד הַשְּׂכִינָה.
וְאַחַר שֶׁהִיא עֹמְדָה בְּקִיּוּם, [מִשּׁוּם] אִזּוּ תִּדְרָגָה
שְׁלִמְעֵלָה עֲבָרָה אֵלֶיהָ, תִּדְרָגָה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל. [וְזֶה
תִּדְרָגָה שְׁלִמְעֵלָה הַתְּעוֹרָרָה אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ דְרָגָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל] מִכַּאֲן שֶׁתִּדְרָגָה
שְׁלִמְעֵלָה לֹא מִתְּעוֹרָרָת לְמַעְלָה עַד שֶׁמִּתְּעוֹרָרָת
בְּרֵאשׁוֹנָה לְמַטָּה, שֶׁתִּרִי כָּאֵן וַתַּחֲי רוּחַ ^(דף ריא ע"א) יַעֲקֹב
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלִּילָה. בְּמִרְאֵת
כְּתוּב. כֹּא רָאָה, וַיִּזְבַּח זְבָחִים לְאֱלֹהֵי
אָבִיו יַצְחָק, בְּרֵאשׁוֹנָה, כִּדְרִי לְהַעִיר אֶת הַשְּׂמַאל

בַּסּוּד שֶׁל הָאֱהָבָה. וְאִז - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה, בַּדְרָגָה הַזֹּאת שֶׁאֶמְרָנוּ, שֶׁהִיא
מִרְאֵת הַלַּיְלָה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁצֶד הַקְּדוּשָׁה שֶׁלְּמַעַלָּה בְּךָ הוּא, שֶׁהֲרִי
צֶד הַטְּמְאָה לֹא מְזַכֵּיר אֶת שֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכָל צֶד הַקְּדוּשָׁה נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹ. אֲנֹכִי אֵרַד עִמָּךְ
מִצְרִימָה וְגו'. מִכַּאן שֶׁשְׂכִינָה יֵרְדֶה עִמּוֹ בְּנִלּוֹת,
וּבְכָל מְקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נָלוּ - שְׂכִינָה נִלְתָּה עִמָּהֶם,
וְהִנֵּה פִּרְשׁוּתָּהּ.

בֵּן רֵאָה, בְּמָה עֲגָלוֹת הָיוּ? שֵׁשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(במדבר ז) שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דָּבָר אַחֵר, שְׁנַיִם הָיוּ,
וְהַכֹּל סוּד אַחֵר. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר
שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבִסּוּף - אֲשֶׁר שָׁלַח פִּרְעֹה. אֵלֶּא כֵּלָם
שֶׁשָׁלַח יוֹסֵף הָיוּ בְּחֻשְׁבוֹן כְּרֵאוֹי, וְאוֹתָם שֶׁשָׁלַח
פִּרְעֹה יוֹתֵר מֵהֶם, לֹא הָיוּ בַּסּוּד זֶה וְלֹא הָיוּ
בְּחֻשְׁבוֹן.

וַאֲלֵה וְאֵלֶּה בָּאוּ, מִשּׁוֹם כֶּךָ אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף,
 אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרֻעָה. וּבְשִׁינְאָו יִשְׂרָאֵל מִן
 הַגְּלוּת מַה כָּתוּב? (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם
 מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגו'.

וַיֵּאמֶר יוֹסֵף מְרַכְבְּתוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר,
 (יחזקאל א) וּדְמוּת עַל רְאִישֵׁי הַחֲתִיָּה רָקִיעַ
 בְּעֵינֵי הַקְּרָח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רְאִישֵׁיהֶם מְלִמְעָלָה.
 הַפְּסוּק תִּהְיֶה בְּאֵרוּחוֹ, אֲכַל בֹּא רְאֵה, יֵשׁ חֲתִיָּה
 לְמַעְלָה מִן הַחֲתִיָּה, וַיֵּשׁ חֲתִיָּה קְדוּשָׁה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
 רֹאשׁ הַחֲתִיּוֹת.

וַיֵּשׁ חֲתִיָּה עֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה עַל כָּל שְׂאֵר הַחֲתִיּוֹת, וְזוֹ
 [וַיֵּשׁ] הַחֲתִיָּה שׁוֹלְטַת עַל כָּלָם, מִשּׁוֹם שְׂכַבְאֲשֶׁר
 הַחֲתִיָּה הַזֹּאת נֹתֶנֶת וּמְאִירָה לְכָלָם, אִזּוּ בְּלֵן נֹסְעוֹת
 לְמַסְעוֹתֵיהֶן וְנֹתֶנֶת זוּ לָזוּ וְשׁוֹלְטוֹת זוּ עַל זוּ.

וַיֵּשׁ חֲתִיָּה לְמַעְלָה עַל הַתְּחִתּוֹנִים עַל שְׂאֵר הַחֲתִיּוֹת
 שְׁלֵמָה, וּכְלָם נֹוֹנִים מִמֶּנָּה, וְאַרְבַּעַת צַדִּי
 הָעוֹלָם רְשׁוּמִים בָּהּ, פְּנִים מְאִירוֹת יְדוּעוֹת [דינים]
 לְכָל צַד, וְהִיא שׁוֹלְטַת עַל אַרְבַּעַת צַדִּיִּם, וְהִנֵּה

פְּרִשׁוּתָהּ, שָׁהֵם שָׁלַשׁ לְצַד זֶה וְשָׁלַשׁ לְצַד זֶה, וְכֵן
לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם.

וַיֵּשׁ רְקִיעַ לְמַעְלָה מִן הַרְקִיעַ, וְהַרְקִיעַ הַזֶּה שִׁשׁוּלֵט
עֲלֵיהֶם, בְּכֹל מִסְתַּכְּלִים כְּלָפִיו. מַה כָּתוּב?
(יחזקאל א) וַתַּחַת הַרְקִיעַ כַּנְּפֵיהֶם יִשְׂרָוֹת אִשָּׁה אֶל
אֲחֻתָּהּ וְגו', מִשּׁוּם שֶׁכָּל שׁוּלְטִים עַל מַה
שֶׁנִּפְקְדוּ, וְשִׁלְיֻחוֹת שֶׁל מִדַּת הַחֶבֶל בָּהֶם.

וְהֵם הַשְּׁעָה לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, וְהֵם
ל"ו בְּחֻשְׁבוֹן. וּבְשִׁכְלָם מִתְחַכְּרִים, נַעֲשִׂים
רְשׁוּם אַחַד, כְּסוּד שֶׁל שֵׁם אַחַד, בְּיַחְוֹד שֶׁלֵּם
כְּרֵאוּי.

וּבְשִׁנְתֵּי קָנִים כְּלָפֵי הַכְּפֵא, מַה כָּתוּב? וּמִמַּעַל
לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמַרְאֵה
אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כְּפֵא וְעַל דְּמוּת הַכְּפֵא דְּמוּת
כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה. וְהָרִי בְּאֶרְנוּ, [דְּמוּת]
שֶׁהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזֶּה כְּפֵא, שֶׁעוֹמֵד עַל אַרְבַּעַת
עַמּוּדִים, וְעַל אוֹתוֹ הַכְּפֵא דְּמוּת שֶׁל אָדָם,
לְהַתְּחַבֵּר בּוֹ יַחַד וּלְהַתְּכַרֵּךְ כְּרֵאוּי.

וּכְשֶׁהִיא נִתְקַנֶּת כְּלִפֵּי אָדָם, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מְרַכֶּכֶה

[ג"א קדושה, ואז כל המרכבה] אחת לאדם הזה, אז

פְּתוּב: וַיֵּאמֶר יוֹסֵף מְרַכֶּכְתֶּם - זֶה הַצַּדִּיק. וַיַּעַל

לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה. לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל - זֶה

הַפֶּסֶד שֶׁל אָדָם. גִּשְׁנָה - הַתְּקַרְבוֹת אַחַת, לְהַתְּקַרֵּב

יָחַד בְּקִרְבָּן אַחַד וַיַּחֲדֵד אַחַד.

וַיֵּרָא אֵלָיו - שֶׁכְּשֶׁנִּרְאָה הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, אֵז

מְאִירָה הַלְּבָנָה, וּמְאִירָה לְכֹלם שְׁלֵמֻטָה. וְכֵן

כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שֶׁהַקִּדְשָׁה שְׁלֵמַעְלָה שׁוֹרָה עַל

הַמְּקֻדָּשׁ שְׁלֵמֻטָה, מְאִיר בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ וְעוֹמֵד

בְּשֵׁלֵמוֹתָיו. וְכִשְׁמֹסְתִּילַק מִמֶּנּוּ וְנִחְרַב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ,

אֵז וַיִּבֶךְ עַל צְוֹאֲרָיו עוֹד, שֶׁכֻּלָּם כָּבוּ עַל הַמְּקֻדָּשׁ

שֶׁנִּחְרַב. עוֹד, מַה זֶה עוֹד? זוֹ הַנְּלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה.

אֵז כִּיּוֹן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב וְהִסְתַּכֵּל שֶׁהֵנָּה הַתְּקוּן

שְׁלֵמֻטָה נִתְקַן כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה, אֵז אָמַר

אֲמוֹתָה הַפְּעַם וְגו'. כִּי עוֹדָךְ חַי, שֶׁהַתְּקִימָת בַּפֶּסֶד

שֶׁל הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה (דף ריא ע"ב) שֶׁנִּקְרָא חַי הָעוֹלָמִים,

וּמִשׁוּם כֵּךְ כִּי עוֹדָךְ חַי. וְעַל כֵּן פְּרָאשׁוּנָה אָמַר,

רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי, שְׁצַרְיָךְ לְעַמֵּד בְּסוּד שָׁל חַי,
וְהִנֵּה נִתְבְּאֵר.

בֹּא רְאֵה מַה פְּתוּב, וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרַעָה. אָמַר
רַבִּי יוֹסֵי, פְּרַעָה, אֵף עַל גַּב שְׂפֵארוֹהוּ בְּסוּד
אַחֵר, סִמְךָ שְׂסוּמָכִים בְּעוֹלָם.

אַבְל בֹּא רְאֵה, (שִׁיר א) לְסִסְתֵּי בְּרַכְבֵּי פְרַעָה
דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי. בֹּא רְאֵה, יֵשׁ מְרַכְבוֹת
לְשִׁמְאֵל בְּסוּד שָׁל הַצַּד הָאַחֵר, וַיֵּשׁ מְרַכְבוֹת לְיוֹמִין
בְּסוּד שָׁל לְמַעְלָה שָׁל קַדְשָׁה, וְאַלְהָ בְּנִגְדָּה אֵלְהָ.
אַלְהָ שָׁל רַחֲמִים, וְאַלְהָ שָׁל דִּין.

וּכְשֶׁהֲקִדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֶׂה דִין בְּמַצְרִים, כָּל
הַדִּין שְׁעֲשֶׂהָ, בְּאוֹתָהּ
צוּרָה, שְׁהֵם הַמְרַכְבוֹת מִמָּשׁ, וּכְמוֹ שָׁל אוֹתוֹ הַצַּד
מִמָּשׁ. מָה אוֹתוֹ הַצַּד [מִמָּשׁ] הוֹרֵג וּמוֹצִיא נְשָׁמוֹת,
כִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּאוֹתָהּ צוּרָה מִמָּשׁ,
שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִרֵג ה' כָּל בְּכוֹר, וְכֵן בְּכָל מַצְרִים
בְּאוֹתָהּ צוּרָה מִמָּשׁ. וּבְשֵׁם כִּי דְמִיתִיךְ רַעֲיָתִי,
כְּמוֹ שְׁלָה מִמָּשׁ לְהַרְגִי, שְׂפָתוֹב כִּי אֲנִי ה' אֲנִי הוּא

ולא אחר. ולעתיד לבא מה פתוב? (ישעיה סג) מי זה
בא מאדום חמוץ בנגרים מבצרה וגו'

בא ראה מה פתוב. וישב ישראל בארץ מצרים
בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד.
ויאחזו בה - ירשת עולמים. ויאחזו בה - שחרי
להם ראויה, כמו שבארונה. [אמר רבי יוסי] ויפרו וירבו
מאד, ודאי, שחרי הצער לא שרה בהם ועמדו
בתפנוקי העולם, ומשום כך ויפרו וירבו מאד.
פרוך ה' לעולם אמן ואמן.

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה' דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמֻשָּׁה חֲמֻשֵׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרֻשֵׁת וַיְחִי

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

**ספר זוהר השפּת – לְאַבוֹת וּפְנִים, זְמַנִּים עִם זְמַנִּים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ – מְנוקָד מְפָסֵק וּמְחַוֵּל לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּרָשׂוֹת**

פְּרֻשֵׁת וַיְחִי יַעֲקֹב

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'.
 אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲלֹב רוּאָה בְּנִבּוּאָה,
 בְּמִצְרַיִם, שְׁיִהְיוּ בָנָיו בְּכֹמָה גְלִיזוֹת, עַד כָּאֵן, וְעַד
 עֶדֶן שֶׁל קֶזֶן הַמְּשִׁיחַ. וְלֹא הִגִּיעָה לְנִבּוּאָה שֶׁל וַיְחִי
 אֶלֶּא בְּמִצְרַיִם, וְהִיא הִנְבּוּאָה הַמְּעַלָּה מִשְׁהַתְּנַבְּאוֹ
 [שְׁלֹא הִתְנַבְּאוֹ] כְּמוֹתָהּ וְלֹא הִגִּיעָה לְשׁוּם אִישׁ מִבְּנֵי
 הַנְּבִיאִים, אֶלֶּא הוּא וּמִשָּׁה. כְּמִשָּׁה כְּתוּב (שְׁמוֹת ל"ג)
 כִּי לֹא יֵרָאֵנִי הָאָדָם וְחִי. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב.
 וַיְחִי, נִבּוּאָה שְׁיִרְדָּה מִהָאֵסֶפֶק לְרִיָּה [מֵאִירָה] הַמְּאִירָה.
 רְצָה לוֹמַר, [חֲפִץ הָיָה הָיָה בְּעִינָיו] נִבּוּאָה הַגְּלוּת
 שְׁתִּקְרָה לְבָנָיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וּבְכָל אֶרֶץ
 הַתְּיָשָׁב בָּהּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה שָׁבוֹר לְבוֹ, שְׁכַתוּב
 כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמִצְרַיִם.

וְעַל כֵּן הִגִּיעַ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָיָה שְׁמִיחָה,
 כִּי בְּאֶרֶץ (דף ריב ע"א) תְּהִיָּא קִשְׁרָם שֶׁל הָעַמִּים,
 סְפִירִים שֶׁל פִּסָּא הַכְּבוֹד, וְלֹא הִגִּיעַ לָהֶם שׁוּם
 אִישׁ, לֹא מִהַעֲלִיזוּנִים וְלֹא מִן הַתְּחַתּוּנִים, אֶלֶּא ח"י,

וּסוּד זֶה - כִּי לֹא יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. כִּפְמָה הוּא סוּד
עֲלִיּוֹן בַּפְּסוּק הַזֶּה, וְאֵנּוּ הַחֲבֵרִים תִּמְהִים עֲלֵיהֶם,
עַל וַיְחִי שְׁמוֹזְכִיר עִמּוֹ יַעֲקֹב, הָיָה לוֹ לֹמַר לְפָנָיו
יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מִנִּין? שְׁפָתוֹב (יִדְמִיָּה ב) קִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל
לְה' רֵאשִׁית וְגו'. (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְכִי לֹא אָמַר
הַכֶּתֹּוב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיִּמְכַר אֶת בְּכֹרְתּוֹ לְיַעֲקֹב?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, בְּזִמְנֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
אֲמֹתָיִים וְצַדִּיקִים וְעוֹשִׂים זְכוֹת וְלֹא הָיוּ
פוֹחֲדִים יִשְׂרָאֵל, אֲלֹא יַעֲקֹב לְבָדוֹ. מִשּׁוֹם הַטּוֹבוֹת
שֶׁעָשׂוּ הָיָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם טוֹבוֹת רַבּוֹת זֶה בְּזֶה.

מִשְׁחַטָּאוֹ וְהִגְלוֹ עַל חַטָּאֵיהֶם וְעַל מַעֲשֵׂיהֶם
הָרָעִים, לֹא הָיוּ סוֹבְלִים אוֹתוֹ שְׁלֹא
יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם כְּאַמֶּת עַל חַטָּאֵיהֶם, וְעַל זֶה כָּאֵה
מִדַּת הַרְחָמִים וְהַדִּין לְחוּד, יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנָה אוֹתָם
בְּאֶרֶץ גְּלוּתָם. יָפָה שְׁאֵלָתָּ, בְּנֵי, אֲבָל אִישׁ
הַמִּסְתַּכֵּל וַיּוֹדַע אוֹתוֹ, יַעֲקֹב הַמִּתְחַבֵּר עִם וַיְחִי הוּא

קָדֵשׁ, וְעַל סוּד זֶה אוֹמְרִים, יַעֲקֹב בָּחַר אוֹתוֹ
לְהִיּוֹת סֵפִיר בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נז) וְאֵת דָּבָא וְשִׁפְלֵי
רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב
נְדָבָאִים. לֵב נְדָבָאִים - זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
תַּחַת מַהֲדַרְגָּה יִרְדֶּה עֲלָיו נְבוֹאוֹת וּבְרָכוֹת
בְּמַצְרִים. שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַלֵּב רוֹאֵה, שְׁתִּיחָה
יַעֲקֹב בְּמַצְרִים אֵין נְבוֹאוֹתוֹ מְעַלָּה. [שְׁתִּיאָרְזִין שְׁנוֹאֵת]. אָרְזִין
גְּדוּלָּה.

בֵּא רֵאֵה, לֹא זָכָה לְבָרֶךְ אֶת אֶחָד מִבְּנָיו וְלֹא
הִיָּתָה בְּיָדוֹ רוּחַ לְבָרֶךְ אֶלְאֵ בְּמַצְרִים, כְּשֶׁבָרֶךְ
אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּסוּד, וְסוּד - (בראשית מב) וַיֵּרָא
יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמַצְרִים וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה
תִּתְּרָאוּ בֵּא רֵאֵה שְׁלֹא נִתְּנָה הַנְּבוֹאָה אֶלְאֵ לְשִׁבּוּרֵי
הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְדוּ שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם
וּנְתִיחָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, יַעֲקֹב
סֵפִיר, שֶׁהֵיא מִדַּת הַדִּין לְעֵדוֹ. בֵּא וְאָמַר,

(שם לב) לא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשֵׁים וְתוֹכֵל. אֶתָּה מוֹצֵא שְׂיַעֲקֹב רָאָה לְצַדִּיק מִדַּת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׁמַשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְסוּד הַדְּבָר - (ירמיה ו) אֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְיֵי עָרֵב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהָגִלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוֹסֵר הַתְּמִידָה, וְטַמֵּא הַשּׁוֹנֵא אֶת הַהֵיכָל, בְּזִמְנֵה הַהוּא לֹא סָבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם חֲטָאֵיהֶם, אֲלָא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁנֵּי צַדִּיקִים - רַחֲמִים וְדִין.

וְהַמַּלְכָּה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּאֵר בְּסִבְרָא. יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲקֹב - זֶה עֲלִיּוֹן מִזֶּה, וּבִגְלָלָם הָיָה מִטָּה מִטָּה חֲקוּק מְשַׁנֵּי צַדִּיקוֹ מִשְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, אֶחָד רַחֲמִים בְּדִין, וְאֶחָד דִּין בְּדִין.

וְסוּד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֵינֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל - מִשְׁאֲנוּ בִּגְלוֹת דְּחֻקִּים בֵּין שׁוֹנְאִים, וְהִסְתַּלְּקָה הַמַּלְכָּה מִן הַמַּלְךְ וְהִתְרַחַקָה

מִמֶּנּוּ, הוּא יִשְׁרָה שְׂכִינְתּוֹ בִּינֵינוּ וַיִּגְאֹלֵנוּ, וְהַסּוֹד
 שָׁל (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ ה'
 צְבָאוֹת. וַיְחִי חַי, כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
 הָרוֹם רַגְלִי.

בַּבְּנִין הָעֲלִיּוֹן שְׁתֵּי רַגְלָיִם חַי, לִי גְדוּלָה י' לְח'
 קַמְנָה, ח' לְתִי"ו, וי' לֹו, ו' לְד', וְהַ מַּה
 שְׂיוֹצֵא מִהָעֲלִיּוֹן. תַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד מֵאֲכֵן טוֹבָה
 בְּאָרֶץ מִצְרַיִם, תִּינוּ מַה שְּׁכָתוֹב וְנִגְפָה ה' אֶת
 מִצְרַיִם וְגו', שְׁתֵּי חֲלָקוֹת. כִּי טַל אֹרֹת טַלְךָ -
 מִשׁוֹם חֲלָקָה אַחַת.

וְלָכֵן מִתְחַלְּפִים פְּאָחֵד. ב' הַפְּרוּשׁ עַל הַגְּלוּת, א'
 הַפְּרוּשׁ הָרֵאשׁוֹן. כֹּה רֵאָה מַה שְּׁכָתוֹב, בֵּית
 יַעֲקֹב לָכוּ וְנִלְכָה בְּאוֹר ה', בְּגְלוּת, הָאֹתִיּוֹת
 שְׁנִגְזֹר עֲלֵיהֶן עַל חֲטָאֵיהֶם, בְּאֵמֶת בְּדִין הָיוּ.
 בַּתּוֹרָה יֵשׁ תַּקְנָה, וְתַצֵּאוּ מִחֶמֶר הַטֵּיט, שְׁהֵיֵא
 גְלוּת, וְתִלְכוּ לְאוֹר ה'.

א', רְצוֹנוֹ לֹאמַר בְּאָרֶץ, נִרְאִית בְּאֵה בְּגוּרַת סֵפֶר
 הַתּוֹרָה, וְהֵם מִתְחַלְּקִים בְּאָרֶץ בְּאָרֶץ אֶתָּה

מוציא בגזרת ספר התורה, ר"ן מתחברים באחד
 גלות. מהי גלות מצרים? ארבע ^(דף ריב ע"ב) מאות שנה
 היה אומר לאברהם שתהיה גלות לבניו במצרים,
 וכשהיית מונה אותם, מאתים ותשעים שנים היו.

בא ראה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי
 שמעון פתח ואמר, (ישעיה ו) הנה העלמה הרה
 וילדת בן וקראת שמו עמנואל. הריון ולדה,
 שנתמלאו לגליות ולצרות רבות ועדנים רעים.
 ואף על גב שיהיה עמנו, המלכה מזדעזעת
 ומתרחקת מבעלה, תהיה עמנו בגלות, בן מאה
 ועשר היתה החקיקה שנתוספה. ירצה לומר
 שתהיה עובר מן הגלות מאה ועשר שנים ומאתים
 ותשעים, ויהיו ארבע מאות שנה. ולא נמנית
 גלותו של יעקב אלא משמת יוסף.

ויחי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים
 ומאת שנה. באן סוד בגלות במנין, תקוני
 הגליות שיהיו הפנים במדת הדין שלש גליות.
 ראשונה של מצרים, שנמשל בשבע שנים. רבי

חָיִיא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַם בְּצַבָאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִכָּאן (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה
לִי וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתֶיךָ וְגו'. כָּאן סוּד
הַגְּלוּת, הַתְּקַנָּה שִׁיחֵיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁחַרְרִים
מִגְּלִיּוֹת, וְיִתְרַצֶּה לוֹמַר שִׁיחֵיו הַבְּנִים הַקְּדוֹשִׁים,
שֶׁהִגְלוּ עַל חַטָּאתָם בְּדִין, שָׁנִים רַבּוֹת יִהְיֶה, (ויקרא
כו) שְׁבַע בְּחַטָּאתֵיכֶם, (בראשית ה) כִּי שְׁבַעְתִּים יָקָם
קִינֹ, בְּגִלוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהִיא קַמְנָה.

שְׁנִית - גְּלוֹת הַשׁוֹפְטִים שֶׁנִּמְשָׁלָה לְאַרְבָּעִים
שָׁנִים, בְּשֶׁבַע שָׁנִים רַבִּים מִמֶּנּוּ. שְׁלִישִׁית
- הַגְּלוֹת שֶׁאָנּוּ בָּהּ, אַרְבָּה, שֶׁנִּמְשָׁלָה לְמֵאָה שָׁנִים,
לְאַרְבָּעִים. וְהִינּוּ שֶׁגָּלָה הָעַלְיוֹן שֶׁאָמַר (דניאל יב)
וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד וְלָתֵת שְׁקוּיָן שָׁמַם וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוֹת. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, רָאָה
צָרָה זוֹ שֶׁל הַגְּלוּת שֶׁהִיָּתָה קוֹרְאָת לְבָנָיו
קְרָבָה עַל נַפְשׁוֹ וְדַחְקָה לָמוֹת, לֹא נִשְׁאַר חַי.
בְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת מִשׁוֹם חַטָּאי יִשְׂרָאֵל, לֹא יָרַד

עַמּוּם בְּנִלּוֹת. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם. שָׂאֵם לֹא יֵרֵד עַמּוּם
 בְּנִלּוֹת, יִשְׁאַרוּ בֵּין הָעַמִּים, וְאַתָּה אָמַרְתָּ (ישעיה ג)
 מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עֹנֶה. וְאֵין עֹנֶה
 - זֶה יִשְׂרָאֵל. בָּאתִי וְאֵין אִישׁ - זוֹ שְׂכִינָה. הַקְצוֹר
 קִצְרָה יְדֵי מִסְדּוֹת וְאֵם אֵין בִּי כַח לְהַצִּיל הֵן
 בְּנִעְרָתִי אַחֲרֵיב יָם אָשִׁים נְהָרוֹת מְדָבָר. הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָתַן חֶלֶק לְיִשְׂרָאֵל שְׂלֵא יִשְׁלַט גְדוֹל
 אַחַר עֲלֵיהֶם. יְרֵדוּ לְנִלּוֹת - שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וְהוּא
 רְחוּק מִן הַמְּלָכָה.

וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצְאֵתִי הֵן
 בְּעֵינַיִךְ. חָקֵר אֶת בְּנָיו בְּלָם וְאָמַר לָהֶם:
 צְרוֹת רַבּוֹת, יַעֲזוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲנִי רוֹאֶה לְבֹא עַל
 דוֹרוֹתֵיכֶם נִמְצְאוּ רַחֲמִים עֲלֵיוֹנִים.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לְצֵאת מִכָּל צָרָה, הַשְׁבְּעוּ לִי
 וְתַנּוּ בִּינֵינוּ רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְתַעֲשׂוּ אֶמֶת וְדִין,
 וְתִהְיוּ כְּאֲבוֹתֵיכֶם, וְצוּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שְׂיִלְכוּ
 אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת כְּהָ, תִצְאוּ מִכָּל
 צָרָה שְׂתִבֹּא עֲלֵיכֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, (עמוס ה) וְהִצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט
 אוֹלֵי יַחֲנֵן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׂאֵרֵי יוֹסֵף.
 וְאִם תַּעֲשׂוּ כֵן, לֹא תִקְבְּרוּ אֶחָד מִן פְּנֵי, אֶלָּא אֶתִּי
 תִּשׁוּבוּ לְאֶרְצְכֶם בְּשָׁלוֹם.

וְהוּא שְׁפָתוֹב (בראשית כד) שֵׁים נָא יְרֵךְ תַּחַת יְרֵכִי. מַהוּ
 יְרֵךְ? פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) תִּגְדֹר חֲרָבְךָ עַל יְרֵךְ
 גִּבּוֹר הַזֵּרֶךְ וְהַדְרֵךְ. חָרַב שְׂיֵשׁ בָּהּ חֶסֶד וְאַמֶּת, שְׂתִי
 סְפִירוֹת, וְלֹא עוֹזְבִים זֶה אֶת זֶה. וְלִכֵּן אָמַר חֶסֶד
 וְאַמֶּת יִקְדְּמוּ פְּנֵיךָ, (איכה ד) פְּנֵי ה' חִלְקָם. וְאִם יִהְיוּ
 בְּנֵי טוֹבִים וְעוֹשִׂים מַה שֶׁנִּשְׁכָּחוּ, לֹא מֵת אֶחָד
 מִבְּנֵיהֶם בְּמִצְרַיִם, שְׁכָל טוֹב וְטוֹב שֶׁגִּדַּר שֵׁם
 הָאֱלֹהִים עַל אֲנָשִׁים, אֵינּוּ אֶלָּא עַל שְׂיֵהוּי טוֹבִים,
 וְאִם לֹא - לֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (מלכים א-ב) לְמַעַן
 יִקִּים ה' אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ
 בְּנֵיךָ אֶת דְּרָכָם לִלְכֹת לְפָנַי בְּאַמֶּת. וְאִם לֹא - לֹא.
 בַּאֲרֵא פָּמָה הוּא עֲדִיף רוּחַ הָאֵב מְרוּחַ הַבֶּן,
 שְׂרוּחַ הָאֵב הוּא רוּחַ הַבֶּן, רוּחַ מְרוּחַ עוֹלָה.
 וְאִם סִינְעָה אֲוִיר אַחֲרַת בְּרוּחַ, לֹא יוֹצֵא שְׁלֵם,

ע"א) שְׁחַרְי הוּא חֶסֶר בְּאִוִיר הַזֶּה, וְהִינּוּ (ירמיה ב) פָּרָא
 לְמַד מְדַבֵּר בְּאִוִית נִפְשָׁה שְׂאֵפָה רוּחַ.

לְמַדְנוּ, רַב הַמְנוּנָא הַזֶּקֶן הֲלֵךְ לְקַפּוֹטְקִיא. נְכַנֵּם
 לְפָנֵיהֶם רַב יִיסָא הַזֶּקֶן. אָמַר לוֹ, בְּמָה
 עִמְקָתֶם? אִוִי לוֹ אִוִי לְנִפְשׁוֹ אִם נִשְׁלָפָה רוּחַ
 טַמְאָה שְׂנַמְצָאת עִמּוֹ וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ לְבָנוֹ. וְזֶהוּ
 שְׁחַרְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ חֵלֶק, מִשְׁאִיר לוֹ חֵלֶק
 וּמִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְהַשְׁמֵד מִן הָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לוֹ,
 מִנֵּין לָךְ זֶה? אָמַר לוֹ, כֶּךָ לְמַדְתִּי, שְׁחַרְשָׁה הָרַעָה
 הַזֶּה יוֹרְשִׁים כָּל בְּנֵיו אִם לֹא יֵשׁוּבוּ, שְׁחַרְי אֵין דְּבַר
 הָעוֹמֵד בְּפָנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְאֵנִי כֶּךָ לְמַדְתִּי, שְׁחַרְי רְפוּאָה זֶה נִתְּנוּ לִי פַעַם
 אַחַת שְׁחַיִיתִי רָשׁוּם בְּפָנֵי, וַיּוֹם אֶחָד הָיִיתִי
 הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ וּפְנִישְׁתִּי צַדִּיק אַחַד, וְעַל יָדוֹ עָבַר
 מִמֶּנִּי אוֹתוֹ הָרָשָׁם. אָמַר לוֹ, מַה שְׂמָךְ? אָמַר לוֹ,
 אֶלְעָזָר, וְקָרָאתִי לוֹ אֶלְעָזָר אַחַר. אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ
 הַרְחֵמֵן שְׂרַאִיתִי אוֹתְךָ, אֲשֶׁרִי חֵלְקָךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר הַשֶּׁבַע לִי וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר,
(ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ וּבְזֵרוּעַ עֲזוֹ.

נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיֻצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל
מִהַגְּלוּת שְׁלָחָם, וְזֶה נִשְׁבַּע לָהֶם שְׂבוּעָה שְׁלֵא יַעֲזֹב
אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם. וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה
הַשָּׁחַד וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בִּרְכָתָנִי (כראשית
לב). מַה זֶה בִּרְכָתָנִי? נָתַן לָהֶם גְּלוּת, וְנִשְׁבַּע לָהֶם
שְׂיֻצִאוּ מִמֶּנָּה.

שְׂנִינּוּ, עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
שְׂיִהְיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד תַּחַת כַּסְאוֹ וַיְהִיו
מְעֻלִים מִכָּל הָעֲלִיזוֹנִים. בְּשִׁבִיל זֶה תִּמְצָא וְא"ו
אַרְבֶּה. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשָׁלְמוֹת שָׁל
שִׁשָּׁה דוּרוֹת, וּבְשִׁבִיל שֵׁשׁ וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמָּטָה. הַשְׁתַּחֲוָה יִשְׂרָאֵל שְׂיִבֵּא הַמְּשִׁיחַ בְּסוּף
הַמִּנְיָן הַזֶּה וְתִשְׁרָה שְׂכִינָה עִמָּם.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ
חוֹלָה וְגו'. מִשָּׁנָה, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לֹא בָּא
הַכֶּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מַה שָּׁעָשָׂה, אֶלָּא בָּא הַכֶּתוּב

לְהַבִּיאַ מַה שִׁיְהִיָּה בְּסוֹף הַגְּלוּת כָּל אֱלֹה לְסוֹף
הַמִּנְיָן שְׁנֵמְנָה. רוּצָה לֹאמַר שְׂיָבֵא הַמָּשִׁיחַ, וַיֹּאמֶר
לוֹ, אָבִיךָ שְׂבַשְׂמִים מְמַהֵר לְקַבֵּל פְּנִיךָ הַצּוֹפוֹת
לְגַן הַמָּשִׁיחַ. יְהִי רְצוֹן מֵאֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם שְׂיִשָּׂא בְּנֵי
שְׁהֲרָבוּ בַגְּלוּת וּמִשְׁנַשְׁכְּחוּ בָהֶם, שְׂשַׁכַּח אֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחַטָּאֵיהֶם בְּאַמֶּת.

בְּשִׁבְא רַבִּי אַבְא, אָמַר, לֹא לְדַרְשָׁה בָּאתִי, חֲשַׁב
סוֹד הַדְּבָר (שם ל) יִסַּף ה' לִי בֵּן אַחֵר, כְּפִי
שֶׁפִּרְשָׁנוּ לְעִיל. הֲרִי שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּיוֹסֵף, יְה"ו
יֹאמֶר, הֲרִי אָבִיךָ רַבּוֹן הָעוֹלָם שְׂבֵא לַעֲשׂוֹת טוֹב
לְבָנָיו שְׂיִצְאוּ מִתְּגָלוּת שְׁלָהֶם, וְאִם אֵינְךָ רוּצָה
בְּאַמְתָּךְ, הֲרַבּוּעַ יְדו"ד אַחַד יַעֲשֶׂה אֹתְךָ, וַיּוֹדְעִים
שֶׁתְּשׁוּב תִּמְלֶכָה לְמְקוֹמָהּ.

שְׂאַבּוֹתֵינוּ יֵם מְרַכְּבוֹת שְׂלִמְעָלָה, וַיַּעַל אֱלֹהִים
מֵעַל אַבְרָהָם, הָאֲבוֹת שׁוֹקֵי הָעוֹלָם,
(מיכה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. שְׂנִינוּ
שְׂיָבֵא הַמָּשִׁיחַ.

רַבִּי יוֹסֵי פָתַח וְאָמַר, (ובריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא
 יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעַת עָרַב
 יִהְיֶה אֹר. רוֹצֵה לֹאמַר, שְׁנֵי מְקָרִים רָעִים שָׁבְאוּ
 לְבָנָיו לְהִיּוֹת בְּנֵלוֹת בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם, וְלֹא יִסְתַּכַּל
 בָּהֶם כַּמָּה שָׁנִים רַבּוֹת עַל חַטָּאֵיהֶם בְּאַמֶּת, כִּן
 יִזְנַח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם, וַיִּשָּׂא בָנָיו שְׂאֵרְעוּ
 לָהֶם חֲרָעוֹת הַלָּלוּ, וַיִּנְהַיְגֵם לְאֶרֶץ טוֹבָה כְּפִירוֹשׁ
 הַכָּתוּב.

וְהָיָה שְׁנֵי גְדוּלִים רַבִּים מְעַלִּים הָיוּ דוֹפְקִים תַּחַת
 כִּסֵּא הַכְּבוֹד, שְׂאֵפּוֹטְרוֹפּוֹם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 מִדָּה חֲמִישִׁית, מִשּׁוֹם הָיוּתָם בְּנֵלוֹת כָּל הַזְּמַן הַזֶּה,
 וְקָרָה שִׁישִׁבַח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם.

וְהוּא שְׁתֵּי מִדּוֹת בְּשְׁתֵּי חֲלָקוֹת. יִצְאָה אֶחָת
 וּדְבָרָה כְּנֶגֶד רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְנָתַן לָהּ רְשׁוֹת
 לְדַבֵּר כָּל מַה שְׂתִרְצֶה, וְרֵאֲתָה בְּיִשְׂרָאֵל מִצַּד אֶחָד
 לְגֹזֵר עַל יִשְׂרָאֵל שִׁיִּצְאוּ מִהַנְּלוֹת בְּזִכּוֹת אֲבוֹתֵיהֶם,
 וּמִצַּד אֶחָד רְצֵתָה לְגֹזֵר עֲלֵיהֶם בְּשִׁבִיל חַטָּאֵיהֶם
 כְּשִׂאֲמְרוּ עֲלֵיהֶם רָעָה גְדוּלָה, חֲרֵי אַרְבַּע מִדּוֹת,

וְלֹא הָיְתָה בָּהֶם מִדָּה חֲמִישִׁית אֶפְסֹרֶפּוֹם שָׁל
 יִשְׂרָאֵל, וְדָבְרוּ כָּל מֵה שְׁרָצוּ. (דף ריג ע"ב)

עַד שֶׁהִגִּיעָה לָּהֶם הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית, וְהָיָה בְּכִסֵּא
 הַכְּבוֹד מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָמְרָה עַל פְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מוֹט, וְלֹא הָיוּ פוֹחֲדוֹת שְׁתֵּי מִדּוֹת
 הָרֵאשׁוֹנוֹת לְדַבֵּר לְפָנָיו, בְּזִכּוֹת הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית
 שֶׁנִּמְשָׁלָה לְלִילָה, וַיִּצְאָה לְהַאִיר לָהֶם. וְלִכֵּן פָּתַח,
 וְהָיָה יוֹם אַחֵד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה
 וְהָיָה לָעֵת עָרַב יִהְיֶה אוֹר.

שְׁנֵינּוּ, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
 קָרָא לַיְלָה. וְשֵׁם אָמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי
 תְהוֹם. וְקָשָׁה שָׁלוֹ עַל שָׁלוֹ. פֶּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי
 שְׂמֵעוֹן אָבִיו וְאָמַר לוֹ, אָבִי מוֹרִי, מַה זֶה? אָמַר
 לוֹ, מִבְּרֵאשִׁית עַד ו' הַזֵּרוֹת בָּרָא יְדו"ד אַחֵד, רוֹצֵה
 לֹאמַר, ו' שָׁל שָׁמוֹ נָתַן בּוֹ רוּחַ חֲכָמָה. עַד פֶּאן לֹא
 הָיָה יוֹדֵעַ מַהוֹ חֹשֶׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יְדוֹ שָׁל
 אָבִיו.

קָם רַבִּי אַבְא וְשָׂאֵל, מַה זֶה חֲשָׁד? סָבְבוּ הַחֲבֵרִים
 וְלֹא הִגִּיעוּ לְמַה שֶּׁשָּׂאֵל. עָשׂוּ מַעֲשֵׂה, וְהִגִּיעַ
 קוֹל מִלְּפָנַי רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּפֶסוּק זֶה, (איו"ב י) אֶרֶץ
 עֲפָתָהּ וְגו', צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים וְתַפֵּעַ כְּמוֹ אֶפֶל.
 גִּיהֲנָם מִלְּפָנַי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הָיָה נִגְוֹז לְרָשָׁעִים.
 אוֹי לְרָשָׁעִים שִׁיחִיו בְּשִׁיעֲשֵׂה הָאֵלֹהִים אֶת אֱלֹהֵי,
 (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה תַחֲשָׁד יִכְסֶה אֶרֶץ וְעַרְפָּל לְאֲמִים
 וְעֲלִיף יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עֲלֵיךָ יֵרָאֵה. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בָרָא לָהֶם זֶה.
 (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּבַח לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁה'
 אֱלֹהֵיו.

וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵיךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי
 יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאָךְ הוּא שְׁתִּיחַ עֲתִיד לֹאמַר
 מִזֶּבֶעַל עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁיעֲשׂוֹבוֹ לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּכָל צָרָתָם, בְּשִׁיבָא קִין הַמְּשִׁית. בְּכָל צָרָה שֶׁתִּבָּא
 עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לַמִּדָּה: בְּנֵיךָ בָּאִים אֵלֶיךָ. וַיִּנְאָלוּ
 הַמְּזוֹכָרִים. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְרָאוּ בְּנֵי
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּמוֹ מְלָאכִים. (איו"ב לח)
 וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוֹי"ה מָה?

בֵּן רֵאָה, מִנֵּיִן שֶׁקָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב
 אֵל? אַתָּה בְּעֲלִיּוֹנִים, וְאֲנִי אֶתִּיהָ בְּתַחְתּוֹנִים,

[אֵתָּה תַּתִּיחָה בְּתַחְתּוֹנִים, וְאֲנִי אֶתִּיהָ אֵלֹהִים בְּעֲלִיּוֹנִים]. מַה זֶה אוֹמֵר?

(בראשית י"ז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. הָאֲבוֹת הֵם

מְרַכְּבוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׂנִינּוּ (מיכה י"ז) תִּתֵּן

אַמַּת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. תְּרֵי שְׁתֵּי סְפִירוֹת

בְּשְׁתֵּי מְרַכְּבוֹת גְּדוּלוֹת עֲלִיּוֹנוֹת.

שְׁלִישֵׁי יִצְחָק. מַה זֶה (בראשית לא) וַיֵּשְׁבַע יַעֲקֹב

בְּפֶתַח אָבִיו יִצְחָק. וּמִשׁוֹם פֶּתַח יִצְחָק

שָׁתִּיחָה סְפִירָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁהוּא כְּפֵא

כְּבוֹד, מְרַכְּבָה עֲלִיּוֹנָה, וּסְפִירָה שֶׁל יִצְחָק הִיא

מֵעֲלִיּוֹנִים, מְפַרְשֶׁת יוֹתֵר מִכָּל הַסְּפִירוֹת שֶׁל

הָאֲבוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשְׁבַע יַעֲקֹב בְּפֶתַח אָבִיו

יִצְחָק.

רַבִּי אַבְיָה פָּתַח וְאָמַר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר

יִשְׁפָּטוּ בִּינֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְיָהֶם וַיֵּשְׁבַע יַעֲקֹב

בְּפֶתַח אָבִיו יִצְחָק. מִפְּסוּק זֶה אַתָּה יְכוֹל לְדַעַת

זֶה.

וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה. וְסוּד הַכְּתוּב
 (דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֵד מִיכָאֵל הַשָּׂר
 הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמּוּד וְהִיטָה עֵת צָרָה. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, זוֹ גְבוּרַת יַד מִיכָאֵל הַגָּדוֹל, כְּמוֹ
 שֶׁהָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ מִקֵּדָם לְבֵן. לְמִי הָיָה
 מִשְׁתַּחֲוֶה? מִשְׁתַּחֲוֶה לַמָּטָה. הִיטָה הַמָּטָה פְּתוּחָה
 בְּנִיָּה. לְמִילָה הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה, שֶׁחֲרִי הִיטָה חֲכִיבָה
 עָלָיו.

כִּי חָלַל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהַב וּבָעַל בַּת אֵל
 גִּבּוֹר (מלאכי ב). כְּשֶׁחֲסִתְלַק זִיווּ מִמֶּנּוּ עַל
 חַטָּאֵיהֶם, וְלֹא הָיָה לָּהּ לַעֲמֹד לְפָנָיו, וְגִרְשָׁה
 חַמְלָכָה מִן הַמֶּלֶךְ מִשּׁוּם שְׂלֹא יִכָּלֵה לְהַשְׂאִיר אֶת
 בְּנֵיהָ בֵּין הָעַמִּים לְהַרְגֵם אוֹתָם, וְהוּא הָיָה בְּאֶרֶץ
 חֲקֻדוּשָׁה, בְּזוֹה שִׁיחֵיו עַמִּים נְכָרִים מִן עַמּוֹ. רוֹצֵה
 לוֹמַר, הַכְּנִים שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם בְּנִלוֹת וּבְזֻמָּן שְׂלֹא
 הִיטָה בְּאֶרֶץ, וְהִיא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים בְּזִיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 נִשְׁמְרוּ הָעַמִּים שֶׁסְּכִיבוֹתֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, שְׁנֵי גְדוּלִים הָיוּ תַּחַת
 בְּסֵא הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, וַתְּרִי שְׁמוֹ אֶחָד
 מֵהֶם הוּא מִטָּה, שְׁהָיָה שׁוֹרָה פְּאוּצָר שֶׁל הַהֵיכָל.
 וַתְּרִי אָנוּ בְּנֵלוֹת, לֹא נִשְׁאַר בֵּינֵינוּ אֶלָּא זֶה שֶׁהוּא
 מִמִּבְעַ שְׁלוֹ, וְהוּא חָתוּם מִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא.

וְהוּ שְׁכָתוּב (שמות כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ
 לְשִׁמְרֶךָ וְגו'. לֹא לְדַבֵּר בָּךְ, אֶלָּא פְּעוּלָם הַבֵּא,
 כְּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ בְּמִקוּמוֹ וְהִיא הַשְּׂמִירָה בְּדַרְךְ, אֲנִי
 הַשְּׂמִירָתִי שְׂכִינָה בֵּינֵיכֶם לְשִׁמֹּר אֶתְכֶם בְּנֵלוֹת, וְהִיא
 שְׂמִירָה אֶתְכֶם עַד ^(דף ריד ע"א) שְׁתֵּבִיא אֶתְכֶם לְאֶרְצְכֶם
 כְּמוֹ שֶׁהֵייתֶם מִקֵּדָם לָזֶה. אֲשֶׁר הִכְנַתִּי - מוֹשְׁבוֹת
 מִקֵּדָם לָזֶה.

זוֹ שְׂכִינָה מִן מַטְטְרוֹ"ן, וְגִרְשָׁה הַמְּלָכָה מִהַמְּלָךְ
 עַד שֶׁתֵּשׁוּב לְמִקוּמָהּ, וְסוּד - כִּי רַק עוֹג מְלָךְ
 הַבָּשָׂן נִשְׁאַר מִיֵּתֵר הַרְפָּאִים הֵנָּה עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרוּל
 הֵלֵךְ הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ בְּמִקוּמוֹ.
 וַתְּדַרְךְ, שְׁנַמְשָׁלָה לְנֵלוֹת, שְׁמֵר אֹתָם בְּנֵלוֹת עַל

צָרָה שֶׁתָּבֹא עֲלֵיכֶם, עַד שֶׁיָּבֹא וַיִּכְנִים אֶתְכֶם
לְאָרֶץ שְׁנַשְׁבַּע לְאַבוֹתֵיכֶם שְׁנַשְׁמָרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (רות ג) לִינִי הַלֵּילָה וְהָיָה
בְּכֶקֶר אִם יִנָּאֲלֶךָ טוֹב יִנָּאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
הַשְּׁלִיט רַחֲמִים עַל חַדְיִן. (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאוֹר כִּי טוֹב. אוֹר וְטוֹב שְׁוִים, שֶׁהוּא מִבּוֹעֵי
הַנְּחָלִים שִׁיוּצֵא מֵהֶם תֵּים וְהַנְּחָל שֶׁבְּעוֹלָם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פַּעַם אַחַת עָלִיתִי וַיִּרְדֹּתִי
לְהָאִיר בְּמִבּוֹעֵי הַנְּחָלִים, וְעָלָה אַחֲרַי רַבִּי
אַבָּא. אָמַר לִי, בַּמָּה עִם קֶתֶם? אָמַרְתִּי לוֹ, בַּפְּסוּק
הַזֶּה (קהלת א) שֶׁכֹּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
אֵינָנּוּ מָלֵא. מִזִּיוּ נִבְרָאוּ כָּל הַגְּדוֹלִים שֶׁמֶן הָעוֹלָם,
וּמִזִּיוּ נֹזְעִים כָּל הַנְּחָלִים, הַנְּחָלִים שֶׁהֵם בַּפְּסוּק
הַזֶּה נְמוּכִים בְּגִלּוֹת הַזֹּאת, שֶׁחֲרֵי חֲשָׁךְ וְאַפְלָה,
חֶבֶת הָאֵם עֲשָׂה לָהֶם, וְאִם לֹא, הַנְּחָל עוֹשֶׂה לְבָתּוֹ.
גְּדָלָה שְׁנִינָה הוּא, הוּא תַּחַת הַקְּדוּשׁ שֶׁשׁוֹכֵב עַל
גַּיִי הַחֵיכָל, שֶׁחֲרֵי הַשֶּׁר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁחֲרֵה מְמַנָּה
עֲלֵיהֶם, בְּכֹל זְמַן שֶׁחֲרֵתָה הַגְּבִירָה עִם הַמְּלָךְ, תֵּיָה

יֵוצֵא וְבֵא לְפָנֵיהֶם מִטְטְרוֹן, וְהוּא מִקְרִיב עֲבוֹדָתָם
 לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֵשׁ. כַּאֲשֶׁר הִתְבַּטְּלָה הָאֵשׁ
 וְנָלוּ, הִסְתַּלַּק זִיוָהּ, וְהִסְתַּלְּקָה הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ.
 זֶה לֹא הָיָה שָׁלֵם עַד שְׂיָבֵא צַד אַחַר שְׁלֵא הָיָה
 נִמְנָה בְּנִלוֹת.

וְהַשְּׂמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ יָד, הֵיא מִבּוֹעַ לְכֹל, וְתִמְצֵא
 יָד הוֹי"ה, (ישעיה נט) הֵן לֹא קִצְרָה יָד
 יְהוָה, שְׁלֵא נִזְכַּר יָד אֶלָּא בְּשֵׁם אַחֵר.

כֵּן רַבִּי אֶלְעָזָר וְשֵׂאֵל לְרַבִּי שְׂמַעוֹן אָבִיו, וּבָבָה
 וְאָמַר לוֹ, גִּלְתָּ לִּי זֶה הַסּוּד אָבִי מוֹרִי. אָמַר
 לוֹ, בְּזֶה הַפְּסוּק יִתְגַּלֶּה לָּךְ, (שמות יז) כִּי יָד עַל פֶּסֶם
 יְהִי מִלְחָמָה לָּהּ. כִּסּ מִשּׁוֹם הוֹי"ה, שׁוֹלְטִים רַחֲמִים
 עַל דִּין. רוֹצֵה לֹאמַר, יְהִי רָצוֹן שְׂיִהְיֶה לְעוֹלָם
 בְּמָקוֹם הַגְּבוּרָה יָד ה' הַגְּדוּלָה מִלְחָמָה שְׂהִיְתָה
 בְּמִצְרַיִם, וְאִם לֹא, הָיוּ בְּדִינִים.

וּבְשִׂיבֵא הַמְּשִׁיחַ, יָבֵא בְּהַתְּחִדְּשׁוֹת בְּיַד גְּדוּלָה
 וַיַּעֲרֹךְ קֶרֶב בְּעַמְּלֵק. בְּחֻזֵּק יָד הוֹצִיאָךְ
 ה' מִמִּצְרַיִם. וּבְשִׂיבֵא שֵׁם שֶׁל יָד בְּחֻזֵּק יָד לְבָדוּ,

הוא בזמן שיערד קרב בעמלק, יבא המשיח. רבי
אלעזר מסייע, (וכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים תהם
כיום הלחמו ביום קרב. כ"ס בשביל יהו"ה.

בא ראה, כמה היא יד הגדולה שלא מגיעה ליד
הזו העליונה, לאבות הגדולה לא אנגנים. וכו'
היד יצאו ממצרים משום שמנינם שוה, מונה י'
ל', ד' לד', שוים זה לזה, שם של היד הגדולה
שיצא מהם שוים באותיותיהם, שמנינם כמנינם,
שקבלה שתי ידים, שתיים.

ביצד לא נמנעו זה מזה, ולא שוים? נתפאר שני
אלה שפאותיותיהם יד הם שוים בענין,
שנים לא בעיניהם מתבאר. מאלו נבראו שמים
וארץ ושעמקהם. ואלו ספירה ראשונה, שהיא כתר
עליון. (משלי טו) בכל מקום עיני ה' צפות רעים
וטובים. הן מסיעות לשם אחד אות ו' שעשה כמה
אותות בארץ מצרים. (ראה ציור למעלה) (דף ריד ע"ב)

ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי
בארץ בנעז. רבי אבא אמר, לוי זו

יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיזָנָה, שְׁשׂוּרָה שְׂכִינָה בְּתוֹכָהּ. אָמַר
 יַעֲקֹב הָעֲלִיזוֹן לְמַטָּה, תֵּן לִי בְרָכָה שֶׁהוּא רוֹצֵה,
 לְהִרְבּוֹת אֶתְכֶם אָנִי, וְלָתֵת אֶת הָאָרֶץ לְבְנֵיכֶם. לוֹז
 זוּ יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיזָנָה, הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא, נָתַן הַשֵּׁר
 שֶׁהָיוּ בְרָכָה זוּ עַל יְדוֹ בְּאָרֶץ הַקְּדוֹשׁ, אֲבָל מִחוּץ
 לְאָרֶץ אַחֲרַת לֹא תִהְיֶה בְרָכָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי כו) מְבַרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל
 גְּדוֹל בַּבֶּקֶר הַשְּׂכִימִים קָלָה תִּתְחַשֵּׁב לוֹ. הַקְּדוֹשׁ
 פְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אֲחִים וְרֵעִים. אֵיזוֹ בְרָכָה
 נָתַן לָהֶם? שֶׁיְהִיוּ עִם זֶה טָהוֹר תַּחַת יְדוֹ, וְלִהְיוֹת
 עֲלֵיהֶם שׁוֹמֵר.

אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל הָעַם הַטָּהוֹר תִּזְהַ שֶׁהוּא עֲלֵיהֶם,
 שֶׁנִּקְרָאִים בְּעֲלִיזָנִים בָּנִים חֲבִיבִים יוֹתֵר
 מִהָעֲלִיזָנִים. בְּתוֹב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לָהּ, מִהוּ
 הַכֹּל בְּשִׁבִיל זֶה. מַה הוּא? בְּשִׁבִיל שֶׁתִּשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם
 בַּחֲוָתָם שְׁלָהֶם, שֶׁהֵם מִהוּלִים.

בֹּא רְאֵה, בְּפָנֵי הָאָדָם שָׁמוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ
 הוּא, וְחָסֵר יו"ד מִמֶּנּוּ וְלֹא נִתְקַן. בֹּא אַבְרָהָם

וַחֲבַב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ, בְּךָ יִתְקַן
הַשָּׁמַיִם, וְנִמְוֹל, וְנִתְקַן הַשָּׁמַיִם בְּיַד שָׁל הַמַּיְלָה. בְּפָנַי
הָאָדָם שֵׁי"ן שָׁל שְׂדֵ"י וְד', חֶסֶד יו"ד, נִתְקַן בְּיַד
שָׁל הַמַּיְלָה, וְאִזּוּ נִקְרְאוּ בָּנִים לָהּ, בָּנִים קְדוֹשִׁים.

וּכְשֶׁמִּטְמָאִים אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה וּמִכְבִּיּוֹ
לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, עוֹלָה מִמֶּנּוּ קִדְשֵׁת
הַחֹתָם, וְהוּא כְמוֹ שֶׁחָרִיב עוֹלָם, וְטַמָּא אֶת
הַחֹתָם שֶׁנִּתְקַן בּוֹ שְׁמוֹ שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְחָרִי הוּא הַחָרִיב אֶת הָעוֹלָם.

רַבִּי אֲבָא הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקָא, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
יוֹסִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה
בָּא וְרָשָׁם אֶחָד בְּפָנָיו. אָבָל אִזּוּ לָהֶם לְרֵשָׁעִים
שִׁימוֹתוֹ בְּלִי תְשׁוּבָה, שְׁלֵא יוֹזֵז מִמֶּנּוּ הַרְשָׁם לֹא
בְּעוֹלָם הָיָה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר אֵלַי הַגָּבִי מִפְּרֹךְ וְהַרְבִּיתִּי. רַבִּי אֲבָא פָּתַח
וְאָמַר, פָּסוּק זֶה (ישעיה כט) לֹא עָתָה יִבּוֹשׁ
יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזָרוּ, וְכִי אִישׁ שֶׁאֹמֵר טוֹב
לְבֵן אָדָם כְּמוֹתוֹ, אִם לֹא יִשְׁלִים מֵה שֶׁאֹמֵר, פָּנָיו

מתבישות, על אחת כמה וכמה מהעליונים לבני
אדם, שאם לא מביא כל טוב שאמר על בניו,
פניו מתבישות.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני ישראל העליון
שאני מרבה ומגדלה, הברכה הזו שנתן לי,
ואתן ארץ זו לבניכם לא היתה בארץ, לא היתה
עמם כשיבא קץ המשיח ויתקן. אמר הקדוש ברוך
הוא, לא עתה יבוא יעקב - כעת (לא) פני יעקב
שלמעלה לא מתבישים משאמר להם אתן, הרי
עד עכשו לא היו בידו, והיו פנים מבישות. כעת
שלו מסתייע מלפני רבון השמים והארץ.

כמו שאמרנו, נלחמים בעמלק בשישתלם הקין,
ולא יהיה אלא בחוק יד, כמו שהיית ביום
קרב, ויצא ה' ונלחם בגוים ההם, שלו ולא אחר.
ועתה שני בנות הנולדים לה - זה ישראל שלמטה
שמקומם בגלות, פניו של הקדוש ברוך
הוא שנולדו בין העמים. למדנו, אמר רבי יוסי,
ישראל, כשיהיו בארץ הקדושה של ישראל הרים

בְּאֶרֶץ, כְּשֵׁיבֹא הַמַּשִּׁיחַ יְהִי עִם אֲחֵיהֶם שְׂיִלְווּ
אֲחֵרֵיהֶם, שְׁלֹא נִקְרָא גְלוּת אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא דָר
בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה, הֵם נִקְרָאִים גְּלוּלִים.

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִית יַעֲקֹב (ויקרא כו), וְאִ"ו יִתְּרָה.
תָּבֹא וְאִ"ו שֶׁהִסְתַּלְּקָה כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת,
וְתִהְיֶה סִיּוּעַ לַיַּעֲקֹב כְּשֶׁזָּוָה יְהִיָּה, וְיִהְיֶה לְבֵן קְדוֹשׁ
אֶרֶץ יְרֻשַׁת עוֹלָם, וְיִהְיוּ בְנָיו בְּאֶרֶץ, שְׁגָרוּ בָּהּ
מִקֵּדָם לָזֶה בְּאֶרֶץ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם.

כַּעַת בָּנִים, שֶׁקָּרָה לָהֶם [תהיו הולכים גדולים] שֶׁהִגְלוּ
לְחוּץ לְאֶרֶץ וּנְשַׁכְחוּ, וְהִתְרַבּוּ, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
הַעֲלִיזוּ לַתַּחְתּוֹן: בָּנִים שֶׁלְּךָ שֶׁהֵם בְּחוּץ לְאֶרֶץ
שֶׁנִּזְלְדוּ בְּגִלוּת כָּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, עַד שֶׁאֲנִי אֶכְנֵם
לְמַצְרַיִם וְאֶעֱשֶׂה בָּהֶם דֵּין (דף רטו ע"א) עַל חַטָּאֵיהֶם, אֲנִי
מַעֲלָה אֶת בְּנֵיךָ שֶׁנִּבְרָאוּ בְּגִלוּת בְּחוּץ לְאֶרֶץ בְּאֶרֶץ
רְחוֹקָה, וְאֵף עַל גַּב שֶׁהֵם רַבִּים וּנְשַׁכְחוּ הֵם שְׁלִי,
כְּשֶׁרָאִיתִי גְלוּת זוֹ שֶׁלָּהֶם וְרַפְּאֵתִי אֶת פְּאֻנֵיכֶם
וְשָׁמַעְתִּי אֶת קוֹלָם. רְאוּבֵן - (בראשית כט) כִּי רָאָה ה'
אֶת עֲנָנִי. שָׁמַעוֹן - כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנְאוּהָ אֲנֹכִי.

וְחִשְׁבֶתָּ בְּלִבְךָ בְּאֵלֹהֵי יְהוָה לְפָנָי הֵם, וּמִשְׁנֹשׁוֹב
בְּמִצְרַיִם מַלְעָשׂוֹת דִּין, נַעֲלָה אוֹתָם מֵאֶרֶץ גְּלוּתָם.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מִכָּאן (ישעיה סו) וַהֲבִיאוּ אֶת כָּל
אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לָּהּ. רוֹצֵה לֹאמַר,
בְּשִׁיתֵיהָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין בְּמִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ
זְמַן יָבִיאוּ כָּל הָעַמִּים מִנְחָה בְּשִׁישְׁמֵעוּ שְׁמוּעָה שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תִּינּוּ (שם ב) וְנִחְרְוּ אֵלָיו כָּל
הַגּוֹיִם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לַעֲשׂוֹת לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק חֶפֶז בִּירוּשָׁלַיִם,
(ירמיה טז) קוֹל שֹׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה,
בְּשִׂתָּשׁוֹב הַמַּלְכָּה לְמַלְךָ וַיַּעֲשֶׂה לָּהּ אֲרוֹסִין. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה וְגו' בַּיּוֹם חֲתֻנָּתוֹ
וּבַיּוֹם שְׂמֻחַת לְבוֹ. בַּיּוֹם חֲתֻנָּתוֹ - זֶה מִתֵּן תּוֹרָה.
וּבַיּוֹם שְׂמֻחַת לְבוֹ - זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שִׁיבְנָה
בְּמִחְרָה בְּיָמֵינוּ.

וּמוֹלְדָתָךְ אֲשֶׁר הוֹלְדָתָ אַחֲרֵיהֶם לָךְ יְהוָה, זֶה
יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, לְאֲבוֹת שֵׁהֶם מְרַכְּבוֹת

יְהִיו שְׂמוֹתֵיהֶם בְּסוּד שְׁנוּלָדוֹ לְאַחַר מִכּוֹן, עַל שֵׁם
שְׂאֲחֵיהֶם יְהִיו מִקְרִיבִים בִּירֵשָׁה שְׁלָהֶם.

לְמִדְנֹו, אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, וּמוֹלְדֵתָךְ - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם
שֶׁל מִטָּה, (ויקרא יח) מוֹלְדֵת בֵּית, בְּפִרְשֵׁת
עָרִיזוֹת. יְרוּשָׁלַיִם לְמִטָּה. גְּבָרִים שְׁנוּלָדוֹ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם.
אַחַר זֶה שִׁישׁוּבוֹ הָעוֹלָם לְרִבּוֹן הַשָּׁמַיִם בִּירוּשָׁלַיִם,
בְּשֵׁהתְגַדֵּרוֹ לֹא יִקְרָאוּ אֱלֹהִים עַל שָׁמַם, שֶׁהוּא בֶן
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִקְרָאוּ בְּמוֹ שְׂאֲבוֹתֵיהֶם, גֵּר
מִכְּפּוֹטְקָיָא, אֱלֹהִים בְּזֶה יִשְׂרָאֵל.

לָךְ יְהִיו - צָרִיךְ לֹאמַר עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל הֵם יִקְרָאוּ,
עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ בְּנִחְלָתָם, וּבְשִׁישׁוּבוֹ
לֹא יִקְבְּלוּ יְרֵשָׁה אֵלּוּ עִם יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ, וַיִּטַּל כָּל
שֶׁכֶט וְשֶׁכֶט אֶת שָׁלוֹ, וְהָאֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד
לְפִי מִנְיָנוּ.

וְאֲנִי בָבֵאִי מִפְּדִין מִתָּה עָלַי רַחֵל בְּדֶרֶךְ וְגו'. רַבִּי
אֲבָא פִתְחָה, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה
נִשְׁמָע וְגו'. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי
קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֵתָךְ

וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם. לֹא אָמַר וַיֵּשׁוּבוּ, אֲלֵא
וְשָׁבוּ, כְּכָר שָׁבוּ.

כֵּן רָאָה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעַת שִׁיחָהּ דִּין עַל
הָהָר, תְּתַעֲמַר הַגְּבִירָה עַל הָהָר, וְהִיא סְבוּרָה
שְׂפִינֵיהֶם אוֹבְדִים בְּדִין, וְסוּד - (ישעיה נד) רַבִּי עֲקָרָה
לֹא יִלְדָה פְּצָחֵי רֶנָּה וְצִחְלֵי וְגו'. לְמַדְנֵנוּ, רַבִּים יְהִיוּ
בְּנֵי הַכֶּסֶּא מִשְׁלָתָה, וְהוּוּ שְׂפָתוֹב כִּי רַבִּים בְּנֵי
שׁוּמְמָה מִבְּנֵי בְּעוֹלָתָה. תְּשׁוּבַת הַגְּבִירָה לְבַעֲלָתָה, (זכריה
י) בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אַחֲדָר וְשָׁמוּ אַחֲדָר.

מִקְדָּם לָכֵן תֵּאמַר הַגְּבִירָה לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
אֵיפֹה הַבָּנִים שְׁלִי? הוּא יֹאמַר לָהּ, הֵם
בְּדִין. הִיא תִחְשַׁב שֶׁהֵם אוֹבְדִים בְּדִין, וּבּוֹכָה עַל
הַדִּין שֶׁל בְּנֵיהָ, כִּי תִרִי הַרְבֵּה יֵשׁ לָךְ לְקַחַת מִמֶּנִּי
בְּשִׁלְתָּהֶם, שְׁהִיתָה עִמָּם, וְתִרִי שָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.

וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שְׂאֵמוּ מִתָּהּ? שָׁם הָיָה עִמָּה
בְּשִׁמְתָהּ. אֲלֵא יֹאמַר יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיּוֹן,
בְּשִׁתְּבֵא גְּאֵלַת יִשְׂרָאֵל, תְּתַעֲוֹרַר הַגְּבִירָה,
וְתַתְּעוֹרַר בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְתַעֲרֹךְ קָרַב עִם הָעַמִּים,

וַיָּמוּתוּ מֵהֶם, וַיִּתְקַרְבוּ כַּמַּעַט לָבֵא אֶרְצָה. יֹאמֶר
 לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּשְׁהִיא בּוֹכָה: אֵל תִּפְחָדִי,
 יֵשׁ שָׂכָר לַבְּנִים שְׁמִתוּ עַל שְׁמִי, הָאֲחֵרִים הֲרִי שָׁבוּ,
 אֵלֹו יֵשׁוּבוּ לַתְּחִיַת הַמֵּתִים.

מִתָּה עָלֵי רָחֵל. מִתָּה עַל יַחֲוֹד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְלִבֵּן נֹאמֶר בְּעוֹד כְּבָרַת אֶרֶץ
 לָבֵא, שְׁמִתוּ עַל יַחֲוֹד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מַחֲוִין לְאֶרֶץ, בְּאֶרֶץ זוֹ לֹא יָמוּת אֶחָד מֵהֶם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבְא, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְעַרְב
 קָרָב בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת וַיָּמוּתוּ מֵהֶם עִם רַב,
 וְאַחַר כֵּן יִקּוּמוּ בַתְּחִיַת הַמֵּתִים. יוֹתֵר שְׁלֵטוֹן יִהְיֶה
 לָהֶם שְׁמִתוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ מִכָּל שְׁתֵּיהֶם לַפְּנִיָּהם
 בִּירוּשָׁלַיִם.

וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַקְּדוֹשׁ ^(דף רטו ע"ב) שֶׁל מָקוֹם
 זֶה לָחֶם? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא מִשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שָׁבוּ, שְׁיָמוּתוּ שָׁם עַל שְׁמוֹ י"ד, שְׁיָמוּתוּ שָׁם
 עַל שְׁמוֹ י"ה, לָחֶם בְּגִלוּת, כִּשְׁבִיל שֶׁהוּא מִשְׁמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּהָ. רַבִּי
 אֲבָא פָתַח, (ישעיה מט) וַאֲמַרְתָּ בְּלִבְכֶּךָ מִי יֶלֶד
 לִי אֵת אֵלֶּהָ. מָה רָצָה בְּזוֹת? יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמֻטָּה רָאָה
 שְׁׂיבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו, כְּשִׁיבְאוּ (שם יא) מֵעִילָם
 וּמִשְׁנַעַר וּמִחֲמַת וּמֵאֵי תַיִם, וַיִּתְּכַנְסוּ כֻלָּם וַיְהִיו
 רַבִּים, תֵּאמַר הַשְׂכִּינָה: מֵאֵיפָה כָּל אֵלֶּהָ, וְאִין בְּהֶם
 פְּסוּל מִבְּנֵי נְכָרִים? יֹאמְרוּ לוֹ, אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ מִבְּנֵיךָ
 וְאִין בְּנוּ נְכָרֵי עַמָּנוּ, שְׁׂיפְרְדוּ זֶה מִזֶּה וַיְכַרְזוּ אוֹתָם
 כְּאַחַד, וַיִּתְּנִירוּ, וַיֵּשׁׁבוּ גֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו
 כְּאַחַד.

שְׁׂנִינוּ, קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּעוֹר חַחִי,
 לְאֶרֶצָם. כְּתוּב (שם יד) כִּי יִרְחַם ה' אֶת
 יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל [וְגו'] וְנָלוֹה תִּגְרַעַלִּיהֶם
 וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב. כְּשִׁישׁוּבוּ לְאֶרֶצָם תִּכְנְנִים
 וְתִהְיֶה בִּינֵיהֶם אֲהַבָּה, יִהְיֶה ה' אִתָּם וְשָׂמוּ אִתָּם,
 יִתְּלוּ גֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו לָהֶם כְּסַפְּחַת
 כְּבָשָׂרָם.

וְכָל כֹּף לָמָּה? בֹּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל
 תְּחוּמֵי הָאָרֶץ שְׁלֵכָל אֶחָד יִהְיֶה רְצוֹן לְדוֹר
 בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּרָאוּ תְּדִירִים כְּתוּב (שם נד)
 וַיִּתְּתֵנּוּ תְּזוּקֵי רוּצָה לוֹמַר, הִיִּתְּרוֹת שְׁחִיו עֲמֹד
 מִתְּחַתְּחֻלָּה, תְּזוּקֵי אוֹתָם, וְעוֹזר לָהֶם יוֹתֵר מִשְׂאֵר
 הָעַמִּים בְּכִיכּוֹל, שְׂאֵתָה הַסְּתַכְּלָתָ לְתוּק אוֹתָם
 בְּכָל הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, וַיִּהְיוּ רַבִּים.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים
 בְּזֶה. רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁנָה, מִכָּאן (דברים ה) וְזֹאת
 הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לְפָנָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יֹאמַר
 יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, בְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל עָלֵיהֶם מְלִמְעָלָה, בְּנֵי
 הֵם, שְׁנָתַן לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה, כְּמָה
 שְׁדָתָם וּמְנַהֲגֵיהֶם אֲמֵתִיִּים בְּתַנְהֻגוֹת הַתּוֹרָה [שְׁנָתַתִּי
 לָהֶם.

בֹּא רֵא, בְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל תַּחַת בְּנֵי־הַשְּׂכִינָה, הַתּוֹרָה] שְׁלָהֶם נִקְרָאת
 זֶה, זֶהוּ שְׂכָתוּב (שמות טו) זֶה אֵלַי וְאֲנֹהוּ. וּבְכָל זְמַן
 שְׁלֹא הָיָה דָוָד מְדַבֵּר תַּחַת בְּנֵי־הַשְּׂכִינָה דְבַר זֶה,
 אֵלֹא מִתְּנַבֵּא מִה שְׂיִהְיֶה, נִקְרָאת זֹאת.

רַב נִחְמָן אָמַר מִכָּאן, (תהלים כז) אִם תִּתְּנָה עָלַי
 מִתְּנָה לֹא יִירָא לְבִי וְגו' בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ,
 זֹאת - זו תּוֹרָה תִּתְּנֶה לְבִשְׂיִבְא הַמְּשִׁיחַ, וְלִכֵּן (שיר
 ב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. לָמָּה נִמְשָׁלָה הַתּוֹרָה
 לְגוֹזֵל? מַה גּוֹזֵל קוֹלוֹ עָרֵב - אִף דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
 קוֹלָם עָרֵב, וְהַקּוֹל תִּזְהָ יִתְּנָה בְּשִׂיבְא הַמְּשִׁיחַ לְיוֹם
 הַדִּין.

לְמַדְנֵנו, הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל
 הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנְּצָנִים - אֵלוֹ
 הָאֲבוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה שְׁמֵן הָעוֹלָם הֵם יְקוֹמּוּ
 וַיִּתְּרֵאוּ. עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ - הַתְּשֻׁבָּחוֹת שִׁישְׁבְּחוּ
 הַלְוִיִּם בְּשִׂישׁוּבוֹ לְעִבְדוֹתָם כְּבַתְּחִלָּה. וְקוֹל הַתּוֹר
 - אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֹה, דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם
 עָרֵבִים כְּקוֹל הַתּוֹר תִּזְהָ, וְ"ה וְזֹא"ת תּוֹר שְׁוִיִּם.

מָה רוֹצֵה לֹמַר? וְסוֹד הַדְּבָר - בְּזִמְן שְׁלֹא תִהְיוּ
 תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה, א' שֶׁל זֹאת יוֹרֵד, וְהוּא
 מִתַּחַת לְכָל, וְעוֹלָה ה' שֶׁל זֶה אֵל וְאַנְוֵהוּ מִשְׁתָּרֵב
 הַפִּיט, שֶׁה"א לֹא יִכְלָה לְדוֹר וְלִהְיוֹת בֵּין עַמִּים

נְכָרִים, שֶׁה"א קְדוּשָׁה חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם. ה"א אֶלֶף:
 ה"א עֲדִיפָה בַּקְדָּשָׁה, א' עֲדִיפָה לְאוֹתֵיזוֹת.
 כְּשֵׁיִשׁוּבוֹ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, ה"א קְדוּשָׁה שֶׁהיא
 חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם שֶׁל הַקְדוּשׁ פְּרוּף הוּא, תָּשׁוּב בְּזֶה
 וַיֵּצֵא מִנֵּיִן מִתְקָן.

רַבִּי אֲבָא פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה מ) מִי מֵרַד בְּשִׁעְלוֹ מִים
 וְשָׁמַיִם בַּיּוֹרֵת תִּבְנֶן. זֶה תוֹר, שְׁוִיז כְּכִיכּוֹל ז'
 לְר', ר' לְת', ו' לְה', וְרֵת שֶׁל הַקְדוּשׁ פְּרוּף הוּא
 בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁבַעִים שָׁנִים. מִכָּאן מִן הַשָּׁמַיִם וְעַד
 הָאָרֶץ, כִּי־צַד? תו"ר, זר"ת ו"ה ה"ו תר"ו. הַקְדָּמָה
 ה' ל' וְהַקְדָּמָה ו' לְת', ת' לְר', ר' ל'ז, (שמות כח)
 רְבוּעַ יְהִיָּה כְּפּוּל זֵרֵת אֲרָכּוֹ וְזֵרֵת רְחִבּוֹ כְּפּוּל.

וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וְאֲבָרְכֶם. יֹאמֶר, מִשְׁהִיז
 מִתְעַסְקִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְהִיתָה מְדָה זו
 בֵּין חֲכָמֵיהֶם, אֲבָרְךָ אוֹתָם, וְהַסּוֹד - (בראשית לב)
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר
 לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנֵּיִן זֶה לְמִנֵּיִן
 תִּרְאֶשׁוּן שְׁלִפְנָיו, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשָׁנוּ בְּמִקּוֹמוֹ.

וְסוּד אַחַר - וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וְגו', וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה
 תִּשְׁאַל לְשָׁמַי וַיְבָרֶךְ אֶת־שָׁם. זֶה לֹא עֲתִיד,
 אֲלֵא בְּזִכְוֹתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרֶךְ אֹתָם. וְסוּד גְּדוֹל שְׁנֵי
 בַּמָּקוֹם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ
 אֲלֵא לְהִשְׁמִיעַ פְּסוּק זֶה שְׁאֲמַרְתִּי מִלְּפָנַי שְׁאֲמַרְתִּי
 לְךָ שְׁחַתְוֹרָה נִקְרָאת זֶה. כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ה) זֶה סִינֵי
 מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה עַל יְדֵי
 מֹשֶׁה, (שְׁמוֹת לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, (שְׁמוֹת טו) זֶה אֱלֵי
 וְאַנְוָהוּ. הַתּוֹרָה הַזֹּאת יוֹרֶדֶת מִלְּפָנַי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
 וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מוֹקֵן וְגו'. וְלִכֵּן אֵינְךָ מוֹצֵא
 כְּמוֹתוֹ, וּכְשֵׁיחִיו בְּנִלּוֹת כָּל זְמַן הַחֲרָבָן
 הַזֶּה, יוֹדְקָנוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לְרַאֲוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה עַד
 שֶׁתֵּבֵא בָּהֶם רוּחַ אַחֲרָת.

מִמְּקוֹדֵם לָכֵן נִמְמָאוּ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים וְלֹא הָיוּ בְּדַרְכֵי
 הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁחִיו צְרִיכִים לְלַכֵּת, וַיִּשְׁבּוּ
 זְמַן רַב בֵּין נִבְרִים דוֹר אַחֲרֵי דוֹר וְלָמְדוּ מִדַּרְכֵיהֶם.
 כְּשֵׁיִשְׁבּוּ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה לְאַרְצָם, בְּתַחֲלָה לֹא יוּכְלוּ

לְרֵאוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה עַד שְׂיִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוּחוֹ לָהֶם.

רַבִּי תִיֵּיא פֶתַח, (יחזקאל לו) וְאֵת רוּחֵי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם.
וְאַחַר כֵּן, וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחִנִּי תִלְכוּ
וּמִשְׁפָּטֵי הַתְּשֻׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם. מֵאַחַר שְׂיִתֵּן רוּחוֹת
בְּכֶם וְגַם קִדְשָׁה, בְּדַרְכֵי תִלְכוּ וְתִתְהַלְכוּ.

לֹא יוּכַל לְרֵאוֹת. רַבִּי אֲבָא פֶתַח וְאָמַר, (משלי יז)
בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנֹו בְּעֵב מִלְּקוֹשׁ.
בְּשִׁיקְבָלוֹ פְּנֵי שְׂכִינָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וַיִּתְעַפְּקוּ בְּאוֹתָן מְרַבָּבוֹת שְׂמֵחַן חַיּוֹת הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאֵה, לֹא תִמְצָא בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ בְּכֶלֶם
לְשׁוֹן אֵלָא לְאַנְשֵׁים, (תהלים עא) גַּם לְשׁוֹנֵי
כָּל הַיּוֹם תִּתְהַנֶּה צְדֻקָתְךָ. וְלֹא תִמְצָא
בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ בַּקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשׁוֹם
כֵּן יָשׁוּבוּ לְאַרְצָם וַיִּתֵּן בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רוּחַ חֲכָמָה, לְשׁוֹנָם תִּתְהַיֶּה תְּמִיד. (עד כאן

אינו מן הזוהר)

וַיְחִי יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי חֲזִיא פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה ס)
 וְעַמּוּד בְּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְגו'.
 אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל אַמּוֹת עוֹבְדֵי עַבֹּדֶת
 בּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת, שְׁהַקְדוּשׁ פְּרוּף הוּא קָרָא אוֹתָם
 צַדִּיקִים לְהוֹרִישׁ לָהֶם יְרֻשַׁת עוֹלָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא,
 לְהַתְעַנֵּג בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (ישעיה נח) אִז
 תִּתְעַנֵּג עַל ה'. מָה הַטַּעַם? בְּגִלּוֹל שְׁנֵדִבְקוּם בְּגוֹף
 שֶׁל הַמַּלְאָךְ, שְׂפָתוֹב (דברים ה) וְאַתֶּם תִּדְבְּקוּם בְּה'
 אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר, וְעַמּוּד בְּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם
 יִירָשׁוּ אֶרֶץ, פְּסוּק זֶה הוּא סוּד עֲלִיוֹן בֵּין
 קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, שְׁתַּרִּי בְּסוּד הָאֲנָדָה שָׁנָה רַבִּי שְׂמַעוֹן
 שִׁירְשַׁת תִּירְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ אֶרֶץ, אִין מִי
 שִׁירְשׁ אוֹתוֹ פְּרַט לְאוֹתוֹ שְׂנַקְרָא צַדִּיק. [שֶׁל הָאֶרֶץ
 הַזֹּאת, אִין מִי שִׁירְשׁ אוֹתָהּ פְּרַט לְאוֹתוֹ שְׂנַקְרָא צַדִּיק, שְׁתַּרִּי הַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ אֶת
 הַנְּבִירָה וְדַאי] שְׁתַּרִּי הַנְּבִירָה נְדַבְּקַת בּוֹ לְהַתְפַּשֵּׁם,
 וְהַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ וְדַאי אֶת הַנְּבִירָה הַזֹּאת.

אֵף כָּאֵן, בְּחִיבוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל אָמַר וְעַמּוֹ בְּלָם צַדִּיקִים. וְלִכְּן
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, רְאוּיִים לִירֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה. מָה
 הַטַּעַם נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וּמָה הַטַּעַם יוֹרְשִׁים אֶת
 הַגְּבִירָה? מִשּׁוֹם שְׁנַמּוּלוֹ, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינוּ, כֹּל מִי
 שְׁנַמּוּל וְנִכְנַם [בְּבְרִית הַקְּדֹשׁ וְנִכְנַם בְּזוֹ] בִּירֵשָׁה זֶה וְשָׁמַר
 אֶת הַבְּרִית הַזֹּה, נִכְנַם וְנִדְבַק בְּגוֹף הַמַּלְאָךְ וְנִכְנַם
 בְּצַדִּיק זֶה, וְלִכְּן נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וְעַל כֵּן לְעוֹלָם
 יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אִיזוֹ אֶרֶץ? זֶה אֶרֶץ הַחַיִּים.

חֲזֹר וְאָמַר, נִצַּר מִטַּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר. נִצַּר
 מִטַּעֵי - עֲנָף מֵאוֹתָם עֲנָפִים שְׁנַטַּע הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב (כְּרֵאשִׁית ב)
 וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים נֶזֶן בְּעֵדֶן מִקְדָּם, וְאֶרֶץ זֶה הִיא אֶחָד
 מֵהֶם, וּמִשּׁוֹם כֵּן נִצַּר מִטַּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר.
 דְּבָר אַחֵר וְעַמּוֹ בְּלָם צַדִּיקִים - זֶה יַעֲקֹב וּבְנָיו
 שִׁיבְדוּ מִצְרַיִמָּה בֵּין עַם קָשִׁי עֲרָף, וְנִמְצְאוּ
 בְּלָם צַדִּיקִים, וְלִכְּן כְּתוּב לְעוֹלָם (דף רטז ע"ב) יִירָשׁוּ
 אֶרֶץ, שְׁמִשָּׁם עָלוּ לְרֵשֶׁת אֶת הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. לָמָּה פָּרָשָׁה זוֹ סְתוּמָּה?
 רַבֵּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעַח שְׁמַת יַעֲקֹב, נִסְתָּמוּ
 עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רַבֵּי יְהוּדָה אָמַר, שָׂאוּ יָרְדוּ
 לְגַלּוֹת וְהִשְׁתַּעֲבְדוּ בָהֶם.

רַבֵּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַה פְּתוּב לְמַעְלָה? וַיֵּשֶׁב
 יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גִּזְשָׁן וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ
 וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד, וְכֹתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב, שְׂלֵא רָאוּי
 לְהַפְרִיד בֵּינָם זֶה לָזֶה. מַה הֵם עוֹמְדִים בְּתַפְנוּקִים
 שֶׁל מְלָכִים וּמְקַבְּלִים לְעַצְמָם עֲנָג וְכִסּוּפִים, אַף
 יַעֲקֹב גַּם עוֹמֵד בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים בְּעֲנָג וְכִסּוּף
 לְעַצְמוֹ, לֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה.

וְכֵאֵן נִקְרָא וַיְחִי, שְׁתֵּרֵי כָּל יָמָיו לֹא נִקְרָא וַיְחִי,
 מִשּׁוּם שֶׁכָּל יָמָיו הָיוּ בְּצַעַר, בְּצַעַר נִמְצְאוּ,
 פְּתוּב עָלָיו (איו"ב ג) לֹא שְׁלוֹתָי וְלֹא שְׁקִטָּתִי וְלֹא
 נִחְתִּי וַיִּבֵּא רִגְזוֹ. אַחַר שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם נִקְרָא וַיְחִי.
 רָאָה אֶת בְּנֵי מִלְּוֵה, רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי צַדִּיקִים
 וּבְכָלם בְּתַפְנוּקֵי וְתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹשֵׁב
 בֵּינֵיהֶם בֵּינָם טוֹב שֶׁשׁוֹקֵט עַל שְׁמֵרָיו, וְאִזּוֹ נִקְרָא

וַיְחִי יַעֲקֹב, וְלֹא הִפְרִיד בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד לְבֵין
וַיְחִי יַעֲקֹב, וְכֹךְ רָאוּי.

שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. מָה הַטַּעַם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה?
אֵלֶּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל יְמֵי יַעֲקֹב הָיוּ
בְּצַעַר. בְּצַעַר עֶבֶר אוֹתָם בְּהַתְחַלָּתָהּ. בֵּינוֹן שָׂרָאָה
אֶת יוֹסֵף וְהָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו, כְּשִׁיַּעֲקֹב מִסְתַּכֵּל
בְּיוֹסֵף, הָיָה נִשְׁלָם בְּנִפְשׁוֹ כְּאִלּוּ רָאָה אֶת אִמּוֹ שֶׁל
יוֹסֵף, שִׁיפָיו שֶׁל יוֹסֵף הוֹמָה לְיַפְיָהּ שֶׁל רָחֵל, וְהָיָה
מְדַמָּה בְּעֵצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עֶבֶר עָלָיו צַעַר בְּיָמָיו.

וּכְשִׁיּוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ הַתְּקִיָּם בּוֹ, לֹא שָׁלוּתִי
וְלֹא שְׁקֻמָּתִי וְלֹא נְחֻתִי וַיִּבֵּא רִגְוֹ, שְׁוֵה
הָיָה קִנְיָה לְיַעֲקֹב מִכָּל מַה שֶּׁעֶבֶר. וּבזְמַן שִׁיּוֹסֵף
נִפְרַד מִמֶּנּוּ מַה כָּתוּב? (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֵה וְגו'. וְכָל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא הָיָה
לוֹ צַעַר כְּזֶה, וְהָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שִׁבְעַ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מַה הַיְשִׁיבוּ לוֹ? (שם מז) וַיּוֹסֵף יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.
הָרִי לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אַחֲרוֹת בְּעֵנֵינוּגִים

וּתְפַנּוּקִים וְהִנָּאוֹת וְכַסּוּפִים. וְהוּא שְׂכַתוֹב וַיְחִי
 יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עָשָׂרָה שָׁנָה וְגו'. שְׁנֵינּוּ,
 שְׂכַל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נִמְצָאָה עִמוֹ, וְלָכֵן אֵלּוּ נִקְרְאוּ חַיִּים.

בֵּא רֵאָה, פְּתוּב וּתְחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאָה
 הָיָה שְׂבִתְחָלָה מִתָּה הִיָּתָה אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁלוֹ
 וְלֹא הָיָה מִתְכּוֹן לְקַבֵּל רוּחַ אַחֲרָת, שְׁהָרִי רוּחַ
 שְׁלִמְעָלָה לֹא שׁוֹרָה בְּרִיקָנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
 שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, וְלֹא בְּמָקוֹם
 חָסֵר, וְלֹא בְּמָקוֹם פְּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עָצוּב, אֶלָּא
 בְּמָקוֹם שְׁהִתְכּוֹן, בְּמָקוֹם שְׁמֻחָה, וְלָכֵן כָּכָל אוֹתָן
 שָׁנִים שְׁיִוְסֹף נִפְרַד מֵאֲבִיו וַיַּעֲקֹב הָיָה עָצוּב, לֹא
 שְׂרָתָה בּוֹ שְׁכִינָה.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אֲבָא, פְּתוּב
 (תהלים ק) עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֵּאוּ לְפָנָיו
 בְּרִנָּה. לְהוֹצִיא, שְׁאִין עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶלָּא מִתּוֹךְ חֲדוּת. שְׁאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִין שְׁכִינָה
 שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עָצוּבוֹת, שְׂכַתוֹב (מלכים ב ג) וְעָתָה קָחוּ

לִי מִנְגֵן וְהָיָה כְּנִגֵן הַמִּנְגֵן. מִנְגֵן מִנְגֵן שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
 לְשֵׁם מָה? כִּדְרֵי לְעוֹרֵר רוּחַ מְשָׁלְמוֹת הַכֹּל, שֶׁהוּא
 רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, שָׁם שְׁנֵינּוּ, הַכֹּל נִמְצָא מֵאַרְבָּעָה
 צְדָדִים, וְכֹל הַשָּׂרָשִׁים שֶׁל הָעֲלִיּוֹנִים
 וְהַתְּחִתּוֹנִים בָּהֶם אֲחוּזִים. וְשְׁנֵינּוּ, זֶה נִכְנָס וְזֶה
 יוֹצֵא, זֶה סֵתוּם וְזֶה מְפָרֵשׁ, אֲחוּזֵי אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְהֵם
 אֲבוֹת הַכֹּל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, (דברים י) רַק בְּאַבְתְּיךָ חָשַׁק ה'.
 כָּתוּב בְּאַבְתְּיךָ, מִמָּוֶשׁ שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁמַע
 שְׁכַתוֹב רַק - רַק מִמָּוֶשׁ, וּמֵאַלְפָה נִפְרָדִים וְנִאָּחֲזִים
 כָּל שְׂאֵר הָאַחֲרִים וְעוֹלָיִם הַשֵּׁם לְהַתְּעִיֵּר.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִן הַיּוֹם שֶׁהִתְעַלָּה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן מִהַמְּעָרָה, הִדְבָּרִים הִלְלוּ לֹא
 נִתְפָּסוּ מִן הַחֲבֵרִים וּבְסוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים הָיוּ
 מִסֵּתְכָלִים וּמִתְנַגְּלִים מִבִּינֵיהֶם, כְּאֵלוֹ שֶׁנִּתְּנוּ
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּהַר סִינֵי, אַחַר שְׁמֵת כָּתוּב (בראשית
 ה) וַיִּסְכְּרוּ מֵעֵינֹת (דף ריו ע"א) תְּהוֹם וְאַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם,

והיו החברים מרחשים דברים, ולא מתקיימים
בהם.

שיום אחד היה יושב רבי יהודה על פתחה של
מבנה וראה שני גמלים שמעלים בגדי
צמר מעל הכתפים. נפל המשא של בגדי הצמר,
ובאו צפרים, ועד שלא הגיעו עליהם, התבקעו.

אחר כך באו כמה צפרים, והיו הולכים
אחריהם, ושחו [וורקו] אותם בסלע, ולא
התבקעו, והיו צוחים להם ולא היו נפרדים.
שמעו קול אחד עטרת העטרות שורה פחשכה
והפעלים פחויץ.

עד שהיה יושב, עבר איש אחד, השגיח בהם
ואמר, לא קים זה מה שכתוב (בראשית טו)
ויירד העיט על הפגרים וישב אתם אברם. אמר
רבי יהודה, ודרי עשינו ולא התפרדו. החזיר
ראשו אותו האיש ואמר, עדין לא מרט זה
ראשו של אדוניו ועדין לא הקריח את הגבירה.

רַץ אֶחָרָיו שְׁלֹשָׁה מִלִּין וְלֹא אָמַר לוֹ. חֲלֹשָׁה
 דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה.

יוֹם אֶחָד גִּרְדָּם תַּחַת עֵץ וְרָאָה בַּחֲלוּמוֹ אַרְבַּע
 בְּנָפִים מְתַקְנוֹת וְעוֹלָה עָלֵיהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן
 וְסֵפֶר תּוֹרָה עָמוּ, וְלֹא הִשְׁאִיר כָּל סְפָרֵי הַסּוּדוֹת
 הָעֲלִיּוֹנִים וְאַנְגְּדָה שְׁלֹא הָעֵלָה אוֹתָם עָמוּ, וְהָעֵלָה
 אוֹתָם [וְהָעֵלוּ אוֹתוֹ] לָרְקִיעַ, וְרָאָה שֶׁהוּא מִתְכַּסֶּה
 מִהָעִינִים וְלֹא הִתְנַלָּה.

כִּשְׁהִתְעוֹרֵר, אָמַר, וְדַאי מִשְׁמַת רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 הַחֲכָמָה הַסִּתְלָקָה מִן הָאָרֶץ. אוֹי
 לְדוֹר שֶׁהָאֶבֶן הַטּוֹבָה הַזֶּה, שֶׁהָיוּ גִרְאִים [מִתְאַחֲדִים]
 מִמֶּנָּה וְסוֹמְכִים עָלֶיהָ עֲלִיּוֹנִים וְתַחַת־וֹנִים,
 נֶאֱבָדָה מֵהֶם.

בָּא אֶל רַבִּי אֲבָא, סֵפֶר לוֹ. הֲרִים רַבִּי אֲבָא אֶת
 יָדָיו עַל רֵאשׁוֹ וּבָכָה וְאָמַר, רַבִּי שְׁמַעוֹן
 רַחֲמִים שְׁמוֹחֲנוֹת מִמֶּנּוּ מִן טוֹב כָּל יוֹם וְלוֹקְטִים
 אוֹתוֹ, כִּפְתוּב (במדבר יא) הַמְּמַעִיט אֶסֶף עֲשָׂרָה
 חֲמָרִים, וְעַכְשָׁיו הֲרַחֲמִים וְהִמְזַן הַסִּתְלָקוֹ וְלֹא נִשְׁאָר

מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם, פָּרַט לְמָה שְׂכָתוֹב (שמות מז) קח
צְנֻצָּנֹת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֵא הָעֶמֶר מִן וְהִנַּח
אוֹתוֹ לְפָנַי ה' לְמִשְׁמֶרֶת. וְאֵלֹו בְּהִתְנַלּוֹת לֹא
כָּתוּב אֲלֵא לְמִשְׁמֶרֶת, לְהִצְנָעָה. עֲכָשׁוּ מִי יִכּוֹל
לְנַלּוֹת סוּדוֹת וּמִי יֵדַע אוֹתָם.

לְחַשׁ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּלַחֲשׁ, [אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא] וַדַּאי
אוֹתוֹ אִישׁ שְׂרָאִיתָ הָיָה אֵלָיְהוּ, וְלֹא רָצָה
לְנַלּוֹת סוּדוֹת כִּדְרֵי שְׂתִדַּע אֶת שְׂבַחוֹ שֶׁל רַבִּי
שְׂמַעוֹן שְׁתִּיחַ בְּיָמָיו וַיִּכְכּוּ הַדּוֹר עֲלָיו. אָמַר לוֹ,
מִסְפִּיק לְבָבוֹת בְּכִיָּה עֲלָיו.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עֲלָיו, שְׁתִּירֵי גַפְנֵשׁ
עִמּוֹ בְּאֲדָרָא הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רַבִּי שְׂמַעוֹן
וּשְׂאָר הַחֲבָרִים. אָמַר לוֹ, אוֹי שְׁלֵא הִסְתַּלְקַתִּי
אוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם שְׁלֵשָׁה שְׁהִסְתַּלְקוּ, וְלֹא
לְרֵאוֹת דּוֹר זֶה, שְׁתִּירֵי מִתְּהַפֵּף.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, אָמַר לִי, כָּתוּב (שם כח) וְהֵם יִקְחוּ
אֶת הַזֶּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן וְאֶת
הַתּוֹלְעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ, וְאֵלֹו כֶּסֶף לֹא כָּתוּב,

וְהָרִי כְּתוּב זָהָב וְכֶסֶף? אָמַר לוֹ, וְהָרִי גַם נְחֹשֶׁת,
 שְׁכֶסֶף וְנְחֹשֶׁת הָיוּ בַּחֲשֹׁבוֹן, וְכֹאֵן לֹא. אֵלֶּא אִם
 לֹא שָׁנְלָה הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה בְּמִקוּמוֹ - לֹא
 הִצְטַרְכְּתִי לְגִלּוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה'!
 הִינּוּ שְׁכֶתוּב (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה'.
 בְּכִמָּה מִקוּמוֹת הִסְתַּכְּלְתִּי בְּכִלֵּי הַקֹּדֶשׁ הַלְלוּ,
 שְׁכֶתוּב (ויקרא טז) בְּגִדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכֶתוּב (שמות כח)
 וַעֲשׂוּ בְּגִדֵי קֹדֶשׁ. אִיזוֹ קֹדֶשׁה כָּאֵן? אֵלֶּא כֹּךְ
 שְׁנִינּוּ, קֹדֶשׁה הֵם בְּכָל מְקוֹם, וְכֶתוּב בְּגִדֵי קֹדֶשׁ
 הֵם. וַעֲשִׂיתָ בְּגִדֵי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה.

שְׁלִמְדָנוּ, כִּיֵּן גְדוֹל לְמַעְלָה, כִּיֵּן גְדוֹל לְמַטָּה.
 לְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַעְלָה, וְלְבוּשֵׁי כְבוֹד
 לְמַטָּה. וּמָה שְׁלֹא אָמַר כֶּסֶף וְנְחֹשֶׁת, לְמִקוֹם
 אַחֵר הֵם הַתְּעֵלוּ, שְׁכֶתוּב (שם כז) כָּל עַמּוּדֵי הַחֲצַר
 סָבִיב מִחֲשָׁקִים כֶּסֶף וְגו', וְכֶתוּב וְאֲדַנִּיָּהֵם
 נְחֹשֶׁת, שְׁהֵם כְּלִים לְשִׁמוּשׁ שְׁחֵמְשָׁכֵן יִשְׁתַּמֵּשׁ
 בָּהֶם.

אֲבָל כָּאֵן בְּלִבּוֹשֵׁי כְבוֹד הָאֱלֹהִים לֹא צָרִיךְ
 לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחֵר, פְּרָט לִכְהֵן
 הַגְּדוֹל שֶׁשָּׂמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֵאשׁוֹ, שְׂפָתוֹב (שם)
 וְעִשִׂיתָ בְּגִדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחָיִךְ לְכְבוֹד
 וּלְתִפְאֵרֶת, שְׂבָאוֹתָם לְבוֹשִׁים הוּא דוֹמָה לְגִזּוֹן
 שְׁלִמְעֵלָה.

השלמה מההשמטות (סימן נ"ב)

לִי הַפֶּסֶף וְלִי תְּהֵב. מַה זֶה לִי הַפֶּסֶף וְלִי תְּהֵב?
 מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר דוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי
 אוֹצְרוֹת, אֶחָד שֶׁל פֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, שָׁם שֶׁל
 פֶּסֶף בִּימִינוֹ, וְשֶׁל זָהָב בְּשִׂמְאֵלוֹ. אָמַר, זֶה יִהְיֶה
 מְזוּמָן וְקָל לְהוֹצֵאתָ. וְעוֹשֶׂה דְבָרָיו בְּנִחַת, וְהוּא
 יִהְיֶה דָבָק עִם הָעֲנִיִּים וּמְנַהִיגֵם בְּנִחַת, כְּאוֹתָהּ
 שֶׁאֲמַרְנוּ יְמִינֶךָ ה' נִאֲדָרֵי בְּכַח.

וְאִם שָׂמַח אָדָם בְּחֶלְקוֹ - טוֹב, וְאִם לָאוּ - יְמִינֶךָ
 ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מַה זֶה יְמִינֶךָ ה' תִּרְעֵץ
 אוֹיֵב? אָמַר לוֹ, זֶה תְּהֵב, שְׂפָתוֹב לִי הַפֶּסֶף וְלִי
 תְּהֵב. וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוֹ זָהָב? שָׁבוּ כְּלוּלוֹת שְׁלֵשׁ

מדות. הו' - שבע מדות, הה' - חמש אחרות
 אחרונות [אחרונה], הב' - חכמה ובינה. ונקראת
 נשמה זו על שם אצילות, חמש ספירות אחרונות,
 וחמש שמות לנשמה [גר"ן ח"י חסימן - נפש רוח נשמה תיה
 יחידה] - רוח תיה יחידה נשמה נפש.

מה מעשהו? כפיא היא ה', לו', שפתוב פי גבה
 מעל גבה שמר וגבהים עליהם, וב' היא
 קיומם, כמו שנאמר בבראשית. ומה מעשהו פאן?
 משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה לו פת טובה
 ונעימה ושלמה ונאה, והשיאה לבן מלך,
 והלבישה ועטרה וקשטה, ונתנה לו עם ממון רב.
 אמר, אפשר למלך זה לשבת חוץ מביתו? אמרת
 לא. אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה? אמרת
 לא. הא ביצר? שם חלון בינו לבינה, וכל שעה
 שצריכה הפת לאביה או האב לבתו, מתחברים
 יחד בחלון. והו שפתוב כל כבודה בת מלך פנימה
 ממשפצות זהב לבושה (ע"ב). [וכתוב] [וניהם פסוק]
 ואדניהם נחשת, שהם כלי שמוש שהמשכן
 ישמש בהם.

אֲבָל כָּאֵן בְּלְבוּשֵׁי הַכְּבוֹד הִלְלוּ לֹא צָרִיךְ
 לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אִישׁ אַחַר פְּרֹט כֵּהֵן [מִהִכְהֵן]
 הַגְּדוֹל, שְׁשֻׁמָּן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֵאשׁוֹ, שְׁכַתוֹב
 [וְעִשִׂיתָ] בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחֱיָךְ לְכְבוֹד וּלְתִפְאֵרֶת,
 בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוֹמָה לְגִזָּן עֲלִיּוֹן: ע"ב מִהַשְׁמָטוֹת

לְמַדְנֹו, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוֹת. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, אֵוִי לְעוֹלָם, שְׁחֲרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא
 רוֹאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא ^(דף ריו ע"ב) יוֹדְעִים, שְׁחֲרֵי כָּל
 יוֹם וַיּוֹם קוֹל הַכְּרוֹז נִשְׁמָע בְּמֵאֲתָיִם חֲמִשִּׁים
 עוֹלָמוֹת.

שְׁנֵינֹו, עוֹלָם אַחַד נוֹדַע לְמַעְלָה, וּכְשֶׁהַכְּרוֹז יוֹצֵא,
 אוֹתוֹ הָעוֹלָם מוֹדְעוֹעַ וּמִתְחַלְחֵל יוֹצֵאוֹת
 שְׁתֵּי צַפְרִים שְׁעוֹלוֹת מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁמֹדוֹרָם
 תַּחַת הָעֵץ שָׁבוּ מֵרֵאֵה הַחַיִּים וְהַמּוֹת.

יוֹצֵאת צַפּוֹר אַחַת לְצַד דְּרוֹם, וְצַפּוֹר אַחַת לְצַד
 צַפּוֹן, וְצַפּוֹר אַחַת בְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם, וְאַחַת
 בְּשִׁנְחֶשֶׁךְ הַיּוֹם, וְכָל אַחַת וְאַחַת קוֹרֵאת וּמְכַרְיָה
 מֵה שְׁשׁוֹמְעִים מֵאוֹתוֹ כְּרוֹזוֹ.

אַחַר כֵּן רוּצוֹת לְהַתְעֵלוֹת לְמִקְוָם, וְנִשְׁמָטוֹת
 רַגְלֵיהֶן בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְנִלְכְּדוֹת בְּתוֹכָהּ
 עַד שֶׁנִּחְלַק הַלֵּילָה. וְכִשְׁנִחְלַק הַלֵּילָה, הַכְּרוֹז
 קוֹרֵא: (קהלת ט) וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפֶּח פָּהֶם יוֹקְשִׁים
 בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּלְכְּדוֹת רַגְלֵי בְּנֵי
 הָאָדָם וַיָּמִיו מִתְקַרְבִּים, אוֹתוֹ יוֹם נִקְרָא
 יוֹם ה' לְהָשִׁיב רוּחוֹ אֵלָיו. שְׁנִינּוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 פּוֹקֵד אוֹתוֹ הַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ עַל רוּחוֹ, וּמִיָּחוּ?
 שְׁפָתוֹב (תהלים ז) יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה.
 וְהִיא כֶּתֶר שֶׁל שְׁבִיעֵי שֶׁל הַכֹּל.

וְאִם מֵצֵד הַגְּבוּרָה הוּא בָּא - כְּתוּב וְאִם בְּגִבוּרוֹת
 שְׁמַנִּים שָׁנָה, שְׁפָתֵי הַגְּבוּרָה הוּא הָרִי
 שְׁמִינִי. מִכָּאן וְהִלָּא אֵין מָקוֹם לְהַמְשֵׁךְ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וְרַחֲבֵם עֵמֶל וְאָוֶן. בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה יְסוֹד,
 הַכְּנִיז לֹא עוֹמֵד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים, בְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ

אֵלָיו וְלִשְׂאֵב אֹתָהּ רוּחַ לְתוֹכוֹ. שְׁשָׁנֵינוּ, בְּשָׁעָה
שְׂרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ,
אִם רוּחַ זוֹ הֵיא שְׁל צְדִיק, מַה בְּתוֹב? (קהלת יב)
וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה.

וְאִם לֹא נִמְצָא צְדִיק, אִזִּי לְאוֹתָהּ רוּחַ שְׁצָרִיכָה
לְרַחֵץ בְּאֵשׁ שְׂדוּלָקֶת וּלְהַתְקַן כְּדִי לְהִשְׁאֵב
לְגוֹף הַמְּלָךְ. וְאִם לֹא נִתְקַנְתָּ, אִזִּי לְאוֹתָהּ רוּחַ
שְׂמַתְגִּלְגִּלָּת בְּאֶבֶן בְּכַף הַקַּלַּע, שְׂכַתוֹב (שְׂמוּאֵל א כה)
וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידָּה יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלַּע. שְׁשָׁנֵינוּ,
אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכָה, כַּמָּה טוֹבוֹת גְּנוּזִים לָהּ
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שְׂכַתוֹב (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָה אֱלֹהִים
זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְבֵּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשִׂמְתְּקָרְבִים יָמֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ,
שְׁלֹשִׁים יוֹם מִכְרִיזִים עָלָיו בְּעוֹלָם, וְאִפְלוּ
צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם מִכְרִיזִים עָלָיו. וְאִם צְדִיק הוּא,
שְׁלֹשִׁים יוֹם מִכְרִיזִים עָלָיו בֵּין הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן.
שְׁשָׁנֵינוּ, כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יָמִים נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת
מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה, וְעוֹלָה וְרוּאָה אֶת

מְקוֹמָהּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא
 מִשְׁנִיחַ וְלֹא שׁוֹלֵט בְּנִשְׁמָתוֹ כָּל אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יוֹם
 כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שְׁפָתוֹב (קהלת ח) אֵין אָדָם שְׁלֵיט
 בְּרוּחַ לְכֹלֵל אֶת הָרוּחַ וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 מִכְּשֶׁמֶת חֵילִים אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יוֹם, צֶלֶם הָאָדָם
 נִחְשָׁה, וְהַדְמוּת שֶׁנִּרְאִית בְּאָרֶץ נִמְנַעַת.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל פֶּתַחוֹ שֶׁל רַבִּי
 יְהוּדָה וְהָיָה עֵצוֹב. יָצָא רַבִּי יְהוּדָה וּמָצָא
 אוֹתוֹ בַּשַּׁעַר שָׁלוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעֵצוֹב. אָמַר לוֹ, מַה
 יוֹם זֶה מִשָּׂאָר יָמִים?

אָמַר לוֹ, בָּאתִי אֵלֶיךָ לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ שְׁלֵשָׁה דְבָרִים.
 אֶחָד - שֶׁבֹאֲשֶׁר תֹּאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה וְתוֹזְבִיר
 מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁאֵנִי אֹמְרָתִי, שֶׁתֹּאמַר אוֹתָם
 בְּשָׁמַי, כִּדִּי לְהוֹזְבִיר אֶת שָׁמַי. וְאֶחָד - שֶׁתּוֹזֵכָה אֶת
 יוֹסֵף בְּנֵי בַתּוֹרָה. וְאֶחָד - שֶׁתִּלְוֶה לְקַבְּרֵי כָּל שְׁבַעַת
 הַיָּמִים וְתִבְקֵשׁ בְּקִשְׁתֶּךָ עָלַי.

אָמַר לוֹ, מִנֵּיִן לָךְ? אָמַר לוֹ, הֵרִי נִשְׁמָתִי
 מִסֶּתְלָקָת מִמֵּנִי בְּכֹל לַיְלָה, וְלֹא מֵאִירָה לִי

בְּחֵלוֹם כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה בְּתַחֲלָה. וְעוֹד, שֶׁכֵּאֲשֶׁר אָנִי
 מִתְפַּלֵּל וּמְנַיֵעַ לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אָנִי מִשְׁנִיחַ בְּצִלְמֵי
 שֶׁבְּכַתֵּל וְלֹא רֹאֶה אוֹתוֹ, וְאִמְרָתִי, הוֹאִיל וְהַצֵּלֶם
 הָעֶבֶר וְלֹא נִרְאָה, שְׁהָרֵי הַכְּרוֹז יוֹצֵא וּמִכְרִיז,
 שֶׁכַּתּוֹב (תהלים לט) אֵף בְּצִלְמֵי יְתַחֲלֶף אִישׁ - כָּל זְמַן
 שֶׁצִּלְמֵי הָאָדָם לֹא יַעֲבֹר מִפְּנֵי, יְתַחֲלֶף אִישׁ וְרוּחוֹ
 עוֹמֶדֶת בְּתוֹכוֹ. בְּשֶׁהָעֶבֶר צִלְמֵי הָאָדָם וְלֹא נִרְאָה,
 אִזּוֹ הוּא מְעַבֵּר מִהָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, וּמִכָּאֵן, שֶׁכַּתּוֹב (איוב ה) כִּי צֵל יִמִּינֵי
 עָלֵי אָרֶץ. אָמַר לוֹ, כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ
 שֶׁאַתָּה רוֹצֵה שְׁאֵנִי אֶעֱשֶׂה, אֲכַל אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, ^{דף}
 שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם תִּבְרַר אֶת מְקוֹמִי אֶצְלֶךָ כְּמוֹ ^{ריח ע"א}
 שֶׁהֵייתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּכַה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר,
 בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ שְׁלֵא תִפְרַד מִפְּנֵי כָּל הַיָּמִים הַלְלוּ.
 הִלְכוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מְצִאוּהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵם
 בַּתּוֹרָה. וְקָם עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה אֶת
 רַבִּי יִצְחָק, וְרָאָה אֶת מַלְאָךְ הַמַּוֶּתֶת שָׂרֵץ לְפָנָיו
 וְרוֹקֵד לְפָנָיו. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָחַז בְּיַד רַבִּי

יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזְרֵי שְׁמֵי שְׁרָגִיל לְהַכְנִים - יִכְנִים,
וְכִי שְׁלֵא רָגִיל לְהַכְנִים - לֹא יִכְנִים. נִכְנָסוּ רַבֵּי
יִצְחָק וְרַבֵּי יְהוּדָה, קָשָׁר אֶת מִלְאָךְ הַמָּוֶת בַּחוּץ.

הַתְּבוּנָן רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְרָאָה שְׁעַד עֲכָשׁוּ מָרָם
הַגִּיעַ זְמַן, שְׁחֲרֵי עַד שְׁמִנָּה שְׁעוֹת שֶׁל
הַיּוֹם הָיָה זְמַן. הוֹשִׁיבוּ לְפָנָי רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְהָיָה
מִלְמַדוֹ בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן לְרַבֵּי אֶלְעָזָר
בְּנוֹ, שֵׁב עַל הַפֶּתַח, וּמָה [וּמִי] שְׁתִּרְאֶה אֵל תְּדַבֵּר
עִמּוֹ. אִם יִרְצֶה לְהַכְנִים לְכָאן, תִּשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ
שְׁבוּעָה שְׁלֵא יִכְנִים.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן לְרַבֵּי יִצְחָק, רְאִיתָ אֶת דְּמוֹת
אֲבִיךָ הַיּוֹם אוֹ לֹא? שְׁחֲרֵי שְׁנֵינוּ, בְּשַׁעָה
שְׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אָבִיו וּקְרוֹבָיו
נִמְצְאִים שָׁם, וְרוֹאֶה אוֹתָם וְנוֹדַע לָהֶם, וְכֹל
אוֹתָם שְׁיִתְּיָה מְדוּרוֹ עִמָּם שְׁפֹאוֹתוֹ עוֹלָם בְּדַרְגָּה
אַחַת, כֹּלָם מִתְּכַנְּסִים וְנִמְצְאִים עִמּוֹ, וְהוֹלְכִים
עִם נְשַׁמָּתוֹ עַד הַמָּקוֹם שֶׁתִּשְׁרָה בְּמִקוּמָהּ. אָמַר,
עַד עֲכָשׁוּ לֹא רְאִיתִי.

בין כֹּהֵן קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 נוֹדַע רַבִּי יִצְחָק אֶצְלָנוּ, וְהוּא מֵאוֹתָן שְׁבַע
 עֵינַיִם שֶׁל כָּאֵן. הֲרִי אֲחֻזְתִּי אוֹתוֹ וְתַן לִי. יָצָא
 קוֹל וְאָמַר: כִּסֵּא אֲדוֹנָנוּ קָרְבָה כְּכַנְפֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, הֲרִי הוּא שְׁלֶךְ וְעַמְּךָ יָבֵא בְזִמְן שְׁתַּכְּנֶם
 לְשָׂרוֹת כְּכֶסֶף. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי.

בין כֹּהֵן רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה מִסְתַּלֵּק מִלְאֲדָה
 הַמּוֹת, וְאָמַר, אֵינִי גֹזֵר דִּין בְּמָקוֹם שְׁמַעוֹן
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי
 אֶלְעָזָר בְּנוֹ, תַכְּנִם לְכָאֵן וְאַחֲזוּ בְּרַבִּי יִצְחָק, שֶׁהֲרִי
 רֵאִיתִי בּוֹ שֶׁהוּא פּוֹחֵד. נִכְנְסִים רַבִּי אֶלְעָזָר וְאַחֲזוּ
 בּוֹ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִחְזִיר פָּנָיו וְלָמַד תּוֹרָה.

נִרְדַּם רַבִּי יִצְחָק וְרָאָה אֶת אֲבִיו. אָמַר לוֹ, בְּנִי,
 אֲשֶׁרִי חֲלָקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
 שֶׁהֲרִי בֵּין הָעֲלִיִּים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁכַנְנִי עַד־ן נָתוּן
 עֵץ גְּדוֹל וְחֹזֵק בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהוּא רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאִי, שֶׁהֲרִי הוּא אוֹחֲזוֹ אוֹתְךָ
 בְּעַנְפָיו. אֲשֶׁרִי חֲלָקְךָ בְּנִי.

אָמַר לוֹ, אָבֵא, וּמָה אֲנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה
 יָמִים הָיוּ שָׁכְסוּ אֶת חֲדָר מִשְׁכַּבְךָ, וְתִקְנוּ
 לָךְ חֲלוֹנוֹת פְּתוּחִים לְהָאִיר לָךְ מֵאֲרַבְּעַת צַדֵּי
 הָעוֹלָם, וְאֲנִי רְאִיתִי מְקוֹמְךָ וְשָׂמַחְתִּי, שְׂאִמְרָתִי
 אֲשָׁרִי חִלְקְךָ בְּנִי, מִחוּץ לָזֶה שְׁעָר עֲבָשׁוּ לֹא זָכָה
 בְּנֶךָ בַּתוֹרָה.

וְחֲרִי עֲבָשׁוּ הָיוּ עֲתִידִים לָבֵא אֵלֶיךָ שְׁנַיִם עָשָׂר
 צַדִּיקִים מִהַחֲבָרִים, וְעַד שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים
 הַתְּעוֹרָר קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: מִי הֵם הַחֲבָרִים
 [הַשְּׂבִילִים] שְׁעוֹמְדִים כָּאֵן? הַתְּעַטְרוּ בַּשְּׂבִיל רַבִּי
 שְׂמֵעוֹן, בְּקִשָּׁה בְּקִשׁ וּנְתַנָּה לוֹ.

וְלֹא זֶה לְבִדּוֹ, שֶׁחֲרִי שְׂבָעִים מְקוֹמוֹת מִתְּעַטְרוּ
 כָּאֵן בַּשְּׂבִילוֹ, וּבְכָל מְקוֹם וּמְקוֹם פְּתוּחִים
 פְּתָחִים לְשְׂבָעִים עוֹלָמוֹת, וְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם
 נִפְתָּח לְשְׂבָעִים רָצִים, וְכָל רֵץ וְרֵץ נִפְתָּח
 לְשְׂבָעִים פְּתָרִים עֲלִיוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְתָּחוּ דְרָכִים
 לְעֵתִיק, נִסְפָּר הַכֹּל, לְרֵאוֹת בְּאוֹתָהּ נְעִימוֹת
 עֲלִיוֹנָה שְׂמֵאִירָה וּמְתַנָּה לְכֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים

(פ) לַחֲזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. מַה זֶה
 וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ? חֲנִינוּ שְׂפָתַי (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי
 נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לוֹ, אָבֵא, בְּמָה זְמַן נָתַנּוּ לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה?
 אָמַר לוֹ, אֵינִי רְשׁוּת וְלֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם,
 אֲבָל בְּהִלּוּלָא הַגְּדוּלָּה שֶׁל רַבִּי שְׂמַעוֹן תְּהִיָּה
 עוֹרֵךְ שְׁלֹחֲנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
 צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׂעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם
 חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמִיחַת לְבוֹ.

בֵּינֵן כֶּךָ הִתְעוֹרַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָיָה צוֹחֵק וּפְנִי
 מְאִירִים. רָאָה רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו.
 אָמַר לוֹ, דְּבַר חֲדָשׁ שְׂמַעְתָּ? אָמַר לוֹ, וַדָּאִי. אָמַר
 לוֹ. הִשְׁתַּטַּח לְפָנַי רַבִּי שְׂמַעוֹן.

לְמַדְנּוּ, מֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה ^(דף ריח ע"ב) רַבִּי יִצְחָק אוֹחֵז
 אֶת בְּנוֹ בְּיָדוֹ וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה, וְלֹא
 הָיָה עוֹזֵב אוֹתוֹ. בְּשִׁהְיָה נִכְנָם לְפָנָי רַבִּי שְׂמַעוֹן,
 הוֹשִׁיב אֶת בְּנוֹ בַּחוּץ, וַיֵּשֶׁב לְפָנָי רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְהָיָה
 קוֹרֵא לְפָנָיו, (ישעיה לח) ה' עֲשָׂקָה לִי עַרְבֵנִי.

לְמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ יוֹם תִּקְיָה וּמִפְחִיד שֶׁל הָאָדָם,
 בְּשִׁמְנֵיץ וּמְנוֹ לְהִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם,
 אֲרַבְעַת צַדִּי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין חֲקֻשָּׁה,
 וּמִתְעוֹרְרֵי דִינִים מֵאֲרַבְעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְאֲרַבְעָה
 קְשָׁרִים נִיֻּצִים, וְקַטְמָה נִמְצָאת בִּינֵיהֶם, וְרוֹצִים
 לְהַפְרִיד כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ.

הַפְּרוֹז יוֹצֵא וּמְכַרִּיז בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָע
 בְּמֵאֲתָיִם שְׁבָעִים עוֹלָמוֹת. אִם צַדִּיק הוּא
 - כָּל הָעוֹלָמוֹת שְׂמֵחִים בְּנִגְדּוֹ, וְאִם לֹא - אֵי
 לְאוֹתוֹ הָאִישׁ וּלְחֻלְקוֹ.

לְמַדְנוּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַפְּרוֹז מְכַרִּיז, אִזּוֹ יוֹצֵאת
 שְׁלֵהֶבֶת מֵצַד צְפוֹן, וְהוֹלֶכֶת וּבוֹעֶרֶת
 בְּנֶהַר דִּינּוֹר, וְנִפְרֶדֶת לְאֲרַבְעַת צַדִּי הָעוֹלָם,
 וְשׁוֹרֶפֶת אֶת נְשָׁמוֹת הָרָשָׁעִים. וַיּוֹצֵאת אוֹתָהּ
 שְׁלֵהֶבֶת וְעוֹלָה וַיּוֹרֶדֶת בְּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת
 מִנִּיעָה לְכַנְפֵי הַתְּרַנְגּוֹל הַשָּׁחַר, וּמִכָּה בְּכַנְפָיו
 וְקוֹרָא בְּפִתַח בֵּין הַשְּׁעָרִים.

פַּעַם רֵאשׁוֹנָה קוֹרֵא וְאוֹמֵר, (מלאכי ג) הִנֵּה הַיּוֹם בָּא
 בַּעַר כְּתָנוּר וְגו'. פַּעַם שְׁנֵיִתָּה קוֹרֵא וְאוֹמֵר,
 (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם
 מַה יַּעֲשֶׂה. וְאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹשֵׁב בֵּין אָדָם בְּמַעֲשָׂיו
 שְׂמֵעִידִים לְפָנָיו, וְהוּא מוֹדָה עֲלֵיהֶם. פַּעַם
 שְׁלִישִׁית, בְּשָׂרוּצִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת נְשָׁמָתוֹ,
 קוֹרֵא תִּתְרַנְּגוּל וְאוֹמֵר, (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶכֶךְ
 הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תִּתְרַנְּגוּל שְׁחַר לָמָּה יוֹצֵא? אָמַר לוֹ
 רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּאָרֶץ, הַכֹּל רָמוּז בְּחֻכְמָה, רַק שְׂפָנֵי אָדָם לֹא
 יוֹדְעִים. וְהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשָׂיֶךָ ה'
 בְּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִבְּיָנָהּ. וּמִשׁוֹם
 שְׂנַעֲשׂוּ בְּחֻכְמָה, בְּלֶם רָמוּזִים בְּחֻכְמָה.

וְחִתְרַנְּגוּל הַשְּׁחַר, שְׂנִינּוּ, אֵינן דִּין שׁוֹרָה אֵלָּא
 בְּמָקוֹם שְׁחוּא מִינּוּ, וְשְׁחַר בָּא מִצַּד
 הַדִּין. וְלִכֵּן בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה מִמָּשׁ, בְּשִׁמְתַּעוֹרְרַת
 רוּחַ שֶׁל צַד צָפוֹן, שְׁלֵחָתָה אַחַת יוֹצֵאת וּמִכָּה

תַּחַת בְּנֵי תַתְרַנְגוּל וְהוּא קוֹרָא. וְכָל שְׁבִן
בְּתַרְנְגוּל שָׁחַר, שְׁמַתְכוּן יוֹתֵר מֵאַחַר.

אֵף כֹּאן, בְּשַׁעַת שְׁדִין הָאָדָם יִתְעוֹרֵר, מִתְחִיל
וְקוֹרָא לוֹ, וְאִין מִי שִׁינְדַע בְּזוּהַ, פְּרַט לְאוֹתוֹ
אִישׁ שְׁשׁוֹכֵב. שְׁשִׁנְיָנוּ, בְּשַׁעַת שְׁהַאִישׁ שׁוֹכֵב וְהַדִּין
שְׁרוּי עָלָיו לְהוֹצִיא מִהָעוֹלָם הַזֶּה, מִתּוֹסְפֵת בּוֹ רוּחַ
עָלְיוֹנָה מַה שְּׁלֹא הָיָה בְיָמָיו, וְכִיּוֹן שְׁשׁוֹרָה עָלָיו
וְנִדְבָקָת בּוֹ, רוּאָה מַה שְּׁלֹא זָכָה בְיָמָיו, מִשׁוּם
שְׁהַתּוֹסְפָה בּוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ. וְכְשִׁמְתּוֹסְפֵת בּוֹ
וְרוּאָה, אָז יוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם)
תִּסְפַּף רוּחָם יִנְוְעוּן וְאֵל עֶפְרָם יִשׁוּכּוּן. אָז כְּתוּב
(שְׁמוֹת ל"ג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. בְּתִיבָהּ לֹא זוֹכִים,
בְּמִיתָתָם זוֹכִים.

לְמַדְנֵנוּ, בְּשַׁעַת שְׁאָדָם מֵת, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת
לְרֵאוֹת, וְרוּאָה אֲצִלוֹ קְרוּבֵיו וְחִבְרָיו
מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹדַע לָהֶם, וְכָלֶם חֲקוּקִים
בְּדַמְיוֹתֵיהֶם כְּמוֹ שְׁחִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם צְדִיק אוֹתוֹ
הָאִישׁ, כָּלֶם שְׁמַחִים לְפָנָיו וּמְקַדְיָמִים לוֹ שְׁלוֹם.

וְאִם אֵינּוּ צְדִיק, לֹא נִזְדַּעַם אֵלָיו. פָּרַט לְאוֹתָם
 הַרְשָׁעִים שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם בַּגִּיהֶנֶם,
 וּבְכֹלם עֲצוּבִים וּפּוֹתְחִים בְּנֵי וּמַסְיָמִים בְּנֵי, וּמְרִים
 עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם כְּמוֹ גֵץ שְׁעוֹלָה מֵהָאֵשׁ. אַף כִּי
 הוּא פּוֹתֵחַ וַי.

לְמַדְנּוּ, בְּשָׁעָה שִׁיּוּצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, הוֹלְכִים
 כָּל קְרוֹבָיו וְחֻבְרָיו שְׁבֹאוֹתוֹ עוֹלָם עִם
 נִשְׁמַתּוֹ, וּמְרִאִים לוֹ מְקוֹם הָעֶדוֹן וּמְקוֹם הָעֲנָשׁ. אִם
 הוּא צְדִיק, רוֹאֶה אֶת מְקוֹמוֹ, וְעוֹלָה וַיּוֹשֵׁב
 וּמִתְעַדֵּן בְּעֶדוֹן עֲלִיוֹן שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם אֵינּוּ
 צְדִיק, נִשְׁאַרְת אוֹתָהּ נִשְׁמָה בְּעוֹלָם הַיָּה עַד שְׁנִטְמָן
 הַגּוֹף בַּקְרָקַע. בֵּינּוֹן שְׁנִטְמָן, כִּפְּחָה שׁוֹמְרֵי תַחֲקִים
 אוֹחֲזִים בּוֹ עַד שְׁמַנִּיעַ לְדוּמָ"ה, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ
 בַּמְדוּר שְׁלוֹ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַנִּשְׁמָה
 הוֹלֶכֶת מֵהַבַּיִת לְקַבְרוֹ וּמִקַּבְרוֹ לַבַּיִת,
 וּמִתְאַבְּלֶת עֲלָיו (דף ריט ע"א) עַל הַגּוֹף, שְׁכַתוֹב (אויב יד) אָךְ

בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָכַל. הוֹלֵכֶת
וְיוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ, וְרוֹאֶה אֶת כָּלֶם עֲצוּבִים וְאֹבְלִים.
לְמַדְנֹו, אַחַר שִׁבְעָה יָמִים הַגּוֹף נִהְיָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה,
וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמִקוּמָהּ. נִכְנָסֶת לְמַעְרַת
הַמְכִּיפֶלֶת, רוֹאֶה מַה שֶׁרוֹאֶה, וְנִכְנָסֶת לְמִקוּם
שֶׁנִּכְנָסֶת, עַד שֶׁמְגִיעָה לְגֵן עֵדֶן, וּפּוֹנֵשֶׁת אֶת
הַכְּרוּבִים וְשִׁנִּינֹת הַחֶרֶב שֶׁבְּגֵן עֵדֶן שְׁלֵמֶטָה. אִם
צָדִיק הוּא שֶׁתְּכַנֵּם, נִכְנָסֶת.

שִׁנִּינֹו, אַרְבָּעָה עֶמּוּדִים זְמִינִים, וְדַמוֹת אַחַת שֶׁל
הַגּוֹף בִּידֵיהֶם, מִתְּלַבֶּשֶׁת בּוֹ בְּחֻדְרוֹ
וְיוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתוֹ מְדוּר שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלֵמֶטָה עַד זְמַן
שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ, אַחַר כֵּן הַכְּרוּז קוֹרֵא.

וְעַמּוּד שֶׁל שְׁלֵשָׁה גִּזְנִים מוֹדְמֵן, וְאוֹתוֹ הָעַמּוּד
נִקְרָא מְכוּז הַר צִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב (ישעיה ד) וּבָרָא
ה' עַל כָּל מְכוּז הַר צִיּוֹן וְעַל מְקַרְאָהּ עֲנֵן יוֹמָם
וְעֲשָׂן וְגו'. עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד לְפֶתַח שֶׁל צָדִק
שֶׁצִּיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בּוֹ.

אם זכה לעלות יותר - טוב חלקו וגורלו להדבק
 בתוך הגוף של המלך, ואם לא זכה לעלות
 יותר - פתוב (שם) והיה הנשאר בציון והנותר
 בירושלם קדוש יאמר לו. ואם זכה לעלות יותר
 - צדיק הוא, שזוכה לכבוד של המלך ולהתעיד
 בעדו עליון שלמעלה במקום שנקרא שמים,
 שפתוב (שם נח) אז התענג על ה'. על ה' דוקא.
 אשרי חלקו של מי שזוכה לחסד הנה, שפתוב
 (תהלים קח) כי גדל מעל שמים חסדך.

וכי על השמים הוא, ויהי פתוב (שם נו) כי גדל עד
 שמים חסדך? אמר רבי יוסי, יש חסד ויש
 חסד, חסד עליון וחסד תחתון. חסד עליון הוא
 מעל השמים, וחסד תחתון הוא שפתוב (ישעיה נה)
 חסדי דוד הנאמנים, ובאלה פתוב עד שמים.

למדנו, אמר רבי יצחק, פתוב (תהלים קיג) אם
 הפנים שמחה הללויה. האם תידועה.
 הפנים מי הם? אמר רבי שמעון, הרי שנינו שיש
 שני בנים לקדוש-ברוך-הוא, אחד זכר ואחד

נְקִיבָה. הַזְכֵּר נָתַן אוֹתוֹ לְיַעֲקֹב, שְׁפָתוֹב (שמות ד) בְּנִי
 בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוֹב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
 אֶתְפָּאֵר. כֵּת נָתַן לְאַבְרָהָם, שְׁפָתוֹב (בראשית כד) וְח'
 בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם כָּל. כֵּת הִיִּתָּה לוֹ לְאַבְרָהָם,
 וּבְכָל שְׁמָה.

וְהָאֵם רוֹכְצֵת עֲלֵיהֶם, שְׁמִינִיקָה אוֹתָם, וְעַל זֶה
 כָּתוֹב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְשָׁנִינוּ,
 אֵל יִרְבֶּה הָאָדָם חֲמָאֵיו לְמַטָּה, כִּדִּי שְׁתַּסְתַּלַּק
 הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים, וְכָתוֹב (ויקרא יח) אִמָּךְ הוּא לֹא
 תִגְלַח עֲרוֹתָהּ. אוֹי לְמִי שְׁמִנְלָה עֲרוֹתָהּ.

וּבְשֵׁשֶׁבַע בְּנֵי הָעוֹלָם וּמַרְבִּים בְּזִכְיֹת לְפָנֵי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָאֵם שָׁבָה
 וּמְכַסֶּה עַל הַבָּנִים, אִזּוֹ זֶה נִקְרָא תְשׁוּבָה. מַה זֶה
 תְשׁוּבָה? זֶה תְשׁוּבָה שֶׁל הָאֵם שְׁשָׁבָה בְּקִיּוּמָהּ, וְאִזּוֹ
 כָּתוֹב אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה. אִם הַבָּנִים וְדָאֵי. וְלִכֵּן
 לֹא יִפְטַר הָאָדָם מִפְרִיָּה וּרְבִיָּה עַד שְׁמוּלִיד בֵּין
 וּבֵת.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים כו) לַחֲזוֹת
 בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. תִּשׁוּקַת
 הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת אֶת זֶה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ עַל ה'?
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אַחֵד, מִשְׁמַע שְׁכַתוּב נַעַם
 ה', שָׂבֵא מִתְּעַתִּיק הַקְּדוֹשׁ לְשָׁמַיִם הַזֶּה, וְתִשׁוּקַת
 הַצְּדִיקִים כָּךְ הִיא וְדַאי. וְכַתוּב עַל הַשָּׁמַיִם, אִזּו
 תִּתְעַנֵּג עַל ה'. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שָׁל מִי שְׁזוֹכָה. וְדַאי
 מְעַטִּים הֵם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב (שיר א) בְּנֵי אֲמִי
 נִחְרוּ בִי שָׁמַנִּי נִמְרָה אֶת הַכְּרָמִים. בְּנֵי
 אֲמִי, כָּמוֹ שְׁכַתוּב (איכה ב) הַשְּׁלִיף מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ.
 שְׁכַשְׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲרִיב בֵּיתוֹ
 שְׁלֵמֶטָה וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים, הָעֶבֶר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַפְּנֵנו אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת,
 וְהַתְּרַחֵקָה מִפְּנֵינוּ, כְּכַתוּב (שמות ב) וְתִתְצַב אַחֲתוֹ
 מִרְחֹק. וּכְשֶׁאֶרֶץ זוֹ הַתְּרַחֵקָה מִשָּׁמַיִם שְׁלֵמֶעֱלָה,
 הָאָרֶץ הַזֹּאת שְׁלֵמֶטָה נִחְרָבָה, וַיִּשְׂרָאֵל הַתְּפֹזְרוּ בֵּין
 הָעַמִּים. אָמַרְהָ בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל: מִי גָרַם לִי אֶת זֶה

וְכִי עָשָׂה לִי אֵת זֶה? בְּנֵי אֲמִי שֶׁנִּחְרוּ בִּי
וְהִתְרַחֲקוּ מִמֶּנִּי, בְּנֵי אֲמִי וַדַּאי.

רַבִּי יוֹסֵי תָּיִת הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי תַּיִיא
בַּר רַב. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי
לְרַבִּי תַּיִיא, רְאִיתָ מָה שֶׁרְאִיתִי? אָמַר לוֹ, רְאִיתִי
גִּבּוֹר אֶחָד בְּנִהָר, וְצַפּוֹר אֶחָת עַל ^(דף ריש ע"ב) רֵאשׁוֹ,
וְעָלָה בְּפִי הַצַּפּוֹר, וְאוֹכֶלֶת וְרוֹמֶסֶת בְּרַגְלֶיהָ,
וְאוֹתוֹ גִּבּוֹר מֵרִים קוֹלוֹת וְצוֹנֹת, וְלֹא יַדְעֵתִי מָה
אָמַר.

אָמַר, גִּבּוֹר אֵלָיו וְנִשְׁמַע. אָמַר, אֲנִי שׁוֹחֵד
לְהִתְקַרֵּב. אָמַר לוֹ, וְכִי בֶן אָדָם הוּא
בְּמָקוֹם זֶה? אֵלָּא רָמַז שֶׁל חֲכָמָה שֶׁרָמַז לָנוּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָרְבוּ אֵלָיו. שְׁמַעוּ שֶׁהָיָה
אוֹמֵר: כְּתָר, כְּתָר, שְׁנֵי בָּנִים שְׂרוּיִים בַּחוּץ [וְרוֹגִים
לְבַחוּץ]. לֹא נָח וְלֹא מְנוּחָה, עַד שֶׁהַצַּפּוֹר בִּפְתַח
תַּפֵּל.

כְּכֹה רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר, זֶהוּ שֶׁשְּׁנִינוּ בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ
בִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּרְמִי שְׁלִי לֹא

נְטָרְתִּי. אָמַר, וַדַּאי הַגְּלוּת נִמְשָׁךְ, וְעַל זֶה
 [ש]צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם לֹא זֹזוּת עַד שְׁשֻׁלְטוֹן הָעַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת יַעֲבֹר מִהָעוֹלָם,
 וּמָתִי? עַד שִׁיִּגִיעַ הַיּוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא
 מְעוֹרֵר דִּינָיו בָּעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם
 אֶחָד הוּא יִנְדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר:
 שְׁלֹהֶכֶת הַדִּין הַגִּיעָה בְּדִינָיו. יֵצְאָה שְׁלֹהֶכֶת
 אַחַת וְשָׂרְפָה אֶת אוֹתָהּ הַצָּפוֹר. אָמַר, וַדַּאי כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (דניאל ז) וְנִתְּנָה לְשָׂרְפַת הָאֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִגְלָה הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אֶת
 יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּזִמְנָן שְׁלֹא נִמְצְאָה בִּינֵיהֶם
 אַמוּנָה, כְּשֶׁנִּמְנָעָה בִּינֵיהֶם הָאֻמוּנָה, כְּכִיכּוֹל, כְּךָ
 נִמְצְאָ בְּכָל, שְׁפָתוֹב (ישעיה כח) וְכִפֹּר בְּרִיתְכֶם אֶת
 מוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, מֵהוּ שְׁפָתוֹב בְּלַע הַמוֹת לְנִצְחָה?
 אָמַר לוֹ, כְּשִׁיעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אֶת
 יְמִינוֹ, יִמְנַע מוֹת מִהָעוֹלָם, וְלֹא תִתְעוֹרֵר יְמִין זוֹ

אֵלָא בְּשִׁיתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּיָמֵינוּ שָׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְמָה זֶה? תוֹרָה שְׁכָתוּב בָּהּ (דברים לג)
 מִיָּמֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן (תהלים קיח) יָמֵי ה'
 עֲשָׂה חֵיל וְגו', לֹא אָמוֹת כִּי אֶחָיָה וְאַסְפֵּר מַעֲשֵׂי
 יְהוָה.

לְמַדְנֵנוּ, אוֹתוֹ הַצְּדִיק שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְרַצֶּה בּוֹ, וְהִכְרוֹז קוֹרֵא עָלָיו
 שְׁלֹשִׁים יָמִים בֵּין צְדִיקֵי גֵן הָעֵדֶן, כָּל הַצְּדִיקִים
 שְׂמִחִים, כָּל הַצְּדִיקִים בָּאִים וּמַעֲטָרִים מְקוֹמוֹ
 שָׁל אוֹתוֹ הַצְּדִיק עַד שְׂיָבֵא לְמִדָּר אֶת דִּיּוּרוֹ
 בִּינִיחָם. וְאִם רָשָׁע הוּא, הִכְרוֹז קוֹרֵא עָלָיו
 בִּינִיחָנָם שְׁלֹשִׁים יוֹם [עֲלִיָּה], וְכָל הַרְשָׁעִים כְּלָם
 עֲצוּבִים.

כְּלָם פּוֹתְחִים: וַי, שְׁהָרֵי דִין חֲדָשׁ מִתְעוֹרֵר כְּעֵת
 בְּגִלְלוֹ שָׁל פְּלוֹנֵי. כְּמָה שׁוֹמְרֵי הַחֵק
 מְזַדְּמָנִים כְּנִגְדּוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ: וַי, אוֹי לְרָשָׁע אוֹי
 לְשֹׂכְנֵו. וְכָלָם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרָשָׁע רָע
 כִּי גִמּוּל יִדְּיו יַעֲשֶׂה לוֹ. מָה זֶה [שָׁעִם] גִּמּוּל יִדְּיו?

אמר רבי יצחק, לכלל [להוציא] מי שזונה בידו
להוציא ולהשחית ורעו לריק.

שחרי שנינו, כל מי שמוציא ורעו לריק נקרא
רע, ולא רואה פני שכניה, שפתוב (תהלים
ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרד רע,
וכתוב (בראשית לב) ויהי ער בכור יהודה רע. אף
כאן, אוי לרשע רע - אוי לאותו רשע שהוא
רע, שעשה עצמו רע, כי גמול ידיו יעשה לו -
לכלל מי שזונה בידו להוציא ולהשחית ורעו
לריק, ולזה טורדים אותו פאותו העולם יותר
מכלם.

בא תראה, שחרי פתוב אוי לרשע [רע]. כיון
שפתוב אוי לרשע, למה רע? אלא כמו
שאמרנו, שעשה עצמו רע, וכתוב לא יגרד רע,
ובכלם עולים וזה לא עולה.

ואם תאמר, שאר רשעים שחרנו בני אדם? בא
ראה, בכלם עולים והוא לא עולה. מה

הַטַּעַם? הֵם הִרְגוּ בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵיכֶם, וְזֶה הִרְגוּ בְּנֵי
מִמֶּשׁ, שָׁפַךְ דַּמַּיִם רַבִּים.

בא רֵאֵה, בְּשֹׂאֵר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם לֹא כְּתוּב וַיִּרַע
בְּעֵינַי ה', וְכֵאֵן כְּתוּב וַיִּרַע בְּעֵינַי ה' אֲשֶׁר
עָשָׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׂפָתוֹב וְשִׁחַת אֲרָצָה.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ חֲטָא בְּעוֹלָם
שְׂאִין לוֹ תְּשׁוּבָה פְּרַט לְזוֹת, וְאֵין לָךְ רִשְׁעָה
שְׂלֹא רוּאָה פְּנֵי שְׂכִינָה פְּרַט לְזוֹת, שְׂפָתוֹב לֹא יִגְרַךְ
רַע, כִּלְלִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם
הָיָה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיהו ס) וְעַמּוֹךְ כִּלְלִים
צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מָה זֶה לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים קמ"ז)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וַיְחִי יַעֲקֹב, בְּתוֹכָם. לְכֵן צָרִיךְ לְאָדָם שְׂלֹא לְעָרֵב
צָלָם שְׂלוֹ ^(דף רב ע"א) בְּצָלָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת, מִשּׁוֹם שְׁוִיָּה קְדוּשׁ וְזֶה טָמֵא.

בא רֵאֵה מָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת, שְׂיִשְׂרָאֵל בְּשִׁנְמָצָא אָדָם מֵת, הוּא

מִטְמֵא אֶת כָּל הַגּוֹף, וְהַבֵּית טָמֵא. וְגוֹף שֶׁל עוֹבְדֵי
 בּוֹכָבִים וּמְזֹלֹת לֹא מִטְמֵא מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, וְגוֹפוֹ
 [וּבֵיתוֹ] לֹא טָמֵא כְּשֶׁהוּא מֵת. מָה הַטַּעַם?

יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁעָשָׂה יִשְׁהוּא מֵת, כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל רַבּוֹנוֹ
 עוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ, וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַצֵּלֶם הַקְּדוֹשׁ
 הַזֶּה, וְעוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה, וְנִשְׁאַר הַגּוֹף
 טָמֵא.

אֲבָל עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים וּמְזֹלֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה לֹא
 כֵּן, שֶׁכִּתְּיִי טָמֵא בְּכָל הַצָּדִים, צִלְמוֹ טָמֵא
 וְרוּחוֹ טָמֵא, וּמִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַטְּמְאוֹת הִלְלוּ שְׂרִוּיֹת
 בְּתוֹכוֹ, אִסּוּר לְקַרֵּב אֵלָיו. כִּיּוֹן שִׁמַּת, יוֹצְאוֹת כָּל
 הַטְּמְאוֹת הִלְלוּ, וְנִשְׁאַר גּוֹף בְּלִי טְמֵאָה לְטָמֵא.

וְאַף עַל גַּב שְׁנוּפִם טָמֵא, כִּיּוֹן כְּתִיבָהּ וּבִין
 בְּמִיתָתָם, אֲבָל כְּתִיבָהּ שֶׁכָּל אוֹתָן
 הַטְּמְאוֹת שְׁנוּמְצָאוֹת אֶצְלָהֶם, יֵשׁ לָהֶם כַּח לְטָמֵא
 אַחֵרִים. וּבְמִיתָתָם, כִּי־אֲשֶׁר יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן
 הַטְּמְאוֹת מֵהֶם, לֹא יְכוּלִים לְטָמֵא, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל

יכול לטמא אחרים, כי כל הקדשות יוצאות
ממנו, ושורה עליו צד האחר.

בא ראה, הצלם תקדוש הנה, כשהולך אדם
ומתגדל ונעשית מהפראצה הנה הדמות
שלו, נעשה צלם אחר, ומתחברים פאחד, וזה
נוטל את זה. בפעם שנמצאים שני צלמים שמור
הוא האדם, וגופו בקיום, ורוח שרויה בתוכו.
בפעם שקרבים ימיו, הם עוזרים ממנו, וזה עולה
לזה, ונשאר אדם בלי שמירה, אז (שיר ב) עד שיפוח
היום ונסו הצללים, שנים.

בא ראה, כשמתעורר דין בעולם, כשהקדוש
ברוך הוא יושב על כסא דין לדון את
העולם, צריך אדם לעורר [בדין] תשובה שישוב
מהרשע [מחטאיו], שחרי אותו יום נכתבים פתקים,
וכלם נמצאים בתיק פתובים. אם זכה אדם
שישוב לפני רבונו, קורעים את הפתקים שעליו.

אחר כך תקדוש ברוך הוא מזמין לפני האדם את
יום הכפורים, יום התשובה. אם שוב

מִחֲטָאִיו - טוֹב. אִם לֹא - מִצְוַת הַמֶּלֶךְ לְחַתֵּם
פְּתָקִים. אִוִי כִי הִתְשׁוּבָה רוּצָה לְהַסְתַּלֵּק מִפְּנֵינוּ.

אִם זָכָה בְּתִשׁוּבָה וְלֹא שָׁלְמָה כְּרָאוּי - תּוֹלִים לוֹ
עַד אוֹתוֹ יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל עֲצָרַת, שֶׁהוּא שְׁמִינִי
לְחַג. אִם עָשָׂה תִשׁוּבָה שָׁלְמָה לְפָנַי רְבוּנוּ -
נִקְרָעִים. וְאִם לֹא זָכָה - אוֹתָם פְּתָקִים יוּצְאִים
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִמְסָרִים בְּיַד מַלְאָךְ הַדִּין, וְהַדִּין
נֶעֱשֶׂה, וּפְתָקִים יוֹתֵר לֹא חוֹזְרִים עוֹד לְבֵית הַמֶּלֶךְ.

אִז מְעַבְרִים הַצְּלָמִים מִפְּנֵינוּ וְלֹא נִמְצָאִים עִמוֹ. כִּיּוֹן
שֶׁעֲבָרוּ מִפְּנֵינוּ, הֲרֵי וְדַאי שֶׁעֲנַשׁ הַמֶּלֶךְ יַעֲבֹר
עָלָיו וַיִּטְעַם מִכּוֹס הַמָּוֶת. וּבְאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁל חַג
הָאַחֲרוֹן, הַמְּלָאכִים הַמְּעַנִּישִׁים מְזַמְּנִים, וְנוֹטְלִים
אֶת הַפְּתָקִים. וְאַחַר שֶׁנִּטְלוּ אוֹתָם, מְעַבְרִים
הַצְּלָמִים, וְלֹא נִמְצָאִים [וְאִם נִמְצָאִים פְּנוּמִים, יַעֲבֹר עָלָיו מַחֲלוֹת
וְכוּי] כְּהֵם יָדִים. וְאִם נִמְצָאִים כְּהֵם יָדִים - דִּין גְּרוּעַ,
אוֹ יַעֲבֹר עָלָיו דִּין שֶׁל מַחֲלוֹת רְעוֹת בַּפֶּה שֶׁלָּהֶם,
וְהֲרֵי בְּאַרְנוּ אֶת זֶה.

וּבְסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים אוֹמְרִים יוֹתֵר, כְּשֶׁהֲרֵאשׁ נִגְרַע
 וַיִּמְצֵא הַגּוֹף - בְּנוֹ אוֹ אִשְׁתּוֹ יִמְצְאוּ,
 וְהוּא יִסְתַּלֵּק. וְזֶה מְדַבֵּר כְּשֶׁלֹּא חֹזֵר כָּל אוֹתוֹ זְמַן
 בְּתִשׁוּבָה. אֲבָל אִם חֹזֵר, טַעַם הַמּוֹת יִטַּעַם
 וַיִּתְרַפֵּא.

וְאִם הַגּוֹף לֹא נִרְאָה וַיִּמְצֵא הָרֵאשׁ - הֵם
 מִסְתַּלְקִים וְהוּא מִתְקַיֵּם, וְזֶה מְדַבֵּר כְּשֶׁבְנוֹ
 הִקְטַן בְּרִשׁוֹתוֹ. וְאִם יָדָיו פְּגוּמִים, מַעֲשֵׂה יָדָיו
 פְּגוּמִים, רַגְלָיו - מִחֲלוֹת רוֹדְפוֹת אוֹתוֹ. בּוֹרַח
 הַצֶּלֶם וְחוֹזֵר, בּוֹרַח וְחוֹזֵר, עָלָיו כְּתוּב (דְּבָרִים כח)
 בַּפֶּקֶד הַתֹּאמֵר מִי יִתֵּן עֶרְב. וְזֶה כְּשֶׁהֲלִבְנָה מְאִירָה
 וְחֲלִילָה מִתְקַן בְּאוֹר.

אֲבָל צְדִיקִים חֲסִידִים, כָּל יוֹם וַיּוֹם מִסְתַּכְּלִים
 בְּלִבָּם כְּאִלוֹ אוֹתוֹ יוֹם מִסְתַּלְקִים
 מִהָעוֹלָם, וְעוֹשִׂים תִּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָי רְבוּנָם,
 וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְדַבֵּר אַחֵר. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, כֹּל הַנִּקְרָא בְשָׁמַי - כַּמָּה עֲלִיּוֹנִים
 מַעֲשֵׂי הַמְּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שְׁחֵרֵי בְּאוֹתָם מַעֲשֵׂים
 [בְּרִיּוֹת] שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, קוֹשֵׁר אוֹתָם בְּדַבָּרִים
 עֲלִיּוֹנִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְשִׁנוּטִלִים אוֹתָם לְמַטָּה
 וְעוֹשִׂים בָּהֶם מַעֲשֶׂה, מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה
 שְׁלֹמֶעֱלָה שֶׁקָּשׁוּר בּוֹ, כְּגוֹן אִזּוּב וְעֵץ אֶרֶז, וְחֵרֵי
 בְּאַרְנוֹ (דף רב ע"ב) הַדַּבָּרִים.

וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׂאֵחוּזִים בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ לוֹלֵב,
 וְאַתְרוֹג, הַדָּם, וְעֶרְבָה, שְׂכָלֵם אֲחוּזִים
 בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ, לְאַחֵז
 אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְעוֹרֵר תְּדוּהָ
 אוֹתוֹ שְׂאוּחֵז בּוֹ. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, בְּדַבָּרִים וּמַעֲשֶׂה
 צָרִיף לְחֵרָאוֹת דָּבָר כְּדֵי לְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר.

וְהוּ שְׂכָתוּב כֹּל הַנִּקְרָא בְשָׁמַי וְלִכְבוֹדֵי [בְּרֵאשִׁית] -
 לְעוֹרֵר כְּבוֹדֵי. בְּרֵאשִׁיתוֹ - לְיַחַד לִי. יַצְרֵתִיו
 - לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֶׂה [כֹּחַ]. אַף עֲשִׂיתִיו - לְעוֹרֵר בּוֹ
 כֹּחַ שְׁלֹמֶעֱלָה.

דָּבָר אַחֵר כָּל הַנִּקְרָא בְשֵׁמִי - הֵינּוּ שְׂפָתוֹב (ויקרא
 כג) פְּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדִי בְרֵאֲתִיו - הֵינּוּ
 כַּפֹּת תְּמָרִים. יִצְרָתִיו - הֵינּוּ וַעֲנַף עֵץ עֶבֶת. אֵף
 עֲשִׂיתִיו - הֵינּוּ וְעַרְבֵי נָחַל.

וְתִקּוֹן שֶׁל זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וְלִקְחֹתֶם לָכֶם
 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דּוֹקָא שֶׁהוּא חֲמִישִׁי עַל
 עֲשׂוֹר. אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם רִאשׁוֹן מִי
 הוּא? אֵלֶּא יוֹם שִׁינְעָא רִאשׁוֹן לְנִסְעַ [לְגַל] בְּמַעֲיָנִיו
 שֶׁל מַיִם נוֹבְעִים, וְאֵנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיכוֹ לְעוֹלָם.
 מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁקָּשֶׁר בְּנֵי אָדָם בְּמַאֲסָר. בָּאָה אִמּוֹ
 הַגְּבִירָה וְהוֹצִיאָה אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְהַמְלֶךְ
 מִשְׁנִיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנָתַן אוֹתָם בְּיָדֶיהָ. מִצָּאָה
 אוֹתָם רְעֻבִים וְצַמְאִים. אָמְרָה, הֲרֵי הוֹצֵאתִי
 אוֹתָם לְחֵרוֹת, תָּבִיא לָהֶם אֶכֶל וּמִשְׁקָה.

כִּךְ יוֹם הַכַּפּוֹרִים הֵיזָה מוֹצֵיא אֶת כָּלָם לְחֵרוֹת,
 וְאֵנוּ רְעֻבִים לְמוֹזוֹן וְצַמְאִים לְשִׁתִּיָּה. הִיא
 מְעַטְרַת אֶת הַמְלֶךְ בְּעֲטָרוֹתָיו. בַּיּוֹם הַזֶּה יִדְעֵנוּ
 שְׁמִים נוֹבְעִים שׂוֹרִים עִמָּה, שׂוֹאֲלִים לְשִׁתּוֹת לְמִי

שְׁהוּצִיא אוֹתָם לַחֲרוֹת, וְעַל כֵּן קוֹרְאִים לוֹ בַּיּוֹם
רֵאשׁוֹן.

זֶה כִּסְפֵר הָאֲנָדָה, וְהוּא יָפֵה. אֲבָל בַּיּוֹם הַזֶּה,
לֹא־אֲבָרְהָם שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, אִם כִּעֲנִי כְבוֹד
הוּא תֵּרֵאשִׁית אוֹ בְּמִים הוּא תֵּרֵאשִׁית, שֶׁאֲבָרְהָם
הִתְחִיל לַחֲפֹר בּוֹרוֹת מַיִם.

פְּרִי עֵץ הָדָר - זוֹ בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק, שֶׁיִּצְחָק הָדָר
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרָא לוֹ עֵץ הָדָר.
פְּרִי שֶׁל עֵץ הַהָדָר הוּא יְדוּעַ. כִּפְתַּת תְּמָרִים -
שֶׁכֶּתוּב (תהלים צב) צִדִּיק כִּפְתָּר יִפְרָח, וְלֹא נִמְצָא
בִּינֵיהֶם פְּרוּד. וְלָכֵן לֹא כֶּתוּב וְכִפְתַּת, אֶלָּא כִּפְתַּת,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹלָה זֶה בְּלִי זֶה. וּבְזוֹת מִתְמַלְאֵת
הַבְּאֵר הַזֹּאת, מִבְּאֵר מַיִם עֲלִיוֹנִים שְׁנוּבְעִים. הַהוּא
מִתְמַלֵּא בַּתְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלְאֵת הַבְּאֵר עַד
שְׁנוּבְעַת לְכֹל.

וְעַנְף עֵץ עֵבֶת - זֶה עַנְף שֶׁל אֵילָן הַגְּדוֹל שֶׁהִתְחַזַּק
וְנִשְׂרַשׁ בְּשִׂרְשׁוֹ, נִבְעֶשֶׂה אֵילָן עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל,
שֶׁאֲחוּזוֹ בְּכֹל הַצְּדָדִים שָׁלוֹ, עַנְף שֶׁהוּא עֵץ עֵבֶת,

עַיֵן שְׂאוּחֹזוּ אֶת הָעֵבוֹת, שְׁהָרֵי מִזֶּה נוֹטֵל יְסוֹד
הָעוֹלָם וּמִתְמַלֵּא כְּדֵי לְהַרְיֵק בְּבֹאֵר, וְהוּ עוֹלָם אֶרֶץ
הַהִשְׁקָאָה.

וְעַרְבֵי נַחַל - שְׁנַיִם הֵם, שְׁנֵי נַחְלֵי מַיִם מִתְפַּנְּסִים
לְתוֹכָם לְהַרְיֵק לְצַדִּיק. דְּבָר אַחֵר וְעַרְבֵי
נַחַל - יֵאלֶּה הֵם גְּבוּרֹת שְׂאֵחוֹזוֹת בְּיִצְחָק, שְׂבֹאִים
מִצַּד אוֹתוֹ נַחַל עֲלִיּוֹן וְלֹא מִצַּד הָאֵב. לָכֵן הַכֹּל
נִפְאֵה, וְלֹא מְבֹשָׁם לְפָרוֹת, וְלֹא עוֹשֶׂה פְרוֹת. וְעַרְבֵי
נַחַל - שְׁנֵי עַמּוּדִים שְׂהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. אֲבָל
וְעַרְבֵי נַחַל וְדֹאֵי, כְּמוֹ שְׁנֵתְבֹאֵר, וְיֵאלֶּה הֵם כְּלָם
לְרוֹקֵן מַיִם לְבֹאֵר.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהִשְׁמָטוֹת (סימן ג"ו)

מֵהוּ פָּרִי עַיֵן תְּדַר? עַיֵן הָאֶתְרוּג. וּמֵהוּ תְּדַר? תְּדַר
עַל הַכֹּל, וְהֵינּוּ תְּדַר שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים,
שְׂפָתוֹב בּוּ מִי זֹאת הַנְּשָׁקְפָה כְּמוֹ שְׁחַר. וְהֵינּוּ עַל
שֵׁם נִקְבָּה, וְעַל שְׁמָה נִלְקַחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאֵי
אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמָה
הַטַּעַם נִקְרָאת נִקְבָּה? עַל שֵׁם שְׁנִקְבִּיהָ רְחֻבִים, וַיֵּשׁ

לָה נְקָבִים יִתְרִים עַל הָאִישׁ, וּמָה יֵהם הַנְּקָבִים:
שָׂדִים וְרָחֵם וּבֵית קְבוּל הַיֶּלֶד.

וּמָה שָׂאמְרוּ, שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא הָדָר לְכָל סִפְרֵי
הַקֹּדֶשׁ - בֵּן. שָׂאמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסִּפְרִים
קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים. וּמָהוּ קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים? אֵלֶּא קֹדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקֹדְשִׁים. וּמָה יֵהם
קֹדְשִׁים? אֵלֶּוּ שְׂכַנְגָד שֵׁשׁ קְצוֹת שְׂכַבְאָדֶם, וְקֹדֶשׁ
יִתְיָה לָהֶם קֹדֶשׁ לְכָלֶם.

וּמָהוּ קֹדֶשׁ? זֶה אֶתְרוּג, שֶׁהוּא הָדָר לְכָל. וְלָמָּה
נִקְרָא שְׁמוֹ הָדָר? אֵל תִּקְרֵי הָדָר אֵלֶּא ה'
דָּה, זֶה אֶתְרוּג שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֲנָד הַלּוּלָב, וְאִין
מִצְוֹת לּוּלָב קִימַת אֵלֶּא בּוֹ, וְהוּא גַם בֵּן אָנוּד עִם
הַכָּל, שְׁעַם כָּל אֶחָד הוּא, וְעַם כָּלֶם יַחַד הוּא.

וּמָהוּ הַלּוּלָב? כְּנָגָד חוּט הַשְּׂדֵרָה. וְעַנְף עֵץ עֵבֶת
- שְׁעַנְפֵי חוּפִים אֶת רַבּוֹ, וְאִם אִין עַנְפֵי
חוּפִים אֶת רַבּוֹ - אִינוּ כְּלוּם. מִפְּנֵי מָה? מִשָּׁל
לְאָדָם שְׂבִירָוּעוֹתָיו יִגַּן עַל רֵאשׁוֹ, הִרֵי זְרוּעוֹתָיו
שְׁנֵים וְרֵאשׁוֹ שְׁלֵשָׁה, וְהִינוּ עַנְף לְשִׁמְאֵל, עֵבֶת

לְיָמִין, וְנִמְצָא עֵץ בְּאֶמְצַע. וְלָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ עֵץ?
שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ הָאֵילָן.

וּמָה זֶה עֲרֵבֵי נַחַל? שׂוּקֵי הָאָדָם שֶׁהֵם שְׂתִימִים.
וּמָהוּ לְשׁוֹן שֶׁל עֲרֵבֵי נַחַל? מִשׁוֹם שֶׁנֶּדְרוּל
שֶׁבָּהֶם הוּא לַמְּעֲרָב, וּמִשָּׁם יֵזֶק כַּחוֹ, וְשֶׁל צָפוֹן
הוּא קָטָן מִמֶּנּוּ מִהַלָּךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא
בְּרוּחַ צְפוֹנִית מִמְּעֲרָבִית, וְכוּ פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ,
וְהֵם שְׁנִיחֵם עֲצִים. דָּבָר אַחֵר עֲרֵבֵי - שֶׁפְּעָמִים
מִמְּעֲרָבִים פְּעֻלָּתָם זֶה עִם זֶה. מָה זֶה עֲרֵבֵי נַחַל?
נַחַל הוּא עַל שֵׁם הַמָּקוֹם שֶׁהֵם קְבוּעִים בּוֹ שֶׁשְׁמוֹ
נַחַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּחָלִים הַלְּבָנִים אֵל הַיָּם.

מָהוּ יָם? הַיּוֹי אֹמֵר זֶה אֶתְרוּג. וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁכָּל
מִדָּה וּמִדָּה מֵאֵלּוּ הַשְּׂבָעָה נִקְרָאת נַחַל?
שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמִּתְנָה נַחֲלֵי־אֵל, אֵל תִּקְרִי נַחֲלֵי־אֵל אֵלֶּיךָ
נַחֲלֵי־אֵל. וְעוֹד שָׁם, מָה לֵב, הָדָר פְּרֵי הַגּוֹף, אֵף
יִשְׂרָאֵל פְּרֵי עֵץ הָדָר. מָה אֵילָן תָּמָר, עֲנָפָיו סְבִיבָיו
וְלוֹלְבוֹ בְּאֶמְצַע, אֵף יִשְׂרָאֵל נִטְלוּ גוֹף הָאֵילָן הַזֶּה
שֶׁהוּא לְבוֹ, וּכְבִּנְדָה הַגּוֹף חוּט הַשְּׂדֵרָה בְּאָדָם שֶׁהוּא

עֵקֶר הַגּוֹף. וְיִמָּה לְוֹלֵב זֶה פְּתוּב לֹו לֵב, אֵף לֵב
מְסוּר לֹו. וְיִמָּה לֵב זֶה שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת
חֻכְמָה בֹו, אֵף בְּכָל נְתִיב מִהֵן צוּרָה שׁוֹמְרָת,
שְׁנֵאמַר לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים: ע"ב

מההשמטות

דְּבַר אַחֵר, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרֵי עֵץ
הָדָר - זֶה אֲבָרְהָם. כִּפְתַת תְּמָרִים - זֶה יִצְחָק.
וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת - זֶה יַעֲקֹב. וְעַרְבֵי נָחַל - אֵלֶּה הֵן
שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת שְׁאֵמְרָנוּ.

וְיָמֵי שְׁשׁוּנָה זֶה, מִשׁוּם שֵׁעֵץ עֵבֶת זֶה יַעֲקֹב,
שְׁאוּחֵזו אֶת כָּל הַחֻלְקִים, וְדַאי זֶה יַעֲקֹב.
אֲבָל הֵרִי בְּאֶרְנוּ, פְּרֵי עֵץ הָדָר - זֹו בְּאֵר יִצְחָק,
זֹו גְבוּרָה תְּחַתּוּנָה. כִּפְתַת תְּמָרִים - כִּפְתַת חֶסֶד,
קֶשֶׁר שְׁנֵקֶשֶׁר בְּבֵאֵר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דניאל ג)
כִּפְּוֹתִים בְּסֶרְבְּלִיָּהֶם, מִשׁוּם שְׁאֵלֶּה לֹא עוֹלִים זֶה
בְּלִי זֶה. וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת, עֵנָף הוּא עֲלִיּוֹן שְׁנַעֲשֶׂה
עֵץ עֲבוֹת וְאוּחֵזו לְכָל צַד, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר. עַרְבֵי
נָחַל - זֶה יִצְחָק, בְּכָל הַצְּדָדִים שְׁאֵחֻזִּים בְּצַד

הַנִּחַל וְלֹא בָּצַד הָאֵב. שְׁשָׁנֵינוּ, אִף עַל גַּב שְׁפַנְחַל
הַזֶּה לֹא נִמְצָא דִין, מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ דִינִים.

וְרַב הַמְנוּנָא הוֹקֵן פֶּרֶשׁ, וְעַרְבֵי נַחַל - אֵלוֹ שְׁנֵי
הַעֲמוּדִים שְׁאֵמְרָנוּ שְׁיוֹצְאִים מֵהֶם מִיּוֹם,
וַיָּפֶה. אֲבָל בֹּא רְאֵה, תְּרֵי רְאִינוּ שְׁשִׁיתֵי דְרָגוֹת
אֵלֶּה שְׁעוֹמְדוֹת עַל דְּרָגָה שֶׁל צַדִּיק, פְּרִי וְכֶנּוּם
גָּדוֹל [הַמְּבָרָח] יוֹצְאִים מֵהֶם, וְעַרְבֵי נַחַל לֹא
יוֹצְאִים מֵהֶם לֹא פְּרִי וְלֹא מַעַם וְלֹא רִית, וְתְרֵי
בְּאֵרָנוּ, וְהַכֹּל יָפֶה.

וְעַל בֵּן אֶתְרוֹג ^(דף רכא ע"א) בְּשִׁמְאֵל, בְּנֶגֶד הַלֵּב. לוֹלֵב
בְּיָמִין. כִּפְתּוֹת כֹּפֵל, וְקָשׁוּר כֹּפֵל, שְׁתְּרֵי צַדִּיק
כִּפְתּוֹת הוּא כֹּפֵל הַצְּדִיקִים וְקָשׁוּר כֹּפֵל, וְזֶהוּ קָשׁוּר
הַאֲמוּנָה.

וַיָּפֶה אָמַר בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה שְׁכָל אֵלֶּה הֵם
אוֹרְחִים שְׁמוֹמִינִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם
הַזֶּה, שְׁצַרִּיכִים לְמַצָּא אוֹתָם, בַּיּוֹן שְׁהוֹמִין
אוֹתָם, וּבָהֶם מְבַקֵּשׁ אָדָם בְּקִשְׁתּוֹ לְמַלְךְ.
אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁיוֹדְעִים דְּרַבֵּי הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ,

ויודעים דרכי התורה ללכת בדרך אמת, לזכות
בהם בעולם הזה ובעולם הבא.

ביום הזה יוצאים ישראל בסימנים רשומים
מתוך המלך, משום שהם נצחו בדין,
ומהם הסימנים? סימני האמונה, חותם המלך
העליון. לשני בני אדם שנכנסו לבני המלך
לדין, ובעולם לא יודעים מי מהם נצח. יצא
לניזון אחד מבית המלך, ושאלו אותו מי נצח?
אמר להם, מי שיצא וכידו סימני המלך, הוא
שנצח.

כך כל העולם נכנסים לדין לפני המלך העליון,
והוא דן אותם מיום של ראש השנה ויום
הכפורים, עד חמש עשרה יום לחדש, ובין כך
נמצאו ישראל כלם צדיקים בתשובה, מורחים
בסכה ולולב ואתרוג, ולא יודעים מי נצח בדין.
המלאכים העליונים שואלים, מי נצח בדין? אומר
להם הקדוש ברוך הוא, אלה שמוציאים בידיהם
את הסימנים שלי, הם נצחו בדין.

בַּיּוֹם הַזֶּה יּוֹצֵאִים יִשְׂרָאֵל בְּרָשָׁם הַמֶּלֶךְ,
 בְּתִשְׁבְּחוֹת הַהֵלֵל, נִכְנָסִים לִסְכָּה, אֶתְרוֹג
 בְּשֵׂמֶאל, לוֹלֵב בְּיָמִין. כָּלֵם רוֹאִים שִׁישְׂרָאֵל
 רְשׁוּמִים בְּרִשׁוּמֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים,
 (תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂכָכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שָׁה'
 אֱלֹהֵינוּ.

עַד כָּאן חֲדוֹת הַכֹּל, חֲדוֹת הָאוֹרְחִים, וְאֶפְלוּ
 אַמּוֹת הָעוֹלָם שְׂמִיחִים בַּחֲדוּהָ וּמִתְבָּרְכִים
 מִמְּנָה, וְלִבְּנֵי מְקַרְיָבִים בְּכֹל יוֹם עֲלִיָּהֶם לְהַטִּיל
 עֲלֵיהֶם שָׁלוֹם, וְיִתְבָּרְכוּ מֵאַתְנּוּ. מִכָּאן וְהִלָּאָה יוֹם
 אֶחָד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שִׁשְׁמִיחַ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
 שְׂכָתוֹב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם.
 שְׁתֵּרֵי יוֹם זֶה מִן הַמֶּלֶךְ בְּלִבְדוֹ חֲדוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל.
 מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהוֹמִין אוֹרְחִים וְכו'.

רַבִּי שְׂמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, אֲנִי חִבְּצַלַת הַשָּׁרוֹן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים. כִּפָּה חִבְּיָכָה כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ תָּמִיד.

וּכְמָה מְשַׁבְּחִים וּמְזַמְּרִים מְזַמֵּינָה תָּמִיד
 לְקִדּוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא. אֲשֶׁרֵי חֶלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 שְׂאֵחֻזִּים בּוֹ בְּגוּרֵל הַחֶלֶק הַקִּדּוּשׁ, בְּכַתּוּב (דברים לב)
 כִּי חֶלֶק ה' עָמּוֹ וְגו'. אֲנִי חֲבֻצֵּלַת הַשָּׂרוּן - זוּ בְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל, שְׁעוֹמֶדֶת בִּיפִי שֶׁל נוֹי בְּנֵן עֵדֵן. הַשָּׂרוּן -
 שֶׁהִיא שָׂרָה וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן.

דָּבָר אַחֵר, אֲנִי חֲבֻצֵּלַת הַשָּׂרוּן - שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת
 מְשַׁקָּה מִהַשְּׁקִינֵת הַנַּחֵל הָעֵמֶק, מְקוֹר
 הַנְּחָלִים, בְּנִפְאֵמֵר וְהָיָה הַשָּׂרָב לְאַגָּם. [ג"א (ישעיה לג) וְהָיָה
 הַשָּׂרוּן כְּעֶרְבֵה] שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים - שְׁעוֹמֶדֶת בְּעֵמֶק
 הַכֹּל. מִי הֵם הָעֵמֶקִים? כִּמּוֹ שְׁנִפְאֵמֵר (תהלים קל)
 מִמַּעַמְקִים קָרְאֵתִיךְ ה'. חֲבֻצֵּלַת הַשָּׂרוּן. חֲבֻצֵּלַת
 - מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַשְּׁקִינֵת הַנְּחָלִים שְׁיֻזְצֵאִים
 וְלֹא פוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים -
 שׁוֹשְׁנָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא עֵמֶק הַכֹּל, נִסְתָּר
 מִכָּל הַצְּדָדִים.

בֹּא רֵאָה, בַּתְּחִלָּה יִרְקָה בְּחֻבֻצֵּלַת, שֶׁהָעֲלִים
 שְׁלָה יִרְקִים, אַחֵר כִּי שׁוֹשְׁנָה אֲדַמָּה

בְּגוֹנִים לְבָנִים. שׁוֹשְׁנָה בְּשֹׁשֶׁה עָלִים. שׁוֹשְׁנַת -
שְׁמֵשֶׁת־נִית מִגּוֹן לְגּוֹן וּמִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ.

שׁוֹשְׁנַת - בַּת־חֶלֶה חֲבֻצֵלֶת. בְּזִמְן שְׁרוּצָה
לְהוֹדוֹג בַּמְלֶךְ נִקְרְאת חֲבֻצֵלֶת, אַחַר
שְׁנֵד־בְּקָה עִם הַמְּלֶךְ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת הִיא נִקְרְאת
שׁוֹשְׁנַת, מִשּׁוּם שְׁכָתוּב (שִׁיר ה) שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים.
שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים - שֶׁהִיא מִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ
לְפַעְמִים לְטוֹב וְלְפַעְמִים לְרָע, לְפַעְמִים לְרַחֲמִים
וְלְפַעְמִים לְדִין.

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה בִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוָה
הוּא לְעֵינַיִם (בראשית ב). פֶּא רֵאֵה, שְׁחֵרִי
בְּנֵי אָדָם לֹא מִסֵּת־כְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מִשְׁגִּיחִים בְּשַׁעַת שְׁכָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָאָדָם וְכִבֵּד אוֹתוֹ בְּכָבוֹד עֲלִיוֹן, רָצָה מִמֶּנּוּ
לְחַדְבֵּק בּוֹ כְּדִי שְׁיִמְצֵא יְחִידִי, וּבְלֵב יְחִידִי,
וּבְמָקוֹם שֶׁל דְּבָקוֹת יְחִידָה שְׁלֵא (דף רכא ע"ב) מִשְׁתַּנָּה
וְלֹא מִתְחַפֵּף לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קָשָׁר יְחִיד שֶׁחֶבֶל
נִקְשָׁר בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעֵץ חַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן.

אַחַר כֵּן סָמוּ מִדְרֹךְ הָאֱמוּנָה וְעִזְבוּ אֶת הָעֵץ
 הַיְחִידִי, הָעֲלִיזוֹן מִכָּל הָאֵילָנוֹת, וּבָאוּ
 לְהִדְבֵּק בְּמָקוֹם שְׂמֵשֶׁתְּנָה וּמִתְהַפֵּף מִגִּזֹּן לְגִזֹּן
 וּמִטּוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב, וַיִּרְדּוּ מִלְמַעְלָה מִטָּה,
 וּנְדָבְקוּ לְמִטָּה בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים, וְעִזְבוּ אֶת הָאֵילָן
 הַיְחִידִי הָעֲלִיזוֹן מִכָּל הָאֵילָנוֹת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (קהלת
 ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וַדַּאי שָׂאוּ הַתְּהַפֵּף לָבֶם בְּאוֹתוֹ הַצַּד מִמָּשׁ,
 לְפַעֲמִים לְטוֹב לְפַעֲמִים לְרַע, לְפַעֲמִים
 לְרַחֲמִים לְפַעֲמִים לְדִין. בְּדָבָר הַזֶּה נְדָבְקוּ בוֹ
 וַדַּאי, בְּקִשּׁוֹ תְּשִׁבוֹנוֹת רַבִּים וּנְדָבְקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, עֲזֹבֵת חַיִּים
 וּנְדָבְקֵת בְּמֹות. חַיִּים - שְׂפָתוֹב וְעֵץ
 הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּזֶן, שְׂנִקְרָא חַיִּים, שְׂמִי שְׂאוֹחֵז בוֹ
 לֹא טוֹעֵם מֹות לְעוֹלָמִים. נְדָבְקֵת בְּעֵץ אַחֵר -
 הָרִי וַדַּאי הַמֹּות בְּנִגְדָה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (משלי ה)
 בְּנִלְיָהּ יִרְדּוֹת מֹות, וְכַתוּב (קהלת ז) וּמִצָּא אֲנִי מֵר
 מִמֹּות אֶת הָאִשָּׁה. וַדַּאי שְׂנִדְבֵּק בְּמָקוֹם הַמֹּות

וְעֹזֵב מְקוֹם הַחַיִּים. מִשּׁוּם כֶּךָ נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל
הָעוֹלָם מוֹת.

אִם הוּא חָטָא, מָה חָטָאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם
תֹּאמַר שֶׁכָּל הָעוֹלָם אָכְלוּ מִהַעֵץ הַזֶּה וְזֶה
קָרָא לְכֻלָּם - לֹא כֵּךְ! אֵלָּא בְּשַׁעַה שְׂאָדָם עָמַד
עַל רִגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוֹ מִלְּפָנָיו,
וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו בְּעֵבְרִים אַחַר הַמֶּלֶךְ, וְהוּא
אָמַר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה
וְנִבְרָעָה וְגו'. וְכֻלָּם הִלְכוּ אַחֲרָיו. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ
שְׂאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְמָקוֹם זֶה וְנִדְבַק בּוֹ, כָּלָם
נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגַרְם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאִזּוֹ הַשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גּוֹנִים, לְפַעֲמִים דִּין
לְפַעֲמִים רַחֲמִים, לְפַעֲמִים מוֹת לְפַעֲמִים
חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תָּמִיד בְּאַחַד מֵהֶם,
מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מְקוֹם נָרָם לוֹ, וְלִכֵּן נִקְרָא חֶרֶב
הַמֵּת־הַפֶּכֶת, הַמֵּת־הַפֶּכֶת מֵצַד זֶה לְצַד זֶה, מִטּוֹב
לְרַע, מִרַחֲמִים לְדִין, מִשְׁלוֹם לְקָרָב, מִתְּהַפְּכֵת

היא בכל, טוב ורע, שפּתּוּב (בראשית ב) וְעַץ הַדַּעַת
טוֹב וְרָע.

וְהַמְלִיךְ הָעֲלִיּוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ
וְאָמַר לוֹ, וַיִּמְעַן הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו' . וְהוּא לֹא קִבַּל מִמֶּנּוּ וְנִמְשַׁךְ
אֶחָר אֲשֶׁתּוֹ, וְגִרַשׁ לְעוֹלָמִים, שְׁחָרִי אִשָּׁה עוֹלָה
לְמָקוֹם [לְמָקוֹם זֶה] וְלֹא יוֹתֵר, וְהָאִשָּׁה גִרְמָה מְוֹת
לְכָל.

בֹּא רְאֵה, לְעוֹלָם תִּפְּא פְּתוּב (ישעיה סח) כִּי כִימִי
הָעֵץ יָמֵי עָמִי. כִּימֵי הָעֵץ - אוֹתוֹ שְׁנוֹדַע
בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. פְּתוּב (שם כח) בְּלַע הַמְּוֹת לְנִצָּח
וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְחָרַפְתָּ
עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי
חֲזִיא, פְּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאָרֶץ מִצְרַיִם
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שָׁם בְּקִיּוּמוֹ יַעֲקֹב, וְכֹאן
בְּמִיתָתוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁפְתוּב וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כִּךְ הוּא וַדַּאי, שְׁחָרִי לֹא

בְּתוֹב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לְמוֹת, אֲלֵא יָמֵי, וְכִי
בְּכַמָּה יָמִים מֵת בֶּן אָדָם? וַתְּרִי בְּשַׁעֲה אֶחָת,
בְּרַנֵּעַ אֶחָד מֵת וַיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם.

אֲלֵא בְּךָ לְמַדְנֵנוּ, בְּשַׁהֲקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
לְהַשִּׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ, כָּל אוֹתָם יָמִים
שְׁעוֹמֵד בֶּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה נִפְקָדִים לְפָנָיו
וְנִכְנָסִים בְּחַשְׁבוֹן, וְכַשֵּׁנְקָרְבִים לְפָנָיו לְהַכְנִס
בְּחַשְׁבוֹן, מֵת הָאָדָם, וּמַשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֵלָיו אֶת רוּחוֹ. אוֹתוֹ הֵהָבֵל שֶׁהוֹצִיא וְנִפְחַ בּוֹ,
מַשִּׁיב אוֹתוֹ אֵלָיו.

אֲשַׁרִּי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁימְיוֹ הַתְּקָרְבוֹ אֶל
הַמְּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה, וְלֹא נִדְחָה יוֹם אֶחָד
מֵהֶם הַחוּצָה שִׁימְצֵא שְׂבֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ
חֲטָא, לָכֵן כְּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. [וְאִיךְ יִקְרְבוּ]
מִשׁוּם שֶׁקְרָבִים יָמֵינוּ לְפָנֵי הַמְּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה.

אוֹי לְרַשָּׁעִים, שֶׁלֹּא כְּתוּב בָּהֶם קְרִיבָה, וְאִיךְ
יִקְרְבוּ הַיָּמִים לְפָנֵי הַמְּלֶךְ, שֶׁתְּרִי כָּל יָמֵינוּ
נִמְצְאוּ בְּחֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא יִקְרְבוּ לְפָנֵינוּ

הַמְלֶךְ וְלֹא יִמְנוּ לְפָנָיו וְלֹא יִזְכְּרוּ לְמַעַלָּה, אֲלֹא
 יֵהָיו מְתַכְּלִים מִתּוֹכָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ד) דַּרְךְ
 רַשָּׁעִים כְּאֵפֶלֶח לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכָּשְׁלוּ. (דף רכב ע"א)

וְכֵאֵן וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וַדְּאִי, בְּלִי
 בּוֹשָׁה, בְּשִׁלְמוֹת, בְּחֶדְוָה שְׁלֵמָה, וּבְשׁוֹם
 כָּךְ יָמֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיָּה יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר שָׁלֵם
 מִיַּעֲקֹב. וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב (בראשית כח) וַיַּעֲקֹב
 אִישׁ תָּם, שָׁלֵם? שָׁלֵם הָיָה, אֲבָל לֹא שָׁלֵם בְּדַרְגָּה
 עֲלִיוֹנָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעַח שִׁימֵי הָאָדָם
 נִפְקָדִים לְפָנֵי הַמְּלָךְ, יֵשׁ צַדִּיק
 שֶׁנִּפְקָדִים יָמָיו, וְהֵם רְחוּקִים מִלְּפָנֵי הַמְּלָךְ, וַיֵּשׁ
 צַדִּיק שֶׁכִּבְּאֲשֶׁר נִפְקָדִים יָמָיו, יֵהָיו קְרוֹבִים
 וּסְמוּכִים לְמֶלֶךְ וְלֹא מְרַחֲקִים, נִכְנָסִים בְּלִי בּוֹשָׁה
 וְקְרוֹבִים לְמֶלֶךְ. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרְבוּ
 יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי שָׂאָר
 הַשְּׂבָטִים לֹא בָנָיו יֵהָיו? אֲלֹא, אָמַר רַבִּי

אָבא, יוסף הָיָה בָּנוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, שְׁשָׁנֵינוּ, בְּשָׁעָה
 שְׁאַשְׁת פּוֹטִיפֵר דְּחָקָה אֶת יוֹסֵף, מַה כְּתוּב? וַיָּבֵא
 הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וַאֲיֵן אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית.
 פְּסוּק זֶה הָיָה צָרִיךְ לְכַתֵּב וַאֲיֵן אִישׁ בַּבֵּית, מַה זֶה
 מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית? אֵלֶּךָ לְהַכְלִיל אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
 שְׁהִיָּתָה שָׁם וְנִמְצְאָה שָׁם, וּמִשׁוּם כֵּן מֵאֲנָשֵׁי
 הַבֵּית, אֲבָל אִישׁ אַחֵר הָיָה שָׁם. כִּיּוֹן שְׁתֵּרִים יוֹסֵף
 עֵינָיו וְרָאָה אֶת דְּמוּת אָבִיו, יֵשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ וְנִרְפָּע
 לְאַחֹר.

בֵּלֵי רֵאָה מַה כְּתוּב, וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֵל אֲשֶׁת אֲדֹנָיו.
 אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה אָמַרְתָּ
 וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר, חֲתִיךָ וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אַחֵר יָבֵא לְבָרֶךְ
 אֶת כְּתִיבָה וַיִּתְּבַרְכוּ בוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּמָּאֵן אָבִיו
 וַיֹּאמֶר יִדְעָתִי בְּנֵי יִדְעָתִי.

כִּיּוֹן שְׁאַמֵּר יִדְעָתִי בְּנֵי, לָמָּה אָמַר יִדְעָתִי אַחֵר?
 אֵלֶּךָ אָמַר יִדְעָתִי בְּנֵי, בְּזִמְנֵן שְׁעַמְדָּת בְּנוֹכַף
 שְׁאַתָּה בְּרוּךְ, כְּשֶׁרֵאִיתָ אֶת דְּמוּתִי וְשַׁכַּחְתָּ בְּקִיּוּמָה,
 וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב יִדְעָתִי בְּנֵי יִדְעָתִי, עַל מַה

שְׁאֵמַרְתָּ שְׁוֵהוּ הַבְּכוֹר, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעַם וְגַם הוּא
יִגְדֹל, וְכֵאן מִשׁוֹם כֶּךָ פְּתוּב וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף,
לְבָנָו לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דָּבָר אַחַר וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף - שְׁפָדְמוֹת אַחַת
הָיוּ נִרְאִים. שְׁפָל מִי שְׁרָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה
מֵעִיד שְׁפָנָו שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל
כֶּךָ הוּא, וְעוֹד, שְׁיוֹסֵף זֶן אוֹתוֹ וְאֶת כְּנָיו כְּזִקְנוֹתוֹ,
וְלִכְן כְּנָו מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִכָּלָם. וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף,
לָמָּה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֵר? מִשׁוֹם שְׁהִיָּתָה רְשׁוּת כִּידוֹ
לְהַעֲלוֹתוֹ מִמֶּשׁ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּיּוֹן שְׁיַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שְׁפָנָיו
יִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּגִלוֹת שָׁם בְּמִצְרַיִם, לָמָּה לֹא
נִקְבַר שָׁם כִּדֵי שְׁזִכּוֹתוֹ תִּגַּן עַל כְּנָיו? לָמָּה רָצָה
לְעֲלוֹת מִמֶּשׁ, וְהָרִי פְתוּב (תהלים קג) כִּרְחֵם אָב עַל
כְּנָים, אֵיפֹה הִרְחַמְנוֹת?

אַלְא, כֶּךָ שְׁנִינוּ, כְּשֶׁעָה שְׁהִיָּה יוֹרֵד יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, הָיָה פּוֹחֵד, וְהָיָה אוֹמֵר: חַם
וְחִלְיָה יָבְלוּ בְנֵי בֵין הָעַמִּים, וְאוֹלֵי הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא יְסַלֵּק שְׂכִינָתוֹ מִמְּנֵי כְּבֹתֶחֱלָה. מַה
 כָּתוּב? וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּו', [וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 לְיִשְׂרָאֵל] אֵל תֵּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל
 אֲשִׁימָךְ שָׁם. וְמָה שְׂאֵמַרְתָּ אֹלְיֵי אִם־לֵךְ שְׂכִינָתִי
 מִבְּיַנְךָ - אֲנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ מִצְרִימָה.

אָמַר עוֹד, פּוֹחַד אֲנִי שְׂמָא אֶקְבֵּר שָׁם וְלֹא
 אֲזַכֶּה עִם אֲבוֹתַי. אָמַר לוֹ, וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ
 גַּם עִלָּה. אֲעַלְךָ - מִמִּצְרַיִם. גַּם עִלָּה - לְהַקְבֵּר
 בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ.

מִשּׁוּם כֵּן רָצָה לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ מִמִּצְרַיִם: אַחַד
 - בְּדֵי שְׂלֵא יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ יִרְאֶה, שְׁחֵרֵי
 רָאָה שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֵעַ
 מִיִּרְאָתָם. וְאַחַד - שְׂרָאָה שְׂשִׁכִינָה תְּשִׁימַם מְדוּרָה
 בֵּין בָּנָיו בְּנִלּוֹת. וְאַחַד - בְּדֵי שְׁיִהְיֶה גּוֹפּוֹ דָר בֵּין
 גּוֹפּוֹת אֲבוֹתָיו לְהַכְלִיל בִּינֵיהֶם, וְלֹא יִמָּנֶה עִם
 רְשָׁעֵי מִצְרַיִם.

וְשְׂנֵינּוּ, הַגּוֹף שֶׁל יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ מִיָּפְיוֹ שֶׁל אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן, וְהִיָּתָה דְמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

דמות עליונה וקדושה, דמות של הכסף
 הקדוש, ולא רצה להקבר בין רשעים. וסוד
 הדבר, שפאבות אין כלל פרוה, ועל זה כתוב
 ושכבתי עם אבותי.

ויקרא לבנו ליוסף. בנו - בדמות אחת של
 הפנים, משום שברצון הרוח והלב
 הוליד אותו יותר מכלם בא ראה מה כתוב,
 (בראשית ל) המעט כחתך את אישי, שכל רצונו של
 יעקב היה ברחל, ומשום כך (דף רכב ע"ב) ויקרא לבנו
 ליוסף.

שנינו, רבי שמעון פתח ואמר, (דברים כ"ט)
 הנספרת לה' אלהינו ונו'. הנספרת
 לה' אלהינו, בא ראה פמה יש לאדם להזהר
 מחטאיו ולהסתכל שלא יעבר על מצות רבונו,
 ששנינו, כל מה שאדם עושה בעולם הזה, אותם
 מעשים כתובים בספר ונכנסים בחדשבוץ לפני
 המלך הקדוש, והכל גלוי לפניו. והו שכתוב
 אם יסתר איש במסתרים ואני לא

אֲרָאֵנוּ נְאֻם ה'?! אִם כֹּה, אֵיךְ לֹא יִשְׁמַר אָדָם
 מִלְחַטָּא לְפָנָי רְבוּנוּ. וְשָׁנִינוּ, אֲפֹלוּ אוֹתוֹ [מ] מֵה
 שֶׁחָשַׁב אָדָם וְעָלָה בְרָצוֹנוֹ, הַכֹּל נִמְצָא לְפָנָי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱכָר מִמֶּנּוּ.

בֵּל רֵאָה, בְּאוֹתוֹ לִילָה שְׁנִכְנְסָה לֵאמֹה אֵל יַעֲקֹב
 וְנִתְּנָה לוֹ אוֹתָם סִמְנִים שְׁנֵתַן יַעֲקֹב לְרַחֵל,
 עָלָה בְרָצוֹנוֹ שֶׁהִיא רַחֵל וְשִׁמְשׁ בָּהּ תִּשְׁמִישׁ,
 וְאוֹתָהּ טָפָה רֵאשׁוּנָה שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה, שְׁכֵתוֹב
 (בראשית מט) כְּחֵי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי, וְסֶבֶר שֶׁהִיא רַחֵל.
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת
 וַיִּוְדַע מֵה שְׁכֵת־שָׁכָה, הֶעֱלָה אוֹתוֹ רָצוֹן לְמְקוֹמוֹ,
 וּבְכוּרַת רֵאוּבֵן עָלְתָה לְיוֹסֵף. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שֶׁחֲרִי שֶׁל רַחֵל הָיְתָה אוֹתָהּ טָפָה רֵאשׁוּנָה שֶׁיִּצְאָה
 מִיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה שְׁלֵה, אוֹתָהּ בְּכוּרָה מִמֶּשׁ
 שֶׁל רֵאוּבֵן יִרְשׁ יוֹסֵף, וְרַחֵל יִרְשָׁה אֶת שְׁלֵה.

וּמִשּׁוּם כֹּה, סוּד הַדְּבָר, לֹא הִתְעַלָּה רֵאוּבֵן בְּשֵׁם
 כְּשֶׁאָר הַשְּׂבָטִים, אֲלֵא רֵאוּבֵן, כְּלוּמַר
 רֵאוּבֵן. רֵאוּבֵן בֵּן סָתָם. וְהֵבֵן תְּהִה לֹא נוֹדַע שְׁמוֹ.

וְעַל כֵּן לֹא קָרָאָה לְאָה בְּנֵי בָשִׂם הָיְתָה, וְלֹא נִקְרָא
רְאוּ בְנֵי, שְׁחֵרֵי לְאָה יִדְעָה אֶת הַמַּעֲשֵׂה.

וְשָׁנִינוּ, גְּלוּי לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאִין רְצוֹן
יַעֲקֹב הָיָה לְחַטָּא לְפָנָיו בְּזוּה וְלֹא הִסְתַּכַּל
בְּרְצוֹן בְּאִשָּׁה אַחֲרַת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּשָׂאָר רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם, וְעַל כֵּךְ כָּתוּב (שם לה) וַיְהִיו בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם
עָשָׂר, שְׁחֵרֵי בְּנֵיהֶם שָׁל שְׂאָר הָרְשָׁעִים בְּעוֹלָם
שְׁעוֹשִׂים אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה, נִקְרָאִים בְּשֵׁם אַחֵר, וְהֵרִי
דְּכָר זֶה יְדוּעַ בֵּין הַחֲבֵרִים, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ וַיִּקְרָא לְבָנָיו
לְיוֹסֵף, בְּנֵי מִמָּשׁ, מִהֲרַאשִׁית וְעַד הַסִּיּוּם [בְּנֵי] הָיָה
בְּנֵי.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסֵף, בְּמָה הִשְׁפִּיעַ יַעֲקֹב אֶת
יוֹסֵף, שְׁכַתוּב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יַרְכְּבֵי?
אֵלֶּךָ בְּאוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שְׁתִּיחַ רָשׁוּם בְּבִשְׂרוֹ, שְׁזוֹ
חַשְׁיָבוֹת הָאָבוֹת יוֹתֵר מִהַכֹּל, וּבְרִית זוֹ הִיא סוּד
שָׁל יוֹסֵף.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּאַבְרָהָם וּבְיַעֲקֹב כָּתוּב שִׁים
נָא יָדְךָ תַּחַת יַרְכְּבֵי. תַּחַת יַרְכְּבֵי, כְּלוּמַר

בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁרָמוֹז בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּמוֹצִיא זְרַע
קָדֵשׁ נְאֻמָּן לְעוֹלָם. בְּיִצְחָק לֹא כָתוּב, כִּי יֵצֵא מִמֶּנּוּ
עֲשׂוֹ.

עוֹד, מָה הַטַּעַם שֵׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי, אֵל נָא
תִּקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם? אֵלֵּא אָמַר לוֹ יַעֲקֹב
לְיוֹסֵף, בְּרַשְׁם הַקְּדוֹשׁ תְּזַה הַשְּׁבַע לִי, שְׁהוֹצִיא זְרַע
קְדוֹשׁ נְאֻמָּן לְעוֹלָם, וְנִשְׁמָר וְלֹא נִטְמָא לְעוֹלָמִים,
שְׁלֹא יִקְבֵר בֵּין אוֹתָם הַטְּמֵאִים שְׁלֹא שְׁמָרוּ אוֹתוֹ
לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר
חַמּוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְרָמָתָם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יוֹסֵף, שְׁשָׁמַר אוֹתוֹ מִעַל הַכֹּל,
לָמָּה נִקְבֵר בֵּינֵיהֶם? אֵלֵּא שְׁנִינּוּ, כָּתוּב (שם)
« הָיָה הָיָה דְבַר ה' אֵל יַחְזִקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן
בְּאֶרֶץ כְּשָׂדִים עַל גֵּהַר כְּבָר. וַהֲרֵי שְׁנִינּוּ שְׁשָׁכְנָה
לֹא שׁוֹרָה, רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ לָמָּה כָּאֵן
שְׁכִינָה? אֵלֵּא כָתוּב עַל גֵּהַר כְּבָר, וְכָתוּב וַתְּהִי
עָלָיו שָׁם יַד ה'. אִף כָּאֵן, אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִשְׁלַח
בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם יוֹסֵף

יַעֲלֶה מִכָּאן, הַגְּלוֹת לֹא תִתְקַיֵּם, אֲלֵא תִהְיֶה
קְבוּרָתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁמָא, וַיִּסְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַגְּלוֹת.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רָאָה יַעֲקֹב שְׁחָרֵי כַּפֵּל
נִתְקַן לִכְפֵּי הַקְּדוּשׁ פְּאֻבוֹת [כְּפָאוֹת]. אָמַר,
אִם כֹּה, יִקְבֵּר, אֵיךְ הַגּוֹף הַזֶּה יִתְאַחַד כְּפָאוֹת.
וַאֲפִלוּ הַמְּעָרָה שֶׁנִּקְבְּרָ שָׁם נִקְרְאָת מְכַפֶּלָה, מִשּׁוּם
שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁל מְכַפֶּלָה הוּא שְׁנַיִם וְאַחַד, אִף
הַמְּעָרָה שְׁנַיִם וְאַחַד.

וְכֵן וְרָאָה, הָאֻבוֹת זָכוּ לְהִקְבֵּר שָׁם הֵם וְזוּוּגֵיהֶם.
יַעֲקֹב - (דף רבג ע"א) הוּא וְלֵאָה. מָה הַטַּעַם רָחֵל
לֹא, וְחָרִי כְּתוּב וְרָחֵל עֲקָרָה, שֶׁהִיא עֲקָרַת הַבַּיִת?
אֲלֵא לֵאָה זָכְתָה בּוֹ לְהוֹצִיא שְׂשׂוּה שְׂכֵמִים מִגּוֹע
קְדוּשׁ בְּעוֹלָם יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כֹּךְ הִיא נִתְּנָה עִמּוֹ
לְזוּוּג בְּמְעָרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יְמֵיהָ הִיְתָה לֵאָה עוֹמֶדֶת
בְּפִרְשֵׁת דְּרָכִים, וּבְכֻתָּה בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב,
בְּשִׁשְׁמֵעָה שֶׁהוּא צְדִיק, וְתַפְּלָה הִיא הַקְּדִימָה לוֹ,

וְהִינּוּ שְׂכָתוֹב (בראשית כט) וְעֵינַי לְאֵה רַבּוֹת, כְּמוֹ
שְׂבֵאֲרָנוּ שְׂמִקְדִּימָה וְיוֹשֶׁבֶת בְּפִרְשֵׁת דְרָכִים
לְשֵׂאל.

רַחֵל לֹא יֵצֵאָה לְדְרָכִים לְעוֹלָם, מִשּׁוּם כֶּךָ זְכָתָה
לְאֵה לְהִקְבֵר עִמּוֹ, וְרַחֵל קְבוּרָתָה עוֹמֶדֶת
בְּפִרְשֵׁת דְרָכִים וְנִקְבְּרָה שָׁם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאֲנִי
בְּבֹאֵי מִפְּדִן אֶרֶם מִתָּה עָלַי רַחֵל. מַה זֶה עָלַי? עָלַי
וְדֹאֵי, כְּלוּמַר בְּגִלְלֵי. בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּדֶרֶךְ - בְּגִלְלֵי
מִתָּה בְּדֶרֶךְ, שְׂלֹא יֵצֵאָה בְּשִׁבְלֵי לְעוֹלָמִים כְּמוֹ
אֲחֻתָּה.

מִשּׁוּם כֶּךָ, לְאֵה שְׂיֵצֵאָה וּבְכָתָה בְּפִרְשֵׁת דְרָכִים
בְּשִׁבְלֵי יַעֲקֹב, זְכָתָה לְהִקְבֵר עִמּוֹ. רַחֵל
שְׂלֹא רָצָתָה לָצֵאת וּלְשֵׂאל בְּשִׁבְלֵי, מִשּׁוּם כֶּךָ
קְבוּרָתָה בְּפִרְשֵׁת דְרָכִים, וְסוּד הַדָּבָר הִרִי בְּאֶרְנוּ
וְנִתְבְּאֵר, זֶה בְּגִלְוֵי וְזֶה בְּנִסְתָּר.

וּבֹא וּרְאֵה, שְׂשֻׁנֵינוּ, דְּמַעוֹת רַבּוֹת שְׂפָכָה אוֹתָהּ
לְאֵה הַצְּדָקָת כִּדֵּי לְהִיזוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
וְלֹא שֶׁל אוֹתוֹ עָשׂוּ הַרְשָׁע. וְהִינּוּ מַה שְׂשֻׁנֵינוּ, כָּל

אָדָם שְׁשׂוּפָךְ דְּמַעוֹת לְפָנַי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף
עַל גַּב שְׁנַגְזוֹר עָלָיו עֲנֵשׁ - הוּא יִקְרַע, וְלֹא יוּכַל
אוֹתוֹ עֲנֵשׁ לְשֵׁלֵט בּוֹ. מַנִּין לָנוּ. מִלֵּאָה, שְׁחָרֵי נְגוֹר
עַל לֵאָה לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הִיא בְּבִקְשָׁתָהּ
הַקְדִּימָה לִיעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה לְעֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְשִׁכַּכְתִּי עִם אֲבֹתַי. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מִתּוֹ יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שִׁיעֵמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת
נִתְּבָאָר שֶׁהִסְתַּכְּלָנוּ בְּדַבְרֵי שְׁלֹמֹה וְנִרְאָה שְׁדַבְּרִי
סְתוּמִים, אֲבָל כָּל דַּבְּרֵי שְׁלֹמֹה, כֻּלָּם נִקְרְאוּ
בְּחֻכְמָה.

שְׁשִׁנְיָנוּ, כְּתוּב וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. בִּימֵי שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ עֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהֵינְנוּ
שְׁכֹתוּב (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל
בְּנֵי קֶדֶם. שָׁם שְׁשִׁנְיָנוּ, מִי הֵם בְּנֵי קֶדֶם? הֲרֵי
פְרָשׁוּת, אֲבָל חֲכָמַת בְּנֵי קֶדֶם הִיא חֲכָמָה שְׁיִרְשׁוּ
מֵאַבְרָהָם.

שִׁשְׁנֵינוּ, כָּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אֲבֹרָהֶם אֶת כָּל
 אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מַה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר
 לוֹ? זוֹ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשְׁמַע אֶת, אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ
 - שֶׁהָיָה שָׁלוֹ. כְּמוֹ שִׁשְׁנֵינוּ, בְּאוֹתָהּ בַּת שֶׁהָיְתָה
 לְאֲבֹרָהֶם, וּבְכָל שְׂמָה.

וְלִבְנֵי הַפִּילֹגְשִׁים אֲשֶׁר לְאֲבֹרָהֶם נָתַן אֲבֹרָהֶם
 מִתְּנַת וְגו'. שֶׁנָּתַן לָהֶם דְּבָרִים יְדוּעִים
 בְּבִתְרִים הַתְּחִתּוֹנִים. וּבְאִיזָה מְקוֹם הִשְׁרָה אוֹתָם?
 אֵל אֶרֶץ קָדֶם, וּמִשָּׁם יֵרְשׁוּ בְּנֵי קָדֶם חֲכָמָה,
 וְהֵינוּ שֶׁכָּתוּב מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.

שִׁשְׁנֵינוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן
 מִקְּפוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אֲבָא
 וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֲבָא הָיָה עֵינָי וְרַץ אַחֲרֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, שֶׁהָיָה רוֹכֵב. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וַדַּאי (חושע
 «) אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ בְּאַרְיֵה יִשְׂרָאֵל.

יָרַד רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּתוּב (דברים ט)
 וַאֲשַׁב בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה.

וְדַאי שְׁחֻכְמָה לֹא מִתְיַשְׁבֵּת אֶלָּא בְּשֹׂאדָם יוֹשֵׁב
 וְלֹא הוֹלֵךְ, אֶלָּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְהִרִי בְּאַרְנוֹ אֶת
 הַדְּבָרִים עַל מַה כְּתוּב וְאַשְׁבּ. עֲכָשׁוּ בְּמִנוּחָה
 הַדְּבָר תְּלוּי. יִשְׁבּוּ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב וְתָרַב חֻכְמַת שְׁלֵמָה
 מִחֻכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם וּמְכָל חֻכְמַת
 מִצְרַיִם. מַה הִיא חֻכְמַת שְׁלֵמָה, וּמַה הִיא חֻכְמַת
 מִצְרַיִם, וּמַה הִיא חֻכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם? אָמַר לוֹ,
 בֹּא רֵאֵה, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת פִּרְשׁוּהָ בְּאוֹתוֹ שֵׁם.
 שְׁהִלְבְּנָה בְּשִׁמְת־פְּרָכַת מִהַכֹּל כְּתוּב וְתָרַב, בִּימֵי
 שְׁלֵמָה, שְׁהִתְרַבְּתָה וְהִתְפָּרְכָה וְעִמְדָה בְּשִׁלְמוֹת.
 וְשָׁנִינוּ, אֶלֶף הָרִים מִתְגַּדְּלִים לְפָנֶיהָ, וְכֹלָם הָיוּ
 לְפָנֶיהָ שְׂאִיכָה אַחַת, וְאֶלֶף נְהָרוֹת
 גְּדוֹלִים לָהּ, וְנוֹמְעַת אֶת כָּלָם בְּגִמְיָעָה אַחַת.
 צִפְרָנִיָּה אוֹחֲזוֹת בְּאֶלֶף וְשִׁבְעִים עֶבְרִים.
 יְדִיָּה אַחֲזוֹת לְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה [וּמִשְׁתָּה] אֶלֶף
 עֶבְרִים, אֵינן יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד זֶה, וְאֵינן יוֹצֵא

(דף רכג ע"ב)

מִמְּנָה לְצַד אַחֵר. כַּמָּה וְכַמָּה אֲלֵפֵי מְנֻנִים
אֲחוּזִים בְּשִׁעְרוֹתֶיהָ.

עֲלָם אֶחָד שְׁאֲרָכּוּ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף
הָעוֹלָם יוֹצֵא בֵּין רַגְלֶיהָ, מִתְּלַבֵּשׁ בְּשִׁשִּׁים
מִבּוֹת אֵשׁ, בְּנֻנִים אֵלּוּ הִתְמַנָּה עַל הַתְּחִתּוֹנִים
[מִפְּתַח] מֵאַרְבָּעָה צַדֵּיהָ. זֶהוּ נֶעַר שְׂאוּחוֹ שֵׁשׁ
מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִפְּתָחוֹת עֲלִיוֹנִים מְצַד
הָאֵם, וְכֹל הַמִּפְתָּחוֹת הָעֲלִיוֹנִים בְּלִהַט הַחֶרֶב
שְׁחוּגָר בְּמִתְנָיו תְּלוּיִים.

לְאוֹתוֹ נֶעַר קוֹרְאִים חֲנוּךְ בֶּן יֵרֵה, בְּאוֹתוֹ
בְּרִיתוֹת, שְׂכָתוֹב (מִשְׁלֵי כֵב) חֲנוּךְ לְנֶעַר עַל
פִּי דְרָכּוֹ. וְאֵם תֹּאמֶר, מִשְׁנָה הִיא וְלֹא בְרִיתָא -
בְּמִשְׁנֵתָנוּ בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, וְחָרִי נִתְבָּאָר,
וְהַכֹּל דְּדָבָר אֶחָד הִסְתַּכְּלוּ [נִתְקַנְנוּ]. תְּחַתֵּיו תּוֹפְסוֹת
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שְׁשָׁנִינוּ [שְׂבֵא רֵאחַ], כְּמוֹ שְׂשִׁיִּשְׂרָאֵל
הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא בֶּן לְאֵמוֹ, שְׂכָתוֹב (שֵׁם ד) כִּי
בֶּן הָיִיתִי לְאָבִי דָּד וְיִחִיד לְפָנַי אֲמִי, וְכָתוֹב (שְׁמוֹת
ד) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדָ גַם לְמִטָּה זֶה נִקְרָא נֶעַר

לְאָמוֹ, שְׂכֵתוֹב (הושע יא) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָהוּ.
וּבְכֹפֶה גִּזְנִים נִקְרָא בֶן יֶרֶד, וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ.

אַבֵּל בֵּא רָאָה, בֶּן יֶרֶד מִמָּשׁ, שְׁשָׁנִינוּ, עֶשֶׂר
יְרִידוֹת יֶרֶדָה שְׂכִינָה אֶרֶץ, וְאֵת בְּלָם
בְּאֶרֶץ הַחֲבָרִים וְנִתְּבָאֵר. וְתַחַת זֶה כֹּפֶה חֵיּוֹת
עוֹמְדוֹת, שְׁנִקְרָאוֹת חֵיּוֹת הַשְּׂדֵה מִמָּשׁ.

תַּחַת אוֹתָן הַחֵיּוֹת נֶאֱחָזוֹת שְׁעָרוֹת הַלְּבָנָה
שְׁנִקְרָאוֹת כּוֹכְבֵי שְׂרָבִיט, שֶׁל שְׂרָבִיט
מִמָּשׁ, בְּעֵלֵי דִין, בְּעֵלֵי מִשְׁקָל, בְּעֵלֵי הַדִּין
הַקְּנֵשֶׁה, בְּעֵלֵי חֲצָפָה, וּבְלָם נִקְרָאִים בְּעֵלֵי [שְׁעָרוֹת]
אֶרְנָמֹן. יְדִיָּה וְרַגְלִיָּה אַחֲזוֹת בְּזוֹה כְּמוֹ אֶרֶיָּה
[קְדוּשׁ] חֹזֵק שְׁאוּחֹז בְּטַרְפוֹ, וְעַל זֶה כְּתוּב (מִיכָה ה)
וְטַרְף וְאִין מִצִּיל.

צְפָרְנִיָּה - כָּל אוֹתָם שְׁמֹזְכִירִים אֵת חֲטָאֵי בְּנֵי
הָאָדָם וְכוֹתְבִים וְרוֹשְׁמִים אֵת
חֲטָאֵיהֶם בְּתַקְוַת הַדִּין הַקְּנֵשֶׁה, וְלָכֵן כְּתוּב (יִרְמִיָּה מו)
חֲטָאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בְּרוּל בְּצַפְרֵן שְׁמִיר.
מָה זֶה שְׁמִיר? אוֹתוֹ שְׁרוּשִׁים וְנוֹקֵב בְּאֶבֶן וְחוֹתֶךָ

אוֹתָהּ לְכֹל צָר. וְהִמַּת הַצַּפְרָנִים - כָּל אֱלוֹי שְׂלֵא
נְדָבָקִים בְּגוֹף הַמְּלֹךְ וַיּוֹנְקִים מִצָּד הַשְּׂמֵאָה
בְּשִׁמַּת־חֵילָה הַלְּבָנָה לְהַפְּגִים.

וּמִשׁוֹם שֶׁשְׁלֹמֹה הַמְּלֹךְ יָרַשׁ אֶת הַלְּבָנָה
בְּשִׁלְמוֹתָהּ, צָרִיךְ לִירֵשׁ אוֹתָהּ
בְּפִגְיֻמָּתָהּ, וְלִכְן הִשְׁתַּדַּל לְדַעַת אֶת דַּעַת [רַצְיוֹן]
הַרוּחֹת וְהַשְּׂדִים, כְּדֵי לִירֵשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּכֹל
צָדְדֶיהָ.

וּבִימֵי שְׁלֹמֹה הַמְּלֹךְ בְּכֹל הָאִירָה הַלְּבָנָה. וְהוּ
שֶׁפֶתוֹב (מלכים-א ה) וַתָּרַב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה.
וַתָּרַב דּוֹקָא. מִחֲכָמַת כָּל פְּנֵי קָדָם, סוּד עֲלִיּוֹן
הוּא, בְּפֶתוֹב (בראשית לו) וַיֵּאֱלֹה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר
מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם וְגו', וַיֵּאֱלֹה נִקְרְאִים בְּנֵי קָדָם,
שֶׁכֶּלֶם לֹא הִתְקַיְמוּ, פָּרַט לָזָה שֶׁכֶּלֶל וְזָכַר
וְנִקְבָּה, שֶׁנִּקְרָא הַדָּר, שֶׁפֶתוֹב וַיְמַלֵּךְ תַּחֲתָיו הַדָּר
וְגו'.

וְשָׁנִינוּ, שֶׁאֵף עַל גַּב שֶׁהִתְקַיְמָה [שְׁחֵאִירָה הַלְּבָנָה], לֹא
הָאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֹה

שָׂרְאֵי כְּנַגְדָּהּ, כְּמוֹ שְׂבֵאֲרֵנוּ, שְׂמִשּׁוּם כֶּךָ אִמּוֹ
הִיְתָה בַּת שֶׁבַע.

וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם - זוֹ הַחֲכָמָה הַתְּחִתּוֹנָה
שְׂנִקְרָאת שְׂפָחָה שְׂאֲחֵר הָרַחִים, וְהַכֹּל
כְּלָלָה חֲכָמָה זוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה - חֲכָמַת בְּנֵי קָדָם
וְחֲכָמַת מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן
שְׂשֵׁאֲלֵתִי דְבָר זֶה לְפָנֶיהָ, שְׂחֵרִי בְּכָל הַדְּבָרִים
הַלְלוּ [דְּבָר זֶה] זְכוּתִי. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, דְּבָרִים אֵלּוּ
חֵרִי בְּאֲרֵנוּם, וְחֵרִי נֶאֱמָרוּ.

שְׂנֵינּוּ, (קחלת א) מַה יְתֵרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֵמְלוֹ.
יְכוּל אִף עֵמַל הַתּוֹרָה? תִּלְמוּד לֹאֲמַר,
שְׂיַעֲמַל תַּחַת הַשְּׂמֶשׁ [בְּתוֹב]. שׁוֹנָה עֵמְלָה שֶׁל
תּוֹרָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשְּׂמֶשׁ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר,
אִף עֵמְלָה שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵמַל בְּגִלְל בְּנֵי אָדָם
אוּ בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ. עַל זֶה כְּתוּב תַּחַת הַשְּׂמֶשׁ,
שְׁוֹה לֹא עוֹלָה לְמַעְלָה. שְׂנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
אִפְלוּ אִם אָדָם עוֹמֵד אֶלְף שָׁנִים, אוֹתוֹ יוֹם

שְׁמֹס־תִּלְק מִן הָעוֹלָם דּוֹמָה לוֹ כְּאֵלוֹ לֹא הִתְקַיֵּם,
 רַק יוֹם אֶחָד.

וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי. אֲשֶׁר־י חֲלָקֶם שָׁל הָאָבוֹת
 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם
 מְרַבָּה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה וְהִתְרַצָּה בָּהֶם לְהִתְעַטֵּר
 עִמָּהֶם. וְהוּא שְׂפָתוֹב (דברים י) רַק בְּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק ה'
 וְגו'. אָמַר רַבִּי ^(דף רכד ע"א) אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ
 שֶׁהִתְעַטֵּר שָׁלוֹ הוּא בְּאֲבוֹתָיו, שֶׁהָרִי הִתְעַטֵּר שָׁל
 הָאָבוֹת הוּא עִמוֹ, וְהוּא עִמָּהֶם. וְעַל זֶה בְּאוֹתֵינוּ
 חֲקוּקוֹת שְׁנֵינוּ, שׁ שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שְׁנֵי קְשָׁרִים -
 אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה, וְאֶחָד שְׁכּוּלֵל
 אוֹתָם. וְזֶהוּ שְׁשֵׁנֵינוּ, (שמות כו) וְהִבְרִיתָ הַתִּיכֵן
 בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרַח מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.
 וְאוֹתוֹ קָשָׁר שְׁכַּאֲמָצַע אֲחוּז לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה,
 וְעַל זֶה כְּתוּב וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי, וְדַאי.

וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח
 וְאָמַר, (ישעיה מב) הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ
 וְהַעוּרִים תִּבְיִטוּ לְרֵאוֹת. הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ - אֵלוֹ

בְּנֵי אָדָם שְׁלֵא מְקַשִּׁיבִים לְדַבְּוֹרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא
 פּוֹקְחִים אֲזִינְיָהֶם לְשִׁמְעַ אֶת מְצֻוֹת רַבּוֹנָם.
 וְהַעֲוִרִים - שְׁלֵא מִסְתַּכְּלִים לְדַעַת עַל מָה הֵם
 עוֹמְדִים, שְׁחַרֵי כָּכָל יוֹם וְיוֹם הַפְּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא,
 וְאִין מִי שִׁישְׁנִית.

שְׁלַמְדָנוּ, בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, בְּאוֹתוֹ
 יוֹם שִׁיוֹצֵא לְעוֹלָם, כְּלָם עוֹמְדִים
 בְּקִיּוּמָם וְהוֹלְכִים וְטָסִים בְּעוֹלָם, יוֹרְדִים וּמְזַהֲרִים
 אֶת הָאָדָם כָּל יוֹם וְיוֹם לְבְרוֹ. וְכִשְׁאוֹתוֹ יוֹם כָּאֵ
 וּמְזַהֲרִים אוֹתוֹ, וּבֵן אָדָם עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם חֲטָא
 לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ - אוֹתוֹ יוֹם עוֹלָה בְּבוֹשָׁה וּמַעֲרִיד עַדוֹת,
 וְעוֹמֵד לְבְרוֹ בַּחוּץ.

וְשִׁנִּינוּ, אַחַר שֶׁעוֹמֵד לְבְרוֹ, יוֹשֵׁב, עַד שֶׁאָדָם
 עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּשׁוּבָה. זָכָה - שָׁב אוֹתוֹ
 יוֹם לְמָקוֹמוֹ. לֹא זָכָה - אוֹתוֹ יוֹם יוֹרֵד וּמְשַׁתְּתֵף
 עִם אוֹתָהּ רוּחַ שְׁכַחוּץ, וְשָׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן בְּדַמּוֹת
 אוֹתוֹ אָדָם מִמָּשׁ כְּדִי לְהַרְע לּוֹ, וְדָר עִמוֹ בְּפִית.

וַיֵּשׁ שְׂדֵי־וֵרוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכֵה. וְאִם לֹא, הוּא
 דָּר עִמּוֹ לְרַע.

בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ נִפְקָדִים אֹתָם יָמִים וַחֲסָרִים, וְלֹא
 נִבְנְנִים בְּחֻשְׁבוֹן שָׁל אֹתָם שְׁנֵשְׂאָרוֹ. אִזִּי
 לְאֹתוֹ הָאָדָם שְׁנוֹרַע יָמָיו לְפָנַי הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא
 הַשְּׂאִיר לְמַעַלָּה יָמִים לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם בְּאֹתוֹ הָעוֹלָם
 וּלְהַתְקַרֵּב עִמָּם לְפָנַי הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

בֹּא רֵאֵה, כְּשֶׁקָּרְבִים אֹתָם יָמִים לְפָנַי הַמְּלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ, אִם הוּא צַדִּיק, וְהַ הָאָדָם שְׂיוֹצֵא מִן
 הָעוֹלָם וְנִבְנְנִים בְּאֹתָם יָמִים, וְהֵם לְבוֹשֵׁי כְבוֹד
 שְׁנֵשְׂמָתוֹ מֵת־לְבַשְׁת בָּהֶם, וְהֵם אֹתָם יָמִים שְׂצַדִּיק
 תִּהְיֶה בָהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אִזִּי לְאֹתוֹ שְׁנוֹרַע יָמָיו לְמַעַלָּה, שְׂכַאֲשֶׁר רוֹצִים
 לְהַלְבִּישׁ אֹתוֹ בְּיָמָיו, אֹתָם יָמִים שְׂפָנִים
 בְּחֻשְׁאֵיוֹ חֲסָרִים מֵאֹתוֹ לְבוֹשׁ, וּמֵת־לְבַשׁ בְּכָנֶד
 חֲסָר. כָּל שְׂכֵן אִם הֵם רַבִּים, וְאִין לְאָדָם בְּפֹה
 לְהַתְלַבֵּשׁ בְּאֹתוֹ הָעוֹלָם, אִזִּי אִזִּי לוֹ וְאִזִּי לְנַפְשׁוֹ,
 שְׂדָנִים אֹתוֹ בְּגִיחָנָם עַל אֹתָם יָמִים, יָמִים עַל

ימים, ימים על כל אחד שנים. שפאָשֶׁר יוצא מן העולם הזה, אינו מוצא ימים להתלבש בהם, ולא יהיה לו לבוש במה להתכסות. אשרי הצדיקים שכל ימיהם שמורים הם אצל המלך הקדוש, ונעשים מהם לבושי כבוד להתלבש בהם בעולם הבא.

שנינו בסוד המשנה, מה שפֶּתוּב (בראשית ג) וידעו כי עירמם הם - ידיעה ממש ידעו, שאותו לבוש של כבוד שנעשה מאותם ימים נגרע מהם, ולא נשאר יום מאותם ימים להתלבש בו. זהו שפֶּתוּב (תהלים קל"ט) נְלִמֵי רְאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרֶךָ כִּלְמֵי יָפֶתוּב יָמִים יִצְרוּ. ימים יצרו ודאי. ולא אחד בהם, שחרי לא נשאר אחד להתלבש בו, עד שהשתדל אדם ועשה תשובה, והקדוש ברוך הוא קבל אותו ועשה לו כלי לבוש אחרים, ולא מן הימים שלו. זהו שפֶּתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיְלַבְּשֵׁם.

בֹּא רֵאָה, בְּאַבְרָהָם שְׂוָכָה מַה כְּתוּב? (שם כד) בֹּא
 בְּיָמִים, מִשּׁוֹם שְׂוָכָה. בֹּא אֲשֶׁר הִסְתַּלַּק מִן
 הָעוֹלָם תְּהֵא, מִמָּשׁ בְּאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ, נִכְנָם
 וְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְלֹא נִגְרַע מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ כְּבוֹד
 כְּלוּם, שְׁכַתּוּב בֹּא בְּיָמִים. בְּאִיּוֹב מַה כְּתוּב? (איוב
 «) וַיֹּאמֶר עָרֹם יֵצְתִי מִכְּפָטָן אֲמִי וְעָרֹם אָשׁוּב
 שָׁמָּה, שְׁחֵרִי לֹא נִשְׂאָר לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ.

שְׁנִינּוּ, אֲשֶׁרִיחֶם הַצְּדִיקִים, שְׁיִמִּיחֶם צְדִיקִים,
 וְנִשְׂאָרוּ לְעוֹלָם הַבָּא [צְדִיקִים], וְכֹא אֲשֶׁר
 יוֹצְאִים, כֹּלָם מִתְּחִבָּרִים וְנִעְשִׂים (דף רכד ע"ב) לְבוּשֵׁי
 כְּבוֹד לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ, וְכֹא אוֹתוֹ לְבוּשׁ זוֹכִים לְהִתְעַנֵּג
 מֵעַנֵּג הָעוֹלָם הַבָּא, וְכֹא אוֹתוֹ לְבוּשׁ עֲתִידִים לְקוּם
 לְתַחִיָּה, וְכֹל אוֹתָם שְׁיִשׁ לָהֶם לְבוּשׁ יְקוּמוֹ. זְהוּ
 שְׁכַתּוּב (איוב לח) וַיִּתְיַצְבוּ כָמוֹ לְבוּשׁ. אוֹי לְאוֹתָם
 רְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׁיִמִּיחֶם בְּחִטָּאִיהֶם [עוֹלָמוֹת]
 חֲסֵרִים, וְלֹא נִשְׂאָר מֵהֶם בְּמַה שְׁיִתְכַּסּוּ בְּשִׁיבָאוֹ
 מִן הָעוֹלָם.

שְׁנֵינוּ, כָּל אוֹתָם צְדִיקִים שָׁזְכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ
 בְּלְבוּשׁ כְּבוֹד בְּיָמֵיהֶם, מִתְעַטְטִים
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם [לְבוּשׁ] מִהַעֲטוּרִים שָׂבָהֶם מִתְעַטְטִים
 הָאֲבוֹת, מֵאוֹתוֹ נֶחַל שְׂיוּצָא וְשׁוֹפֵעַ לְנֵן עֲדָן. וְהוּ
 שְׂפָתוֹב וְנֶחֱדָה ה' תְּמִיד וְהַשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ
 וְגו'. וְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שְׂלֵא זָכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ
 בְּלְבוּשׁ שָׁל יָמֵיהֶם, עָלֵיהֶם כְּתוּב (ירמיו' יז) וְהָיָה
 בְּעָרְעָר בְּעָרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יִבֵּא טוֹב וְשָׁבֵן
 תִּרְרִים בַּמְדָּבָר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שָׁל יַעֲקֹב שְׂפָטָחוֹן
 יֵתֵר הָיָה לוֹ, שְׂפָתוֹב וְשַׁכְּבֹתִי עִם אֲבֹתִי,
 שְׂאֲזוּכָה בָהֶם וְלֹא בְּאַחֵר. שְׂאֲזוּכָה בָהֶם לְהִתְלַבֵּשׁ
 בְּיָמִים שָׁלוֹ וּבְיָמִים שְׂלָהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתוּב (בראשית כז) וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ
 בְּנִדְיוֹ וַיְבָרַכְהוּ. בְּנִדְיוֹ? בְּנִדְיֵי עֲשׂוֹ הָיָה
 צְרִיךְ לְכַתֵּב, שְׂחֵרֵי לֹא הָיוּ שָׁלוֹ, אֶלָּא שָׁל עֲשׂוֹ
 הָיוּ בְּנִדְיֵים אֵלוֹ, שְׂפָתוֹב (שם) וַתִּקַּח רַבְּקָה אֶת

בְּגִדֵי עֲשׂוּ בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֶת? בְּגִדֵי עֲשׂוּ כְּתוּב
 [בא], וְכֹאן רֵיחַ בְּגִדָיו, שֶׁל יַעֲקֹב מִשְׁמָע.

אֵלֶּא כֶּךָ בְּאַרְנוֹ, וַיֵּרַח, כְּלוּמַר שֶׁהִסְתַּכַּל הָלְאָה,
 וְהָרִיחַ אֶת רֵיחַ לְבוּשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם
 וְאִזּוּ בְּרָכוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב רָאָה רֵיחַ בְּגֵי בְּרִיחַ
 שְׂדֵה, זֶהוּ שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּרוּשִׁים. וְאָמַר,
 הַזֵּאִיל וְזָכִיתָ בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד - וַיִּתֵּן לָךְ
 הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מַה מִּשְׁמִיעַ? מִשׁוֹם
 שֶׁבְּאוֹתוֹ שְׂדֵה תְּפוּחִים קְרוּשִׁים נוֹטֵל טַל כָּל יוֹם
 מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכְּתוּב מִטַּל
 הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, בִּרְךְ אוֹתוֹ בְּכֹל - מִטַּל הַשָּׁמַיִם
 וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׁוִיֵּרַח
 אֶת רֵיחַ בְּגִדָיו, בְּגִדָיו מִמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.
 שְׁנֵינּוּ, אֵלֶּף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת רֵיחוֹת עוֹלָיִם בְּכֹל יוֹם
 מִנֵּן עֲדָן, שֶׁכֹּהֵם מִתְּבַשְׂמִים אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד
 שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁמִּתְעַטְרִים מִיָּמִיו שֶׁל בֶּן אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, כַּמָּה לְבוּשִׁים הֵם? אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, הַתְּהָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַל זֶה נִחְלָקוּ,
 אֲבָל שְׁלֹשָׁה הֵם: אֶחָד שְׂמַת־לְבָשִׁים בְּאוֹתוֹ
 הַלְבוּשׁ, הָרוּחַ שֶׁבִּנְיָן עֵדֶן שְׂפָאֲרַץ. וְאֶחָד נִכְבָּד
 מִהַכֹּל, שְׂמַת־לְבָשֶׁת בּוֹ הַנְּשֻׂמָה בְּתוֹךְ צָרוּר
 הַחַיִּים בֵּין אֲדָרַת הַמַּלְאָךְ. וְאֶחָד לְבוּשׁ שֶׁל בַּחוּץ,
 שְׁעוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, נִרְאָה וְלֹא נִרְאָה, בְּזֶה
 מַת־לְבָשֶׁת הַנְּפֹשׁ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוּמְמַת בְּעוֹלָם.

וּבְכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ [שָׁנָה] וְשֶׁבֶת הוֹלֶכֶת וְנִקְשָׁרַת
 בְּרוּחַ שֶׁבִּנְיָן עֵדֶן שְׂפָאֲרַץ שְׁעוֹמֵדֶת בֵּין
 פְּרָגוֹד נִכְבָּד, וּמִמֶּנּוּ לּוֹמֵד וְיוֹדֵעַ מַה שְׂיִוִּדַע,
 וּמְשׁוּמְמַת וּמוֹדִיעַ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם.

לְמִדְּנוּ, בְּשָׁנֵי קָשָׁרִים נִקְשָׁרַת הַנְּפֹשׁ בְּכָל רֵאשׁ
 חֹדֶשׁ וְשֶׁבֶת, בְּקָשָׁר שֶׁל הָרוּחַ שֶׁבִּין
 רִיחֹת הַבְּשָׁמִים שֶׁבִּנְיָן עֵדֶן שְׂפָאֲרַץ, וּמִשָּׁם הוֹלֶךְ
 וּמְשׁוּמְמַת, וְנִקְשָׁר עִם הָרוּחַ בַּנְּשֻׂמָה שְׁצָרוּרָה
 בְּצָרוּר הַחַיִּים, וְנִרְוִית וְנִזְוִיֶּת מֵאוֹתוֹ זִיו הַנִּכְבָּד

שָׁל צַד זֶה וְשָׁל צַד זֶה. וְהוּ שְׂכָתוּב וְנִחָד ה' תָּמִיד,
תָּמִיד דְּוָקָא.

וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁה. מַה זֶה בְּצַחְצָחוֹת?
אֵלָא צַחוֹת אַחַת, בְּשִׁנְקִישְׁרַת עִם הָרוּחַ
שֶׁבִּנְן שְׁלִמְטָה, צַחוֹת שְׁלִפְנִים מִן הַצַּחוֹת,
בְּשִׁנְקִישְׁרִים בְּנִשְׁמָה שְׁלִמְעָלָה בְּצַרוּר הַחַיִּים. וְהִינּוּ
בְּצַח - אַחַד, צַחוֹת - שְׁנַיִם, שְׁהֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
בְּכַבוֹד הַנִּשְׁמָה וְדָאֵי. כְּלוּמַר, צַחְצָחוֹת, מִי יוֹרֵשׁ
אֶת אֶת זֶה? נִפְשָׁה, נִפְשָׁה מִמָּשׁ. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שָׁל
הַצַּדִּיקִים.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשִׁאֲנֵי בֵּין אֹתָם הַחֲבֵרִים
מִכְּבָּל, מִתְּכַנְסִים אֵלַי, וְלוֹמְדִים דְּבָרִים
בְּנִגְלָה, וְהֵם מְכַנְסִים אֹתָם בְּחֹתָם בְּרִזְל חֹזֵק,
סְתוּם מִכָּל הַצַּדִּידִים. כִּמְהַ פְּעָמִים לְמִדְתִּי אֹתָם
דְּרַכֵּי גִנַּת הַמַּלְאָךְ, דְּרַכֵּי הַמַּלְאָךְ. [כִּמְהַ פְּעָמִים אֲמַרְתִּי לָהֶם

דְּרַכֵּי תַתְּרָה שָׁל הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ וְדְרַכֵּים עֲלִיוֹנִים.]

כִּמְהַ פְּעָמִים לְמִדְתִּי אֹתָם כָּל אֹתָן דְּרַגּוֹת
הַצַּדִּיקִים שְׁבִאוֹתוֹ עוֹלָם, וְכָלֵם פּוֹחֲדִים

לומר ^(דף רכה ע"א) דברים הללו, אלא לומדים בנגמנום,
משום כך נקראים בכדי לשון, כמו אותו כבוד
לשון שנגמנום בפיו.

אבל לזכות אני הן אותם, הואיל ופוחדים, שחרי
אזיר הקדוש ורוח הקדוש עברה מהם,
ויונקים אזיר ורוח של רשות אחרת. ולא עוד,
אלא שנראית עליהם קשת, ואינם כדאים לראות
ספר פניו [של אלהו], כל שכן ספר פנים אחרות.

אבל זה מועיל להם שאני מצוי בעולם ואני סימן
[תומך] בעולם, שחרי בתי לא ישב העולם
בצער, ולא גדון ברין שלמעלה, אחרי לא יקום
דור כמו הדור הזה. ועתיד העולם שלא ימצא מי
שיגן עליהם, וכל הפנים החצופות ימצאו בין
למעלה בין למטה. למעלה - בתאי התחתונים
והחצפה שלהם.

ועתידים בני העולם לצוות, ואין מי שישגיח
עליהם. יחזירו ראש לכל הרוחות של
העולם, ולא ישובו עם רפואה. אבל רפואה אחת

מִצֵּאתִי לָהֶם בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹתֵר, בְּאֹתוֹ מָקוֹם
 שִׁימְצְאוּ אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְנִמְצְאוּ בִּינֵיהֶם
 סֵפֶר תּוֹרָה שְׂאִין בּוֹ שְׂקָר, כְּשִׁמוּצִיאִים אוֹתוֹ,
 בְּגִלְלוֹ מִתְּעוֹרְרִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְכֹל שֶׁכֵּן אִם
 נִכְתַּב בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וַתְּרִי כָּכָר לְמִדְּנוּ
 אֵת הַדָּבָר.

אִזִּי לְדוֹר שֶׁהַתְּנַלְתָּה בִּינֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְלֹא
 מִתְּעוֹרְרִים עֲלָיו לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה. מִי
 מִתְּעוֹרֵר עֲלָיו כְּשֶׁעָה שֶׁהָעוֹלָם כְּצֶעַר יֵתֵר, וְהָעוֹלָם
 צָרִיךְ לְמַטָּה, וְצָרִיךְ לְהִגְלוֹת סֵפֶר תּוֹרָה יוֹתֵר
 כְּצֶעַר הָעוֹלָם.

שֶׁכִּבְּאִשְׁרֵי הָעוֹלָם כְּצֶעַר וּמִבְּקָשִׁים כְּנִי אָדָם
 רַחֲמִים עַל הַקְּבָרִים, כָּל הַמֵּתִים
 מִתְּעוֹרְרִים עֲלָיו, שֶׁתְּרִי הַנֶּפֶשׁ מִקְדִּימָה וּמוֹדִיעָה
 לְרוּחַ, שֶׁתְּרִי סֵפֶר תּוֹרָה נִמְצְאוּ בְּגִלְלוֹת, שֶׁהִגְלָה
 כְּצֶעַר הָעוֹלָם, וְהַחַיִּים בָּאִים וּמִבְּקָשִׁים רַחֲמִים.

וְאִזִּי הָרוּחַ מוֹדִיעָה לְנִשְׁמָה, וְהַנִּשְׁמָה
 לְקָדוֹשׁ-כְּרוּךְ-הוּא, וְאִזִּי הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא

מתעורר וְחָם עַל הָעוֹלָם, וְזֶה עַל גְּלוֹת סֵפֶר תּוֹרָה
 מִמְּקוֹמוֹ, וְהַחַיִּים בָּאִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל קַבְרֵי
 הַמֵּתִים. אוֹי לְדוֹר אִם צָרִיךְ סֵפֶר תּוֹרָה לְהַגְלוֹתוֹ
 מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וְאַפְלוּ מִבֵּית פְּנִסֶת לְבֵית פְּנִסֶת,
 שְׁחָרִי לֹא נִמְצָא בִּינֵיהֶם עַל מֵה יִשְׁגִּיחוּ עֲלֵיהֶם.

וְאֵת זֶה לֹא יוֹדְעִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁחָרִי שְׂכִינָה,
 כְּשֶׁנִּגְלָתָה גְלוֹת אַחֲרוֹנָה, עַד שְׁלֹא עָלְתָה
 לְמַעַלָּה מֵה כְּתוּב? (ירמיה ט) מִי יתְנַנֵּי בַמַּדְבָּר מְלוֹן
 אֲרָחִים. אַחַר כֵּן בְּזִמְנֵי שְׂדֵחַק רַב נִמְצָא בְּעוֹלָם,
 הִיא נִמְצָאת שָׁם, וּבְגְלוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה שָׁם הִיא,
 וְהַכֹּל מִתְעוֹרְרִים עָלֶיהָ, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אִם הַבְּבָלִים הִטְפְּשִׁים הִלְלוּ
 יָדְעוּ דְבָרִים שֶׁל סוּדוֹת הַחֲכָמָה עַל מֵה
 עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְתוֹמְכֵיו עַל מֵה מְתַרְגְּמֵשׁ
 כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּצַעַר, אִזּוּ יָדְעוּ שְׂבָחוּ שֶׁל רַב
 [הַמְּנִינָא] יִבָּא תּוֹקֵן כַּאֲשֶׁר הָיָה מְצוּי בִּינֵיהֶם וְלֹא
 הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שְׂבָחוֹ. וְחָרִי מְצָאנוּ דְבָרִים שֶׁלּוֹ

קְשׁוּרִים לְדַבְרֵי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּסוּד עֲלִיזוֹן שֶׁל
הַחֲכָמָה, וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שְׂבָחוֹ.

וְעַכְשָׁיו הוֹלְכִים אַחַר דַּבְרֵי חֲכָמָה, וְאִין מִי
שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ וְאִין מִי שֶׁקוֹרֵא, וְעַם כָּל
זֶה יֵשׁ בִּינֵיהֶם בְּקַחֲתֵם בְּעֵבֹר שָׁנָה וּקְבִיעַת
הַחֲדָשִׁים, אֵף עַל גַּב שְׁלֵא נִתַּן לָהֶם וְלֹא נִמְסַר
בִּידֵיהֶם.

שְׁנֵינּוּ, שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּו מִתְקַשְּׁרֶת
בְּגוּף בְּקֶבֶר, וְנִדְוָנִים בְּדִין אַחַד, הָרַט
לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ,
וְנִמְצְאָת בְּקֶבֶר וְיִוְדַעַת בַּצַּעַר שְׁלוֹ, וּבַצַּעַר
הַחַיִּים יוֹדַעַת [לֹא יוֹדַעַת], וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֶת עָלֶיהֶם.

וְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ אַחַד,
וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוּמְטָת בְּעוֹלָם, וְיִוְדַעַת מִן
הָרוּחַ מַה שֶׁהִיא יוֹדַעַת, וּמִשְׁתַּדְּלֶת עַל הַצַּעַר
שֶׁל הָעוֹלָם, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְלִדַּעַת אֶת צַעְרָם
שֶׁל הַחַיִּים.

ומי מתעורר לְכָל זֶה? בְּזִמְנֵי שֵׁשׁ צַדִּיק שְׁמוּדִיעַ
 לוֹ פָּרְאוּי, וְאוֹתוֹ צַדִּיק נוֹדַע בִּינֵיהֶם.
 שְׁשָׁנִינוּ, צַדִּיק אֶחָד נִשְׁאַר בְּעוֹלָם, בֵּין חַחִים
 וּבֵין הַמַּתִּים הוּא נוֹדַע, שְׁהָרִי כָּל יוֹם מִכְרִיזִים
 עָלָיו בִּינֵיהֶם, וּכְשֵׁשׁ יוֹתֵר צַעַר בְּעוֹלָם וְהוּא לֹא
 יָכוֹל לְהִגֵּן עַל חַדוֹר, הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם אֶת צַעַר
 הָעוֹלָם.

וּכְשֵׁלֹא נִמְצָא צַדִּיק בְּעוֹלָם (דף רכה ע"ב) שְׁמִכְרִיזִים
 עָלָיו בִּינֵיהֶם, וְלֹא נִמְצָא [בִּינֵיהֶם] מִי
 שְׁיַעֲזֹר אוֹתָם בְּצַעַר שֶׁל הָעוֹלָם אֵלֹא סִפֵּר
 תּוֹרָה, אִזּוֹ מִתְעוֹרְרִים עָלָיו עֲלִיזוֹנִים וְתַחַתוֹנִים,
 וְצַרִּיכִים כָּלֵם לְהַמְצֵא בְּאוֹתוֹ זִמְנֵי בְּתַשׁוּבָה. וְאִם
 לֹא נִמְצָאוּ, מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם בְּעֲלֵי חַדִּיזוֹ,
 וְאִפְלוּ רוּחַ שֶׁל גֵּן עֵדֶן מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם מִשׁוּם
 סִפֵּר תּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנַתְּפָאֵר.

שְׁשָׁנִינוּ, וְשִׁכַּחְתִּי עִם אֲבֹתַי - בְּגוֹף, בְּנֶפֶשׁ,
 בְּרוּחַ, בְּנִשְׁמָה, בְּמַרְכָּבָה אַחַת, בְּדַרְכָּה
 עֲלִיזוֹנָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, כִּמְחָה אֲטוֹמִים מִהַכֵּל

בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁנִיחִים וְלֹא
 שׁוֹמְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְאִיךְ
 הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים בְּכָל
 זְמַן וָעֶדֶן, וְאֵין מִי שִׁישְׁגִית.

שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם נִכְנָסַת רוּחַ אַחַת לְמַעְרַת
 הַמִּכְפְּלָה, וְנוֹשְׁבַת בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת,
 וּמְתַרְפְּאִים כָּל הָעֲצָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם,
 וְאוֹתָהּ רוּחַ מִשְׁפִּיעָה טַל מִלְמַעְלָה מֵרֹאשׁ הַמְּלָכָה,
 מְקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וּכְשֶׁמִּגִּיעַ
 [וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר] אוֹתוֹ הַטַּל מֵהֶם, מִתְעוֹרְרִים הָאֲבוֹת
 שֶׁלְמַטָּה.

וְלְמַדְנֵנו שִׁיזְרַד אוֹתוֹ הַטַּל בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת,
 דַּרְגָּה אַחַר דַּרְגָּה, וּמִגִּיעַ לְגַן הָעֶדֶן
 שֶׁלְמַטָּה, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל רוֹחֲצִים בְּבִשְׂמִים שֶׁל גֵּן
 עֶדֶן, וּמִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה בְּשִׁתֵּי
 אַחֲרוֹת, וְעוֹלָה וּמְשׁוֹטְטַת בֵּין הַבִּשְׂמִים, וְנִכְנָסַת
 בְּפֶתַח הַמַּעְרָה, וְאֵז מִתְעוֹרְרִים הָאֲבוֹת, הֵם
 וְזוּוֹנֵיהֶם, וּמִבְּקָשִׁים רַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם.

וְכֵן אֲשֶׁר נִמְצָא צִעַר בְּעוֹלָם, מִשׁוֹם שֶׁהֵם יְשֻׁנִים
 עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ טַל לֹא שׁוֹפֵעַ
 וְלֹא נִמְצָא, עַד שְׁמֵת עוֹרֵר סֶפֶר תּוֹרַת בְּרָאוּי
 בְּעוֹלָם, וְהִנָּפֵשׁ מוֹדִיעָה לָרוּחַ, וְהָרוּחַ לְנִשְׁמָה,
 וְהִנָּשְׁמָה לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אִזּוּ יוֹשֵׁב הַמַּלְאָךְ עַל
 בְּסֵם רַחֲמִים, וְשׁוֹפֵעַ מִהֲעֵתִיק הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן
 שֹׁפֵעַ שֶׁל טַל הַבְּדוּלָה, וּמִנִּיעַ לְרֹאשׁ הַמַּלְאָךְ,
 וּמִתְבָּרְכִים הָאֲבוֹת. וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ טַל לְאוֹתָם
 יְשֻׁנִים, וְאִזּוּ בָּלֵם מִתְחַבְּרִים [מִתְבָּרְכִים]. וְחֵם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

וְלִמְדָנוּ, לֹא חֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם
 עַד שְׁמוֹדִיעַ לְאֲבוֹת, וּבְשִׁבְלֵם הָעוֹלָם
 מִתְבָּרְךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כִּף זֶה, וְחֲרִי
 מְצָאנוּ דְבָרִים בְּסֶפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמַּלְאָךְ, אוֹתוֹ
 עֲלִיּוֹן, שֶׁקוֹרְאִים לוֹ עֲצָה שֶׁל חֲכָמָה שֶׁל הַכֹּל.
 וְרַב הַמְּנוֹנָא, כִּף גָּלָה וְאָמַר, שְׁחֲרִי הָרְאוּ לוֹ
 שְׁרַחֵל עֲשֵׂתָה יוֹתֵר, שְׁעוֹמְדַת בְּפִרְשֵׁת
 דְרָכִים בְּכֹל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ, מִכָּלֵם, וְסוֹד

הַדָּבָר - אָרוֹן וְכַפֶּרֶת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנֵי־מִין, שְׁנוֹלָד
בְּדָרְךָ, וְשִׁכְיִנָּה עַל הַכֹּל.

וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. מַה זֶה רֹאשׁ
הַמִּטָּה? זוֹ הַשִּׁכְיִנָּה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
חֵם וְחִלְיָה, אֵלֶּא אֵלֶּיּוֹ כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה. אֵלֶּא בֵּא
רְאֵה, מִטָּה זוֹ שִׁכְיִנָּה, שְׁכֵתוֹב (שִׁיר ג) הֵינָה מִמִּטָּתוֹ
שֶׁל־שְׁלֹמֹה. רֹאשׁ הַמִּטָּה מַה זֶה? זֶה יְסוֹד הָעוֹלָם,
שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמִּטָּה הַקְּדוּשָׁה. עַל רֹאשׁ - זֶה
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, מִשּׁוֹם כָּךְ
יִשְׂרָאֵל לְשָׁלוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי בָאוּתוֹ זְמַן הוּא לֹא הָיָה
חוּלָה, שֶׁהֲרִי אַחַר כָּךְ כָּתוּב וַיְהִי אַחַר
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הֵינָה אֲבִיךָ חוּלָה,
וּבְשָׁעָה שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לֹא הָיָה חוּלָה, וְעַל שִׁידַע
שֶׁהֲרִי בָאוּתוֹ הַזְּמַן עָלָה לְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה
כִּסֵּא שְׁלֹם, מִשּׁוֹם כָּךְ הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתָהּ מְרַכְּבָה,
כִּסֵּא עֲלִיוֹן, שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק שֶׁנִּקְרָא
עַל שְׁמוֹ, וְעַל זֶה וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ

הַמָּטָה. וַדַּאי עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, שְׁחַרְי עָלָה
לְמָקוֹמוֹ וְהִתְעַיַר בְּעֵטְרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר הַשִּׁבְעָה לִי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל
עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר,
(קהלת ז) כָּל זֶה נִסִּיתִי בַּחֲכָמָה אֲמַרְתִּי אֲחֻכָּמָה
וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. הֲרִי שְׁנִינוּ, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
יָרַשׁ אֶת הַלְּבָנָה מִכָּל צְדָדֶיהָ, וּבְיָמָיו עָמְדָה
בְּשִׁלְמוֹת אוֹתָהּ הַלְּבָנָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מִהַכֹּל,
וּבְשָׂרָצָה לַעֲמֹד עַל הַנְּהַגוֹת הַתּוֹרָה אָמַר,
אֲמַרְתִּי אֲחֻכָּמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר וְשָׁכַכְתִּי עִם אֲבֹתַי
וַנִּשְׁאַתְנִי מִמְּצָרִים וּקְבַרְתֵּנִי בְּקַבְרֹתָם. שָׁם
שְׁנִינוּ, מִי שִׁינְאַה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, (דף רבו ע"א)
וְגוֹפּוֹ נִקְבָּר בְּאֶרֶץ הַקָּדוֹשָׁה, כְּתוּב עָלָיו (ירמיה ב)
וַתִּבְאוּ וַתִּטְטְאוּ אֶת אֶרְצִי וַנִּחַלְתִּי שְׁמֹתָם
לְתוֹעֵבָה. וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתֵּנִי בְּקַבְרֹתָם,
וַנִּשְׁמָתוֹ יִצְאַה בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת!?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנֶה יַעֲקֹב, שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיָּתְהָ
 אַחֲזִינָה בּוֹ וְדַבּוּקָה בּוֹ. וְהוּ שֶׁפָּתוּב (בראשית
 מז) אַנְכִי אֵירָד עִמָּךְ מִצְרִימָה - לָדוּר עִמָּךְ בְּגִלּוֹת,
 וְאֵנְכִי אֲעֲלֶךָ גַּם עָלַי - לְזוּג בִּי אֶת נִשְׁמָתְךָ
 וְלִקְבֹר אֶת גּוּפְךָ בְּקִבְרֵי אֲבוֹתַיִךְ. מַה זֶה אוֹמֵר?
 [אף על גב ש] [שְׁחֵרֵי לֹא] יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרָשׁוֹת אַחֲרָת.

[ועל זה ואנכי אעלה גם עלה פתוב.]

וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיִךְ. יוֹסֵף וַדַּאי, שְׁחֵרֵי
 הוּא בְּכוֹר שֶׁל הֶרְחֹר הַלֵּב, בְּכוֹר שֶׁל
 מִפֶּה רֵאשׁוֹנָה הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּפָאֵר, וּמִשׁוּם שֶׁיִּדְעַ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵתֵר זֶה, הִתְּפָשֵׁר לוֹ בְּיוֹסֵף,
 שְׁחֵרֵי כָּל אַחֲבָתוֹ בּוֹ הִיָּתְהָ תְלוּיָהּ.

יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיִךְ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי
 יִיסָא, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד יַעֲקֹב, וְלִבְשֵׁר לוֹ
 שְׁחֵרֵי יוֹסֵף קָיָם וְיִמְצֵא אֶצְלוֹ בְּמִיתָתוֹ. רַבִּי
 חֲזַקְיָה אָמַר, לְמִדְתֵּי דָבָר, וְאֵנִי פּוֹחֵד לְגִלּוֹתוֹ,
 וּבְמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם נִמְצְאָת חֲכָמָה. בַּא רַבִּי אַבָּא,

[וינשקו] וְהָכָה בּוֹ. אָמַר לוֹ, אָמַר דְּבָרֶיךָ וַחֲנַר כְּלִי
וַיִּנְיֶךָ. בַּיָּמִי רַבִּי שָׁמְעוֹן דְּבָרִים מִתַּנְגְּלִים.

אָמַר, לְמִדַּתִּי מִפְּרָקֵי רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן בְּהִנְהָגוֹת
הָעוֹלָם, בְּזֶן אָדָם שְׂוִיזָה לְבֵן בְּעוֹלָם הָיָה,
צָרִיךְ לָשִׁים עֶפְרָר עַל עֵינָיו כְּשֶׁנִּקְבָּר, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ,
לְהִרְאוֹת שְׁהָעוֹלָם נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם תַּחֲתָיו.

מִשּׁוֹם שְׁעֵינֵי הָאָדָם, מִרְאֵה הָעוֹלָם נִרְאָה בָּהֶם,
וְכָל הַתְּנוּנִים כֶּךָ הֵם שְׁסֻבֵיבוֹ: הַלְכֵן שָׂבוּ
הוּא הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹקְיָנוֹס, שְׁמִקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם
בְּכָל הַצְּדָדִים. גִּזּוֹן אַחַר הוּא הַיִּבְשָׁה [שְׁמִקְפָת]
שְׁמוֹצִיָּא מַיִם, וְהַיִּבְשָׁה עוֹמְדַת בֵּין הַמַּיִם, כֶּךָ
הוּא הַגִּזּוֹן בֵּין הַמַּיִם.

גִּזּוֹן אַחַר שְׁלִישֵׁי הוּא בְּאֶמְצַע שְׁלוֹ, זוּ יְרוּשָׁלַיִם,
שְׁהִיא אֶמְצַע הָעוֹלָם. גִּזּוֹן רַבִּיעִי הוּא מִרְאֵה
שֶׁל כָּל הָעֵינִ, וְנִקְרָא בַת עֵינִ, שְׁפִאוֹתוֹ בַת עֵינִ
נִרְאָה הַפְּרָצוּף, וְהַמִּרְאֵה הַנִּכְבָּד מִכָּל זוּ צִיּוֹן,
שְׁהִיא נִקְרָא אֶמְצַע שֶׁל הַכָּל, שְׁמִרְאֵה כָּל הָעוֹלָם

נִרְאָה שָׁם, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הַיְפִי שֶׁל
הַכֹּל וּמִרְאָה שֶׁל הַכֹּל, וְהָעֵינַי הֵיוּ הֵיא יִרְשֵׁת
הָעוֹלָם. וְלִכְּנֹן זֶה עֹיֵב אוֹתָהּ וְזֶה נוֹטֵל אוֹתָהּ
וַיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, יָפָה אִמְרָתְךָ, אֲבָל דְּבַר נִסְתָּר יוֹתֵר
הוּא, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים, שֶׁתְּרֵי בְּשָׁעָה שָׁכַן אָדָם יוֹצֵא
מִהָעוֹלָם, נִפְשׁוּ נִסְתַּרְתָּ עִמוֹ, וְעַד שֶׁלֹּא יוֹצֵאת,
עֵינֵי הָאָדָם רוֹאוֹת מַה שֶׁרוֹאוֹת, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ
(שְׁמוֹת ל"ג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי - בְּתֵיבָתָם לֹא
רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים.

וְעֵינָיו פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מִרְאָה שֶׁרְאָה, וְאוֹתָם
שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו צְרִיכִים לָשִׁים יָד עַל
עֵינָיו וְלִסְגֹר אוֹתָם, מִשּׁוֹם מַה שֶׁלְּמִדְּנוּ בְּסוּד
נִימוּסֵי הָעוֹלָם, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעֵינָיו נִשְׁאָרוֹת
פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מִרְאָה נִכְבָּד שֶׁרְאָה - אִם זָכָה
לְבֹן, הַבֵּן מִקְדִּים לָשִׁים יָדוֹ עַל עֵינָיו וְלִסְגֹר
אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹסֶף יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.

משום שהרי מראה אחר לא קדוש מזדמן פנגדו,
והעין שראתה פעת מראה קדוש עליון, לא
תסתכל במראה אחר.

ועוד, שאותה נפש סמוכה פנגדו בבית, ואם
העין נשארת פקוחה ואותו מראה אחר
ישרה על עיניו - בכל מה שמסתכל מתקלקל,
ואין זה כבוד העין, וכל שכן מקרוביו, וכל שכן
מן המת, שאין כבודו להסתכל במה שלא צריך
ולהשרות על עיניו דבר אחר. לאחר כך מתכסה
בעפר, והרי התעוררו החברים על דין הקבר
מהו, וכבוד הוא שישתם העין מהכל על ידי בנו
שהשאר בעולם.

בא ראה, כל שבעת הימים, הנפש הזלכת
מהבית לקבר, ומהקבר לבית, ומתאבלת
עליו, ושלש פעמים ביום נדונים פאחד הנפש
והגוף, ואין מי שידע בעולם וישגיח לעורר את
הלב.

אַחַר כֶּךָ הַגּוֹף נִטְרָד, וְהַנְּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶצֶת
 בְּגִיהָנָם, וַיּוֹצֵאת וּמִשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם (דף רכו ע"ב)
 וּמִבְּקָרָת אֶת קַבְרוֹ, עַד שְׁמֵת לַבֶּשֶׁת כַּמָּה
 שְׁמֵת לַבֶּשֶׁת.

אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ בָּלָם נְחִיִּים. הַגּוֹף נִשְׁאָר
 [נָח] בְּעֶפְרָי. הַנְּפֶשׁ נִצְרָרֶת וּמְאִירָה בְּרוּחַ,
 בַּמְּלָבוֹשׁ שְׁמֵת לַבֶּשֶׁת. הָרוּחַ מִתְעַנְנֶת בְּגִן עֵדֶן,
 וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְצִרּוֹר שֶׁל עֲנַג כָּל הָעֲנוּגִים,
 וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה לְזִמְנִים יְדוּעִים.

בֹּא רֵאֵה, אֲזִי לָהֶם לְבִנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסֵּתִכְלִים
 וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוֹדְעִים עַל מָה עוֹמְדִים,
 וְנִשְׁכַּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֵׁישׁ מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוֹשׁ נִכְבָּד לְמַעַלָּה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוֹשׁ נִכְבָּד לְמַטָּה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוֹשׁ נִכְבָּד לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל
 צָרִיךְ לוֹ לְאָדָם, וּמִיָּמִיו מִמָּשׁ בָּלָם נִתְקַנְּנִים, כְּמוֹ
 שְׁבִאֲרָנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה הוֹקֵן הִתְרַגַּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד, וְהָרְאוּ
 לוֹ בְּחִלּוּמוֹ דְמוּת אַחַת מֵאוֹר שְׁלוֹ, חֲזָקָה,
 שְׂזוּהָרֶת לְאַרְבָּעָה צְדִיקִים. אָמַר לָהֶם, מַה זֶה?
 אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שְׁלֶךָ לְמִדּוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
 תִּיָּה שְׂמִתָּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם רוּחֹת הַצְּדִיקִים
 יוֹשְׁבִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שׂוֹרוֹת שׂוֹרוֹת בְּגֵן עֵדֶן
 וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוֹד עֲלִיּוֹן. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב (תהלים קמ) אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ
 יִשְׂרָיִם אֶת פְּנִיךָ. אָמַר רַבִּי אַבְּאֵ, בְּתַחֲלָה מַה
 בָּתוֹב? וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמוֹ שְׂבַאֲרֵנוּ. מִי
 הַמָּטָה? זוֹ בְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ הַמָּטָה - זֶה צְדִיק.
 עַל רֹאשׁ הַמָּטָה - זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם שֶׁל
 הַכֹּל שְׁלוֹ, שְׂפָתוֹב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה,
 שְׂיַעֲקֹב לְשִׁלּוֹ הַשְׂתַּחֲוָה, לְאוֹתוֹ שְׂעוּמַד עַל רֹאשׁ
 הַמָּטָה, יִשְׂרָאֵל שָׂמוּ, מִשׁוּם כֵּן וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
 רֹאשׁ הַמָּטָה.

אַחַר כֵּן, בֵּינוֹן שְׂיַעֲקֹב יָדַע, שְׁחֵרֵי בְּדִרְגָּה עֲלִיּוֹנָה
הַשְּׁתַּלְּמִים, וְדִרְגָּתוֹ הִיא לְמַעְלָה עִם הָאֲבוֹת,
וְהוּא לְבִדּוֹ תִקּוֹן שָׁלֵם, הַתְּחִיב לְבּוֹ וְשָׁמַח,
וְהַתְּחִיב בְּרִצּוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ,
מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּתְחִיב יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמַּטָּה,
עַל הַמַּטָּה מִמָּוֶשׁ, שְׁחֵרֵי בְּדִרְגָּה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר
הַשְּׁתַּלְּמִים. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִשְׁנֵיתֵנוּ בְּאַרְנּוֹ, הֵרִי
שְׁשֵׁנֵינּוּ בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם
נִדוּן: בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת עַל פִּרוֹת
הָאֵילָן, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה כָּל פְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו
בְּבִנְיַ מָרוֹן, וּבְחַג נִדוּנִים עַל הַמַּיִם. הֵרִי בְּאַרְנּוֹ
דְּבָרִים, וְסוּד הַמִּשְׁנָה בְּאַרְנּוֹ, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה
וְכוּ', כְּנֶגֶד הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, סוּד הָאֲבוֹת, וְדוּד
הַמֶּלֶךְ.

בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, שָׁכַף זֶה מִמָּוֶשׁ, וַחֲרֵי בְּאַרְנּוֹ
דְּבָר זֶה, עַל מַה כָּאֵה מִצָּה בְּפֶסַח, וַחֲרֵי
דִּין הוּא, דִּין הַמַּלְכוּת דִּין, וְזוֹ תְּרַאשִׁית

שְׁתַּחֲוִיתִי לַיִשְׂרָאֵל לְהַכְפִּינִם בַּחֶלֶק הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְבַעַר מֵהֶם חֲמִיץ, שֶׁהוּא
מַעֲיֹת אַחֲרוֹת שְׂמֵמָנִים עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזֹּלוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם, אֱלֹהֵי נֹכַח,
וְנִקְרְאוּ חֲמִיץ, יֵצֵר הָרַע, וְלְהַכְפִּינִם בַּמַּצָּה, חֶלֶק
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לָמָּה תִּבּוֹאָה? [כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר תִּבּוֹאָתָה בְּה"א, רָמְזוּ לְה"א רֵאשׁוּנָה שֶׁל תִּשְׁמֵ הַקְּדוֹשׁ] לָכֵן
בְּפֶסַח נִדוּנִים עַל הַתִּבּוֹאָה, וּבְאַרְנוֹ שֶׁהָעוֹלָם
נִדוּן עַל דֵּין שֶׁל ה"א.

בַּעֲצָרַת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן. פְּרוֹת הָאֵילָן?! פְּרוֹת
הָאֵילָנוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה פְּרוֹת
הָאֵילָן? אֵלֶּה זֶה הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק לְמַעַלָּה.
פְּרוֹת הָאֵילָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ד) אֲנִי כַּבְּרוֹשׁ
רַעֲנָן מִמֵּנִי פְּרִיף נִמְצָא.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבִנֵי מָרוֹן. שְׁנֵינוּ,
רֵאשׁ הַשָּׁנָה זֶהוּ רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ.
וְכִי הוּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה? זֶה יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא רֵאשׁ,
שֶׁהוּא רֵאשׁ אַחֵד שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְלִמְעַלָּה, מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא

שָׁנָה, לָכֵן כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי
מָרוֹן, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁחֵרֵי בְּרֵאשׁ
הַשָּׁנָה שׁוֹרָה יִצְחָק.

וּבְחֹג נְדוּנִים עַל הַמַּיִם, זוּהֵי רֵאשִׁית [שָׁל רֵאשׁ] שָׁל
יָמֵינ הַמְּלָךְ, וְעַל זֶה שִׁמְחַת הַמַּיִם נִמְצְאָת
בְּכָל בְּשָׁעָה שְׁמַנְסָכִים מַיִם וְשׂוֹאֲבִים אוֹתָם,
מִשׁוּם שְׁמַיִם זֶה יָדוּעַ, וְעַל זֶה בְּאֶרְבָּעָה פְּרָקִים
אֵלּוּ הַכָּל נִמְצְאִים. (דף רכז ע"א)

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשִׁיבְתְּכֶלּוּ בְּדַבְּרִים, הַכָּל
נִמְצָא בְּפְרָקִים הַלְלוּ, אֲבָרְהָם, יִצְחָק
וַיַּעֲקֹב, דָּוִד הַמְּלָךְ, וּבֵאֵלֶּה הָעוֹלָם נְדוּן,
וּבְאֶרְבָּעָה פְּרָקִים בְּנֵי אָדָם נְדוּנִים בַּיָּמִים
שְׁנַמְצְאִים בְּעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם הַסְּפָרִים
נִפְתָּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים, וְאִין מִי שִׁישִׁים לֵב,
וְאִין מִי שִׁיִּרְכִּין אֲזַנָּיִם. וְהַתּוֹרָה מְעִידָה בּוֹ בְּכָל
יוֹם, וְקוֹל קוֹרָא בְּחִיל, (מְשַׁלִּי ט) מִי פָתִי יָסַר הִנָּה
חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאִין מִי שִׁיִּקְשִׁיב לְקוֹלוֹ.

לְמַדְנֵנוּ, בְּשַׁעַה שְׁפָן אָדָם קָם בְּבִקְרָה, עֲדִים
 עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ וּמְעִידִים בּוֹ, וְהוּא אֵינּוּ
 מִשְׁנִית. הַנְּשָׂמָה מְעִידָה עָלָיו בְּכָל זְמַן וּבְכָל
 שַׁעַה. אִם הִקְשִׁיב - יָפֵה, וְאִם לֹא - תִּרֵי הַסְּפָרִים
 פְּתוּחִים וְהַמְעֻשִׁים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי חֲזִינָא,
 אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂאִינָם פּוֹתְדִים מִן הַדִּין לֹא
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם כח)
 וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטָח. וְכֵתוֹב (תהלים לו) צְדִיקִים
 יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חֲזִקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ
 לְבָא וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם וְגו'. פְּסוּק
 זֶה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל זֶה יוֹם הַדִּין הַקָּשָׁה שְׂמוֹצִיאִים
 אֶת הָאָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה. שְׂשֻׁנֵינוּ, [אותו יום] הַזְּמַן
 שְׂפָנִיעַ שְׂהָאָדָם יוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה, אֹתוֹ [יום]
 זְמַן יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שְׂנַחֲשָׁף הַשָּׁמֶשׁ מִן הַלְּבָנָה,
 כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשָּׁמֶשׁ,
 זוֹ הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה שְׂנִמְנַעַת מִכֵּן הָאָדָם שְׂלֹשִׁים
 יוֹם עַד שֶׁלֹּא יָצֵא מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֵה שְׂהַצֵּלֵם
 שְׂנִמְנַע מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאֶה.

מָה הַטַּעַם נִמְנָע מִמֶּנּוּ? מִשּׁוֹם שֶׁהַנְּשָׂמָה
 הַקְּדוּשָׁה עוֹלָה וּמַעֲבֵרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא
 נִרְאִיתָ. שְׂלֵא תֹאמֶר, שְׂכַשְׁמַת אָדָם וְנַחֲלָשׁ,
 נְשָׂמָה זֹאת מַעֲבֵרֶת מִמֶּנּוּ, אֲלָא כִּשְׂחִיבָא כְּחִיבָא
 בְּכַחוֹ, מַעֲבֵרֶת מִמֶּנּוּ [וְנַחֲלָשָׁת] נְשָׂמָה זֹאת וְלֹא
 מְאִירָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ לֹא מְאִירָה לְנַפְשׁ, וְאִז
 מַעֲבֵר מִמֶּנּוּ הַצָּלָם וְלֹא מְאִיר לוֹ. [אֲלָא] מֵאוֹתוֹ
 הַיּוֹם כָּלָם מְכַרְיִימִים עָלָיו, וְאֲפִלוּ צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם.
 מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁנְּשָׂמָה זֹאת עֹלְתָה מִמֶּנּוּ,
 וְהַרוּחַ לֹא מְאִירָה לְנַפְשׁ, וְאִז הַנַּפְשׁ נַחֲלָשָׁת,
 וְהַמַּאֲכָל וְכָל תַּאֲוֹת הַגּוּף עוֹלִים מִמֶּנּוּ
 וּמַעֲבָרִים.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאֲפִלוּ כָּל פְּעַם שָׁנוּפֵל אִישׁ
 בְּבֵית חָלָיו וְלֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, הַנְּשָׂמָה
 מַעֲבֵרֶת וְעוֹלָה מִמֶּנּוּ, וְאִז הַרוּחַ לֹא מְאִירָה
 לְנַפְשׁ, עַד שֶׁדָּנִים דִּינֵי שָׁל הָאָדָם. וְאִם דָּנִים אֶת
 הָאִישׁ לְטוֹב, אִז הַנְּשָׂמָה חוֹזֶרֶת לְמְקוֹמָהּ
 וּמְאִירָה לְכָל. הֲרֵי בְּזִמְנֵי שְׁעוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין,

ובזמן שלא עומד הדבר בדין, שלשים יום
מקדימה הנשמה לכל, והצ'לם מעבר ממנו.

שנינו, בזמן שדנים את האדם למעלה, מעלים
את נשמתו לבית דין ודנים אותה על פי
דבריה, והיא מעידה בכל ומעידה בכל רעיונות
האדם, ובמעשים לא מעידה, שהרי כלם פתובים
בספרים, וכלם דנים את האדם. באותה שעה
שדנים את האדם למעלה, אז דחק הגוף נמצא
יותר משאר הזמנים.

אם דנים אותו לטובה, אז מרבים ממנו, וועה
נבקעת על הגוף, והנשמה חוזרת אחר כך
ומאירה לכל, ולא עולה אדם מבית חליו לעולמים
עד שדנים דינו למעלה. ואם תאמר, הרי כמה
חיבי עולם, כמה רשעי עולם עומדים בקיומם?
אלא הקדוש ברוך הוא משגיח בדין האדם, אף
על נב שפעת לא זוכה, והוא רואה שאחר כך
יזכה - דן אותו לטובה. או לפעמים שמוליד בן

שִׁיחֶיהָ צַדִּיק בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן
אוֹתוֹ לְטוֹבָה.

וְכָל מַעֲשָׂיו וְדִינָיו שֶׁל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹבָה,
וּמִשְׁנֵיחַ בְּהַכֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ((וַחֲזַקא ל ג)) חִי אָנֹכִי
נְאֻם ה' וְגו' אִם אֶחָפֵץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוֹב
רָשָׁע מִדְּרָבוֹ. וּבְגִלָּל זֶה כָּל אוֹתָם רָשָׁעֵי הָעוֹלָם
שֶׁעוֹמְדִים בְּמִקְוָמָם, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אוֹתָם
לְטוֹבָה.

וְלַפְעָמִים אוֹתָם הִחֲלָאִים נִשְׁלָם זְמַנָּם מִלְשָׁרוֹת
שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (דברים מב) וַחֲלָאִים
רָעִים וְנֶאֱמָנִים, שֶׁעָשׂוּ אִמוּנָה, שֶׁכִּשְׁשׁוּרִים עַל ^{(דף רכז}
הָאָדָם מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִימוּ זְמַנָּם,
בֵּין לְצַדִּיקִים, בֵּין לְרָשָׁעִים, וְהַכֵּל נֶעֱשֶׂה בְּדִין, כְּמוֹ
שֶׁבֵּאֲרָנוּ.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֵף וַיֹּאמֶר מִי אַלְהָתָא. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, פָּסוּק זֶה קָשָׁה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וַעֲיִנֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מוֹקֵן לֹא יוּכַל
לְרֹאוֹתָ. אִם לֹא יוּכַל לְרֹאוֹתָ, אִזּוּ מָה זֶה וַיֵּרָא

ישראל? אלא שראה ברוח הקדש אותם בני יוסף, שהם ירבעם וחיבריו, שיירבעם עשה שני עגלי זהב ואמר (מלכים א' יב) אלה אלהיך ישראל. ולכן מי אלה, מי הוא שעתיד לומר אלה אלהיך לעבודה ורה, ולכן וירא ישראל את בני יוסף.

מכאן שצדיקים רואים מעשה למרחוק, והקדוש ברוך הוא מעטר אותם בעטרתו. מה הקדוש ברוך הוא רואה למרחוק, כמו שכתוב (בראשית א') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, שהקדוש ברוך הוא רואה כל המעשים עד שלא עושים אותם, וכלם עוברים לפניו.

כמו זה כל דורות העולם מסוף העולם ועד סוף העולם, כלם התיצבו ועמדו לפניו עד שלא יבאו לעולם. והו שכתוב (ישעיה מא) קרא הדרות מראש, עד שלא נברא העולם. משום שכל הנשמות שיודרות לעולם, עד שלא ירדו, כלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא בדמות שעומדים

בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְרְאִים בְּשֵׁמוֹת, שְׁפָתוֹב (שם מ) לְכֻלָּם
בְּשֵׁם יִקְרָא.

גַּם כִּי תִצְדִּיקוּם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרְאֶה לָהֶם
כָּל הַדּוֹרוֹת הָעוֹלָם עַד שְׁלֹא יָבֹאוּ וַיִּמָּצְאוּ
בְּעוֹלָם. מַנִּין לָנוּ? מֵאָדָם [זֶה אָדָם] שֶׁהִיָּה רֵאשׁוֹן,
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת עַד
שְׁלֹא יָבֹאוּ, כְּפָתוֹב (בראשית ה) זֶה סֵפֶר הַתּוֹלְדוֹת [אָדָם],
שֶׁשָּׁנִינוּ, הִרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁעֲתִידִים לָבֹא
לְעוֹלָם. וְכֵן לְמֹשֶׁה, שְׁפָתוֹב (דברים לד) וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת
כָּל הָאָרֶץ, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ כָּל
הַדּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכֻל אוֹתָם מִנְהִינֵי הָעוֹלָם וְכֻל שְׂאֵר
הַנְּבִיאִים עַד שְׁלֹא יָבֹאוּ לְעוֹלָם.

גַּם כֵּן, וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה לְמִרְחוֹק
וְהִזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּהָ? וּפְסוּק זֶה מִשְׁלִים
לְשָׁנֵי צַדִּיקִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. וְלָכֵן הֵשִׁיב יוֹסֵף
וְאָמַר, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה. וּמַנִּין לָנוּ
שֶׁהִרְאָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ הַקְדוּשׁ?

שְׁכַתוֹב וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זְרַעְךָ. גַּם
- לְרַבּוֹת אוֹתָם שִׁינְאוֹ מִמֶּנּוּ, כִּפִּי שֶׁאֶמְרֵנוּ.

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וָנוֹ. בְּפָסוּק
הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף,
שֶׁלֹּא מִצְאָנוּ כָּאֵן בְּרָכָה שֶׁבָרַךְ אֶת יוֹסֵף, אֶלָּא אֶת
בָּנָיו. אִם לְבָנָיו, אִזּוֹ צָרִיךְ לְהִיזוֹת כְּתוֹב וַיְבָרְכֵם, אִזּוֹ
מַה זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא מִצְאָנוּ כָּאֵן שִׁינְאוֹ
הַתְּבָרֶךְ?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דְּוָקָא אֶת, כְּתוֹב אֶת יוֹסֵף,
הַתְּבָרְכָה שֶׁל בָּנָיו הִיְתָה, וְכֹאֲשֶׁר מִתְּבָרְכִים
בָּנָיו, הוּא מִתְּבָרֵךְ. שֶׁתְּבָרְכָה שֶׁל בָּנָיו שֶׁל אָדָם
בְּרַכְתּוֹ הִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דְּוָקָא אֶת,
שֶׁבָרַךְ אֶת אוֹת הַתְּבָרִית, סוּד [הַתְּבָרִית מִשּׁוֹם שְׁבִינִין
שֶׁאֶמַר בְּנֵי חַם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּנֹחַ, אִזּוֹ בָרַךְ לְאוֹתוֹ מְקוֹם סוּד] הַתְּבָרִית
שִׁינְאוֹ שְׁמַר, וְלָכֵן נִקְרָא צְדִיק. אֶת שֶׁל יוֹסֵף, סוּד
הַתְּבָרִית שֶׁעוֹמֶדֶת עִם יוֹסֵף.

הַאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו. הַאֱלֹהִים -
 זֶה סוּד הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, בְּרִית קְדוּשָׁה.
 אֲבֹתַי לְפָנָיו - דּוֹקֵא לְפָנָיו, שְׂאוֹתָם רֵאשׁוֹנִים
 עֲלִיוֹנִים מִלְּפָנָיו סוּד שְׁלֵנוּ, אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק, שְׁחָרֵי
 מִתָּהם נִזְוֵן וַיִּזְנֶק אוֹתוֹ [מֵאוֹתוֹ] מְקוֹם.

הַאֱלֹהִים הֲרַעָה אֹתִי, מָה הַטַּעַם פַּעַם אַחֲרַת
 הַאֱלֹהִים? אֵלֶּא סוּד עֲלִיוֹן הוּא, וְכֵאן
 בְּרַךְ אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, מְקוֹר
 הַחַיִּים שְׂמֵמָנוּ יוֹצֵאוֹת בְּרָכוֹת, וְלִכֵּן הַזְכִּיר עֲצֵמוֹ
 בְּמִקוֹם הַזֶּה וְאָמַר הַאֱלֹהִים הֲרַעָה אֹתִי, מִשׁוּם
 שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשׁוֹפְעוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים יַעֲקֹב לָקַח
 אוֹתוֹ, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא לָקַח אוֹתוֹ, מְקוֹם זֶה לָקַח
 בְּרָכוֹת, וְהַכֵּל תְּלוּי [בְּזִכָּר] בְּדַבּוּר, וְעַל זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת
 יוֹסֵף כְּתוּב.

לִכֵּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֶךְ בְּרָכוֹת, צָרִיךְ
 הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְהִתְבָּרֵךְ בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר
 כֵּן מִתְבָּרְכִים הַאֲחֵרִים. וְאִם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לֹא

מתפָּרֵד בַּהֲתַחֲלָה, אוֹתָן בְּרָכוֹת לֹא
 (דף רבח ע"א)
 מִתְקַיְמוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יַעֲקֹב, שֶׁבֶרֶד אוֹתוֹ אָבִיו וְלֹא
 בֶרֶד אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה - פֵּא
 רֵא, בְּשַׁעַת שֶׁבֶרֶד יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, לֹא בִּרְכוּ עַד
 שֶׁבֶרֶד אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה. כִּיּוֹן שֶׁבֶרֶד
 אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה, הוּא בֶרֶד אֶת
 יַעֲקֹב. מִנֵּיין לָנוּ? שְׂפָתוֹב (בראשית כו) וַיֹּאמֶר רֵא רֵיחַ
 בְּנֵי בְרִיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'. כָּאֵן עוֹמְדַת בְּרָכָה
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂפָתוֹב אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'. הַתְּפָרֵד
 בְּקִיּוֹם הַבְּרָכוֹת, וְאַחַר כֵּן אֲתַרְיו וַיִּתֵּן לָךְ וְגו'. כִּיּוֹן
 שֶׁאוֹתוֹ שָׂדֶה הַתְּקַיִם בַּעֲמִידַת הַבְּרָכוֹת, [בְּבְרָכוֹתָיו. מִיָּד
 בִּרְכוּ וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים, שֶׁאוֹתוֹ שָׂדֶה סוּד] שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת,
 אַחַר שֶׁהוּא הַתְּקַיִם בְּבְרָכוֹתָיו.

כִּמוֹ זֶה בֶרֶד יַעֲקֹב בַּהֲתַחֲלָה אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְאַחַר כֵּן בֶרֶד אֶת בְּנָיו. פֵּא רֵא, הוּא
 בְּפָקֶר צָרִיךְ אָדָם לְהַקְדִּים בְּרָכוֹת

לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאַחַר כֵּן לְשֹׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם,
וְהָרִי הִקְמֵנוּ בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד וְגו'.

וּבֵּא רֵאָה, בְּשִׂרְצָה יַעֲקֹב לְבָרֶךְ אֶת אֹתָם בְּנֵי
יִזְרָאֵל, רֵאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲתִיד לָצֵאת
מֵאֲפְרַיִם יִרְבְּעֵם בֶּן נֹכַח. פֶּתַח וְאָמַר מִי אֱלֹהִים?
מִשְׁמַע [מִה שְׁוֹנֵה] שֶׁאָמַר בְּעִבּוּדָה זֶה שֶׁל צַד עִבּוּדָה
זָרָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל? אֵלֹהִים סוּד הוּא, כָּל
אֹתָם הַצְּדִדִים שֶׁל אֹתוֹ הִנְחָשׁ הָרַע, וּמִצַּד אֹתָהּ
רוּחַ טְמֵאָה אֹתוֹ הִנְחָשׁ, וַיֵּשׁ מִי שָׂרוּכָב עָלָיו,
וּכְשֶׁמְזַדְּוֹנִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם מְזַדְּמָנִים בְּעוֹלָם
כָּל אֹתָם צְדָדִים שֶׁלָּהֶם.

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאתָ זֹאת, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית,
רָשָׁם הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּמְצָא תָמִיד בְּאָדָם. וְכֵן
זֶה אֱלֹהִים וְאֲנִיחֵוּ - זֶה ה' [הוּא ה'] אֵבֶל אֱלֹהִים נִקְרָאִים
אֱלֹהִים, וְעַל זֶה כָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ח) אֱלֹהִים אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.
וְלָכֵן כָּתוּב (ישעיה מ"ט) גַּם אֱלֹהִים תִּשְׁפַּחְנָה, וְאֲנֹכִי
- סוּד שֶׁל זֹאת - לֹא אֶשְׁפַּחֲךָ, וְכָתוּב (איכה
א) עַל אֱלֹהִים אֲנִי בּוֹכֵיהָ, שֶׁאֹתוֹ הִחֲטָא גַרְם לָהֶם

לְבָבוֹת כַּמָּה בְּכִיּוֹת. דְּבַר אַחַר עַל אֱלֹהֵי אֲנִי -
 מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנֵתְנָה רְשׁוֹת לְמָקוֹם זֶה
 לְשֵׁלֵט עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 וּמִשּׁוֹם שְׁנֵתְנָה לָהֶם רְשׁוֹת לְשֵׁלֵט, [כְּתוּב עַל אֱלֹהֵי אֲנִי
 בּוֹכֵיהָ. סוּד הַדְּבָר - זֶה צִד הַטְּמֵאָה שְׁנֵתְנָה לָהֶם רְשׁוֹת לְשֵׁלֵט] אֲנִי
 בּוֹכֵיהָ, זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵקְרָאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (דְּבָרִים כח) אֱלֹהֵי דְבָרֵי
 הַחֲבֵרִית - כִּי זֶה בְּנֵדָאֵי, שְׁכָל אֱלֹהֵי לֹא
 מִתְקַיְמִים אֲלָא מִתּוֹךְ אֱלֹהֵי שְׁשָׁם כָּל הַקְּלָלוֹת
 שְׁרוּיּוֹת, כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ שְׁהוּא אָרוּר, וְלִכְּן הַקְּדִים
 וְאָמַר אֱלֹהֵי, שְׁעוֹמַד לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי
 הַחֲבֵרִית.

אֱלֹהֵי הַמְּצוֹת אֲשֶׁר צְוָה ה' (ויקרא כו), מִשּׁוֹם
 שְׁכָל מְצוֹה שֶׁל הַתּוֹרָה לְטַהַר אֶת
 הָאָדָם, וְלֹא יִסְטָה מִדְּרָךְ זֶה, וְיִשְׁמַר מִשָּׁם וְיִפְרַד
 מֵהֶם. וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נַח -
 כִּי הוּא וַדָּאֵי, שְׁחֲרֵי יֵצֵא חָם, שְׁהוּא אֲנִי

בְּנֵעֻז, וְכַתוּב (שם ט) אָרוּר בְּנֵעֻז, וְהוּא סוּד זֶה
שֶׁל אֱלֹהִים.

וְלָכֵן (וְכָל אֱלֹהֵי הַתּוֹרָה פְּסָלֵת הַזֹּהֵב, וְעַל זֶה כָּתוּב מִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּאִשְׁרֵי
עֲשׂוּ אֵת הַעֲגוּלָה) כָּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
וְכָל אֱלֹהֵי הַתּוֹרָה פְּסָלֵת הַזֹּהֵב. אַחֲרָיו
הַקָּרִיב זֶהב שֶׁהוּא צַד שְׁלוֹ שֶׁכָּלֹל הוּא בְּחֻזֵק
הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אַחֲדָה, וְצַד זֶה זֶהב וְאֵשׁ. [לְהַנְבִּיר] רוּחַ
מְמָאָה שֶׁנִּמְצְאָתָה תָּמִיד בַּמִּדְבָּר, מְצַאָה מְקוֹם
בְּאֹתוֹ זְמַן לְהַחְזִיק בּוֹ.

וְכֵן שָׁהִיו יִשְׂרָאֵל מְהוֹרִים מֵאֹתָהּ זֶהמָה
רֵאשׁוֹנָה שֶׁהָטִיל בְּעוֹלָם, שֶׁנִּגְרַם מְוֵת
לְעוֹלָם, בְּשִׁעְמָדוֹ עַל הַר סִינַי, אַחֲרֵי כֵן חֲזָרוּ,
וְנִגְרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם לְטִמְאָה אֹתָם וְלְהַתְחַזֵּק
עֲלֵיהֶם, וְנִגְרַם לָהֶם מְוֵת וְלְכָל הָעוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פג) אֲנִי אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם וְגו', אֲכֵן כְּאָדָם וְגו'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת יְרֻבְעֵם בֶּן נָבֶט
שֶׁעוֹבֵד בּוֹכָבִים וּמְזֹלֹת וְאָמַר אֱלֹהֵי

אֶל־הֵיךָ, הַזְדַּעְזַע וְאָמַר מִי אֵלֶּהָ. כְּשֶׁרָצָה אַחַר כֶּךָ
 לְבָרְכֶם, בִּרְךָ אֶת [הַשְּׂכִינָה בַּתְּחִלָּה] וְאַחַר כֶּךָ בִּרְךָ [אֶת]
 בָּנָיו. כִּי־זֶן שֶׁבִרְךָ אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתְּחִלָּה,
 אַחַר כֶּךָ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁבִרְךָ בַּתְּחִלָּה בִּרְךָ
 אוֹתָם. וְהוּ שֶׁכְּתוּב הַמְּלֶאכֶת הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רַע
 וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) וַיֵּסֶב חֲזַקְיָהוּ
 פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. הֲרִי פִרְשׁוּהָ
 שְׁלֵא יִתְפַּלֵּל אָדָם בַּק סְמוּךְ לְכַתָּל, וְלֹא יִהְיֶה
 דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינֵנוּ לְבֵין הַכַּתָּל, שֶׁכְּתוּב וַיֵּסֶב
 חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. מֶה שׁוֹנָה בְּכֻלָּם
 שֶׁהַתְּפִלָּלוֹ תְּפִלָּה, שְׁלֵא כְּתוּב בָּהֶם וַיֵּסֶב פָּנָיו
 אֶל הַקִּיר? שְׁחֲרִי בִי לוֹ לֹא מֵר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה',
 שְׁחֲרִי מִי שֶׁמֵתְפַלֵּל תְּפִלָּה, הוּא מְבִינֵן דַּעְתּוֹ
 בְּרֵאוּי, שְׁחֲרִי כְּתוּב בְּמִשְׁנֵה (במדבר כב) וַיִּתְפַּלֵּל
 מִשְׁנֵה אֶל ה', וַיִּצְעַק מִשְׁנֵה אֶל ה', וְלֹא כְּתוּב ^{דף}
 וַיֵּסֶב פָּנָיו. כָּאֵן בְּחֲזַקְיָהוּ מֶה תִּפְעֵם וַיֵּסֶב
 חֲזַקְיָה פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְאַחַר כֶּךָ וַיִּתְפַּלֵּל?

אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר הוּא, שְׁשָׁנִינוּ, חֲזַקְיָה חֲזַקְיָה בְּאוֹתוֹ
 זְמַן לֹא הָיָה נְשׁוּי, וְלֹא הִיָּתָה לוֹ אִשָּׁה
 וְלֹא הוֹלִיד בָּנִים, מַה כְּתוּב? וַיָּבֵא אֱלֹהֵי וְגו' כִּי
 מֵת אֶתָּה וְלֹא תִחְיֶה. וְשָׁנִינוּ, כִּי מֵת אֶתָּה -
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה - בְּעוֹלָם הַבָּא. מַה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הוֹלִיד בָּנִים.

שָׁכַל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל לְהוֹלִיד בָּנִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, לֹא מִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִהְיֶה
 לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְנַרְשֵׁת נְשָׁמָתוֹ
 בְּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה בְּמָקוֹם בְּעוֹלָם,
 וְזֶהוּ הָעֵנֶשׁ שְׁכָתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא ב) עֲרִירִים
 יָמוּתוּ, וּמִתְרַנְּמִים בְּלֹא וָלֶד, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁהוּא
 בְּלִי וָלֶד, בְּשֶׁהוֹלִיךְ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם מֵת הוּא שָׁם,
 מֵת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלִכֵּן כְּתוּב כִּי
 מֵת אֶתָּה וְלֹא תִחְיֶה.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁשָׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עָלָיו כְּלָל,
 אִזּוֹ כְּתוּב וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.
 לְמַדְּנוּ שֶׁשָּׁם רְעִיוֹנוֹתָיו וְכוּן אֶת פָּנָיו לְשֵׁאת

אִשָּׁה, כְּדֵי שְׂתַשְׁרָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה, סוּר שָׁל
הַקִּיר.

וְלִכֵּן כָּתוּב אַחַר כֵּךְ וַיִּתְפַּלֵּל אֵל ה'. מִכַּאן לְמִדְנוּ,
שְׁמִי שָׁיֵשׁ בּוֹ חֲטָא וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
עָלָיו, יִכּוֹן פָּנָיו וְרַעֲיוֹנוֹתָיו לְתַקֵּן עַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ
חֲטָא, וְאַחַר כֵּךְ יִבְקֹשׁ לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה
ג) גַּחֲפָשָׁה דְרָכֵינוּ וְנִחְקָרָה - בְּתַחֲלָתָהּ, וְאַחַר כֵּךְ -
וְנִשְׁוֹבָהּ. גַּם כָּאן, כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעַ חֲזָקָתָהּ חֲטָאוֹ, מֵהַ
כָּתוּב? וַיִּסַּב חֲזָקָתוֹ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. שָׁם פָּנָיו
לְתַקֵּן אֶל הַשְּׂכִינָה, שְׁחֵרִי אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה חֲטָא.

מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה, כָּל נִקְבוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת
בְּצַדָּהּ. מִי שָׁיֵשׁ לוֹ נִקְבָּהּ, שׁוֹרָה הִיא
עָלָיו. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו. וְעַל זֶה תִּקֵּן
עַצְמוֹ אֵלֶיָּהּ לְתַקֵּן, וְקַבֵּל עָלָיו לְהַנְשֵׂא, וְאַחַר כֵּךְ
וַיִּתְפַּלֵּל אֵל ה'.

קִיר - זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזוֹ הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲדוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. קִיר - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקֵר קִיר

וְשׁוֹעַ, קַרְקוֹר וְנִהְיִמַת הַקִּיר שֶׁהוּא אָדוֹן, בְּשִׁנְחָרֵב
 בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) רָחַל מִבְּכָה עַל
 בָּנֶיהָ, וַחֲרִי בְּאֲרָנָיו. וְלָכֵן וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל
 הַקִּיר.

בֵּלָא רֵאָה, בְּתַפְלָה מַה פְּתוּב? אָנָּה ה' זָכַר נָא אֶת
 אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ. רָמַז פֶּאן שֶׁשָּׁמַר בְּרִית
 הַקְּדוּשׁ וְלֹא טִמְא אֹתוֹ, וְשָׁמַר אֹתוֹ כְּרֵאוּי. כְּתוּב
 פֶּאן הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, וְכְתוּב שָׁם (בראשית יז) הִתְהַלַּךְ
 לְפָנַי וְהָיָה תָמִים וְאֶתְנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶיךָ, שֶׁשָּׁמַר
 בְּרִית הַקְּדוּשׁ כְּרֵאוּי, כְּאֶמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, שֶׁהִתְכַּוֵּן
 בְּכָל אֹתָם סוּדוֹת הָאֵמוּנָה שְׁכָלוּלִים בְּאֶמֶת.

וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי, שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה,
 וַחֲרִי בְּאֲרָנָיו. וְהֵנָּה פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים,
 שֶׁהִתְכַּוֵּן לְיַחַד יְחוּד כְּרֵאוּי, וְלָכֵן וַיִּבְךְ חֲזַקְיָהוּ בְּכִי
 גְּדוֹל, שֶׁאִין שֶׁעַר שְׁעוֹמֵד לְפָנַי דְּמַעוֹת. גְּאֻלָּה - זֶה
 הַמְּלֶאךָ הַגָּאֹל, שֶׁזָּהוּ נִמְצָא בְּכָל גְּאֻלָּה שְׁכָעוּלָם,
 וַחֲרִי בְּאֲרָנָיו.

הַמְּלֶאךָ הַנָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
 בֵּינוֹן שְׁבַרְךָ יַעֲקֹב וְהַתְּכוּן מִלְּמַטָּה
 לְמַעְלָה, אִזּוּ הַמְּשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שְׂפָתַי
 הָאֵלֵהִים הִרְעָה אֶתִּי. בֵּינוֹן שֶׁהוּא לָקַח, נָתַן בְּרָכוֹת
 לְמָקוֹם זֶה. בֵּינוֹן שֶׁהִנִּיעַ אֶת הַבְּרָכוֹת לְמָקוֹם הַזֶּה,
 אִזּוּ פָתַח וְאָמַר הַמְּלֶאךָ הַנָּאֵל וְכו'.

פָּתַח וְאָמַר, (מלכים א-ה) כִּי הִכְרוּכִים פְּרָשִׁים כְּנָפִים
 אֶל מָקוֹם הָאָרוֹן וְגו'. בֹּא רֵאֵה, הִכְרוּכִים
 בָּאוֹת וְנָגַם הָיוּ עוֹמְדִים, שָׁלַשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הָיוּ
 פּוֹרְשִׁים כְּנִפְיָהֶם וְסוּכְכִים עַל הָאָרוֹן לְמַטָּה,
 שְׂפָתַי וְכו' (שמות כה, ט) פְּרָשִׁי כְּנָפִים. פְּרוּשֵׁי כְּנָפִים לֹא
 כָּתוּב, אֲלֵא פְרָשִׁי.

וְבֹא וּרְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה כְּמוֹ
 שְׁלִמְעָלָה. בְּרוּכִים דְּמוּתָם כְּמֵרֵאָה תִּינוּקוֹת,
 וְעוֹמְדִים תַּחַת מָקוֹם זֶה מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, וְאֵלֶּה
 מִתְּבָרְכִים בַּתְּחִלָּה מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁשׁוֹפְעוֹת
 מִלְּמַעְלָה, וּמִכָּאֵן שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה.

וְלָכֵן כָּתוּב הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. אֶתִּי -
שֶׁנִּטַּל בְּרָכוֹת מִגּוֹנִים שְׁלֹמֶעֱלָה. וְכִיּוֹן שֶׁהוּא
נִטַּל, יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, וְהוּ סוּד הַכְּרוּבִים, שְׁמַחֵם
שׁוֹפְעוֹת (דף רכט ע"א) בְּרָכוֹת מִהַעֲלִיּוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים

[תַּחְתּוֹנִים].

הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים
וְגו'. רַבִּי תִּיָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי יט) בֵּית
וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת. וְכִי נִחְלַת אָבוֹת הֵם, וְהָרִי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבְנֵי אָדָם? אֵלֵּא,
כִּיּוֹן שֶׁמּוֹרִישׁ בֵּית וּמִמּוֹן לְבֵן הָאָדָם, לְפַעֲמִים
יִוְרִישׁ הַכֹּל לְבְנוֹ, וְיִתֶּיָּה יִרְשֶׁת הָאָבוֹת, אֲבָל וּמַה'
אִשָּׁה מִשְׁכַּפְּלַת, מִשׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה, כְּשִׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ
הַבֵּן אָדָם, הוּא יִוְרֵשׁ אוֹתָהּ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁחֵרִי לֹא יִוְרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֵן
הָאָדָם אֵלֵּא כְּשֶׁמְכַרְיִים עָלָיו בְּרָקִיעַ.

שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זְוֹנִים עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ
לְעוֹלָם. וְכִשְׁזָכוּ בְנֵי אָדָם
לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, כִּךְ נוֹתְנִים לָהֶם אִשָּׁה, וְהַכֹּל נָלוּי

לפני הקדוש ברוך הוא, ולפי מעשים של צדיקים
כך מונג זונגים.

ולפעמים שעולים במאזנים, ומסטה אותו האיש
דרבו, עולה זונגו לאחר עד שיכשיר
מעשיו, וכשיכשיר מעשיו או שמגיע זמנו, נדחה
איש מפני איש, ובא זה ולקח את שלו. וזה
קשה לפני הקדוש ברוך הוא מהכל, לדחות
איש מפני איש אחר, ולכן הקדוש ברוך הוא
הוא נותן אשה לבן האדם, וממנו באים
הזונגים. ולכן ומה' אשה משפלת.

לכן הקדוש ברוך הוא נותן הכל לבן האדם.
ואם תאמר, אשה משפלת ולא אחרת -
בא ראה, אף על גב שהקדוש ברוך הוא מזמין
טוב לאדם לתת לו, והוא מסטה דרבו מעם
הקדוש ברוך הוא לצד אחר - מאותו צד אחר
שנדבק בו יבא לו מה שיבא, בכל [כל]
הקטרוגים וכל הרעות, ולא באים אליו מן

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלֹא מֵאוֹתוֹ צַד רָע שְׁנֵדְבֵק
 נוּ בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁעָשָׂה.

וְעַל זֶה, אִשָּׁה שְׂאִינָה מִשְׁכַּלֶּת, קָרָא עַל זֶה
 שְׁלֵמָה, (קהלת ז) וּמֵצֵא אֲנִי מֵר מִמְּוֹת אֶת
 הָאִשָּׁה, מִשּׁוּם שְׁחֲטָאֵי הָאָדָם הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו
 בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁעָשָׂה. וְלָכֵן, כִּשְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִתְרַצֵּחַ בְּאָדָם מִשּׁוּם מַעֲשָׂיו הַכְּשָׁרִים, הוּא
 מְזַמֵּן לוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא מִשְׁכַּלֶּת, וּפּוֹדֶהוּ בְּפִדּוֹת
 מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֲחֵר.

וְעַל זֶה אָמַר יַעֲקֹב הַמְּלֶאךָ הַנִּצְּלָל אֶתִּי מִכָּל רָע.
 מָה זֶה מִכָּל רָע? שְׁלֵא הוֹדְמָנָה לִי אִשָּׁה
 שֶׁהִיא מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֲחֵר, וְלֹא קָרָה פְּסוּל בְּזֵרְעִי
 [בְּמִשְׁתִּי], שְׁכַלֵּם צְדִיקִים וְשְׁלָמִים בְּשְׁלָמוֹת, מִשּׁוּם
 שְׁנֵפְדָה מִכָּל רָע, וַיַּעֲקֹב לֹא נִדְבֵק בְּאוֹתוֹ צַד
 הָאֲחֵר כָּלֵל.

וְעַל זֶה הַמְּלֶאךָ הַנִּצְּלָל אֶתִּי מִכָּל רָע יְבָרַךְ אֶת
 הַנְּעָרִים. מָה הַטַּעַם נִרְאוּ לְבָרְכָהּ? מִשּׁוּם
 שְׁשֹׁמֵר יוֹסֵף אֶת אוֹת הַתְּבָרִית הַקְדוֹשָׁה, וְעַל זֶה

אמר יוסף, בני הם אשר נתן לי אלהים בזה.
הראה לו סוד הנבית ששמר אותו, ומשום
שמר אותו, ראויים להתברך וראוי הוא
לברכות רבות. משום כך לכלם נתן ברכה
אחת, וליוסף ברכות רבות, משמע שכתוב
ברכת אביך ונברו על ברכת חורי וגו', ברכת
שדים ורחם, תהיין לראש יוסף.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קכג) אליך נשאתי
את עיני הישבי בשמים. פסוק זה בארוהו,
אבל בא ראה, תפלה של בן אדם שמתבונן בה,
הוא למעלה לעמק העליון שמשם שופעות כל
הברכות וכל החרות, ומשם יוצאים לקיים את
הכל.

ועל זה יתר יו"ד, משום שיו"ד לא פוסק ממקום
הזה לעולמים, ולכן כתוב הישבי בשמים,
אחוז למעלה בסוד החכמה העליונה, ואחוז למטה
שיושב על פסא האבות, יושב על הפסא שנקרא
שמים, ולכן כתוב הישבי בשמים.

וּמִכָּאן, בְּשִׁבְרֵי שׁוֹפְעוֹת מְלֻמְעָה מִהֶעֱמֵק
 הַזֶּה, אֵת כֵּלֵן נוֹטֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא
 שָׁמַיִם, וּמִזֶּה שׁוֹפְעִים לְמַטָּה, עַד שֶׁמִּנְיָעִים לְצַדִּיק
 עֲמוּד הָעוֹלָם, וּמִכָּאן מִתְּבַרְכִּים כָּל אוֹתָם הַחִילוֹת
 וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת לְמִנְיָהֶם, וַתְּרִי פִּרְשׁוּתָּהּ.

בֵּא רֵאָה, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְאוֹרוֹת עוֹלָה עֲטֶרֶת
 כָּל הַמַּחֲנוֹת, עֲגוּל הָעוֹלָם, בְּשִׁבְעִים מְקוֹמוֹת,
 עֲגוּל אֶחָד לְכֵלֵם. בְּתוֹךְ אוֹתוֹ עֲגוּל נִקְרָה אַחַת
 שְׁעוֹמֶדֶת בְּאַמְצֵעַ. מִנִּקְרָה זוֹ נִזּוֹן כָּל אוֹתוֹ עֲגוּל,
 בֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, הוּא מְקוֹם ^(דף רכט ע"ב) לְאוֹתָהּ רוּחַ
 כָּל הַרוּחוֹת, [כְּמוֹ סוּד שֶׁל כָּל הַסּוּדוֹת] נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. סֵתֵר
 זֶה הוּא בְּתוֹךְ חִילוֹתֶיהָ, טָמִיר הוּא לְפָנַי וּלְפָנֵיהֶם.
 בְּשִׁעוֹלָה זוֹ, עוֹלִים כָּלֵם אַחֲרֶיהָ. וְהוּ שֶׁכֶּתוּב (שיר
 «) מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוֹצָהּ.

רַבֵּי חִזְקִיָּה וְרַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתָּנוּ
 יֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה. פֶּתַח רַבֵּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים
 עט) אֵל תִּזְכָּר לָנוּ עֲזוֹת רֵאשֵׁנִים מִיָּהָר יִקְדְּמוּנוּ וְגו'.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא, באהבת ישראל
 אוהב אותם, שיהם גורלו וירשתו, לא מסתכל
 אחר בדינם, פרט לו לבדו.

וכיון שהוא מסתכל בדינם, מתמלא עליהם
 רחמים, משום שהוא באב שמרחם על
 הבנים, כמו שנאמר (שם קג) ברחם אב על בנים
 רחם ה' וגו'. וכיון שנמצאים להם חטאים, מעביר
 אותם ראשון ראשון, עד שמעביר כלם מלפניו.
 וכיון שהעביר כלם מלפניו, לא נשארים עליהם
 חטאים לתת שלטון לצד האחר של דין עליהם.

בא לחטא לפניו כבתחלה - אותם חטאים
 ראשונים שהעביר מלפניו, חשב עליהם,
 ולכן כתוב אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר
 יקדימונו רחמיה וגו'. שאם רחמיה לא יקדימונו על
 ישראל, לא יוכלו לעמד בעולם. משום שפמה הם
 בעלי הדין הקשה, בעלי מגנים, וכמה מלשינים
 שעומדים עליהם שלישראל למעלה, ואלמלא
 שהקדיים הקדוש ברוך הוא רחמים על ישראל, עד

שְׁלֹא יִשְׁגִּיחַ בְּדִינָם, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בְּעוֹלָם. וְעַל
זֶה מֵהָר יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמִיף כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד, דְּלוֹת שְׁל
מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּלוֹת שְׁל מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים [לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא].

בֹּא תִרְאֶה, אֱלֹמְלֵא יִסְגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים
לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים
עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת בְּעוֹלָם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל
הֵם גּוֹרָמִים לְשָׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
לְזַקֵּף רְאִישֵׁיהֶם בְּעוֹלָם. שְׂאֵלְמְלֵא יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ
חוֹטְאִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאָר עַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת נִכְפָּים לְפָנֵיהֶם.

וּבֹא רִאֵה, אֱלֹמְלֵא שְׂהַמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשִׂים
רָעִים לְצַד אַחַר בְּאָרְץ הַקָּדוֹשָׁה, הָרִי
נִתְבָּאָר, שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
בְּאָרְץ הַקָּדוֹשָׁה, וְלֹא הִגְלוּ מֵעַל הָאָרֶץ, וְעַל זֶה
כְּתוּב כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד, שְׂאִיִן לָנוּ מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים
כְּרֵאוּנֵי, וְלָכֵן כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד מֵהָר יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמִיף.

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח וְאָמַר, (שם ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה
וְגִילוּ בְּרַעְדָּהּ, וְכָתוּב (שם ק) עֲבָדוּ אֶת ה'
בְּשִׂמְחָה כִּי אֵין לְפָנָיו בְּרִנָּה. כִּי רֵאָה, כָּל אָדָם
שָׂבָא לְעַבְדֵי לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּבִקְרָה וּבְעֵרֶב צָרִיד
לְעַבְדֵי אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בְּבִקְרָה, כְּשֶׁעוֹלָה הָאוֹר, וְהַתְּעוֹרְרוֹת צַד הַיָּמִין
מִתְּעוֹרְרִת בְּעוֹלָם, אִין צָרִיד אָדָם
לְהַתְּקַשֵּׁר בִּימִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְעַבְדֵי לְפָנָיו
בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, מִשּׁוֹם שְׂתִפְלָה מִחֻזְקַת תְּקוּפָה
לְמַעְלָה, וּמִמְשִׁיבָה בְּרָכוֹת מִהַעֲמֵק הָעֲלִיזוֹן לְכָל
הָעוֹלָמוֹת, וּמִשָּׁם מִמְשִׁיבֵי בְּרָכוֹת לְמַטָּה
לְתַחְתּוֹנִים, וְנִמְצְאוּ עֲלִיזוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְּבָרְכִים
בְּאוֹתָהּ עִבּוּדַת הַתְּפִלָּה.

עִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, שְׂצָרִיד אָדָם לְעַבְדֵי לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה לְהַכְלִיל אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לְיַחַד הַיַּחֲוֹד
בְּרֵאוֹנֵי, שְׂכָתוּב דְּעוֹ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים. זְהוּ סוּד
הַיַּחֲוֹד בְּסוּד הָעִבּוּדַת.

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ אָדָם לְעַבֵּד לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּחֵדוּהָ וּלְהִרְאוֹת חֵדוּהָ בְּעַבְדוּתוֹ, וְשֵׁנִי
 אֵלֶּה - שְׂמֻחָה וּרְנָנָה - בְּנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה. שְׁתֵּי
 תְּפִלוֹת, שְׁנֵי קַרְפָּנוֹת לְיוֹם בְּנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה, שְׁתֵּם
 שְׂמֻחָה וּרְנָנָה. שְׂמֻחָה בַּבֶּקֶר, וּרְנָנָה בַּלַּיְלָה. וְעַל זֶה
 (במדבר כח) אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ
 הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים.

וְעַל זֶה תְּפִלַּת עֶרְבִית הִיא רְשׁוּת, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ
 שָׁעָה מְחֻלָּקָת טָרֵף לְכָל חֵילוֹתֶיהָ, וְלֹא שָׁעָה
 לְחֻזְבִּיר [לְהַתְּבַרֵּר], אֲלֵא לָתֵת מְזוּזָה. בַּיּוֹם הַהוּא
 מִתְּבַרְכָּת מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, בַּבֶּקֶר וּבַלַּיְלָה,
 מִתּוֹךְ שְׂמֻחָה וּרְנָנָה, וּבַלַּיְלָה מְחֻלָּקָת לְכָל כְּרֵאוֹי.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (משלי לא) וַתִּקְּמוּ בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טָרֵף
 לְבֵיתָהּ וְגו'.

פְּתַח רַבִּי חֻזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תִּבְּזוּן תְּפִלָּתִי
 קִטְרֵת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כַּפֵּי מִנְחַת עָרֵב. לָמָּה
 מִנְחַת עָרֵב וְלֹא תְּפִלָּת (דף רל ע"א) הַבֶּקֶר, שְׂלֵא כָּתוּב
 תִּבְּזוּן תְּפִלָּתִי בַּבֶּקֶר? אֲלֵא כִּי נִתְּבַאֵר, תִּבְּזוּן

תִּפְלְתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ. קְטָרֶת לֹא בָאָה אֲלָא רַק עַל
 חֲדוּתָהּ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מְשָׁלִי ב'ו) שְׂמֵן וְקְטָרֶת יִשְׁמַח לְב.
 וְלִבֵּן הַכֹּהֵן בְּשִׂמְדֵי לֵיק גְּרוּת, הִיָּה מִקְרִיב קְטָרֶת,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל) בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנִּזְרֹת יִקְטִירֶנָּה
 וּבְהִעֲלֹת אֶת־הַזֶּהֱבֵן אֶת הַנִּזְרֹת בֵּין הָעֲרֻבִים יִקְטִירֶנָּה.
 בַּבֶּקֶר עַל חֲדוּתָהּ, שְׁחִשְׁעָה גּוֹרָמֶת בְּעָרֵב לְשִׁמַּח צַד
 שְׁמַאֲל, וְכֹךְ רָאוּי, וְלְעוֹלָם לֹא בָא אֲלָא עַל חֲדוּתָהּ.
 וּבֵא רְאֵה, קְטָרֶת מִקְשָׁרֶת קְשָׁרִים וְאוֹתוֹת
 לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה מַעֲבִיר מְוֹת וְקְטָרוֹג
 וְרָגוֹ, שְׁלֹא יוֹכְלוּ לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (בְּמִדְבָר
 י"ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶת־הַזֶּהֱבֵן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְתֵן
 עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת וְהוֹלִיךְ מִתְּרֵה
 וְגו'. אַחֲרֵי זֶה כְּתוּב וַיִּרְץ וְגו', וַיִּכְפֹּר עַל הָעָם,
 וְכְתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר
 הַמַּגִּפָּה. מִשּׁוֹם שְׁלֹא יְכוּלִים כָּל הַצְּדִדִים הָרָעִים
 וְכָל הַמִּקְטָרָגִים לַעֲמֹד לְפָנֶי הַקְטָרֶת, וְעַל זֶה
 הִיא סוּד [חֲדוּת] הַכֹּל וְקָשׁוֹר הַכֹּל.

וּבְשַׁעַת הַמִּנְחָה, בְּשִׁחְדֵינִי שָׂרוּי בְּעוֹלָם, הַתְּכוּן
 דָּוָד בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה, שְׂכָתוֹב תְּכוּן
 תִּפְלָתִי קְמַרְתָּ לְפָנַי וְגו'. וּתְפִלָּה זוֹ שְׁעוֹלָה
 תַּעֲבִיר רְגוֹ דֵיין הַקָּשָׁה שְׁשׁוֹלְטָה בְּעֵת בְּזִמְן הַזֶּה
 בְּאוֹתָהּ קְמַרְתָּ, שְׁדוּחָהּ וּמַעֲבִירָה מִלְּפָנָיו כָּל רְגוֹ
 [שְׁעוֹלָה בְּעֵת בְּשַׁעַת זוֹ בְּאוֹתָהּ קְמַרְתָּ שְׁמַעֲבִירָה כָּל רְגוֹ] וְכָל קְמַרְוֹג
 שְׂבַעְעוֹלָם, [הִינּוּ מַה שְׂכָתוֹב] [מָה הַמַּעֲסִים? מִשּׁוּם שְׁהִיא] מִנְחַת
 עָרֵב, בְּשִׁחְדֵינִי תְלוּי בְּעוֹלָם.

בא ראה, בְּשִׁנְחָרֵב בֵּית הַמְּקוֹדֵשׁ, בְּשַׁעַת
 שְׁנִשְׂרָף, הָיָה זִמְן מִנְחָה, וְעַל זֶה כָּתוּב
 (ירמיה ו) **אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב.**
 מַה זֶה צְלָלֵי עָרֵב? אוֹתָם מְקַטְרְגִים שָׁל הָעוֹלָם
 וְרְגוֹי הַדֵּינִים שְׁמֻנְמָנִים בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַת. וְעַל זֶה
 שְׁנִינּוּ שְׁצָרִיךְ אָדָם לְכוּן דַּעְתּוֹ בְּתִפְלַת הַמִּנְחָה.
 בְּכָל הַתְּפִלוֹת צָרִיךְ הָאָדָם לְכוּן דַּעְתּוֹ, וּבְתִפְלָה
 זוֹ יוֹתֵר מִכָּל, מִשּׁוּם שְׁחֲדֵינִי שָׂרוּי בְּעוֹלָם, וְעַל
 זֶה זִמְן תִּפְלַת הַמִּנְחָה יִצְחַק תִּקְוֵן אוֹתָהּ, וְהִרִי
 פְרִשׁוּתָהּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, עָלוּ בְּהַר אֶחָד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָהָר הַזֶּה מִפְּחִיד, גִּלְגֵּל וְלֹא נִתְעַכֵּב בָּאֵן, מִשּׁוֹם שֶׁזָּהוּ הַר מִפְּחִיד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הָיָה אֶחָד - הָיִיתִי אוֹמֵר כָּךְ, שֶׁחֲרֵי שְׁנֵינוּ שְׁמִי שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה לֹא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַמָּנוּ, נִרְאֶה שְׁלֹשָׁה תּוֹזֵז מֵעַמָּנוּ הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֲרֵי שְׁנֵינוּ שְׁלֹשָׁה יִסְמַךְ אָדָם עַל גַּם, מִנֵּיִן לָנוּ? מִשְׁמוּאֵל, שְׂכֵתוֹב אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׂאוּל וְחֲרַגְנִי, וְחֲרֵי שְׁמוּאֵל רְאוּי יוֹתֵר מֵאֶתְנֵנוּ. אָמַר לוֹ, אֲפֹלוּ כָּךְ, הוּא הָיָה אֶחָד, וְחֹזֵק נִמְצָא לְעֵינַי, אֲבָל אָנוּ שְׁלֹשָׁה, וְחֹזֵק לֹא נִמְצָא לְעֵינַי. שָׂאֵם מִשּׁוֹם מִזִּיקִים - חֲרֵי שְׁנֵינוּ שְׁלֹשָׁה לֹא נִרְאִים וְלֹא מִזִּיקִים, וְאִם מִשּׁוֹם לִסְטִים - לֹא נִמְצָאִים בָּאֵן, שֶׁחֲרֵי הָהָר הַזֶּה רְחוּק מִיָּשׁוּב, וּבְנֵי אָדָם לֹא נִמְצָאִים בָּאֵן, בְּרָם פֶּחַד הוּא, שֶׁחִיּוֹת הַשָּׂדֶה שְׁנִמְצָאוֹת בָּאֵן.

פָּתַח וְאָמַר, הַמְּלֶאךָ הַנִּגְאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע.
 בְּפֶסוּק זֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, [שְׁחָדִי כְּתוּב]
 הַנִּגְאֵל?! אֲשֶׁר נִגְאֵל צָרִיךְ הָיָה לְכַתּוּב! מַה זֶה
 הַנִּגְאֵל? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא תָּמִיד נִמְצָא אֲצֵל פְּנֵי אָדָם,
 וְלֹא זֶו מֵאָדָם צָרִיךְ לְעוֹלָמִים.

בֵּיא רְאֵה, הַמְּלֶאךָ הַנִּגְאֵל אֶתִּי - זֶו הַשְּׂכִינָה
 שֶׁהוֹלֶכֶת עִם בֶּן הָאָדָם תָּמִיד, וְלֹא זֶו
 מִמֶּנּוּ כְּשֶׁבֶן הָאָדָם שׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה
 יִזְהַר בֶּן אָדָם שְׂלֵא יֵצֵא יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ. מַה זֶה
 יְחִידִי? שְׂיִזְהַר בֶּן אָדָם לְשָׁמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי
 שְׂלֵא תִזּוּז מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, וְיִצְטָרֵךְ לְלָכֶת יְחִידִי
 בְּלִי זְוֹנַג הַשְּׂכִינָה.

בֵּיא רְאֵה, כְּשִׂיּוֹצֵא בֶּן אָדָם לַדֶּרֶךְ, יִסְדֵּר תְּפִלָּה
 לְפָנָיו רְבוּנּוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׂכִינָה,
 וְאַחֵר כֶּף יֵצֵא לַדֶּרֶךְ, וְיִמְצָא זְוֹנַג הַשְּׂכִינָה לְגֵאֵל
 אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ וּלְהַצִּילוֹ בְּכָל מַה שְׂיִצְטָרֵךְ.

מַה כְּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים
 עִמָּדִי, זֶה זְוֹנַג הַשְּׂכִינָה. וְשָׁמַרְנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה,

לְפָדוֹת אֹתִי מִהַכּוֹל. וַיַּעֲקֹב הָיָה יְחִידִי (דף רל ע"ב)
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּשְׂכִינָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו, כָּל שָׁכֵן
 הַחֲבָרִים שָׁיֵשׁ בִּינֵיהֶם דְּבָרֵי תוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה
 וְכַמָּה. [אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כֹּה הוּא. בִּינְתָיִם חֲשָׁד הַשָּׁמַשׁ לְהַעֲרִיב.]

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַה נַּעֲשֶׂה? אִם נִתְעַכֵּב כְּאֵן,
 תְּרֵי הַיּוֹם נִכְנָס לְהַחֲשִׁיף. אִם נִלְךְ
 לְמַעְלָה, הָהָר הוּא גָדוֹל, וּמִפְּחַד חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
 אָנוּ פּוֹחָדִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַמַּתְנִי עֲלֶיךָ רַבִּי
 יוֹסֵי. אָמַר לוֹ, תְּרֵי שָׁנֵינוּ שְׁלֹא יִסְמַךְ בֵּין אָדָם עַל
 הַנֶּסֶם, שֶׁהַקְדוּשׁ כָּרוֹף הוּא לֹא יִרְחִישׁ לוֹ נֶס בְּכָל
 שָׁעָה. אָמַר לוֹ, זֶה מְדַבֵּר בִּיחִידִי, אֲכַל אֲנִיחָנוּ
 שְׁלֹשָׁה, וּבִינֵינוּ דְבָרֵי תוֹרָה וְהַשְׂכִּינָה עִמָּנוּ, לֹא
 נִפְחָד.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רְאוּ לְמַעְלָה בְּחָר סַלַּע אֶחָד
 וּמַעְרָה בְּתוֹכוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִלְךְ וְנַעְלָה
 לְאוֹתוֹ הַסַּלַּע, שָׁאָנוּ רוֹאִים מְעַרְה אַחַת שָׁם. עָלוּ
 לְשָׁם וְרָאוּ אוֹתָהּ הַמַּעְרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,

פְּחַדְתִּי אֹלֵי אֹתָהּ מְעַרָה מְקוֹם שֶׁל חַיִּוֹת הִיא
וְלֹא יִפְגְּעוּ בָנוּ כָּאֵן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֻזְקִיָּה, הֲרִי רָאִיתִי שְׂרָפִי
יוֹסִי פּוֹחֵד. אִם תֹּאמַר מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
חוֹטֵא, שָׁכַל מִי שֶׁפּוֹחֵד הוּא חוֹטֵא, שְׂכָתוֹב (ישעיה
לג) פְּחַדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, הֲרִי אֵינּוּ חוֹטֵא, [וַמְרִי]
וְכָתוֹב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפִּיר יִבְטָח. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מִשּׁוֹם שֶׁחֲנֻק מְצוּי.

אָמַר לוֹ, אִם חֲנֻק מְצוּי - כִּדּוּ הוּא, אֲבָל כָּאֵן לֹא
נִמְצָא נְזֻק, וְאַחַר שֶׁאֵנּוּ נִבְנִים לְמַעְרָה, לֹא
יִבְנִים חֲנֻק לְצַעַר אֹתָנּוּ. נִבְנִים לְמַעְרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, נִחְלַק אֶת הַלְּיָלָה לְשֵׁלֶשׁ מִשְׁמֵרוֹת, שֶׁהוּא
הַלְּיָלָה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעֲמָנּוּ יַעֲמִד עַל עֲמֻדוֹ
בְּשֵׁלֶשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ שֶׁל הַלְּיָלָה וְלֹא נִישָׁן.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאֵימָן
הָאֲזָרְחִי. הַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה אֲבָרְהֵם אָמַר אֹתָהּ
בְּשָׁעָה שְׁעָם בְּעִבּוֹרַת הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא, וְעָשָׂה
חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁינְדְעוּ כָּלֵם

לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל
הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֵיחָד מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַזַּק בְּתַקְוָה
בְּקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

חֲסִדֵי ה' לְעוֹלָם אֲשִׁירָה, וְכִי מֵצֵד הַחֲסִדִים בָּאִים
לְזַמֵּר? אֵלֶּא כִּי נִכְלָל צַד הַשְּׂמֵאל בְּיָמִין,
וְלִכְּנֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וּבְחַן
אוֹתוֹ. וְהִרִי גִתְבָּאָר שִׁיִּצְחָק בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים
הָיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, מַה זֶה נִסָּה אֶת אַבְרָהָם? הָיָה
צָרִיךְ לְכַתֵּב נִסָּה אֶת יִצְחָק! אֵלֶּא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם
שִׁיִּמְצֵא בְדִין וְלֹהַכְּלִל בְּדִין שִׁיִּמְצֵא שָׁלֵם כְּרֵאוֹי,
וְעַל זֶה חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה.

דְּבַר אַחַר חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה - אוֹתָם חֲסִדִים
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם הָעוֹלָם. לְדַר
וְדַר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי - טוֹב וְאַמֶּת שֶׁעוֹשֶׂה עִם
הַכֹּל. לְדַר וְדַר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ - זוֹ אֱמוּנַת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹדִיעַ אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וְהוֹפִירוֹ בְּפִי כֹל
הַבְּרִיּוֹת, וְעַל זֶה אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם סוּד
הַאֲמוּנָה, וּכְשִׁידַע סוּד
הַאֲמוּנָה, יָדַע שֶׁהוּא עֶקֶר וְקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁבְּגִלְלוֹ
נִבְרָא הָעוֹלָם וְהַתְּקִיּוֹם. וְהוּ שֶׁכִּתּוּב כִּי אָמַרְתִּי
עוֹלָם תְּסוּד יִפְנֶה וְגו'. כְּשֶׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁהוֹשִׁיט
יָמִין עָלָיו וְהַתְּקִיּוֹם, וְאִם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט יָמִין עָלָיו,
לֹא הָיָה מַתְּקִיּוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָיָה נִבְרָא
בְּדִין, וְכֵן בְּאַרְנוֹ.

וְנֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, וְסוּד כָּלֵל אֶחָד, שְׁנֵי גִזְוִיּוֹת
כָּאן, בְּרֵאשִׁית. אֵף עַל גַּב שֶׁאֲמַרְנוּ
רֵאשִׁית מְלֻמָּטָה לְמַעַלָּה, רֵאשִׁית כֶּהָן גַּם
מְלֻמָּעָה לְמַטָּה, וְאֲמַרְנוּ ב' רֵאשִׁית, כִּמּוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ בֵּית קֹדֶשׁ תְּקַדְּשִׁים, שְׁתֵּרֵי נִתְּנָה [הִיא בֵּית]
לְאוֹתָהּ רֵאשִׁית, וְתִדְבֵּר כָּלוּל הוּא כְּאֶחָד.

וּבְבִי"ת הָיָה נִבְרָא הָעוֹלָם הָיָה וְלֹא הַתְּקִיּוֹם
אֶלָּא בְּיָמִין, וְתֵרֵי פִּרְשׁוּהָ בְּהַבְּרָאָה -
כִּתּוּב בְּאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כֶּהָן, אָמַרְתִּי עוֹלָם תְּסוּד

יבנה. ובנין הראשון של העולם [אותו העולם], אותו האור של היום הראשון היה בו לקיים, ואחר כך ביום השני בשמאל. ובאלה תקן שמים, וכתוב שמים תכין אמונתך בהם.

דבר אחר שמים תכין אמונתך בהם - שמים נתקנו באותם חסדים, וסוד האמונה התקינה בהם, שאין תקינה אלא מתוך שמים. כרתי ברית לבחירי - זהו סוד האמונה.

דבר אחר, זהו ^(דף רלא ע"א) צדיק שממנו יוצאות פרכות לכל התחתונים, וכל [איתן] החיות הקדושות, בלן מתפרכות מאתו השפע ששופע לתחתונים, ולכן כתוב כרתי ברית לבחירי.

נשבעתי לדוד עבדי - זה סוד האמונה שהוא עומד תמיד בצדיק הזה, קיום העולם, שלא יתפזרו לעולמים חוץ מזמן הגלות שנמנע שפע הפרכות, וסוד האמונה לא השלם,

וְכָל הַחֲדוּוֹת נִמְנָעוּ. וּבְשִׁנְכָנָם הַלֵּילָה, מֵאוֹתוֹ
הַזְּמַן הַחֲדוּוֹת לֹא נִכְנְסוּ לְפָנַי הַמְּלָךְ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲדוּוֹת לֹא הִתְעוֹרְרוּ, אָבָל בַּחוּץ
עוֹמְדִים וּמוֹמְרִים שִׁירָה, וּבְשִׁנְחֻלָּק הַלֵּילָה
וְהִתְעוֹרְרוּת עוֹלָה מְלִמְטָה לְמַעְלָה, אִזּוּ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרָר כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם לְבִכּוּתָהּ,
וּבוֹעֵט בְּרָקִיעַ, וּמוֹדְעוֹזְעִים עַל־יוֹנִים וְתַחַת־יוֹנִים.

וְאֵין מְנוּחָה לְפָנָיו, פָּרַט לְזְמַן שְׂמֵת־עוֹרְרִים
לְמַטָּה בַּתּוֹרָה, אִזּוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים [שְׁעֵמוֹ], כֵּלָם מִקְּשִׁיבִים
וְשִׁמְחִים לְאוֹתוֹ קוֹל, וְאִזּוּ מְנוּחָה. [לְפָנָיו, וּבָאָה מְנוּחָה
לְכָל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁעֵמוֹ] [לְפָנָיו נִמְצָאת]. מִשְׁוֹם שְׁמִיּוֹם
שֶׁנִּחְרַב הַמְּקֻדָּשׁ לְמַטָּה, נִשְׁבַּע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁלֹּא יִכְנָס לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם שָׁל מַעְלָה עַד שִׁיִּכְנְסוּ
יִשְׂרָאֵל לְיְרוּשָׁלַיִם שָׁל מַטָּה, שְׂכַת־וֹב (הוֹשַׁע י"א)
בְּקִרְבָּךְ קְדוּשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וְהִרִי פִרְשׁוֹתָ
הַחֲבָרִים.

וְכָל אֹתָם מְזַמְּרִים עֹמְדִים בַּחוּץ וְאוֹמְרִים
 שִׁירָה בְּשִׁלְשֵׁת חֲלָקֵי הַלַּיְלָה, וְכָל־ם
 מְשַׁבְּחִים בְּתִשְׁבָּחוֹת יְדוּעוֹת, וְכָל חֵילוֹת
 הַשָּׁמַיִם, כָּל־ם מְתַעֲוָרְרִים בַּלַּיְלָה, וַיִּשְׁרָאֵל בַּיּוֹם,
 וְקִדְּשָׁה לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַעְלָה עַד שִׁישְׁרָאֵל
 מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, וְאִזּוּ כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם מְקַדְּשִׁים
 אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּאֶחָד. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים
 מְתַקְדְּשִׁים מֵעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים [משום שמתקדשה של שמו
 של הקדוש ברוך הוא לא עולה אלא למעלה ומלמטה] בְּאֶחָד. וְהוּ
 שִׁבְּחוּ (ויקרא יט) קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'
 אֱלֹהֵיכֶם.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איו"ב לח) עַל מָה אֲדַנְיָה
 הַטְּבָעוּ. פֶּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שֶׁבְּשִׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, לֹא
 בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא עַל עַמּוּדִים, שֶׁהֵם שִׁבְעַת עַמּוּדֵי
 הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) חֲצִבָּה עַמּוּדֵיהָ
 שִׁבְעָה, וְאוֹתָם עַמּוּדִים לֹא נוֹדַע עַל מָה עֹמְדִים.

מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עֵמֶק, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים,
 וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא עַד שֶׁנִּטְלָא אֶבְנֵי אֶחָת,
 וְהָיָא אֶבְנֵי שֶׁנִּקְרְאוּת אֶבְנֵי שְׁתֵּי, וְלָקַח אוֹתָהּ
 הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא וְנָרַק אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַתְּהוֹם,
 וְנִנְעָצָה מְלֻמְעָלָה לְמַטָּה, וּמִמָּנָה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
 וְהָיָא נִקְרְדָה בְּאִמְצַע הָעוֹלָם, וּבְנִקְרְדָה זֹו עוֹמֵד
 קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וְהוּ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ל"ח) אוּ מִי יָרָה
 אֶבְנֵי פְּנֵתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אֶבְנֵי כַחֵן פְּנֵת
 יִקְרָת, וְכֹתוֹב (תהלים קיח) אֶבְנֵי מַאֲסוֹ תְּבוֹנִים הִיָּתָה
 לְרֹאשׁ פְּנָה.

בֵּא רֵאָה, אֶבְנֵי זֹו נִבְרְתָה מֵאֵשׁ וּמְרוּחַ וּמַמִּים,
 וְנִנְלָדָה מִכָּלָם, וְנִנְעָשְׂתָה אֶבְנֵי אֶחָת, וְעוֹמֵדָת
 עַל הַתְּהוֹמוֹת, וְלִפְעָמִים נוֹבְעִים מִמֶּנּוּ מִים
 וּמִתְמַלְאִים הַתְּהוֹמוֹת, וְאֶבְנֵי זֹו עוֹמֵדָת לְאוֹת
 בְּאִמְצַע הָעוֹלָם, וְזוֹהִי אֶבְנֵי שֶׁהֵעֵמִיד וְהִשְׁתִּיל
 יַעֲקֹב שְׁתִּילָת וְקִיּוּם הָעוֹלָם. וְהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית
 ל"א) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבְנֵי וַיְרִימָהּ מִצְבָּה.

וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה וְגו'. וְכִי אֵבֶן
זֹאת שָׁם לוֹ יַעֲקֹב, וְהָרִי אֵבֶן הַזֹּאת
נִבְרָאָה בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם? אֵלָּא שְׁשָׁם אוֹתָהּ [וְכִי כָּעֵת שָׁם אוֹתָהּ יַעֲקֹב? וְהָרִי
עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הִיָּתָה. אֵלָּא שֶׁיַּעֲקֹב שָׁם אוֹתָהּ] קִיּוּם שְׁלִמְעָלָה
וְלִמְטָה, וְעַל זֶה אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה כְּתוּב. מַה
זֶה אֲשֶׁר שִׁמְתִי? שְׁכַתוּב יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שְׁשָׁם
מְדוּר שְׁלִמְעָלָה כָּאֵן.

בֵּא רֵאָה, עַל אֵבֶן זוֹ יֵשׁ שְׁבָעָה עֵינַיִם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) עַל אֵבֶן אַחַת שְׁבָעָה עֵינַיִם.
עַל מַה נִּבְרָאָה שְׁתֵּיָהּ? אַחַד - שְׁמִמְנָה הַשְּׁתַּל
הָעוֹלָם, וְאַחַד שְׁתֵּיָהּ - שֶׁתִּיָּהּ, שְׁשָׁם אוֹתָהּ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּבַרְךְ מִמְנָה הָעוֹלָם,
כְּשֶׁבִיל שְׁמִמְנָה מִתְּבַרְךְ הָעוֹלָם.

וְבֵא וּרְאָה, בְּשָׁעָה שְׁנַכְנַם הַשְּׁמַשׁ, הַכְּרוּכִים
הִלְלוּ שְׁעוּמָדִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהָיוּ יוֹשְׁבִים
בָּאוֹת, הָיוּ מְקִישִׁים בְּנִפְיָהֶם לְמַעְלָה וּפּוֹרְשִׁים
אוֹתָם, וְנִשְׁמָע קוֹל נְגוּן הַכְּנָפִים לְמַעְלָה, וְאִז

מִתְחִילִים לְנַגֵּן אוֹתָם הַמְּלֻאָכִים שְׂאוֹמְרִים שִׁירָה
 בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה, בְּשָׂבִיל שְׂיַעֲלָה כְבוֹד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה. וְאִיזוֹ שִׁירָה הִי
 אוֹמְרִים? אוֹתוֹ נִגּוֹן בְּנִפְי הַכְּרוּבִים, (תהלים קלד)
 הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו', שְׂאוּ יְדֵיכֶם
 קִדְשׁ וְגו', וְאִז [הם] הִיא שִׁירָה לְאוֹתָם מְלֻאָכִים
 עֲלִיוֹנִים לְזִמְרָה.

בַּמְשֻׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַכְּרוּבִים הִלְלוּ
 מִקִּישִׁים בְּנִפְיָהֶם לְמַעְלָה, וְנִשְׁמָע
 קוֹל נְנוּנָם, וְאִז מִתְחִילִים לְנַגֵּן אוֹתָם הַמְּלֻאָכִים
 שְׂעוֹמְדִים בַּמְשֻׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה. וְאִיזוֹ שִׁירָה הִי
 אוֹמְרִים בַּשְּׁעָה הַזֹּאת? נִגּוֹן בְּנִפְי הַכְּרוּבִים, (תהלים
 קכה) הַבְּטָחִים בְּה' בְּחַר צִיּוֹן לֹא יִמוּט וְגו'. וְאִז
 [אוֹתָהּ] הִיא [שִׁירָה] תְּחִלָּה לְאוֹתָם הַשְּׂעוֹמְדִים
 בַּמְשֻׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַזֹּאת לְנַגֵּן.

בַּמְשֻׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית הַכְּרוּבִים הִלְלוּ מִקִּישִׁים
 בְּכַנְפֵיהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְמָה
 הִיא? (שם קיג) הַלְלוּהָ הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְגו', יְהִי שֵׁם

ה' מְבָרֵךְ וְגו', מִמְזַרְח שְׁמֵשׁ וְגו'. אִזּוּ אֹתָם
 מִלְּאֲכִים שְׁעוֹמְדִים בְּמִשְׁמַרְתִּי הַשְּׁלִישִׁית, כֹּלָם
 אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְכֹל הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הַרְקִיעַ פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה,
 כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְר
 וַיִּרְיעוּ כֹּל בְּנֵי אֱלֹהִים, וְכַתּוֹב (תְּהִלִּים קמח) הִלְלוּהוּ
 כֹּל כּוֹכְבֵי אֹר, שְׁחֵרִי אֹתָם כּוֹכְבֵי הָאֹר מְנַגְנְנִים
 עַל אֹר. [שְׁמַמְנִים עַל הַשִּׁירָה].

כְּשֶׁמִּנְיַע הַבְּקָר, וְאִזּוּ לֹקְחִים שִׁירָה אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל
 לְמַטָּה, וְעוֹלָה כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא
 מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בַּיּוֹם, וּמִלְּאֲכִים
 עֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה בְּלִילָה, וְאִזּוּ נִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 בְּכֹל הַצְּדָדִים.

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת שְׂאֵמֶר, כֹּל הַמִּלְּאֲכִים הָעֲלִיוֹנִים
 וַיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֹּלָם מִחֲזִיקִים בְּאֶבֶן
 הַזֹּאת, וְהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה לְהַתְעַשֵּׂר בְּתוֹךְ הָאֲבוֹת
 בַּיּוֹם, וּבְלִילָה הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא כֵּן לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ
 עִם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן עֶדֶן.

אֲשֶׁרֵיהֶם כָּל הָעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
 בְּלִילָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
 אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁפָּגְנוּ עֵרֶן שׁוֹמְעִים קוֹלוֹת בְּנֵי
 הָאָדָם אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר ח)
 הַיּוֹשֶׁבֶת בִּנְנָיִם וְגו'.

בַּאֲ רֵאֵהָ, אָבֶן זוֹ הִיא אָבֶן מַזְכָּה, וְזֶהוּ סוּד
 הַכֶּתוּב (שמות כח) וּמִלֵּאתָ בּוֹ מִלֵּאת אָבֶן
 אֲרֶבֶעָה מִזְרִים אָבֶן. וְיֵאלֶה הֵם סְדָרִים [שֶׁל שְׁלֵמוֹת] שֶׁל
 הָאָבֶן הַמַּזְכָּה, הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל אָבֶן יִקְרָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ
 [שְׁלֵמוֹת] אָבֶן אַחֲרָת, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לו) וַהֲסֵרְתִי אֶת
 לֵב הָאָבֶן וְגו', וְכָתוּב (שם) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקֶרְבְּכֶם.
 וְזֶהוּ (ישעיה כח) אָבֶן בַּחַן פְּנֵת יִקְרָת, וּבִאֲרוּתָהּ.

וְעַל סוּד זֶה כָּתוּב (שמות כד) לְחַת הָאָבֶן, שֶׁהֵם
 לוֹחֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִכָּאֵן, וְלָבֶן נִקְרָאוּ עַל שְׁמָהּ
 שֶׁל הָאָבֶן הַזֶּה, וְזֶהוּ סוּד הַכֶּתוּב (בראשית מט) מִשָּׁם
 רָעָה אָבֶן יִשְׂרָאֵל, [חֲרֵי וַדַּי אָבֶן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת] כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב.

פֶּתַח רַבִּי תִזְקֶנָה וְאָמַר, (שמות כח) וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶינָן
 עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה - אֵלוֹ
 אֲבָנִים יְקָרוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת אֲבָנֵי הַמָּקוֹם,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם, וַהֲרִי
 פָרְשׁוּהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ
 שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטִים לְמִטָּה, כֶּדָּן גַּם לְמַעְלָה שְׁנַיִם
 עָשָׂר שְׂבָטִים, וְהֵם שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים יְקָרוֹת,
 וְכַתוּב (תהלים קכב) שִׁשָּׁם עָלוּ שְׂבָטִים וְגו'. עֲדוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל - זֶה יִשְׂרָאֵל, סוּד שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֻלָּם
 לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל זֶה וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶינָן עַל שְׁמוֹת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם, כֶּדָּן יֵשׁ
 שְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְמַעְלָה,
 וּבַלַּיְלָה לְמִטָּה. הַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הַשְּׁתֵּים עָשָׂרָה
 שְׁעוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הֵלְלוּ מִתְחִלְקוֹת לְשִׁלְשָׁה
 חֲלָקִים, וְכַמָּה מִמֵּנֵי מְגַנִּים עוֹמְדִים תַּחְתֵּיהֶם
 דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כֻּלָּם מְגַנִּים בַּלַּיְלָה, וְנוֹמְטִים
 טָרֵף בְּהַתְחַלָּה.

וְאִזּוּ בְּשִׁנְחֻלְקַת הַלְיָלָה, עוֹמְדִים שְׁנֵי [סְדָרִים] סְדָרִים
 מִצַּד זֶה וְשְׁנֵי סְדָרִים מִצַּד אַחֵר, [וְזוּ] וְרוּחַ
 עֲלִיּוֹנָה יוֹצֵאת [נוֹשֶׁבֶת] בֵּינֵיהֶם, וְאִזּוּ כָּל אוֹתָם
 הָאֵילָנוֹת שֶׁבִּנְיָן עֲדָן, כָּלָם פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה,
 וְהַקְדוֹשׁ כָּרוּךְ הוּא נִכְנָם בִּנְיָן עֲדָן. זֶהוּ שְׁכַתוֹב אִזּוּ
 יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לְשַׁפֵּט אֶת
 הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה יא) וְשַׁפֵּט בְּצֶדֶק וְדָלִים.
 מִשּׁוּם שֶׁמִּשְׁפֵּט נִכְנָם בֵּינֵיהֶם וּמִתְמַלֵּא מִמְּנֶה [מִמְּנוּ]
 בְּן עֲדָן.

וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת בְּעוֹלָם, וְהַדּוּחַ נִמְצֵאת,
 וְנוֹשֶׁבֶת אוֹתָהּ הַרוּחַ בְּאוֹתָם בְּשָׁמַיִם,
 וְעוֹלָיִם רִיחוֹת לְמַעְלָה, וּמִתְעוֹרְרִים [וּמִתְעוֹרְרִים]
 הַצְּדִיקִים בְּעֲטְרוֹתֵיהֶם וְנִתְּנִים מִתּוֹךְ זֵיו
 הָאֵם פְּקֻלְרִיָּה הַמְּאִירָה.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁזוּכִים לְאוֹתוֹ הָאֹרֶךְ הָעֲלִיּוֹן,
 וְאוֹתוֹ הָאֹרֶךְ שֶׁל הָאֵם פְּקֻלְרִיָּה הַמְּאִירָה
 מֵאִיר לְכָל הַצְּדִיקִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצְּדִיקִים
 חָלְלוּ נוֹטֵל אֶת חֻלְקוֹ כְּרָאוּי לוֹ, וְתִיבָה נוֹטֵל [וְכָד]

מאיר] כל אחד ואחד כפי מעשיו שעשה בעולם
 הנה. יש מהם שמתבישים מאותו אור שנטל
 חֲבָרָם ^(דף רלב ע"א) יותר ומאיר, וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ.

חֲלָקוֹ שֶׁל הַלְיָלָה, מִכָּאֵן מִתְחִיל הַלְיָלָה לְהַכְנִים.
 כִּמְהָ שׁוֹמְרֵי הַחֵק מִתְעוֹרְרִים וּמְשׁוֹטְטִים
 בְּעוֹלָם וּפּוֹתְחִים הַסְּגוּרִים, וְאַחַר כֵּן כִּמְהָ מִינִים
 לְמִינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂבֵאֲרֵנוּ. וְאֵן, כְּשֶׁנֶּחְלַק הַלְיָלָה, צַד
 צָפוֹן יוֹרֵד ^[מאיר הארת] מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹחוֹ בַּלְיָלָה
 עַד שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל הַלְיָלָה.

אַחַר כֵּן מִתְעוֹרֵר צַד דְּרוֹם, עַד שְׁמַנְיַע הַבְּקָר,
 וּכְשֶׁמַּנְיַע הַבְּקָר אֵן הַדְּרוֹם וְהַצָּפוֹן אוֹחוֹזִים
 בּוֹ, וְאֵן בָּאִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מֵעֲלִים אוֹתָהּ
 בְּתַפְלוּתֵיהֶם וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה, עַד שֶׁעוֹלָה
 וּנְגִנָּוֹת בִּינֵיהֶם, וְנוֹשְׁלֵת בְּרָכוֹת מִתְּרַאֲשׁ ^[של המלך]
 שֶׁל כָּל הַרְּאֲשִׁים.

וּמִתְבָּרְכֵת מֵאוֹתוֹ הַטָּל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה,
 וּמֵאוֹתוֹ הַטָּל נֶחְלַק לְכִמְהָ צְדָדִים,
 וּכִמְהָ רְבֻבוֹת נוֹזְנִים מֵאוֹתוֹ הַטָּל, וּמִמֶּנּוּ עֵתִידִים

לְהַחְיֹת הַמֵּתִים. וְהוּא שְׂכָתוּב (ישעיה כז) הִקְיִצּוּ וְרָנְנוּ
שְׂכֵנֵי עֶפְרַיִם כִּי טַל אֲרוֹת מְלָךְ, טַל מֵאוֹתָם הָאֲרוֹת
הָעֲלִיזִים שְׂמֵאִירִים לְמַעַלָּה.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נִחְלַק הַלְיָלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, עֲבָשׂוּ רוּחַ צְפוּן מִתְעוֹרֶרֶת
וְהַלְיָלָה נִחְלַק, וְכַעַת הַזְּמַן שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְאַוָּה לְקוֹל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם תְּהֵא, אוֹתָם
שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. כַּעַת הִקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְשִׁיב
[לְקוֹל דְּבָרֵיהֶם] לָנוּ בַּמָּקוֹם תְּהֵא, לֹא נִפְסִיק בְּדַבְרֵי
הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, הַמְּלֶאךָ הַגּוֹאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. הֲרִי
נִתְּבָאָר וּפְרָשׁוּתָ, אֲבָל בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (שמות
כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מְלֶאךָ וְגו', וְהוּא מְלֶאךָ גּוֹאֵל
הָעוֹלָם, שְׂמִירְתָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְזֶהוּ שְׂמִזְמִין
בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל אוֹתָם
בַּחֲתָחָלָה, וְאַחַר כֵּן הוּא מְזַמֵּן אוֹתָם לְעוֹלָם, וְלָכֵן
כְּתוּב הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מְלֶאךָ לְפָנֶיךָ. (שם לו) וְשִׁלַּחְתִּי
לְפָנֶיךָ מְלֶאךָ.

וְזֶהוּ מִלֶּאֱדָ שְׁלִפְעָמִים זָכַר וְלִפְעָמִים נִקְבָּה, וְכֵן
 הוּא, שְׁבִזְמַן שֶׁהוּא מִזְמִין בְּרָכוֹת לְעוֹלָם
 [לְמַעַלָּה], אִזּוּ הוּא זָכַר וְנִקְרָא זָכַר. כְּזֶכֶר שְׁמִזְמִין
 בְּרָכוֹת [לְמַעַלָּה] לְנִקְבָּה, כֵּן הוּא מִזְמִין בְּרָכוֹת
 לְעוֹלָם. וּבִזְמַן שֶׁעוֹמֵד בְּדִין עַל הָעוֹלָם, אִזּוּ נִקְרָא
 נִקְבָּה, כְּנִקְבָּה הַמַּעֲבָרִת, כֵּן הוּא מִתְמַלֵּא מִן
 הַדִּין, וְאִזּוּ נִקְרָא נִקְבָּה. וְעַל זֶה לִפְעָמִים נִקְרָא זָכַר
 וְלִפְעָמִים נִקְרָא נִקְבָּה, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.

כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית ג) וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב
 הַמִּתְהַפֶּכֶת. יֵשׁ מִלְּאֲכִים שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם
 שְׁמִתְהַפְּכִים לְכַמָּה גְּנוּנִים, לִפְעָמִים נִקְבָּה
 לִפְעָמִים זָכָרִים, לִפְעָמִים דִּין לִפְעָמִים רַחֲמִים,
 וְהַכֹּל בְּגִזְזוֹן אֶחָד. כְּמוֹ זֶה הַמִּלְּאָד הַזֶּה הוּא בְּגִזְזוֹנִים
 רַבִּים, וְכֹל הַגְּנוּנִים שֶׁבְּעוֹלָם יֵשְׁנָם בַּמָּקוֹם הַזֶּה,
 וְסוּד זֶה (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁתָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵינֵי
 בְּיּוֹם הַנִּשְׁעִים בֵּין מִרְאֵה הַנְּנִיחַ סָבִיב הוּא מִרְאֵה
 דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּל אֵלוֹ הַגְּנוּנִים, כֵּן
 גַּם מְנַהֵיג אֵת כֹּל הָעוֹלָם. (דף ר ע"א)

תּוֹסֶפֶתָא

אֲהוּבִים עֲלֵיוֹנִים, בְּעֲלֵי הַתְּבוּנָה, הַתְּבוּנָנוּ.
 מוֹשְׁלִים הַיּוֹדְעִים בְּהַפְּאֵת הַהַפְּטָה
 הַתְּקַרְבוּ לְדַעַת, מִי מִכֶּם בְּעֲלֵי עֵינַיִם בַּתְּבוּנָה,
 וַיּוֹדַע בְּשָׁעָה שְׁעוֹלָה בְּרָצוֹן שֶׁל סוּד הַסּוּדוֹת
 לְהוֹצִיא שְׁלֹשָׁה גְּנוּנִים כְּלוּלִים בְּאַחַד, וְהֵם לְבֵן
 אָדָם וַיִּרְק, שְׁלֹשָׁה גְּנוּנִים מְשֻׁלְבִים בְּאַחַד זֶה בְּזֶה,
 מִתְיַחֲדִים זֶה עִם זֶה. מִגְּרָפָה תַּחְתּוֹנָה נִצְבַּעַת
 וַיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַגְּנוּנִים הַלָּלוּ.

וְכָל הַגְּנוּנִים הָאֵלוּ נִרְאִים בְּזֶה, מִרְאָה הוּא
 לְהַסְתַּכֵּל, בְּעֵיִן הַפְּדִלָּה נִרְאָה בְּשָׁעָה. כְּמוֹ
 שְׂמִמָּה בְּתוֹכָהּ, כִּדְ נִרְאָה בַּחוּץ. שְׁלֹשֶׁת הַגְּנוּנִים
 הַלָּלוּ סוֹכְבִים אֶת זֶה, וְהַגְּנוּן הוֹלֵךְ, עוֹלָה וַיּוֹרֵד.
 הַיְכָלוֹת הַקָּשֶׁר קְבוּעִים בְּגִוּוֹן [בְּתוֹכָהּ].

גְּנוּנִים מְקִיפִים [גְּנוּנִים] כְּלוּלִים בְּאַחַד, מִעֲלִים אוֹתָהּ
 לְמַעְלָה בַּיּוֹם וּמוֹרִידִים בְּלַיְלָה. גַּר שְׂדוּלֵק
 נִרְאָה בְּלַיְלָה. בַּיּוֹם גִּסְתָּר הָאֹר וּמִתְחַבֵּא בְּמֵאֲתָיִם
 אַרְבָּעִים וּשְׂמֹנֶה עוֹלָמוֹת, שְׂכָלָם הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ

[בשכילה] מִלְמַעְלָה לְמַטָּה בְּתוֹךְ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים
וַחֲמִשָּׁה אֵיבָרִים גְּנוּזָה, וּמְכוּסָה לְמַטָּה.

מִי שֶׁמְחַפֵּשׁ לְמֵצֵא אוֹתָהּ, יִשְׁכַּר בְּנַפְסוֹ קְלָפוֹת
נִסְתָּרוֹת וַיִּפְתַּח שְׁעָרִים. מִי שֶׁזוֹכֵה לְרֵאוֹת,
יֵרְאֶה תוֹךְ יְדִיעָה וּתְבוּנָה כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחַר הַכְּתָל,
פָּרַט לְמִשָּׁה הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִיא רוֹאֶה
אוֹתָהּ עֵין בְּעֵין, לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יְדוּעַ.

מִי שֶׁלֹּא זוֹכֵה, דוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה. כְּפֹה קְבוּצוֹת
בְּעֵלֵי דִין מְוַדְּמָנִים אֵלָיו, מְוַדְּמָנִים וַיּוֹצֵאִים
עֲלָיו, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּעֵנֵג הַמַּלְךְ.
אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא זוֹכִים
לְהִסְתַּכֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבִלְעַ
אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְחֻזְדָּה, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל, וַתְּרִי מֵתוֹךְ
הַזְּהָרִים הִלְלוּ מִסְתַּכְלוֹת נְשָׁמוֹת
הַצְּדִיקִים, כְּשֶׁנִּדְּבְּקוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה. מֵתוֹךְ הַזְּהָרִים
הִלְלוּ מִסְתַּכְלוֹת נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים. אוֹתָם גְּוֹנִים
עוֹלָיִם וְנִבְלָלִים כְּאַחַד. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַכְּלִיל

וְלִיָּחַד אֶת כָּלֶם כְּאַחַד, לְתִקּוֹן הַכֹּל בְּמָקוֹם
שֶׁצָּרִיךְ לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה, וְאִזּוּ נִשְׁמָר הָאָדָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (ע"ב תוספתא)

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים צט) וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט
אָהַב אֶתֶּה כּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָאֵל וְנֹו'. וְעַז מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אָהַב - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַז מֶלֶךְ -
הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְחַזֵּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינּוּ אֵלָּא
בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהָרִי בְּמִשְׁפָּט עוֹמְדַת הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ.

וּבְמִשׁוֹם כֶּה, וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהַב, וְלֹא [מתחזקת]
נִתְקַנְתָּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵלָּא בְּמִשְׁפָּט,
מִשׁוֹם שֶׁמִּשְׁשׁם נִזְוֵנִית, וְכֹל הַבְּרָכוֹת שֶׁנּוֹטְטִלַת,
הִיא נּוֹטְטִלַת מִשְׁשׁם, וְלָכֵן וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהַב -
כֹּל הַתְּשׁוּקָה וְכֹל הָאֲהָבָה שֶׁלָּהּ כְּנֶגֶד הַמִּשְׁפָּט.
אֶתֶּה כּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָאֵל - סוּד שֶׁל שְׁנֵי הַכְּרוֹבִים
לְמַטָּה, שֶׁהֵם תְּקוּן וְיִשׁוּב הָעוֹלָם, וְהָרִי נִתְכַּבֵּר.

רַבִּי חֻזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ
עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּפֶסֶק זֶה יֵשׁ

לְהִתְבוּנָן בּוֹ. כִּיּוֹן שְׁאָמַר הַלְלוּיָהּ, אִזּוּ לְמַח הַלְלוּ
 עֲבָדֵי ה', וְאַחַר כֶּן הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה' ? אֵלֶּא כֶּן
 שְׁנִינּוּ, מִי שְׁמַשְׁבַּח אֶת [הָאֱמִיר] הָאֲחֵר, צָרִיךְ
 לְשַׁבַּח לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי כְבוֹדוֹ כֶּן צָרִיךְ שַׁבַּחוּ.
 וְשְׁנִינּוּ, מִי שְׁמַשְׁבַּח אֶת הָאֲחֵר בְּשַׁבַּח שְׁאִין בּוֹ
 - הוּא מְגַלֵּחַ [גְּלוּי וּמְסַבֵּב] אֶת גְּנוּתוֹ, וְרוֹצֵחַ לְגִלוֹת
 אוֹתוֹ. וְעַל זֶה מִי שְׁעוֹשֶׂה הַפְּסֵד עַל בֶּן אָדָם,
 צָרִיךְ כְּפִי כְבוֹדוֹ וְלֹא יוֹתֵר, שְׁמַתוֹךְ שַׁבַּחוּ בְּאֵ
 לְגִנוּתוֹ, וּבְכָל שַׁבַּח צָרִיךְ לְפִי כְבוֹדוֹ.

בֹּא רֵאחַ, הַלְלוּיָהּ, כָּאֵן יֵשׁ שַׁבַּח עֲלִיוֹן שֶׁל רַבּוֹן
 הַכֹּל, מְקוֹם שְׁאִין הָעֵין שׁוֹלְטָת בּוֹ לְדַעַת
 וְלְהִתְבוּנָן [מְקוֹם], שְׁחֹא טָמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים,
 וּמִיחֻ? י"ה, שֵׁם עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל.

וּמִשׁוֹם כֶּן הַלְלוּיָהּ, שַׁבַּח וְשֵׁם כְּאַחַד, כְּלוּלִים
 כְּאַחַד, וְכָאֵן נִסְתָּר הַדְּבָר שְׁאָמַר
 הַלְלוּיָהּ וְלֹא אָמַר מִי הַלְלוּיָהּ, לְמִי אָמְרוּ הַלְלוּ?
 אֵלֶּא כְּמוֹ שִׁי"ה נִסְתָּר, כֶּן שַׁבַּח שְׁמַשְׁבַּחִים הֵם
 נִסְתָּרִים, שְׁמַשְׁבַּחִים לֹא יִדְעֵנוּ מִי הֵם, וְכֶן צָרִיךְ

הַכֹּל לְהִיּוֹת נִסְתָּר בְּסוּד עֲלִיּוֹן. וְאַחַר שְׁנִסְתָּר
בְּסוּד עֲלִיּוֹן, גָּלָה וְאָמַר הִלְלוּ עַבְדֵי ה' הִלְלוּ אֶת
שֵׁם ה', מַשּׁוּם שֶׁזֶהוּ מְקוֹם שֶׁלֹּא נִסְתָּר, כְּאוֹתוֹ
עֲלִיּוֹן הַטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים. זֶהוּ מְקוֹם
שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב' ו) אֲשֶׁר נִקְרָא
שֵׁם שֵׁם ה'.

הֲרֵאֲשׁוֹן נִסְתָּר שְׁאִינוֹ [וְה] גָלוּי. [השני] נִסְתָּר
וְגָלוּי. וּמַשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּהַתְגַּלוֹת
אָמַר, אוֹתָם שֶׁמְשַׁבְּחִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם מִי הֵם?
וְאָמַר שֶׁהֵם עַבְדֵי ה' הֲרֵאוּיִים לְשַׁבַּח אֶת הַמְּקוֹם
הַזֶּה.

יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ, מַה שׁוֹנָה שְׁאֵמַר יְהִי? אֵלֶּא
יְהִי - סוּד הַהַמְשָׁכָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן,
שֶׁהוּא נִסְתָּר, כְּמוֹ שֶׁאֵמַרְנוּ, שֶׁהוּא י"ה, עַד סוּד
הַבְּרִית שֶׁהוּא יו"ד תַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁיו"ד
הָעֲלִיּוֹנָה, הֲרֵאֲשִׁית כְּסוּפָה.

וּמַשּׁוּם כִּךְ יְהִי, סוּד הַהַמְשָׁכָה מֵטְמִיר שֶׁל כָּל
הַטְּמִירִים עַד הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבְדַבָּר

הָיָה מִתְקַיֵּם כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 יְהִי רְקִיעַ, יְהִי מְאֹרֶת, יְהִי אֹר. בְּכָל אֹתָם
 הַמַּעֲשִׂים שְׁלֹמֶעֱלָה כָּתוּב יְהִי.

בְּכָל אֹתָם מַעֲשִׂים שְׁלֹמֶטָה לֹא כָּתוּב יְהִי,
 מִשּׁוּם שֶׁסּוּד זֶה שֶׁהוּא [הַמְשָׁכָה] מְסוּד
 עֲלִיּוֹן, נִסְתָּר כָּל הַנְּסֻתִים, לֹא מִתְקַיֵּם אֲלֵא
 בְּדָבָרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְלֹא נֶאֱמַר בְּאֹתָם ^{נ"ד}
 דְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁלֹמֶטָה. ^{רלג ע"א}

וּבְזֶה מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל, וְעַל זֶה כָּתוּב
 יְהִי שֵׁם ה' מְבָרֵךְ וְגו', מִמְּזֵרַח שָׁמֶשׁ עַד
 מְבֹאוֹ. זֶה מְקוֹם עֲלִיּוֹן שְׁמַאֲרָה מִמְּנוֹ הַשָּׁמֶשׁ
 וּמֵאִיר לְכָל, וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁל הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן
 הַנְּסֻתָּר.

וְעַד מְבֹאוֹ - זֶהוּ מְקוֹם הַקָּשֶׁר שֶׁנִּקְשְׁרָת בּוֹ
 הָאֵמוּנָה בְּרֵאוֹי, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת
 לְכָל, וְהַעוֹלָם מְבֹאֵן נִזּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוּם
 כִּי עוֹמֵד מְקוֹם זֶה לְהִיּוֹן מְלִמְעֵלָה וּלְהִתְבָּרֵךְ
 מִשָּׁם, וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּהִתְעוֹרְרוֹת הַתַּחְתּוֹנָה

שְׁמַעוֹרְרִים אוֹתָם עֲבָדֵי ה' כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוּם כֵּךְ שֶׁהוּא
בְּהַתְנַלּוֹת, כְּתוּב הִלְלוּ עֲבָדֵי ה' הִלְלוּ אֶת שֵׁם ה'.

בִּינְתַיִם הָאִיר הַבֶּקֶר וַיֵּצְאוּ מִהַמְעָרָה, וּבְאוֹתוֹ
הַלַּיְלָה לֹא יָשְׁנוּ. הִלְכוּ בַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁיֵּצְאוּ
מֵאוֹתָם הַהָרִים, יָשְׁבוּ וְהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה. הַגִּיעוּ
לְכַפֵּר אֶחָד וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ
הַלַּיְלָה יָשְׁנוּ עַד שֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְקָמוּ
לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר כֵּךְ יְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם
הַהוּא, מַה זֶה בַּיּוֹם הַהוּא? שֶׁתִּרִי מִסְפִּיק שְׁאֲמַר
וַיְבָרְכֶם. וְעוֹד, כָּל לֵאמֹר כְּתוּב חֶסֶד, וְכֵאן לֵאמֹר
בְּאוֹת וַי"ו כְּתוּב, [שֶׁכְּבָלָם כְּתוּב לֵאמֹר בְּלִי אוֹת ו', וְכֵאן כְּתוּב לֵאמֹר]

לְמַה הַשְּׁנוּי?

אֵלֶּא סוּד הוּא, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא. מַה זֶה בַּיּוֹם
הַהוּא? סוּד הַדְרָגָה הַמְּמַנָּה עַל הַתְּכָרוֹת
לְמַעַלָּה. יוֹם הַהוּא - יוֹם מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן

שְׁנֵקְרָא הוּא, וַיּוֹם תְּהוּא תְּזֵה שְׂאִין פְּרוּד בֵּין יוֹם
לְבֵין הוּא, וּבְכָל מְקוֹם תְּיוֹם תְּהוּא, זֶה [הוּא] שְׁתֵּי
דְרָגוֹת [עֲלִיּוֹנוֹת], דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה וְתַתְּוֹנָה, שְׁתֵּן
כְּאַחַת.

וּמִשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף,
בְּרָכָם בְּיַחְדָּו שְׁלֹמֶעֱלָה וּמִטָּה בְּלָם

כְּאַחַד, [לְאֹמֹר בְּנֵי א"ו, שְׁנֵבְלָל וְא"ו בִּנְיָהִם. עַל זֶה יַחַד אֹתָם בְּיַחְדָּו
שְׁלֹמֶעֱלָה בְּלָם כְּאַחַד] בְּרֵי שְׁתֵּתְקִיָּם בְּרָכָתָם, וְאַחַר כֵּן
כָּלֵל הַכֹּל כְּאַחַד וְאָמַר כֵּן יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל [לְאֹמֵר]. מַה
זֶה כֵּן? וַדָּא זֶה סוּד תְּיַחְדָּו, בְּתַחֲלָה מְלִמְטָה
לְמַעְלָה [יוֹם תְּהוּא מְלִמְטָה לְמַעְלָה], וְאַחַר כֵּן יוֹרֵד לְאַמְצַע
וּלְמִטָּה. לְאֹמֵר - בְּנֵי א"ו, תְּרֵי הָאֲמִצַּע. וְאַחַר כֵּן
יוֹרֵד לְמִטָּה כֵּן, וְכֵן הוּא יָפָה כְּרֵאֵוִי, מְלִמְטָה
לְמַעְלָה, וּמִמְעָלָה לְמִטָּה.

כֵּן יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה יִשְׂרָאֵל? יִשְׂרָאֵל תְּזִקְוֹ.
לֹא כְּתוּב יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יְבָרֵךְ, שְׁתֵּרֵי
יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּרָכוֹת מְלִמְעָלָה, וְאַחַר כֵּן הוּא

מְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל בְּדִרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת דְּוִקָא,
שֶׁאָמַר בָּךְ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר.

יְשֻׁמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה. הַקָּדִים אֶת
אֶפְרַיִם בְּתַחֲלָה, מִשּׁוֹם שֶׁאֶפְרַיִם עַל שֵׁם
יִשְׂרָאֵל. [שְׁל יוֹסֵף] מִנֵּיין לָנוּ? מִיָּה שֶׁכְּשֶׁכַּט אֶפְרַיִם
יָצָא, עַד שֶׁלֹּא הָשֵׁלֵם זְמַן שֶׁעָבֹד מִצְרַיִם, דְּחִקּוּ
אֶת הַשָּׁעָה וַיָּצֵאוּ מִהַגְּלוּת, קָמוּ עֲלֵיהֶם שׁוֹנְאֵיהֶם
וְהָרְגוּ אוֹתָם, וְכַתּוּב בֶּן אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל
בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה, מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב (יחזקאל לו) כָּל
בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה, וְלִכֵּן הַקָּדִים אֶת אֶפְרַיִם קִדְּם
מִנַּשֶּׁה, וְלִכֵּן אֶפְרַיִם מִשָּׂאוֹ לְצַד מִעֲרָב, וּמִסְעוֹ
תֵּיחָ.

בַּיָּא רֵאֵה, הַבְּרָכָה שֶׁבִּרְךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, לָמָּה
הַקָּדִים לָהֶם בְּרָכוֹת עַד שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ אֶת
בְּנָיו? אֵלֶּה מִכָּאן שֶׁחֲכִיבוֹת בְּנֵי בְּנָיו שָׁל אָדָם
חֲכִיבָה עֲלָיו יוֹתֵר מִבְּנָיו, וְלִכֵּן הַקָּדִים חֲכִיבוֹת
בְּנֵי בְּנֵי קִדְּם לְבָנוֹ לְבָרֵךְ אוֹתָם בְּתַחֲלָה.

וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאֹמֹר. רַבִּי יוֹסֵי פָתַח
 וְאָמַר, (תהלים קטו) ה' זְכָרְנוּ יְבָרֶךְ
 יְבָרֶךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגו'. ה' זְכָרְנוּ יְבָרֶךְ -
 אֵלֹה הַנְּזָכְרִים. יְבָרֶךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלֹה
 הַנְּזָשִׁים. מִשׁוֹם שְׂזָכְרִים צְרִיכִים לְהַתְּפָרֵךְ
 בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן נָשִׁים, וְנָשִׁים לֹא
 מִתְּפָרְכוֹת אֵלָּא מִבְּרַכַּת הַזְּכָרִים, שְׂכַשְׂזָכְרִים
 מִתְּפָרְכִים, אִזּוּ מִתְּפָרְכוֹת הַנְּזָשִׁים. וְאִם תֹּאמַר
 מַזְּזָה שְׂכַתּוֹב (ויקרא טו) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ,
 שְׂצָרִיךְ לְכַפֵּר עָלָיו בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כֵּן עַל בֵּיתוֹ,
 מִשׁוֹם שְׂמִתְּפָרֶךְ מִמֶּנּוּ.

בֵּא רֵאָה שְׂנָשִׁים לֹא מִתְּפָרְכוֹת אֵלָּא רַק
 מִנְּזָכְרִים, שְׂכַשְׂמִתְּפָרְכִים אֵלֹה בַּתְּחִלָּה,
 וּמִבְּרַכָּה זֶה מִתְּפָרְכוֹת. אֵלָּא בַּמָּה בַּאֲרָנוּ יְבָרֶךְ
 אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל? אֵלָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן
 תּוֹסֵפֶת בְּרַכּוֹת לְזָכַר שְׂנוֹשָׂא, מִשׁוֹם שְׂמִתְּפָרְכַת
 מִמֶּנּוּ הָאִשָּׁה, וְכֵן בְּכָל מְקוֹם (דף רלג ע"ב) נֹתֵן הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא תּוֹסֵפֶת בְּרַכּוֹת לְזָכַר שְׂנוֹשָׂא, מִשׁוֹם
 שְׂמִתְּפָרֶךְ [מִמֶּנּוּ אִשְׁתּוֹ. וְכֵן בְּכָל מְקוֹם נֹתֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹסֵפֶת

בְּרִכּוֹת לְזָכַר שְׁנֵשָׂא בְּרֵי שְׁתַּתְּבָרָךְ מִמֶּנּוּ הַנְּקֻבָּה] מֵאֹתָהּ תּוֹסֵפֶת
הַבְּרִכּוֹת. כִּיּוֹן שְׁנֵשָׂא הָאָדָם, נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי
חֻלְקִים, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לְנֻקְבָתוֹ, וְהוּא נוֹטֵל הַכֹּל
- חֻלְקוֹ וְחֻלְקֵי נֻקְבָתוֹ.

בֵּא רֵאָה, וַיִּבְרַכְכֶם כִּיּוֹם תִּהְיֶה [לְאִמּוֹר. בְּרַךְ אֹתְכֶם בְּרִכּוֹת
וּלְכֹל אֵלּוּ שְׁנֵצְאוּ מִהֶם], אַחֲרַי כֶּךָ לְאִמּוֹר בְּוֹא"ו. כָּאֵן
נִרְמֵז בֶּן בְּכוֹר, (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֵתוּב
(יִרְמִיָּה ל"א) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרֵי הוּא, וְעַל זֶה תּוֹסֵפֶת
וֹא"ו.

רַבִּי חֻזְקִיָּה פֶּתַח, (תַּהֲלִים קל"ט) נִלְמֵי רָאוּ עֵינֵיהֶּ וְעַל
סִפְרָךְ בְּלָם יִפְתְּבוּ וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ
בְּכֶמֶה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֵּא רֵאָה, כָּל אֹתָן
הַנְּשָׂמוֹת שֶׁהֵיוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כֵּלָן עוֹמְדוֹת
לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לָעוֹלָם
בְּאֹתָהּ דְמוֹת מִמֶּשׁ שֶׁנִּרְאִים אַחֲרַי כֶּךָ בְּעוֹלָם,
וְאוֹתוֹ מֵרָאָה שָׁל גּוֹף הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כֶּךָ עוֹמֵד לְמַעְלָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָה זוּ מְזַמְּנֵת לְרַדֵּת לְעוֹלָם, אוֹתָהּ
 נִשְׁמָה בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מִמֶּשׁ שְׁעוֹמְדֵת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּךָ עוֹמְדֵת [לְמַעַלָּה] לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּמִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּשְׁמַר
 מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא לַעֲבֹר עַל הַבְּרִיתוֹת.

וּמַנֵּיִן לָנוּ שְׁעוֹמְדֵת לְפָנָיו? שְׂכָתוֹב (מלכים א' יז) הִי
 ה' אֲשֶׁר עֹמְדֵתִי לְפָנָיו. עֹמְדֵתִי וַדָּאִי, וְהִרִי
 פְּרִשׁוּתָהּ. וְלִכֵּן גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיהָ, עַד שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה
 [הַצֶּלֶם] בְּעוֹלָם. וְעַל סִפְרָךְ כִּלְמִם יִכְתְּבוּ, שְׁחִירֵי כָּל
 הַנִּשְׁמוֹת בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת שְׁלָהֶם, כִּלְמִם בַּסֵּפֶר
 כְּתוּבִים. יָמִים יִצְרוּ, הִרִי פְּרִשׁוּתָהּ יִצְרוּ וַדָּאִי. וְלֹא
 אֶחָד בָּהֶם, בְּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲמֹד בְּקִיּוּם רְבוּנָם כְּרֵאוּי.

בֵּיא רְאֵה, יָמֵי בֶן הָאָדָם כְּשִׁזְזוּכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 כְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים, הַיָּמִים שֶׁלּוֹ מִתְרַבֵּים
 לְמַעַלָּה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא מְדַת יָמָיו. פִּתַּח
 וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמְדַת יָמֵי מַה הֵיא
 וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּאֵרוּחֹהוּ. אֲבָל בֵּיא רְאֵה, קִצֵּי - זֶה

בְּיַמֵּי הַיָּמִין, שֶׁנִּקְשַׁר בְּדוֹד. וּמִדַּת יָמֵי מַה הִיא - זֶהוּ
שְׂמֵת־מִנְהָ [שֵׁשׁ מִמִּנְהָ] מִמֶּשׁ עַל יָמָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרֵי שָׁמַעְתִּי מִרַבִּי שְׁמַעוֹן
שֶׁפָּסוּק זֶה נֹאמֵר עַל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ
עֲלֵיו מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵם שִׁבְעִים, שֶׁהֲרֵי נֹאמֵר
שְׁחִיִּים בְּכֻלָּל לֹא הָיוּ לוֹ, אֲלָא שְׂאָדָם נָתַן לוֹ
מֵאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים.

וְסוּד זֶה, וְיִלּוֹן לֹא מִשְׁמֵשׁ כְּלוּם, וְהַלְבָּנָה לֹא
מֵאִירָה כְּלָל מֵעֲצָמָה, וְשִׁבְעִים שָׁנִים
מֵאִירוֹת לָהּ בְּכֻלָּ אֶצְדֵּיהָ, וְהֵם חֲיֵי דוֹד סָתָם. וְעַל
זֶה רָצָה דוֹד מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַעַת סוּד זֶה,
וְעַל מַה אֵין חַיִּים לְלִבְנָה מֵעֲצָמָה, וְלְדַעַת אֶת
הַעֲקָר שְׁלָהּ.

וּמִדַּת יָמֵי מַה הִיא - זֹהִי דַרְבָּנָה [שֶׁל הָעוֹלָם] עֲלִיוֹנָה
נִסְתָּרָת שְׁעוּמָדָת עַל כָּל אוֹתָם הַיָּמִים
שֶׁהֵם חַיִּים שְׁלָהּ, מְקוּם שְׁמֵאִיר לְכֻלָּ. אֲדַעָה מַה
חִדַּל אָנִי - אָמַר דוֹד, אֲדַע עַל מַה חִדַּל אָנִי אֲזַר
מֵעֲצָמִי וְנִמְנַע מִמֶּנִּי כִּשְׂאָר כָּל אוֹתָם הָאֲזוֹרוֹת

הַעֲלִיזֵנִים שֵׁשׁ לָהֶם לְכֹלֵם חַיִּים, וְאֲנִי עַל מָה
אֲנִי חָדַל וְעַל מָה נִמְנָע מִמֶּנִּי. וְזֶהוּ מַה שְּׂרָצָה
רֹד לְדַעַת, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְדַעַת.

תּוֹסֵפֶת א

קוֹל גִּלְגָּל מִתְגַּלְגֵּל מִמַּטָּה לְמַעְלָה, מִרְכְּבוֹתֶיהָ
סְגוּרוֹת, הוֹלְכוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת. קוֹל נְעִימוֹת
עוֹלָה וַיּוֹרֵד, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם. קוֹל שׁוֹפָר
שׁוֹפֵעַ בְּעַמְּקֵי הַדְּרָגוֹת מְסוּבָב דְּרָגָה [גִּלְגָּל] סְבִיבָה.
יוֹשְׁבוֹת שְׂתֵי מַגְרָפוֹת מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, בְּשָׁנֵי
גְּוָנִים נְשָׂאֲבִים זֶה בְּזֶה, זֶה לְבֵן וְזֶה אָדָם, וּשְׁנֵיהֶם
סוּבְבִים גִּלְגָּל לְמַעְלָה, סוּבְבִי לְיָמִין - לְבֵן עוֹלָה,
וּסוּבְבִי לְשְׂמָאל - אָדָם יוֹרֵד, וְהַגִּלְגָּל סוּבְבִי תָמִיד
וְלֹא שׁוֹבֵךְ.

שְׂתֵי צְפָרִים עוֹלוֹת, שְׂמַצְפְּצָפוֹת, אַחַת לְצַד
דָּרוֹם וְאַחַת לְצַד צְפוֹן. פּוֹרְחִים בְּאֵוִיר
צְפָצוֹף, וְקוֹל נְעִימַת הַגִּלְגָּל מִתְחַפְּרִים בְּאַחֶהּ,
וְאִז (תַּחֲלִים צַד) מְזֻמָּר שִׁיר לְיוֹם הַשָּׁבֶת. וְכֹל
הַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת בְּלַחַשׁ בְּנְעִימוֹת הַזֶּה [מִקּוֹל],

מֵתוֹךְ אֶהְבֵּת קוֹל הַשּׁוֹפָר. כְּנָגֵד אוֹתָן כְּרָבוֹת
 יוֹרְדוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, וְנִגְנְזוּ כְּאַחַד כְּתוֹךְ
 עִמָּךְ הַבָּאֵר, נְבִיעֵת הַבָּאֵר שְׁלֹא פּוֹסְקֵת כְּלַחֲשׁ,
 עַד שְׂמֵת־מִלֵּא אוֹתוֹ גִּלְגַּל סוֹבֵב.

אוֹתָן שְׁתֵּי מִגְרָפוֹת סוֹבְבוֹת, אַחַת הַיְמָנִית,
 קוֹרֵאת בְּחִיל וְאוֹמְרָת: זֶהר שְׁזוֹהָרִים
 שְׁעוֹלָה וַיּוֹרֵד, שְׁנֵי אֱלֹפֵי עוֹלָמוֹ"ת הָאֵירוּ. עוֹלָם
 הָאֶמְצַע כְּתוֹכָם הָאֵר כּוֹזֵר רְבוֹנָךְ. כָּל אוֹתָם
 בְּעַלֵּי הָעֵינַיִם הִסְתַּכְּלוּ וּפְקָחוּ עֵינֵיכֶם, וְתִזְכּוּ
 לְאוֹר תְּהִה, לְעֵדוֹן תְּהִה. אֵלּוּ הֵן כְּרָבוֹת
 שְׁשׁוֹפְעוֹת מִלְמַעְלָה, מִי שְׁזוֹכָה, גִּלְגַּל עוֹלָה
 סוֹבֵב יְמִינָה, וְשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁף לְאוֹתוֹ תּוֹזָכָה,
 וּמִתְעַדֵּן מִכְּרָבוֹת אֵלּוּ הָעֵלְיוֹנוֹת הַזּוֹהָרוֹת.
 אֲשֶׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁזוֹכִים בָּהֶם.

וּכְשֶׁלֹּא זוֹכָה, גִּלְגַּל סוֹבֵב, וְאוֹתָהּ מִגְרָפָה שָׁל
 צֵד שְׂמַאל סוֹבְכֵת וַיּוֹרְדֵת לְמַטָּה,
 וּמְשִׁיכָה דִין עַל זֶה שְׁלֹא זוֹכָה, וְקוֹל יוֹצֵא: אוֹי
 לְאוֹתָם רְשָׁעִים שְׁלֹא זָכוּ. מֵאוֹתוֹ צֵד יוֹצֵאת אֵשׁ

שָׁל שְׁלֵהֶבֶת שְׁהוֹלָקֶת, שְׁשׁוֹרָה עַל רְאִישֵׁי
הָרְשָׁעִים. אֲשֶׁרֵיהֶם אוֹתָם כָּל אוֹתָם שְׁהִלְכוּ
בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה לְזִכּוֹת לְאוֹתוֹ אוֹר
עֲלִיּוֹן, בְּרִכּוֹת מִצְחָחוֹת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה נח)

וְהַשְׁפִּיעַ בְּצִחְצִחוֹת נִפְשָׁךְ. עד כאן התוספתא

בֵּא רְאֵה, כָּל הַבְּרָכוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, בְּלֵן נִמְסְרוּ
לְדֶרֶגָה הַזֶּה לְבֶרֶךְ אֶת הַכֹּל. וְאֵף עַל גַּב
שְׂאִיִן לָהּ אוֹר מִעֲצָמָה, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכֹל
הַשְׂמֻחָה וְכֹל הַטּוֹב, כֻּלָּם עוֹמְדִים בָּהּ וּמְמַנְהָ
[עוֹמְדִים] יוֹצְאִים, וְעַל זֶה נִקְרְאָת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה,
וְנִקְרְאָת בְּרָכָה מִמָּשׁ, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (משלי י) בְּרַכַּת
ה' הִיא תַעֲשִׂיר. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים לג) וּמִלֵּא
בְּרַכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יִרְשָׁה.

וְלֵכֵן יֵשׁ לָהּ בְּכָל שִׁיּוֹר, וּמִכָּל מִתְמַלְאֵת

וּמִכָּל יֵשׁ בָּהּ, וּמִתְבְּרַכַּת מִכָּל

(דף רלד ע"א)

אוֹתָן בְּרָכוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, וְנִמְסְרוּ לָהּ בְּרָכוֹת לְבֶרֶךְ.
מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁאֲמַר רַבִּי יִצְחָק, יַעֲקֹב בֶּרֶךְ אֶת בְּנֵי
יוֹסֵף מִמְּקוֹם זֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ

לְבָרָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יב) וְהָיָה בְרָכָה. מִכַּאֲן
וְהִלָּאָה הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בְיָדְךָ.

כֵּן רָאָה, כְּמוֹ זֶה אָנוּ מְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת
הַשֵּׁם הַזֶּה, וְעַל זֶה הִלַּל, שְׁאוֹתָם יָמִים
שְׁאוֹמְרֵים הִלַּל. שֶׁאֵמַר רַבִּי חֵיָא, בְּהִלַּל צְרִיכִים
שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: חֲסִידִים, צְדִיקִים, וַיִּשְׂרָאֵלִים. [משום
שֶׁנֶּתְעַלָּה כְבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלוֹ הַדְּרָגוֹת] חֲסִידִים מֵצַד
הַיָּמִין, צְדִיקִים מֵצַד הַשְּׂמָאל, וַיִּשְׂרָאֵל מִכָּל
אוֹתָם הַצְּדִיקִים, מִשּׁוּם [שֶׁהַיִּשְׂרָאֵלִים] שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּלוּלִים
מִכָּלֵם, וְעַל זֶה עוֹלָה תִּשְׁבַּחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִהַכֵּל, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלִמְטָה, עוֹלָה כְבוֹדוֹ בְּכָל.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאֱסֹפוּ וְגו'. רַבִּי
אֲבָא פָתַח וְאָמַר, (תהלים קכ) פָּנָה אֵל תְּפִלַּת
הָעֲרֵעַר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם. פָּסוּק זֶה בְּאֵרוּהוּ,
וְהִתְקַשְׁרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. (אֵלֶּא עוֹד יֵשׁ בּוֹ צַד בְּצִיּוּרִים רַבִּים) פָּנָה?!
הַקָּשִׁיב הִיָּה צְרִיךְ, אוֹ שָׁמַע. מַה זֶה פָּנָה?

אֵלֶּא כָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם - תְּפִלוֹת, וְתִפְלוֹת
 הַיְחִיד לֹא נִכְנָסוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
 אֵלֶּא בְּכַח חוֹק. שְׁעַר שְׁלֹא נִכְנָסוֹת אוֹתָהּ תְּפִלָּה
 לְהַתְעַטֵּר בְּמִקוּמָהּ, מִשְׁנִיחַ בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל בְּחַטָּאֵי וּבְזוֹנוֹת
 אוֹתוֹ הָאָדָם, מֵה שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה בֵּין בְּתִפְלוֹת
 הַרְבִּיּוֹת, שֶׁתִּפְלוֹת הַרְבִּיּוֹת כְּמֵה הֵן תְּפִלוֹת שְׂאִינוֹ
 [מִבְּנֵי] מַצְדִּיקִים, וְכֵלֵן נִכְנָסוֹת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְלֹא מִשְׁנִיחַ בְּחַטָּאֵיהֶם.

מִשׁוּם כֵּן פָּנָה אֵל תְּפִלוֹת הָעָרְעָר, מִתְפַּדֵּי
 וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל [בְּזוֹנוֹתוֹ] בְּמֵה
 רְצוֹן נַעֲשֶׂה, וּמִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׂמֵת־פִּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ
 וּמֵהם מַעֲשִׂיו. מִשׁוּם כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְפַּלֵּל
 תְּפִלָּה בְּצַבּוּר. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁלֹא בָּזָה אֶת
 תְּפִלָּתוֹ, אֵף עַל גַּב שְׁלֹא כָּלָם בְּבִנְיָה וְרְצוֹן
 הֵלֵב.

דְּבַר אַחַר פָּנָה אֵל תְּפִלוֹת הָעָרְעָר - זֶה יְחִידֵי
 שְׂנֵכְלָל בְּרַבִּיּוֹת. וּמִיחוֹ יְחִידֵי שְׂנֵכְלָל

בְּרַבִּים? הֲיִי אֹמֵר זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל בְּשָׁנַי
צְדָדִים, וְקָרָא לְבָנָיו, וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם.
אִיזוֹ תְּפִלָּה שִׁיתְקַבְּלוּ בְּשִׁלְמוֹת לְמַעַלָּה? תְּפִלָּה
שְׁלֵא יִשְׁמְרוּ בְּנֵלוֹת.

בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁקָּרָא לָהֶם יַעֲקֹב, הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ
שְׂכִינָה, וְהָרִי פִּרְשׁוּתָהּ. וּבֵא וּרְאֵה,
בְּשָׁעָה שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה קוֹרֵא לְבָנָיו, הִזְדַּמְּנוּ לְשֵׁם
אֲבֹרָתָם וַיִּצְחָק, וַשְׂכִינָה עַל גְּפִיהֶם. וְהַשְׂכִּינָה
הֵיטָה שְׂמִיחָה בְּיַעֲקֹב לְהִתְחַבֵּר בְּאֵבוֹת,
(דף רלד ע"ב) לְהִתְקַשֵּׁר עִם גְּפִישׁוֹתֵיהֶם כְּאֶחָד, לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה.

בְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח יַעֲקֹב וַאֲמַר, הֵאֲסִפּוּ וְהִגִּידָה
לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים, בְּאַחֲרִית - זוֹ הַשְׂכִּינָה, כְּבִיכּוֹל נָתַן כּוֹ
עֲצָבוֹת, וְהִסְתַּלְּקָה. וְאַחַר כֵּן הִתְזַוְּרוּ אוֹתָהּ בְּנָיו
בְּיַחּוּד הַדְּבָרִים שֶׁלָּהֶם, וּפְתַחוּ וַאֲמָרוּ (דברים ו)
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֵעֲמִידָה יַעֲקֹב,
וַאֲמַר בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד,
וְהִתְיַשְּׁבָה הַשְׂכִּינָה בְּמִקוּמָהּ. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מֵהַ

קְרִיאָה כָּאֵן? אֵלָּא קְרִיאָה, לְקַיִם מְקוּמָם, לְקַיִם
אוֹתָם לְמַעַלָּה וּמַטָּה.

בֵּיא רֵאָה, בְּכָל מְקוּם קְרִיאָה בְּגִזּוֹן זֶה, שְׂפָתוֹב
(במדבר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ,
לְקַיִם מְקוּמוֹ בְּמְקוּם שְׂצַרְיָד וּלְקַיִשׁר אוֹתוֹ. וְכֵן
(בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְכַתוּב וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַעֲמִידוֹ לְמְקוּם
זֶה בְּשֵׁם זֶה. הַקְּרִיאָה בָּאָה לְקִיּוּם.

אִם תֹּאמַר וַיִּקְרָאוּ אֵל אֱלֹהִים, קְרִיאָתִי מְצַרָּה
לִי אֵל ה' - בְּךָ הוּא וַדַּאי, לְקַיִשׁר וּלְקַיִם
קִיּוּם הַעֲלִיּוֹן, וּמַהוּ? סְדוּר שֶׁל שְׂבַח רַבּוֹנוֹ, וְכָל
אוֹתָם דְּבָרִים שְׂצַרְיָכִים לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, קִיּוּם נוֹתֵן
לוֹ לְרַבּוֹנוֹ שְׂמֵרָאָה שְׂחַכָּל תְּלוּי בּוֹ וְלֹא בְּמְקוּם
אַחַר, הָרִי הַכֹּל מַעֲמִיד קִיּוּם. כְּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא
יַעֲקֹב אֵל בְּנָיו, הַעֲמִידֶם בְּקִיּוּם שְׁלָם. כְּמוֹ זֶה
וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה, הַתְּקַיִם בְּקִיּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, א' שֶׁל וַיִּקְרָא לָמָּה הִיא
קַטְנָה? אָמַר לוֹ, הַתְּקַיִם מֹשֶׁה בְּשֵׁלְמוֹת,

וְלֹא כִּכְל, שְׁהָרִי הַסְּתִילֵק מֵאֲשֵׁתוֹ. בְּסִפְרֵי
הַקְּדֻמוֹנִים אָמְרוּ לְשַׁבַּח, וְאָנּוּ כִּדְ שְׁנִינּוּ: מַה
שְׁנַתְעֵלָה לְמַעְלָה, יִתְקַשֵּׁר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאִז
הוּא שְׁלָם. עוֹד, אֶל"ף קַטְנָה הִיְתָה מִמְקוֹם קַטָּן,
קַטָּן שֶׁהוּא גָדוֹל בְּהִתְחַבְּרוֹתוֹ לְמַעְלָה. [לְמַעְלָה וּלְמַטָּה
וְאִז נִשְׁלָם].

וַיֹּאמֶר, מַה זֶה וַיֹּאמְרוּ? הָרִי פִּרְשׁוּתָהּ, [כְּמוֹ שְׁנַתְעֵלָה
וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ] וַיֹּאמְרֵת בְּלִבְכֶּד - אֲמִירָה
בְּחַשְׁאֵי. הֵאֱסָפוּ?! אֲסָפוּ הִיא צְרִיָה, כְּמוֹ
שְׁנַתְעֵלָה (תַּהֲלִים ג) אֲסָפוּ לִי חֲסִידֵי. אֶלָּא [הַקּוֹם לְהֵם]
קָיָם לָנוּ, הֵאֱסָפוּ מִמְקוֹם שְׁלִמְעֵלָה הוּא. הֵאֱסָפוּ,
בְּקִשׁוֹר שְׁלָם בְּיַחְוֹד אַחֶד. וַאֲנִידָה לְכֶם, מַה זֶה
וַאֲנִידָה לְכֶם? סוֹד חֲכָמָה הוּא.

רַבִּי יוֹסֵי שָׂאל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
וַאֲנִידָה, אוֹ וַיִּגַּד, אוֹ וַיִּגִּידוּ, וְכֵן כָּלֵם,
שְׁשִׁנִּינוּ שְׁסוֹד הַחֲכָמָה הִיא, לָמָּה בְּדָבָר זֶה [בְּכָלֵם]
הוּא בְּסוֹד הַחֲכָמָה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא דָבָר
שְׁבֵא בְּנִימ"ל דְּל"ת בְּלִי פִּרוּד, וְזֶהוּ סוֹד

הַחֲכָמָה. דְּבַר שָׁבֵא בְשִׁלְמוֹת בְּסוּד הָאֱוֹתִיּוֹת כִּדְּ
 הוּא בְּשֵׁיהֶם בַּחֲכָמָה, אֲבָל דְּלִ"ת בְּלִי גִימ"ל אִינוּ
 שְׁלֵמוֹת, וְכֵן גִּימ"ל בְּלִי דְּלִ"ת, שְׁהָרִי זֶה כְּזֶה
 נִקְשְׂרוּ בְּלִי פֶרֶד, וּמִי שְׁמִפְרִידֵם, גֹּרֵם לְעֲצָמוֹ
 מוֹת, וְסוּד זֶה הוּא חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם.

מִשּׁוּם כִּדְּ הוּא דְּבַר שֶׁל סוּד חֲכָמָה. וְאִף עַל גַּב
 שְׁיֵשׁ יו"ד לְפַעֲמִים בֵּין גִּימ"ל לְדְּלִ"ת, אִין
 פֶּרֶד, וְהַכֹּל קָשֶׁר אַחֵד. וְעַל זֶה דְּבַר זֶה כִּדְּ הוּא
 וְדֹא, וְאַנִּידָה לָּכֶם - סוּד הַחֲכָמָה, שְׁרָצָה לְגִלּוֹת
 אֵת סוּף כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁלֹּא נִגְלָה מַה שְׁרָצָה לְגִלּוֹת, אִם כִּדְּ
 אִז לָמָּה כְּתוּב בַּתּוֹרָה דְּבַר שֶׁל יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם,
 וְאַחַר כִּדְּ נִפְנָם, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם הַדְּבַר? אֵלֶּא וְדֹא
 שְׁהִשְׁתַּלֵּם, כָּל מַה שְׁצָרִיךְ לְגִלּוֹת נִגְלָה וְהִסְתִּיר,
 אֵמַר דְּבַר וְנִגְלָה בַּחוּץ וְהִסְתִּיר לְפָנִים. וְדְּבַר תּוֹרָה
 לֹא נִפְנָם לְעוֹלָמִים.

וְהַכֹּל הוּא נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שְׁהִתּוֹרָה הוּא
 שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעְלָה וְלִמְטָה,

וַיֵּינן אֹת אוֹ דָבָר בְּתוֹרָה פְּנוּם, וַיַּעֲקֹב, כָּל מָה
 שֶׁהֶצְטַרְךְ לֹאמַר אָמַר, אֲבָל גָּלָה וְהִסְתִּיר, וְלֹא פָּנָם
 מִכָּל מָה שֶׁרָצָה אֲפֹלוֹ אוֹת אַחַת.

רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יוֹסֵי הָיוּ יוֹשְׁבֵי יוֹם אֶחָד עַל
 פֶּתַח לוֹד. אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי לְרַבֵּי יְהוּדָה, זֶה
 שֶׁרָאִינוּ שֶׁיַּעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בְּנָיו, רָאִינוּ מִמֶּה שֶׁכָּתוּב
 וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אֲבָל אֵיפֹה הַבְּרָכָה שֶׁלָּהֶם? אָמַר לוֹ,
 כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם שֶׁבֵּרַךְ אוֹתָם, כְּמוֹ יְהוּדָה אֲתָה
 יוֹדוּךְ אַחִיךָ, דֵּן יְדִין עִמוֹ, מֵאֲשֶׁר שָׁמְנָה לַחֲמוֹ, וְכֵן
 כָּלֵם.

אֲבָל מָה שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם לֹא גָלָה, שֶׁרָצָה
 לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ, וְחֲרֵי פִרְשׁוּתָהּ שֶׁיֵּשׁ
 קֵץ לַיָּמִין וַיֵּשׁ קֵץ לַשְּׂמֹאל, וְרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת
 הַקֵּץ כִּדְרֵי לְהַשְׁמֵר (דף רלה ע"א) וְלִהְיוֹת מְעַרְלָה. וּמָה
 שֶׁגָּלָה לָהֶם נוֹדַע וְהִתְנַלָּה עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְאָרֶץ
 הַקְּדוּשָׁה, אֲבָל דְּבָרִים אַחֲרֵים אֵינָם בְּגִלוּי, וְהֵם
 נִסְתָּרִים בְּתוֹרָה בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת שֶׁל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָן
 הַבְּרָכוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה כָּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי.
 מָה רָאָה יַעֲקֹב לִפְתּוֹחַ בְּרֵאוּבֵן? שִׁפְתוֹתַי
 בִּיהוֹדָה, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהוּא מְלֹךְ,
 וְרֵאשִׁינוּ שְׂלֵא בִּרְךְ אוֹתוֹ וְסִלַּק בְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ, עַד
 שָׁבָא מִשָּׁה וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עֲלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (דברים לג) יְחִי רְאוּבֵן וְאֵל יְמוֹתַי.

אֲבָל וַדַּאי בְּרָכוּ, וְעֲלֵתָה אוֹתָהּ בְּרָכָה לְמִקוֹמָהּ.
 לְאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק
 מִן הָעוֹלָם, בָּא הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. אָמַר, חֲרִי כָּל מַמוֹנֵי
 יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ שָׁמּוֹר לְבָנִי. כְּשֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּנוּ
 רְאוּי, אָז נָתַן לוֹ. כֶּךָ יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה, אֶהוּב מֵעֵי אֶתָּה, אֲבָל
 הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּךָ יַעֲלוּ בְיַדִּי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
 עַד שִׁירָאָה אוֹתָךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהִלְכָתְּ כְּנֶגֶד אִפְסֵי וְגו',
 כְּתִרְנוּמוֹ. רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח
 וְאָמַר, (יחזקאל לו) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֵל חֲרוּחַ וְגו'.
 כִּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁנִיחִים בְּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁחֲרִי חֲתוּרָה מִכְרִיזָה

עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאִין מִי שְׁמַקְשִׁיב בְּאַזְנוֹי בְּנִגְדָה.
פְּסוּק זֶה קָשָׁה, בִּיּוֹן שְׁפָתוֹב הַנִּבְא אֶל הָרוּחַ,
מִדוּעַ פֶּעַם נוֹסֶפֶת הַנִּבְא בֶּן אָדָם וְאָמְרָת אֶל
הָרוּחַ?

אֵלֶּא מִכָּאן לְמִדְנוּ סוּד הַחֲכָמָה, שְׁנַיִם עוֹמְדִים
כָּאן - אֶחָד לְעוֹרֵר מְלִמְטָה לְמַעְלָה, שְׂאָם
לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמִטָּה לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמַעְלָה,
וּבִהֲתַעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. הַנִּבְא אֶל
הָרוּחַ - מְלִמְטָה לְמַעְלָה, הַנִּבְא בֶּן אָדָם וְאָמְרָת
אֶל הָרוּחַ - מְלִמְטָה לְמַעְלָה.

שְׁתֵּרֵי אֶפְלוּ לְמַעְלָה, בִּהֲתַעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה לוֹקַח
אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן מִהַעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ פְּסוּק זֶה,
כִּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת - זֶה דָרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמַעְרָב, וְרוּחַ כְּאֵה
מִמַּעְרָב בִּהֲתַחְכְּרוֹת שָׁל אֵלֶה הָאַחֲרִים, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (במדבר כא) כְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם וְגו'.

וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לְבַנֵי הָעוֹלָם
לְהַצְטִיר בָּהֶם, וְנוֹשְׁבִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר

(בראשית ב) וַיִּפֶּחַ בְּאִפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים. בַּא רְאֵה, לֹקַח
 מִצַּד זֶה וְנוֹתֵן בְּצַד אֲחֵר, וְעַל זֶה (קהלת א) כָּל
 הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא. לָמָּה
 אֵינָנו מְלֵא? מִשּׁוֹם שְׁלֹקַח וְנוֹתֵן, מִכְּנִים וּמוֹצִיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל שְׂאֵלָה אֶת רַבִּי שְׁמֵעוֹן. אָמַר,
 הוֹאִיל וְנָלוּי לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁפָנִי
 אָדָם יָמוּתוּ, לָמָּה הוֹרִיד נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, וְלָמָּה
 הוּא צָרִיךְ אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, שְׂאֵלָה זֹו לְפָנַי רַבְּנָן
 שְׂאֵלוּ כַּמָּה וְכַמָּה, וּבְאֵרוּהָ, אֲכַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נוֹתֵן נְשָׁמוֹת שְׂיִוְרָדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדִיעַ
 אֶת כְּבוֹדוֹ, וְלֹקַח אוֹתָן אַחֵר כָּהֵן. אִם כֵּן לָמָּה
 יָרְדוּ?

אֶלָּא סוּר זֶה כֵּן הוּא. פְּתַח וְאָמַר, (משלי ה) שְׁתַּח
 מִים מִבּוֹרֶךְ וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. תִּרִי
 פְּרִשׁוּהָ, בּוֹר - מְקוֹם שֶׁלֹּא נוֹבֵעַ מִעֲצָמוֹ. וּמִתִּי
 נוֹבְעִים הַמַּיִם הַלְּלוּ? בְּשַׁעַה שֶׁהַשְּׁתַּלְמָה הַנְּשָׁמָה
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשַׁעוֹלָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְשְׂרָה בּוֹ,

אָז הוּא שָׁלֵם מִכָּל הַצָּרִים, מִמָּטָה וּמִמַּעַלָּה [וּמִכָּל

הַצָּרִים].

וּבְשֵׁנִשְׁמָה עוֹלָה, אָז מִתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקַת
הַנִּקְבָּה לְזִכָּר, וְאִזּוּ נוֹבְעִים מִיָּם
מִלְמָטָה לְמַעַלָּה, וּבֹר נַעֲשֶׂה בְּאֵר, מִיָּם נוֹבְעִים,
וְאִזּוּ הַתְּחִבְרוֹת וְיַחֲוֹד [וְיִסוּד] וְתִשׁוּקָה וְרִצּוֹן
נִמְצָאִים, [לְזִמָּה] שְׁתֵּרֵי בְּנִשְׁמַת הַצָּדִיק נִתְקַן אוֹתוֹ
מְקוֹם, וּמִתְעוֹרֶרֶת חֲכִיבוֹת וְרִצּוֹן לְמַעַלָּה
וּמִתְחַבְּרִים בְּאַחֵר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה. כִּי הוּא וְדָאִי, טָפָה
רֵאשׁוֹנָה שֶׁל יַעֲקֹב הִיָּתָה, וְרִצּוֹנוֹ
בְּמְקוֹם אַחֵר הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בֵּא רְאוּהָ,
רְאוּבֵן וְכָל שְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׂבָטִים, כֻּלָּם אֶחָדִים
בְּשִׁכְיָנָה, וּבְשִׁרְאוּהָ יַעֲקֹב אֶת הַשְּׂכִינָה עָלָיו,
קָרָא לְשְׁנַיִם עָשָׂר בְּנָיו לְהַתְּחַבֵּר עִמָּה.

וּבֵא וְרֵאָה, מָטָה שְׁלֵמָה לֹא נִמְצָאָה מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁרָצָה ^{(דף רלה}
יַעֲקֹב לְהַסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. אֲבָרְהָם מִיְמֵינוֹ, ^{ע"ב)}

יִצְחָק מִשְׂמָאלוּ (ד"ו), יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹכֵב בִּינֵיהֶם,
שְׁכִינָה לְפָנָיו. כִּיּוֹן שְׂרָאָה כֹּף יַעֲקֹב, קָרָא לְבָנָיו,
וְאַחַז אוֹתָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה, וְסִדֵּר אוֹתָם בְּסִדּוֹר
שָׁלֵם.

מִנֵּין לָנוּ שְׁסִדְרָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה? שְׁכָתוֹב
הָאֲסָפוֹ, וְאִז נִמְצְאָה שָׁם שְׁלֵמוֹת הַכֹּל,
וּכְמָה מְרַכְבוֹת עֲלִיּוֹנוֹת סְבִיבָם. פֶּתַחוּ וְאָמְרוּ,
לָךְ ה' הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. אִז הִתְכַּנַּס הַשְּׁמַשׁ
אֶל הַלְּבָנָה, וְהִתְקָרַב מִזְרַח לַמַּעְרָב. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיֵּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה, וּמֵאִירָה הַלְּבָנָה,
וְנִמְצְאָת בְּשְׁלֵמוֹת. וְאִז וַדָּאִי שְׁנִינּוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ
לֹא יָמָת. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב [סדר] צַד שָׁלֵם, מֵה
שְׁלֵא נִמְצָא כֹּף לְבָן אָדָם אַחֵר, שְׁמַח וְשִׂבְחָ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּפִתַח וּבִרְךְ אֶת בְּנָיו, כָּל
אֶחָד וְאֶחָד בְּרָאוֹי לוֹ.

רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי יִיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, אָמַר
רַבֵּי יִיסָא, תְּרֵי וַדָּאִי שְׁנִינּוּ, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב
נִתְקַנּוּ בְּסִדְרֵ שָׁלֵם וְהִתְכַּרְבוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד

בְּרֵאשִׁי לוֹ, מַה נֹּאמֵר בַּפֶּסוּק הַזֶּה, שְׂכַתוֹב
 מֵאֲשֶׁר שְׂמְנָה לַחֲמוֹ וְגו' ? אָמַר לוֹ, לֹא יִדְעָתִי,
 כִּי לֹא שָׁמַעְתִּי מִהַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה, אֲלֵא אֶתָּה
 וְאֲנִי נִלְךְ לַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה. הִלְכוּ. בְּשֶׁהִגִּיעוּ
 לְרַבִּי שְׂמַעוֹן, אָמְרוּ דָבָר וְשָׂאֵלוּ שְׂאֵלָה. אָמַר
 לָהֶם, וַיְדָאֵי סוּד תַּחְכְּמָה הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ה) אֲשֶׁר יָשָׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל
 מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן. לָמָּה יָשָׁב שָׁם? אֲלֵא מִי
 שִׁיּוֹשֵׁב עַל שִׁפְתַי הַיָּם, מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתְּפִנוּקֵי
 הָעוֹלָם. [וְכֵן אֲשֶׁר זָהוּ פְתַח עֲלִיּוֹן שֶׁל צְדִיק (שֶׁל צְדָקָה), בְּשֶׁמֶתְבָּרֵךְ
 לְחֹרֵיק בְּרָכוֹת לְעוֹלָם. וְכֵן סִמּוֹ לַפֶּסוּק הַזֶּה מֵאֲשֶׁר שְׂמְנָה, לַפְתַּח הָעֲלִיּוֹן,
 שְׁמֵשׁ מוֹרִיקִים בְּרָכוֹת לְעוֹלָם] וּפְתַח זֶה נוֹדַע תָּמִיד
 בַּבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֲשֶׁר, וְזָהוּ עֲמוּד
 מֵאוֹתָם עֲמוּדִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא לָחֵם עֲנִי, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם נִתְקַן
 [הַהוּא]. זֶהוּ שְׂכַתוֹב מֵאֲשֶׁר שְׂמְנָה
 לַחֲמוֹ. מַה שְׂחָתִיחַ לָחֵם עֲנִי, הַפֶּךְ לַחֲיוֹת לָחֵם [עֲנִי]
 פִּנָּג [שְׂמְנָה], מִשׁוֹם שְׂחָרִיק וְזָרֵק בּוֹ בְּרָכוֹת

וּתְפַנּוּקִים, וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ - וְהוּא יִתֵּן
 מֵעַדְנֵי מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
 שְׂמֵמָנָה נִזּוֹן בְּתַפְנוּקֵי עוֹלָם, וְזֶה נוֹתֵן לְמֶלֶךְ הַזֶּה
 כָּל הַתְּרֻבּוֹת, כָּל שְׂמֵחָה וְכָל טוֹב הוּא נוֹתֵן,
 וּמֵמָנָה יוֹצֵאִים. אָמְרוּ, אִם לֹא כָּאֲנוּ לְעוֹלָם אֵלָּא
 בַּק לְדַעַת אֶת זֶה - טוֹב לָנוּ.

רְאוּבֵן הָיָה כְּבוֹד שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לוֹ
 רְאוּי הַכֹּל, וְהַכֹּל הָעֵבֶר מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה
 הַמְּלָכוּת לִיהוּדָה, הַכְּבוֹרָה לְיוֹסֵף, וְהַכְּהֻנָּה
 לְלוֹי. זֶהוּ שְׂפָתוֹב פִּחוּ פַּמִּים אֵל תוֹתֵר, לֹא
 תִשָּׂאֵר בָּהֶם. וּמָה שֶׁאָמַר כַּחַי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי, כָּאֵן
 בְּרַכּוֹ וְהַפְּקִידוֹ אֵצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְאַהוּב הַמֶּלֶךְ, [שֶׁבִקֵּשׁ מִהַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ מוֹבָח] [שֶׁהִנִּיחַ לוֹ בֵּן וְרָצָה
 שֶׁהַמֶּלֶךְ יַעֲשֶׂה לוֹ מוֹבָח] יוֹם אֶחָד עֵבֶר בְּנוֹ
 בְּשׁוּק. אָמַר לְמֶלֶךְ, זֶה בְּנִי, וְרֵאֵי אֶהוּב נִפְשִׁי.
 שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וַיִּדַע שֶׁזֶה בִּקֵּשׁ עַל בְּנוֹ. כִּף יַעֲקֹב
 אָמַר, רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה כַּחַי וְגו'. כָּאֵן צָוָה אֶת
 הַמֶּלֶךְ.

פָּחַז כַּמִּים אֵל תּוֹתֵר. כָּאֵן אָמַר מַה שְּׂאֲרַע לוֹ,
 שְׂלֵא נִשְׂאֵר [לוֹ] בְּאֶרֶץ וְנִזְרַק לְחֹוץ לְאֶרֶץ.
 כְּנִגְדָּה זֶה מְמִנָּה [תַּחֲוִים] אֶחָד מִצַּד הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן
 שְׂמִמְנָה תַּחַת יַד מִיכָאֵל, וַיֵּשׂ אֹמְרִים תַּחַת יַד
 נְבִרְיָאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא רֵאשׁ בְּכָל מְקוֹם מִצַּד שְׂל
 תַּחֲסָ"ד, וְנְבִרְיָאֵל מִצַּד שְׂל שְׂמֵאל שְׂל גְבוּרָ"ה,
 וַיְהוּדָה עַד רָד עִם אֵל, צַד הַגְּבוּרָה, נִקְרָא בֵּית
 דִּין, וְסֻמוּךְ לוֹ רְאוּבֵן. וְאַף עַל גַּב שְׂמֵלְכוֹת
 הִיָּתָה שְׂל יְהוּדָה, רְאוּבֵן סֻמוּךְ כְּנִגְדָּו הָיָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, עֲתִידִים אֹתָם כְּנִי רְאוּבֵן
 לְעוֹרֵר שְׁנֵי קְרִבּוֹת בְּתוֹךְ הָאֶרֶץ. כֵּא
 רֵאָה, כְּתוּב כְּחִי - בְּגִלוֹת מִצְרַיִם. וְרֵאשִׁית אוֹנֵי
 - שְׂהֵם הָיוּ רֵאשׁוֹנִים לְאַחִיהֶם לְקָרֵב. יִתֵּר שְׂאֵת
 - לְגִלוֹת אֲשׁוּר, שְׂמִשָּׁם גָּלוּ כְּנִי גַד וְכְנִי רְאוּבֵן
 רֵאשׁוֹנִים מִכָּלֶם, וְסָבְלוּ כְּפָה רְעוֹת, וְכַפָּה
 עֲנוּיִים סָבְלוּ, וְלֹא שָׁבוּ עַד כְּפַעַת.

וַיִּתֵּר עֵז - לְזִמְן שְׂמִלְךָ הַמְּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם,
 הֵם יֵצְאוּ וַיַּעֲרְכוּ קְרִבּוֹת בְּעוֹלָם וַיִּנְצְחוּ,

וַיִּתְחַזְקוּ עַל הָעַמִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם יִפְחָדוּ מֵהֶם
וַיִּרְתְּתוּ לְפָנֵיהֶם ^(דף רלו ע"א) וַיִּחְשְׁבוּ לְהִתְנַבֵּר
בַּמַּלְכוּת, וְלֹא יִשְׁאָרוּ בָהּ. זְהוּ שְׂפָתוֹב פִּחֹז
בַּמַּיִם אֵל תּוֹתֵר. מָה הַטַּעַם שְׁלֹא יִשְׁאָרוּ בָהּ
וְאִפְלוּ בְּצַד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם? מִשּׁוּם כִּי עֲלִיתָ
מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ, שְׁעֵתִידִים לְהַכְנִים וְלַעְרוֹךְ קִרְבוֹת
בְּתוֹךְ הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ בְּדוֹקָא, זֶה
יְרוּשָׁלַיִם.

בֵּא רֵאָה, לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם הַתְּפוּרוֹ בְּנֵי
רְאוּבֵן בְּנִלּוֹת, בְּנִנְדָּה כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּלּוּ
לְנִלּוֹת אַרְבַּע פְּעָמִים בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. זְהוּ
שְׂפָתוֹב כַּחֲי - אֶחָד, וְרֵאשִׁית אוֹנֵי - שְׁנַיִם, יִתֵּר
שְׂאֵת - שְׁלֹשָׁה, וַיִּתֵּר עֶז - אַרְבָּעָה. כְּמוֹ כֵּן
עֲתִידִים הֵם לַעְרוֹךְ קִרְבֵי בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם
וְלִשְׁלֹט בְּקִרְבָּם עַל הַכֹּל, וַיִּנְצְחוּ עַמִּים רַבִּים
וַיִּשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.

פִּחֹז בַּמַּיִם אֵל תּוֹתֵר כִּי עֲלִיתָ עַל מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ.
כָּאֵן נִרְמֹז עַל הַרְהוֹר רֵאשׁוֹן שְׁתֵּיחַ לְיַעֲקֹב

בַּטָּפָה הָרֵאשׁוֹנָה בְּרַחֵל, שְׂאֵל־מָלֵא הַרְהוֹר שָׁל
 אוֹתָהּ טָפָה הָיָה בְּמִקּוֹמָהּ, נִשְׁאָר הָיָה רְאוּבֵן
 בְּכֹל, אֲבָל פָּחַז בְּמַיִם אֵל תּוֹתֵר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי
 אֲבִיךָ. עָלִיתָ - בְּהַרְהוֹר אַחֵר, אִזוּ חִלַּלְתָּ וְגו'.

דָּבָר אַחֵר פָּחַז בְּמַיִם אֵל תּוֹתֵר - שְׁהָרִי בַּאֲשֶׁר
 יַעֲרֹבוּ קָרַב בְּנֵי רְאוּבֵן בְּעוֹלָם וַיִּנָּצְחוּ
 עַמִּים רַבִּים, לֹא יִשְׁאָרוּ בַּמְלָכוֹת, מָה הַטַּעַם?
 כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ, שְׁעֵתִידִים לַעֲרֹךְ קָרַב
 בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה דְּוָקָא, שְׁפָתוֹב כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי
 אֲבִיךָ, [זו ירושלים. משכבי?!] מִשְׁכָּב הָיָה צָרִיךְ לְכַתּוּב!
 אֲלֹא אֲבִיךָ, זֶה יִשְׂרָאֵל תּוֹקֵן. מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ וְלֹא
 מִשְׁכָּב, מִשּׁוֹם שְׁהָרִי פְּעַמִּים נִבְנְתָה יְרוּשָׁלַיִם,
 וּפְעַם שְׁלִישִׁית לְזַמְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְלָבוֹ
 מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ. וְכֹאן הַתְּגַלְתָּה בְּרָכָה, וּמָה שְׁהָיָה
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמָה שְׁהָיָה בְּשִׁנְכֵנְסוֹ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ,
 וּמָה שְׁהָיָה בְּזַמַּן מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּמַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.

שְׁמַעוֹן וְלוֹי אַחִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּאֵן אַחֵר
 אוֹתָם בְּצַד שְׂמֵאל שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שְׁרָאָה

מַעֲשִׂים שֶׁל דִּין קָשָׁה שְׁלֵא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל.
 אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַבְּרָכָה שֶׁלָּהֶם אֵיפֹה הִיא? אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, שֶׁמֵּעוֹן לֹא רָאוּי לָזֶה, שֶׁרָאָה לוֹ כַּמָּה
 מַעֲשִׂים רָעִים, וְלוֹי שָׁבָא מֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה,
 וּבְרָכָה לֹא תְלוּיָהּ בּוֹ, וְאַפְלוּ כְּשָׁבָא מַעֲשֵׂה לֹא
 תָּלָה בּוֹ בְּרָכָתוֹ, שֶׁכֶּתוּב (דברים לג) בְּרַךְ ה' חֵילוֹ
 וּפְעַל יָדָיו תִּרְצֶה. תְּלוּי בְּקֻדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

בֵּא רָאָה, כֶּתוּב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרַחֲב
 יָדָיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם
 גְּדוֹלוֹת. זֶה הַיָּם גָּדוֹל - זֶה הַשְּׂכִינָה שֶׁעוֹמְדָת עַל
 יַעֲקֹב, כְּשֶׁרָצָה לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם. וְרַחֲב יָדָיִם -
 שֶׁחֲרִי כָּל הָעוֹלָם מִתְמַלֵּא וְנִשְׁלָם וּמִצְטַמְצֵם שָׁם.
 שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר - שֶׁכַּמָּה מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
 וְקֻדוֹשִׁים נִמְצְאוּ שָׁם. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת -
 אֵלוֹ הֵם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטִים, בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּמְצְאוּ
 בָּהֶם בְּשִׁלְמוֹת, אֶחָד אֵילָה, וְאֶחָד זֵאב, וְאֶחָד
 אָרִי, וְאֶחָד טֹלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲרִיָּה אֶחָד,
 וְטֹלָה אֶחָד, אֶחָד זֵאב, וְאֶחָד גְּדִי, וְכֵן כָּלָם,
 לְהַמְצִיא חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל יָפֵה, אֲבָל יְהוּדָה אַרְיָה
 וְשִׁמְעוֹן שׁוֹר, וְהָרִי פִּרְשׁוּתָּהּ הַחֲבָרִים שֶׁהָיוּ
 מִשְׁגִּיחִים זֶה בְּנֶגֶד זֶה, זֶה מִיְּמִין וְזֶה מִשְּׂמָאל.
 לְשׁוֹר שָׁמַעְשׂוּ רָעִים, אָמְרוּ נִצִּיר דְמוֹת שֶׁל
 אַרְיָה בְּרַפְתָּ שָׁלוֹ, וְיִסְתַּכֵּל בָּזֶה וְיִפְחַד מִפָּנָיו. כִּף
 שִׁמְעוֹן שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיָה.

שִׁמְעוֹן לֹא זָכָה לְבִרְכוּת, אֵלָּא הַדְּבִיק אוֹתוֹ
 מִיָּשָׁה לְיְהוּדָה. כָּתוּב כָּאֵן (דברים לג) שָׁמַע
 ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכָתוּב שָׁם (בראשית כט) כִּי שָׁמַע ה'
 כִּי שָׁנוּאָה אֲנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁמְעוֹן וְלוֹי,
 אֲבִיָּהֶם הֵעֲלָם לְמִיָּשָׁה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, מָה
 הִטַּעַם אֲבִיָּהֶם הֵעֲלָם לְמִיָּשָׁה? אָמַר לוֹ, אֵף אָנוּ
 נִעְלָהוּ לְמִנּוּחָה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיזוּנָה.

כָּאֵן וְשָׂאוֹ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, כִּמְהַ חֲבִיבִים
 דְּבָרִים אֵלָיו. טַפַּח בְּיָדוֹ וּבָכָה. אָמַר, מִי
 יִנָּלֶה אוֹתְךָ נְאֻמָּן הַקְּדוּשׁ? הַתְּעִלִיתָ בְּחֵיף עַל
 בְּנֵי אָדָם, הַתְּעִלִיתָ בְּפִטְרֵתְךָ וְנִסְתַּרְתָּ דְמוֹתְךָ.
 מִפְּתֻחוֹת רַבּוֹנְךָ נִמְסְרוּ בְיָדְךָ תְּמִיד.

בַּא רֵאָה, לַיַּעֲקֹב הָיוּ אַרְבַּע נָשִׁים, וְהוֹלִיד בָּנִים
 מִבְּלָן, (דף רלו ע"ב) וְהִתְעַלָּה [וְנִתְקַן] בְּנִשְׁוֹתָיו.
 בְּשִׁרְצָה יַעֲקֹב לְהַסְתַּלֵּק, עֲמָדָה עָלָיו שְׂכִינָה.
 רָצָה לְבָרֵךְ אֶת אֱלֹה וְלֹא יָכַל, מִלְּפָנֵי הַשְּׂכִינָה
 שֶׁפָּחַד. אָמַר, אֵיךְ אֶעֱשֶׂה, שְׁחָרֵי שְׂנִיָּהֶם בָּאוּ
 מִצַּד חֲדָיִן חֲקֻשָּׁה? אִם אֲחֻזֵּק בְּשְׂכִינָה - לֹא
 יִכְלָתֵי, שְׁחָרֵי הָיוּ לִי אַרְבַּע נָשִׁים וְנִתְקַנְתִּי בָהֶן,
 אֲלֹא אֶעֱלֶה אוֹתָן לְבַעַל חַבִּית, שְׁחָרֵי [פּו] חַבִּית
 עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְיָמָה שִׁירְצָה - יַעֲשֶׂה.

בְּךָ יַעֲקֹב אָמַר, חֲלָקִים שָׁל נָשִׁים וּבָנִים חָרֵי
 לְקַחְתִּי בְּעוֹלָם הָיָה וְנִשְׁלַמְתִּי, וְאֵיךְ אֶתְחַזֵּק
 בְּנִבְיָרָה יוֹתֵר? אֲלֹא אֶעֱלֶה חֲדָבְרִים לְבַעַל
 חֲנִבְיָרָה, וְהוּא יַעֲשֶׂה מָה שִׁירְצָה, וְלֹא יִפָּחַד.

בַּא רֵאָה מָה פְּתוּב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר
 בִּרְךָ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, בְּעַל חַבִּית, בְּעַל
 חֲנִבְיָרָה, כְּפִתוּב (במדבר ל) אִישָׁה יְקִימְנוּ וְאִישָׁה
 יִפְרְנוּ, שְׁחָרֵי (שם ו) פְּלוֹת מֹשֶׁה כְּתוּב. וְעַל כֵּן
 מֹשֶׁה מְבָרֵךְ אֶת מִי שֶׁרוֹצֶה בְּלִי פָּחַד, כְּמוֹ

שְׂפִאֲרָנוּ. וְלִכְּזֹנֵי אִמְרַי יַעֲקֹב, הָרִי רְאִיתִי שְׂפִנֵי
 אֵלֶּה הֵם בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, [וְיֵאָו] יִבְּא בַּעַל הַבַּיִת
 וַיִּבְרַךְ אוֹתָם.

מִשָּׁה וַדַּאי אִישׁ הָאֱלֹהִים הָיָה, וְרָצוֹנוֹ עוֹשֶׂה
 בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישָׁה יִקְיָמְנוּ, זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב (שם י) וַיֹּאמֶר מִשָּׁה קוֹמָה ה'. וְאִישָׁה
 יִפְרְנוּ, זֶהוּ שְׂפָתוֹב וּבְנֵחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה'. וַדַּאי
 שְׂבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ וְאִין מוֹחָה בְּיָדוֹ,
 כְּמוֹ לְאָדָם שְׁנוֹזֵר עַל אִשְׁתּוֹ, וְהֵיא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ.
 וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, אֵף עַל גַּב שְׁחִיָּה אַחוֹז בְּעֵין
 הַחַיִּים, לֹא הָיָה בַּעַל הַבַּיִת אֶלָּא לְמִשָּׁה. מִשָּׁה
 הוּא לְמַעְלָה, וְלִכְּזֹנֵי הַעֲלָה אוֹתָם לְבַעַל הַבַּיִת.

בְּסוֹדָם אֵל הַבְּא נִפְשֵׁי וְגו'. רַבִּי אַבְנָא פָּתַח
 וַאֲמַר, (תהלים כה) סוֹד ה' לִירְאָיו וְגו'.
 סוֹד ה' לִירְאָיו - הַסוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא
 נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְאוֹתָם יְרַאֵי חֲטָא,
 וְכִי שֶׁהֵם יְרַאֵי חֲטָא, מִתְנַלָּה לָהֶם סוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁל

תּוֹרָה. וּמִיָּהוּ סוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה? הֲיֵנִי אֹמֵר
 זו אֹת בְּרִית קֶדֶשׁ, שֶׁנִּקְרְאת סוּד ה' בְּרִית קֶדֶשׁ.
 שִׁמְעוּן וְלוֹי הַטְּרִיחוּ עֲצָמָם עַל סוּד זֶה בְּאֲנָשֵׁי
 שָׂכָם שִׁימּוּלוּ עֲצָמָם וַיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם סוּד
 זֶה, וְהִפְסוּק מֵעִיד שֶׁבְּמִרְמָה. וְעוֹד, בְּמַעֲשֵׂה זְמָרִי
 בֶּן סָלוּא שֶׁפָּסַל אֶת הַסּוּד הַזֶּה. וַיַּעֲקֹב אָמַר,
 בְּסוּדָם אֵל הִבֵּא נַפְשִׁי. מִי זֶה נַפְשִׁי? זֶה נַפְשִׁי
 שֶׁנִּכְנַסְת וְנִאֲחָזְת בְּבְרִית הָעֲלִיּוֹנָה לְמַעַלָּה,
 וְנִקְרְאת נַפְשִׁי צָרוּר הַחַיִּים.

בְּקִהְלָם אֵל תִּתַּח בְּבוּדִי, הֲרִי פִרְשׁוּהָ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרְחָה.
 אֵל תִּתַּח בְּבוּדִי - זֶה בְּבוּד יִשְׂרָאֵל סֶתֶם. וְלָכֵן
 לֹא בִרְךְ אֹתָם אֲבִיָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵעֵלָה אֹתָם
 לְמַעֲשֵׂה. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, מִהִפְסוּקִים הִלְלוּ [וּמְשׁוּם
 כֶּה] [מִשְׁמַע] שֶׁלֹּא נִאֲחָזוּ זֶה בְּזוֹה, וְהִצְטַרְךְ כֶּה. וְלָכֵן
 יֵשׁ בּוֹ הַכֹּל, וְאִין לָךְ דּוֹר בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹרֵד דִּין
 שְׁלָהֶם לְקַטְרַג בְּעוֹלָם, וּמִתְרַבִּים הַמְּחַזְרִים עַל
 הַפְּתָחִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם. הִנֵּה לָךְ הַכֹּל [זֶה בְּנִיגֻד זֶה].

יְהוּדָה אֶתְּהָ יוֹדוּךָ אֶחֱיֶיךָ יָדְךָ בְּעֶרְפֶּךָ אֵיבֶיךָ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קד) עָשָׂה יְרַח
 לְמוֹעֲדִים וְגו'. עָשָׂה יְרַח, בְּדִי לְקַדֵּשׁ בּוֹ רֵאשִׁי
 חֲדָשִׁים וְרֵאשִׁי שְׁנָיִם. וְלַעוֹלָמִים הַלְבָּנָה מְאִירָה
 בַּקֵּץ מִן הַשָּׁמֶשׁ, וּבְשִׁשּׁוֹלְטַת הַשָּׁמֶשׁ - לֹא שׁוֹלְטַת
 הַלְבָּנָה, וּבְשִׁמְת־בְּנֵסֶת הַשָּׁמֶשׁ, אִזּוֹ שׁוֹלְטַת
 הַלְבָּנָה, וְאִין חֲשַׁבּוֹן לְלְבָנָה אֵלָּא בַּקֵּץ
 בְּשִׁמְת־בְּנֵסֶת הַשָּׁמֶשׁ.

וּשְׁנֵי־הֵם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָאִיר, זְהוּ
 שְׁכַת־טוֹב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֶתְּהָ אֱלֹהִים
 בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ
 לְאֹתוֹת - אֵלּוֹ שְׁכַתוֹת, שְׁכַת־טוֹב (שמות לא) כִּי אֹת
 הִיא. וְלְמוֹעֲדִים - אֵלּוֹ יָמִים טוֹבִים. וְלְיָמִים -
 אֵלּוֹ רֵאשִׁי חֲדָשִׁים. וְלְשָׁנִים - אֵלּוֹ רֵאשִׁי שְׁנָיִם.
 שְׁיִהְיוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹשִׂים חֲשַׁבּוֹן לַשָּׁמֶשׁ,
 וַיִּשְׂרָאֵל לְלְבָנָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (ישעיה
 ט) הַרְבִּיתָ חֲגוּי לֹו הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמִתָּה. הַרְבִּיתָ

הגוי - אלו ישראל, שכתוב בהם (דברים ה) כי מי גוי גדול, וכתוב גוי אחד בארץ. לו - בשבילו. הגדלת השמחה [משש] - זו הלבנה שמתגדלת באור בשביל ישראל. אמות העולם לשמש, וישראל ללבנה, איזה מהם עדיף? ודאי הלבנה למעלה, והשמש של אמות העולם תחת הלבנה הוא, ואותו השמש מזו [הצד] הלבנה מאיר.

ראה מה בינם לבין ישראל. ישראל אחוזים בלבנה, והשתלשלו בשמש העליונה, ונאחזו במקום [בו] [שמאיר לשמש] שמאירה מהשמש העליון ונדבקים בו, שכתוב (דברים ה) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם חיים.

יהודה אתה וגו'. רבי שמעון אמר, מלכות התקיימה ליהודה, והינו מה שאמרנו, מהו שכתוב (בראשית כט) הפעם אודה את ה', משום שהוא רביעי אודה את ה', משום שהוא רגל רביעי לכסא. יה"ו זה רשם של השם

הַעֲלִיזוּן, וּבְכֹה נִשְׁלָם? בְּה"א [בְּדָל"ת], וְהִינּוּ ה"א
 אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִשְׁלָם
 בְּאוֹתֵינוּתֵינוּ, וְקָשֶׁר שְׂאוֹחַז אוֹתוֹ, עַל כֵּן יוֹדוּךְ
 אַחֲרֶיךָ, שְׁהַמְלִכּוֹת לְךָ רְאוּיָה לְהַתְקַיֵּם וַדָּאִי. (הושע
 י) וַיְהוּדָה עַד רַד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נְאֻמָּן. מִי
 הַקְּדוֹשִׁים? אֵלּוּ קְדוֹשִׁים עֲלִיזוּנִים, שְׁכָלָם מוֹדִים לוֹ
 וְשָׂמוּ אוֹתוֹ נְאֻמָּן, לְכֵן הוּא רֵאשׁוֹן בְּכָל, הוּא מְלֶךְ
 עַל כָּלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) כָּל כְּבוֹדָה בַּת
 מְלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוֹדָה - זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
 כְּבוֹדָה - מַשׁוּם שֶׁהוּא כְּבוֹד, זֶה עַל זֶה. זֶה זָכַר
 וְזוֹ נִקְבָּה [זוֹ נִקְבָּה], וְנִקְרְאָת כְּבוֹדָה. בַּת מְלֶךְ - תִּינּוּ
 בַּת שֶׁבַע, בַּת קוֹל שֶׁהוּא קוֹל גְּדוֹל, וְזֶהוּ מְלֶךְ
 הַעֲלִיזוֹן. פְּנִימָה - מַשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מְלֶךְ שְׂאִינּוּ לְפָנִים
 כְּמוֹתוֹ, וְזוֹ כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ.

מִמַּשְׁכָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה, מַשׁוּם שֶׁהַתְּלַבְּשָׁה
 וְנִאֲחָזָה בְּכְבוֹדָה עֲלִיזוּנָה, וְגַם זֶה
 נִקְרָא מְלֶךְ, וּבִשְׁבִילָה עוֹמְדַת הָאָרֶץ, מִתִּי? בְּשַׁעָה

שְׁנֵאֲחֻזַת בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ
 בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. וְלוֹז קוֹרְאִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם,
 וַיְהוּדָה נֶאֱחָז בָּהּ, וַיֵּרֶשׁ הַמַּלְכוּת שְׁבַע־אָרְצִים.

רַבִּי [אבא] יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ.
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִפְתַּח בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְנִלְךָ.
 פִּתַּח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם
 וַיֵּשְׁבֵן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו' פָּסוּק זֶה בַּאֲרוּחוֹ
 הַחֲבֵרִים, אֲבָל וַיִּגְרַשׁ, כְּמוֹ כֵּן אָדָם שֶׁמִּגְרַשׁ אֶת
 אִשְׁתּוֹ, אֶת הָאָדָם דְּוָקָא.

כֹּאֲ רֵאָה סוּד הַדִּבְרָה, אָדָם נִתְפָּס בְּמַחֵ שְׁחָטָא,
 וְגַרְם מוֹת לוֹ וְלִכְלֵ הָעוֹלָם, וְגַרְם לְאוֹתוֹ עֵץ
 שְׁחָטָא בּוֹ גְרוּשִׁים, לְהַגְרִישׁ בּוֹ וְלְהַתְגַּרֵּשׁ בְּבָנָיו
 לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, אֶת
 דְּוָקָא, כְּכַתוּב (ישעיה ו) וַאֲרָאָה אֶת ה'. אִתּוּ כֹּאֲ אֶת
 הָאָדָם.

וַיֵּשְׁבֵן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו' - זֶה לְמַטָּה. כְּמוֹ
 שְׁכְרוּבִים לְמַעְלָה, יֵשׁ פְּרוּבִים לְמַטָּה,
 וְהַשָּׂרָה הָעֵץ תְּהִיָּה עֲלֵיהֶם. וְאֵת לְהַטְּ חֲתָרָב

המתהפכות אלו הנמת שלהבת של אש מאותה
החרב שמתלהטת. המתהפכות - זו החרב הזו,
שיונקת בשני צדדים, ומתהפכת מצד זה לצד
אחר.

דבר אחר, המתהפכות - זו להט אותן צורות
השלהבת [של המלכות] שאמרנו, שמתהפכות
לפעמים גברים ולפעמים נשים, ומתהפכות
ממקומם לכל, וכל זה כדי לשמר את דרך עין
החיים. איזו דרך? כמו שנאמר (שם ב) הנותן פים
דרך.

אמר רבי יהודה, יפה, וכך זה ודאי שגרים אדם
לאותו עין שחטא בו להתגרש, וגם לשאר
בני העולם, כמו שנאמר (שם ג) ובפשעיכם שלחה
אמכם, אבל יפה אמרת, שחרי ממקומו משמע,
שכתוב ויגרש את האדם, משום שזוהי שלמות
האדם.

ומאותו יום נפגמה הלבנה, עד שבא נח ונבנם
בתשובה [לתבה]. באו הרשעים ונפגם.

עַד שָׁבָא אֲבָרְהָם [וְעֶמְדוֹ] וְעֶמֶד בְּשָׁלְמוֹת שָׁל יַעֲקֹב
 וּבָנָיו. וְכֹּא יְהוּדָה וְאַחִיו בָּתָּה, וְהִתְחַזַּק בַּמְּלָכוֹת,
 וַיִּרְשׁ אוֹתָהּ יִרְשֵׁת עוֹלָמִים הוּא וְכָל בָּנָיו אַחֲרָיו.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אֲחִיךָ. [מִשׁוֹם שְׂחַמְלָכוֹת
 שָׁלוֹ עֲלֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א ה) כִּי יְהוּדָה נָבֵר בְּאַחִיו. יוֹדוּךָ אֲחִיךָ]
 וְדָאֵי בְּשַׁעָה שְׁעֶמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל חַיִּים, שְׂכָלָם הוֹדוּ
 לוֹ וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו לַיָּם.

יָדָךְ בְּעֶרְףְּ אֲבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים א) יְהוּדָה
 יַעֲלֶה [בַּתְּחִלָּה]. יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אָבִיךָ, כָּלֵל
 שָׁל כָּל אוֹתָם שָׂאָר הַשְּׂכָבְטִים, מִשׁוֹם זֶה בְּנֵי
 אָבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמָּךְ. בְּנֵי אָבִיךָ - תְּרֵי כָּל שָׂאָר
 הַשְּׂכָבְטִים. שָׂאָף עַל נָב [שֶׁהֵם נִחְלָקוּ] שְׁנִחְלָקוּ לְשִׁתֵּי
 מְלָכוֹת, בְּשַׁחֲיוֹ עוֹלָיִם לִירוּשָׁלַיִם חָיו כּוֹרְעִים
 וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ שְׂבִירוּשָׁלַיִם, (דף רלו ע"ב) מִשׁוֹם
 שְׂחַמְלָכוֹת יְרוּשָׁלַיִם מַמְלָכוֹת תְּקַדּוּשָׁה. [שׁוֹלְטָת]
 מִמֶּנּוּ הִיָּתָה

יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ, וְלֹא כְּתוֹב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, שָׂאָם כְּתוֹב
 וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ - לְהוֹסִיף אֶת שָׂאָר הָעַמִּים.

לא כתוב וישתחוו אלא בזמן שיבא מלך
 המשיח, שכתוב (ישעיה ט"ז) שרים וישתחוו. עכשו
 שאמר וישתחוו, להראות שכל ישראל לבדם,
 בלם יעבדו לראש הגולה, לראש של בבל, ולא
 שאר העמים.

גור אריה יהודה, בתחלה גור ואחר כך אריה.
 וסוד הדבר - בתחלה נער ואחר כך איש,
 (שמות טו) ה' איש מלחמה. מטרה בני עליה, מה
 זה מטרה? להכליל את מלאך המות, שהוא
 עומד על טרף לבלות את בני העולם ולא
 מציל, כמו שנאמר (מיכה ה) וטרף ואין מציל. [ומהו]
 ומאותו טרף מסתלקת השכינה.

פרע - בגלות בבל. רבין - בגלות אדום. באריה
 - שהוא חזק. וכלביא - שהוא יותר חזק,
 כך ישראל הם חזקים, שבני העולם עובדי
 כוכבים ומזלות מפתים ודוחקים אותם, והם
 עומדים בדתם ובמנהגייהם באריה וכלביא.

כִּי שְׂכִינָה, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂכָתוֹב (עמוס ה) נִפְלָה
 לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל, הִיא חֲזָקָה
 כְּאֲרִיָּה וּכְלָבִיא בְּנִפְיָהּ הַזֶּה. מָה אֲרִיָּה וְלָבִיא
 לֹא נוֹפְלִים אֲלָא כִּדֵּי לְטָרֵף טָרֵף וְלִשְׁלֹט, שְׁחָרֵי
 מִרְחוֹק מֵרִיחַ אֶת טָרְפוֹ, וּמִשְׁעָה שְׁמֵרִיחַ נוֹפֵל,
 וְלֹא קָם עַד שְׁקוֹפֵץ עַל טָרְפוֹ וְאוֹכְלוֹ, כִּי
 שְׂכִינָה לֹא נוֹפֵלֶת אֲלָא כְּאֲרִיָּה וּכְלָבִיא, כִּדֵּי
 לְנַקֵּם מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
 וְלִקְפֹץ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) צִעָה בְּרַב
 כַּחוֹ.

מִי יְקִימֵנוּ - הוּא לֹא יְקוּם לְנַקֵּם מֵהֶם נִקְמָה
 קַטְנָה, אֲלָא מִי יְקִימֵנוּ. מ"י, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהוּא עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שָׁבוּ
 שְׁלֵטוֹן לְחֲזֵק לְכָל, וּכְתוּב (איוב לח) מִכֶּטֶן מִי יֵצֵא
 הַקֶּרֶת, וּבְאֲרוֹתָ.

לֹא יִסוּר שְׁבֹט מִיחֻדָּה וְגו', בְּאֲרוֹ הַחֲבֵרִים,
 אֲבָל עַד כִּי יָבֵא שִׁיל"ה, בְּה"א, מִשׁוּם
 שְׁבִשְׂאָר בּו', לְחִרְאוֹת כָּאֵן אֶת סוּד [כָּאֵן] הַשֵּׁם

הַקְדוּשׁ י"ה. בְּמָקוֹם אַחַר שִׁילֹו בְּלִי ה"א,
 וּבְמָקוֹם אַחַר שְׁלֹה בְּלִי יו"ד, וְכֵאֵן שִׁיל"ה בְּיו"ד
 ה"א, סוּד הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁשְׂכִינָה תִקְוֶם
 בַּשֵּׁם [נְה] שֶׁל י"ה, וְהוּא סוּד שֶׁל י' [מ"י], כְּפִי
 שְׂאֵמָרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן בא)

אֶסְרִי לְגִפְן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנִי אֶתְנוּ כְּפִם בְּיַיִן
 לְבָשׁוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוּתָה (בראשית מט).
 שְׂמוּנָה דְרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּכֶסֶם וְהוּא. אֲרַבַּע מֵהֵן
 דוּמוֹת זו לְזוֹ, שְׁתֵּים מֵהֵן דוּמוֹת זו לְזוֹ, וְשְׁתֵּים
 אַחֲרוֹת דוּמוֹת זו לְזוֹ. אֲרַבַּע שְׂדוּמוֹת זו לְזוֹ הֵן
 גִּפְן שְׂרָקָה, הִינּוּ גִפְן הִינּוּ שְׂרָקָה, שְׂמֵהֶם יוֹצְאִים
 עֲנָבִים וּמֵהֶם נַעֲשֶׂה יַיִן שְׂנֵקְרָא יַיִן, וּבְלֵן סוּד
 אֶחָד וּמִשְׁרָשׁ אֶחָד יוֹצְאוֹת וְשׁוֹפְעוֹת. וְשְׁתֵּים
 שְׂדוּמוֹת זו לְזוֹ - עִירָה אֶתְנוּ, הִינּוּ עִירָה הִינּוּ
 אֶתְנוּ, וְסוּד אֶחָד הֵם, וּבְדִרְגָּה אַחַת כְּלוּלוֹת
 וּמִסוּד אֶחָד שׁוֹפְעוֹת.

לְבַשׁוּ סוּתָה זֶה דְּבַר אֶחָד וְסוּד אֶחָד, (שמות כב)
 כִּי הִיא כְּסוּתָה לְבָדָה הִיא שְׂמֹלֶתוֹ
 לְעֵרוֹ. פַּעַם קוֹרְא לּוֹ כְּסוּתָה, וּפַעַם אַחֲרַת
 קוֹרְאֶהוּ לְבוּשׁ, וּפַעַם אַחֲרַת קוֹרְאֶהוּ שְׂמֹלֶת,
 וְכֻלָּם מִשְׁרָשׁ אֶחָד שׁוֹפְעִים וְדְבַר אֶחָד עוֹשִׂים,
 וְחִלּוּף הַשְּׂמוּת כְּלוּלִים בָּהֶם סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, וְמִי
 שְׂדִיק טָעַם מִשְׁחָהוּ, וְמִי שֶׁלֹּא דִיֵּק - לֹא טָעַם וְלֹא
 מִשְׁחָהוּ. וְשְׂמוּנָה הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ רְמוּזִים בְּהֵן
 סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, אֲבָל הַפְּסוּק עוֹמֵד בְּפִשׁוּטוֹ.

בֹּא רְאֵה, יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם שְׂפָאָבוֹת הָיָה, כְּמוֹ
 שְׂנֵאָמֵר (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם וְגו'. מַה
 זֶה אִישׁ תָּם? שְׂנֵתְקֵן מִן הַתְּחִמָּה שְׁלִמְעָלָה
 וּמִתְחִמָּה שְׁלִמְטָה, וְחִינּוֹ שְׂפָתוֹב יֵשֵׁב אֲהָלִים.
 שְׁנֵי אֲהָלִים הֵם - אֲהֵל שְׂנֵקְרָא לְפָנִים מִן
 הַפְּרָגוֹד, וְאֲהֵל שְׂנֵקְרָא אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד, וְכָלוּל
 הָיָה מִשְׁנֵי אֲדָרִים - מִכְּתִים פְּנִימִיִּים וּמִכְּתִים
 חִיצוֹנִיִּים, וְמִי לְמַד אֶת יַעֲקֹב כָּל זֶה?

בא ראה, שְׁהָרִי אוֹתָן שָׁנִים שְׁהִיָּה מָמוֹן וְגָנוּז
עִם שָׁם וְעָבַר, שָׁם לְמַד אוֹתוֹ חֲכָמָה
עֲלִיוֹנָה שָׁל פְּתִים פְּנִימִיִּים. וְעָבַר לְמַד אוֹתוֹ
בְּשִׁפּוֹת [חֲכָמָה] תַּחְתּוֹנָה, וְסִימָן לְדָבָר - (יהושע כד)
בְּעָבַר הַנְּהָר יִשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. מַה זֶה
בְּעָבַר הַנְּהָר? אֵלֶּא סוּד הוּא, שְׁכָל יְמֵיהֶם שָׁל
אוֹתָם קְדֻמוֹנִים לֹא הָיוּ לוֹמְדִים אֵלֶּא חֲכָמָה
תַּחְתּוֹנָה שְׁפָאָה מִפְּתִים חִיצוֹנִיִּים שְׁנִקְרָאִים
אֲחוּרֵי הַפְּרָגוֹד, וּבְאוֹתָם שְׁאֲחוּרֵי הַפְּרָגוֹד הָיוּ
דְּבָקִים, וְהָיוּ מוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים שְׁעֵתִידִים
לָבֹא לְעוֹלָם, טוֹב אוֹ רַע, וְאִזּוּ הָיוּ כָּל אוֹתָם
דּוֹרוֹת, עַד שְׁפָא אוֹתוֹ צַד הַקְּדֻשָּׁה וְהַמְּשִׁיךְ לוֹ
לְאַבְרָהָם וְהוֹדִיעוּ דְּבָרִים שָׁל שְׂרָשׁ שְׁנִמְשָׁכִים
לְעוֹלָם שְׁלָהֶם מִפְּתִים פְּנִימִיִּים, וּמִשָּׁם שׁוֹאֲבִים
כָּל אֵלוֹ שְׁנִקְרָאִים פְּתִים חִיצוֹנִיִּים, וּמִשָּׁם
מִתְּהוִיִּים קֶצֶת דְּבָרִים, לֹא הַכֹּל, וְסִימָן לְדָבָר -
מִתְּמַצִּית גּוֹפָה שָׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָעוֹלָם שׁוֹתָה.
וּמִשְׁעָה זֹו שְׁעָמַד אֲבָרָהֶם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם,
עַל אוֹתוֹ צַד הַקְּדֻשָּׁה, שְׁמִמְנוּ הַכֹּל

יִוצֵא וְשׁוֹפֵעַ וּבֹהַב הַכֹּל תְּלוּי, יִצָּא לוֹ לְשַׁעְתּוֹ מִצַּד
 זֶה שֶׁהֵם בְּנֵי עֶבֶר הַנְּהָר, וּבָא לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע
 בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה. וְהוּא שְׂכֵתוֹב (יהושע כד) וְאִקַּח אֶת
 אֲבִיכֶם אֶת אֲבִרְהֶם מֵעֶבֶר הַנְּהָר וְאוֹלֶךְ אוֹתוֹ
 בְּכָל אֶרֶץ בְּנֵעֻז, אֶרֶץ בְּנֵעֻז מִמַּשׁ, אֶרֶץ שְׁשֵׁאֵר
 הַחִילוֹת הָעֲלִיּוֹנִים נִשְׁפָּרִים תַּחְתֵּיהָ שָׁם, וְאִין
 לָהֶם קִיּוֹם עֲמָה: ע"ב מההשמטות

אֲסִרֵי לְגִפְז עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו וְנֹו'. רַבִּי
 חֲזִיָּא פְתַח, (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע
 יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. כִּיּוֹן שְׂאֵמַר ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל
 רָע, לְשֵׁם מָה יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ? אֵלֵא ה' יִשְׁמְרֶךָ
 מִכָּל רָע - בְּעוֹלָם תְּהֵא, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ -
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

שְׂמִירָה שֶׁל הָעוֹלָם תְּהֵא הוּא, לְהִיּוֹת הָאָדָם
 שְׂמֹר מִכַּפָּה מִיָּנִים רָעִים מְקַטְרָגִים
 שְׂהוֹלְכִים לְקַטְרַג בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם וְלִדְבַק בָּהֶם.
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם מָה זֶה? כְּמוֹ שְׂאֵמַרְנוּ, כְּשִׁיּוֹצֵא
 אָדָם מִן הָעוֹלָם תְּהֵא, אִם הוּא זוֹכֵה - נִשְׁמָתוֹ

עוֹלָה וּמִתְעַטְּרֶת בְּמִקּוֹמָהּ, וְאִם לֹא - כַּמָּה
 קְבוּצוֹת שֶׁל מְחַבְּלִים מְזַמְּנִים לְמִשְׁךְ אוֹתוֹ
 לְגִיחָנָם וְלִמְסֹר אוֹתוֹ בְּיַדֵּי דוֹמָה, שְׁנַמְסֹר לְמִמְנָה
 עַל הַגִּיחָנָם, וְשִׁלַּשׁ עֶשְׂרֵה אֶלֶף רְבוּא מְמַנִּים
 עִמּוֹ, וּבָלָם מְזַמְּנִים עַל נַפְשׁוֹת הָרָשָׁעִים.

בֹּא רְאֵה, שְׁבָעָה מְדוֹרִים יֵשׁ בְּגִיחָנָם, וְשְׁבָעָה
 פְּתָחִים. וְנִשְׁמַת הָרָשָׁע נִכְנָסֶת, וְכַמָּה
 מִלְּאֲכֵי חֲבָלָה, רוּחוֹת, שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְעֲלִיָּהֶם
 מִמְּנָה אֶחָד בְּכָל שַׁעַר וְשַׁעַר, וְנִשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים
 נִמְסָרוֹת לְאוֹתָם מְמַנִּים עַל יַדֵּי דוֹמָה. כִּיּוֹן
 שְׁנַמְסָרוֹת בְּיַדֵּיהֶם, סוֹתְמִים שְׁעָרִים שֶׁל אִישׁ
 לוֹהֵט.

שְׁחָרֵי יֵשׁ שְׁעָרִים אַחַר שְׁעָרִים. כָּל הַשְּׁעָרִים
 פְּתוּחִים וְסוֹתוּמִים, הַחִיצוֹנִיִּים פְּתוּחִים
 וְהַפְּנִימִיִּים סוֹתוּמִים, וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כָּלֵם
 פְּתוּחִים, וְיוֹצְאִים הָרָשָׁעִים עַד לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים
 הַחִיצוֹנִיִּים, וּפּוֹגְשִׁים נִשְׁמוֹת אַחֲרוֹת
 שְׁמֵתֵעֲכָבוֹת בְּפְתָחִים הַחִיצוֹנִיִּים. וּכְשִׁיּוֹצְאֵת

שָׁבַת, הִכְרוּזוּ עוֹמְדֵי כָּל פֶּתַח וּפֶתַח וְאָמְרוּ:
(תהלים ט) יָשׁוּבוּ רַשָּׁעִים לְשִׂאוֹלָה וְגו'.

בֵּן רֵאָה, נְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹמֵר אוֹתָן שְׁלֵא וּמָסְרוּ לְיַדֵי דוֹמָה, שֶׁהוּא
הַמְּמַנֶּה. זֶהוּ שְׁבַת־טוֹב יִשְׁמַר צִאֲתָךְ וּבּוֹאֶךָ, וְכַתּוּב
יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ. (דף רלח ע"א)

אִסְרֵי לְגִפְּן עִירָה. מַהִי הַגִּפְּן? זֶה בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פ) גִּפְּן מִמְּצָרִים תִּסְיַע,
וְכַתּוּב (שם קכח) אֲשַׁתְּךָ בְּגִפְּן פְּרִיָּה. אֲשַׁתְּךָ בְּגִפְּן
הִקְדוּשָׁה הִזוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶה הַגִּפְּן שֶׁמְבָרְכִים
בָּהּ בּוֹרֵא פְּרֵי הַגִּפְּן. בּוֹרֵא - הִינוּ שְׁבַת־טוֹב (בראשית
א) עֵץ עֹשֶׂה פְּרֵי. פְּרֵי הַגִּפְּן - זֶה עֵץ פְּרֵי. עֹשֶׂה
פְּרֵי - זָכַר. עֵץ פְּרֵי - זֶה נִקְבָּה. מִשּׁוֹם כֵּן בּוֹרֵא
פְּרֵי הַגִּפְּן, זֶה זָכַר וְנִקְבָּה בְּאַחֵר. [נְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים הֵן
פְּרֵי הַגִּפְּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בּוֹרֵא פְּרֵי הַגִּפְּן.]

אִסְרֵי לְגִפְּן עִירָה - זֶה מְלַךְ הַמְּשִׁיחַ שֶׁעֲתִיד
לְשַׁלֵּט עַל כָּל חֵילוֹת הָעַמִּים, הַחֵילוֹת
הַמְּמַנֶּים עַל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְהֵם

חֹזֵק שְׁלָחֵם לְהַתְחַזֵּק, וְעַתִּיד מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
לְהַתְנַבֵּר עֲלֵיהֶם.

מִשּׁוּם שֶׁנֶּפֶן זֶה שׁוֹלֵטָת עַל כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים
הַתְּחַתּוֹנִים שְׁשׁוֹלְטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת בּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת, זֶה מְנַצַּחַת לְמַעַלָּה.
יִשְׂרָאֵל, שָׁהֶם שֶׁרְקָה, יִבְלוּ וַיִּנְצַחוּ הַחִילּוֹת
הָאַחֲרִים לְמַטָּה, וְעַל כֵּן יִתְנַבֵּר מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.
זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (זכריה ט) עָנִי וְרִכֵּב עַל חֲמֹר וְעַל עִיר.
עִיר וְחֲמֹר הֵם שְׁנֵי כְּתָרִים שְׁשׁוֹלְטִים בָּהֶם עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת בּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת, וְהֵם מְצַד
הַשְּׂמָאל, צַד הַחַל.

וַיֵּמָּה שֶׁאָמַר עָנִי - וְכִי מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ נִקְרָא עָנִי?
אֵלָּא כִּי אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ
מִשְׁלוֹ, וְקוֹרְאִים לוֹ מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. זֶהוּ הַלְּבָנָה
הַקְּדוּשָׁה לְמַעַלָּה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר אֵלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.
מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה יִשְׁלַט בְּשִׁלְטוֹנוֹ, יִתְיַחַד
בְּמִקוֹמוֹ, וְאֵז (שם) הֵנָּה מְלֶכֶךְ יָבוֹא לָךְ,
סֶתֶם. אִם לְמַטָּה - עָנִי הוּא, שְׁתֵּרֵי בְּצַד הַלְּבָנָה

הוא. אם למעלה - עני, אם פקלריה שאינה מאירה, לחם עני. ועם כל זה, רכב על חמור ועל עיר, חזקם של עמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות לכפותם תחתיו, ויתחזק הקדוש ברוך הוא במקומו.

כבם ביין לבושו, כמו שנאמר (ישעיה סג) מי זה בא מארזם חמוץ בגדים מבצרה, וכתוב פורה דרכתי לבדי וגו'. כבם ביין - זה הצד של גבורה, דין הקשה, להיות על עמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות. וכדם ענבים סותה - זה העץ למטה, בית דין שנקרא ענבים, ותיין נמסר [נשמר] בדם ענבים כדי להתלבש בשניהם, לשבר תחתיו כל שאר העמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומלכי העולם.

רבי יוסי פתח ואמר, אסרי לגפן עירה, וכתוב (בראשית ט) ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה. בא ראה פמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם ולא

מִסְתַּכְּלִים בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים דְּרַכֵּיהֶם
בַּמָּה יִתְפָּסוּ, שְׂכָתוֹב (מִשְׁלִיחַ) דְּרַךְ רְשָׁעִים כְּאַפְלָה
לֹא יוֹדְעוּ בַּמָּה יִכָּשְׁלוּ.

בְּזִמְן קַדְמוֹן הִיָּתָה נְבוֹאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם,
וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמְתַבּוֹנְנִים לְדַעַת בְּכַבּוֹד
הָעֲלִיּוֹן. בִּיּוֹן שְׂפָסְקָה מֵהֶם נְבוֹאָה, הָיוּ
מְשַׁתְּמָשִׁים בְּבַת קוֹל. עֲכָשׁוּ פְּסָקָה נְבוֹאָה
וּפְסָקָה בַת קוֹל, וְלֹא מְשַׁתְּמָשִׁים בְּנֵי אָדָם אֵלֶּא
בְּחֵלוֹם.

וְחֵלוֹם הוּא דְרַגְנָה תַּחְתּוֹנָה הִיא חִיצוֹנָה, שְׁחֵרֵי
שְׁנִינּוּ, חֵלוֹם הוּא אֶחָד מְשַׁשִּׁים שֶׁל
נְבוֹאָה, מָה הַטַּעַם? מְשׁוֹם שְׂפָא מִדְּרַגְנָה שְׁשִׁית
לְמַטָּה, וְחֵרֵי נִתְבְּאָר. כֹּא רֵאָה, הַחֵלוֹם נִרְאָה
לְכֹלָם, מְשׁוֹם שְׁחֵלוֹם כֹּא מִצַּד הַשְּׂמֵאל, וַיּוֹרֵד
בְּכַמָּה דְרַגּוֹת, וְנִרְאָה חֵלוֹם, אֶפְלוּ לְחֵיבִים
וְאֶפְלוּ לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

מְשׁוֹם שְׁלַפְעָמִים לוֹקְחִים חֵלוֹם וְשׁוֹמְעִים אוֹתָם
הַמֵּינִים הָרַעִים, וּמוֹדִיעִים לְבְנֵי אָדָם.

מֵהֶם שְׂצוּחִיקִים [בָּהֶם] עַל בְּנֵי אָדָם וּמוֹדִיעִים לָהֶם
דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלַפְעָמִים שׁוֹמְעִים דְּבָרֵי אֱמֶת,
וְלַפְעָמִים שָׁהֶם שְׁלוּחִים לְרַשָּׁעִים וּמוֹדִיעִים לָהֶם
דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים.

מַה כָּתוּב בְּרַשָּׁע הַזֶּה? רָאָה חֵלוֹם אֱמֶת,
שְׂכָתוֹב וּבִגְפוֹן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם. מַהִי גְפוֹן? זו
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂכָתוֹב (תהלים פ) הַכֹּט מִשָּׁמַיִם
וְרָאָה וּפְקַד גְּפוֹן זֹאת. מִשָּׁמַיִם, שְׁתַּרְי מִמָּקוֹם זֶה
נִזְרְקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הַשְּׁלִיף מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ.
וּפְקַד גְּפוֹן זֹאת, גְּפוֹן שְׁחִיא זֹאת, וַדַּאי.

שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה
עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפִרְחַת
- שְׂכָתוֹב (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חֲכַמַת שְׁלֹמֹה,
שְׁחֵאִירָה הַלְּבָנָה. עֲלֵתָה נֶצְחָה - זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל
מִטָּה.

דְּבָר אַחַר עֲלֵתָה נֶצְחָה - לְמַעְלָה, אוֹתָהּ דְרָגָה
שְׁעוֹמְדַת עָלֶיהָ וּמִינִיקָה אוֹתָהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דף רלח ע"ב) (בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ.

הַבְּשִׁילוֹ אֲשַׁכְּלְתֶיהָ עֲנָבִים - לְשֹׁמֵר בָּהֶם יִזְן
הַמְּשֹׁמֵר.

רְאֵה בַּמָּה רְאָה אוֹתוֹ רְשָׁע. מַה בְּתוֹב? (שם מ)
וְכֹס פִּרְעָה בְּיָדֵי וְאַקַח אֶת הָעֲנָבִים
וְאֲשַׁחַט אֹתָם. כָּאֵן רְאָה אוֹתָהּ כֹּס הַתְּרַעְלָה,
יְנִיקַת בֵּית הַדִּין, שְׂיוּצֵאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שְׁנֵתָנוּ
לְפִרְעָה וְשָׁתָה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל.
כִּיזֶן שְׁשֹׁמֵעַ אֶת זֶה יוֹסֵף, שְׁמַח וְיִדַע דְּבַר אֱמֶת
בְּחִלּוֹם הַזֶּה. לָכֵן פָּתַר לוֹ חִלּוֹם לְטוֹב עַל שֶׁבָשָׂר
אֶת יוֹסֵף בְּזֶה.

בֹּא רְאֵה, אִסְרֵי לְגִפְן עִירָה - שְׁנִבְכָּיִם תַּחַת
הַגִּפְן הַזֹּאת כָּל אוֹתָם תְּחִלּוֹת חֲזָקִים שֶׁל
עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ, בְּשִׁבִיל
גִּפְן זֹאת נִקְשָׁר וְנִבְכָּה אוֹתוֹ תַּכַּח שְׁלָהֶם,
וְנִתְבָּאֵר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יֵשׁ גִּפְן וְיֵשׁ גִּפְן. יֵשׁ גִּפְן
קְרוּשָׁה עֲלִיזָנָה, וְיֵשׁ גִּפְן שְׁנִקְרָאת (דברים לב)
גִּפְן סְדוּם, וְיֵשׁ (ירמיה ב) גִּפְן נִבְרָיָה בַּת אֵל נִבְרָ.

משום כך כתוב גפן זאת, אותה שנקראת כלה
 ירע אמת. שורק - אלו ישראל שיוצאים מהגפן
 הזו. כשחטאו ישראל ועזבו את הגפן הזו, מה
 כתוב? כי מגפן סדום גפנם וגו', ולכן יש גפן
 ויש גפן.

רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר
 רבי יהודה לרבי יצחק, גלך בשדה הזו,
 שהוא דרך יותר ישרה. הלכו. עד שהלכו, אמר
 רבי יהודה, כתוב (משלי לא) לא תירא לגינתה
 משלג כי כל ביתה לבש שנים. פסוק זה רבי
 חזקיה חברנו באר בו, שאמר, דין הרשעים
 בגיהנם שנים עשר חדש, תצי מהם בתמה וחיצי
 מהם בשלג.

בשעה שנכנסים לאש, הם אומרים: זהו ודאי
 גיהנם. נכנסים לשלג, אומרים: זו
 חריפות החורף [מקר] של הקדוש פרוץ הוא.
 מתחילים ואומרים: זה, ואחר כך אומרים: וי.

וְדוֹד אָמַר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטֵּיט תִּינוּן
וַיַּקֶּם וַגּוֹ'. מִמָּקוֹם שָׁאוֹמְרִים וְהוּא, וְאַחַר כֵּן וַיִּ.

וְהֵיכָן נִתְקַנּוּת נַפְשָׁם? בַּשָּׁלֵג, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים סח) בְּפִרְשׁ שַׁדֵּי מְלָכִים כָּה תִשְׁלַג
בְּצִלְמוֹן. יְכוּל אֵף יִשְׂרָאֵל כֵּן? תִּלְמוּד לֹזֵמֵר, לֹא
תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג. מָה הַטַּעַם? מַשּׁוּם שֶׁכָּל
בֵּיתָהּ לָבֵשׁ שָׁנִים. אֵל תִּקְרִי שָׁנִים אֲלֵא שָׁנִים,
כִּמּוֹ מִלָּה וּפְרִיעָה, צִיצִית וְתַפְלִין, מְזוּזָה וְנֵר
חֲנֻכָּה וְכוּ'.

בֹּא רֵאה, לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג - זוֹ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא כָּל בֵּיתָהּ לָבֵשׁ שָׁנִים, כִּמּוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׁכַתוֹב (ישעיה סג) חֲמוּץ בְּגָדִים וַגּוֹ',
לְבוּשׁ שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, לְהַפְרֵעַ מֵעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה, וְעַתִּיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלָבֵשׁ
לְבוּשׁ אָדָם וְחָרַב אֲדָמָה וּלְהַפְרֵעַ מֵהָאָדָם. לְבוּשׁ
אָדָם, שְׁכַתוֹב חֲמוּץ בְּגָדִים, וְכַתוּב (שם) מִדּוּעַ אָדָם
לְלָבוֹשׁ. הַסִּיף אֲדָמָה, שְׁכַתוֹב (שם לד) חָרַב לְה'
מְלֵאָה דָם. וּלְהַפְרֵעַ מִן הָאָדָם, שְׁכַתוֹב כִּי זָבַח לְה'

בְּבִצְרָה וְגו'. עוֹד כִּי כָּל בֵּיתָה לְבֶשׂ שָׁנִים - שְׁחָרֵי
זֶה בָּא מִצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי זֶה בְּךָ, אֵלֶּא כָּל בֵּיתָה לְבֶשׂ
שָׁנִים, מָהֵם הַשָּׁנִים? אֵלֹו שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת,
מִשּׁוּם שֶׁהֵיא נִבְלָלָת מִכָּלֵם וַיִּזְנָקָת מִכָּל הַצְּדָדִים,
כְּבַתּוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם.

עַד שֶׁהָיוּ הַזְּלָכִים, פָּנְשׁוּ בְּאוֹתוֹ תִּינוּק שֶׁהָיָה הַזֶּלֶךְ
לְקַפּוֹטְקֵיָא מֵאַחֲרֵי הַחֲמוּזָה, וְזָקֵן אֶחָד רוֹכֵב.
אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּנִי, אָמַר לִי אֵת
פְּסוּקָךְ. אָמַר לוֹ, פְּסוּקִי אֵינֹו אֶחָד, אֵלֶּא רֵד לְמַטָּה
אוֹ אֶרְכֵב לְפָנֶיךָ וְאָמַר לְךָ. אָמַר לוֹ, לֹא רוֹצֶה, אֲנִי
זָקֵן וְאַתָּה תִּינוּק, שְׂאֵשְׁקֵל אֵת עַצְמִי עִמָּךְ. אָמַר
לוֹ, אִם בְּךָ, אֵו לְמָה שְׂאֵלְתָּ פְּסוּקִי? אָמַר לוֹ, בְּדִי
שְׁנִילֶךְ בְּדָרְךָ. אָמַר, תִּפַּח רוּחֹו שֶׁל אוֹתוֹ זָקֵן, שֶׁהוּא
רוֹכֵב וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר, וְאָמַר שְׂלֹא יִהְיֶה שָׁקוּל עִמִּי.
נִפְרַד מֵאוֹתוֹ זָקֵן וְהֵלֶךְ לוֹ בְּדָרְךָ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, קָרַב אֲלֵיהֶם.
שְׂאֵלוּ אוֹתוֹ וְסַח לָהֶם אֵת הַמַּעֲשֵׂה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יָפָה עֲשִׂיתָ, לֵךְ עִמָּנוּ וְנִשְׁבַּח
 בָּאֵן וְנִשְׁמַע דְּבַר מַפִּיךָ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי עִיף, שְׁלֵא
 (דף רלט ע"א) אֲכַלְתִּי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאוּ לָחֶם וְנָתַנוּ לוֹ.
 הִתְרַחַשׁ לָהֶם גַּם וּמָצְאוּ מַעֲיֵן מִיָּם וַדְּקִיק פִּתְחַת עֵץ.
 שָׁתוּ מִמֶּנּוּ, וְהֵם שָׁתוּ וַיֵּשְׁבוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (תהלים לו) לְדָוִד אֵל תִּתְחַר
 בַּמִּרְעִים אֵל תִּקְנֵא בְּעֵשִׂי עוֹלָה. לְדוֹד, אִם
 שִׁירָה - לֹא אָמַר, אִם תִּפְלָה - לֹא אָמַר. אֵלֶּא בְּכָל
 מְקוֹם לְדוֹד סֶתֶם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת זֶה.

אֵל תִּתְחַר בַּמִּרְעִים, מַה זֶה אֵל תִּתְחַר בַּמִּרְעִים?
 הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב) אֵל תִּתְחַפֵּר! אֵלֶּא אֵל תַּעֲשֶׂה
 תַּחְרוֹת בַּמִּרְעִים, כִּי לֹא יִדְעָתָ יְסוֹד עֲצֻמְךָ וְלֹא
 תוּכַל לוֹ, אוֹלֵי הוּא עֵץ שְׁלֵא נִעְקַר לְעוֹלָמִים
 וְתִדְחָה מִלְּפָנָיו.

וְאֵל תִּקְנֵא בְּעֵשִׂי עוֹלָה, שְׁלֵא תִשְׁנִיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
 וְלֹא תִבֵּא לְקַנֵּא בָהֶם, שְׁכָל מִי שְׂרוּאָה אֶת
 מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא מְקַנֵּא לְקְדוֹשׁ-פְּרוּךְ-הוּא, עוֹבֵר
 עַל שְׁלֵשָׁה לְאוּיִם, שְׁכַתוּב (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ

אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל
תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי
ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא.

לָכֵן צִרִיךְ הָאָדָם לְהִפָּרֵד מֵהֶם וְלִסְטוֹת דְּרָכֵי
מֵהֶם, לָכֵן נִפְרַדְתִּי וְסָטִיתִי אֶת דְּרָכַי.
מִכָּאן וְהִלָּאָה שְׂמֻצְאוֹתַי אֶתְכֶם, אֲנִי אוֹמֵר
פְּסוּקִים הִלְלוּ לִפְנֵיכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מִשְׁתֵּה, כָּאֵן אֶל"ף קַטְנָה
לְמַת. מִשׁוּם שְׂקָרִיאוֹהָ זֹו לֹא הִיְתָה
בְּשִׁלְמוֹת. מָה הַטַּעַם? שְׁוִיָה לֹא הִיָּה אֶלָּא
בְּמִשְׁכּוֹן, וּבְאָרֶץ אַחֲרַת מִשׁוּם שְׂשִׁלְמוֹת לֹא
נִמְצְאוֹת אֶלָּא בְּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

עוֹד, כָּאֵן שְׂכִינָה, [שָׁם, נִקְבָּה] שָׁם שְׁלִמוֹת שָׁל זָכָר
וְנִקְבָּה, אָדָם יֵשֶׁת אֲנוּשׁ. אָדָם - שְׁלִמוֹת
זָכָר וְנִקְבָּה. כָּאֵן נִקְבָּה. עוֹד, סוּף הַפְּסוּק, וַיִּדְבֵּר
ה' אֵלָיו מֵאֶחָל מוֹעֵד לְאֹמַר, מִשׁוּם כֶּךָ אֶל"ף
קַטְנָה.

עוֹד אֶל־ף קַטְנָה, מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
 בְּכֶסֶא וְכֹתֵר הַמַּלְכוּת עֲלָיו, נִקְרָא מַלְךְ
 עֲלִיּוֹן. בְּשִׁינְרַד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עֲבָדָיו, נִקְרָא מַלְךְ
 קַטָּן. כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא
 לְמַעַלָּה עַל הַכּוֹל, נִקְרָא מַלְךְ עֲלִיּוֹן. כִּינּוֹן שֶׁהוֹרֵד
 מְדוּרָו לְמַטָּה, הוּא מַלְךְ, אֲבָל לֹא עֲלִיּוֹן כְּמוֹ
 מִקְדָּם, וְלָכֵן אֶל־ף קַטְנָה.

וַיִּקְרָא, כִּף שְׁנִינּוּ, זְמַן אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ. מֵאֵהֶל
 מוֹעֵד, מַה זֶה אֵהֶל מוֹעֵד? הָאֵהֶל שְׁבוּ
 תְלוּוִיִּים מוֹעֵד וְחַג וְשִׁבְתָּ לְמִנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (בראשית א) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. כּוּ מֵתְחִיל
 תְּחַשְׁבוֹן לְהַמְנוֹת, וּמִיָּהוּ? הַלְכֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה לג) אֲהֵם כֹּל יִצְעֵן כֹּל יִסַּע יִתְרוֹתָיו לְנֶצַח.

לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? כִּדְי לְגִלּוֹת [אֲבָל הַכּוֹל אֶחָד

וְנִסָּה הוּא, מְשׁוּם שֶׁשְׁלָמוֹת וְחִיפֵי הוּא מְקוּם לְגִלּוֹת] מַה

שְׁהִיָּה נִסְתָּר פְּנִימָה. וּבְכָל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת

לְגִלּוֹת, אֲבָל הַכֹּל אַחֵר, וַיָּפֶה הוּא, מִשׁוֹם שְׁחֵרֵי
 נִמְנָה לְלִבָּנָה הַדְּבָר הַהוּא, מִמָּקוֹם שְׁמִעָה עוֹמֵד.
 וַיְדַבֵּר ה' - לְמַעַלָּה. אֵל מִשָּׁה - בְּאִמְצַע. לֵאמֹר -
 אַחֲרוֹן, מָקוֹם שְׁיֵשׁ רִשׁוֹת לְגִלּוֹת. וְעוֹד וַיִּקְרָא
 אֵל מִשָּׁה, מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה? (שמות טל) וַיָּבִיאוּ אֶת
 הַמִּשְׁכָּן אֵל מִשָּׁה וְגו'. לָמָּה אֵל מִשָּׁה? כִּי אָמְרוּ,
 מִשׁוֹם שְׁמִעָה רָאָה אוֹתוֹ כְּהָר, וְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
 הָרָאָה לוֹ בְּמִרְאֵה הָעַיִן, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר (שם כו) כַּאֲשֶׁר
 הָרָאָה אֶתְךָ כְּהָר. וְכָתוּב וְכָתִיב, (המדבר ח) כַּמִּרְאֵה
 אֲשֶׁר הָרָאָה ה' אֶת מִשָּׁה וְגו'. (שמות כה) וַרְאֵה וַעֲשֵׂה
 כְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה כְּהָר. עֲכָשׁוּ הִבִּיאוּ לוֹ
 כִּדֵי שְׁמִירָאָה, אִם הוּא כִּמּוֹ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שְׁרָאָה.

אֲבָל לָמָּה וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֵל מִשָּׁה? אֵלֵּא,
 לְמַלְךְ שְׁרָצָה לְבָנוֹת פְּלִטְרִין לְגַבִּירָה, צְוָה
 אֶת הָאֲמֹנִים: הֵיכָל זֶה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְהֵיכָל זֶה
 בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּאֵן מָקוֹם לְמִטָּה, וְכָאֵן מָקוֹם
 לְמִנוּחָה. כִּיּוֹן שְׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֲמֹנִים, הָרְאוּ לְמַלְךְ.
 כִּי וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֵל מִשָּׁה, בַּעַל הַבַּיִת, אִישׁ

הָאֱלֹהִים. בִּיּוֹן שְׁנֵשְׁלָם הַהִיכָל, הַזְמִינָה הַגְּבִירָה אֶת
הַמְּלֶךְ לַהִיכָל, הַזְמִינָה אֶת בַּעֲלָהּ אֶתָּה, מִשּׁוּם כְּךָ
וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

וּמִשּׁוּם שְׁמֹשֶׁה הוּא בַּעַל הַבַּיִת, מַה כָּתוּב? (שמות
ג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֱהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה שְׁתוּא בַּעַל הַבַּיִת ^(דף רלט ע"ב) עָשָׂה כֹּה,
מַה שְׂאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחֵר לַעֲשׂוֹת כֹּה.

וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו - דְּרַגָּה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה. וְאִזּוּ, בְּשָׁעָה
שֶׁהַזְּדִמָּן מֹשֶׁה לְהַכְּנִים, אִזּוּ פָתַח וְאָמַר,
אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מַה אָדָם עוֹשֶׂה כָּאֵין? אֵלֹא
בְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ שְׂמֵשׁ וּלְבָנָה כְּאַחֵר, פָּתַח וְאָמַר אָדָם,
כְּכַתוּב (חֲבִקוּק ג) שְׂמֵשׁ יֵרַח עֶמֶד זְבֻלָּה. עֶמֶד, וְלֹא
עֶמֶדוֹ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם - כָּאֵין נִרְמָז, מִי שִׁיעֲשֶׂה עֲבוֹדַת
קָרְבָן הַשָּׁלָם, שִׁימְצֵא זָכָר וְיִקְבָּה. מִשְׁמַע
שְׁכַתוּב מִכֶּם, שִׁימְצֵא פִּמְרָאָה שְׁלָכֶם. קָרְבָן לַה' -
שְׂמִקְרִיב הַכֹּל לְהֵאָחוּז כְּאַחֵר, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

מִן הַבְּהֵמָה - לְהִרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה הַכֹּל כְּאַחַד.
מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן - אֵלֹו הַמְּרֻכָּבוֹת
הַטְּהוֹרוֹת. שְׂכִינֵן שְׂאֵמֵר מִן הַבְּהֵמָה, יְכוּל מִן הַכֹּל,
בֵּין טְהוֹרוֹת וּבֵין טְמֵאוֹת? תּוֹר וְאֵמֵר מִן הַבְּקָר וּמִן
הַצֹּאן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵיכֶם, קִרְבְּנֵי תִּיהַ צְרִידָ (לְבָתָב)!
מָה זֶה קִרְבְּנֵיכֶם? אֵלֵא בַּתְּחִלָּה קִרְבֵּן
לָה', וְעַכְשָׁו קִרְבְּנֵיכֶם. קִרְבֵּן לָה' אָדָם. קִרְבְּנֵיכֶם מִן
הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְהִרְאוֹת יַחֲוֹד
מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה וּמְלֻמָּעָה לְמַטָּה. מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה
תִּינּוּ קִרְבֵּן לָה'. מְלֻמָּעָה לְמַטָּה תִּינּוּ קִרְבְּנֵיכֶם.

לְמִלְךָ שִׁיּוֹשֵׁב עַל הַר עֲלִיּוֹן, לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
וְכַסֵּא מִתְקַן עַל אוֹתוֹ הַר, וּמִלְךָ עֲלִיּוֹן עַל
הַכֹּל. אָדָם שֶׁמְקָרִיב הוֹרוֹן לְמִלְךָ, צְרִידָ לְעֹלוֹת
מִדְרָגָה לְדְרָגָה עַד שְׁעוֹלָה מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה, לְמָקוֹם
שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְאִזּוּ יוֹדְעִים שְׁתֵּרֵי
מַעְלִים הוֹרוֹן לְמִלְךָ, וְאוֹתוֹ הוֹרוֹן הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ.
יִזְרַד הַהוֹרוֹן מְלֻמָּעָה לְמַטָּה, תֵּרֵי יוֹדְעִים שְׁאוֹתוֹ

דוֹרוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְאַהוֹב הַמֶּלֶךְ
שֶׁהוּא לְמַטָּה.

כִּי בִּתְחִלָּה, אָדָם עוֹלָה בְּדַרְגוֹתָיו מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה, וְאִזּוֹ קֶרְבֵּן לַה'. מִן הַבְּהֵמָה מִן
הַבְּקָר, יוֹרֵד בְּדַרְגוֹתָיו מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, וְאִזּוֹ זֶה
קֶרְבַּנְכֶם. וּמִשּׁוּם כִּי פָתוּב (שיר ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עֵם
דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֶלְבִי, תִּינּוּ אָדָם וְקֶרְבֵּן לַה'.
אֲכָלוּ יַרְעִים, תִּינּוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן,
וְאִזּוֹ תִּקְרִיבוּ אֶת קֶרְבַּנְכֶם.

בָּאוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּתוֹ עַל רֵאשִׁי.
אָמְרוּ, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׂוֹכֵינוּ לְשִׁמְעַ אֶת זֶה,
וּבְרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁלֹּא נִאֶבְדּוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ בָאוֹתָיו
וְקוּ. קָמוּ וְהִלְכוּ. עַד שֶׁחָיו הוֹלְכִים, רָאוּ גֶפֶן אַחַת
נִטְוָעָה בְּגִנְתָּה אַחַת.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינּוּק וְאָמַר, אֶסְרִי לְגֶפֶן עִירָה
וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתוֹנוּ. פָּסוּק זֶה הוּא סוּד
עֲלִיוֹן. אֶסְרִי?! אֶסֶר תְּהִי צָרִיךְ לְכַתֵּב! עִירָה?! עִיר
תְּהִי צָרִיךְ לְכַתֵּב! אֵלֶּא סוּד הוּא לְדַרְדְּקִים שֶׁהֵם

בְּבֵית רֶבֶן לְהַשְׁמֵר מֵאוֹתוֹ הַחֵץ שֶׁל עֵיר, וְהַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל שָׁם י"ה.

וּכְמוֹ שֶׁפָּאן רָמזוּ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כֶּךָ גַּם וְלִשְׁרָקָה,
שׁוֹרֵק הָיָה צָרִיךְ לְכַתּוֹב! נִכְלָל שָׁמָּה ו"ה.
בְּנִי?! בֵּן הָיָה צָרִיךְ לְכַתּוֹב! שׁוֹרֵק, בְּכַתּוּב (ירמיה
ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךְ שׁוֹרֵק. בֵּן, בְּכַתּוּב (זכריה ט) בֵּן
אֶתְנֹת. לָמָּה שִׁרְקָה, וְלָמָּה בְּנִי?

אֶלֶּא, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לְכַפּוֹת אֶת הָעֵיר,
כֶּךָ גַּם יֵשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לְכַפּוֹת כַּח אַחֵר,
שֶׁהוּא חֲמוּר, שֶׁאֵלְמֹלֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָמזוּ פָּאן,
הָיוּ מִתְחַרְיבִים עוֹלָם, י"ה בְּכַח זֶה, [וי"ה] ו"ה בְּכַח
זֶה, לְשֹׁמֵר מֵהֶם אֶת הָעוֹלָם, וְלִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם
שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בוֹ בְּעוֹלָם.

אֶסְרִי לְגַפְּנִי, אֵיזוֹ גַּפְּנִי? זוֹ בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה
נִקְרְאתָ גַּפְּנִי? אֶלֶּא מֵה גַּפְּנִי לֹא מִקְּבָלָת
עָלַיָּה נִטְיַעָה אַחֲרָת, כֶּךָ גַּם בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל לֹא
מִקְּבָלָת עָלַיָּה אֶלֶּא אֶת הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא,
וּבְמִשׁוֹם בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל נִכְפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַכַּחוֹת

הָאֲחֵרִים וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ וְלִשְׁלַט בְּעוֹלָם, וְלִכְן
הִטִּיל הַכֶּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בֵּינֵיהֶם כְּצַד זֶה
וּכְצַד זֶה. כְּנִי אֲתַנּוּ, שְׁנַעֲקֶר מִשׁוּם אוֹתוֹ שׁוֹרֵק,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךְ שׁוֹרֵק וְגו'.

כַּכֵּם בֵּינָן לְבָשׂוּ וְגו'. כַּכֵּם?! כּוּבֵם הָיָה צָרִיךְ
לְכַתּוּב! אֵלֶּךָ כַּכֵּם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם,
וּמִיְהוּ? זֶה מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. בֵּינָן - צַד הַשְּׂמַאל.
וּכְדָם עֲנֻכִים - צַד הַשְּׂמַאל, לְמִטָּה. וְעַתִּיד מְלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ ^(דף רמ ע"א) לִשְׁלַט לְמַעְלָה עַל כָּל הַכַּחוֹת
הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת, וְלִשְׁבֹּר אֶת כַּחַם מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה.

דְּבַר אַחַר כַּכֵּם בֵּינָן לְבָשׂוּ - כְּמוֹ תֵינָן תֵּינָה,
מִרְאָה שְׂמֻחָה, וְכֵלּוֹ דֵינָן [לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת]. כֵּךְ גַּם מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, יִרְאֶה שְׂמֻחָה
לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵלּוֹ דֵינָן לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמְזֻלוֹת. כְּתוּב (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל
פְּנֵי הַמַּיִם, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וּמִיּוֹם
שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם הוּא רוּחֵן לְבוֹשׂוֹ בֵּינָן הָעֲלִיּוֹן.

רֵאָה מַה פְּתוּב אֶחָרָיו, חֲכַלְיִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבָן
 שְׁנַיִם מִחֻלָּב. זֶה יַיִן הָעֲלִיּוֹן, [שְׁמֵרָה שֶׁל הַתּוֹרָה]
 שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁמֵרָה, מִמֶּנּוּ שׁוֹתָה. וּלְבָן שְׁנַיִם
 מִחֻלָּב, שְׁתֵּרֵי הַתּוֹרָה יַיִן וְחֻלָּב, תּוֹרָה שְׁפָכְתָּב
 וְתוֹרָה שְׁפָעַל פֶּה.

פְּתוּב (תהלים קד) וַיַּיִן יִשְׁמַח לֵבֵב אֲנוּשׁ [לְמַה? מִשׁוּם
 שְׁמֵמָקוֹם שֶׁל שְׂמִחָה הוּא בָּא, וּמֵהוּ סוּף הַפְּסוּק?] לְהַצְהִיל
 פָּנִים מִשְׁמֵן, וְדַאי מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁמֵן. בָּא
 רֵאָה, שִׁירַת הַיַּיִן חֲדוּתָהּ, הוּא מָקוֹם שֶׁכָּל שְׂמִחָה
 יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְסוּפוֹ דִּינָה, מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם
 שְׁסוּפוֹ מָקוֹם כְּנוּם שֶׁל הַכֹּל, דִּינָה הוּא, וְכוּ נִדוּן
 הָעוֹלָם, וּלְבָן רֵאָשִׁית חֲדוּתָהּ, וְסוּף דִּינָה. מִשׁוּם כִּדּוּן
 לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֵן, מִמָּקוֹם שֶׁכָּל חֲדוּתָהּ יוֹצֵאת
 מִמֶּנּוּ.

וְלָחֶם לֵבֵב אֲנוּשׁ יִסְעֵד, אֵיזָה לָחֶם? אֵלֶּא לָחֶם
 סוּעֵד [סוּעֵד] אֵת הָעוֹלָם. וְאִם תֵּאמַר שְׁבוּ
 תְלוּי לְבָדוּ סֵעֵד הָעוֹלָם - לֹא כֹה, שְׁתֵּרֵי לִילָה
 בְּלִי יוֹם לֹא נִמְצָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידָם. וּמִי

שְׁמִפְרִידִם יתְפַרֵּד מֵהַחַיִּים, וְהִינּוּ שְׁפָתוֹב (דברים ח)
 לְמַעַן הוֹדִיעַךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה
 הָאָדָם, מִשּׁוּם שְׂלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִיד.

וְאִם תֹּאמַר, דָּוָד אֵיךְ אָמַר וְלֶחֶם לִבִּי אֲנוֹשׁ
 יִסְעָד, הוֹאִיל וְלֹא תִלּוּי בּוֹ לְבַדּוֹ סֵעַד כָּל
 הָעוֹלָם? אֵלֶּא דִּיוֹק תְּדַבֵּר וְלֶחֶם, וְא"ו הַתּוֹסֵף,
 כִּמוֹ וְה', וְעַל זֶה הַכֹּל נִמְצָא כְּאַחֵד.

כֹּא רֵאָה, מִי שְׁמִבְרַךְ עַל תְּמוּזָן, לֹא יִבְרַךְ עַל
 שְׁלֶחַן רֵיק, וְצָרִיךְ לְהַמְצִיא לֶחֶם עַל הַשְּׁלֶחַן
 וְכוּם שֶׁל יֵיזן בְּיָמֶיךָ, מָה הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל לְקַשֵּׁר
 שְׂמַאל בְּיָמֶיךָ, וְלֶחֶם שִׁיתְבְּרַךְ מֵהֶם וְלִהְתְּקַשֵּׁר
 בָּהֶם, וְלִהְיוֹת הַכֹּל קַשֵּׁר אַחֵד, לְבְרַךְ אֶת הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּי. שְׁתֵּרֵי לֶחֶם נִקְשָׁר בְּיֵיזן, וְיֵיזן
 בְּיָמֶיךָ, וְאִז הַכְּרָבוֹת שׁוֹרוֹת בְּעוֹלָם, וְהַשְּׁלֶחַן
 נִתְקַן כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵלְמָלֵא לֹא הוֹדֵמְנָה לָנוּ דְרָךְ
 זו אֵלֶּא לְשִׁמְעַ תְּדַבְּרִים הַלָּלוּ - דִּי לָנוּ.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נָאָה הוּא לְתִינּוֹק זֶה שְׂלֹא יַדַּע

כָּל זֶה, וְאֲנִי פוֹחֵד עָלָיו אִם יתְקַיֵּם בְּעוֹלָם מִשׁוּם
 זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, מִשׁוּם
 שְׁתִּינּוֹק זֶה יִכּוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שְׂאִיז רְשׁוֹת
 לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְאֲנִי פוֹחֵד עָלָיו, שְׁעַד שֶׁלֹּא
 יִגִּיעַ לְפָרְקוֹ יִשְׁגִּיחַ וַיִּסְתַּכֵּל וַיַּעֲנִישׁוּ אֹתוֹ.

שָׁמַע אֹתוֹ הַתִּינּוֹק. אָמַר, אֵינִי פוֹחֵד מֵעַנְשׁ
 לְעוֹלָמִים, שְׁהֲרִי בְּשַׁעַה שְׂאִיבָא הִסְתַּלַּק
 מִן הָעוֹלָם, בִּרְךָ אֹתִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי, וַיִּדְעֵתִי
 שְׂזִכּוֹת אָבִי תִגַּן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי הוּא אָבִיךָ?
 אָמַר, [אִין רַבִּי יְהוּדָה] בְּנֵו שָׁל רַב הַמְּנוּנָא הַזֶּקֶן. לָקַחוּ
 אֹתוֹ וְהִרְכִּיבוּ אֹתוֹ עַל בְּתֻפִּיהֶם שְׁלֹשָׁה מִלִּין.

קָרְאוּ עָלָיו, (שׁוֹפְטִים יד) מִהֶאֱכֹל יֵצֵא מֵאֲכָל וּמֵעוֹ
 יֵצֵא מִתּוֹק וְגו'. אָמַר לָהֶם אֹתוֹ תִינּוֹק,
 דְּבָר בָּא לִידִיכֶם, פָּרְשׁוּ אֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא זְמַן לָנוּ אֶת דְּרָךְ הַחַיִּים, אָמַר אֶתָּה.

פָּתַח וְאָמַר, מִהֶאֱכֹל יֵצֵא מֵאֲכָל וּמֵעוֹ יֵצֵא
 מִתּוֹק, פְּסוּק זֶה יֵשׁ לָנוּ בּוֹ סֶמֶךְ. מִהֶאֱכֹל
 - זֶה צְדִיק, שְׂפָתוֹב (מִשְׁלֵי יג) צְדִיק אֲכֹל לְשִׁבְעַ

נִפְשׁוּ. צַדִּיק אֹכֵל וְדַאי וְנוֹטֵל הַכֹּל, לָמָּה? לְשֶׁבַע נִפְשׁוּ, לָתֵת שֶׁבַע לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא נִפְשׁ דְּדוּד. יֵצֵא מֵאֲכָל - שְׂאֵלְמָלְא אוֹתוֹ צַדִּיק לֹא יֵצֵא מִזּוֹן לְעוֹלָמִים וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לְעִמְד [ב'ו]. וְיִמְעַז יֵצֵא מִתּוֹק - זֶה יִצְחָק שְׁבַרְדֵּי אֶת יַעֲקֹב (בראשית כו) בְּטַל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַיִ הָאָרֶץ.

עוֹד, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אֵלּוּלֵא תִקְרָף הַדִּין הַקְּנֵשֶׁה, לֹא יוֹצֵא דְבֶשׁ. מִי הַדְּבֶשׁ? זֶה תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, שְׂכָתוֹב (תהלים יט) וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּת צוֹפִים. וְיִמְעַז - זֶה תוֹרָה שְׂכָבְתָב, שְׂכָתוֹב (שם כט) ה' עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יֵצֵא מִתּוֹק - זֶה תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. (דף רמ ע"ב)

הִלְכוּ בְּאֶחָד שְׁלֹשָׁה יָמִים, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְמַבְוֵי שֶׁל הַקִּיר שֶׁל אֱמוּ. בִּיּוֹן שְׂרָאֲתָה אוֹתוֹ, סִדְרָה אֶת הַבַּיִת, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחֲרָיִם. בְּרָכוּ אוֹתוֹ וְהִלְכוּ, וְסִדְרוּ דְבָרִים לְפָנָי רַבֵּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, וְדַאי יִרְשֵׁת הַתּוֹרָה יִרְשֵׁ, וְאֵלְמָלְא זְכוּת אָבוֹת יַעֲנֵשׁ מְלִמְעָלָה. אֲבָל

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם שְׁהוֹלְכִים אַחַר
 הַתּוֹרָה, יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ יֵם וּבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אֹמֵר ה'
 רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו'.

וְבוֹלֵן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית
 וַיִּרְכָּתוּ וְגו'. רַבִּי אַבְא פָּתַח, (תהלים מה)
 חֲגוּר תְּרַבֵּךְ עַל יַרְךָ גְּבוּר הוֹדֵךְ וַתְּדַרְךָ. וְכִי זֶה
 הוּד וְהָדָר לְחֲגוּר כְּלֵי זֵינ וּלְהוֹדְרוֹ כְּזֶה? מִי
 שְׂמַשְׁתִּידֵל בַּתּוֹרָה וְעוֹרֵךְ קָרַב בַּתּוֹרָה וּמְזִירוֹ
 עֲצָמוֹ בָּהּ - זֶהוּ שְׂבַח [שְׁל רַבּוֹנוֹ], זֶהוּ הוּד וְהָדָר,
 וְאַתָּה אוֹמֵר חֲגוּר תְּרַבֵּךְ?

אַלֵּא וַדַּאי שְׁעַקֵּר הַדְּבָר, אוֹת בְּרִית הַקְדוֹשׁ נִתֵּן
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָשָׁם אוֹתוֹ כְּבָנֵי אָדָם
 כִּדִּי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִפְגְּמוּ אוֹתוֹ בְּפָנָם אֶת
 רָשָׁם תְּמַלֵּךְ תְּזַה, וְכִי שְׂפוּנָם אוֹתוֹ, הֲרִי עוֹמֶדֶת
 נִגְדוֹ (ויקרא כו) תְּרַב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית, לְנִקָּם נִקְמַת
 הַבְּרִית הַקְדוֹשׁ שְׁנִרְשָׁם כּוּ, וְהוּא פּוֹנָם אוֹתוֹ.

וּמִי שְׂרוּצָה לְשֹׁמֵר מְקוֹם זֶה, יוֹדְרוּ וַיִּתְקַן עֲצֻמוֹ
 וַיֵּשִׁים כְּנִגְדּוֹ בְּשַׁעַת שְׁתֵּי־צָר תּוֹקֵף אוֹתוֹ אֶת
 הַחֶרֶב שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַיָּרֵךְ, לְהַפְרֵעַ מִמִּי שְׁפוּנִים
 מְקוֹם זֶה, וְאִזְ חַגּוֹר חֲרָבָךְ עַל יָרֵךְ גְּבוּרָה. גְּבוּרָה הוּא,
 וּגְבוּרָה נִקְרָא. וְעַל כֵּן הוֹדְרָךְ וַחֲדָרְךָ.

דָּבָר אַחֵר חַגּוֹר חֲרָבָךְ עַל יָרֵךְ גְּבוּרָה - מִי שִׁוִּי־צֵא
 לְדָרְךָ, יִתְקַן עֲצֻמוֹ בְּתַפְלָה שֶׁל רַבּוֹנוֹ וַיִּוְדְרוּ
 בְּצַדֵּק הַזֶּה, חֶרֶב עֲלִיּוֹנָה, בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד
 שְׁלֵא יֵצֵא לְדָרְךָ, כִּכְתוּב (תהלים פח) צֶדֶק לְפָנָיו יִתְלַךְ
 וַיֵּשֶׁם לְדָרְךָ פְּעָמָיו.

בֵּא רֵאֵה, זְבוּלוֹן תָּמִיד יֵצֵא לְדַרְכִּים וְלִשְׁבִּילִים
 וְעַרְףְּ קַרְבוֹת, וְהוֹדְרוּ בַּחֶרֶב הָעֲלִיּוֹנָה הַזֶּה
 בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד שְׁלֵא יֵצֵא לְדָרְךָ, וְאִזְ נִצַּח אֶת
 הָעַמִּים וְהַתְּנַבֵּר עֲלֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר, יְהוּדָה הִרִי
 נִתְקַן לָזֶה לְעַרְףְּ קַרְבוֹת וְתַקּוּנִים בַּחֶרֶב הַזֶּה, לָמָּה
 זְבוּלוֹן?

אֲלֵא. בֵּא רֵאֵה, שְׁנַיִם עֲשָׂר הַשְּׁבָטִים הִלְלוּ, בְּלָם
 תִּקּוּן שֶׁל הַמְּלָכָה הֵם. שְׁנַיִ תַּקּוּנִים שֶׁל

נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אֶחָד לְרוּעָה
הָעֲלִיּוֹן - יוֹבֵל, וְאֶחָד לַכֶּלֶה - שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה. תְּקוּן
אֶחָד לְמַעְלָה, וְתְקוּן אֶחָד לְמִטָּה. גַּם מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית הוּא כָּהֵן, בְּשָׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ. מַעֲשֵׂה
אֶחָד לְמַעְלָה, וּמַעֲשֵׂה אֶחָד לְמִטָּה, וְלִכְּן נִפְתְּחָה
הַתּוֹרָה בְּכֹ, מַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה בְּמַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה. זֶה
עוֹשֶׂה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְזֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. כְּמוֹ
זֶה.

שְׁנֵי תְקוּנִים שֶׁל נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה, אֶחָד לְמַעְלָה
וְאֶחָד לְמִטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה - בְּתְקוּן עֲלִיּוֹן שֶׁל
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֶחָד לְמִטָּה - בְּתְקוּן תְּחִתּוֹן כְּמוֹ
שְׁלֹמֹה.

בַּיָּא רֵאָה, אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ שְׂוֹכָה
לָזֶה. וְהָרִי נִתְבָּאֵר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא
נִמְצְאָה מִטָּה שְׁלֹמֹה כְּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב,
וּבְשָׂעָה שְׁרָצָה לְהַסְתִּילָק מִן הָעוֹלָם, אִזּוּ הָיָה שָׁלֵם
בְּכֹל צְדָדָיו. אֲבָרְהָם מִיִּמֵּינוּ, יִצְחָק מִשְׂמֵאלוֹ,
הוּא בְּאִמְצַע, שְׂכִינָה לְפָנָיו. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב

אֵת זֶה, קָרָא לְבָנָיו וְאָמַר לָהֶם הַאֲסֵפוּ, בְּדִי
שְׂמִימָצֵא תִקּוּן שְׁלֹמֵעָלָה וְשְׁלֹמֵטָה.

בֹּא רֵאֵה אֵת סוּד הַדְּבָר. שְׁנֵי תִקּוּנִים נִמְצְאוּ
שָׁם, אֶחָד עֲלִיּוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, שְׂיִתְיָה הַכֹּל
שְׁלֵם בְּרֵאוּי. תִּקּוּן עֲלִיּוֹן, תִּקּוּן נִסְתָּר וְנִגְלָה,
שְׂתֵרֵי תִקּוּן שֶׁל הַיּוֹבֵל הוּא, אוֹתוֹ שְׂאֲמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, הָרֵאשׁ הַנִּסְתָּר
שְׁלֵא הַתְּנַלָּה כָּאֵן וְלֹא יָפָה לְנִלּוֹתוֹ. הַזְרוּעוֹת
וְהַגּוֹף הַתְּנַלּוֹ, וְהֵם יְדוּעִים. שׁוֹקֵים נִסְתָּרוּ וְלֹא
הַתְּנַלּוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנִבּוּאָה לֹא שׁוֹרָה כִּי
אִם בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְתִקּוּן זֶה נִסְתָּר וְנִגְלָה.

תִּקּוּן אַחֵר לְמֵטָה - תִּקּוּן הַכֹּלָה שְׂאֲמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, זֶהוּ תִקּוּן שְׂהַתְּנַלָּה יוֹתֵר,
וְתִקּוּן זֶה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁכַבְטִים, (דף רמא ע"א) שְׁהֵם
תַּחְתִּיָּה, וְתִקּוּן הַגּוֹף שְׁלָה.

פָּתַח רַבִּי אַבְא וְאָמַר, (מלכים-א ז) וַיַּעַשׂ אֵת הַיָּם
מוֹצֵק וְגו'. וְכַתּוּב עִמָּד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר
שְׁלֵשָׁה פָּנִים צְפוּנָה וְשְׁלֵשָׁה פָּנִים יָמָה וְשְׁלֵשָׁה

פְּנִים נִגְבָּה וְגו' וְהָיָם עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה וְגו'.
 וְכַתּוּב וְאֵת הַבְּקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחַת הַיָּם [וְגו'].
 עִמַּד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר, בְּךָ הוּא וַדַּאי, שְׁתֵּי הַיָּם
 הַזֶּה מִתְקַן בְּשְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּשְׁנַיִם
 עֶשֶׂר לְמַעְלָה מִרְכָּבוֹת מְמַנּוֹת לְמַעְלָה בְּשְׁנַיִם
 עֶשֶׂר, לְמַטָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 יַעֲקֹב אֵת הַתְּקוּן הָעֲלִיּוֹן וְרָאָה שְׂכִינָה עוֹמֶדֶת
 מוֹלֹו, רָצָה לְהַשְׁלִים תְּקוּנֶיהָ. קָרָא לְשְׁנַיִם עֶשֶׂר
 בְּנָיו, וְאָמַר לָהֶם הֵאֱסָפוּ, הַתְּקִינוּ עֲצַמְכֶם
 לְהַשְׁלִים אֵת הָאֵמוּנָה.

בֵּא רֵאָה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים בְּאַרְבָּעָה דְּנָלִים
 בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה פּוּנִים צְפוֹנָה,
 וְשֹׁלְשָׁה פּוּנִים יָמָה, וְשֹׁלְשָׁה פּוּנִים נִגְבָּה, וְשֹׁלְשָׁה
 פּוּנִים מְזֻרְחָה, וְהָיָם עֲלֵיהֶם. וְכָךְ הוּא וַדַּאי,
 שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְכָל צֶדֶד, לְאַרְבָּעָה רוּחֹת
 הָעוֹלָם, וְשֹׁלְשָׁה שְׁבָטִים לְזֵרוּעַ יְמִין, וְשֹׁלְשָׁה
 שְׁבָטִים לְזֵרוּעַ שְׂמָאל, וְשֹׁלְשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ
 יְמִין, וְשֹׁלְשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ שְׂמָאל, וְגוֹף הַשְּׂכִינָה
 עֲלֵיהֶם. וְהוּ שְׂפָתוֹב וְהָיָם עֲלֵיהֶם.

מָה הַטַּעַם שְׁלֹשָׁה שַׁבָּתִים לְזִרְזֹעַ וּשְׁלֹשָׁה
 שַׁבָּתִים לְיִרְדָּה וְכֵן לְכָל? אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר
 - שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם בְּזִרְזֹעַ יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה
 בְּשִׁמְאֵל, וּשְׁלֹשָׁה בְּיִרְדָּה יָמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים
 בְּיִרְדָּה שִׁמְאֵל. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר קְשָׁרִים
 לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַגּוֹף עֲלֵיהֶם. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר עִם הַגּוֹף כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. מַנִּין לָנוּ? שְׁכַת־טוֹב
 (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שַׁבָּטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר,
 וְזֹאת, מִשּׁוֹם שְׁכַת הַשְּׁתֵּלִים הַחֲשֻׁבּוֹן, כְּמוֹ
 שְׁנַיִמֵר וְהָיָה עֲלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה.

שְׁכַת־עֵינֵי ה' (זכריה ז) - הֵם שְׁכַת־עֵינֵי הָעֵדָה,
 שְׁכַת־עֵינֵי סִנְהֶדְרִין. שְׁעֵרוֹתֶיהָ, כְּמוֹ
 שְׁכַת־טוֹב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה
 מֵאֵת אֶלֶף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן
 לְכָלֵם.

וְאֵם הַתַּאמֵר, בְּמִצְרַיִם בְּהַסְתַּלְקוֹת יַעֲקֹב
 מִהָעוֹלָם, שְׁנִמְצְאָה שְׁלֵמוֹת בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה, כָּל זֶה אֵיפֹה הוּא? וְדַאי שְׁכַת־עֵינֵי נְפֻשׁוֹת

היו, וְכָל אוֹתָם שֶׁהוֹלִידוּ בְשָׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנִים
 שָׁאִין לָהֶם חֲשֹׁבוֹן, כְּכַתוּב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד, וְכַתוּב
 (תהלים ב) עֲצְמוּ מִשִּׁעְרוֹת רֵאשִׁי. אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ שָׁל
 יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, שֶׁהוּא הַשְּׁתֵלֵם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כֶּף הוּא, אֲבָל בְּתַקוּן
 הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַיּוֹבֵל אֵיךְ נִמְצָא כָּל זֶה?
 אָמַר לוֹ, אַרְיָה, כִּיּוֹן שֶׁסִּדֵּר רַגְלָיו לְהַכְנִים לַכָּרֶם,
 מִיְהוּ שִׁכְנִים עִמּוֹ?

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא בְּאַחַד וּמִי
 יִשִּׁיכְנוּ וְנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעֲשׂוּ. זֶה תַקוּן
 הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, הוּא הַכֹּל אַחַד, לֹא הִיָּה בּוֹ פְרוּד
 בְּתַחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁחֲרִי כְּתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד
 וְהִיָּה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְאִף עַל גַּב שְׂיֵשׁ בּוֹ
 פְרוּד, כְּשִׁיתְבוֹנְנוּ בְּדַבָּרִים, הַכֹּל עוֹלָה לְאַחַד.

אֲבָל תַקוּן הַיּוֹבֵל הַזֶּה עוֹמֵד עַל שָׁנִים עֲשָׂרָה,
 כְּמוֹ הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, וְאִף עַל גַּב שֶׁהוּא
 אַחַד, הָאֶחָד הַזֶּה מִשָּׁלִים לְכֹל צַד, כְּצַד זֶה וּכְצַד

זֶה. אֹתָם שָׁשָׁה צָדָדִים עֲלִיּוֹנִים הֵם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה,
שָׁכַל אֶחָד מִלֶּזֶה לַחֲבֵרוֹ וְנִכְלָל מִמֶּנּוּ, וְנִמְצְאוּ
שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה, וְהַגּוֹף וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה.
מִי הַגּוֹף? זֶה יַעֲקֹב, וְהָרִי נְתַבְּאֵר, אֵלֶּה רֵאשֵׁי
וְגוֹף בְּאֶחָד עוֹמְדִים.

עוֹד שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה - שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ יָמִין,
חֶסֶד חֲסָדִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ
שְׂמָאל, גְּבוּרָה גְּבוּרוֹת. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ
יָמִין, נִצְחָה נִצְחִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ שְׂמָאל,
הו"ד וְהוֹדוֹת - תְּרֵי שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה. וְהַגּוֹף עוֹמֵד
עֲלֵיהֶם - תְּרֵי שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה. עוֹד, בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה
מֵדוֹת הַתּוֹרָה מִתְּפָרֶשֶׁת, וְהַכֹּל אֶחָד, מְלַמְעֵלָה
לְמַטָּה בְּיַחְדוֹ, עַד אֹתוֹ מְקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל פְּרוּד.

שְׁבַע עֵינַיִם עֲלִיּוֹנִים, אֵלֶּה שְׁכָתוֹב (זכריה ד) עֵינַי
ה' הִמָּה מְשׁוֹטְטִים, זְכָרִים, שְׁתֵּרֵי זֶהוּ
מְקוֹם שֶׁל זְכָר הוּא. כָּאֵן עֵינַי ה' מְשׁוֹטְטוֹת,
בְּתַקּוֹן הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה, מְקוֹם שֶׁל הַנְּקִבָה [עוֹמְדָת].
שְׁבַע עֵינַיִם עֲלִיּוֹנוֹת כְּנֻגָד זֶה שְׁכָתוֹב לָךְ ה'

ע"ב) הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. מָקוֹם זֶה מִשְׁלִים לְכָל צַד.

עוֹד הַשְּׁעָרָה, בְּכַתוּב (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה'. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם מ) עֲצָמוֹ מִשְׁעָרוֹת רֵאשִׁי. וְכַתוּב (איכה ג) חֲסִדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְגו'. וְתִקְוֶנִים אֵלֶיךָ תִּתְעַלֶּוּ [ממקום] לְמָקוֹם אֲחֵר. וְאַף עַל גַּב שְׂכָאן נְאֻמָּר יוֹתֵר, וְעַלָּה בְּמִשְׁקַל עֲלִיּוֹן וְתַחֲתוֹן, וְשִׁלְמָה הַמְּלִיךָ אֲמָרָם וְהַצְטַרְכָנוּ לְפָרְשָׁם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצְדִיקִים יוֹתֵר, שְׂיִוְדָעִים דְּרָךְ הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וְכֵאן הַכֹּל הַתְנַלָּה לְיִוְדָעֵי מִדּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וְיִשְׁשָׁכָר תִּנְאֵי עָשׂוּ. אֲחֵר יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְאַחֵר יוֹצֵא וְעוֹשֶׂה מִסְחָר, וְתוֹמֵךְ בְּיִשְׁשָׁכָר, שְׂפָתוֹב (משלי ג) וְתִמְכֶיךָ מֵאֲשֶׁר. וְהָיָה פּוֹרֵשׁ לַיָּמִים לַעֲשׂוֹת מִסְחָר, וְחֶלְקוֹ כֶּף הָיָה, שְׁחֵרֵי הַיָּם הָיָה יִרְשָׁתוֹ. וְלִבָּן קוֹרָא לוֹ יִרְדָּה. דְּרָךְ תִּיְרָךְ לְצֵאת וּלְהִכָּנֵם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלָן בְּצֵאתְךָ וְיִשְׁשָׁכָר

בְּאַהֲלֵיךָ. לְחֹף יַמִּים יִשְׁכֵּן - בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הַיָּם
 לַעֲשׂוֹת מִסְחָר. לְחֹף יַמִּים - אֵף עַל גַּב שָׁיִם
 אַחַד הָיָה בִּירֵשֶׁתוֹ, בְּשָׁנֵי יַמִּים הוּא שׁוֹרָה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּל שְׂאֵר הַיַּמִּים הָיוּ מְחַפְּשִׁים
 סְחוּרָה בַּיָּם שָׁלוֹ. וְהוּא לְחֹף אֲנִיָּת, מְקוֹם
 שֶׁשָּׂם נִמְצְאוֹת כָּל הָאֲנִיּוֹת לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה.
 וַיִּרְכָּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, יִרְכָּתוּ מִגִּיעָה עַד גְּבוּל
 צִידוֹן, וְתַחֲוֹם שָׁלוֹ נִפְרָד עַד אוֹתוֹ מְקוֹם,
 וּסְחוּרָה שָׁל כָּל בַּעֲלֵי הַסְּחוּרָה סוֹבְבִים, וְשָׂבִים
 בְּסְחוּרָתָם לְאוֹתוֹ מְקוֹם.

רַבִּי אַחָא אָמַר, כְּתוּב (ויקרא ב) וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח
 בְּרִית אֶל־הֵיךְ מִעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קַרְבְּנֶיךָ
 תִּקְרִיב מִלַּח. וְכִי לָמָּה מִלַּח? אֵלֶּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 מְמַרְק וּמְבַשֵּׂם אֶת הַמֶּר לָתֵת לוֹ טַעַם, וְאִם לֹא
 הָיָה [מִשּׁוּם] מִלַּח, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל אֶת הַמֶּר.
 וְהוּ שְׂכַתוּב (ישעיה כו) כִּי בֹאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאֶרֶץ
 צָדֵק לָמְדוּ יִשְׁבִּי תִבֵּל. וְכַתוּב (תהלים פט) צָדֵק
 וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסֵאֶיךָ.

וּמַלַּח הִיא בְּרִית שְׁהֶעוֹלָם עוֹמֵד בּוֹ, שְׁכַתוֹב
 (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְלָכֵן נִקְרָא בְּרִית
 אֱלֹהֵיךָ, וְנִקְרָא יָם הַמַּלַּח, וְהָיָם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.
 רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כְּתוּב (תהלים יא) כִּי צַדִּיק ה'
 צַדְקוֹת אָהֵב, זֶה הַמַּלַּח בֵּינָם [בַּמַּיִם], וְיָמִי
 שֶׁמִּפְרִידֵם גּוֹרֵם לְעֶצְמוֹ מִיָּתֶה, לָכֵן כְּתוּב לֹא
 תִּשְׁבִּית מַלַּח, שְׁחֲרֵי זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּלִי זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, יָם אֶחָד הוּא, וְנִקְרָא יָמִים.
 אֲלֵא יֵשׁ מְקוֹם בֵּינָם שֶׁהוּא מַיִם צְלוּלִים,
 וַיֵּשׁ מְקוֹם שָׁבוּ מַיִם מְתוּקִים, וַיֵּשׁ מְקוֹם בּוֹ מַיִם
 מָרִים, וְלָכֵן קוֹרְאִים יָמִים, וְעַל זֶה לְחוּף יָמִים.
 אָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּל שֶׁכַּט וְשֶׁכַּט וְכָל אֶחָד וְאֶחָד
 קָשָׁר אֶחָד מֵאוֹתָם קָשָׁרִים שְׁמַת־חֲבָרִים בְּגוּף.

רַבִּי אֲבָא הָיָה יוֹשֵׁב לַיְלָה אֶחָד, וְקָם לַעֲסֹק
 בַּתּוֹרָה. עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, כָּא רַבִּי יוֹסִי
 וְהִכָּה בַּפֶּתַח. אָמַר, כְּתוּב הַשָּׂרִים מְצוּיִים
 תְּכַשִּׁיטִים.

יֵשְׁבוּ וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה. בֵּין כֶּךָ קָם בֶּן הַמְּאָרֶחַ
 וַיֵּשֶׁב לְפָנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, מַה שְּׂכָתוֹב (יהושע
 ב) וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגו', וְכָתוּב וּנְתַתֶּם
 לִי אֹת אֱמֶת, מָה רָצָתָה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי אֲבָא,
 יָפָה שְׂאֵלָתָּ, אֲבָל אִם שָׁמַעְתָּ דְּבַר - אָמַר בְּנִי.
 אָמַר, עוֹד שְׂאֵלָתָּ, שְׁחַרְי הֵם נִתְּנוּ לָהּ מַה שְּׂלֵא
 רָצָתָה מֵהֶם, שְּׂכָתוֹב אֶת תְּקוּנַת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה
 תְּקַשְּׂרִי בַחֲלוּם וְגו'.

אֲלֵא כֶּךָ לְמַדְּנוּ, הִיא רָצָתָה סִימָן חַיִּים, שְּׂכָתוֹב
 וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וְאֲמָרָה, סִימָן חַיִּים
 אֵינּוּ שׂוֹרָה אֲלֵא בְּאוֹת אֱמֶת, וּמַהִי אוֹת אֱמֶת? זו
 אוֹת ו', מִשּׁוּם שָׁבוּ שְׂרוּיִים חַיִּים. כֶּךָ לְמַדְּנוּ, סִימָן
 שֶׁל מֹשֶׁה בְּקִשָּׁה, וְהֵם לָמָּה נִתְּנוּ לָהּ תְּקוּנַת חוּט
 הַשְּׁנִי?

אֲלֵא, הֵם אָמְרוּ, מֹשֶׁה הָרִי הַסְּתִילֵק מִן הָעוֹלָם,
 שְׁחַרְי הַתְּכַנֵּם הַשְּׂמֵשׁ, וְהָרִי הַגִּיַע זְמַן
 הַלְּבָנָה לְשֵׁלֵט, סִימָן שֶׁל הַלְּבָנָה יֵשׁ לָנוּ לְתֵת לָהּ,
 וּמַהוּ? תְּקוּנַת חוּט הַשְּׁנִי הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד)

בְּחוּט הַשְּׁנֵי שְׂפָתוֹתַי. סִימָן שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ יְהִיָּה
 אֶצְלָה, מִשּׁוֹם שְׂפָעַת שְׁלֹטוֹן הַלְּבָנָה. קָמוּ רַבֵּי אַבְא
 וְרַבֵּי יוֹסִי ^(דף רמב ע"א) וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי עָתִיד אֲתָה
 לְהִיּוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה אִו אִישׁ גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, וּמִיָּהוּ?
 רַבֵּי בּוֹן.

עוֹד שָׂאל וְאָמַר, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר
 שְׂבָטִים, הִסְתַּדְּרוּ לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה,
 לָמָּה הִקְדִּים בְּפָרְכוֹת אֶת זְבוּלוֹן לְיִשָּׁשְׁכָר תַּמִּיד,
 וְהָרִי יִשָּׁשְׁכָר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה מִקְדִּימָה
 בְּכָל מְקוֹם? לָמָּה הִקְדִּים אֶת זְבוּלוֹן בְּפָרְכוֹת?
 אָבִיו הִקְדִּים אוֹתוֹ, מִשָּׁה הִקְדִּים אוֹתוֹ?

אֶלָּא זְבוּלוֹן זָכָה עַל שֶׁהוֹצִיא פֶת מִפִּיו וְנָתַן לְפִיו
 שֶׁל יִשָּׁשְׁכָר, מִשּׁוֹם כֶּךָ הִקְדִּימוֹ בְּפָרְכוֹת.
 מִכָּאן לְמִדְּנוּ, מִי שֶׁסּוֹעֵד אֶת בַּעַל הַתּוֹרָה, נוֹטֵל
 בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׂזוּכָה
 לְשֵׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת, מֵה שְׁלֹא זוֹכָה כֵּן אָדָם אַחֵר. זוֹכָה
 לְעֵשֶׂר שְׁיִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם תְּהֵא, וְזוֹכָה לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק
 בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂפָתוֹב זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן

וְהוּא לְחוּף אֲנִית. בִּינוּן שְׁכַתוּב לְחוּף יָמִים, אָז
 לָמָּה וְהוּא לְחוּף אֲנִית? אֵלֶּא לְחוּף יָמִים - בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, לְחוּף אֲנִית - בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
 קד) שָׁם אֲנִיּוֹת יִתְלַכּוּן וְגו'. שֵׁשׁ הוּא שְׁפַע הָעוֹלָם
 הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שיר ה) הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
 אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחוֹלֵת
 אֶהְבֶּה אֲנִי. וְכִי מִי קָרוֹב לְמֶלֶךְ כְּמוֹ בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ?
 אֵלֶּא בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֵלּוּ הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים,
 שֶׁהֵם תָּמִיד קָרוֹבִים לְמֶלֶךְ, וּמוֹדִיעִים לְמֶלֶךְ בְּכָל
 יוֹם אֶת עֲסָקֵי הַגְּבִירָה.

שְׁכַךְ לְמִדְנֹה, בְּשַׁעַה שֶׁהַנְּשָׂמָה יוֹרֶדֶת לְעוֹלָם,
 בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְנָסֶת עֲלֶיהָ בְּקִיּוֹם שֶׁל
 שְׁבוּעָה, שֶׁתִּגִּיד לְמֶלֶךְ וְתוֹדִיעַ לוֹ אֶהְבֶּתָּה אֵלָיו,
 כִּדִּי לְהַתְפִּיִם עִמּוֹ.

וּבַמָּה? מִשּׁוּם שֶׁחַיּוֹב עַל בֶּן אָדָם לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ בְּפֶה, בְּלֵב וּנְפֶשׁ, וְלִקְשֹׁר הַכָּל

כְּשֶׁלֶהֱבִית הַקְּשׁוּרָה בַּנְּחֻלָּתָהּ, וּבְאֹתוֹ הַיַּחֲוֹד
שְׁעוֹשָׂה, גֹרֵם לְפָנִים הַמְּלֹךְ עִם הַגְּבִירָה, וּמִוֹדִיעַ
לְמֶלֶךְ אֱהָבָתָהּ אֱלֹיוֹ.

דָּבָר אַחֵר בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם - אֵלֹוּ שְׁנַיִם עֲשָׂר
שְׁבָטִים, שְׁשָׁנֵינוּ, יְרוּשָׁלַיִם עוֹמְדָת עַל שְׁנַיִם
עֲשָׂר הָרִים. וּמִי שֶׁאָמַר עַל שְׁבָעָה, לֹא אָמַר
לְהַשְׁלִים שְׁלֵמוֹת. וְאִם עַל גַּב שְׁחָבַל אַחַד, שֵׁשׁ
שְׁבָעָה וַיֵּשׂ אַרְבָּעָה וַיֵּשׂ שְׁנַיִם עֲשָׂר, וְהַכֹּל אַחַד.

וְדַאי עַל שְׁנַיִם עֲשָׂר הָרִים עוֹמְדָת, שְׁלֹשָׁה הָרִים
לְצַד זֶה, וּשְׁלֹשָׁה הָרִים לְצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבַּע
זְוִיּוֹת, וְאִזּוּ נִקְרְאָת חֲתִיה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל י) הִיא
הַחֲתִיה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלֶּה
נִקְרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם שְׁעוֹמְדָת עֲלֵיהֶן,
וְהֵן מְעִידוֹת עֲדוֹת לְמֶלֶךְ עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (תהלים קכב) שְׁבָטִי יְהִי עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת
לְשֵׁם ה'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֶלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שִׁוְדָעִים בְּרַכֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב

(דברים יד) כִּי עִם קְרוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֶלְהִיךָ וְנָךְ בְּחַר
ה' וְגו'.

יִשְׁשַׁכֵּר חֵמֶר נְרָם רַבִּץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשַׁכֵּר נִקְרָא חֵמֹזֶר? אִם
מִשּׁוֹם שֶׁהִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה, נִקְרָא לוֹ סוּם אוֹ אֲרִיָּה
אוֹ נֶמֶר, לָמָּה חֵמֹזֶר? אֵלֶּא אָמְרוּ, מִשּׁוֹם שֶׁחֵמֹזֶר
נּוֹשֵׂא מִשָּׂא, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֲדוֹנָו כְּמוֹ שְׂאֵר
הַבְּהֵמוֹת, וְאִין בּוֹ גַּסּוֹת הָרוֹת, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ לְשַׁכַּב
בְּמָקוֹם מְתֻקֵּן. אֵיךְ כָּךְ יִשְׁשַׁכֵּר, שֶׁהִשְׁתַּדַּלוּתוֹ
בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מִשָּׂא הַתּוֹרָה, וְלֹא בּוֹעֵט
בְּקְרוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִין בּוֹ גַּסּוֹת הָרוֹת, כְּמוֹ
הַחֵמֹזֶר שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לְכַבּוֹדוֹ אֵלֶּא לְכַבּוֹד רַבּוֹנוֹ
[רבנן]. רַבִּץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוֹ (אבות פ"ו)
וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן, וְחַיִּי צַעַר תִּתְּחֶנָּה, וּבַתּוֹרָה אֲתָה
עֹמֵל.

דָּבָר אַחֵר יִשְׁשַׁכֵּר חֵמֶר נְרָם רַבִּץ וְגו' - פֶּתַח
וְאָמַר, (תהלים כו) לָדוֹד ה' אוֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי
אִירָע ה' מְעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְתָּח. פֶּתַח חֲבִיבִים הֵם

דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּמֵה חֲכִימִים אוֹתָם שְׁמֵשֶׁת־דָּלִים
 בַּתּוֹרָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי
 שְׁמֵשֶׁת־דָּל בַּתּוֹרָה, לֹא פוֹחַד מִפְּנֵי הָעוֹלָם,
 שָׁמֹר הוּא לְמַעַלָּה, שָׁמֹר הוּא לְמַטָּה. וְלֹא עוֹד,
 אֲלֹא ^(דף רמב ע"ב) שְׁכוּפֹת כָּל פְּנֵי הָעוֹלָם וּמוֹרִיד
 אוֹתָם לְעַמְּק תְּהוֹם רַבָּה.

בֵּיא רֵאָה, בְּשָׁעָה שְׁנִכְנַם הַלְּיָלָה, הַפְּתָחִים
 נִסְתָּמִים, וּכְלָבִים וַחֲמוֹרִים שׁוֹרִים
 וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְנִתְּנָת רְשׁוֹת לְהִשְׁחִית, וְכָל
 בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְנִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים
 עוֹלוֹת לְהַתְּעַנֵּג לְמַעַלָּה. כְּשִׁמְתַּעֲוֹרָת רוּחַ צָפוֹן
 וְנִחְלַק הַלְּיָלָה, הַתְּעוֹרְרוֹת קִדְשָׁה מִתְּעוֹרְרַת
 בְּעוֹלָם, וְזֶה נֵאָמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

אֲשָׁרֵי חָלְקוּ שָׁל אוֹתוֹ אָדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ
 שָׁעָה וּמֵשֶׁת־דָּל בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא
 פּוֹתֵחַ בַּתּוֹרָה, אֵת כָּל אוֹתָם הַמִּינִים הַרְעִים
 הוּא מְכַנֵּים לְנִקְב תְּהוֹם רַבָּה, וְכוּפֹת אֵת

הַחֲמוּר, וּמוֹרִידוֹ בַּשָּׂרִים שֶׁתַּחַת הָעֶפֶר שֶׁל זֵה־מַת
הַקָּשָׁר.

מִשּׁוּם כֵּן יִשָּׁשְׁכָר, שֶׁהַשְּׂתַדְלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, כּוֹפֵת
אֶת הַחֲמוּר וּמוֹרִיד אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ גָּרָם
הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהוּא עוֹלָה לְהַזִּיק לְעוֹלָם, וְשֵׁם מְדוּרוֹ
בֵּין הַמַּשְׁפָּטִים, בֵּין זֵה־מַת הַשָּׂרִים שֶׁבְּעֶפֶר.

בֹּא רֵאֵה מַה פְּתוּב, וַיֵּרָא מְנַחָה כִּי טוֹב וְאֵת
הָאָרֶץ כִּי נָעֲמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסִבְל וַיְהִי לְמַם
עִבֵד. וַיֵּרָא מְנַחָה כִּי טוֹב - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב.
וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נָעֲמָה - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה. וַיֵּט
שִׁכְמוֹ לְסִבְל - לְסִבְל עַל הַתּוֹרָה וְלִדְבַק בָּהּ יָמִים
וְלִילּוֹת. וַיְהִי לְמַם עִבֵד - לְהִיּוֹת עוֹבֵד אֶת הַקְּדוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא וְלִדְבַק בּוֹ וּלְהַתִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בָּהּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ תּוֹלְכִים
מֵהַגְּלִיל הָעֲלִיּוֹן לְמִבְרֵיָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן,
גִּלְדָּ וְנִשְׂתַּדַּל בַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שִׁיּוֹדַע לְהַשְׂתַּדַּל
בַּתּוֹרָה וְלֹא מִשְׂתַּדַּל - מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹא עוֹד,
אֲלֹא נוֹתְנִים עֲלָיו עַל הָאָרֶץ וְשַׁעֲבוּד רַע, שֶׁכְּתוּב

בְּיִשְׁשָׁכָר וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסֹבֵל. מַה זֶה וַיֵּט? סָטָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמָר (שְׁמוּאֵל א' ח) וַיֵּטוּ אַחֲרֵי הַבָּצֵעַ. מִי שֶׁסּוֹטָה
 דְּרָכּוֹ וְעִצְמוֹ שָׁלֵא לְסֹבֵל עַל תּוֹרָה, מִיָּד וַיְהִי לְמַם
 עֵבֶר.

פָּתַח רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (מְשָׁלִי ח) לְהִנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ
 וְאַצְרִיתֵהֶם אִמְלֵא. אֲשֶׁרִיחֶם בְּנֵי הָעוֹלָם,
 אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שָׁכַל מִי שְׁמַשְׁתַּדְּלֵל
 בַּתּוֹרָה, נֶאֱהָב לְמַעַלָּה וְנֶאֱהָב לְמַטָּה, וַיּוֹרֵשׁ בְּכָל
 יוֹם יְרֵשֶׁת הָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְהִנְחִיל אֶהְבִּי
 יֵשׁ. מַה זֶה יֵשׁ? זֶהוּ עוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים
 מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים וְנוֹטֵל שְׂכָר טוֹב עַל־יוֹן שֶׁלֹּא זוֹכָה
 בּוֹ אָדָם אַחֵר, וּמִיָּהוּ? י"ש. וּמִשׁוּם כֶּף רָמַז לָנוּ
 בְּשֵׁמוֹ שֶׁל יִשְׁשָׁכָר שְׁהַשְׁתַּדְּלֵל בַּתּוֹרָה - יֵשׁ שְׂכָר.
 זֶהוּ שְׂכָר שֶׁל אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, י"ש.

כְּתוּב (דְּנִיאל ז) חָזָה חֲוִית עַד דֵּי כְּרָסוֹן רָמִיו וְעַתִּיק
 יוֹמִין יִתֵּב וְגו' חָזָה חֲוִית עַד דֵּי כְּרָסוֹן רָמִיו
 - כְּשֶׁנֶּחְרַב בֵּית הַמְּקוֹדֵשׁ, שְׁנֵי כִסְאוֹת נִפְלוּ, שְׁנַיִם
 לְמַעַלָּה וְשְׁנַיִם לְמַטָּה. שְׁנַיִם לְמַעַלָּה, כִּי הִתְרַחַקָה

הַתְּחִינָה מֵהַעֲלִינָה. כִּסָּא שֶׁל יַעֲקֹב הַתְּרַחֵק
 מִכִּסָּא דָּוִד, וְכִסָּא דָּוִד נִפְלֵא. זְהוּ שְׂכָתוּב (איכה ב)
 הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שְׁנֵי כִסְאוֹת לְמַטָּה -
 יְרוּשָׁלַיִם, וְאוֹתָם בְּעָלֵי הַתּוֹרָה. וְהַכִּסְאוֹת שֶׁלְמַטָּה
 כְּמוֹ הַכִּסְאוֹת שֶׁלְמַעְלָה, בְּעָלֵי הַתּוֹרָה, תִּינּוּ כִּסָּא
 שֶׁל יַעֲקֹב. יְרוּשָׁלַיִם תִּינּוּ כִּסָּא שֶׁל דָּוִד. וְעַל זֶה
 כְּתוּב עַד דֵּי כְּרִסּוֹן, וְלֹא כִסָּא. כִּסְאוֹת רַבִּים נִפְלוּ,
 וְכֻלָּם לֹא נִפְלוּ אֶלָּא מֵעֲלֻבּוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה.

בֵּא רֵאה, כְּשִׂאוֹתָם צְדִיקֵי אֱמֶת מִשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם כַּחוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים, שֶׁל
 שְׂאֵר הַחַיִּלוֹת, כָּל הַחַיִּלוֹת שֶׁלָּהֶם נִכְפָּיִם וְלֹא
 שׂוֹלְטִים בְּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל [ויש] מְזַמְּנִים עֲלֵיהֶם
 לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכּוֹל. וְאִם לֹא, תִּמּוֹר גּוֹרֵם לְיִשְׂרָאֵל
 לְלָקֶת לַגְּלוֹת וְלִפְלֵי בֵּין הָעַמִּים וְלִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם,
 וְכֵל זֶה לָמָּה? מִשּׁוּם וַיֵּרָא מְנַחֵחַ כִּי טוֹב, וּמִתְקַן
 לְפָנָיו, וַיִּכּוֹל לְהַרְוִיחַ בְּגִלְגָּלָה כַּמָּה טוֹבוֹת וְכַמָּה
 כְּסוּפִים, וְהָטָה דְרָכּוֹ שֶׁלֹּא לְסַבֵּל עַל תּוֹרָה, מִשּׁוּם
 כִּדּוּ וַיְהִי לָמָּס עֵבֶר.

פְּתוּב (שיר ז) הַדּוֹדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתַחֵינוּ כָּל
 מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים וְגו'. הַדּוֹדָאִים
 נָתְנוּ רֵיחַ - [הַדּוֹדָאִים] אֵלּוּ אוֹתָם שְׁמָצָא רְאוּבֵן, כְּמוֹ
 שְׁנָאִימַר (בראשית ל) וַיִּמְצָא ^(דף רמג ע"א) דּוֹדָאִים בַּשָּׂדֶה, וְלֹא
 הִתְחַדְּשׁוּ דְבָרֵי תוֹרָה אֲלָא עַל יַדְיוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׁנָאִימַר וּמִכֵּי יִשְׁשַׁכֵּר יוֹדְעֵי בִינָה לְעֵתִים וְגו'.

וְעַל פְּתַחֵינוּ כָּל מְגָדִים - הֵם גָּרְמוּ לְהִיזוֹת עַל
 פְּתַחֵינוּ, עַל פְּתַחֵי בְּתֵי כְּנֻסִיּוֹת וּבְתֵי
 מְדַרְשׁוֹת, כָּל מְגָדִים. חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים - כַּמָּה
 דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעֵתִיקִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִתְגַּלּוּ עַל
 יַדֵּיהֶם, לְקַרֵּב אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁלֹמֶעֱלָה. זֶהוּ
 שְׂכָתוֹב לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל.

דּוֹרֵי צַפְנָתֵי לָךְ (שיר ז) - מִכָּאן לְמִדְנֹה, שְׁכַל מִי
 שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרֵאוּי וַיּוֹדַע לְחֲדָשׁ
 דְּבָרִים וּלְחֲדָד דְּבָרִים כְּרֵאוּי, אוֹתָם הַדְּבָרִים עוֹלָיִם
 עַד כִּסּא הַמְּלָךְ, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת לָהֶם
 שְׁעָרִים וְגוֹנְזוֹת אוֹתָם. וּבַשְּׁעָה שְׁנַכְנַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן עֲדוֹן, מוֹצִיאָה

אוֹתָם לְפָנָיו, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בָּהֶם
 וְשָׂמַח. אִזּוּ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעֲטָרוֹת
 עֲלִיוֹנוֹת וְשָׂמַח בְּגִבְיָתָהּ. וְהוּא שֹׁכֵן וְחַוֵּי חַדְשִׁים גַּם
 יְשָׁנִים הוֹדִי צַפְנֵתִי לָךְ. וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה דִּבְרָיו
 בְּתוֹכָם בַּסֵּפֶר, וְהוּא שֹׁכֵן וְחַוֵּי (מֵלֵאנִי ג) וַיִּכְתַּב סֵפֶר
 וּפְרוּז לְפָנָיו.

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה כְּרֵאֲוִי,
 אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַבָּא.
 עַד כָּאֵן שֶׁלְטוֹן יְהוּדָה, זְרוּעַ שְׁנֵכְלָלֶת כֹּכָב, כִּכְרֵת
 שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל הַזְּרוּעַ
 לְהַתְנַבֵּר עַל הַכּוֹל.

דֵּן יְדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חֵיִיא
 אָמַר, פָּסוּק זֶה כֶּךָ יֵשׁ לוֹ לֹא לֹאמַר, דֵּן יְדִין
 לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ דֵּן יְדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּאַחַד. מֵהוּ דֵּן יְדִין עַמּוֹ, וְאַחַר כֶּךָ כְּאַחַד שְׁבִטֵי
 יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא דֵּן, הוּא שֹׁכֵן וְחַוֵּי בּוֹ (כַּמְדַּבֵּר י) מֵאַסְפָּה
 לְכָל הַמַּחְנוֹת, שֶׁהוּא יֵרֵךְ שְׁמֵאֵל, וְהוֹלִיךְ בַּסּוּף.

בַּא רְאֵה, כִּיּוֹן שְׂיִהוּדָה וְרֵאוּבֵן נוֹסְעִים, הַלּוּיִם
 וְהָאֲרוֹן פּוֹרְשִׁים דְּגָלִים, וְנוֹסֵעַ דְּגָל אֶפְרַיִם
 שְׂהוּא לְמַעַרְב. יִרְדֵּי יָמִין נוֹסֵעַת מִחֲלִיּוֹת הַמְּדָה.
 וְאִם תֵּאמֶר, זְבוּלוֹן שְׂהוּא נִכְנָס וְיוֹצֵא, שְׂכַתוֹב
 בּוֹ (דְּבָרִים ל) שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצֵאתָהּ, וְכַתוּב וַיִּרְכָּתוּ
 וְגו'. אֵלָּא וַדַּאי יְהוּדָה נִכְלָל מִהַכֹּל.

בַּא רְאֵה, מַלְכוּת הָעֲלִיּוֹנָה נִכְלָלָת מִהַכֹּל,
 וַיְהוּדָה הוּא מַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. כְּמוֹ
 שְׂמַלְכוּת עֲלִיּוֹנָה נִכְלָלָת מִהַכֹּל, כֶּף גַּם מַלְכוּת
 תַּחְתּוֹנָה נִכְלָלָת מִהַכֹּל, מִגּוֹף, מִיֶּרֶךְ, כְּרִי
 לְחַתְנִיבֵר כְּכַחוֹ.

כַּתוּב מִיַּמִּינֵי א"ש ד"ת לְמוֹ. תוֹרָה נִתְּנָה מִצַּד
 הַגְּבוּרָה, וְגְבוּרָה נִכְלָלָת בְּיָמִין וּבְגּוֹף
 וַיִּרְדֵּי וּבַכֹּל. כֶּף גַּם הַסֵּדֶר הָרֵאשׁוֹן הוּא יְהוּדָה,
 מַלְכוּת שְׂכַאָּה מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה וְנִכְלָלָת בְּיָמִין,
 בְּגּוֹף וּבְיֶרֶךְ, וּבַכֹּל נִכְלָלָת, כְּמוֹ שְׂחַמְלְכוּת
 הָעֲלִיּוֹנָה נִכְלָלָת מִהַכֹּל.

סֵדֶר שְׁנֵי רְאוּבֵן, שֶׁהוּא לְצַד דָּרוֹם, וְדָרוֹם הוּא
 יָמִין. אֵת כָּל כַּח הַיָּמִין נִטֵּל יְהוּדָה, מִשׁוֹם
 [שְׁנַעֲשֵׁתָה] שֶׁהַעֲבָרָה הַמְּלָכוֹת מְרֵאוּבֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 פִּתְחוּ כַפַּיִם אֶל תּוֹתֵר, וְנִטֵּל אוֹתָהּ יְהוּדָה,
 וְהַתְּנַבֵּר בְּתַקְוָה הַיָּמִין שֶׁתִּהְיֶה מְרֵאוּבֵן, וְכֵן כְּתוּב
 בְּדוֹר, (תהלים קיא) נֶאֱמַר ה' לֹאדֹנִי יָשָׁב לְיָמֵינִי, מִשׁוֹם
 שֶׁשְּׂמֵאל נִכְלָלָת בַּיָּמִין וּמִתְחַזֵּק בְּכַחוֹ. זֶהוּ
 שֶׁכְּתוּב (שם קיח) יָמִין ה' עֲשָׂה חֵיל וְגו'. יְהוּדָה
 וְרֵאוּבֵן הֵיוּ שְׁתֵּי זְרוּעוֹת.

סֵדֶר שְׁלִישֵׁי אֶפְרַיִם, שֶׁהוּא יָרֵךְ יָמִין, וְנוֹסֵעַ
 לְפָנֵי הַשְּׂמֵאל תָּמִיד. וְדָן [וְהָ], שֶׁהוּא יָרֵךְ
 שְּׂמֵאל, נוֹסֵעַ בַּסּוּף, וְעַל כֵּן הוּא הַמְּאַסֵּף לְכָל
 הַמִּתְחַנְּנֹת לְעֲבָאוֹתָם וְהוֹלֵךְ בַּסּוּף.

יְהוּדָה נוֹטֵל כַּח בְּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת, מִשׁוֹם שֶׁרֵאוּבֵן,
 שֶׁהוּא יָמִין, [הַעֲבָרָה] אֲבָרָה מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה,
 הַבְּתוּנָה וְהַמְּלָכוֹת, וְעַל זֶה כְּתוּב בְּיְהוּדָה (דברים לג)
 יָדְיוֹ רַב לוֹ וְעֹזוֹ מְצָרָיו תִּתְּנֶה.

בַּא רְאֵה, כָּתוּב (מלכים-א י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
כֶּסֶף שֵׁן גָּדוֹל. הַכֶּסֶף שֶׁל שְׁלֹמֹה עָשָׂה
אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת [שֶׁל בָּאֵן]
שְׁלֹמֶעֱלָה עָשָׂה כָּךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה
עַל כֶּסֶף ה' לְמֶלֶךְ, מֶלֶךְ דְּבָר סְתוּם הוּא. וְכֵן
(מלכים-א ב) וּשְׁלֹמֹה יָשָׁב עַל כֶּסֶף דָּוִד אָבִיו וַתִּכַּן
מִלְכָּתוֹ מְאֹד, שְׁעֵמֻדָּה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

דִּין יְדִין עֲמוֹ - בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֶּךָ שְׂכֵטֵי יִשְׂרָאֵל
כְּאַחַד, כִּיחֻדּוֹ שֶׁל עוֹלָם, (דף רמנ ע"ב) כְּמוֹ שְׁחִיָּה
בְּשִׁמְשׁוֹן, שֶׁהוּא יְחִידֵי עָשָׂה דִין בְּעוֹלָם, וְדִן וְחֲרָג
כְּאַחַד, וְלֹא הִצְטַרֵּךְ סְמֻךְ.

דִּין יְדִין עֲמוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דִּין, הִינּוּ נִחָשׁ,
אוֹרֵב עַל דְּרָכִים וּשְׂכֵילִים. וְאִם תֹּאמַר עַל
שְׁמִשׁוֹן לְבָדוֹ הוּא, אַף כֶּךָ גַּם לְמַעְלָה, זְהוּ נֶפֶשׁ
אַחֶרֶת [נֶחֱשׁ קָשׁוּן] מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְאוֹרֵב
בְּדְרָכִים וּבְשְׂכֵילִים. אַחַר כֶּךָ מִכָּאֵן יוֹצְאִים
חֵילוֹת וּמַחְנוֹת, אוֹתָם שְׂאוֹרְכִים לְאֲנָשִׁים עַל
חֲטָאִים, שְׂאוֹרְקִים אוֹתָם לְאַחֹר אַחֲרֵי כִּתְפִיחָם.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נְחֹשׁ הַקְדָּמוֹנִי לְמַעְלָה, עַד שֶׁלֹּא
יִתְבַּסֵּם בְּיַיִן שֶׁל שְׂמֻחָה.

נְחֹשׁ עָלֵי דְרָךְ. בֵּא רֵאָה, כְּמוֹ שֵׁישׁ דְּרָךְ
לְמַעְלָה, כְּךָ גַם יֵשׁ דְּרָךְ לְמַטָּה, וְהָיִם
נִפְרָד לְכַמָּה דְרָכִים בְּכָל צַד. וְיֵשׁ דְּרָךְ אַחַת
שְׂפָאָה וּמִגְדִּילָה אֶת הַיָּם, וּמִגְדִּיל דְּגָיִם רָעִים
לְמִינֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאוּ מִיָּם לְמַטָּה, דְּגָיִם
טוֹבִים, דְּגָיִם רָעִים, דְּגֵי צַפְרֵדַע, כְּמוֹ זֶה דְּגָיִם
רָעִים לְמִינֵיהֶם.

וּכְשֶׁמִּשְׁתַּמְּטִים מִדְּרָךְ הַיָּם, נִרְאִים רוֹכְבִים
עַל סוּסֵיהֶם. וְאֵלְמֹלֵא הַנְּחֹשׁ
הַזֶּה, שֶׁהוּא בּוֹנֵם אֶת כָּל הַמַּחְנוֹת, אֹרֵב בְּסוּף
הַדְּרָכִים וּמַפְזֵר אוֹתָם לְאַחֹר, הָיוּ מַחְרִיבִים אֶת
הָעוֹלָם. מִצַּד שֶׁל אֵלֶּה יּוֹצְאִים מְכַשְׁפִּים לָעוֹלָם.
בֵּא רֵאָה, בְּבִלְעָם כְּתוּב, (במדבר כד) וְלֹא הָלַךְ
בְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֹשִׁים, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם
עוֹמְדִים לְלַחֵשׁ בְּכַשְׁפֵי הָעוֹלָם.

ראה מה כתוב? יהי דן נחש עלי דרך. מה זה עלי דרך? אלא נחש, מי שמשתדל אחריו, מבחיש פמליה של מעלה, ומיהו? אותה דרך עליונה שיוצאת מלמעלה, כמו שנאמר (ישעיה מג) הנותן פים דרך וגו'. נחש, מי שמשתדל אחריו, באלו הולך על אותה דרך עליונה להבחישו, משום שמאותה דרך נזונים העולמות העליונים.

ואם תאמר, דן למה הוא בדרך זה? אלא בכתוב (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים. כך גם הנשף עקבי סוס וגו', כדי לשמר אותו לכל המתחנות. אמר רבי אלעזר, תקוון תפסא הוא. בא ראה, כפסא של שלמה המלך, נחש אחד מנענע בקשרי השרביט שלמעלה מהאריות.

כתוב (שופטים ג) ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן וגו'. בא ראה, שמשון תיה נזיר עולם, ופרוש מן העולם הוא, והתנבר בו פת חוק,

וְהוּא הָיָה נְחֹשׁ בְּעוֹלָם הָיָה בְּנִגְדַּי עַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, שְׁחֵרֵי יִרְשָׁת חֵלֶק
 בְּרַכַּת דָּן אָבִיו יִרְשׁ, שְׁכַתוֹב יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלַי
 דְּרָךְ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נְחֹשׁ יְדוּעַ, שְׁפִיפּוֹן מֵהוּ? אָמַר
 לוֹ, סוּד הַתְּקוּן שֶׁל מְכַשְׁפִּים שֶׁנְּחֹשׁ הוּא
 שְׁפִיפּוֹן, כִּךְ גַּם אוֹתוֹ בְּלָעַם הָרָשָׁע, בְּכֹל הָיָה
 יוֹדֵעַ. בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (במדבר כג) וַיִּלְךְ שָׁפַי,
 לְפַעַמִּים בְּזָה וְלְפַעַמִּים בְּזָה.

וְאִם תֹּאמַר, דָּן אֵין דְּרַגְתּוֹ בְּזָה - כִּךְ זֶה וְדֹאֵי,
 אֵלֶּא הַתְּמַנָּה עַל דְּרַגְתָּה זוּ [לְאוֹתוֹ] לְהִיזוֹת צַד
 אַחֲרוֹן, וְשִׁבַּח הוּא שְׁלוֹ, מְמַנִּים שֶׁל הַמְּלָךְ בְּזָה,
 וּמְמַנָּה עַל זֶה, וְכָבוֹד הוּא לְכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים.
 וְכִסָּא הַמְּלָךְ נִתְקַן בְּכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים, בְּכֹל
 אוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁתַּחֲתִיָּהֶם נִפְרָדוֹת דְּרָכִים
 וְדְרַגּוֹת, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע, וְכָלֶם נְאַחֲזִים
 בְּתַקּוּנֵי חֲכָמָא הַלְלוּ. וְלִכֵּן דָּן לְצַד צְפוֹן, בְּנִקְב
 תְּהוֹם רְבָה. שְׁכַצַּד צְפוֹן כְּמָה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים

הוֹדַמְנוּ לְשֵׁם, וְכֻלָּם שָׂרִים מְמַנִּים לְהַרְעֵ אֶת
הָעוֹלָם.

לָכֵן הִתְפַּלֵּל יַעֲקֹב וְאָמַר לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה',
בְּכֹל הַשְּׂבָטִים לֹא אָמַר לִישׁוּעָתְךָ אֵלָּא
בְּזֶה, מִשּׁוֹם שֶׁרָאָה לוֹ תִקְוָה חֲזָק שֶׁל הַנְּחֻשׁ,
מֵרַחֵשׁ דִּין לְהַתְנַבֵּר.

רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי חֲזַקְיָה הָיוּ הוֹלְכִים לְרֵאוֹת אֶת
רַבֵּי שְׂמַעוֹן בְּקַפּוֹטְקֵיָא. אָמַר רַבֵּי חֲזַקְיָה
זֶה שְׂאֵמְרָנוּ לְעוֹלָם יְסֻדֵּר אָדָם שֶׁבָּחוּ שֶׁל רַבּוֹנוּ
וְאַחַר כֵּן יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. מִי שֶׁלָּבּוּ מְרֻד וְרוֹצֵה
לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְהוּא בְּצָרָה, וְלֹא יָכוֹל לְסַדֵּר
אֶת שְׂבַח רַבּוֹנוּ כְּרֵאוּי, מַה הוּא?

אָמַר לוֹ, אֵף עַל גַּב שְׂלֵא יָכוֹל לְבִנּוֹן לְבוֹ
וְרִצּוֹנוֹ, סְדוּר וְשְׂבַח שֶׁל רַבּוֹנוּ לְמָה
שְׂיִנְרַע? אֵלָּא יְסֻדֵּר אֶת שְׂבַח רַבּוֹנוּ אֵף עַל גַּב
שְׂלֵא יָכוֹל לְבִנּוֹן, וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. זֶהוּ (דף רמד ע"א)
שְׂפָתוֹב תְּפִלָּה לְדוּד שְׂמַעָה ה' צָדֵק הַקְּשִׁיבָה
רְנָתִי. שְׂמַעָה ה' צָדֵק - בְּתַחֲלָה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא

סְדוּר שֶׁל שְׂבַח רַבּוֹנוֹ. וְאַחַר כֵּן הִקְשִׁיבָה רַגְלֵי
הָאִיזִינָה הַתְּפִלָּתִי. מִי שֶׁיִּכּוֹל לְסִדֵּר שְׂבַח רַבּוֹנוֹ
וְלֹא עוֹשֶׂה, עָלָיו כָּתוּב (ישעיה א) גַּם כִּי תִרְבוּ
תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם וְגו'.

כָּתוּב (שמות כט) אֵת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים.
הַתְּפִלוֹת כְּנֶגֶד הַמִּיּוֹדֵי תִקְנוּם. בֹּא רְאֵה,
בְּהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֵמֻטָּה מִתְּעוֹרֵר גַּם לְמַעְלָה,
וּבְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֵמֻטָּה גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, עַד
שְׁמִנְיָעָה הַהַתְּעוֹרְרוֹת לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ הַיָּר
לְהַדְלִק וְנִדְלָק, וּבְהַתְּעוֹרְרוֹת הָעֵשֶׂן שְׁלֵמֻטָּה
נִדְלָק גַּר לְמַעְלָה, וּכְשֶׁנֶּחֱדָק [מְנוֹרוֹת], כָּל
הַמְּנוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹת הוֹלְקוֹת, וּמִתְּפָרְכִים מִמֶּנּוּ
כָּל הָעוֹלָמוֹת. נִמְצָא שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת הַקָּרְבָן תִּקְוֶן
הָעוֹלָם וְהַתְּפִלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת.

הֲרֵי כִי צָר? מִתְחִיל הָעֵשֶׂן לְעֹלוֹת, אוֹתָם
דְּיוֹקְנָאוֹת קְדוֹשִׁים שְׁמִמְנִים עַל הָעוֹלָם
נִתְּנִים [נִתְּנִים] לְהַתְּעוֹרֵר, וּמִתְּעוֹרְרִים אֵת הַדְּרָגוֹת

בַּת־שׁוֹקָה עֲלִיזָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) הַכְּפִירִים
שָׂאֲנִים לַטָּרֶף וְגו'. אֵלֶּה מְעוֹרְרִים לְדַרְגּוֹת
עֲלִיזוֹת שְׂמֵעֲלִיחַן עַד שֶׁהִתְעוֹרְרוֹת מְנִיעָה, עַד
שְׂרוּצָה הַמְּלֶךְ לְהִתְנַבֵּר בַּנְּבִיחָה.

וּבַת־שׁוֹקָה שְׁלֵמָה נוֹבְעִים מִים תַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד
מִים עֲלִיזִים, שְׁהָרִי לֹא נוֹבְעִים מִים
עֲלִיזִים אֲלָא בְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַשׁוֹקָה שְׁלֵמָה,
וְאִז הַתְּשׁוּקָה נִדְבָקָת, וְנוֹבְעִים מִים תַּחְתּוֹנִים
כְּנֶגֶד מִים עֲלִיזִים, וְהַעוֹלָמוֹת מִתְּבַרְכִּים, וְכָל
הַמְּנוֹרוֹת דּוֹלְקוֹת, וְעֲלִיזִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְצְאִים
בְּבִרְכוֹת.

בֹּא רֵאָה, כְּהַנִּים וְלוֹיִם מִתְעוֹרְרִים לְחִבְר שְׂמֵאל
בְּיָמִין. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הַכֹּל כֶּךָ הוּא וְדָא,
אֲבָל כֶּךָ שְׂמֵעֲתִי, כְּהַנִּים וְלוֹיִם, זֶה מְעוֹרֵר
שְׂמֵאל, וְזֶה מְעוֹרֵר יָמִין, מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרוֹת זָכַר
אֵל הַנְּקִבָה אֵינוֹ אֵלָּא בְּשְׂמֵאל וְיָמִין, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב) שְׂמֵאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וְיָמִינוֹ
תַּחְתְּבִנֵּי. וְאִז מִתְּבַרְכֵי תוֹכֵר בַּנְּקִבָה, וְהַשׁוֹקָה

נִמְצְאָתָּה, וְהָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים, וְעֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים בְּשִׂמְחָה.

וְלִבֵּן כְּהֵנִים וְלוֹיִם מְעוֹרְרִים דְּבָר לְמִטָּה, לְעוֹרֵר
תְּשׁוּקָה וְחִבֻּבוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהַכֹּל תְּלוּי
בְּיָמִין וּבְשִׂמְאַל. נִמְצָא שֶׁהַקָּרְבָּן יְסוּד הָעוֹלָם,
הַתְּקוּן שֶׁל הָעוֹלָם, שִׂמְחָה שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי יָפָה אִמְרָתָּה, וְכָךְ הוּא, וְכָךְ
שָׂמַעְתִּי הַדְּבָר וְשִׂכַחְתִּי אוֹתוֹ, וְאַנִּי שָׂמַעְתִּי זֶה,
וְהַכֹּל בְּאַחַד עוֹלָה.

עֲכָשׁוּ תְּפִלָּה בְּמִקוֹם קָרְבָּן, וְצָרִיךְ אָדָם לְסִדֵּר
שֶׁבַח רַבּוֹנוֹ בְּרֵאוּי, וְאִם לֹא יִסְדֵּר, אִין
תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה. בַּא רְאֵה, סְדוּר שְׁלֵם שֶׁל שִׂבְחוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מִי שִׁיּוּדֵעַ לְיַחַד אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרֵאוּי, שֶׁבִּזְמַן מִתְעוֹרְרוֹת וְנִשְׁפָּעוֹת
בְּרַכּוֹת לְכֹל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי תוֹקְנִית, לֹא הִשְׁרָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנִלוֹת בֵּין הָעַמִּים אֲלָא בְּרֵי

שִׁיתְּבָרְכוּ שָׂאָר הָעַמִּים בְּגִלְגָּלָם, שְׁהָרִי הֵם
מִשְׁפִּיעִים בְּרָכוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה בְּכָל יוֹם.

הִלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נָחֵשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה
מִסְתוֹבֵב [וּמְצַדֵּד] בְּדֶרֶךְ, וְסָמוּ מִן הַדֶּרֶךְ.
בָּא אֲלֵיהֶם אִישׁ אֶחָד. הֲרַג אֹתוֹ הַנָּחָשׁ. הִחְזִירוּ
רְאֵשֵׁיהֶם וְרָאוּ אֶת אֹתוֹ אִישׁ שְׂמֵת. אָמְרוּ, וַדָּאִי
אֹתוֹ נָחֵשׁ עָשָׂה אֶת שְׁלִיחוֹת רַבּוֹנוֹ. בְּרוּךְ
הַרְחֵמֵן שֶׁהִצִּילָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, יְהִי דָן נָחֵשׁ עָלֵי דְרָךְ,
מַתִּי הָיָה דָן נָחֵשׁ? בִּימֵי יַרְבְּעָם, שְׂפַתּוֹב
(מלכים-א יב) וְאֶת הָאֶחָד נָתַן בְּדָן. לָמָּה נָתַן שָׁם עָלֵי
דְרָךְ, עַל אֹתוֹ הַדֶּרֶךְ? בְּדִי לְמַנְעַ [אֹתוֹ דְרָךְ שְׁעוֹלִים]
שְׂלֵא יַעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם [וְלֹא יַעֲלוּ שָׁם]. וְזֶה דָן הָיָה לָהֶם
נָחֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל עָלֵי דְרָךְ, עָלֵי דְרָךְ וַדָּאִי, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיּוֹעֵז הַמֶּלֶךְ וְגו'. שְׂפִיפֵן עָלֵי אֲרַח,
שְׁעַבְקֵן אֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל לֹא הָיָה אֱלָא עָלֵי דְרָךְ
וְעָלֵי אֲרַח, לְמַנְעַ מִיִּשְׂרָאֵל שְׂלֵא יַעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם

לְחַנּוּג חַגֵּיהֶם וּלְהַקְרִיב קַרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת וְלַעֲבֹד
שָׁם. (דף רמד ע"ב)

בֹּא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׁהַגִּיעוּ הַפְּרָכוֹת לְיַד מֹשֶׁה
לְבָרֶךְ אֶת כָּל הַשְּׂכֵטִים, רֵאָה אֶת דָּן שְׁהִיָּה
קָשׁוּר בְּנִחְשׁ, חֲזַר וְקָשַׁר אוֹתוֹ בְּאַרְיֵה, זֶהוּ
שְׂכֵטֹב (דברים לג) וּלְדָן אָמַר דָּן גּוֹר אַרְיֵה יוֹנֵק מִן
הַבָּשָׂן. מָה הַטַּעַם? בְּרִי [שְׁהוּא] שְׁהִיָּה רֵאשִׁית
וְסוֹף, שָׁל אַרְבָּעָה הַדְּגָלִים קָשׁוּר בִּיהוּדָה, שְׁהוּא
מְלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גּוֹר אַרְיֵה יְהוּדָה, וְהוּא
רֵאשִׁית הַדְּגָלִים, וְסוֹף הַדְּגָלִים הוּא דָן, שְׂכֵטֹב
דָּן גּוֹר אַרְיֵה וְגו', לְהִיּוֹת רֵאשִׁית וְסוֹף קָשׁוּרִים
בְּמָקוֹם אֶחָד.

לִישׁוּעָתֶךָ קוּיָתִי ה'. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים יג) וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ
אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. אָמַר [רַבִּי אֶחָד], וְכִי לָמָּה
קוּיָתִי, וְהָרִי הַסְּתֵלֵק יַעֲקֹב מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן מִלְּפָנַי שָׁנִים? לָמָּה אָמַר שְׁהוּא מְחַבֵּה
לְאוֹתָהּ תִּישׁוּעָה? [אֵלֵא וְדֵאִי] אָמַר לוֹ, וְדֵאִי סוֹד

הַדָּבָר כְּכַתּוּב (שמות יז) וְהָיָה כִּי־אֶשָׁר יָרִים מִיֶּשֶׁה יָדוֹ
וְגַבַּר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָתָם. אֵף כֵּן וְהוּא יַחֲל
לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל סָתָם. לָכֵן אָמַר
לִישׁוּעָתְךָ קוֹיִתִּי ה'.

אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, וְהָיָה כֵּן הוּא, וְיִפְתָּה. אֲשֶׁרִי
חֶלְקָם שָׁל תַּצְדִּיקִים שִׁיזְדַּעִים לְהַשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה כִּדְרֵי לְזִכּוֹת בָּהּ בַּחַיִּים שְׁלִמְעָלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל) כִּי הוּא תִּיִף וְאַרְךָ יָמָיִךְ לְשֶׁבֶת
עַל הָאָדָמָה וְגו'.

גַּד גְּדוּד יְגוּדְנוּ וְהוּא יְגַד עֲקֵב. רַבִּי יִיסָא אָמַר,
מִגְּד נִשְׁמַע שְׁחֵרֵי תְּחִלּוֹת יִצְאוּ לְעֶרְךָ קָרֵב,
מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב גַּד. בְּכָל מְקוֹם גִּימ"ל דְּל"ת,
תְּחִלּוֹת וּמַחֲנוֹת יוֹצְאִים מֵהֶם, שְׁחֵרֵי גִימ"ל נוֹתֵן
וְדָל"ת לוֹקֵת, וּמִכָּאן [וּמִשְׁכַּת] כִּמְהַ תְּחִלּוֹת וְכִמְהַ
מַחֲנוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם.

כֵּן רֵאָה, אוֹתוֹ נִהַר שִׁשׁוּפַע וְיוֹצֵא מִעֶרְךָ, לֹא
פּוֹסְקִים מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים, וְהוּא מִשְׁלִים
לְעַנְיִים, וְלָכֵן עוֹמְדִים כִּמְהַ תְּחִלּוֹת וְכִמְהַ מַּחֲנוֹת

וְנוֹזְנִים מִכָּאֵן. וְעַל זֶה גָּדַר, זֶה מוֹצִיא וְנוֹתֵן, וְזֶה לֹקֵט וְלוֹקֵחַ, וְנוֹזְנִים חֲבִית וְכָל אֲנָשֵׁי חֲבִית.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵלְמָלָא שְׁתִּיחַ גָּדַר מִכְּנֵי הַשְּׂפָחוֹת, הַשְּׂעָה עֲמָדָה לוֹ לְהַשְׁלִים יוֹתֵר מִחֶבְל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ל) בָּא גָּדַר, קָרִי, וְכִתוּב בְּגַד חֶסֶד אֶל"ף, שְׁתִּירֵי הַשְּׂעָה עוֹמְדֵת בְּשִׁלְמוֹת, וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (איוב ו) אַחֵי בְּגָדוֹ כְּמוֹ נֶחֱל, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ הִסְתַּלְּק בְּאוֹתָהּ שְׂעָה, וְכִתוּב בְּגַד חֶסֶד אֶל"ף, וְלִכֵּן לֹא זָכָה בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְהִסְתַּלְּק מִמֶּנָּה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִנֵּיִן לְרֵאוּבֵן שְׁתִּיחַ בְּזֶה? בְּכִתוּב פִּתּוֹ בְּמִים אֵל תוֹתֵר, שְׁהִסְתַּלְּקוּ חַמִּים וְלֹא שְׂפָעוּ, וְהִירֵי נִתְבָּאֵר בְּמָה פָּנִם, וְשִׁנְיָהֶם לֹא זָכוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְחִילוֹת וּמַחֲנוֹת לְהִנְחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאֶרֶץ. בָּא רֵאֵה, מָה שְׁנִפְנִים בְּגַד, הַשְּׂתִלֵּם בְּאֶשֶׁר. זֶהוּ שְׂפָתוֹב מֵאֶשֶׁר שְׁמִנָּה לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן מִעַדְנֵי מֶלֶךְ. עַכְשָׁו הַשְּׁלִים גִּימ"ל לְדָל"ת.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא נִשְׁמְטוּ בְּמַעֲרַת לֹדָה,
 שְׁנַכְנְסוּ מִפְּנֵי תַקְוַת הַשְּׁמַשׁ, שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נְסוּבְכֵי אֶת הַמַּעֲרָה הַזֹּאת
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, שְׂיִמְנִי
 בַּחֲוֹתֶם עַל לְבָבְךָ בַּחֲוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ וְגו', רַשְׁפִּיָּה
 רַשְׁפִּי אֵשׁ שְׁלֵהֲבֵת יְהוָה. בְּפֶסוּק זֶה הִתְעוֹרְרָנוּ,
 אֲבָל לִילָה אֶחָד הָיָה, בְּשִׁחֵייתִי עוֹמֵד לִפְנֵי אַבָּא
 וְשִׁמְעֵתִי מִמֶּנּוּ דְבַר, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת וְרָצוֹן
 וְהַתְּשׁוּבָה בְּנֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵלֶּי
 בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים נְבִיעַת הַפִּי
 הַתְּחַתּוֹנִים בְּנֶגֶד הָעֲלִיּוֹנִים, וּבְאֹתָהּ שָׁעָה
 שְׁלֵמוֹת הַרָצוֹן וְהַתְּשׁוּבָה בְּדַבְּקוֹת אַחַת לַעֲשׂוֹת
 הַרְוֹת.

בא ראה, אַחַר שֶׁנִּדְבְּקוּ זֶה בְּזֶה וְהָיָה קַבְּלָה
 רָצוֹן, הִיא אוֹמְרָת, שְׂיִמְנִי בַּחֲוֹתֶם עַל לְבָבְךָ.
 לָמָּה בַּחֲוֹתֶם? אֵלֶּי דְרָבוּ שֶׁל חוֹתֶם, בִּיּוֹן
 שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, אֵף עַל גַּב שְׂוִי מִמֶּנּוּ, הָרִי
 נִשְׁאָר רִשָּׁם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְלֹא זֶו מִמֶּנּוּ, שְׂכָל
 הַרִשָּׁם וְכָל הַדְּמוּת שֶׁלוֹ נִשְׁאָר בּוֹ. כֵּךְ אִמְרָה

בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, הִרִי נִדְבַקְתִּי בְךָ, אִתְּךָ עַל גִּבְ
 שִׁימֹתַי מִמֶּךָ וְהִלַּכְתִּי ^(דף רמה ע"א) לְגִלּוֹת, שִׁימֹנִי
 בַּחֲוֹתָם עַל לְבָבְךָ, כִּדְרֵי שִׁישְׁאָר כָּל דְּמוֹתַי בְּךָ
 בַּחֲוֹתָם הִזָּה שִׁישְׁאָר כָּל דְּמוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּדְבַק בּוֹ.

כִּי עֲזָה בְּמִוֶּת אֲהַבָּה, חֲזָקָה הִיא, בְּפִרְדַּת הָרוּחַ
 מִהַגּוֹף. שֶׁשְׁנִינּוּ, בְּשַׁעַת שְׁאָדָם מִנִּיעַ
 לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם וְרוּאָה מֵה שְׁרוּאָה, הָרוּחַ
 הוֹלֶכֶת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף וְהַגְּלִים עוֹלִים, כְּמִי
 שֶׁהוֹלֵךְ בַּיָּם בְּלֵי מְשׁוֹטִים, עוֹלָה וְיוֹרֵד וְלֹא
 מוֹעִיל לוֹ. כֹּה וְנִפְרָד מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוֹף, וְאֵין [לְהִס]ֵ
 קָשִׁי כְּמוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָדַת הָרוּחַ מִהַגּוֹף. כֹּה חֲזָק
 הָאֲהָבָה שֶׁל בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בַּחֲזָק הַמְּוֶת בְּשַׁעַת שְׁרוּצָה הָרוּחַ לְהִפָּרֵד מִהַגּוֹף.
 קָשָׁה בְּשִׂאוֹל קִנְיָה, כָּל מִי שֶׁאֲהָב וְלֹא קוֹשֵׁר
 עִמּוֹ קִנְיָה, אֵין אֲהָבָתוֹ אֲהָבָה. כִּיּוֹן
 שֶׁקִּנְיָה, הִרִי הָאֲהָבָה הַשְּׁלֵמָה. מִכָּאן לְמַדְנּוּ
 שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקִנְיָה לְאִשְׁתּוֹ כִּדְרֵי שִׁיתְקַשֵּׁר עִמָּה

אֶהְבֶּה שְׁלֵמָה, שְׁחֵרֵי מִתּוֹךְ כֶּךָ לֹא יִתֵּן עֵינֵי
 בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. מַה זֶה קָשָׁה בְּשֵׂאוֹל? אֵלֶּא מַה
 שְׂאוֹל קָשָׁה בְּעֵינֵי הָרִשָּׁעִים לְרֹדֵת אֵלָיו, כֶּךָ
 קִנְיָה קָשָׁה בְּעֵינֵי מִי שְׂאוֹהֵב וּמְקַנֵּא לְהַפְרִד.
 מֵאֶהְבֶּה.

דְּבַר אַחֵר קָשָׁה בְּשֵׂאוֹל קִנְיָה - מַה שְׂאוֹל,
 בְּשָׁעָה שְׂמוֹרִידִים אֵלֶיָּה אֶת הָרִשָּׁעִים,
 מוֹדִיעִים לָהֶם חֲטֵאֵיהֶם עַל מָה הוֹרִידוּ אוֹתָם,
 וְקָשָׁה לָהֶם, כֶּךָ מִי שְׂמְקַנֵּא, הוּא תוֹבֵעַ עַל
 חֲטָאוֹ וּמְחַשֵּׁב [וְחוֹשֵׁר] כִּמְה מַעֲשִׂים, וְאִזּוּ נִקְשָׁר בּוֹ
 קָשָׁר הָאֶהְבֶּה.

רִשְׁפִּיָּה רִשְׁפֵי אִשׁ שְׁלֵהֶבֶת יָהּ, מַה זֶה שְׁלֵהֶבֶת
 יָהּ? זֶה שְׁלֵהֶבֶת שְׂבוּעֶרֶת וַיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ
 שׁוֹפֵר שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר וְשׁוֹרֵף, וּמִיָּהוּ? הַשְּׂמֵאל.
 זֶהוּ שְׂכֶתוֹב (שִׁיר ב) שְׂמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, זֶה
 שׁוֹרֵף שְׁלֵהֶבֶת שְׁלֵ הָאֶהְבֶּה שְׁלֵ בְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל אֵל
 תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְלִכְּזֶן (שם ה) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת
הָאֱהָבָה. אֶתְּרֵי כְּשָׂא הַיָּמִין אֲשֶׁר הוּא מִיָּם,
מוֹסִיף שְׂרֵפֶת הָאֱהָבָה, וְלֹא נִכְבְּתָה שְׁלֵהֶבֶת
הַשְּׂמַאל, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּמְיֵנוּ תְּחִבְּקֵנִי, וְהוּא מִיָּם
רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה, וְכֵן הַכֹּל
כְּגֹזֵן תִּהְיֶה.

עַד אֶתְּרֵי יוֹשְׁבֵי־הָאָרֶץ, שֶׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי
שֶׁמְעוֹן אֶתְּרֵי בָּא בְּדֶרֶךְ, הוּא וְרַבִּי יְהוּדָה
וְרַבִּי יִצְחָק. הִתְקַרְב לַמַּעְרָה, יֵצְאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר
וְרַבִּי אֲבָא. אָמַר רַבִּי שֶׁמְעוֹן, מִכַּתְּלֵי הַמַּעְרָה
רֵאִיתִי שֶׁשְׂכִינָה בָּאֵן. יָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי שֶׁמְעוֹן,
בְּמָה עִסְקִיתֶם? אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּאֱהָבַת כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר פֶּרֶשׁ
פְּסוּק וְהַ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ
וְגו'. אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, בְּאֱהָבָה עֲלִיוְנָה וְקִשְׁר
הַחֲבִיבוֹת הַסִּתְּכֵלֶת.

אֶתְּרֵי רַבִּי שֶׁמְעוֹן שָׁעָה. אָמַר, בְּכֹל מְקוֹם צְרִיךְ
שְׂתִיקָה, חוּץ מִשְׂתִּיקָה שֶׁל הַתּוֹרָה. גְּנִיזָה

אחת יש לי גנוזה, ואיני רוצה שתאבד מכם,
והיא דבר עליון, ומצאתי אותו בספרו של רב
המנונא הזקן.

בא ראה, בכל מקום הזכר רודף אחר הנקבה
ומעורר אליה אהבה, וכאן מצאנו שהיא
מעוררת אהבה ורודפת אחריו, ודרך העולם
שאינן שבת הנקבה לרדף אחרי הזכר, אלא דבר
נסתר הוא, ודבר עליון מבית גנוי המלך.

בא ראה, שלש נשמות הן, והן עולות בדרגות
עליונות ידועות, ועל שהן שלש - הן
ארבע. אחת נשמה עליונה שלא נתפסת ולא
מתעורר בה הגזבר [הגוי] של האוצר העליון, כל
שכן התחנות. וזו נשמה לכל הנשמות, והיא
נסתרת ולא נגלית לעולמים ולא נודעת, וכלם
בה תלויות.

וזו מתעטפת בעטוף של זהר הכרמל [של הכדולח]
בתוך הזהר, ונוסף טהות מרגליות,
ונקשרים כלם באחד, כמו תקשרים של איברי

גוֹף אֶחָד, וְהוּא נִכְנָם לְתוֹכָם וּמְרֹאָה בָּהֶם
מֵעֲשָׂיו. הוּא וְהֵם אֶחָד הֵם, וְאִין בָּהֶם הַפְּרָדָה.
זוֹ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה מְמִירָה שֶׁל הַכֹּל.

נִשְׁמָה אַחֶרֶת נִקְבָּה נִסְתָּרָת בְּתוֹךְ חֵילוֹתֶיהָ,
וְהִיא נִשְׁמָה לָהֶם, וּמֵהֶם אֶחָדוּ (דף רמה ע"ב)
הַגּוֹף לְהִרְאוֹת בָּהֶם מֵעֲשִׂיהָ לְכֹל הָעוֹלָם, כְּמוֹ
גוֹף שֶׁהוּא כְּלִי לְנִשְׁמָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ מֵעֲשָׂה, וְאֵלֶּה
כְּמוֹ אוֹתָם הַקְּשָׁרִים הַטְּמִירִים שֶׁלֹּמְעֵלָה.

נִשְׁמָה אַחֶרֶת הִיא נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים לְמַטָּה.
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים בָּאוֹת מֵאוֹתָן נִשְׁמוֹת
עֲלִיוֹנוֹת, מִנִּשְׁמַת הַנִּקְבָּה וּמִנִּשְׁמַת הַזִּכָּר, וְלִבֵּן
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים הֵן עֲלִיוֹנוֹת עַל כָּל אוֹתָם
הַחֵילוֹת וְהַמְּחַנּוֹת שֶׁלֹּמְעֵלָה.

וְאִם תֹּאמַר, תְּרִי הֵם עֲלִיוֹנִים מִשְׁנֵי צְדָדִים,
לָמָּה יִרְדּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה וְלָמָּה הִסְתַּלְּקוּ
מִמֶּנּוּ? לְמַלְךְ שֶׁנוֹלַד לוֹ בֶּן, שָׁלַח אוֹתוֹ לְכַפֵּר
אֶחָד לְגִדְלוֹ, וְלִגְדֹל אוֹתוֹ עַד שִׁיגְדֹל לוֹ, וְיִלְמְדוּ
אוֹתוֹ דְרָכֵי הַיִּבֵּל הַמְּלָךְ. שָׁמַע הַמְּלָךְ שֶׁתְּרִי בְּנוֹ

גִּדְל וְהַתְגַּדְל, מָה עָשָׂה בְּאַהֲבַת בָּנוּ? שׂוֹלַח לוֹ
 אֶת הַגְּבִירָה אָמוּ בְּשִׁבְלֹו, וּמְכַנְּיָם לְהִיכְלוֹ,
 וְשָׂמַח עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלִיד בֵּן מִהַגְּבִירָה,
 וּמִיָּהוּ? זֶו נְשָׂמָה עֲלִיזָה קְדוֹשָׁה. שְׂלַח
 אוֹתָהּ לְכַפֵּר, לְעוֹלָם תְּהֵה, שְׁתַּתְגַּדְל בּוֹ וַיִּלְמְדוּ
 אוֹתָהּ דְרָכֵי הַיִּכְלָה. בִּיּוֹן שִׁיזְדַּע הַמְּלָךְ
 שְׁתַּרִי בָנוּ גִדְל בְּכַפֵּר תְּהֵה וְזָמַן הַגִּיעַ לְהַכִּיאוֹ
 לְהִיכְלוֹ, מָה עָשָׂה בְּאַהֲבַת בָּנוּ? שׂוֹלַח אֶת
 הַגְּבִירָה בְּשִׁבְלֹו וּמְכַנְּיָם אוֹתוֹ לְהִיכְלוֹ. הַנְּשָׂמָה
 לֹא עוֹלָה מִן הָעוֹלָם תְּהֵה עַד שְׁכַאֲהַ הַגְּבִירָה
 בְּשִׁבְלָהּ, וּמְכַנְּיָסָה אוֹתָהּ לְהִיכְלָה הַמְּלָךְ, וַיּוֹשְׁבֵת
 שָׁם לְעוֹלָמִים.

וְעַם כָּל זֶה, דְרָךְ הָעוֹלָם שְׂאוֹתָם בְּנֵי הַכַּפֵּר
 בּוֹכִים עַל פְּרִדַּת בֵּן הַמְּלָךְ מֵהֶם. פִּקְחָה
 אַחַד תְּהֵה שָׁם, אֲמַר לָהֶם, עַל מָה אַתֶּם בּוֹכִים,
 וְכִי לֹא בֵּן הַמְּלָךְ הוּא, וְלֹא נִרְאָה יוֹתֵר לְדוֹר
 בֵּינֵיכֶם אֶלָּא בְּהִיכְלָה שָׁל אָבִיו? כִּי מַעֲשֵׂה, שְׁתַּיָּה

בַּקֶּחַ, רָאָה בְּנֵי כֹפֵר שֶׁהָיוּ בּוֹכִים, וְעַל זֶה אָמַר
(דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ.

בֹּא רֵאָה, אֵלֹוּ הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה כָּל הַצְּדִיקִים,
הָיוּ שֹׂמְחִים אוֹתוֹ יוֹם שֶׁמְּגִיעַ לָהֶם לְהַסְתַּלֵּק
מִן הָעוֹלָם, וְכִי לֹא כְבוֹד עֲלִיּוֹן הוּא שֶׁהַגְּבִירָה בָּאָה
בְּשִׁבְלָם, וּלְהוֹבִיל אוֹתָם לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ שִׁישְׁמַח
בָּהֶם הַמֶּלֶךְ כָּל יוֹם? שֶׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
מִשְׁתַּעֲשֵׂע אֲלָא בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

בֹּא רֵאָה, הַתְּעוֹרְרוֹת הָאֲהָבָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְמַטָּה
מִתְעוֹרְרִים אוֹתָהּ, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם בָּאִים מִצַּד הַמֶּלֶךְ,
מִצַּד הַזְּכָר, וְהַתְּעוֹרְרוֹת זֹו מְגִיעָה לְנִקְבָּה מִצַּד שֶׁל
הַזְּכָר, וּמִתְעוֹרְרַת אֲהָבָה. נִמְצָא שֶׁזְּכָר מִתְעוֹרֵר
חֲבִיבוֹת וְאֲהָבָה לְנִקְבָּה, וְאִזּוֹ הַנִּקְבָּה נִקְשָׁרַת
בְּאֲהָבָה לְזָכָר.

כִּמוֹ זֶה הַתְּשׁוּקָת הַנִּקְבָּה לְשִׁפּוֹךְ מַיִם תַּחַת זִנְיָם
בְּנִגְדַּי מַיִם עֲלִיּוֹנִים אֵינָה אֲלָא בְּנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם

הבא, שְׁעֲלֵיהֶם קַיְמִים עֲלִיזִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה
(משלי ח) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם, כְּתוּב סֵתָם.

וְסוֹד הַכֹּל - צַדִּיק, הוּא יִסּוֹד שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהוּא
יִסּוֹד לְמַטָּה, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל נִכְלָלָת מִצַּדִּיק
מִלְּמַעְלָה וּמִמַּטָּה. צַדִּיק מֵצַד זֶה וְצַדִּיק מֵצַד זֶה
יִרְשִׁים אוֹתָהּ. וְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים לו) צַדִּיקִים יִרְשׁוּ
אֶרֶץ, יִרְשׁוּ אֶרֶץ וְדָאֵי.

בֵּא רֵאָה, צַדִּיק יִרְשׁ אֶרֶץ זוּ וּמִזְרִיק עֲלֶיהָ בְּרָכוֹת
בְּכָל יוֹם, וְנוֹתֵן לָהּ תַּפְנוּקִים וְעֵדוּנִים בְּשִׁפְעַ
עֲלִיוֹן שְׁשׁוּפַע עֲלֶיהָ, וְחָרִי בְּאֶרְנוּ אֶת הַדָּבָר.

וְסוֹד הַכְּתוּב - (בראשית מט) מֵאֲשֶׁר שְׁמַנְהָ לַחֲמוֹ
וְהוּא יִתֵּן מִעֲדֵנֵי מֶלֶךְ. וְעַם כָּל זֶה דָּבָר
אַחַר, שְׁכַתוּב (שיר ו) רְאוּהָ בָנוֹת וַיֵּאשְׁרוּהָ, וְעַל זֶה
אֶמְרָה לֵאמֹר, (בראשית ל) בְּאֲשֶׁרֵי כִי אֲשָׁרוּנִי בָנוֹת,
וְהַכֹּל יָפָה.

וּבֵא רֵאָה, מִן הָעוֹלָם הַבֵּא נִמְשָׁךְ וְשׁוּפַע לְצַדִּיק
הַזֶּה לְתַת תַּפְנוּקִים וְעֵדוּנִים לְאֶרֶץ הַזֶּה,
שְׁהִיא לָחֶם עֲנִי, וְנַעֲשֶׂה לָחֶם מְעַנְנֵי. וְהוּ שְׁכַתוּב

מֵאֲשֶׁר שְׂמֵנָה לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן מִעֲדֵנֵי מֶלֶךְ, וְדַאי,
וַחֲרֵי בְּאַרְנֹו. (דף רמו ע"א)

בֹּא רֵאֵה, מֵאֲשֶׁר שְׂמֵנָה לְחֶמוֹ, זֶהוּ מְקוֹם שְׁהַכֵּל
מֵאֲשָׁרִים אוֹתוֹ, וּמִיֵּהוּ? הָעוֹלָם הַבֹּא,
שְׁהַעֲלִיזִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מֵאֲשָׁרִים אוֹתוֹ
וּמִשְׁתוֹקְקִים אֵלָיו. שְׂמֵנָה לְחֶמוֹ, מִי? עַד כָּאן
לֹא פִרַשׁ מִי הוּא הַמְּקוֹם. אֵלָּא, יֵשׁ לָחֶם וַיֵּשׁ
לָחֶם, כְּמוֹ שְׂיֵשׁ אֵילָן וַיֵּשׁ אֵילָן. יֵשׁ עֵץ הַחַיִּים,
וַיֵּשׁ עֵץ שְׁתָּלוּי בּוֹ הַמּוֹת. יֵשׁ לָחֶם שְׁנִקְרָא לָחֶם
עֲנִי, וַיֵּשׁ לָחֶם שְׁנִקְרָא לָחֶם מְעַנָּנ. וּמִיֵּהוּ [לָחֶם]?
זֶה ו', וְזֶה הוּא לְחֶמ"ו, לְחֶ"ם ו', וְעַל זֶה כְּתוּב
(שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן
הַשָּׁמַיִם וְדַאי.

וְעַל זֶה, מֵאֲשֶׁר שְׂמֵנָה לְחֶמוֹ, לָחֶם ו', שְׁחֲרֵי
מִפְּנֵי נִזּוֹן הָעֵץ הַזֶּה, וְהוּא מְעַטֵּר אוֹתוֹ,
כְּכַתוּב (שִׁיר ג) כְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אָמוֹ. וּכְשֶׁהוּא
לוֹקֵחַ, וְדַאי הוּא יִתֵּן מִעֲדֵנֵי מֶלֶךְ. וּמִי הַמֶּלֶךְ? זֶה
כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל, שְׁחֲרֵי מִפְּנֵי נִזּוֹנִית, וְהוּא נוֹתֵן לָהּ

על יד הצדיק דרנה קדושה אות הברית, ומכאן לשאר הדרגות שלמה, וכלם כמו שלמעלה.

בספרו של רב המנונא הוקן אמר כך: מאשר שמנה לחמו - זה לחם שפת, שהוא מענג, על אחד שנים, כפתוב לקטו לחם משנה. מה זה לחם משנה? אלא שני לחם, לחם מן השמים ולחם מן הארץ. זהו לחם ענג, וזהו לחם עני. ובשבת נכלל לחם התחתון בלחם העליון, ומתברך זה משום זה, והוא לחם משנה.

ועוד היה אומר, לחם משנה של שפת לוקח משפת העליונה ששופעת ומאירה לכל, ומתחבר לחם בלחם, והוא משנה. ובכל מקום סוד של לחם נקבה היא, משום כך שמנה כתוב ולא שמן, וכתוב (בראשית לט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, זו אשתו.

ואם תאמר, (שמואל א' ט) ותלחם איל מפלינו, ולא כתוב אזלה? לשאר המזון קוראים לחם, והדברים ידועים מה הוא שאר המזון ומה הוא

לָחֶם מִמַּשׁ. לָחֶם שְׁלִמְעָלָה בְּכָל מְקוֹם זָכָר, לָחֶם
 תַּחְתּוֹן בְּכָל מְקוֹם נִקְבָּה. וְאָנוּ מֵצֵאֵנוּ שְׁלִפְעָמִים
 בְּתוֹב זָכָר וְלִפְעָמִים נִקְבָּה, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד, זֶהוּ
 כְּמוֹ זֶה, וְהַכֹּל יָפָה.

בֹּא רֵאָה, אֲשֶׁר רָשׁוּם לְמַעְלָה וְרָשׁוּם לְמַטָּה
 בְּתַקוּנֵי כְּלָה, וְעַל כָּל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הַשְּׂבָטִים
 הָיִם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְנִתְקַן בָּהֶם. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
 (מַלְכִים-א ז) וְהָיִם עֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה. וְסוּד הַדְּבָר -
 נִתְקַן לְמַעְלָה וְנִתְקַן לְמַטָּה בְּאֶרֶץ. נִתְקַן לְמַעְלָה
 בְּתַקוּנֵי יְדוּעִים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְנִתְקַן
 לְמַטָּה בְּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הַשְּׂבָטִים הַלְלוּ כְּמוֹ
 שְׁלִמְעָלָה, וְעַל כֵּן שְׂכִינָה לְמַעְלָה וְשְׂכִינָה לְמַטָּה
 בְּשִׁבְלִי [בְּתוֹכָם שָׁל] יִשְׂרָאֵל, וּבְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׂבָטִים
 [וּבְשְׁנַיִם שְׂבָטִים] [וּבְשְׁנַיִם אֲדָרִים] נִכְלָלָת וְנִתְקַנְתָּ. אֲשֶׁר
 בְּתַקוּנֵיהָ עוֹמֵד כְּשֶׁאֵר הַשְּׂבָטִים.

וְאִם לֹא שְׁנֵלָה מַשָּׁה - לֹא נוֹדַע, שְׂכַתוֹב (דְּבָרִים
 ל) וְטַבֵּל בְּשִׁמּוֹן רַגְלוֹ, לְהִרְאוֹת אֵיפָה
 חֶקְאֶשֶׁר שְׁלוֹ בְּמְקוֹמוֹ, שֶׁהוּא מִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ שְׁמֹן

מִשְׁחָה מְלֻמְעָלָה. מִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב כָּרוּךְ מִכְּנִים
אֲשֶׁר וְגו'.

רַבִּי שְׂמֵעוֹן פָּתַח וְאָמַר, נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלַחַה
הִנֵּתָן אֲמַרִי שְׁפָר. הֲרִי נֶאֱמַר שְׁהַעוֹלָם
הָעֲלִיזוֹן הוּא עוֹלָם שֶׁל זָכַר. בֵּינּוֹן שְׁהַעוֹלָה דָּבָר
מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְמֻעָלָה, הַכֹּל הוּא זָכַר. מִנֵּיִן
לָנוּ? מִעוֹלָה. לָמָּה נִקְרָאת עוֹלָה? מִשּׁוּם שְׁהַעוֹלָה
מִעַל הַנִּקְבָּה, וּמִשּׁוּם כֶּךָ (וַיִּקְרָא א) עָלָה זָכַר תָּמִים
יִקְרִיבוּ וְגו'.

לָמָּה תָּמִים? וְכִי תְּתִיבוֹת תְּתִיבוֹת צָרִיךְ אוֹתוֹ
שְׂאוּמַר תָּמִים!? מַה זֶה תָּמִים? אֵלָּא
כְּכַתוּב, תִּתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים. מָתִי תָּמִים?
בְּשַׁעַת [בְּמָקוֹם] שְׁנַמּוּל, שְׁתַּרִי הַזָּכַר אֵינּוּ, וְלֹא נוֹדַע
אֵלָּא רַק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנִקְרָא תָּמִים, וּמַהוּ? זֶה
אוֹת הַבְּרִית, שְׁפָה נוֹדַע הַזָּכַר מִן הַנִּקְבָּה,
כְּכַתוּב (שם י) אִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה. מִשּׁוּם כֶּךָ
זָכַר תָּמִים, שְׁנוֹדַע בּוֹ אֵיבָר זֶה וְלֹא יִסְרֶסוּ אוֹתוֹ.

וְאֵם תֹּאמֶר, הֲרֵי כְּתוּב (ויקרא ד) נִקְבָּה תְּמִימָה?
 כִּךְ הוּא וְדַאי. כִּמוֹ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק תְּמִים,
 כִּךְ נִקְרָא צַדִּיק תְּמִימָה, מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל נִטְלָה
 מִמֶּנּוּ. מִשּׁוֹם כִּךְ עוֹלָה, שֶׁעוֹלָה מִן הַנִּקְבָּה
 לְזָכַר, וּמִמָּקוֹם זֶה וּמֵעֵלָה הַכֹּל הוּא זָכַר, וּמִן
 הַנִּקְבָּה (דף רמו ע"ב) וּמִטָּה הַכֹּל הוּא נִקְבָּה, וַחֲרֵי
 בְּאַרְנוֹ.

וְאֵם תֹּאמֶר, כִּךְ גַּם הַנִּקְבָּה שְׁלֵמָעֵלָה. אֵלֶּא
 סִיּוּם הַגּוֹף מִרְאָה עַל כָּל הַגּוֹף שֶׁהוּא
 זָכַר, רֹאשׁ הַגּוֹף נִקְבָּה, עַד שִׁיזְרֵד לְסִיּוּם,
 וְכִשֶׁתְּסִיּוּם נִרְאָה, הֲרֵי עוֹשֶׂה הַכֹּל זָכַר. אֲבָל
 כָּאֵן רֹאשׁ וְסוֹף נִקְבָּה, שֶׁחֲרֵי כָּל תְּקוּן הַגּוֹף
 נִקְבָּה.

בֵּא רֵאָה, סוֹד עֲלִיּוֹן אַחַד יֵשׁ בְּדָבָר זֶה, שֶׁחֲרֵי
 רְאִינוּ שֶׁיַּעֲקֹב בִּרְךְ אֶת יוֹסֵף בְּתוֹף אֶחָיו.
 כִּיּוֹן שֶׁצָּוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲרַבְּעָה דְגָלִים
 בְּשָׂכִינָה, בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׂבָטִים לְחֵתֵקֵן כְּהֵם, גִּרְע
 מֵהֵם אֶת יוֹסֵף, וְשָׁם בְּמָקוֹמוֹ אֶת אֶפְרַיִם. מָה

הטעם הסתלק מהם יוסף? אם תאמר משום
חטאו - לא כן, שחרי הוא צדיק.

אלא סוד הדבר - יוסף היה רשם של זכר,
שפתוב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין,
זכתוב משם רעה אבן ישראל, משם נזונית אבן
ישראל הזאת. אבן - זו בנסת ישראל, ועליה
אמר דוד (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. ומשום שיוסף הוא רשם של זכר,
נקרא יוסף הצדיק, שחרי הוא ודאי צדיק, משם
רעה אבן ישראל.

ומשום שכל תקוני השכינה הן נקבות,
הסתלק יוסף משם והתמנה תחתיו
אפרים, והוא נקבה לתקוניה. ומשום שהוא כן,
התמנה לצד מערב, מקום ששורה הנקבה,
ואותו רשם שהוא זכר הסתלק מתקוניה, משום
שהוא עולם של נקבה ולא עולם של זכר, וכל
תקוניה דורשים נקבות.

וּמִשׁוּם כֹּה, יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק, הִסְתַּלַּק
 מִתְּקוּנָתָהּ, וְהִתְמַנָּה אֲפָרַיִם תַּחֲתָיו.
 וְעַל כֵּן כָּל שְׁנַיִם עָשָׂר הַשָּׁבָטִים הֵם תְּקוּנָיִם שֶׁל
 שְׂכִינָה, וּבָלָם צָרִיכִים כָּמוֹ שְׁלֹמֹעֶלָה, חוּץ
 מִדְּרֹגַת הַצָּדִיק שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל הָאֵיבָרִים זָכָר,
 וְלֹא צָרִיךְ לְהַכְחִישׁ [אוֹתוֹ].

נִפְתָּלִי אֵיךְ שֶׁלַּח הַנִּתֵּן אֲמַרִי שֶׁפָּר, הֵינּוּ מֵה
 שְׁפָתוֹב (שִׁיר ה) וּמִדְּבַרְךָ נְאוּהָ. מִשׁוּם
 שֶׁקוֹל מִנְהִיג אֶת הַדְּבֹר, וְאִין קוֹל בְּלִי דְבֹר.
 וְאוֹתוֹ הַקוֹל נִשְׁלַח מִמְּקוֹם עֵמֶק שְׁלֹמֹעֶלָה,
 וְשִׁלּוּחַ מִלְּפָנָיו לְהַנְהִיג הַדְּבֹר, שְׁאִין קוֹל בְּלִי
 דְבֹר, וְלֹא דְבֹר בְּלִי קוֹל. וְזֶה כִּלְלֵ שְׁצָרִיךְ אֶת
 הַפָּרֵט, וּפָרֵט שְׁצָרִיךְ אֶת הַכִּלְלֵ, וְזֶה קוֹל שְׁיִזְעֵא
 מִדְּרוֹם וּמִנְהִיג אֶת הַמַּעֲרָב, יוֹרֵשׁ לְשָׁנֵי צְדָדִים.
 וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים לג) וּלְנִפְתָּלִי אֲמַר וְגו', יָם וְדְרוֹם
 יִרְשָׁה. לְמַעַלָּה זָכָר, לְמַטָּה נְקֵבָה. מִשׁוּם כֹּה נִפְתָּלִי
 אֵיךְ שֶׁלַּח, נְקֵבָה לְמַטָּה. כָּמוֹ זֶה זָכָר לְמַעַלָּה,
 שְׁפָתוֹב הַנִּתֵּן אֲמַרִי שֶׁפָּר. הַנִּתֵּן כָּתוּב, וְלֹא
 הַנּוֹתֵנָת.

בא ראה, מחשבה ראשית הכל, ומשום שהיא
מחשבה, היא בפנים נסתרת ולא נודעת,
כאשר מתפשטת מחשבה זו יותר, באה למקום
ששורה הרוח, וכשמגיעה לאותו מקום נקראת
בינ"ה, וזה לא נסתר כבתחלה. ואף על גב שהיא
נסתרת, רוח זו מתפשטת ומוציאה קול כלול מאש
מים ורוח, שהם צפון דרום ומזרח. והקול הזה
כלל של כל שאר החילות, וקול זה מנהיג את
הדבור, וזה נותן דבר מתקן, משום שקול נשלח
ממקום הרוח, ובא להנהיג הדבור, להוציא דברים
ישרים.

וכשתסתכל בדרגות, הוא מחשבה, הוא בינה,
הוא קול, הוא דבור, והכל אחד.
והיא היא המחשבה, ראשית הכל, ולא תהי פרוד,
אלא הכל אחד וקשר אחד, שהיא מחשבה ממש
שנקשרה באין ולא נפרד לעולמים, וזה הוא (זכריה
י"ד) ה' אחד ושמו אחד. ועל זה תנתן אמרי שפר
בתוב, זה הגוף.

סִיּוּם הַגּוֹף, זֶה שְׂפָתוֹב בֵּין פֶּתַח יוֹסֵף בֵּין פֶּתַח עֲלִי
 עֵינַי. לָמָּה פְּעָמִים? אֵלֶּא בֵּין פֶּתַח לְמַעְלָה, בֵּין
 פֶּתַח לְמַטָּה. וְלָמָּה אֵינִי בֵּין פֶּתַח לְמַטָּה בְּתַקּוּנֵי
 הַמְּלָכָה? מִשּׁוּם שְׂפָנוֹת צְעָדָה לְהִיּוֹת עֲלֵי שׁוּר,
 שְׂצָרִיכִים בָּנוֹת לְתַקּוּנֶיהָ וְלֹא בָנִים, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר
 (מִשְׁלֵי לֹא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְגו'. רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ
 חֵיל, אֵלֹו שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׂבָטִים.

בֵּא רְאֵה, מְלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה לֹא מְקַבְּלֶת מְלָכוֹת
 קְדוּשָׁה שְׁלֵמָה עַד שְׂמֵת־חֶפְרֶת בְּאֲבוֹת,
 וּכְשֵׁמֵת־חֶפְרֶת בְּאֲבוֹת, נִבְנְהָ בְּנֵינָן שְׁלָם מִהָעוֹלָם ^{דף}
 הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא עוֹלָם הַזְּכָר, וְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן ^{רמז ע"א}
 נִקְרָא שְׁבַע שָׁנִים, כִּי כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים בּוֹ.

וְסִיּוּן לְדָבָר - (מְלָכִים א-ו) וַיִּבְנְהוּ שְׁבַע שָׁנִים, זֶה
 עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְלֹא כְּתוּב בְּשְׁבַע שָׁנִים,
 כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (שְׁמוֹת לֹא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתוּב בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְכְתוּב
 (בְּרֵאשִׁית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה,
 בְּאֲבָרָתָם. וְאֲבָרָתָם נִקְרָא שְׁבַע יָמִים, וְבוֹ נִבְנְהָ

הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן [כְּמוֹ זֶה וַיִּבְנֶה שְׁבַע שָׁנִים], וְאַלֶּה נִקְרָאִים
עוֹלָם הַזְּכוֹר [וְכוּ נִבְנָה הָעוֹלָם שְׁלֵמָה].

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה יֵשׁ שְׁבַע שָׁנִים, סוּד הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן, וְסוּד זֶה שְׁפָתוֹב (מַלְכִים-א ה) שְׁבַעַת
יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. שְׁפִינֹן
שָׂאֵמַר שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים, לֹא יִדְעֵנוּ
שֶׁהֵם אַרְבָּעָה עָשָׂר? אֵלָּא לְהֵרְאוֹת עוֹלָם עֲלִיּוֹן
וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן, וְהֵם שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים.
אֵלּוּ זְכוֹרִים וְאֵלּוּ נִקְבוֹת. אֵלּוּ הַנִּקְבוֹת הָעוֹלָם
הַזֶּה עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי לֹא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ
חֵיל, אֵלּוּ שָׁנִים עָשָׂר שְׁבַעִים שָׁהֵם עָשׂוּ חֵיל,
בְּפָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה יְהוּדָה וְגו',
וְכוּ בָּלָם.

וְאֵם תֵּאֵמַר רַבּוֹת, וְהֵרִי הֵם שָׁנִים עָשָׂר וְלֹא
יֹתֵר, חוּץ מֵאוֹתוֹ הַחֵיל שָׁעָשׂוּ, מַה זֶה
רַבּוֹת? אֵלָּא כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית יח) וְעַקַּת סָדָם
וְעַמְרָה כִּי רַבָּה, כְּמוֹ גְדֻלָּה. וְכוּ רַבּוֹת גְּדוּלוֹת,
עֲלִיוֹנִים וְגְדוּלִים עַל הַכֹּל, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים (תַּהֲלִים קד)

חיות גדלות. עשו חיל - אותו חיל שעשו
 שפסמוכים עליהם נקראים חיות קטנות עם
 גדולות, להתחבר באחד, לתקן בהם את
 המלכה, לשמח בהם עליונים ותחתונים, כמו
 שנאמר (שם) לוייתן זה יצרת לשחק בו. משום כך
 רבות פנות עשו חיל. [ואת עלית על בלנה, כמו שנאמר

(מלכים-א ז) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה וגו', וכתוב

[והים עליהם מלמעלה. תינו ואת עלית על בלנה.]

ועל זה פנות צעדה עלי שור. פנות צעדה?!
 צועדות הנה צריך לכתב! אלא אותה
 העין שכתובה למעלה, ומיהו? עין משפט, והוא
 עומד עלי עין, והוא עין, צעדה ופוסעת לקחת
 פנות לתקונייה, וזהו פנות צעדה, ולא בנים.
 פנות צעדה, הסתכלה לתקונייה, ולא בנים.
 וימררוהו ורבו - בהסתכלות של אהבה אליו,
 בכתוב (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני.
 ועל זה וישמחהו בעלי חצים.

וַיָּשָׁב בְּאֵיטָן קִשְׁתּוֹ, זֶה קִשְׁתּוֹ. מַה זֶה קִשְׁתּוֹ? זֶה
 בֵּית זִנּוּי. בְּאֵיטָן - חֹזֵק הַלְבִּישָׁה עָלָיו,
 שֶׁלֹּא נִחְלַשׁ בְּחָה, שֶׁהָרִי יִדְעָה שְׂיוּסָה לֹא יִסְטָה
 בְּאוֹתָהּ וְדָרְגָה שֶׁל אוֹת הַכְּרִית שֶׁלוֹ לְיָמִין
 וְלִשְׂמָאל.

וַיִּפְזֹוּ, מַה זֶה וַיִּפְזֹוּ? אֵלֶּךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים יט)
 הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפֶּזֶז רָב, וְכָתוּב (איוב כח)
 וְתִמְוֶרְתָּה כְּלִי פֶזֶז. הַתְּכַבְּרוּ זְרוּעוֹתָיו בְּמַרְגְּלִית
 עֲלִיוֹנָה. מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב - מֵאוֹתָם שְׁנֵי צְדָדִים
 שֶׁהִתְחַזַּק בָּהֶם יַעֲקֹב. מִשָּׁם רָעָה אֲבֹן יִשְׂרָאֵל -
 מִשָּׁם נִזְוִיַת אוֹתָהּ אֲבֹן יִקְרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ.
 עוֹד, מֵאוֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר צְדָדִים נִזְוִיַת אוֹתָהּ
 אֲבֹן יִקְרָה, שֶׁהֵם צְפוֹן וְדָרוֹם, וְהֵיא נִתְנָה
 בֵּינֵיהֶם וְהִתְפָּרְכָה מֵהֶם, וְנִזְוִיַת מֵהֶם עַל [וְדָרְגָתָהּ] יַדֵּי
 צְדִיק.

בֹּא רֵא, לְיוֹסֵף נוֹסֶפֶה בְּרָכָה אַחֲרָתָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר מֵאֵל אָבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ וְגו'. פָּסוּק זֶה
 קִשְׁתּוֹ. מֵאֵל אָבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ, אֵל אָבִיךָ יַעֲזֹרְךָ צָרִיךְ

לְהִיּוֹת! מַה זֶה מֵאֵל אֲבִיךָ וְאַחַר כֵּן וַיַּעֲזֹרְךָ?
 וְאֵת שְׂדֵי, וְאֵל שְׂדֵי צָרִיךָ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב
 (בראשית מג) וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָהֶם רַחֲמִים לְפָנַי הָאֵישׁ.
 וַיְבָרְכֶךָ, וַיְבָרְכֶךָ צָרִיךָ לְהִיּוֹת!

אֵלָא הוֹרִישׁוּ מְלַמְעָלָה וּמִטָּה. הוֹרִישׁוּ
 מְלַמְעָלָה, מֵאֵל אֲבִיךָ, שֶׁהוּא יִרְשָׁה
 עַלְיוֹנָה, מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וַיַּעֲזֹרְךָ, כִּדֵּי שֶׁלֹּא
 יִחְלִיף מְקוֹם זֶה לְמְקוֹם אַחֵר, וְשִׁסְיוֹעוֹ יִהְיֶה
 מְקוֹם זֶה וְלֹא מֵאַחֵר.

וְאֵת שְׂדֵי, מַה זֶה וְאֵת שְׂדֵי? אֵלָא זוֹ דַּרְגָּה
 אַחֲרַת תַּחְתּוֹנָה, שֶׁחֲרֵי שְׁנֵינּוּ, בְּכָל מְקוֹם
 אֵת ה' - זוֹ הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ (ישעיהו ו) וְאָרָא אֵת ה',
 אֵת לְרֵבּוֹת. וְאֵת - לְהַכְלִיל יוֹם בְּלֵילָה וְלֵילָה
 בְּיוֹם, כְּכַתוּב וְאֵת שְׂדֵי, שֶׁחֲרֵי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת
 בְּרָכוֹת לְבָרְךָ אֵת הָעוֹלָמוֹת.

עוֹד, לָמָּה לֹא אָמַר וְאֵל שְׂדֵי, שֶׁחֲרֵי גַם בֵּין
 מִשָּׁמַע כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׂכַתוֹב וְאֵל שְׂדֵי
 יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, הַכֹּל מְקוֹם אַחָד הוּא, לָמָּה

השָׂאִיר ל' וְכַתַּב ת' אֵלָּא זֶהוּ סוּד, שְׂפָשְׂפוּתָם
 שְׂבִילִים יוֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, (דף רמז ע"ב) כָּלֵל שֶׁל
 הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אֶת הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת
 הַשָּׁמַיִם - כָּלֵל שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.
 וּמִכָּאֵן יוֹצְאִים לַתּוֹרָה שְׂפָעֵל פֶּה שֶׁנִּקְרָאת אֶרֶץ,
 כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ וְאֵת הָאֶרֶץ - כָּלֵל שֶׁל עֲשָׂרִים
 וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. וְהַשָּׁמַיִם כּוֹלְלִים הַכֹּל בְּאַחַד,
 וְאִז מִתְעַפְּרֶת הַלְּבָנָה בְּכֹל וַיּוֹשֶׁבֶת בְּשָׁלְמוֹת,
 וְהַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת אִז מִשָּׁם, וְעַל זֶה וְאֵת שְׂדֵי.
 וַיְבָרְכֶךָ, בְּדֵי שְׂיִהְיָה לוֹ תָמִיד קִיּוּם וַיּוֹתֵר,
 שְׁחֵרֵי בְּכֹל מְקוֹם שְׂיִישׁ בּוֹ וְא"ו, יֵישׁ
 לוֹ תוֹסֵפֶת וְקִיּוּם. עַד כָּאֵן כָּלֵל, וְאַחַר כֵּן עֲשֵׂה
 פְּרָט, שְׂפָתוֹב בְּרַכַּת שָׁמַיִם וְגו'.

בְּרַכַּת אֲבִיךָ נִבְרָו עַל בְּרַכַּת הוֹרֵי. וְדֵאִי
 שֶׁבְּרַכַּת אֲבִיךָ נִבְרָו, שְׁחֵרֵי יַעֲקֹב
 הוֹרִישׁ שְׂבַח שֶׁל הַכֹּל יוֹתֵר מִהָאֲבוֹת, שְׁחֵרֵי הוּא
 הָיָה שָׁלֵם בְּכֹל, וְהַכֹּל נָתַן לְיוֹסֵף. מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוֹם שֶׁכֵּן רָאוּ, שְׁחֵרֵי צְדִיק נוֹטֵל הַכֹּל וַיּוֹרֵשׁ

הַכֹּל כְּאַחַד, וְכָל הַבְּרָכוֹת שְׂרוּיֹת בּוֹ. הוּא
 מוֹרִיק בְּרָכוֹת מִהֲרֹאשׁ לְמַעַלָּה, וְכָל אֵיבָרֵי הַגּוּף
 בְּלֵם נִתְקַנּוּ לְהוֹרִיק בּוֹ בְּרָכוֹת, וְאִזּוּ נִעֲשֶׂה נְהַר
 שְׂיוּצֵא מֵעֶדֶן.

מַה זֶה מֵעֶדֶן? אֵלֶּיךָ בְּכָל שָׁעָה שְׂכָל הָאֵיבָרִים
 יוֹשְׁבִים בְּקִשְׁר אַחַד, וְהֵם בְּעֶדֶן שֶׁל
 הַשְּׂתוֹקְקוֹת מִהֲרֹאשׁ לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, וְכָלֵם
 מֵעֶדֶן וְהַשְּׂתוֹקְקוֹת שְׂלָהֶם מְרִיקִים בּוֹ, וְנִעֲשֶׂה
 נְהַר שְׂשׁוּפֵעַ וְיוּצֵא מֵעֶדֶן וְדַאי. עוֹד מֵעֶדֶן -
 מִחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה שׁוּפֵעַ הַכֹּל לְהַמְשִׁיךְ, וְעוֹשֶׂה
 נְהַר, וְנִמְשָׁךְ עַד שְׂמַנְיַע לְדַרְגָּה הַזֹּה, וְאִזּוּ הַכֹּל
 בְּבְרָכוֹת, וְהַכֹּל אַחַד.

עַד תִּתְּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם, [וְהָ עַד] תִּתְּשׁוּקַת אוֹתָן
 גְּבַעוֹת עוֹלָם, וּמִי הֵם? שְׂתֵי נְקֻבוֹת, אַחַת
 לְמַעַלָּה וְאַחַת לְמְטָה, שְׂכָל אַחַת נִקְרְאת עוֹלָם.
 וְתִשׁוּקַת כָּל אֵיבָרֵי הַגּוּף בְּאוֹתָן שְׂתֵי אִמָּהוֹת.
 תִּשׁוּקָה לִינֵק מִהֵאֵם הָעֲלִיוֹנָה (בִּינָה), וְתִשׁוּקָה
 לְהַקְשִׁיר בְּאֵם הַתַּתְּחוֹנָה, וְתִשׁוּקַת הַכֹּל אַחַד.

מִשׁוֹם כִּךְ כֵּלָם [כְּרֵאוֹי]. תִּתְיַיֵּן לְרֵאשׁ יוֹסֵף וְגו',
 לְהַתְּכִיר אֹתָהּ דְרָגָה שֶׁל צְדִיק וְלִטַל הַכֹּל
 כְּרֵאוֹי.

אֲשֶׁרִי אֹתָם שְׁנִקְרָאִים צְדִיקִים, שְׁחֵרִי צְדִיק
 לֹא נִקְרָא אֱלֹא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דְרָגָה זוֹ,
 אֹת הַכְּרִית הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אֲשֶׁרִיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא. יֵצְאוּ מִן הַמַּעְרָה. אָמַר רַבִּי
 שְׂמֵעוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר דְבַר, וְנִלְךְ בְּדַרְךְ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פְּסוּק אַחֲרָיו, בְּנִימִין זֵאב
 יִטְרַף וְגו'. בְּנִימִין זֵאב יִטְרַף, לָמָּה זֵאב?
 אֱלֹא מִשׁוֹם שֶׁכָּךְ נִרְשָׁם בַּכֶּסֶף, שְׁחֵרִי כָּל
 הַחַיּוֹת, קְטַנּוֹת וְגִדּוּלוֹת, רְשׁוּמוֹת שָׁם, כַּכְּתוּב
 (תְּהִלִּים קד) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוּלוֹת, וְהַכֶּסֶף שֶׁעָשָׂה
 שְׁלֵמָה כִּךְ נִרְשָׁם, כִּמוֹ שְׁלֵמַעֲלָה.

עוֹד זֵאב יִטְרַף, שְׁחֵרִי הַמְּזַבַּח הָיָה בְּחֶלְקוֹ,
 וּמְזַבַּח הוּא זֵאב. שָׂאֵם תֹּאמַר שֶׁבְּנִימִין
 הוּא זֵאב - לֹא כִּךְ, אֱלֹא הַמְּזַבַּח שְׁחֵרִי בְּחֶלְקוֹ
 הוּא זֵאב, שְׁחֵרִי אוֹכֵל בְּשָׂר כָּל יוֹם, וּבְנִימִין הָיָה

זֶן אֹתוֹ. מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי הָיָה בְּחֶלְקוֹ, כִּבְיָכוֹל הוּא
 מְפָרְנֵם וְזֶן אֶת הַזֵּאֵב הַזֶּה. עוֹד זֵאֵב יִטְרַף - זֵאֵב
 יִזוֹן, וּמִיָּהוּ? אֵלֶּה בְּעֵלֵי יְרִיבוֹת שְׁעוֹמְדִים
 לְמַעַלָּה לְקַטְרֵנִי, וּבְכֵם נִהְנֵנוּ וְנִתְקַנּוּ מִהַקְרָבֵנוּ,
 וּמַעוֹרְרִים הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלִמְעָלָה.

בַּבֶּקֶר יֹאכֵל עַד וְלָעֶרֶב יִחְלַק שְׁלָל. מַה זֶה
 בַּבֶּקֶר יִחְלַק עַד? אֵלֶּה בַּבֶּקֶר, שְׁאֲבָרָהֶם
 מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם וְנִמְצְאָת שְׁעַת רְצוֹן, הַקְרָבֵנוּ
 עוֹשֶׂה הַתְּעוֹרְרוֹת וְנִחַת רוּחַ וְעוֹלָה עַד ע"ד,
 אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁכָתוֹב (דברים ל) וְשָׁכַת עַד ה' אֱלֹהֵינוּ.

עוֹד בַּבֶּקֶר, מַה זֶה בַּבֶּקֶר? זֶה אֲבָרָהֶם, כְּמוֹ
 שְׁאֲבָרָנוּ, שְׁכָתוֹב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אֲבָרָהֶם
 בַּבֶּקֶר. בְּזִמְנֵן שֶׁנִּמְצְאָ רְצוֹן, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא הָיָה
 אוֹכֵל קְרָבֵנוּ אַחֵר, וּמַה הָיָה אוֹכֵל? אוֹתוֹ מְקוֹם
 שְׁנִקְרָא ע"ד, וְהוּא כִּסֵּא עֲלִיוֹן, שֶׁהוּא עֲדֵי עַד,
 כְּכָתוּב עֲדֵי עַד וְגו'. וְזִמְנֵן אֲכִילָה בַּבֶּקֶר שֶׁל ע"ד
 הוּא, וְהַע"ד הַזֶּה [כָּד נִסְמָךְ] לְמַעַלָּה [כָּד נִקְרָא], שְׁכָתוֹב

(ישעיה כו) בָּטַחוּ בַּה' עַד־יָעַד. וּבִבְקָר, תִּינּוּ קָרְבָּן
לַה' וַדְּאִי. יֹאכַל עַד, וְלֹא אַחֵר.

עוֹלָה עֲשׂוּ, וְהַתְּעוֹרְרוּת הָאֶהְבָּה נִקְשְׁרַת,
וּמַתְּעוֹרְרַת לְמַעַלָּה וְעוֹמְדִים זֶה כְּנֶגְדֵךְ
זֶה, (דף רמח ע"א) וְאֵשׁ [וְנֵר] דּוֹלְקַת וּמְאִירָה בְּהַתְּעוֹרְרוּת
הַזֶּה שְׁלֵמֻטָּה, וְכִהֵן מַתְּעוֹרֵר, וְלוֹיִם מְשֻׁבְּחִים
וּמְרִאִים שְׂמֻחָה, וְאִזּוּ מִתְּנַסֵּף תִּינּוּ לְהַתְּקַשֵּׁר
בְּמִים, וְתִינּוּ מְאִיר וּמְרִאֵה שְׂמֻחָה. מְשׁוּם כֵּן, יִיז
טוֹב לְמֻטָּה לְחֵרָאוֹת שְׂמֻחָה לִינּוּ אַחֵר שְׁלֵמֻעַלָּה,
וְהַכֹּל מַתְּעוֹרֵר לְקַשֵּׁר שְׂמֵאל בְּיָמִין.

וְלָחֶם שֶׁהוּא סֵלֶת, מְלֻבֹּת שְׂמֻעוֹרְרַת
הַתְּעוֹרְרוּת, לּוֹקְחִים אוֹתָהּ שְׂמֵאל
בְּיָמִין, וּמְקַשְּׁרִים אוֹתָהּ בְּגוֹף, וְאִזּוּ שׁוֹפֵעַ שְׂמֻן
עֲלִיּוֹן, וְלוֹקְטֵת אוֹתוֹ עַל יַד הַצַּדִּי"ק. וְעַל זֶה
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַתְּעוֹרְרוּת שֶׁל סֵלֶת בְּשְׂמֻן, וְנִקְשֵׁר
הַכֹּל בְּאַחֵר, וְאִזּוּ עֵדוֹן וְנִחַת שֶׁל יַחֲוֹד אַחֵר,
וְלוֹקְטִים עֵדוֹן וְנִחַת שֶׁל הַיַּחֲוֹד כֹּל אוֹתָם

בְּתָרִים, וְנִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה, וְהַלְבָּנָה מְאִירָה,
וְנִקְשָׁרֶת בְּשֶׁמֶשׁ, וַיּוֹשֵׁב הַכֹּל בְּעֵדוּן.

וְאִזּוֹ קָרְבָּן לַה', וְלֹא לְאַחֵר, וְעַל זֶה בִּבְקָר יֹאכֵל
עֵד, וְלֹא לְאַחֵר [עֵד]. יֹאכֵל עַד וַיִּתְעַדֵּן
וַיִּתְקַשֵּׁר בְּקִשְׁרוֹ בְּתַחֲלָתָהּ. מִתִּי? בִּבְקָר, שְׁצַרִיד
לְהַתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּתַחֲלָתָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ
יִתְבָּרְכוּ הָאֲחֵרִים.

וְעַל כֶּךָ אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ בִּבְקָר
עַד שְׂיִבְרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
צַרִיד לְהַתְבָּרֵךְ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִינּוּ בִּבְקָר יֹאכֵל עֵד,
וְאַחֵר יִתְבָּרְכוּ הָאֲחֵרִים. וְלְעֵרֵב יִחַלֵּק שְׁלָל,
שְׁתֵּרֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ בִּבְקָר, הַכֹּל נִקְרָב לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהַתְעוֹרְרוֹת עוֹלָה לְשָׁם. וּמִשׁוּם
שֶׁהוּא הַתְבָּרָךְ, הִיָּה קוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְכָל שְׂאֵר
הַחֲיִלוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וּמִחֲלֵק לָהֶם בְּרָכוֹת לְכָל
אֶחָד וְאֶחָד בְּרֵאוֹי, וְנֶאֱחָה לוֹ, וְהָעוֹלָמוֹת
מִתְבַּשְׂמִים, וּמִתְבָּרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְחִינּוּ סוּד הַפֶּתוּחַ (שיר ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי
 וְגו', בַּפֶּתַח. אַחַר כֵּן חָלַק לְכֻלָּם,
 וְאָמַר, אֲכֹלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׂכְרוּ דוּדִים. מוֹרִיק
 בְּרֻכּוֹת לְכֻלָּם, וּמְחַלֵּק לָהֶם לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד
 בְּרֵאשִׁי לוֹ, וְלִבְנֵי וְלַעֲרַב יַחֲלֵק שְׁלָל, שְׁהָרִי הַשָּׁמַיִם
 הַקְּדוֹשׁ יִתְפָּרֵד בַּפֶּתַח, וְכַעֲת מְחַלֵּק בְּרֻכּוֹת
 לְכֹל הָעוֹלָמוֹת. שְׁלֵא תֵאמַר שֶׁהַקְּרָפֶן נִקְרָב לָהֶם
 וְלֹא לְשׁוֹם כַּח אַחַר, אֲלֵא הַכֹּל נִקְרָב
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא מוֹרִיק בְּרֻכּוֹת וּמְחַלֵּק
 בְּרֻכּוֹת לְכֹל הָעוֹלָמוֹת, וּמְשׁוֹם כֵּן קְרָפֶן לֵה',
 וְלֹא לְאַחַר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּנֵי יִפְחָ אָמַרְתִּי. עוֹד,
 הַתְּעוֹרְרוֹת אַחֲרַת שֶׁל הַקְּרָפֶן, [הַכֹּל] בְּרֵי
 לְמִשְׁךְ בְּרֻכּוֹת וְלַעוֹרֵר בְּרֻכּוֹת, שִׁיתְּפָרְכוּ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת. בַּפֶּתַח קְרָפֶן לֵה', וְלֹא לְאַחַר. עַכְשָׁן
 תִּקְרִיבוּ אֶת קְרָפְנֵיכֶם, שִׁיתְּקַשְּׁרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת
 בְּאֶחָד, וְיִתְחַפְּרוּ וְיִתְפָּרְכוּ עֲלֵינוּ וְתַחַת־נוֹנִים.

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר פָּסוּק אַחֲרָיו, כָּל אֱלֹה
שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר וְגו'. כָּל אֱלֹה
שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל?! הֲיָה צָרִיךְ (לְהַתְּב) אֱלֹה שְׁבִטֵי
יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה כָּל אֱלֹה? אֵלֶּא לְחַבֵּר [לְהַתְּב]
אוֹתָם לְמָקוֹם שֶׁכָּל הַתְּבָרְכוֹת מוֹרִיקִים לְשָׁם
שְׁנַיִם עָשָׂר. שְׁנַיִם עָשָׂר וַדַּאי, קְשָׁרִים שֶׁל תְּקוּנֵי
הַגְּבִירָה, וְהִיא מֵתְחַבֵּרַת עִמָּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׁנַיִם
עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיָּהֶם וַיְבָרֵךְ אוֹתָם,
שֶׁתְּרֵי בְּמָקוֹם זֶה תִּדְבֹּר שׁוֹרָה.

אֲשֶׁר דִּבֶּר, כָּאִן קָשָׁר אֶחָד לְהַתְּחַבֵּר מִלְּמַטָּה
לְמַעְלָה, וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. מִלְּמַטָּה
בְּשְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׁבִטִים הַלְלוּ, וְזֹאת הַתְּחַבֵּרָה
עִמָּם. אֲשֶׁר דִּבֶּר, תְּרֵי תְּבוּר זָכָר וּנְקֵבָה קָשׁוֹר
לְשְׁנַיִ אֲדָרִים, מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה. לְסוּף קָשָׁר
אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה, זָכָר וּנְקֵבָה כְּאַחֶד, זֶהוּ
שְׁפָתוֹב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ וְגו'. מַה זֶה
כְּבִרְכָתוֹ? אֵלֶּא כְּבִרְכַת בַּת זִוְגוֹ. אִישׁ אֲשֶׁר
כְּבִרְכָתוֹ, שְׁנֵיהֶם כְּאַחֶד.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה
בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם וְגו'. יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן,
שְׂמַמְנוּ יוֹצְאִים בְּרָכוֹת לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן, וְהוּא
בוֹלֵל כָּל הַבְּרָכוֹת וְנוֹתֵן לָהֶן. וְאַחַר כֵּן וְרָאָה
בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, לְהִרְאוֹת שְׂפָל הַבְּרָכוֹת בְּאוֹת
מְזוֹכָר וּנְקֻבָּה. כְּמוֹ זֶה (במדבר ו) יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ.
יְבָרְכֶךָ ה' - מְזוֹכָר, וַיִּשְׁמְרֶךָ - מְנַקְּבָה. יְבָרְכֶךָ ה'
- מְזוֹכָר, וַיִּשְׁמְרֶךָ - מְשֻׁמֵּר, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד,
מִשׁוֹם שְׂמִשְׁנֵיהֶם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת. וְעַל
זֶה, אִישׁ ^(דף רמח ע"ב) אֲשֶׁר כִּבְרַכְתּוֹ בִּרְךָ אֹתָם.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח פְּסוּק וְאָמַר, וַיִּבֶל יַעֲקֹב לְצוֹת
אֶת בְּנָיו וְגו'. וַיִּבֶל יַעֲקֹב לְצוֹת אֶת בְּנָיו,
לְצוֹת? הֲיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב) לְבָרֶךְ! אֵלָּא שְׂצוּה אֹתָם
אֶל הַשְּׂבִינָה לְהַתְקַשֵּׁר אֵלֶיהָ. עוֹד, שְׂצוּה אֹתָם
עַל עַסְקֵי הַמַּעֲרָה, שֶׁהִיא קְרוּבָה לְגַן עֵדֶן, שְׁשָׁם
קְבוּר אָדָם הָרִאשׁוֹן.

בֵּא רְאָה, אוֹתוֹ מְקוֹם נִקְרָא קְרִיַת אַרְבַּע. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׁשָׁם נִקְבְּרוּ אַרְבָּעָה זוּגוֹת:

אָדָם וְחַוָּה, אֲבָרָהָם וְשָׂרָה, יִצְחָק וְרַבֵּקָה, יַעֲקֹב
וְלֵאָה.

הֲרִי יֵשׁ כָּאֵן קִשְׂיָא, שְׁשִׁינֵנוּ, הָאֲבוֹת הֵם
מְרַבְּכָה קְרוּשָׁה, וּמְרַבְּכָה לֹא פְחוֹת
מֵאֲרַבְּעָה, וְשִׁינֵנוּ שְׁהִקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא חֵבֵר אֶת
דְּוֵד הַמֶּלֶךְ עִמָּהֶם וְנַעֲשׂוּ מְרַבְּכָה שְׁלֵמָה, זְהוּ
שְׁכֵתוֹב (תהלים קיח) אֶכֶן מָאִסוּ הַבוֹנִים וְגו', שְׁדוּד
הַמֶּלֶךְ הַתְּחִיב לְהִיּוֹת מְרַבְּכָה שְׁלֵמָה עִמָּהֶם. אִם
כֵּן, דְּוֵד צָרִיךְ [לְהִתְקַשֵּׁר] לְהִקְבֵּר בְּתוֹךְ הָאֲבוֹת,
וַיְהִי קְרִיַת אֲרַבַּע עָמוּ, אִזּוּ מָה הַטַּעַם לֹא נִקְבְּר
עִמָּהֶם?

אֵלָּא, דְּוֵד הַמֶּלֶךְ מְקוּם מְתִקֵּן הָיָה לוֹ כְּרֵאִי,
וּמִיָּהוּ? צִיּוֹן, לְחֵבֵר אוֹתוֹ כְּאַחֵד. וְאָדָם
שְׁנִקְבְּר בְּתוֹךְ הָאֲבוֹת, הֲרִי הֵם נִקְבְּרוּ עָמוּ,
מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה מֶלֶךְ רֵאשׁוֹן, וְנַעֲבָרָה מִמֶּנּוּ
הַמְּלָכוֹת וְנִתְּנָה לְדוּד הַמֶּלֶךְ, וּמִיָּמֵינוּ שֶׁל אָדָם
הַתְּקִיִּים דְּוֵד הַמֶּלֶךְ, שְׁעַל אָדָם נִגְדְּרוּ אֵלֶּף שָׁנִים,
וְהַעֲבְרוּ מִמֶּנּוּ שְׁבַע עִים שָׁנִים, יָמֵינוּ שֶׁל דְּוֵד הַמֶּלֶךְ,

והוא נתן אותם, והאבות איך יקומו עד שיבא
 דוד המלך? אלא זכה למקומו כראוי לו, משום
 כך לא נקבר עם האבות.

זאת ועוד, האבות שרויים במקום של זכר,
 ודוד במקום של נקבה, והאבות נקברו
 עמם הנקבות, ודוד נקבר והתחבר במקום של
 זכר, דבר כראוי לו.

ויאסף רגליו אל המטה, משום שהרי הוא
 יושב במקום של חיים. כשפצה
 להסתלק מהעולם, הוריד רגליו אל המטה,
 והתכנס והסתלק מן העולם. זהו שכתוב ויגוע
 ויאסף אל עמיו. פתח ואמר, (שם פב) נכספה וגם
 כלתה נפשי לחצרות ה'. דבר זה הרי בארוהו
 החברים.

אבל בא ראה, יש מדורים תחתונים ויש
 מדורים עליונים. בפעליונים לא [מדורים]
 שורים שם, ומי הם? אותם בפתים פנימיים
 ופתים חיצוניים הם נקראים חצרות ה', משום

וְשֵׁם עוֹמְדִים שָׁם בְּאַהֲבָה וּתְשׁוּבָה אֶל הַנִּקְבָּה.
 בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, הַכֹּל מִתְעוֹרֵר לְנִקְבָּה,
 שְׁהָרִי הֵיא אַחֲזוּזָה בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִקְשָׁרֵת בּוֹ.
 יַעֲקֹב לֹא מֵת, מִשּׁוּם כֶּךָ לֹא נֶאֱמַר בּוֹ מוֹת,
 אֲלֵא וַיִּגָּע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּיוֹ. רְאֵה מֵה
 בְּתוֹב, וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה, שֶׁהַתְּכִנּוּם הַשְּׂמֵשׁ
 אֶל הַלְּבָנָה. הַשְּׂמֵשׁ לֹא מֵת, אֲלֵא מִתְכַּנֵּם מִן
 הָעוֹלָם וְהוֹלֵךְ לְלִבָּנָה.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּכִנּוּם יַעֲקֹב, הַאִירָה
 הַלְּבָנָה, וּתְשׁוּבָת הַשְּׂמֵשׁ הָעֵלְיוֹן
 הִתְעוֹרְרָה אֵלָיו, מִשּׁוּם שֶׁכֵּאֲשֶׁר הַשְּׂמֵשׁ עוֹלָה,
 מִתְעוֹרֵר שְׂמֵשׁ אַחֵר, וְנִדְבָקִים זֶה בְּזֶה וְהַלְּבָנָה
 מֵאִירָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, יָפָה אִמְרָתְךָ, אֲבָל הָרִי נִתְבָּאֵר
 שֶׁהָעֵלְיוֹן, עוֹלָם הַזְּכָר, נִקְשָׁר בְּתַחְתּוֹן,
 שֶׁהוּא עוֹלָם הַנִּקְבָּה, וְהַתְּחִתּוֹן נִקְשָׁר לְעֵלְיוֹן,
 וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה.

וְהָרִי נֹאמַר שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם, כְּכַתוּב מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם. וְאֵף עַל גַּב שְׁשִׁיתִי נִקְבוֹת הֵן

- אֶחָד מִתְקַן בְּזֶכֶר וְאֶחָד בְּנִקְבָה. זֶה שְׁבַע [שְׁבַת],
וְזֶה בַּת שְׁבַע. זו אִם וְזו אִם. זו נִקְרְאת אִם
הַפְּנִים, וְזו נִקְרְאת אִם שְׁלֵמָה, כְּכַתוּב (שִׁיר ג)
צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֵמָה וְגו'.
בְּמִלְךְ שְׁלֵמָה - בְּמִלְךְ שְׁכָל הַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ, זו אִם
שְׁלֵמָה, כְּכַתוּב (מַלְכִים-א יא) בַּת שְׁבַע אִם שְׁלֵמָה.

וְכַתוּב (שֵׁם ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה. חֲכָמַת שְׁלֵמָה
- זו אִם שְׁלֵמָה, שְׁכַתוּב (מַשְׁלִי לז) דְּבָרֵי

לְמוֹיָאֵל מִלְךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אָמוֹ. דְּבָרֵי
לְמוֹיָאֵל מִלְךְ, פְּסוּק זֶה לֹא נוֹדַע מֵהוּ הַסֵּתֵר שְׁלוֹ,
אֵלָּא דְּבָרֵי לְמוֹיָאֵל מִלְךְ - דְּבָרִים שְׁנֵאמְרוּ מִשׁוּם
אֵל ^(דף רמט ע"א) שְׁהוּא מִלְךְ. וּמִיְהוּ? זֶה (תְּהִלִּים ז) וְאֵל
זַעַם בְּכָל יוֹם. וְאֵל שְׁדֵי, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאֵר. לְמוֹיָאֵל,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (אִיוב ב) לְמוֹ פִי. לְמוֹיָאֵל מִלְךְ, שְׁהוּא
בַּת שְׁבַע. מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אָמוֹ, כְּשֶׁהִתְגַּלָּה
עָלָיו בְּגִבְעוֹן בְּחֵלּוֹם הַלִּילָה.

בֹּא רֵאָה, יַעֲקֹב הַתְּבַנִּים לְלִבְנָה וְעָשָׂה כָּה פִּירוֹת
 לְעוֹלָם, וְאִין לָךְ הוֹר כְּעוֹלָם שְׂאִין כּוּ פְּרִי
 שֶׁל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שְׁחֵרֵי הוּא עוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת
 לְמַעַלָּה, מִשּׁוּם שְׂכָתוֹב וַיֵּאסֹף רַגְלָיו אֶל הַמַּטָּה,
 שְׁחֵיָא מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וּדְאִי.

אֲשַׁרִּי חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁחֵרֵי הַשְּׁתַּלְּמִים לְמַעַלָּה
 וּלְמַטָּה, שְׂכָתוֹב (ירמיה ל) וְאִתָּה אֵל תִּירָא
 עֲבָדֵי יַעֲקֹב נֵאָם ה' וְגו' כִּי אֶתְּךָ אָנֹכִי. כִּי אִתִּי
 אִתָּה לֹא נֵאָמַר, אֶלָּא כִּי אֶתְּךָ אָנֹכִי, וְחֵרֵי נִתְּכָאֵר.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיִּבְאֵנוּ עַד גֶּרֶן הָאֶמְטָד
 וְגו', וְכָתוּב וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת
 הָאֵבֶל בְּגֶרֶן הָאֶמְטָד וְגו'. בְּפִסְוִקִים הִלְלוּ יֵשׁ
 לְהַתְּבוּנָה בָּהֶם, מָה אִכְפַּת לָנוּ שְׁחֵם כָּאוּ עַד גֶּרֶן
 הָאֶמְטָד? וּמָה הַטַּעַם כִּנּוּ אֵבֵלוֹת זֶו לְמַצְרַיִם, חֵרֵי
 צְרִיף חָיָה לְכַתֵּב אֶבֶל יִשְׂרָאֵל, מָה הַטַּעַם
 לְמַצְרַיִם?

אֶלָּא כִּךְ אָמְרוּ, כָּל אוֹתוֹ זְמַן שְׁחֵיָה יַעֲקֹב
 בְּמַצְרַיִם, הַתְּפָרְכָה הָאָרֶץ בְּגִלְלוֹ, וְנִילוּם

הָיָה יוֹצֵא וּמִשְׁקָה אֶת הָאָרֶץ. וְעוֹד, שְׁפָסַם
הָרָעַב בְּגִלְלַל יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן הַמְצָרִים עָשׂוּ אִכָּל,
וְהִתְכַנְּהוּ עֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ
כָּל תְּהִלָּתוֹ. פָּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ, אִכָּל מִה
זֶה יִמְלֵל? יִדְבֵּר הָיָה צָרִיךְ לְכַתֵּב! וְאִם תֹּאמַר
שׂוֹן דָּרָךְ הַכָּתוּב, שְׁתֵּרֵי הַפְּסוּקִים הֵם כֵּן - לֹא,
שְׁכַלְמָם בָּאִים לְהִרְאוֹת דְּבָר, אֵף כֵּן בָּא
לְהִרְאוֹת דְּבָר. מִי יִמְלֵל [גְּבוּרוֹת ה'], כִּכְתוּב (דברים כג)
וְקִטְפָה מְלִילָת. גְּבוּרוֹת ה', מִשׁוֹם שְׁחֵם רַבִּים,
שְׁתֵּרֵי כָּל גְּזֵרַת הַדִּין בָּאָה מִשָּׁם, וְלָכֵן מִי הוּא
שְׁיִסְלַק וַיַּעֲבִיר גְּזֵרָה אַחַת מֵאוֹתָן גְּבוּרוֹת
שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

עוֹד, מִי יִמְלֵל וַיִּדְבֵּר, הַכֹּל אַחֵר. יִדְבֵּר, שְׁתֵּרֵי
כַּמָּה וְכַמָּה גְּבוּרוֹת הֵן שְׁאִין לָהֶם חֲשִׁבוֹן,
כַּמָּה בַּעֲלֵי דִינִים, כַּמָּה בַּעֲלֵי מְגֻנִים, כַּמָּה
שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, וְהַדְּבֹר לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר לָהֶם.

וּבְמָה יְדוּעוֹת? כִּלָּם בְּהַגְרָה, שְׂיִשׁ בָּהּ סוּד
 הַחֲכָמָה, שְׁהָרִי בְּדָבוֹר וּבְאַמִּירָה לֹא
 יְכוּל לְדַבֵּר לָהֶם וְלִדְעַת אוֹתָם, אֲכַל בְּהַגְרָה הֵן
 יְדוּעוֹת, כִּכְתוּב (תהלים קמה) הוֹר לְדוֹר יִשְׁפַח
 מִעֲשִׂיָּךְ וּגְבוּרָתֶיךָ יִגִּידוּ. בְּסוּד זֶה יוֹדְעִים, אֲכַל
 גְּבוּרָתְךָ, שְׁהִיא גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, יִדְבְּרוּ, שְׁכַתוּב
 וּגְבוּרָתְךָ יִדְבְּרוּ.

יִשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָתוֹ, שְׁרָבִים הֵם [מְדַרְגּוֹת] תְּהִינִים
 שְׁנוֹדְעִים וּמַחְפְּרִים בְּתַהֲלָה, וּבְמָה
 חִילוֹת וּבְמָה מַחְנוֹת שְׁמַת־חַפְּרִים בָּהּ, כִּכְתוּב
 (איוב כה) הַיֵּשׁ מִסֵּפֶר לְגְדוּדָיו, וְעַל זֶה מִי יְכוּל
 לְהַשְׁמִיעַ כָּל תַּהֲלָתוֹ?

בֵּא רְאֵה, הַמַּצְרִים כִּלָּם הָיוּ חֲכָמִים, וּמַצַּד
 הַגְּבוּרָה יִצְאוּ, כִּכְתוּב חִילוֹת וּבְמָה מַחְנוֹת
 וּבְמָה דְרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, עַד שְׁמַנְיָעִים לְדְרָגוֹת
 הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהַמַּצְרִים הָיוּ מְכַשְּׁפִים וְחֲכָמִים
 בָּהֶם, וַיּוֹדְעִים נִסְתָּרוֹת הָעוֹלָם, וְהַסְתַּכְּלוּ, שְׁהָרִי
 שְׁבִימֵן שְׁיַעֲקֹב קָיָם בְּעוֹלָם, אִינן עִם שְׁיִשְׁלֹט עַל

בְּנֵי, וַיִּדְעוּ שְׁהָרִי יִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּיִשְׂרָאֵל זְמַנִּים
רַבִּים.

כִּיּוֹן שִׁיעֲקֹב מֵת, שְׁמַחוּ. הַסֵּתִפְלוּ מֶה יִהְיֶה
בְּסוֹף, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְגֵרֶן הָאֵטָר, שֶׁהוּא
גִּזְרַת הַדִּין הַשּׁוֹלֵט. אָט"ד בְּגִימְטְרִיא יָד, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יָד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה
וְגו'. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְמָקוֹם זֶה, רְאוּ הַגְּבוּרוֹת
שִׁיוֹצְאוֹת מִהָאֵטָר הַזֶּה. וְלָמָּה נִקְרָא אֵטָר? אֵלֶּה
מָה אֵטָר יוֹצְאִים קוֹצִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, כִּי
גַם י"ד יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה אֲצַבְּעוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה,
וְכָל אֲצַבְּעַ וְאֲצַבְּעַ עוֹלָה בְּכַמָּה גְבוּרוֹת, בְּכַמָּה
דִּינִים, בְּכַמָּה הִנְהַגוֹת, אִזּוּ וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפַּד
גְּדוֹל וְכִבֵּד מְאֹד עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה אֵבֶל מִצְרַיִם.
וַדַּאי אֵבֶל כָּבֵד זֶה לְמִצְרַיִם, וְלֹא לְאַחֵר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּרְשׁ אֶת הַפְּרָשָׁה. יֵצְאוּ מִתּוֹךְ
הַמְּעָרָה. אָמַר, רְאִיתִי שְׁיוֹם זֶה יִפֹּל בַּיַּת
בְּעִיר, וַיַּעֲדְרוּ שְׁנֵי [בְּנֵי] רוֹמָאִים מִקְטָרְנִים. אִם

אֲנִי בָּעִיר, לֹא יִפֹּל הַבַּיִת. חֲזְרוּ לְתוֹךְ הַמְּעָרָה
וַיֵּשְׁבוּ.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (ישעיה י) צַהֲלֵי קוֹלְךָ בַּת
גִּלְיָם וְגו' (דף רמט ע"ב). צַהֲלֵי קוֹלְךָ, פְּסוּק זֶה
נֹאמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקוֹל מְשַׁבַּח, וְעַל כֵּן צַהֲלֵי
קוֹלְךָ. מִכָּאן לְמִדְנֹה, כָּל מִי שֶׁרוֹצֵה לְשַׁבַּח אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקוֹל, צָרִיךְ לוֹ קוֹל נְעִים
שְׂיַעֲרֵב לְאַחֲרֵים שֶׁשׁוֹמְעִים אוֹתוֹ, וְאִם לֹא - לֹא
יָקוּם לְהִרִים קוֹל.

בֹּא רֵאחַ, לְוַיִּם שְׁפֹאוֹ מֵצַד זֶה, שְׁפֹתוֹב (במדבר ח)
וּמִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מֵצָבָא הָעֵבְרָה. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקוֹלוֹ [בְּדִנְתוֹ, וְאִם] נְמוּדָה, וְלֹא יַעֲרֵב
לְאֲזֵנִים כְּשֶׁאֵר חֲבֵרִיו, אִזּוֹ מֵעֲבִירִים מֵצָבָא
הָעֵבְרָה תִּהְיֶה [מִתְחִלִּים] שָׁל מַעֲלָה, שֶׁעוֹמְדִים לְנִגּוֹן
לְעֵבֹדָה הַזֶּה וְלִכְבוֹד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי.

תְּחִלּוֹת שְׁלִמְעָלָה, תְּחִלּוֹת וּמְחַנּוֹת כְּנֻגָד
הַתְּחִתּוֹנִים, לְשַׁבַּח אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ

וּלְאֹמֵר לָהֶם, וּמִשׁוֹם כֶּךָ יָשׁוּב מִצָּבָא הָעֵבְרָה.
וּמִשׁוֹם שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת אֶת הַקְּרוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא, אָמַר הַכְּתוּב צַהֲלֵי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים,
בַּת הָאֲבוֹת.

עוֹד בַּת גְּלִים - הָעוֹלָם הֵבֵא נִקְרָא גְּלִים, מִשׁוֹם
שְׁחַבֵּל עוֹמֵד בּוֹ, וְנִכְלָל בּוֹ תִּלְי תִּלְי, וְיִוֹצֵא
מִמֶּנּוּ לְכֹל. עוֹד בַּת גְּלִים - כְּכַתוּב (שִׁיר ד)
גַּל נָעוּל, וְכֹל אוֹתָם גְּלִים וּמַעֲיִנוֹת, כֹּלָם יוֹצֵאִים
מִהָעוֹלָם הֵבֵא, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל הִיא בַּת גְּלִים.

בֵּא רְאֵה, פָּסוּק זֶה קִשְׁתָּה. בַּתְּחִלָּה כְּתוּב צַהֲלֵי
קוֹלְךָ, שֶׁהוּא כְּדֵי לְאֹמֵר וּלְהָרִים קוֹל, וְאַחַר
כֶּךָ כְּתוּב הַקְּשִׁיבִי. אִם כֶּךָ, אִזּוֹ לָמָּה צַהֲלֵי קוֹלְךָ,
כִּיּוֹן שְׂכַתוּב הַקְּשִׁיבִי? אֵלָּא צַהֲלֵי כְּדֵי לְשַׁבַּח
וּלְאֹמֵר.

בֵּא רְאֵה, אִם יִשְׂרָאֵל מִתְּחִילִים לְשַׁבַּח וּלְאֹמֵר
לְקְרוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא, אִזּוֹ כְּתוּב הַקְּשִׁיבִי, מָה
הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל שִׂישְׂרָאֵל מִשְׁבַּחִים וּמְזֻמְרִים

בְּשִׁבְלָהּ לְקָדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא, וְעַל זֶה כָּתוּב צִהְלִי
 קוֹלֶךָ, וְכָתוּב הַקְּשִׁיבִי.

לַיִשָּׁה - מִשּׁוֹם שִׁבְאָה מֵצַד הַגְּבוּרָה, כְּמוֹ
 שִׁבְאָמֶר (מִשְׁלֵי ל) לַיִשׁ גְּבוּר בַּבְּהֵמָה.
 וְלַיִשָּׁה זוֹ גְּבוּרָה, לְשֹׁבֵר כַּחוֹת וְחֻזְקִים. עֲנִיָּה
 עֲנִתוֹת - מִשּׁוֹם שֶׁהִיא אִסְפָּק לְרִיָּה שְׁלֵא מְאִירָה
 [עֲלֶיהָ], עֲנִיָּה וְדַאי, אֵינן לָהּ לְלִבְנָה אֹר מִשָּׁל
 עֲצָמָה, אֵלָּא רַק מֵה שְׁנוֹתֶינן לָהּ הַשְּׁמֶשׁ.

עֲנִתוֹת הוּא שְׁדָה, כְּפָר אַחַד, וְשׁוֹרִים בּוֹ
 כַּהֲנִים עֲנִיִּים שִׁמְחֻזְרִים עַל הַפְּתָחִים
 [שָׁל הַלְוִיִּים], וְאֵינן מִי שִׁיִּשְׁגִיחַ בָּהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל
 אוֹתָם בְּנֵי אוֹתוֹ כְּפָר [מְלִים], בְּזוּיִים הָיוּ בְּעֵינֵי
 הָעָם, וּבֵיתָם יוֹתֵר רִיק מִכָּל הָעָם, פָּרַט לְמָה
 שְׁנוֹתָנִים לָהֶם, כְּמוֹ עֲנִיִּים [מְלִים] בְּזוּיֵי עָם. מִשּׁוֹם
 כִּךָ לְלִבְנָה אֵינן אֹר מִשָּׁל עֲצָמָה, אֵלָּא בְּשַׁעַה
 שִׁמְחַתְּכֵר עָמָה הַשְּׁמֶשׁ הִיא מְאִירָה.

בֹּא רֵאָה, שִׁבְתוּב (מְלִים-א ב) וְלֹאֲכִיָּתֵר הַכֵּהֵן אָמֵר
 הַמְּלֹךְ עֲנִתֵת לָךְ עַל שְׁדִיךְ כִּי אִישׁ מִוֹת

אָתָּה. וְכִי עַל שְׁהוּמֵינ אֶת אֲדוֹנֵיהוּ נִקְרָא אִישׁ
מָוֶת? אֵלָּא מִשּׁוּם שְׁהֵיָה מִמָּקוֹם עָנִי, שְׁנִדְבָקָה
בּוֹ הַלְבָּנָה, שְׁהִיא עָנִיָּה עֲנֹתוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, (ש) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה
אָבִי, מִשּׁוּם כֶּךָ צְדִיק שְׁלֹא הָרַג אֹתוֹ?
אֵלָּא אֲבִיתָר, מִשּׁוּם שְׁהֵיָה מִמָּקוֹם עָנִי, זָכָה בּוֹ
דָּוֶד עַד שְׁלֹא עָלָה לִמְלָכוֹת, כְּשִׁהֵיָה אֹרֶב לּוֹ
לְשִׂאוֹל, וְהֵיָה דָרְכוֹ בְּעָנִי, [אמר ב] כְּמוֹ זֶה אֲבִיתָר.
וְלִזְמַן שְׁשֻׁלֵּט שְׁלֹמֹה, עֲמָדָה הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת,
וְהֵיָתָה בְּחֻדוֹה שָׁל עֲשָׂר, שְׁהַכֹּל הָיָה לוֹ, לֹא זָכָה
בְּאֲבִיתָר.

וְדַאי שְׂדָה עֲנֹתוֹת סוּד תְּדַבֵּר הָיָה, וְיִרְמִיָּה
שְׁקָנָה אֹתוֹ, הַכֹּל הָיָה בְּשִׁבִיל לְרִשְׁת
סוּד עֲלִיּוֹן. בֹּא רֵאֵה, כְּשִׁשׁוּלְטַת הַלְבָּנָה, הִיא
נִקְרָאת שְׂדָה תְּפוּחִים. כְּשִׁהִיא בְּעָנִי, שְׂדָה
עֲנֹתוֹת. מִשּׁוּם כֶּךָ תִּשְׁבַּחַת שְׁלֵמָטָה עוֹשֶׂה לָּהּ
עֲשָׂר וְשִׁלְמוֹת.

כְּמוֹ שְׁדוּד, כָּל יָמָיו הִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת לָהּ
שְׁלֵמוֹת וּלְנַגֵּן מִיָּנִי וְאָמַר לֵאמֹר וּלְשַׁבַּח
לְמַטָּה, וּכְשֶׁדוּד הִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, הִשְׁאִיר אוֹתָהּ
בְּשֵׁלְמוֹת, וּשְׁלֵמָה לָקַח אוֹתָהּ בְּעֵשֶׂר, בְּשֵׁלְמוֹת,
שְׁתֵּרֵי הַלְּבָנָה יֵצְאָה מִהָעֵנִי וְנִכְנָסָה לְעֵשֶׂר, שְׁבַע עֶשֶׂר
הָיָה שָׁלֹט עַל כָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ.

וְעַל זֶה, (שם י) אֵין כְּסָף [לא] נְחֹשֶׁב בְּיָמֵי שְׁלֵמָה.
אֵלֶּא הַכֹּל זָהָב, שְׁהַתְּרַבָּה הַזָּהָב, וּכְאוֹתוֹ
הַזְּמַן כְּתוּב (איוב כח) וְעִפְרַת זָהָב לוֹ, שְׁתֵּרֵי עֶפְרַת
שְׁלֵמָעֵלָה הָיָה מְסַתְּכֵל בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּבַהִסְתַּכְּלוֹת
שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְתִקְפוֹ, הָעֶפְרַת נִעְשְׂתָה וּמִתְּרַבָּה הַזָּהָב.

בֵּא רֵאֵה, מִן הַהָרִים שְׁכַח הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר שָׁם, עֶפְרַת
הָאָרֶץ שְׁבִין הַהָרִים בְּלָם עוֹשִׂים זָהָב, (דף רנ ע"א)
וְאֵלְמָלֵא חֵיוֹת רָעוֹת שְׂרָבוֹת שָׁם, לֹא הָיוּ אֲנָשִׁים
עֲנִיִּים, מִשּׁוֹם שֶׁתִּקַּף הַשֶּׁמֶשׁ מִרְבָּה אֶת הַזָּהָב.

מִשּׁוֹם כֵּךְ בְּיָמֵי שְׁלֵמָה אֵין כְּסָף נְחֹשֶׁב לְמֵאוּמָה,
שְׁתֵּרֵי תִקְוָה הַשֶּׁמֶשׁ מְסַתְּכֵל בְּעֶפְרַת וּמִרְבָּה
אֶת הַזָּהָב. וְעוֹד, שְׁאוֹתוֹ עֶפְרַת הוּא צַד תְּדִין.

בְּשִׁמְסֹתֶיכֶם בּוֹ הַשָּׁמַשׁ, נוֹטֵל הַתְּקוּף וּמִתְרַבֵּה זָהָב.
 בִּיּוֹן שְׁהִסְתַּכֵּל שְׁלֹמֹה בָּהּ, שָׁבַח וְהִכְרִיז וְאָמַר,
 (קהלת ג) הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרָר וְגו'.

וְעַל זֶה שְׁלֹמֹה לֹא הִצְטַרֵּךְ לְגַנֵּן כְּמוֹ דָּוִד, אֲלֵא
 שִׁירָה שְׁהִיא אֲהֶבָה שֶׁל עֵשֶׂר, שְׁהִיא אֹר
 וְאֲהֶבָה שְׁכָל הַתְּשׁוּבָחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ בָּהּ,
 הַשְּׁבַח שֶׁל הַגְּבִירָה כְּשִׁינֹשְׁבֶת בַּכֶּסֶף כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ
 הוּא אָמַר.

כְּתוּב (מלכים-א י) וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכֶּסֶף בִּירוֹשָׁלַם
 בְּאֲבָנִים, מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל הָיָה זָהָב, וְהָעֶפְרָר
 נִקְנָשׁר בְּשִׁמְאֵל בְּצַד הָאֲהֶבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ב)
 שִׁמְאֵלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי, וְהַשָּׁמַשׁ גִּדְּבַק עִמָּה וְלֹא זָו
 מִמָּנָה.

שְׁלֹמֹה טָעָה בְּזֶה, שֶׁתְּרִי רָאָה שֶׁתְּלַבְּנָה קֶרֶבָה
 לְשָׁמַשׁ, וְהִימִין מִתְּכַבֵּקַת, וְהַשִּׁמְאֵל תַּחַת
 הָרֵאשׁ. בִּיּוֹן שֶׁהִתְקַרְבוּ זֶה לְזֶו, אָמַר, הִרִי תִתְקַרְבוּ
 בְּאַחַד, יָמִין מֵה פֶּאן עוֹשֶׂה, שֶׁתְּרִי יָמִין אֵינָה אֲלֵא

בְּדֵי לְקָרֵב? בֵּינֵן שְׁקָרְבוּ זֶה בְּזֶה, לָמָּה צָרִיד? מִיִּד
 אֵין כֶּסֶף [לא] נְחָשׁב בִּימֵי שְׁלֹמָה.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתָּה דְּחִיתָ אֶת הַיָּמִין
 - תִּיָּד, אַתָּה תִּצְטָרֵךְ לְחֶסֶד בְּנֵי אָדָם וְלֹא
 תִּמְצָא. מִיִּד סָטָה הַשְּׁמַשׁ מִבְּנֵי הַלְּבָנָה, וְהַלְּבָנָה
 הַתְּחִילָה לְהַחְשֵׁף, וְהָיָה שְׁלֹמָה מְחִזֵּר עַל הַפְּתָחִים
 וְאוֹמֵר (קהלת א) אֲנִי קִהַלְתִּי, וְלֹא הָיָה מִי שְׁיַעֲשֶׂה עִמּוֹ
 חֶסֶד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁדָחָה אֶת הַיָּמִין וְלֹא
 הִחְשִׁיב אוֹתוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (מלכים א י) אֵין כֶּסֶף [לא]
 נְחָשׁב בִּימֵי שְׁלֹמָה לְמֵאוֹמָה.

וְלָכֵן כָּל הַמְּרָבָה תִּשְׁבָּחוֹת לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 מְרָבָה שְׁלוֹם לְמַעְלָה, מִשּׁוֹם כֶּךָ (ישעיה י)
 הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה. כְּתוּב (איוב ד) לַיֵּשׁ אֵבֶד מִכְּלֵי טָרֶף
 וְגו'. לַיֵּשׁ - הִינּוּ לַיְשָׁה, כְּכָתוּב חֵק חֲקָה. אֵבֶד -
 כְּכָתוּב (ישעיה כז) וּבָאוּ הָאֵבֶדִים. מִכְּלֵי טָרֶף - מִשּׁוֹם
 שֶׁהִיא בִקְשָׁה [כִּפְתָה] עָלֶיהָ לָתֵת, כְּכָתוּב (משלי לא)
 וַתִּקַּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ - מִשּׁוֹם שְׂכָל הַחַיִּלִּים, כִּשְׁהִיא
 נֹתֶנֶת לָהֶם מָרָף, כִּלָּם מִתְחַפְּרִים כְּאַחַד
 וַיּוֹנְקִים כְּאַחַד. וּכְשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת מִכְּלֵי מָרָף,
 שְׁתַּנְּלוֹת גּוֹרֵם, וַדַּאי כִּנִּי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ, כִּלָּם
 נִפְרָדִים לְכַמָּה צַדִּדִּים וְדַרְכִּים כִּדִּי לְמַצָּא לַעֲשׂוֹת
 דִּין. וְלָכֵן כִּשְׁתִּקְרָבֵן נַעֲשֶׂה, חֶכֶל מִתְקַנִּים
 וּמִתְקַרְבִּים כְּאַחַד, כִּמּוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. עַכְשָׁו שְׂקָרְבֵן לֹא
 נַעֲשֶׂה, וַדַּאי שְׂכֵנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ, וּמִשּׁוֹם כִּךְ אֵין
 לָנוּ יוֹם שְׁלֹא נִמְצָא בּוֹ דִּין, שְׁתֵּרֵי לֹא מִתְעוֹרְרִים
 עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּשִׁלְמוֹת עַלְיוֹנָה כִּמּוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.
 בֵּא רֵאָה, עַכְשָׁו תִּפְלֵת הָאָדָם מְעוֹרְרַת שְׁלֵמוֹת
 לְמַעְלָה וְלִמְטָה, וּבִבְרָכָה שְׂמִבְרָךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִתְבָּרְכִים עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלָכֵן
 בִּתְפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים הָעוֹלָמוֹת. מִי
 שְׂמִבְרָךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - יִתְבָּרֵךְ. מִי שְׁלֹא
 מְבָרֵךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא מִתְבָּרֵךְ. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב (שְׂמוּאֵל א ב) כִּי מִכְּבָדִי אֲכַבֵּד וּבְנֵי יִקְלוּ.

רַב הַמְנוּנָא הִזְקֵן לֹא נָתַן כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לְאָדָם
 אַחֵר לְבָרָה, [שְׂרָצָה לְטַל] אֶלָּא הוּא הִקְדִּים וְנִטַּל
 אוֹתוֹ [בְּיָמֵינוּ וּבְשִׁמְאֵל] בְּשֵׁתֵי יָדָיו וּמְבָרָהּ. וַחֲרֵי אָמַרְנוּ
 שֶׁצָּרִיךְ לְטַל אוֹתוֹ בְּיָמֵינוּ [וְלֹא בְשִׁמְאֵל] וּבְשִׁמְאֵל, וְאִם
 עַל גַּב שֶׁכֵּלָם הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ - יָפָה הוּא.

אָבֵל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כֹּךְ צָרִיךְ כּוֹס, שְׂכַתוּב (תהלים
 קמ"ז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אִשָּׁא, שְׂחֲרֵי כּוֹס זוֹ
 שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת מֵאוֹתָן יְשׁוּעוֹת שְׁלִמְעָלָה, וְהוּא
 נוֹטֵל אוֹתָם וְכוֹנֵם אוֹתָם אֵלָיו, וְשֵׁם נִשְׁמַר [לְהֵם] יֵין
 הָעֲלִיזִין וּמִתְכַּנֵּם בְּאוֹתוֹ כּוֹס, וְצָרִיכִים לְבָרָה אוֹתוֹ
 בְּיָמֵינוּ [וּבְשִׁמְאֵל] וְלֹא בְשִׁמְאֵל, וְחֵינִן שְׁחֵוּא כְּנוֹס כְּנוֹס
 הַזֹּאת, שִׁיתְּבָרְכוּ בְּאֶחָד, וְצָרִיכִים לְבָרָה אֶת
 הַשְּׁלֵחַן שֶׁלֹּא יִתְּנָה רֵיק מִלְּחָם וַיֵּין, הַכֹּל [אֶחָד]

בְּאֶחָד.

בֵּא רֵאָה, כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה,
 וְכִיּוֹן שְׁחֵוּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ יָמִין
 וּשְׁמָאל [וְצָרִיךְ] לְטַל אוֹתָהּ, וְאוֹתָהּ כּוֹס נִתְּנָת בֵּין

יָמִין ^(דף רנ ע"ב) לְשִׂמְאֵל, וְצָרִיכָה לְהַתְמַלֵּא יַיִן בְּשָׂבִיל
יַיִן הַתּוֹרָה שִׁיּוּצָא מִן הָעוֹלָם הַבֵּא.

וּבֵא רְאֵה, כּוּם שֶׁל בְּרָכָה, [כָּאן] כְּזֶה הַתְנַלּוּ דְבָרִים
עֲלִיוֹנִים כָּאן שְׂאָנוּ בַּמְעָרָה, אֹמֵר כָּאן
נִתְנַלָּה סוּד הַמְרַכְּבָה הַקְדוּשָׁה, כּוּם שֶׁל בְּרָכָה
צָרִיךְ לְקַבְּלָהּ בְּיַמִּין וּבְשִׂמְאֵל, זֶה צָפוֹן וְדָרוֹם,
וְכוּם שֶׁל בְּרָכָה שְׂיִהְיֶה נוֹטֵל בְּרָכָה מֵהֶם.

מִי זֶה כּוּם שֶׁל בְּרָכָה? זֶה (שִׁיר ג) מִמָּתוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה,
שֶׁצָּרִיךְ שְׂתַנְתֵּן בֵּין צָפוֹן וְדָרוֹם, וְצָרִיךְ לְהַנִּיחָה
בְּיַמִּין, וְהַגּוֹף שְׂיִתְתַּקֵּן עִמָּהֶם, וַיִּשְׁנִיחַ בְּאוֹתָהּ כּוּם
שֶׁל בְּרָכָה לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּאַרְבַּע בְּרָכוֹת, מִשּׁוּם
שְׂכַתוֹב (דְּבָרִים י"א) תָּמִיד עֵינַי ה' אֵלֶיךָ בָּה וְגו'.
נִמְצָא בְכוּם שֶׁל בְּרָכָה סוּד הַתְּאֵמוּנָה, צָפוֹן וְדָרוֹם
וּמִזְרַח וּמַעְרָב, הֲרִי מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה כְּרֵאוּי לֹו.

וַיִּשְׁלַחֵן בְּלֶחֶם, כִּדִּי שְׂיִתְבָּרֵךְ אוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁלְמִטָּה
וַיִּתְבָּרֵךְ לֶחֶם עֵנִי, וַיִּתְיַח לֶחֶם עֵנִי, וְהֲרִי
בְאַרְנוֹ. וַיִּמְצָא שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַכַת בְּאַרְבַּעַת
צָדְדֵי הָעוֹלָם, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְמַעְלָה [כָּאוֹתוֹ לֶחֶם שֶׁל

בְּרָכָה]. וְכֹסֶם שֶׁל בְּרָכָה, לְחֵבֶר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּאֲבוֹת, וַיִּתְבָּרַךְ לְמִטָּה, שְׂוִיתְבָּרַךְ [וְחִשְׁלָחַן בְּלֶחֶם מִשּׁוּם שְׂוִיתְבָּרַךְ מִכָּל הַצְּדִידִים, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה בְּסוּד כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שְׂוִיתְבָּרַךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּאֲבוֹת וַיִּתְבָּרַךְ לְמִטָּה, שְׂוִיתְבָּרַךְ לְחֵם עֵינֵי וַיְהִי לְחֵם עֵינָי, וַחֲרֵי בְּאֲרָנָי. וַיִּתְבָּרַךְ] שְׂלָחָנוּ שֶׁל הָאָדָם, שְׂוִימְצָא בּוֹ מִזּוֹן תָּמִיד.

קָמוּ בָלָם וַנִּשְׁקוּ יָדוֹ. אָמְרוּ, בָּרוּךְ הַרְחֵמֵנוּ שְׂנִבְנִנְסֵנוּ לְכָאן וְשְׂמַעְנוּ דְּבָרִים אֵלֹו. יָצְאוּ מִן הַמַּעְרָה וְהִלְכוּ. כְּשֶׁנִּבְנְסוּ לְעִיר, רָאוּ קְבוּצַת אֲנָשִׁים שְׂמִתוֹ, שְׂנַפַּל עֲלֵיהֶם בֵּית. יָשְׁבוּ, וְרָאוּ שְׂסוּפָדִים לְאוֹתָם שְׂמִתוֹ עִם אוֹתָם הָרוּמָאִים.

פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, וַיִּבְאוּ עַד גִּרְן הָאָטָד, מַה זֶה גִּרְן הָאָטָד? אֵלָא כָּאן רָמוּז שְׂלִטוֹן מְצָרִים שְׂיַעֲבֵר. גִּרְן הָאָטָד - זֶה מְמִנָּה הַשְׂלִטוֹן שֶׁל מְצָרִים שְׂיַעֲבֵר מִלְּפָנֵי שְׂלִטוֹן יִשְׂרָאֵל, שְׂחֲרֵי רָאוּ [גִּרְן], כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (מִלְכִים-א כג) מְלַכְשִׁים בְּגָדִים בְּגִרְן. וְעַל זֶה וַיִּסְפְּדוּ שָׂם מִסְפַּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וְגו'.

עַל כֵּן קָרָא שְׂמָה אָבֵל מְצָרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שְׂוִידָאֵי הָיָה מִמְצָרִים. אַף כָּאן לֹא שֶׁל יְהוּדִים

הם אלה בוכים, אף על גב שמתו בו יהודים,
ואלה יהודים, שאלמלא היו יהודים לא מתו, וכיון
שמתו, הקדוש ברוך הוא מכפר על עוונותיהם.

אמר רבי שמעון, בא ראה, שייעקב, אף על גב
שיצאה נשמתו במצרים, לא יצאה בראשות
אחרת, מה הטעם? כמו שנתבאר, מיום שנברא
העולם לא היתה מטה שלמה כמו מטתו של
יעקב. בשעה שהיה עולה מן העולם, נשמתו מיד
נקשרה למקומו, ותרי בארנו.

בא ראה, כשהיה יעקב נכנס למערה, נמצאו
במערה כל הריחות של גן עדן, והמערה
העלתה אור, ונר אחד הולק. וכשנכנסו האבות
ליעקב למצרים להמצא עמו, עלה אור הנר. כיון
שנכנס יעקב למערה, חזר הנר למקומו, ואז
השתלמה המערה מכל מה שצריך.

ועד ימי העולם לא קבלה המערה איש אחר ולא
תקבל, ונשמות שזוכות עוברות לפניהם
בבית המערה, כדי שיתעוררו ויראו את תורע

אֶתְשֹׂאֵירוּ בְּעוֹלָם, וַיִּשְׁמְחוּ לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, חֲנִיטָה שֶׁל יַעֲקֹב מַה הִיא? אָמַר
לוֹ, לֵךְ שְׂאֵל אֶת הַרוֹפֵא.

בֵּיא רֵאָה, פְּתוּב וַיֵּצֵא יוֹסֵף אֶת עַבְדָּיו אֶת
הַרְפָּאִים לַחֲנֹט אֶת אָבִיו וַיַּחֲנִטוּ הַרְפָּאִים
אֶת יִשְׂרָאֵל. הִתְעַלָּה עַל הַעֲתִיד שֶׁחֲנִיטָה זוֹ הִיְתָה
כְּמוֹ שֶׁל שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם? אִם תֹּאמַר שֶׁבְּשִׁבִיל
הַדְּרֹךְ הוּא שְׁעָשׂוּ, הֲרֵי פְּתוּב וַיָּמַת יוֹסֵף בֶּן וְגו'
וַיִּישָׂם בְּאֵרוֹן בְּמִצְרַיִם, הֲרֵי לֹא הִלְכוּ עִמּוֹ בַּדְּרֹךְ,
שֶׁהֲרֵי שָׂם נִקְבָּר, וּכְתוּב וַיַּחֲנִטוּ אֹתוֹ?

אֲלֵא הֵם דְּרַבֵּי הַמְּלָכִים, כִּדִּי לְהַעֲמִיד אֶת גּוֹפֵם
חֲנֻטִים אוֹתָם בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה, עֲלִיזוֹן עַל כָּל
הַשְּׂמָנִים, מְעַרֵב בְּבִשְׂמִים, וְשׂוֹאֲבִים אוֹתוֹ לְגוֹף יוֹם
אַחַר יוֹם בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב אַרְבָּעִים יוֹם, שְׁכַתוּב
וַיִּמְלְאוּ לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִים.
אַחַר שְׁוֵה הַשְּׁלֵם, עוֹמֵד הַגּוֹף שְׁלֵם זְמַן רַב.

מִשּׁוֹם שֶׁכָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶרֶץ מִצְרַיִם
מְבִלּוֹת וּמִרְקִיבוֹת אֶת הַגּוֹף (דף רנא ע"א) בְּזְמַן

קָצַר מִכָּל שְׂאֵר הָאָרְצוֹת, וּבְשָׂבִיל לְקַיֵּם אֶת הַגּוֹף
 עוֹשִׂים אֶת זֶה, וְעוֹשִׂים חֲנִיטָה זוֹ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ.
 מִתּוֹךְ שְׂשָׁמִים אוֹתוֹ שָׁמֵן עַל הַטֶּבּוֹר, הוּא נִשְׁאָב
 לְפָנִים מִן הַטֶּבּוֹר, וְנִשְׁאָב לְמַעְיוֹ, וּמַעְמִיד אֶת
 הַגּוֹף מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ זְמַן רַב.

וַיַּעֲקֹב כֹּךְ הָיָה בְּקִיּוֹם הַגּוֹף, וְכֹךְ צָרִיךְ, שְׁנוֹף
 הָאֲבוֹת הוּא, וְהָיָה בְּקִיּוֹם בְּגוֹף וְנִפְשׁ.
 כְּמוֹ זֶה לְיוֹסֵף שֶׁהוּא הַגִּמְתַּת הַגּוֹף, וְהוּא בְּקִיּוֹם שָׁל
 גּוֹף וְנִפְשׁ. בְּקִיּוֹם הַגּוֹף, שְׁכַתּוֹב וַיַּחֲנִטּוּ אֹתוֹ.
 וּבְקִיּוֹם הַנִּפְשׁ, שְׁכַתּוֹב וַיִּישָׁם בְּאֶרֶז בְּמִצְרַיִם.

וְשָׁנִינוּ, לָשֵׁם מָה שְׁנֵי יוֹדִי"ם? אֵלֶּא יוֹסֵף שָׁמַר
 אֶת הַבְּרִית לְמִטָּה, וְשָׁמַר אֹתָהּ הַבְּרִית
 שְׁלִמְעֵלָה. כְּשֶׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, הוּשֵׁם בְּשְׁנֵי
 אֶרְוֹנוֹת, [מְקוֹם] בְּאֶרֶז לְמִטָּה וּבְאֶרֶז לְמִעֵלָה. אֶרֶז
 שְׁלִמְעֵלָה מִחוּץ? אֵלֶּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחושע ג) הִנֵּה
 אֶרֶז הַבְּרִית אֶרֶז כָּל הָאָרֶץ, שְׁאֶרֶז שְׁלִמְעֵלָה
 נִקְרָא אֶרֶז הַבְּרִית, שְׁחֵרִי לֹא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ אֵלֶּא מִי

נְשָׁמַר בְּרִית, וּמִשׁוֹם שְׁיוּסָף שָׁמַר אֶת הַבְּרִית,
הוֹשִׁים בְּשָׁנֵי אַרְבָּנֹת.

וַיִּשָּׂם בְּאֶרֶז בְּמִצְרַיִם, כִּי זֶה וַדַּאי. וְהַפְּסוּק
מוֹכִיחַ סוּד אַחֵר, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂיִצְאָה
נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, נִקְשֵׁר בְּשִׁבְיָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיִּשָּׂם בְּאֶרֶז, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, מִשׁוֹם שֶׁהָיָה צְדִיק,
שְׁכָל צְדִיק יוֹרֵשׁ אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיזָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמּוּד כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶד
מִטָּעִי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפַאֵר. כְּרוּף ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

סְלִיק סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדו

יתרו

משפטים

432 עמודים

6

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדה

שמות

וארא

בא

בשלה

560 עמודים

5

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדד

מקץ

ויגש

ויחי

512 עמודים

4

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדג

חיי שרה

ותולדות

ויצא

וישלח

וישב

624 עמודים

3

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדב

נח

לך לך

וירא

544 עמודים

2

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כרדא

הקדמות

לתורת

הזוהר

הקדמת

הזוהר

בראשית

640 עמודים

1

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יב

בלק

פנחס

מטות

592 עמודים

12

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יא

במדבר

נשא

בהעלותך

שלח

קרח

חוקת

בלק

592 עמודים

11

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי י

אחרי

קדושים

אמור

בהר

בחוקותי

528 עמודים

10

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ט

ויקרא

צו

שמיני

תזריע

מצורע

496 עמודים

9

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ח

ויקהל

פקודי

640 עמודים

8

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ז

תרומה

תצוה

כי תשא

560 עמודים

7

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי יג

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

ב'

448 עמודים

18

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי יז

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

א'

512 עמודים

17

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי טז

זֶהָר חֲדָשׁ

שיר
השירים

רות

איכה

תיקוני
זוהר חדש

556 עמודים

16

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי טו

זֶהָר חֲדָשׁ

צו
אחרי
בהר
נשא
חוקת
בלק
מטות
כי תצא
כי תבוא

528 עמודים

15

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי יד

זֶהָר חֲדָשׁ

בראשית
נח-לך
וירא
תולדות
ויצא
וישב
בשלה
יתרו
תרומה
כי תשא

592 עמודים

14

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְשׁ

כַּרְדִּי יב

ואתחנן

עקב

שופטים

כי תצא

וילך

האזינו

320 עמודים

13

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה' דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

